תלמוד ירושלמי

סדר זרעים

מסכת ברכות פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה מאימתי קורין את שמע בערבין משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן עד סוף האשמורת הראשונה דברי ר"א. וחכמים אומרים עד חצות. ר"ג אומר עד שיעלה עמוד השחר. מעשה ובאו בניו מבית המשתה ואמרו לו לא קרינו את שמע אמר להן אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות. ולא זו בלבד אמרו אלא כל שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר. הקטר חלבים ואיברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר. כל הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר. אם כן למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק את האדם מן העבירה:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא אנן תנינן משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן. תני רבי חייא משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן. תני רבי חייא משעה שדרך בני אדם נכנסין לאכול פיתן בלילי שבת. ותני עלה קרובים דבריהן להיות שוין.

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא איתא חמי משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן יממא הוא ועם כוכביא הוא משעה שדרך בני אדם נכנסין לאכול פתן בלילי שבת שעה ותרתי ליליא הוא ואת אמרת קרובים דבריהן להיות שוין אמר רבי יוסי תיפתר באילין כופרניא דקיקייא דאורחיהון מסתלקא עד דהוא יממא דצדי לון מיקמי חיותא. תני הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת אמר רבי יוסי אין קורין אותה בבית הכנסת בשביל לצאת ידי חובתו אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך דבר של תורה. ר' זעירא בשם רב ירמיה ספק בירך על מזונו ספק לא בירך צריך לברך דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת. ספק התפלל ספק לא התפלל אל יתפלל ודלא כרבי יוחנן דא"ר יוחנן ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו למה שאין תפילה מפסדת. ספק קרא ספק לא קרא נישמעינה מן הדא הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו וקודם לכן לאו ספק הוא ואת אמרת צריך לקרות הדא אמרה ספק קרא ספק לא קרא צריך לקרות. סימן לדבר משיצאו הכוכבים. ואף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר (נחמיה ד) ואנחנו עושים במלאכה וחציים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים וכתיב (שם) והיה לנו הלילה למשמר והיום למלאכה. כמה כוכבים יצאו ויהא לילה. רבי פינחס בשם רבי אבא בר פפא כוכב אחד ודאי יום. שנים ספק לילה. שלשה ודאי לילה. שני ספק והכתיב עד צאת הכוכבים אלא מיעוט כוכבים שנים קדמיא לא מתחשב. בערב שבת ראה כוכב אחד ועשה מלאכה פטור. שנים מביא אשם תלוי. שלשה מביא חטאת. במוצאי שבת ראה כוכב אחד ועשה

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא מלאכה מביא חטאת. שנים מביא אשם תלוי. שלשה פטור. רבי יוסי בר' בון בעי אין תימר שנים ספק ראה שני כוכבים בערב שבת והתרו בו ועשה מלאכה ראה שני כוכבים במוצאי שבת והתרו בו ועשה מלאכה מה נפשך אם הראשונים יום הן אף האחרונים יום הן ויהא חייב על האחרונים אם האחרונים לילה אף הראשונים לילה ויהא חייב על הראשונים. ראה שני כוכבים בערב שבת וקצר כחצי גרוגרת בשחרית וקצר כחצי גרוגרת ראה שני כוכבים במוצאי שבת וקצר כחצי גרוגרת מה נפשך אם הראשונים יום הן אף האחרונים יום הן ויצטרף של שחרית עם של מוצאי שבת ויהא חייב על האחרונים אם האחרונים לילה אף הראשונים לילה ויצטרף של שחרית עם של לילי שבת ויהא חייב על הראשונים. הדא דתימר באילין דלית אורחתהון מתחמיא ביממא ברם באילין דאורחהון מתחמיא ביממא לא משערין בהון. א"ר יוסי בר' בון ובלחוד דיתחמון תלתא כוכבין בר מן הדא כוכבתא. רבי יעקב דרומנה בשם רבי יהודא בן פזי כוכב אחד ודאי יום שנים לילה. ולית ליה ספק. אית ליה ספק בין כוכב לכוכב. תני כל זמן שפני מזרח מאדימים זהו יום

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא הכסיפו זהו בין השמשות השחירו נעשה העליון שוה לתחתון זהו לילה. רבי אומר הלבנה בתקופתה התחיל גלגל חמה לשקע ותחילת גלגל לבנה לעלות זהו בין השמשות. אמר

דף ג,א פרק א הלכה א גמרא רבי חנינא סוף גלגל חמה לשקע ותחילת גלגל לבנה לעלות. ותני שמואל כן אין הלבנה זורחת בשעה שהחמה שוקעת ולא שוקעת בשעה שהחמה זורחת. רבי שמואל בר חייא בר יהודה בשם רבי חנינא התחיל גלגל חמה לשקע אדם עומד בראש הר הכרמל ויורד וטובל בים הגדול ועולה ואוכל בתרומתו חזקה ביום טבל. הדא דתימר בההוא דאזיל ליה בקפונדרא ברם ההוא דאזל ליה באיסרטא לא בדה. איזהו בין השמשות אמר רבי תנחומא לטיפה של דם שהיא נתונה על גבי חדה של סייף נחלקה הטיפה לכאן ולכאן זהו בין השמשות: איזהו בין השמשות משתשקע החמה כדי שיהלך אדם חצי מיל דברי רבי נחמיה רבי יוסי אומר בין השמשות כהרף עין ולא יכלו לעמוד עליו חכמים. רבי יוסי ורבי אחא הוו יתבין אמר רבי יוסי לרבי אחא לא מסתברא סוף חצי מיל דרבי נחמיה כהרף עין דרבי יוסי אמר ליה אוף אנא סבר כן. רבי חזקיה לא אמר כן אלא כל הרף עין והרף עין שבחצי מיל דרבי נחמיה ספק הוא. אמר רבי מנא קשייתה קומי דרבי חזקיה כד תנינן תמן ראה אחת ביום ואחת בין השמשות [אחת בין השמשות] ואחת למחר אם יודע שמקצת הראייה מהיום ומקצתה למחר ודאי לטומאה ולקרבן

דף ג,ב פרק א הלכה א גמרא ואם ספק שמקצת הראיה מהיום ומקצתה למחר ודאי לטומאה וספק לקרבן. רבי חייא בר יוסף בעא קומי רבי יוחנן מאן תנא ראיה נחלקת לשנים רבי יוסי אמר לה קשתה על דעתך דאת אמר כל הרף עין והרף עין שב חצי מיל דרבי נחמיה ספק הוא למה אמר ליה קשתיה לכשיבא אליהו ויאמר זהו בין השמשות. מאן פליג ר' חנינא חברהון דרבנן בעי כמה דאת אמר בערבית נראו שלשה כוכבים אע"פ שהחמה נתונה באמצע הרקיע לילה הוא. ומר אף בשחרית כן. א"ר אבא כתיב (בראשית יט) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה וכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר מקיש יציאתו לביאתו מה ביאתו משיתכסה מן הבריות אף יציאתו לכשיתודע לבריות.

דף ד,א פרק א הלכה א גמרא אמר רבי בא כתיב (בראשית מד) הבוקר אור התורה קראה לאור בוקר. תני רבי ישמעאל (שמות טז) בבקר בבקר כדי ליתן תחום לבוקרו של בוקר. אמר רבי יוסי בי ר' בון אם אומר ליתן עוביו של רקיע ללילה בין בערבית בין בשחרית נמצאת אומר שאין היום והלילה שוין ותני באחד בתקופת ניסן ובאחד בתקופת תשרי היום והלילה שוין אמר רבי הונא נלפינה מדרך הארץ שרי מלכא נפק אף על גב דלא נפק אמרין דנפק שרי עליל לא אמרין דעל עד שעתה דייעול. זהו שעומד ומתפלל צריך להשוות את רגליו. תרין אמורין רבי לוי ורבי סימון חד אמר כמלאכים וחד אמר ככהנים. מאן דאמר ככהנים (שמות כ) לא תעלה במעלות על מזבחי שהיו מהלכים עקב בצד גודל וגודל אצל עקב. ומאן דאמר כמלאכים (יחזקאל א) ורגליהם רגל ישרה. ר' חנינא בר אנדריי בשם רבי שמואל בר סוטר המלאכים אין להן קפיצין ומה טעמא (דנייאל ז) קרבת על חד מן קמייא קיימיא. אמר רבי הונא זה שרואה את הכהנים בבית הכנסת בברכה ראשונה צריך לומר ברכו את ה' מלאכיו. בשנייה ברכו את ה' כל צבאיו. בשלישית ברכו ה' כל מעשיו. במוסף

דף ד,ב פרק א הלכה א גמרא בברכה הראשונה צריך לומר (תהילים קלד) שיר המעלות הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות. בשנייה (שם) שאו ידיכם קודש. בשלישית (שם) יברכך ה' מציון. אם היו ארבע חוזר תליתיאתא בקדמיתא ורביעתא בתיניוותא. אמר רבי חצנא מאיילת השחר עד שיאור המזרח אדם מהלך ארבעת מילין משיאור המזרח עד שתנץ החמה ארבעת מיל. ומניין משיאור המזרח עד שתנץ החמה ארבעת מיל דכתיב (בראשית יט) וכמו השחר עלה וגומר וכתיב (שם) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה. ומן סדום לצוער ארבעת מיל יותר הוון אמר רבי זעירא המלאך היה מקדר לפניהן הדרך ומניין מאיילת השחר עד שיאור המזרח ארבעת מיל כמו וכמו מילה מדמיא לחבירתה. אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא איילתא דשחרא מאן דאמר כוכבתא היא טעיא זימנין דהיא מקדמא וזימנין דהיא מאחרה. מאי כדון כמין תרין דקורנין דנהור דסלקין מן מדינחא ומנהרין. דלמא רבי חייא רבא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה וראו איילת השחר שבקע אורה. אמר רבי חייא רבה לר' שמעון בן חלפתא בי רבי כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קימאה קימאה כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת. מאי טעמא (מיכה ז) כי אשב בחושך ה' אור לי. כך בתחילה (אסתר ב) ומרדכי יושב בשער המלך ואחר כך (אסתר ו) ויקח המן את הלבוש ואת הסוס ואחר כך (שם) וישב מרדכי אל שער המלך ואחר כך (אסתר ח) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ואח"כ (שם) ליהודים היתה אורה ושמחה. ואתיא דר' חייא כר' יודה דתני בשם ר' יודה עוביו של רקיע מהלך חמשים שנה אדם בינוני מהלך ארבעים מיל ביום עד שהחמה נוסרת ברקיע מהלך חמשים שנה אדם מהלך ארבעת מיל נמצאת אומר שעוביו של רקיע אחד מעשרה ביום וכשם שעוביו של רקיע מהלך חמשים שנה כך עוביה של ארץ ועוביו של תהום מהלך חמשים שנה ומה טעם (ישעיהו מ) היושב על חוג הארץ וכתיב (איוב כב) וחוג שמים יתהלך וכתיב (משלי ח) בחוקו חוג על פני תהום חוג חוג לגזירה שוה. תני עץ חיים מהלך חמש מאות שנה אמר רבי יודה בי ר' אלעאי לא סוף דבר נופו אלא אפי' כורתו וכל פילוג מי בראשית מתפלגין מתחתיו ומה טעם (תהילים א) והיה כעץ שתול על פלגי מים. תני עץ חיים אחד משים לגן הגן אחד משים לעדן (בראשית א) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן תמצית כור תרקב

דף ה,א פרק א הלכה א גמרא שותה תמצית כוש מצרים שותה. נמצאת אומר מצרים מהלך ארבעים יום וכוש מהלך שבע שנים ועוד. ורבנן אמרין כשני אבות הראשונים (דברים יא) כימי השמים על הארץ וכשם שבין הארץ לרקיע מהלך חמש מאות שנה כך בין רקיע לרקיע מהלך חמש מאות שנה ועוביו מהלך חמש מאות שנה. ומה חמית מימר עוביו של רקיע מהלך חמש מאות שנה. אמר רבי בון יהי רקיע בתוך המים יהי רקיע בתווך. רב אמר לחים היו שמים ביום הראשון ובשני קרשו רב אמר (בראשית א) יהי רקיע יחזק הרקיע יקרש הרקיע יגלד הרקיע ימתח הרקיע אמר רבי יודה בן פזי יעשה כמין מטלית הרקיע היך מה דאת אמר (שמות לט) וירקעו את פחי הזהב וגומר. תני בשם ר' יהושע עוביו של רקיע כשתי אצבעיים. מילתיה דר' חנינא פליגא דא"ר אחא בשם ר' חנינא (איוב לז) תרקיע עמו לשחקים חזקים כראי מוצק תרקיע מלמד שהן עשויין כטס יכול שאינן בריאין ת"ל חזקים יכול שהן נתרפין ת"ל כראי מוצק בכל שעה ושעה נראין מוצקים. רבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש. ר' יוחנן אמר בנוהג שבעולם אדם מותח אוהל על ידי שהות רפה ברם הכא (ישעיהו מ) וימתחם כאהל לשבת וכתיב חזקים רבי שמעון בן לקיש אמר בנוהג שבעולם אדם נוסך כלים על ידי שהות הוא מעלה חלודה ברם הכא כראי מוצק בכל שעה ושעה הן נראין כשעת יציקתן רבי עזריה אמר על הא דרבי שמעון בן לקיש (בראשית ב) ויכולו השמים והארץ וכל צבאם ויכל אלהים ביום השביעי (שם) ויברך אלהים את יום השביעי מה כתיב בתריה (שם) אלה תולדות השמים וכי מה ענין זה אצל זה אלא יום נכנס ויום יוצא שבת נכנס שבת יוצא חודש נכנס חודש יוצא שנה נכנס שנה יוצאה וכתיב (שם) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. רבי אומר ארבע אשמורות ביום וארבע אשמורות בלילה העונה אחד מעשרים וארבעה לשעה העת אחד מעשרים וארבעה לעונה הרגע אחד מעשרים וארבעה לעת כמה הוא הרגע רבי ברכיה בשם ר' חלבו אמר כדי לאומרו ורבנן אמרין הרגע כהרף עין תני שמואל הרגע אחד מחמשת ריבוא ושש אלפים ושמונה מאות וארבעים ושמונה לשעה ר' נתן אומר שלש (שופטים ז) ראש האשמורת התיכונה. ר' זריקן ור' אמי בשם ר' שמעון בן לקיש טעמא דר' (תהילים קיט) חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך וכתיב (שם) קדמו עיני אשמורות. ר' חזקיה אמר רבי זריקן רבי בא חד אמר טעמיה דרבי וחרינה אמר טעמיה דר' נתן מאן דמר טעמא דרבי חצות לילה ומאן דמר טעמיה דרבי נתן ראש האשמורת התיכונה מה מקיים רבי נתן טעמיה דר' חצות לילה פעמים חצות לילה ופעמים קדמו עיני אשמורות הא באי זה צד בשעה שהיה דוד סועד סעודת מלכים חצות לילה ובשעה שהיה סועד סעודת עצמו קדמו עיני אשמורות מכל מקום לא הוה שחרא אתיא ומשכח לדוד דמיך הוא שדוד אמר (תהילים נז) עורה כבודי עורה הנבל וכינור אעירה שחר איתעיר

דף ה,ב פרק א הלכה א גמרא יקרי מן קומי איקריה דבריי איקרי לא חשיב כלום מן קדם איקריה דבריי. אעירה שחר אנא הוינא מעורר שחרה שחרה לא הוה מעורר לי. והיה יצרו מקטרגו ואומר לו דוד דרכן של מלכים להיות השחר מעוררן ואת אמר אעירה שחר דרכן של מלכים להיות ישינין עד שלש שעות ואת אמר (תהילים קיט) חצות לילה אקום והוא אומר (שם) על משפטי צדקך. ומה היה דוד עושה ר' פינחס בשם ר' אלעזר בר' מנחם היה נוטל נבל וכינור ונותנו מראשותיו ועומד בחצי הלילה ומנגן בהם כדי שישמעו חבירי תורה. ומה היו חבירי תורה אומרים ומה אם דוד המלך עוסק בתורה אנו

עאכ"ו. א"ר לוי כנור היה תלוי כנגד חלונותיו של דוד והיה רוח צפונית מנשבת בלילה ומנפנפת בו והיה מנגן מאליו הה"ד (מלכים ב ג) והיה כנגן המנגן כנגן במנגן אין כתב כאן אלא כנגן המנגן הכינור היה מנגן מאיליו. מה מקיים רבי טעמא דרבי נתן ראש האשמורת התיכונה א"ר הונא סופה של שנייה וראשה של שלישית הן מתכנות את הלילה. אמר ר' מנא ויאות מי כתיב תיכונות לא תיכונה קדמיתא לא מתחשבא דעד כדון ברייתא עירין: פיסקא וחכמים אומרים עד חצות: רבי יסא בשם ר' יוחנן הלכה כחכמים רבי יסא מפקד לחברייא אין בעיתון מתעסקא באוריתא אתון קרייה שמע קודם חצות ומתעסקין מילתיה אמרה שהלכה כחכמים מילתיה אמרה שאמר דברים אחר אמת ויציב. תני הקורא את שמע בבית הכנסת בשחר יצא ידי חובתו בערב לא יצא ידי חובתו מה בין הקורא בשחרית ומה בין הקורא בערבית ר' הונא בשם רב יוסף מה טעם אמרו אדם צריך לקרות שמע בביתו בערב

דף ו,א פרק א הלכה א גמרא בשביל להבריח את המזיקין. מילתיה אמרה שאין אמר דברים אחר אמת ויציב. מילתיה דר' שמואל בר נחמני אמר כן ר' שמואל בר נחמני כד הוה נחית לעיבורה הוה מקבל גבי ר' יעקב גרוסה והוה ר' זעירא מטמר ביני קופייא משמענא היך הוה קרי שמע והוה קרי וחזר וקרי עד דהוא שקע מיניה גו שינתיה ומאי טעמא ר' אחא ור' תחליפתא חמוי בשם ר' שמואל בר נחמן (תהילים ד) רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה. מילתיה דר' יהושע בן לוי פליגא דר' יהושע בן לוי קרי מזמורים בתרה והא תני אין אומר דברים אחד אמת ויציב פתר לה באמת ויציב של שחרית. דמר ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה שלש תכיפות הן תכף לסמיכה שחיטה תכף לנטילת ידים ברכה תכף לגאולה תפילה תכף לסמיכה שחיטה (ויקרא א) וסמך ושחט תכף לנטילת ידים ברכה (תהילים קלד) שאו ידיכם קדש וברכו את ה' תכף לגאולה תפילה (תהילים יט) יהיו לרצון אמרי פי מה כתיב בתריה (תהילים כ) יענך ה' ביום צרה. א"ר יוסי בי ר' בון כל מי שהוא תוכף סמיכה לשחיטה אין פסול נוגע באותו קרבן. וכל מי שהוא תוכף לנטילת ידים ברכה אין השטן מקטרג באותה סעודה. וכל מי שהוא תוכף גאולה לתפילה אין השטן מקטרג באותו היום. א"ר זעירא אנא תכפית גאולה לתפילה ואיתצדית באנגריא מובליא הדס לפלטין אמרו ליה ר' רבו היא אית בני אינשי הבין פריטין מחכים פלטין. א"ר אמי כל מי שאינו תוכף לגאולה תפילה למה הוא דומה לאוהבו של מלך שבא והרתיק על פתחו של מלך יצא לידע מה הוא מבקש ומצאו שהפליג עוד הוא הפליג: פיסקא רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר. אתיא דרבן גמליאל כרבי שמעון דתני בשם ר' שמעון ה פעמים שאדם קורא את שמע אחת לפני עמוד השחר ואחת לאחר עמוד השחר ונמצא יוצא ידי חובתו של יום ושל לילה. הא רבן גמליאל כרבי שמעון בערבית אף בשחרית כן או יהא בה כיי דמר ר' זעירא תנאי אחוי דרב חייא בר אשיא ודרב אבא בר חנה ו הקורא עם אנשי משמר לא

דף ו,ב פרק א הלכה א גמרא יצא כי משכימין היו: פיסקא מעשה שבאו בניו וכו'. ורבן גמליאל פליג על רבנין ועבד עובדא כוותיה. והא רבי מאיר פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה. והא רבי עקיבה פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה. והן אשכחנן דרבי מאיר פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה. דתני סכין אלוונתית לחולה בשבת אימתי בזמן שטרפו ביין ושמן מערב שבת אבל אם לא טרפו מערב שבת אסור. תני אמר ר' שמעון בן אלעזר מתיר היה רבי מאיר לטרוף יין ושמן ולסוך לחולה בשבת. וכבר

חלה ובקשנו לעשות לו כן ולא הניח לנו ואמרנו לו רבי דבריך מבטל בחייך ואמר לן אף על פי שאני מיקל לאחרים מחמיר אני על עצמי דהא פליגי עלי חברי. והן אשכחנן דרבי עקיבה פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה כיי דתנינן תמן השדרה והגולגולת מב' מתים. רביעית דם מב' מתים. ורובע עצמות מב' מתים. אבר מן המת מב' מתים. אבר מן החי מב' אנשים ר' עקיבה מטמא וחכמים מטהרין. תני מעשה שהביאו קופה מליאה עצמות מכפר טבי והניחוה באויר הכנסת בלוד ונכנס תודרוס הרופא ונכנסו כל הרופאים עמו אמר תודרוס הרופא אין כאן שדרה ממת אחד ולא גולגולת ממת אחד אמרו הואיל ויש כאן מטהרין ויש כאן מטמאין נעמוד על המניין התחילו מרבי עקיבה וטיהר אמרו לו הואיל והיית מטמא וטיהרת טהור. והן אשכחנן דר' שמעון פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה כיי דתנינן תמן רבי שמעון אומר כל הספחין מותרין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות שדה וחכמים אומרים כל הספחין אסורין. ר' שמעון בן יוחי עבד עובדא בשמיטתא חמא חד מלקט ספיחי שביעית אמר ליה ולית אסור ולאו ספיחין אינון אמרו ליה ולא את הוא שאת מתיר אמר ליה ואין חבירי חולקין עלי וקרי עלוי (קוהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש וכן הות ליה. ורבן גמליאל פליג על רבנן ועבד עובדא כוותיה. שנייא הכא שהיא לשינון. מעתה אף משיעלה עמוד השחר. ואית

דף ז,א פרק א הלכה א גמרא דבעי מימר תמן היו יכולין לקיים דברי חכמים ברם הכא כבר עבר חצות ולא היו יכולין לקיים דברי חכמים אמר לון עובדין עובדא כוותיה: פיסקא ולא זו בלבד וכו' הקטר חלבים ואיברים ואכילת פסחים מצותן עד שיעלה עמוד השחר. אנן תנינן אכילת פסחים אית דלא תני אכילת פסחים. מאן תנא אכילת פסחים רבנן ומאן דלא תנא אכילת פסחים ר' אליעזר. ומאי טעמא דרבי אליעזר נאמר כאן (שמות יב) לילה ונאמר להלן (שם) לילה מה לילה שנאמר להלן חצות אף כאן חצות. אמר רבי חונה ולית כן אכילת פסחים אפילו כרבנן דתנינן הפסח אחר חצות מטמא את הידים: פיסקא כל הנאכלין ליום אחד קדשים קלים וא"כ למה אמרו חכמים וכו' אם את הוא אומר עד שיעלה עמוד השחר הוא סבור שלא עלה עמוד השחר נמצא אוכל ומתחייב מתוך שאת אומר לו עד חצות אפי' הוא אוכל אחר חצות אינו מתחייב:

דף ז,א פרק א הלכה ב משנה מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין תכלת ללבן ר"א אומר בין תכלת לכרתן. עד הנץ החמה ור' יהושע אומר עד שלש שעות שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות הקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה:

דף ז,א פרק א הלכה ב גמרא כיני מתני' בין תכלת שבה ללבן שבה

דף ז,ב פרק א הלכה ב גמרא ומה טעמון דרבנן (במדבר טו) וראיתם אותו מן הסמוך לו. ומ"ט דרבי אליעזר וראיתם אותו כדי שיהא ניכר בין הצבועים. תני בשם ר"מ וראיתם אותה אין כתיב כאן אלא וראיתם אותו מגיד שכל המקיים מצות ציצית כאלו מקבל פני שכינה מגיד שהתכלת דומה לים והים דומה לעשבים ועשבים דומין לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד והכסא דומה לספיר דכתיב (יחזקאל י) וארא והנה על הרקיע אשר על ראש הכרוב כאבן ספיר כמראה דמות כסא. אחרים אומרים וראיתם אותו כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו רב חסדא אמר כהדא דאחרים מה אנן קיימין אם ברגיל אפילו רחוק כמה חכים ליה ואם בשאינו רגיל אפילו קרוב ליה לא חכים ליה אלא כי אנן קיימין ברגיל ושאינו רגיל כההוא דאזיל ליה לאכסניא ואתא לקיצין. אית תניי תני בין זאב לכלב בין חמור לערוד ואית תניי תני כדי שיהא רחוק מחבירו

ארבע אמות ומכירו. הוא בעי מימר מן דמר בין זאב לכלב בין חמור לערוד כמן דמר בין תכלת לכרתן. ומן דמר כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו. כמן דמר בין תכלת ללבן. אבל אמרו מצותה עם הנץ החמה כדי שיסמוך גאולה לתפילה ונמצא מתפלל ביום. אמר רבי זעירא ואנא אמרית טעמא (תהילים עב) ייראוך עם שמש אמר מר עוקבא הוותיקין היו משכימים וקורין אותה כדי שיסמכו לה תפילתן עם הנץ החמה. תני אמר רבי יודה מעשה שהייתי מהלך בדרך אחרי רבי אלעזר בן עזריה ואחרי רבי עקיבה והיו עסוקים במצות והגיע עונת קרית שמע והייתי סבור שמא נתייאשו מקרית שמע וקריתי ושניתי ואחר כך התחילו הם וכבר היתה החמה על ראשי ההרים: עד הנץ החמה: רבי זבדיה בריה דרבי יעקב בר זבדי בשם רבי יונה כדי שתהא החמה מטפטפת על ראשי ההרים: ר' יהושע אומר עד ג' שעות: רבי אידי ורב המנונא ורב אדא בר אחא בשם רב הלכה כרבי יהושע בשוכח רבי הונא אמר תרין אמוראין חד אמר בשוכח אגיב ליה חבריה וכי יש הלכה בשוכח כך הוא הלכה ולמה אמרו בשוכח כדי שיהא אדם מזרז בעצמו לקרותה בעונתה:

דף ח,א פרק א הלכה ב גמרא תמן תנינן מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפילה. אמר רבי אחא קרית שמע דבר תורה ותפילה אינה דבר תורה. אמר רבי בא ק"ש זמנה קבוע ותפילה אין זמנה קבוע. אמר רבי יוסי ק"ש אינה צריכה כוונה ותפילה צריכה כוונה. אמר רבי מנא קשייתה קומי רבי יוסי ואפילו תימר קרית שמע אינה צריכה כוונה שלשה פסוקים הראשונים צריכין כוונה מן גו דאינון צבחר מיכוון: רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי כגון אנו שעוסקים בתלמוד תורה אפילו לקרית שמע אין אנו מפסיקין. רבי יוחנן אמרה על גרמיה כגון אנו שאין אנו עסוקים בתלמוד תורה אפילו לתפלה אנו מפסיקין. דין כדעתיה ודין כדעתיה רבי יוחנן כדעתיה דאמר רבי יוחנן ולואי שיתפלל אדם כל היום למה שאין תפילה מפסדת רבי שמעון בן יוחאי כדעתיה דרשב"י אמר אלו הוינא קאים על טורא דסיני בשעתא דאתיהיבת תורה לישראל הוינא מתבעי קומי רחמנא דיתברי לבר נשא תרין פומין חד דהוי לעי באוריתא וחד דעבד ליה כל צורכיה. חזר ומר ומה אין חד הוא לית עלמא יכיל קאים ביה מן דילטוריא דיליה אילו הוו תרין עאכ"ו. א"ר יוסי קומי רבי ירמיה אתיא דרבי יוחנן כרבי חנינא בן עקביא דתני כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפילה ר' חנינא בן עקביא אומר כשם שמפסיקין לק"ש כך מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר כל מצותיה של תורה. ולא מודה רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב. ולית ליה לרשב"י הלמד על מנת לעשות ולא הלמד שלא לעשות שהלמד שלא לעשות נוח לו שלא נברא. וא"ר יוחנן הלמד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שילייתו על פניו ולא יצא לעולם. טעמיה דרשב"י

דף ח,ב פרק א הלכה ב גמרא זה שינון וזה שינון ואין מבטל שינון מפני שינון. והא תנינן הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה. הא בעונתה חביבה מד"ת. היא היא. א"ר יודן רשב"י ע"י שהיה תדיר בד"ת לפיכך אינה חביבה יותר מד"ת. אמר רבי אבא מרי לא תנינן אלא כאדם שהוא קורא בתורה הא בעונתה כמשנה היא רשב"י כדעתיה דרשב"י אמר העוסק במקרא מידה ואינה מידה ורבנן עבדי מקרא כמשנה:

דף ח,ב פרק א הלכה ג משנה בש"א בערב כל אדם יטו ויקרו ובבוקר יעמדו שנאמר (דברים ו) בשכבך ובקומך וב"ה אומרים כל אדם קורין כדרכן שנאמר (שם) [בשבתך

בביתך] ובלכתך בדרך א"כ למה נאמר בשכבך ובקומך אלא בשעה שבני אדם שוכבין ובשעה שבני אדם עומדים:

דף ח,ב פרק א הלכה ג גמרא הא דב"ה מקיימים תרין קריין מה מקיימין דב"ש בשבתך בביתך ובלכתך בדרך. בשבתך בביתך פרט לעוסקים במצות ובלכתך בדרך פרט לחתן. ותני מעשה בראב"ע ור' ישמעאל שהיו שרויין במקום אחד והוה ראב"ע מוטה ור' ישמעאל זקוף הגיע זמן ק"ש נזקף ראב"ע והטה רבי ישמעאל אמר ראב"ע לר' ישמעאל אומר לאחד מן השוק מה לך זקנך מגודל והוא אומר יהיה כנגד המשחיתים אני שהייתי מוטה נזקפתי ואתה שהיית זקוף הטית. א"ל אתה נזקפת כדברי ב"ש ואני הטיתי כדברי ב"ה. ד"א שלא יראוני התלמידים ויעשו הלכה קבע כדברי ב"ש:

דף ח,ב פרק א הלכה ד משנה א"ר טרפון אני הייתי בא בדרך והטיתי לקרות כדברי ב"ש וסיכנתי בעצמי מפני הלסטים אמרו לו כדי היית לחוב בעצמך שעברת על דברי ב"ה:

דף ח,ב פרק א הלכה ד גמרא חברייא בשם ר' יוחנן דודים דברי סופרים לד"ת וחביבים כד"ת חכך (שיר השירים ז) כיין הטוב. שמעון בר ווה בשם ר' יוחנן דודים דברי סופרים לד"ת וחביבים יותר מד"ת (שיר השירים א) כי טובים דודיך מיין. ר' בא בר כהן בשם ר' יודה בן פזי תדע לך שחביבים דברי סופרים מד"ת שהרי ר"ט אלו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה וע"י שעבר על דברי ב"ה נתחייב מיתה ע"ש (קוהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש. תני רבי ישמעאל ד"ת יש בהן איסור ויש בהן היתר יש בהן קולין ויש בהן חומרים אבל דברי סופרים כולן חמורין הן תדע לך שהוא כן דתנינן תמן האומר אין תפילין לעבור על ד"ת פטור חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב. רבי חנניה בריה דרב אדא בשם רבי תנחום בי ר' חייא חמורים דברי זקנים מדברי נביאים

דף ט,א פרק א הלכה ד גמרא דכתיב (מיכה ב) אל תטיפו יטיפון לא יטיפו לאלה לא יסג כלימות. וכתיב (שם) אטיף לך ליין ולשכר. נביא וזקן למי הן דומין למלך ששולח ב' פלמטרין שלו למדינה על אחד מהן כתב אם אינו מראה לכם חותם שלי וסמנטירין שלי אל תאמינו לו. ועל אחד מהן כתב אע"פ שאינו מראה לכם חותם שלי האמינוהו בלא חותם ובלא סמנטירין כך בנביא כתיב (דברים יג) ונתן אליך אות או מופת ברם הכא (דברים יז) על פי התורה אשר יורוך. הדא דתימא משיצאת בת קול אבל עד שלא יצאת בת קול כל הרוצה להחמיר על עצמו לנהוג כחומרי בית שמאי וכחומרי ב"ה על זה נאמר (קוהלת ב) הכסיל בחושך הולך כקולי אילו ואילו נקרא רשע אלא אי כקולי דדין וכחומרי דדין אי כקולי דדין וכחומרי דדין הדא דתימא עד שלא יצאת בת קול אבל משיצאת בת קול לעולם הלכה כדברי בית הלל וכל העובר על דברי בית הלל חייב מיתה. תני יצאת בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלהים חיים אבל הלכה כדברי בית הלל איכן יצאה בת קול רבי ביבי אמר בשם רבי יוחנן ביבנה יצאה בת קול:

דף ט,א פרק א הלכה ה משנה בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה אחת ארוכה ואחת קצרה מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר לקצר אינו רשאי להאריך לחתום אינו רשאי שלא לחתום שלא לחתום אינו רשאי לחתום:

דף ט,א פרק א הלכה ה גמרא ר' סימון בשם ר' שמואל בר נחמן ע"ש (יהושוע א) והגית בו יומם ולילה שתהא הגיות היום והלילה שוין רבי יוסי בר אבין בשם רבי יהושע

בן לוי ע"ש (תהילים קיט) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך. ר' נחמן בשם רבי מנא כל המקיים שבע ביום הללתיך כאלו קיים והגית בו יומם ולילה: מפני מה קורין שתי פרשיות הללו בכל יום. רבי לוי ורבי סימון. רבי סימון אמר מפני שכתוב בהן שכיבה וקימה רבי לוי אמר מפני שעשרת הדברות כלולין בהן. (שמות כ; דברים ה) אנכי ה' אלהיך (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו. (שמות כ; דברים ה) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני (דברים ו) ה' אחד. לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא ואהבת את ה' אלהיך. מאן דרחים מלכא לא משתבע בשמיה ומשקר. זכור את יום השבת לקדשו למען תזכרו. רבי אומר זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה דכתיב (נחמיה ט) ואת שבת קדשך הודעת להם ומצות וחוקים ותורה צוית וגו' להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה. כבד את אביך ואת אמך למען ירבו ימיכם וימי בניכם. לא תרצח ואבדתם מהרה מאן דקטיל מתקטיל. לא תנאף לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם א"ר לוי ליבא ועינא תרין סרסורין דחטאה דכתיב (משלי כג) תנה

דף ט,ב פרק א הלכה ה גמרא בני לבך לי ועיניך דרכי תצרנה אמר הקב"ה אי יהבת לי לבך ועיניך אנא ידע דאת לי. (שמות כ) לא תגנוב (דברים יא) ואספת דגנך ולא דגנו של חבירך. לא תענה ברעך עד שקר אני ה' אלהיכם וכתיב (ירמיהו י) וה' אלהים אמת מהו אמת אמר רבי אבון שהוא אלהים חיים ומלך עולם. אמר רבי לוי אמר הקב"ה אם העדת לחבירך עדות שקר מעלה אני עליך כאלו העדת עלי שלא בראתי שמים וארץ. לא תחמוד בית רעך וכתבתם על מזוזות ביתך ביתך ולא בית חבירך: תמן תנינן אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והן בירכו. מה בירכו רב מתנא אמר בשם שמואל זו ברכת תורה. וקראו עשרת הדברים שמע והיה אם שמוע ויאמר. רבי אמי בשם ר"ל זאת אומרת שאין הברכות מעכבות. אמר ר' בא אין מן הדא לית את ש"מ כלום שעשרת הדברות הן הן גופה של שמע. דרב מתנא ור' שמואל בר נחמן תרוויהון אמרי בדין היה שיהיו קורין עשרת הדברות בכל יום ומפני מה אין קורין אותן מפני טענות המינין שלא יהו אומרים אלו לבדן ניתנו לו למשה בסיני. ר' שמואל בר נחמן בשם רבי יהודה בר זבודא בדין היה שיהיו קורין פרשת בלק ובלעם בכל יום ומפני מה אין קורין אותן שלא להטריח את הצבור. רבי חונה אמר מפני שכתיב בה שכיבה וקימה. ר' יוסי בי רבי בון אמר מפני שכתיב בהן יציאת מצרים ומלכות אמר ר"א מפני שכתובה בתורה ובנביאים ובכתובים: אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והן בירכו. מה בירכו מר רב מתנה בשם שמואל זו ברכת התורה. והלא לא בירכו יוצר המאורות רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה עדיין לא יצאו המאורות ותימר יוצר המאורות. ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא מהו ברכה אמר ר' חלבו זו היא השוכן בבית הזה יטע ביניכם אחוה ואהבה ושלום וריעות: שמואל אמר השכים לשנות קודם ק"ש צריך לברך לאחר ק"ש א"צ לברך א"ר בא והוא ששנה על אתר: ר' חונה אמר נראים הדברים מדרש צריך לברך הלכות א"צ לברך. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בין מדרש בין הלכות צריך לברך. א"ר חייא בר אשי נהגין הוינן יתבין קומי רב ובין מדרש בין הלכות זקיקינן למיברכה. תני הקורא עם אנשי מעמד לא יצא

דף י,א פרק א הלכה ה גמרא כי מאחרים היו. רבי זעירא בשם רבי אמי ביומי דרבי יוחנן הוינן נפקין לתעניתא וקרוי שמע בתר תלת שעין ולא הוה ממתי בידן. רבי יוסי ורבי אחא נפקין לתעניתא אתו ציבורא ומקרי שמע בתר תלת שעין. בעא רב אחא מחויי

בידן. א"ל ר' יוסי והלא כבר קראו אותה בעונתה כלום קורין אותה אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך ד"ת. א"ל מפני ההדיוטות שלא יהו אומרים בעונתה הן קורין אותה. אלו ברכות שמאריכין בהן ברכות ר"ה ויה"כ וברכות תענית ציבור מברכותיו של אדם ניכר אם ת"ח הוא אם בור הוא. אלו ברכות שמקצרין בהם המברך על המצות ועל הפירות וברכת הזימון וברכה אחרונה של ברכת המזון אחר המזון. הא כל שאר ברכות אדם מאריך. אמר חזקיה מן מה דתני המאריך הרי זה מגונה והמקצר הרי זה משובח הדא אמרה שאין זה כלל. תני צריך להאריך בגואל ישראל בתענית. הא בשש שהוא מוסיף אינו מאריך א"ר יוסה שלא תאמר הואיל והוא מעין י"ח לא יאריך בה לפום כן צריך מימר צריך להאריך בגואל ישראל בתענית: אלו ברכות ששוחין בהן בראשונה תחילה וסוף ובמודים תחילה וסוף. השוחה על כל ברכה וברכה מלמדין אותו שלא ישחה. רבי יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי כהן גדול שוחה על סוף כל ברכה וברכה המלך ראש כל ברכה וברכה וסוף כל ברכה וברכה. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי המלך משהוא כורע אינו נזקף עד שהוא משלים כל תפילתו. מ"ט (מלכים א ח) ויהי ככלות שלמה להתפלל אל ה' את כל התפילה ואת כל התחינה הזאת קם מלפני מזבח ה' מכרוע על ברכיו. אי זו כריעה ואי זו בריכה. ר' חייא רבא הראה בריכה לפני ר' ונפסח ונתרפא. רבי לוי בר סיסי הראה כריעה לפני רבי ונפסח ולא נתרפא. (מלכים א ח) וכפיו פרושות השמים א"ר אייבו כגון הדין נקדים היה עומד. א"ר אלעזר בר אבינא ככפים הללו שלא חטפו מבנין בהמ"ק כלום. תנא רבי חלפתא בן שאול הכל שוחין עם ש"צ בהודאה. ר' זעירא אמר ובלבד במודים.

דף י,ב פרק א הלכה ה גמרא רבי זעירא סבר לקרובה כדי לשוח עמו תחלה וסוף: ר' יסא כד סליק להכא חמתון גחנין ומלחשין. אמר לון מהו דין לחישה ולא שמיע דמר רבי חלבו ר"ש בם ר' יוחנן בשם ר' ירמיה רבי חנינא בשם ר' מיישא ר' חייא בשם ר' סימאי ואית דאמרין ליה חברייא בשם ר' סימאי מודים אנחנו לך אדון כל הבריות אלוה התושבחות צור עולמים חי העולם יוצר בראשית מחיה מתים שהחייתנו וקיימתנו וזכיתנו וסייעתנו וקרבתנו להודות לשמך בא"י אל ההודאות. רבי בא בר זבדא בשם רב מודים אנחנו לך שאנו חייבין להודות לשמך תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית בא"י אל ההודאות. רבי שמואל בר מינא בשם רבי אחא הודייה ושבח לשמך לך גדולה לך גבורה לך תפארת יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתסמכנו מנפילתינו ותזקפנו מכפיפתינו כי אתה סומך נופלים וזוקף כפופים ומלא רחמים ואין עוד מלבדך בא"י אל ההודאות. בר קפרא אמר לך כריעה לך כפיפה לך השתחויה לך בריכה כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש והעושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל ובידך כח וגבורה ובידך לגדל ולחזק לכל ועתה אלהינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך בכל לב ובכל נפש משתחוים כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוזלו בא"י אל ההודאות. אמר ר' יודן נהגין רבנן אמרין כולהון. ואית דאמרי או הדא או הדא. תני ובלבד שלא ישוח יותר מדאי. אמר רבי ירמיה ובלחוד דלא יעביד כהדין חרדונא אלא כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך. מילתא דחנן בר בא פליגא דחנן בר בא אמר לחברייא נימר לכון מילתא טבא דחמית לרב עביד ואמריתה קמיה דשמואל וקם ונשק על פומי ברוך אתה שוחה בא להזכיר את השם זוקף.

שמואל אמר אנא אמרית טעמא ה' זוקף כפופים. אמר רבי אמי לא מסתברא אלא מפני שמי ניחת הוא א"ר אבין אלו הוה כתיב בשמי ניחת הוא יאות לית כתיב אלא מפני שמי ניחת הוא קודם עד שלא הזכיר את השם כבר ניחת הוא. רבי שמואל בר נתן בשם ר' חמא בר חנינא מעשה באחד ששחה יותר מדאי והעבירו רבי. ר' אמי אמר ר' יוחנן הוה מעביר א"ל ר' חייא בר בא לא היה מעבירו אלא גער [ביה]: אלו ברכות שפותחין בהן בברוך כל הברכות פותחין בהן בברוך ואם היתה ברכה סמוכה לחברתה כגון ק"ש ותפילה אין פותחין בהן בברוך. התיב רבי ירמיה הרי גאולה. שנייא היא דמר רבי יוחנן הלל אם שמעה בבית הכנסת יצא. התיב רבי אליעזר בי רבי יוסה קומי ר' יוסה והא סופה. א"ל שתים הנה אחת לבא ואחת

דף יא,א פרק א הלכה ה גמרא לשעבר. התיבון הרי הבדלה. שנייא היא דמר רבי בא בר זבדא רבי היה מפזרן וחוזר וכוללן על הכוס רבי חייא רבה היה מכנסן. התיבון הרי נברך. שנייא היא שאם היו שנים יושבים ואוכלים שאינן אומרים נברך. הרי הזן את הכל. קשיא. הרי הטוב והמטיב. שנייא היא דמר רב הונא משניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב. הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה. הא קדושה. שנייא היא שאם היה יושב ושותה מבעוד יום וקדש עליו היום שאינו אומר בורא פרי הגפן. והא סופה. א"ר מנא טופס ברכות כך הוא. א"ר יודן מטבע קצר פותח בהן בברוך ואינו חותם בהן בברוך מטבע ארוך פותח בהן בברוך וחותם בברוך. כל הברכות אחר חיתומיהן אין אומרים ברכה פסוק. התיב ר' יצחק בר' אלעזר קומוי ר' יוסה מכיון דתימר אחר חיתומיהן אין אומרין ברכה פסוק. אמרין חכימי הדין טלייא דהוא סבר מהו אחר חיתומיהן שאם היה עומד בשחרית ושכח והזכיר את של ערבית וחזר וחתם בשל שחרית יצא. א"ר אחא כל הברכות כעין חותמותיהן. ואילין דאמרין (ישעיהו יב) צהלי ורוני יושבת ציון וגו' אין בו משום ברכה פסוק:

דף יא,א פרק א הלכה ו משנה מזכירין יציאת מצרים בלילות אמר להן ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר (דברים טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימי חייך הימים כל ימי חייך הלילות וחכמים אומרים ימי חייך העולם הזה כל ימי חייך העולם הבא להביא את ימות המשיח:

דף יא,א פרק א הלכה ו גמרא אע"פ שנכנס לגדולה האריך ימים הדא אמרה שהגדולה מקצרת ימים.

דף יא,ב פרק א הלכה ו גמרא תמן אמרין לא יתחיל ויאמר ואם התחיל גומר. ורבנן דהתם אמרין מתחיל ואינו גומר. מתניתין פליגא על רבנן דהכא מזכירין יציאת מצרים בלילות ר' בא רב יהודה בשם רב מודים אנחנו לך שהוצאתנו ממצרים ופדיתנו מבית עבדים להודות לשמך. מתניתא פליגא על רבנן דתמן ויאמר אינו נוהג אלא ביום כל פרשת ויאמר אינו נוהג אלא ביום. ר' בא בר אחא נחית לתמן חמיתון מתחילין וגומרין ולא שמיע דתמן אמרין לא יתחיל ויאמר ואם התחיל גומר. ורבנן דהכא אמרין מתחיל ואינו גומר. בעון קומוי ר' אחייא בר' זעירה היך הוה אבוך נהוג עביד כרבנן דהכא או כרבנן דהתם ר' חזקיה אמר כרבנן דהכא ר' יוסה אמר כרבנן דהתם. א"ר חנינא מסתברא דר' יוסה דר' זעירא מחמיר וינון מחמרין והוא עבד נהיג דכוותהון. תני הקורא את שמע בבוקר צריך להזכיר יציאת מצרים באמת ויציב. ר' אומר צריך להזכיר בה מלכות.

אחרים אומרים צריך להזכיר בה קריעת ים סוף ומכת בכורים. ר' יהושע בן לוי אומר צריך להזכיר את כולן וצריך לומר צור ישראל וגואלו. ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי אמר לא הזכיר תורה בארץ מחזירין אותו מה טעם (תהילים קה) ויתן להם ארצות גוים מפני מה בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו. ר' בא בר' אחא בשם רבי אם לא הזכיר בריך בארץ או שלא הזכיר בבונה ירושלים מלכות בית דוד מחזירין אותו. א"ר אילא אם אמר מנחם ירושלם יצא. בר קפרא אמר הקורא לאברהם אברם עובר בעשה. רבי לוי אמר בעשה ולא תעשה (בראשית יז) ולא יקרא עוד את שמך אברם הרי בלא תעשה והיה שמך אברהם הרי בעשה. התיבון הרי אנשי כנסת הגדולה קראו אותו אברם. (נחמיה ט) אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברם. שנייא היא שעד שהוא אברם בחרת בו. ודכוותה הקורא לשרה שרי עובר בעשה. הוא נצטווה עליה. ודכוותה הקורא לישראל יעקב עובר בעשה. שני ניתוסף לו הראשון לא נעקר ממנו. ולמה נשתנה שמו של אברהם ושמו של יעקב ושמו של יצחק לא נשתנה. אילו אבותן קראו אותן בשמן אבל יצחק הקב"ה קראו יצחק שנאמר (בראשית יז) וקראת את שמו יצחק. ד' נקראו עד שלא נולדו ואלו הן. יצחק וישמעאל יאשיהו ושלמה. יצחק וקראת את שמו יצחק. ישמעאל דכתיב (בראשית טז) וקראת את שמו ישמעאל. יאשיהו (מלכים א יג) הנה בן נולד לבית דוד יאשיה שמו. שלמה (דברי הימים א יג) כי שלמה יהיה שמו. עד כדון בצדיקים אבל ברשעים זורו רשעים מרחם. בן זומא אומר עתידין הן ישראל שלא להזכיר יציאת מצרים לעתיד לבוא ומה טעם (ירמיהו טז) לכן הנה ימים באים נאם ה' לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפון. אמרו לו לא שיעקר יציאת מצרים אלא מצרים מוסף על המלכיות מלכיות עיקר ומצרים טפילה. וכן הוא אומר (בראשית לה) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך. אמרו לא שיעקר שם יעקב אלא יעקב מוסף על ישראל. ישראל עיקר ויעקב טפל. וכן הוא אומר (ישעיהו מג) אל תזכרו ראשונות אילו המצרים וקדמוניות אל תתבוננו אילו המלכיות (שם) הנני עושה חדשה עתה תצמח זו של גוג. משלו משל למה הדבר דומה לאחד שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל ממנו התחיל מספר מעשה הזאב ואח"כ פגע בו הארי וניצל מידו שכח מעשה הזאב התחיל מספר מעשה הארי ואח"כ פגע בו נחש וניצל מידו שכח מעשה שניהם והתחיל לספר מעשה הנחש. כך היו ישראל הצרות האחרונות משכחות את הראשונות:

מסכת ברכות פרק ב

דף יב,א פרק ב הלכה א משנה היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא. ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב. ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר' מאיר. ור' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד. ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם:

דף יב,א פרק ב הלכה א גמרא א"ר בא זאת אומרת שאין הברכות מעכבות. א"ר יוסה אם אומר את שהוא צריך לברך בירך צריך שיכוין את לבו בכולן. התיבון ואינו מפסיק

ולא תנינתה והכא אע"ג דלא תנינתה צריך לברך. זאת אומרת צריך לכוין את לבו בכולן. נישמעינה מן הדא ר' אחי אמר משום ר' יהודה אם כיון לבו בפרק ראשון אע"פ שלא כיון לבו בפרק שני יצא. מה בין פרק ראשון ומה בין פרק שני. א"ר חנינא כל
דף יב,ב פרק ב הלכה א גמרא מה שכתוב בזה כתוב בזה. מעתה לא יקרא אלא אחד. א"ר עילא הראשון ליחיד והשני לציבור והראשון לתלמוד והשני למעשה. בר קפרא אמר אין לך צריך כוונה אלא ג' פסוקים הראשונים בלבד ותני כן ושננתם עד כאן לכוונה מיכן ואילך לשינון. ר' חונה ר' אורי רב יוסף רב יהודא בשם שמואל צריך לקבל עליו מלכות שמים מעומד. מה אם היה יושב עומד. לא אם היה מהלך עומד. תני צריך להאריך באחד. רב נחמן בר' יעקב אמר ובלבד בד'. סומכוס בר יוסף אומר כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה. ר' ירמיה הוה מאריך סגין א"ל ר' זעירא לית את צריך כל הכין אלא כדי שתמליכהו בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם. רב שאיל לר' חייא רבא ולינא חמי לרבי מקבל עליו עול מלכות שמים. א"ל כד תחמיניה יהיב ידיה על אפוהי הוא מקבל עליו עול מלכות שמים. וא"ל ואינו צריך להזכיר יציאת מצרים א"ל לית איפשר דלא יטי מילה. ר' טביומי שאל לר' חזקיה לית הדא אמרה שאין לך צריך כוונה אלא פסוק הראשון בלבד. א"ל אדא יתנה עד ושננתם. ר' מני אמר משום ר' יודה שאמר משום ר' יוסי הגלילי אם הפסיק בה כדי לקרות את כולה לא יצא ידי חובתו. ר' בא ר' ירמיה בשם רב הלכה כר' מינא שאמר משום רבי יהודה שאמר משום ר' יוסי הגלילי. רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק אף בהלל ובקריאת המגילה כן. אבא בר רב הונא ורב חסדא הוו יתבין אמרין אף בתקיעות כן. סלקון לבית רב ושמעון רב חונה בשם רב הונא אפילו שמען עד תשע שעות יצא אמר ר' זעירא עד דאנא תמן צריכה לי וכד סלקית להכא שמעית ר' יסא בשם ר' יוחנן אפילו שמען כל היום יצא והוא ששמען על הסדר. ר' יוסי בעי הוה זה צריך פשוטה הראשונה וזה צריך פשוטה האחרונה. תקיעה אחת מוציאה ידי שתיהן. ר' אבון בר חייא בעי ק"ש וברכותיה היא ולא ברכותיה ברכותיה ולא היא. הפסיק שלישה וחזר והפסיק שלישה בקורא משערין או בכל אדם משערין. אמר ר' מתניא מסתברא בקורא. ר' אבהו שאל לרבי יוחנן בגין דאנא קרי שמע ועבר במבואות המטונפות ומפסק נפיק אנא ידי חובתי. א"ל אבהו בני אם מפסיק את כדי לקרות את כולה לא יצאת ידי חובתך. ר' אלעזר סליק מבקרא לר"ש בר אבא א"ל בגין דאנא תשיש ואנא קרי שמע ומתנמנם נפיק אנא ידי חובתי א"ל אין. ר' ירמיה בעא קומוי ר' זעירא בגין דרבי אליעזר ידע דר"ש בר אבא
דף יג,א פרק ב הלכה א גמרא מדקדק במצוותא סגין הורי ליה או בגין דהוא תשיש הורי ליה א"ל בפירוש פליגין ר' אלעזר אמר יצא ר' יוחנן אמר לא יצא. מה פליגין בק"ש מפני שהיא עשויה פרקים פרקים אבל בהלל ובקריאת המגילה אוף ר"א מודי. תני השואל בשלום רבו או במי שהוא גדול ממנו בתורה הרשות בידו. הדא אמרה שאדם צריך לשאול במי שהוא גדול ממנו בתורה. ועוד מן הדא דתני קרע וחזרה בו נשמה אם על אתר אינו צריך לקרוע אם לאחר זמן צריך לקרוע. וכמה הוא על אתר כדי דיבור. וכמה הוא כדי דיבור ר' סימון בשם ר' יהושע ב"ל כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו אבא בר בר חנה בשם ר' יוחנן כדי שאילת שלום בין הרב לתלמיד ויאמר לו שלום עליך רבי. ר' יוחנן הוה מיסתמיך על ר' יעקב בר אידי והיה ר' אלעזר חמי ליה ומיטמר מן קדמוי אמר הא תרתי מילין הדין בבלייא עביד בי חדא דלא שאל בשלומי וחדא דלא אמר

שמועתא משמי. א"ל כך אינון נהגין גביהן. זעירא לא שאל בשלמיה דרבה דאינון מקיימין (איוב כט) ראוני נערים ונחבאו. מי מהלכין חמי ליה חד בית המדרש. א"ל הכא הוה ר"מ יתיב דרש ואמר שמועתא מן שמיה דרבי ישמעאל ולא אמר שמועתא מן שמיה דר' עקיבה. א"ל כל עלמא ידעין דר"מ תלמידו דר' עקיבה אמר לו כ"ע ידעין דר' אלעזר תלמידיה דר' יוחנן. מהו מיעבור קומי אהדורי צילמיה א"ל מה איתפליג ליה איקר אלא עבור קומוי וסמי עיניה. א"ל ר' אלעזר יאות עבד דלא עבר קומיך. אמר רבי יעקב בר אידי יודע את לפייס. ור' יוחנן בעי דיימרון שמועתא מן שמיה. אף דוד ביקש עליה רחמים (תהילים סא) אגורה באהלך עולמים. ר' פינחס ורבי ירמיה בשם ר' יוחנן וכי עלת על לב דוד שהוא חי לעולם אלא אמר דוד אזכה שיהו דברי נאמרין על שמי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. מהניא ליה. לוי בר גזירא אמר כל האומר שמועה משם אומרה שפתותיו רוחשות עמו בקבר מה טעם (שיר השירים ז) דובב שפתי ישינים ככומר הזה של ענבים שהוא זב מאיליו ר' חנינא בר פפאי ור' סימון חד אמר כהדין דשתי קונדיטון וחרנה אמר כהדין דשתי חמר עתיק אף על גב דהוא שתי ליה טעמיה בפומיה אין דור שאין בו ליצנים מה היו פריצי הדור עושין היו הולכין אצל חלונותיו של דוד ואומרים לו דוד אימת יבנה בית המקדש אימתי בית ה' נלך והוא אומר אע"פ שמתכונין להכעיסני יבא עלי שאני שמח בלבי (תהילים קכ) שמחתי באומרים לי בית ה' נלך. (שמואל ב ז) והיה כי ימלאו ימיך א"ר שמואל בר נחמני אמר הקב"ה לדוד דוד ימים מלאים אני מונה לך איני מונה לך ימים חסירים כלום שלמה בנך בונה בית המקדש לא להקריב בו קרבנות חביב עלי משפט וצדקה שאתה עושה יותר מן הקרבנות ומה טעם (משלי כא) עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מזבח: פיסקא ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב. מפני מה הוא משיב מפני היראה או

דף יג,ב פרק ב הלכה א גמרא מפני הכבוד. נשמעינא מן הדא ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד דברי ר"מ הא בקדמיתא שואל מפני הכבוד ומשיב מפני הכבוד: ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר"מ. מפני מה הוא משיב מפני היראה או מפני הכבוד נשמעינה מן הדא ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד הא קדמייתא שואל מפני היראה ומשיב מפני היראה. עד כדון באמצע הפרשה ואפילו באמצע הפסוק ר' ירמיה מדמי ר' יונה משתעי ר' חונה רב יוסף (דברים ו) ודברת בם מיכן שיש לך רשות לדבר בם:

דף יג,ב פרק ב הלכה ב משנה ואלו הן בין הפרקים בין ברכה ראשונה לשנייה בין שנייה לשמע בין שמע לוהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע לויאמר בין ויאמר לאמת ויציב. ר' יהודה אומר בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק:

דף יג,ב פרק ב הלכה ב גמרא א"ר לוי טעמיה דר' יודה אני ה' אלהים וכתיב (ירמיהו ג) וה' אלהים אמת:

דף יג,ב פרק ב הלכה ג משנה א"ר יהושע בן קרחה למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע כדי שיקבל עליו מלכות שמים תחילה ואחר כך יקבל עליו עול מצות והיה אם שמוע לויאמר שוהיה אם שמוע נוהג ביום ובלילה ויאמר אינו נוהג אלא ביום:

דף יג,ב פרק ב הלכה ג גמרא ר' חייה בשם ר' יוחנן מה טעם אמרו אדם לובש תפילין וקורא את שמע ומתפלל כדי שיקבל עליו מלכות שמים תחילה משלם רב אמר קורא את שמע ולובש את תפיליו ומתפלל מתניתא רב פליגא עילוי הרי שהיה עסוק עם המת בקבר

והגיע עונת ק"ש הרי זה פורש למקום טהרה ולובש תפילין וקורא את שמע ומתפלל מתניתא מסייעא לרב לא שאדם יקבל עליו מלכות שמים תחילה ואח"כ יקבל עליו עול מצות א"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי מפני מה לא החזיקו בהן מפני הרמאים עובדא הוה בחד בר נש דאפקיד גבי חבריה וכפר ביה א"ל לא לך הימנית אלא

דף יד,א פרק ב הלכה ג גמרא לאילין דברישך הימנית ר' ינאי היה לובשן אחר חולייו ג' ימים לומר שהחולי ממרק מה טעם (תהילים קג) הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי רבן יוחנן בן זכאי לא הוון תפילוי זעין מיניה לא בקייטא ולא בסיתוא וכך נהג ר' אליעזר תלמידו אחריו ר' יוחנן בסיתוא דהוה חזיק רישיה הוה לביש תרויהון ברם בקייטא דלא הוה חזיק רישיה לא הוה לביש אלא דאדרעיה. ואינו אסור משום ערוה. א"ר חייא בר אבא אפיקרסין היה לובש מבפנים. כד הוה אזיל מסחי כיון שהיה מגיע אצל האולייריין היה חולצן. א"ר יצחק עד יעקב תרמוסרה היה לובשן וכד הוה נפיק מסחי הוו יהבין לה וכד הוה מייתן ליה הוה אמר דא מילתא שני ארונות היו מהלכין עם ישראל במדבר ארונו של חי העולמים וארונו של יוסף והיו אומות העולם אומרים מה טיבן של שני ארונות הללו והיו ישראל אומרין להן זה ארונו של יוסף עם ארונו של חי העולמים והיו אומות העולם מונין את ישראל ואומרים וכי איפשר לארון המת להיות מהלך עם ארונו של חי העולמים והיו ישראל אומרים על ידי ששימר זה מה שכתב בזה ולמה הוא אמר דא מילתא. א"ר חנינא בגין מימר מילא דאוריא. א"ל ר' מנא והכין לא ה"ל מילא דאוריא חורי למימר אלא דא אלא קינתורין הוון לומר יוסף לא זכה למלכות אלא על ידי ששימר מצותיו של הקב"ה ואנו לא זכינו לכל הכבוד הזה אלא ע"י ששמרנו מצותיו של הקב"ה ואתון בעיי מבטלה מצוותא מינן באי זה צד הוא מברך עליהן ר' זריקן בשם ר' יעקב בר אידי כשהוא נותן על יד מהו אומר ברוך אקב"ו על מצות תפילין כשהוא נותן על הראש מהו אומר ברוך אקב"ו על מצות הנחת תפילין כשהוא חולצן מהו אומר ברוך אקב"ו לשמור חוקיו.

דף יד,ב פרק ב הלכה ג גמרא ואתיא כמאן דמר בחוקת תפילין הכתוב מדבר ברם כמאן דמר בחוקת הפסח הכתוב מדבר לא בדא. ר' אבהו בשם רבי אלעזר הנותן תפילין בלילה עובר בעשה. ומה טעם (שמות י) ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה ימים ולא לילות ימימה פרט לשבתות וימים טובים והא ר' אבהו יתיב מתני ברמשא ותפילוי עילוי מצדדין הוה וכמין פיקדון היו בידו אית דבעי מימר לא אמר אלא הנותן אבל אם היו עליו מבעוד יום מותר אית דבעי מימר נשמעיניה מן הדא (שם) והיה לך לאות את שהוא לך לאות פרט לימים טובים ושבתות שכולן אות ולא כן כתב מימים ימימה לית לך אלא כיי דמר ר' יוחנן כל מילא דלא מחוורא מסמכין לה מן אתרין סגין. [תמן תנינן נשים ועבדים פטורים מק"ש ומן התפילין] נשים מניין (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם ולא את בנותיכם את שהוא חייב בת"ת חייב בתפילין נשים שאינן חייבות בת"ת אינן חייבין בתפילין התיבון הרי מיכל בת כושי היתה לובשת תפילין ואשתו של יונה היתה עולה לרגלים ולא מיחו בידיה חכמים ר' חזקיה בשם ר' אבהו אשתו של יונה הושבה מיכל בת כושי מיחו בידיה חכמים. תני נכנס למרחץ מקום שבני אדם עומדין לבושין יש שם מקרא ותפילין ואין צ"ל שאילת שלום נותן תפילין ואינו צ"ל שלא יחלוץ מקום שרוב בני אדם רגילין להיות עומדין ערומין אין שם שאילת שלום ואין צ"ל מקרא ותפילה וחולץ תפילין ואין צ"ל שלא יתן מקצתן ערומין ומקצתן לבושין יש שם שאילת שלום

ואין שם לא מקרא ולא תפילה ואינו חולץ תפיליו ואינו נותן אבל אינו לובשן עד שיצא מאותה רשות של כל אותה מרחץ.

דף טו,א פרק ב הלכה ג גמרא ודא מסייעא כיי דמר ר' יצחק בגין ר' יוחנן עד יעקב תורמוסרה היה לובשן. ר' ירמיה בעא קומוי ר' זעירא היתה מרחץ מרחצת בימות החמה ואינה מרחצת בימות הגשמים א"ל מרחץ ואע"פ שאינה מרחצת ובית הכסא אע"פ שאין בו צואה. מר עוקבא אמר אהן חזירא בית כסא מוטלטל הוה. ר' יונה בעי אהן צררה דעל גיף ימא מהו א"ר אמי אסיא הורי רבי ירמיה מעבר ליה בפיליוס ולא סמכינן עילוי. ר' זעירא בשם אבא בר ירמיה אוכל בהן אכילת עראי ואינו אוכל בהן אכילת קבע ישן בהן שינת עראי ואינו ישן בהן שינת קבע. אית תניי תני מברך פעם אחת אית תניי תני פעמין מאן דמר פעם אחת ניחא מאן דמר מברך שתי פעמים הא אכל ואינון עילוי. א"ר זעירא קיימא אבא בר ירמיה באוכל בהן אכילת עראי. ר' זעירא בשם ר' אבא לא יכנס אדם לבית המים וספריו ותפיליו בידיו רבי יוחנן כד הוה סיפרא בידיה הוה יהיב ליה לחורן כד הויין תפילוי עילוי הוה קאים בון. מתניתא פליגא על אבא בר ירמיה נכנס אדם לבית המים וספריו ותפיליו בידו. א"ר זעירא קיימא אבא בר ירמיה כאן ביכול ללובשן כאן בשאינו יכול ללובשן דלכן מצוה לא עביד בון למה הוא מבזי לון בראשונה היו נותנין אותן לחביריהן והיו נוטלין אותן וברחין התקינו שיהו מניחין בחורין וכשאירע אותו

דף טו,ב פרק ב הלכה ג גמרא מעשה התקינו שיהא אדם נכנס והן בידו רבי יעקב בר אחא בשם ר' זעירא אמר והוא שיהא ביום כדי ללובשן אבל אם אין ביום כדי ללובשן אסור דלכן מצוה לא עביד בון למה הוא מבזי לון מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי אמר מאן דעבד טבאות עושה להן כיס של טפח ונותנן על לבו מה טעם (תהילים טז) שויתי ה' לנגדי תמיד. תמן אמרין כל שאינו כאלישע בעל כנפים לא ילבש תפילין ר' זעירא בשם ר' אבא בר ירמיה לא יכנס אדם לבית הקברות ויעשה צרכיו שם ואם עשה כן עליו הכתוב אומר (משלי יז) לועג לרש חרף עושהו. דלמא ר' חייא רובא ור' יונתן היו מהלכין קומי ערסיה דר"ש בר יוסי בר לקוניא והוה ר' יונתן מפסע על קיבריה אמר ליה רבי חייא רובא כדון אינון מימר למחר אינון גבן ואינון מעיקין לן א"ל וחכמין אינון כלום לא כן כתב (קוהלת ט) והמתים אינם יודעים מאומה א"ל לקרות את יודע לדרוש אין את יודע (שם) כי החיים יודעים שימותו אילו הצדיקים שאפילו במיתתן קרויין חיים והמתים אינם יודעים מאומה אילו הרשעים שאפילו בחייהן קרויים מתים מניין שהרשעים אפילו בחייהן קרויים מתים ומניין שהצדיקים אפילו במיתתן קרויין חיים דכתיב (יחזקאל יח) כי לא אחפוץ במות המת וכי המת מת אלא אילו הרשעים שאפילו בחייהן קרויין מתים ומניין שהצדיקים אפילו במיתתן קרויין חיים דכתיב כי לא אחפוץ במות המת וכי המת מת אלא אילו הרשעים שאפילו בחייהן קרויין חיים דכתיב (דברים לד) ויאמר אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר מה ת"ל לאמר אמר לו לך ואמור לאבות כל מה שהתניתי לכם עשיתי לבניכם אחריכם. עירב את האותיות אית תניי תני כשר ואית תניי תני פסול. רבי אידי בשם ר"ש בשם רבי יוחנן מן דמר כשר מלמטן מן דמר פסול מלמעלן כגון ארצינו תפארתינו ארצך צריכה תפארתך צריכה. רבי אידי בר"ש בשם רבי ייסה לא יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל מה טעם א"ר אבא בריה דרב פפי (תהילים קל) ממעמקים קראתיך ה'. א"ר אידי בר"ש בשם ר' יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקביו מה טעם (עמוס ד) הכון לקראת אלהיך ישראל. א"ר אלכסנדרי (קוהלת ד) שמור

רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך מן הטיפים היוצאות מבין רגליך. הדא דתימר בדקים אבל בגסים אם יכול לסבול יסבול. ר' יעקב בר אביי בשם ר' אחא שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך כשתהא נקרא אל בית האלהים שתהא טהור ונקי. א"ר אבא (משלי ה) יהי מקורך ברוך יהי מקראך לקבר ברוך א"ר ברכיה (קוהלת ג) עת ללדת ועת למות אשרי אדם ששעת מיתתו כשעת לידתו מה שעת לידתו נקי כך בשעת מיתתו יהא נקי:

דף טו,ב פרק ב הלכה ד משנה הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא. רבי יוסי אומר לא יצא. קרא ולא דיקדק באותיותיה ר' יוסי אומר יצא. ר' יהודה אומר לא יצא. הקורא למפרע

דף טז,א פרק ב הלכה ד משנה לא יצא. קרא וטעה יחזור למקום שטעה:

דף טז,א פרק ב הלכה ד גמרא רב אמר הלכה כדברי שניהן להקל דלכן מה כן אמרין סתמה ור' יוסי הלכה כסתמא ר' יוסי ור' ידוה הלכה כר' יוסי ומה צריכה למימר רב הלכה כדברי שניהן להקל אלא בגין שמע דתני לה ר' חייא בשם ר"מ לפום כן צריך למימרא הלכה כדברי שניהן להקל. תני נתפלל ולא השמיע לאזנו יצא. למי נצרכה לר' יוסי היידין רבי יוסי הדא דתנינן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא ור' יוסי אומר לא יצא. אמר רב מתנה דר' יוסי היא. א"ר יוסי הוינן סברין מימר מה פליגין רבנן ורבי יוסי בשמע דכתיב בה שמע הא שאר כל המצות לא. מן דמר

דף טז,ב פרק ב הלכה ד גמרא רב מתנה דר' יוסי הוי היא שאר כל המצות. מ"ט דר' יוסי (שמות טו) והאזנת למצותיו ישמעו אזניך מה שפיך מדבר. אמר רב חסדא לית כן חרש השגרת לשון היא. מתניתא לר' יודה. א"ר יוסי מסתברא דיודי רב חסדא בתרומות דהיא דר' יוסי. א"ר חנינא בשם רב חסדא דר' יוסי היא. א"ר יוסי בי ר' בון על כרחיך איתמר דהיא דר' יוסי דתנינן חמשיתא קדמייתא ולא תניתא עמהן אם משום שאין תרומתן תרומה והא תנינן חמשתי אחרנייתא ולא תניתה עמהן הוי סופך מימר דר' יוסי היא. אלו צריך דיקדוק על לבבך על לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתיל אתכם מארץ. ר' חנינא בשם ר' אחא אשר נשבע ה'. רבי שמואל בר חנינא בשם ר' הושעיא יוצר אור ובורא חושך דלא יימר יוצר אור ובורא נוגה. ר' חגיי בשם ר' אבא בר זבדא שם שרו לך דלא יימר שם הללו לך. ר' לוי ר' אבדיא דחיפה בשם ר' לוי בר סיסי צריך להתיז למען תזכרו. ר' יונה בשם רב חסדא צריך להתיז כי לעולם חסדו. תני אין מעבירין לפני התיבה לא חיפנין ולא בישנין ולא טיבעונין מפני שהן עושין היהין חיתין ועיינין אאין אם היה לשונו ערוך מותר: פיסקא הקורא למפרע לא יצא. ר' יונה אמר תנא רב נחמן בר אדא ר' יוסי אומר תנא נחמן סבא והיו כדרך הוייתן יהו. תני אף בהלל ובקריאת המגילה כן. ניחא בקריאת המגילה

דף יז,א פרק ב הלכה ד גמרא דכתיב בה (אסתר ט) ככתבם ברם בהלילא בגין דכתיב (תהילים קיג) ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה'. מה את שמע מינה. א"ר אבון עוד היא אמורה על סדר (תהילים קיד) בצאת ישראל ממצרים לשעבר. בצאת ישראל ממצרים לשעבר. (תהילים קטו) לא לנו ה' לא לנו לדורות הללו. (תהילים קטז) אהבתי כי ישמע ה' את קולי לימות המשיח (תהילים קיח) אסרו חג בעבותים לימות גוג ומגוג. (שם) אלי אתה ואודך לעתיד לבוא. ר' אחא בשם ר' יהושע בן לוי אף מי שהתקין את התפילה הזאת על הסדר התקינה שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות האחרונות שבחו

של מקום והאמצעיות צרכן של בריות חננו דיעה חננתנו דעה רצה תשובתינו רצית תשובתינו סלח לנו סלחת לנו גאלינו גאלתנו רפא חליינו ריפית חליינו ברך שנותינו בירכת שנותינו קבצינו קיבצתנו שופטינו בצדק שפטתנו בצדק הכנע קמינו הכנעת קמינו צדקינו במשפט צידקתנו בנה ביתך ושמע עתירתינו ורצינו בתוכו לית צורכה דבנה ביתך ושמע עתירתינו ורצינו בתוכו אלא כמה דאישתעי קרייא כן אשתעייא מתניתא (ישעיהו כו) והביאותים אל הר קדשי ושימחתים בבית תפילתי. א"ר ירמיה מאה ועשרים זקנים ומהם שמונים וכמה נביאים התקינו את התפילה הזאת. ומה ראו לסמוך האל הקדוש לחונן הדעת על שם (ישעיהו כט) והקדישו את קדוש יעקב מה כתיב בתריה (שם) וידעו תועי רוח בינה. דיעה לתשובה (ישעיהו ו) השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע וגו' עד ולבבו יבין ושב. תשובה לסליחה (ישעיהו כו) וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח. סליחה לגאולה (תהילים קג) הסולח לכל עווניכי הרופא לכל תחלואיכי הגואל משחת חייכי. ויאמר רופא חולים קדמיי אמר רבי אחא מפני מה התקינו גואל ישראל ברכה שביעית ללמדך שאין ישראל נגאלין אלא בשביעית. רבי יונה בשם ר' אחא (תהילים קכו) שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון שירה שביעית היא להודיעך שאין ישראל נגאלין אלא בשביעית. אמר רבי חייא בר אבא מפני מה התקינו רופא חולים ברכה שמינית כנגד המילה שהיא לשמנה על שם בריתי היתה אתו החיים. א"ר אלכסנדרי מפני מה התקינו מברך השנים ברכה תשיעית כנגד (תהילים כט) קול ה' שובר ארזים שהוא עתיד לשבר כל בעלי שערים. ר' לוי בשם ר' אחא בר חנינא מה ראו לסמוך מברך השנים למקבץ נדחי ישראל על שם (יחזקאל לו) ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל למה כי קרבו לבוא נתקבצו הגליות והדין נעשה הזידים נכנעין והצדיקים שמחים. ותני עלה כולל של מינים ושל רשעים במכניע זידים. ושל גרים ושל זקנים במבטח לצדיקים. ושל דוד בבונה ירושלים (הושע ג) אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם. רבנן אמרי אהן מלכא משיחא אין מי חייא הוא דוד שמיה אין מי דמכייא הוא דוד שמיה. א"ר תנחומא אנא אמרית טעמא (תהילים יח) ועושה חסד למשיחו לדוד. רבי יהושע בן לוי אמר צמח שמו. ר' יודן בריה דר' אייבו אמר מנחם שמו. אמר חנינה בריה דר' אבהו ולא פליגי חושבניה דהדין כחושבניה דהדין הוא צמח הוא מנחם. ודא מסייעא להו דמר ר' יודן בריה דר' אייבו עובדא הוה בחד יהודאי דהוה

דף יז,ב פרק ב הלכה ד גמרא קאים רדי געת תורתיה קומוי עבר חד ערביי ושמע קלה א"ל בר יודאי בר יודאי שרי תורך ושרי קנקנך דהא חריב בית מקדשא געת זמן תניינות א"ל בר יודאי בר יודאי קטור תוריך וקטור קנקניך דהא יליד מלכא משיחא א"ל מה שמיה מנחם א"ל ומה שמיה דאבוי א"ל חזקיה א"ל מן הן הוא א"ל מן בירת מלכא דבית לחם יהודה אזל זבין תורוי וזבין קנקנוי ואיתעביד זבין לבדין למיינוקא והוה עייל קרייה ונפקא קרייה עד דעל להההוא קרתא והויין כל נשייא זבנן ואימה דמנחם לא זבנה שמע קלן דנשייא אמרין אימיה דמנחם אימיה דמנחם איתיי זובנין לברך אמרה בעייא אנא מיחנקוניה סנאיהון דישראל דביומא דאיתיליד איחרוב בית מוקדשא א"ל רחיציא אנן דברגליה חריב וברגליה מתבניי א"ל לית לי פריטין א"ל והוא מה איכפת ליה איתיי זובנין ליה אין לית קומך יומא דין בתר יומין אנא אתי ונסיב בתר יומין עאל להההיא קרתא אמר לה מהו מיינוקא עביד א"ל מן שעתא דחמיתני אתון רוחין ועלעולי וחטפיניה מן ידיי.

א"ר בון מה לנו ללמוד מן הערבי הזה ולא מקרא מלא הוא (ישעיהו י) והלבנון באדיר יפול מה כתיב בתריה (ישעיהו יא) ויצא חוטר מגזע ישי. אמר ר' תנחומא מפני מה התקינו שומע תפילה ברכה חמש עשרה כנגד (תהילים כט) ה' למבול ישב שהוא כולה את הפורענות מלבוא לעולם. עבודה להודייה (תהילים ל) זובח תודה יכבדנני ושם דרך אראנו בישע אלהים. וחותם בשלום שכל הברכות חותמיהן שלום. א"ר שמעון בן חלפותא אין לך כלי שמחזיק ברכה יותר מן השלום ומה טעם (תהילים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. קרא וטעה יחזור למקום שטעה. טעה בין כתיבת הראשונה לשנייה חוזר לכתיבת הראשונה טעה ואינו יודע היכן טעה יחזור כבתחילה למקום הברור לו. דלמא ר' חייא ר' יסא ר' אמי סלקון מיעבד גנוניה דר' אלעזר שמעון קליה דר' יוחנן אי מחדית מילה אמרין מן נחית שמע לה מיניה אמרין וייחות ר' אלעזר דהוא זריז סגין נחית וסליק אמר לון כן א"ר יוחנן קרא ומצא עצמו בלמען חזקה כוין. ר' לא ר' יסא בשם ר' אחא רובא נתפלל ומצא עצמו בשומע תפילה חזקה כוין. ר' ירמיה בשם ר' אלעזר נתפלל ולא כוין לבו אם יודע שהוא חוזר ומכוין את לבו יתפלל ואם לאו אל יתפלל. א"ר חייא רובא אנא מן יומי לא כוונית אלא חד זמן בעי מכוונה והרהרית בלבי ואמרית מאן עליל קומי מלכא קדמי ארקבסה אי ריש גלותא. שמואל אמר אנא מנית אפרוחיא. רבי בון בר חייא אמר אנא מנית דימוסיא. א"ר מתניה אנא מחזק טיבו לראשי דכד הוה מטי מודים הוא כרע מגרמיה:

דף יח,א פרק ב הלכה ה משנה האומנים קורין בראש האילן או בראש הנדבך מה שאין רשאין לעשות כן בתפילה:

דף יח,א פרק ב הלכה ה גמרא כיני מתניתה הפועלים קורין בראש האילן והאומנין בראש הנדבך ותני כן מתפללים בראש הזית ובראש התאנה הא בשאר כל האילנות יורד ומתפלל למטן ובעל הבית לעולם יורד ומתפלל למטן. ולמה בראש הזית ובראש התאינה ר' אבא ור' סימון תרויהון אמרין מפני שטרחותן מרובה. תני הכתף אע"פ שמשאו על כתיפו הרי זה קורא את שמע אבל לא יתחיל לא בשעה שהוא פורק ולא בשעה שהוא טוען מפני שאין לבו מיושב בין כך ובין כך אל יתפלל עד שעה שיפרוק. ואם היה עליו משאוי של ארבעת קבין מותר. א"ר יונתן והוא ששיקל מהו ששיקל תרין חלקין לחורויי וחד לקומויי. תני לא יהא מרמז בעיניו וקורא. תני הפועלין שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית הרי אילו מברכין ברכה ראשונה וכוללין של ירושלים ושל ארץ וחותמין בשל ארץ אבל אם היו עושין עמו בסעודן או שהיה בעל הבית אוכל עמהן הרי אילו מברכין ד' ברכות. א"ר מנא זאת אומרת שאסור לעשות מלאכה בשעה שיברך. דלכן מה אנן אמרין יעשה מלאכה ויברך. רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב חונה לא יעמוד אדם ויתפלל ומין מטבע בידו לפניו אסור לאחריו מותר. ר' יסא היה צוררן ותופשן בידו. ולמדת הדין א"ר יצחק וצרת הכסף בידך ובלבד בידך. ר' יוסי בר אבון הורי לר' הלל חתניה כן. ר' חזקיה ור' יעקב בר אחא הוו יתבין בחד אתר והוה גבי ר' יעקב בר אחא פריטין אתת ענתא דצלותא

דף יח,ב פרק ב הלכה ה גמרא ושרתון ויהבון לר' חזקיה קטר פורתיה לפורתיה ושרתון וערק א"ל ומה בידך. אמר ר' חנינא אף מי שהיו מימיו על כתיפו הרי זה קורא את שמע ומתפלל. רב חונא אמר קרית שמע ותפילה אינן צריכות כוונה. א"ר מנא קשייתה קומי ר' פינחס ואפי' תימר קרית שמע צריכה כוונה תפילה אינה צריכה כוונה. א"ר יוסי

קיימתיה כיי דמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן הגיעוך סוף מלאכת המים שאינם מחוורין דבר תורה:

דף יח,ב פרק ב הלכה ו משנה חתן פטור מקרית שמע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה. מעשה בר"ג שנשא וקרא לילה הראשון אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו שחתן פטור אמר להם איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים אפי' שעה אחת:

דף יח,ב פרק ב הלכה ו גמרא ר' אלעזר בן אנטיגנוס בשם ר' אליעזר בי ר' ינאי זאת אומרת שמותר לבעול בעילה בתחילה בשבת. א"ר חגיי קומי ר' יוסה תיפתר באלמנה שאינה עושה חבורה. א"ל והא תנינן ארבעה לילות אית לך למימר ארבעה לילות באלמנה. א"ר יעקב בר זבדי קשייתה קומי

דף יט,א פרק ב הלכה ו גמרא ר' יוסי מה בינה לבין שובר את החבית לאכול ממנה גרוגרות. א"ל ומור דבתרה ובלבד שלא יתכוין לעשותה כלי. וכאן שמתכוין לעשותה בעולה כמי שמתכוין לעשותה כלי. רב יצחק בר רב משרשיא או מקשי מה בינה למיפיס מורסא בשבת. א"ל ומור דבתרה ובלבד שלא יתכוין לעשותה פה. וכאן מתכוין שהוא מתכוין לעשותה בעולה כמי שהוא מתכוין לעשותה כלי. תני לא יבעול אדם בעילה לכתחילה בשבת מפני שהוא עושה חבורה ואחרים מתירין. א"ר יוסי בי ר' אבון טעמון ואחרים למלאכתו הוא מתכוין מאיליה נעשה חבורה. אסי אמר אסור. בנימן גנזכייה נפק ומור משמיה דרב מותר שמע שמואל ואיקפד עילוי ומית עילוי וקרי ברוך שנגפו ועל רב קרא (משלי יב) לא יאונה לצדיק כל און. שמואל אמר כל ההיא הילכתא דרישיה דפירקא אחרייא דנידה להלכה אבל לא למעשה. ר' יניי ערק אפילו מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונישאת. בעון קומוי רבי יוחנן מהו לבעול בעילה שנייה אמרין לתלות בדם המכה לא הורו ולבעול בעילה שנייה הוא מורייא מה צריכה לה בשבאו לה ימי הפסק ימי טהרה בנתים. א"ר אבהו שושביניה דר' שמעון בר אבא הוינא שאלית לר' אלעזר מהו לבעול בעילה שנייה ושרא ליה דהוא סבר כהדא דשמואל. דשמואל אמר פירצה דחוקה נכנסין בה בשבת אפי' משרת צרורות. א"ר חגי שושביניה דר' שמואל קפודקי' הוינא שאילית לר' יאשיה ושרע מיניה. שאילית לר' שמואל בר יצחק א"ל מעתה אי זה דם נידה ואי זה דם בתולים. תני כלה אסורה לביתה כל שבעה ואסור ליטול ממנה כוס של ברכה דברי ר' אליעזר מ"ט דרבי אליעזר אי איפשר שלא יצא דם נידה עם דם בתולים:

דף יט,א פרק ב הלכה ז משנה רחץ לילה הראשון שמתה אשתו אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו שאבל אסור לרחוץ אמר להן איני כשאר כל אדם איסטניס אני:

דף יט,א פרק ב הלכה ז גמרא מאן תנא אבל אסור ברחיצה כל שבעה ר' נתן. ר' אמי הוה ליה עובדא ושאל לר' חייא בר בא והורי ליה כל שבעה כר' נתן. ר' יוסי הוה ליה עובדא ושאל לר' בא בר כהן לגבי ר' אחא א"ל לא כן אלפך ר' אמי הוה ליה

דף יט,ב פרק ב הלכה ז גמרא עובדא ושאל לריש לקיש והורי ליה כר' נתן כל שבעה. א"ל דילמא תרין עובדין אינון אנן אמרין ליה על דר' חייא בר בא ואתון אמרין ליה על דריש לקיש. ועוד מן הדא ר' חמא אבוי דר' אושעיא הוה ליה עובדא שאל לרבנן ואסרון. ר' יוסי בעי איילן רבנן. רבנן דהכא או רבנן דרומיא. אין תימר רבנן דהכא ניחא אין תימר רבנן דרומיא רברבייא קומוי והוא שאל לזעירייא. אין תימר רבנן דרומייא אינון שריין ואינון אסרין. דתני מקום שנהגו להרחיץ אחר המיטה מרחיצין ובדרום מרחיצין. א"ר יוסי בי ר' אבון מי שהוא מתיר את הרחיצה הזאת עושה אותה

כאכילה ושתייה. הדא דתימר ברחיצה של תענוג אבל ברחיצה שאינה של תענוג מותר כהדא דשמואל בר אבא עלו בו חטטין אתון שיילון לר' יסא מהו דיסחי אמר לו דלא יסחי מיית הוא. אין בעי אפילו בתשעה באב. אין בעי אפילו ביום הכפורים. רבי יוסי ברבי חנינא ראו אותו טובל אם לקירויו לא ידעין אם להקר גופו שאין רחיצת צונין רחיצה לא ידעין. הורי ר' בא כהין תניא. הורי ר' אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצן במים. תני אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל. לכשיבואו אל העיר יחלוצו. וכן בתשעה באב וכן בתענית ציבור. תני במקום שנהגו לשאול אבילים בשבת שואלין ובדרום שואלין. ר' הושעיא רובא אזל לחד אתר וחזא אביליא בשובתא ושאיל בון אמר לון אני איני יודע מנהג מקומכם אלא שלום עליכם כמנהג מקומינו. ר' יוסי בי ר' חלפתא משבח בדר' מאיר קומי ציפוראי אדם גדול אדם קדוש אדם צנוע. חד זמן חמא אבילייא בשובתא ושאל בון. א"ל אהן דאת מתני שבחיה אמר לון מה עיסקיה. א"ל חמא אבילייא בשובתא ושאל בון. אמר לון בעי אתון מידע מהו חיליה בא להודיעכם שאין אבל בשבת. הדא דכתיב (משלי י) ברכת ה' היא תעשיר זו ברכת שבת. ולא יוסיף עצב עמה זו אבילות. כמה דתימא (שמואל ב יט) נעצב המלך על בנו:

דף יט,ב פרק ב הלכה ח משנה וכשמת טבי עבדו קיבל עליו תנחומין אמרו לו לא לימדתנו רבינו שאין מקבלין תנחומין על העבדים. אמר להם אין טבי עבדי כשאר העבדים כשר היה:

דף כ,א פרק ב הלכה ח גמרא הא בני חורים אחרים מקבלין תנחומין עליהן. כיני מתנייתה אין מקבלין תנחומין על העבדים. תני מעשה שמתה שפחתו של ר' אליעזר ונכנסו תלמידיו לנחמו ולא קיבל. נכנס מפניהם לחצר ונכנסו אחריו לבית ונכנסו אחריו. אמר להן כמדומה הייתי שאתם נכוין בפושרין ואי אתם נכוין אפילו ברותחין. והלא אמרו אין מקבלין תנחומין על העבדים מפני שהעבדים כבהמה. אם על בני חורין אחרים אין מקבלין תנחומין כל שכן על העבדים. מי שמת עבדו או בהמתו אומר לו המקום ימלא חסרונך. כד דמך ר' חייא בר אבא בר אחתיה דבר קפרא קביל ר"ל עילוי דהוה רביה. גימר תלמידיה דבר נשא חביב עליה כבריה. עאל ואיפטר עילוי (שיר השירים ו) דודי ירד לגנו לערוגת הבושם לרעות בגנים לא צורכה אלא דודי ירד לגנו לרעות בגנים. דודי זה הקב"ה. ירד לגנו זה העולם. לערוגת הבושם אילו ישראל. לרעות בגנים אילו אומות העולם. וללקוט שושנים אילו הצדיקים שמסלקן מביניהן. משלו משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו בן והיה חביב עליו יותר מדאי. מה עשה המלך נטע לו פרדס. בשעה שהיה הבן עושה רצונו של אביו היה מחזר בכל העולם כולו ורואה אי זו נטיעה יפה בעולם ונוטה בתוך פרדיסו. ובשעה שהיה מכעיסו היה מקצץ כל נטיעותיו. כך בשעה שישראל עושין רצונו של הקב"ה מחזר בכל העולם כולו ורואה אי זה צדיק באומות העולם ומביאו ומדבקו לישראל. כגון יתרו ורחב. ובשעה שהן מכעיסין אותו היה מסלק הצדיקים שביניהן. דלמא ר' חייא בר אבא וחבורתיה ואית דמרין ר' יוסי בי ר' חלפתא וחבורתיה ואית דמרין ר' עקיבה וחבורתיה הוו יתבין לעיי באוריתא תחות הדא תאינה והוה מרא דתאינתא קריץ ולקיט לה בכל יום. אמרין שמא הוא חושדינו נחלוף את מקומינו. למחר אתיא מרה דתאינתא גבון אמר לון מריי אף חדא מצוה דהויתן נהיגין ועבדין עמי מנעתונה מיני. אמרון ליה אמרין דלמא דאחשד לן בצפרא אתי מודעא יתהון זרחה עליו החמה והתליעו תאינותיה. באותה שעה אמרו בעל התאנה יודע אימתי עונתה

של תאינה ללקוט והיה לוקטה כך הקב"ה יודע אימתי עונתן של צדיקים לסלק מן העולם והוא מסלקן. כד דמך ר' בון בר ר' חייא על ר' זעירא ואפטר עילוי (קוהלת ה) מתוקה שנת העובד. ישן אין כתיב כאן אלא אם מעט אם הרבה יאכל. למה היה רבי בון בר' חייא דומה למלך ששכר פועלים הרבה והיה שם פועל אחד והיה משתכר במלאכתו יותר מדאי מה עשה המלך נטלו והיה מטייל עמו ארוכות וקצרות. לעיתותי ערב באו אותם פועלים ליטול שכרן ונתן לו שכרו עמהן משלם. והיו הפועלים מתרעמין ואומרים אנו יגענו כל היום וזה לא יגע אלא שתי שעות ונתן לו שכרו עמנו משלם. אמר להן המלך יגע זה לשתי שעות יותר ממה שלא יגעתם אתם כל היום כולו. כך יגע רבי בון בתורה לעשרים ושמונה שנה מה שאין תלמיד ותיק יכול ללמוד למאה שנה. כד דמך ר' סימון בר זביד עאל ר' ליא ואפטר עילוי ארבעה דברים תשמישו של עולם וכולן אם אבדו יש להן חליפין (איוב כח) כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזוקו ברזל מעפר יוקח ואבן יצוק נחושה. אילו אם אבדו יש להן חליפין אבל ת"ח שמת מי מביא לנו חליפתו מי מביא לנו תמורתו. (שם) והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה ונעלמה מעיני כל חי. א"ר לוי מה אם אחי יוסף על שמצאו מציאה יצא לבם דכתיב (בראשית מב) ויצא לבם. אנו שאבדנו את ר' סימון בר זביד

דף כ,ב פרק ב הלכה ח גמרא על אחת כמה וכמה. כד דמך ר' לוי בר סיסי על אבוי דשמואל ואפטר עילוי (קוהלת יב) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא. למה היה לוי בן סיסי דומה למלך שהיה לו כרם והיה בו מאה גפנים והיו עושות כל שנה ושנה מאה חביות של יין עמד על חמשים עמד על ארבעים עמד על שלשים עמד על עשרים עמד על עשר עמד על אחד והיה עושה מאה חביות של יין והיה אותו הגפן חביב עליו ככל הכרם כולו כך היה רבי לוי בר סיסי חביב לפני הקב"ה ככל אדם הדא הוא דכתיב (שם) כי זה כל האדם. כהנא הוה עולם סגין כד סליק להכא חמתיה חד בר פחין. א"ל מה קלא בשמיא. א"ל גזר דיניה דההוא גברא מיחתם וכן הוות ליה. אמר מה סליקית מזכי ואנא איחטי מה סליקית למיקטלה בני ארעא דישראל ניזול וניחות לי מן הן דסליקית. אתא לגבי ר' יוחנן א"ל בר נש דאימיה מבסרא ליה ואיתתיה דאבוהי מוקרא ליה להן ייזול ליה א"ל ייזול להן דמוקרין ליה. נחת ליה כהנא מן הן דסלק. אתון אמרין ליה לר' יוחנן הא נחית כהנא לבבל. אמר מה הוה מיזל ליה דלא מיסב רשותא. אמרין ליה ההוא מילתא דאמר לך הוא הוה נטילת רשות דידיה. ר' זעירא כד סלק להכא אזל אקיז דם אזל בעי מיזבון חדא ליטרא דקופד מן טבחא. א"ל בכמה הדין ליטרתא א"ל בחמשין מניי וחד קורסם. א"ל סב לך שיתין ולא קביל עילוי. סב לך ע' ולא קביל עילוי. סב לך פ' סב לך צ' עד דמטא מאה ולא קביל עילוי. א"ל עביד כמנהגך. ברומשא נחית לבית וועדא. אמר לון רבנן מה ביש מנהגא דהכא דלא אכיל בר נש ליטרא דקופד עד דמחו ליה חד קורסם אמרין ליה ומה הוא דין אמר לון פלן טבחא. שלחון בעיי מייתיתיה ואשכחון ארוניה נפקא. א"ל ר' כל הכין א"ל וייתי עליי דלא כעסית עילוי מי סברת דמנהגא כן. ר' יסא כד סליק להכא אזל סבר בעי מסחי באהן דימוסן דטיבריא. פגע ביה חד ליצן ויהב ליה פורקדל חד. א"ל עד כדון עונקתיה דההוא גברא רפיא. והוה ארכונא קאים דאין אחד ליסטים ואזל קם ליה גחיך כל קבליה. א"ל ארכונא מאן הוה עמך תלה עינוי וחמא דהוא גחיך א"ל אהן דגחיך הוא עמי נסביה ודניה ואודי ליה על חד קטיל. מי נפקין תרויהון טעינין תרתי שרין מן דעבר ר' יסא מסחא. א"ל ההוא עונקתא דהות רפיא כבר שנצת אמר ליה ביש גדא דההוא

גברא ולא כתיב (ישעיהו כח) ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם. רבי פינחס רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק קשה היא הליצנות שתחילתה ייסורין וסופן כלייה תחילתה ייסורין דכתיב ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם וסופן כלייה דכתיב (ישעיהו י) כי כלה ונחרצה שמעתי מאת ה' צבאות על כל הארץ:

דף כא,א פרק ב הלכה ט משנה חתן אם רוצה לקרות את שמע בלילה הראשון קורא. רשב"ג אומר לא כל הרוצה ליטול לו את השם יטול:

דף כא,א פרק ב הלכה ט גמרא תני כל דבר שהוא של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה. תלמיד חכם עושה ותבוא לו ברכה. וכל דבר שהוא של שבח לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה תלמיד חכם עושה אלא אם כן מינו אותו פרנס על הציבור. תני מסתלקין לצדדין מפני יתידות דרכים ובשעה שהוא משתקע אפילו בשדה שהיא מליאה כורכמין. א"ר אבהו מעשה בר"ג ור' יהושע שהיו בדרך והיו מסתלקין לצדדין מפני יתידות דרכים וראו את ר' יהודה בן פפוס שהיה משתקע ובא כנגדן אמר ר"ג לר' יהושע מי הוא זה שמראה עצמו באצבע. אמר לו יהודה בן פפוס הוא שכל מעשיו לשום שמים. א"ל ולא כן תני כל דבר שהוא של שבח לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה תלמיד חכם עושה אלא א"כ מינו אותו פרנס על הצבור. אמר ליה והתני כל דבר של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה ת"ח עושה ותבוא עליו ברכה. א"ר זעירא ובלחוד דלא יבזה חורנין. דלמא ר' יסא ור' שמואל בר רב יצחק הוו יתבין אכלין בחדא מן אילין כנישתא עלייתה. אתת עונתה דצלותא וקם ר' שמואל בר רב יצחק מצלויא. א"ל ר' מיישא לא כן אלפן ר' אם התחילו אין מפסיקין. ותני חזקיה כל מי שהוא פטור מדבר ועושה נקרא הדיוט. א"ל והא תנינן חתן פטור חתן אם רוצה. א"ל ולא דר"ג היא. א"ל יכיל אנא פתר כר"ג דר"ג אמר איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים:

מסכת ברכות פרק ג

דף כא,א פרק ג הלכה א משנה מי שמתו מוטל לפניו פטור מקרית שמע ומן התפילין נושאי המיטה וחילופיהן וחילופי חילופיהן את שלפני

דף כא,ב פרק ג הלכה א משנה המיטה ואת של אחר המיטה את שהמיטה צורך בהן פטורין ואת שאין המיטה צורך בהן חייבין אילו ואילו פטורין מן התפילה. קברו את המת וחזרו אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו העומדין בשורה הפנימיין פטורין והחיצונין חייבין. נשים ועבדים וקטנים פטורים מקרית שמע ומן התפילין וחייבין בתפילה ובמזוזה ובברכת המזון. בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה ועל המזון מברך לאחריו ואינו מברך לפניו. ר' יהודה אומר מברך לפניהן ולאחריהן. היה עומד בתפילה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר. ירד לטבול אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא לא יתכסה לא במים הרעים ולא במי המשרה עד שיטיל לתוכן מים. וכמה ירחיק מהן ומן הצואה ד' אמות. זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה צריכין טבילה ור' יהודה פוטר:

דף כא,ב פרק ג הלכה א גמרא תני ומן התפילין אבל ביום הראשון אינו נותן תפילין ביום השני הוא נותן תפילין ואם באו פנים חדשות הוא חולצן כל שבעה דברי ר' אליעזר ר' יהושע אומר בראשונה ובשני אינו נותן תפילין ביום השלישי הוא נותן תפילין ואם באו פנים חדשות אינו חולצן. אם ביום השני אינו נותן תפילין צורכה מימר מי שמתו מוטל לפניו אלא בגין דתנא דא תנא דא. ר' זעירה רב ירמיה בשם רב הלכה כר' אליעזר בנתינה וכר' יהושע בחליצה. ר' זעירא בעי נתן ביום השני כרבי אליעזר מהו שיעשה רבי אליעזר כרבי יהושע שלא לחלוץ אמר רבי יוסי ב"ר בון וכיני נתן ביום השני כר' אליעזר נעשה ר' אליעזר כר' יהושע שלא לחלוץ. ואין כיני נימא הלכה כרבי אליעזר

דף כב,א פרק ג הלכה א גמרא א"ר בון כתיב (דברים טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימים שאת עוסק בהן בחיים ולא ימים שאת עוסק בהן במתים. תני אם רצה להחמיר על עצמו אין שומעין לו למה מפני כבודו של מת או משום שאין לו מי שישא משואו מה נפיק מביניהן היה לו מי שישא משואו ואין תימר מפני כבודו של מת אסור ואם תאמר מפני שאין לו מי שישא משואו הרי יש לו מי שישא משואו והתני פטור מנטילת לולב תיפתר בחול והתני פטור מתקיעת שופר אית לך מימר בחול לא ביום טוב א"ר חנינא מכיון שהוא זקוק לו להביא לו ארון ותכריכין כיי דתנינן תמן מחשיכין על התחום לפקח על עיסקי הכלה ועל עיסקי המת להביא לו ארון ותכריכין חלילים ומקוננות כמי שהוא נושא משאו. מאימתי כופין את המיטות משיצא המת מפתח החצר דברי רבי אליעזר ור' יהושע אומר משיסתם הגולל וכשמת ר"ג כיון שיצא מפתח החצר א"ר אליעזר לתלמידיו כפו את המיטות וכשנסתם הגולל א"ר יהושע כפו את המיטות אמרו לו כבר כפיטם על פי הזקן בערב שבת הוא זוקף את מיטתו ובמוצאי שבת הוא כופן. תני דרגש נזקפת ואינה נכפית ר' שמעון בן אלעזר אומר שומט

דף כב,ב פרק ג הלכה א גמרא קלבינטרין שלה ודיו ר' יוסה בשם ריב"ל הלכ' כר"ש בן אלעזר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוסי מיטה שניקליטיה עולין ויורדין בה שומטן ודיו אי זו היא מיטה ואי זה הוא דרגש א"ר ירמיה כל שמסרגין על גופה זו היא מיטה וכל שאין מסרגין על גופה זהו דרגש והא תנינן המיטה הערסה משישופם בעור הדג אם מסרג הוא על גופה לאי זה דבר הוא שפה א"ר אלעזר תיפתר באילין ערסתא קיסרייתא דאית להן נקבין. מניין לכפיית המיטה ר' קריספא בשם רבי יוחנן (איוב כח) וישבו אתו לארץ על הארץ אין כתב כאן אלא וישבו אתו לארץ דבר שהוא סמוך לארץ מיכן שהיו ישנין על גבי מיטות כפופות בר קפרא אמר איקונין אחת טובה היה לי בתוך ביתך וגרמתני לכופפה אף את כפה מיטתך ואית דמפקין לישנא ויכפה כפה הסרסור ר' יונה ור' יוסי תרויהון בשם ר' שמעון בן לקיש חד אמר מפני מה הוא ישן במיטה כפויה שיהא נוער בלילה ונזכר שהוא אבל וחרנה אמר מתוך שהוא ישן על מיטה כפויה הוא נוער בלילה ונזכר שהוא בל. אבל כל זמן שמתו מוטל לפניו אוכל אצל חבירו ואם אין לו חבר אוכל בבית אחר ואם אין לו בית אחר עושה מחיצה ואוכל ואם אינו יכול לעשות מחיצה הופך את פניו לכותל ואוכל ולא מיסב ולא אוכל כל צורכו ולא שותה כל צורכו ולא אוכל בשר ולא שותה יין ואין מזמנין עליו ואם בירך אין עונין אחריו אמן ואחרים שבירכו אין עונה אחריהם אמן הדא דתימא בחול אבל בשבת מיסב ואוכל ואוכל בשר ושותה יין ואוכל כל צרכו ושותה כל צרכו ומזמנים עליו ואם בירך עונין אחריו אמן ואחרים שבירכו עונה אחריהם אמן אמר רשב"ג הואיל והתרתי לו את כל אלו חייביהו בשאר כל המצות של

תורה אם אוכל בשר ושותה יין נמסר לכתפים כמי שנמסר לרבים. כד דמך ר' יסא קביל רבי חייא בר ווא אביליו ואייכלון בשר ואשקיון חמר. כד דמך רבי חייא בר אבא קביל רבי שמואל בר רב יצחק אביליו ואייכלון בשר ואשקיון חמר. כד דמך רבי שמואל בר רב יצחק קביל רבי זעירא אביליו ואייכלון טלופחין מימר כמה דהוא מנהגא. רבי זעירא מידמך פקיד ומר לא תקבלון עלי יומא דין אבילא ולמחר

דף כג,א פרק ג הלכה א גמרא מזרחייא. ר' יצחק בריה דרב הוה כתובה מטתיה אונס ועלין לגביה רבי מנא ורבי יודן והוה חמר טב ואישתון סגין וגחכין למחר אתון בעיין למיעל גביה א"ל רבנן הכין בר נש עביד לחבריה לא הוינן חסרין אתמול אלא מיקום ומירקוד: תני עשרה כוסות שותין בבית האבל שנים לפני המזון וחמשה בתוך המזון וג' לאחר המזון אילו שלשה של אחר המזון אחד לברכת המזון ואחד לגמילות חסדים ואחד לתנחומי האבלים וכשמת ר"ג הוסיפו עליהן עוד שלשה א' לחזן הכנסת וא' לראש הכנסת וא' לר"ג וכיון שראו ב"ד שהיו משתכרים והולכים גזרו עליהן והחזירום למקומו. כהן מהו שיטמא לכבוד רבו ר' ינאי זעירא דמך חמוי הוא הוה חמוי והוא הוה רביה שאל לר"י ואסר ליה שמע ר' אחא ומר יטמאו לו תלמידיו ר' יוסי נטמאו לו תלמידיו ואכלו בשר ושתו יין אמר לון ר' מנא חדא מן תרתי לא פליט לכון אם אבילים אתם למה אכלתם בשר ולמה שתיתם יין ואם אין אתם מתאבלים למה נטמאתם. מהו שיטמא כהן לכבוד תורה רבי יוסי הוה יתיב מתני ועאל מיתא מן דנפק ליה לא א"ל כלום ומן דיתיב ליה לא א"ל כלום. רבי נחמיה בריה דרבי חייא בר אבא אמר אבא לא הוה עבר תחות כפיתי' דקיסרין רבי אמי ר' חזקיה ור' כהן ור' יעקב בר אחא הוו מטיילין באילין פלטיותא דצפורי הגיעו לכיפה ופירש ר' כהן הגיעו למקום טהרה וחזר אצלן אמר לון במאי עסקין אמר רבי חזקיה לר' יעקב בר אחא לא תימר ליה כלום אי משום דבאש ליה דפריש שמטמא לת"ת לא ידעין ואי משום דהוה טייסן לא ידעין. תני מטמא כהן ויוצא חוצה לארץ לדיני ממונות ולדיני נפשות ולקידוש החודש ולעיבור שנה ולהציל השדה מיד גוי ואפילו

דף כג,ב פרק ג הלכה א גמרא ליטור יוצא ועורר עליה ללמוד תורה ולישא אשה רבי יהודה אומר אם יש לו מאיכן ללמוד אל יטמא רבי יוסי אומר אפילו יש לו מאיכן ללמוד תורה יטמא שלא מכל אדם זוכה ללמוד אמרו עליו על יוסף הכהן שהיה מטמא ויוצא אחר רבו לצידן אבל אמרו אל יצא כהן לח"ל אלא א"כ הבטיחו לו אשה. מהו שיטמא כהן לנשיאת כפים מגבילה אחוי דר' אבא בר כהן אמר קומי רבי יוסי בשם ר' אחא מיטמא כהן לנשיאת כפים שמע ר' אחא ומר אנא לא אמרית ליה כלום חזר ואמר או דילמא לא שמע מיני אלא כיי דמר ר' יודא בן פזי בשם רבי אלעזר כל כהן שהוא עומד בבית הכנסת ואינו נושא את כפיו עובר בעשה וסבר מימר שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה אנא לא אמרית ליה כלום אייתוניה ואנא אלקוניה: רבי אבהו הוה יתיב מתני בכנישתא מדרתה בקיסרין והוה תמן מיתא אתת ענתא דנשיאת כפים ולא שאלון ליה אתת ענתא דמיכלא ושאלון ליה אמר לון על נשיאת כפים לא שאלתון לי ולמיכלא שאלתון לי כיון דשמעו כן הוה כל חד וחד שמיט גרמיה וערק. אמר רבי ינאי מטמא כהן לראות את המלך כד סליק דוקליטיינוס מלכא להכא חמון לר' חייא בר אבא מיפסע על קברים דצור בגין מחמוניה ר' חזקיה ור' ירמיה בשם ר' יוחנן מצוה לראות גדולי המלכות לכשתבוא מלכות בית דוד יהא יודע להפריש בין מלכות למלכות. מהו שיטמא כהן לכבוד הנשיא כד דמך רבי יודן נשיאה אכריז רבי ינאי ומר אין כונה היום כד דמך רבי יודא נשיאה בר בריה דרבי יודה

נשיאה דחף רבי חייא בר אבא לרבי זעירא בכנישתא דגופא דציפורין וסאביה. כד דמכת נהוראי אחתיה דר' יהודא נשיאה שלח רבי חנינא בתר רבי מנא ולא סליק א"ל אם בחייהון אין מטמאין להון כ"ש במיתתן אמר רבי נסא במיתתן עשו אותן כמת מצוה. מהו שיטמא כהן לכבוד אביו ואמו רבי יסא שמע דאתת אימיה לבוצרה אתא שאל לרבי יוחנן מהו לצאת א"ל אם מפני סכנת דרכים צא אי משום כיבוד אב ואם איני יודע אטרח עליו רבי יוחנן ומר אם גמרת לצאת תבוא בשלום אמר רבי שמואל ב"ר יצחק עוד

דף כד,א פרק ג הלכה א גמרא היא צריכה שמע רבי אלעזר ומר אין רשות גדולה מזו. מהו שיטמא כהן לכבוד הרבים תני היו שם שתי דרכים מתאימות אחת רחוקה וטהורה ואחת קרובה וטמאה אם היו הרבים הולכין ברחוקה הולך ברחוקה אם לאו הולך בקרובה מפני כבוד הרבים עד כדון בטומאה של דבריהם אפילו טומאה שהיא מדברי תורה מן מה דמר ר' זעירא גדול הוא כבודה רבים שהוא דוחה מצוה בלא תעשה שעה אחת אדא אמרה אפילו בטומאה שהיא מדבר תורה. ר' יונה ר' יוסי גליליא בשם רבי יסא בר חנינא אין שואלין הלכה לפני מיטתו של מת והא רבי יוחנן שאל לר' ינאי קומי ערסיה דר' שמואל בן יוצדק הקדיש עולתו לבדק הבית והוא מגיב ליה נימר כד הוה רחיק או כד הוון מסקין ליה לסדרה והא ר' ירמיה שאל לר' זעירה קומי ערסיה דר' שמואל בר רב יצחק נימר כד הוה רחיק הוה מגיב ליה כד הוה קריב לא הוה מגיב ליה. תני הכתפים אסורין בנעילת הסנדל שמא יפסוק סנדלו של אחד מהן ונמצא מתעכב מן המצוה רבי זעירא שרע בדיבורא אתון בעיין מיזקפניה ואשכחוניה איעני אמרו ליה מהו כן אמר לון לכן דאתינן על שם (קוהלת ז) והחי יתן אל לבו:

דף כד,א פרק ג הלכה ב משנה קברו את המת וחזרו אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו העומדים בשורה הפנימים פטורין החיצונים חייבין:

דף כד,א פרק ג הלכה ב גמרא תני אין מוציאין את המת סמוך לקרית שמע אלא א"כ הקדימו שעה אחת או אם איחרו שעה אחת כדי שיקראו ויתפללו והא תנינן קברו את המת וחזרו תיפתר באילין דהוו סברין דאית ביה ענה ולית ביה ענה.

דף כד,ב פרק ג הלכה ב גמרא תני ההספד וכל העוסקין בהספד מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפילה מעשה היה והפסיקו רבותינו לקרית שמע ולתפילה והא תנינן אם יכולין להתחיל ולגמור מתניתא ביום הראשון ומה דתני תנא ביום השני. א"ר שמואל בר אבדומא זה שהוא נכנס לבית הכנסת ומצאן עומדין ומתפללין אם יודע הוא מתחיל וגומר עד שלא יתחיל שליח ציבור כדי לענות אחריו אמן יתפלל ואם לאו אל יתפלל באיזה אמן אמרו תרין אמוראין חד אמר באמן של האל הקדוש וחד אמר באמן של שומע תפילה א"ר פינחס ולא פליגי מאן דמר באמן של האל הקדוש בשבת ומאן דמר בשומע תפילה בחול. תני ר' יודה אומר היו כולם שורה אחת העומדין משום כבוד חייבין משום אבל פטורין ירדו לספד הרואין פנים פטורין ושאינן רואין פנים חייבין הוי הדא דתנינן העומדין בשורה הפנימים פטורין והחיצונים חייבים משנה אחרונה הדא דתני העומדים משום כבוד חייבין משום אבל פטורין משנה ראשונה והיי דתנינן תמן וכשהוא מנחם את אחרים דרך כל העם עוברין זה אחר זה והממונה ממצעו בינו לבין העם משנה אחרונה ס"א ראשונה

דף כה,א פרק ג הלכה ב גמרא א"ר חנינא בראשונה היו משפחות עומדות ואבלים עוברין משרבה תחרות בציפורין התקין ר"י בן חלפתא שיהו המשפחות עוברות והאבלים עומדים א"ר שמעון דתוספתא חזרו הדברים ליושנן:

דף כה,א פרק ג הלכה ג משנה נשים ועבדים וקטנים פטורין מק"ש ומן התפילין וחייבין בתפלה ובמזוזה ובבה"מ:

דף כה,א פרק ג הלכה ג גמרא נשים מניין (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם את בניכם ולא את בנותיכם. עבדים מניין שנאמר (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד את שאין לו אדון אלא הקב"ה יצא העבד שיש לו אדון אחר. קטנים מניין (שמות יג) למען תהיה תורת ה' בפיך בשעה שהוא תדיר בה. וחייבין בתפילה כדי שיהא כל אחד ואחד מבקש רחמים על עצמו. ובמזוזה דכתיב (דברים ו) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. וברכת המזון דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך. תמן תנינן כל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבים והנשים פטורות וכל מ"ע שלא הזמן גרמא אחד אנשים ואחד נשים חייבין אי זהו מצות עשה שהזמן גרמא כגון סוכה לולב שופר ותפילין ואי זו היא מצות עשה שאין הזמן גרמא כגון אבידה ושילוח הקן מעקה וציצית ר' שמעון פוטר את הנשים ממצות ציצית שהיא מצות עשה שהזמן גרמא

דף כה,ב פרק ג הלכה ג גמרא שהרי כסות לילה פטור מן הציצית א"ר לייא טעמון דרבנן שכן אם היתה מיוחדת לו ליום וללילה שהיא חייבת בציצית. תני כל מצות שאדם פטור אדם מוציא את הרבים ידי חובתן חוץ מברכת המזון והא דתנינן כל שאינו חייב בדבר אין מוציא את הרבים ידי חובתן הא אם היה חייב אפי' אם יצא מוציא א"ר לייא שנייא היא ברכת המזון דכתיב בה (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך מי שאכל הוא יברך. ר' יוסי ור' יודא בן פזי הוו מתיבין אמרו לא מסתברא בק"ש שיהא כל אחד ואחד משנן בפיו לא מסתברא בתפילה שיהא כל אחד ואחד מבקש רחמים על עצמו מה בין סוכה ומה בין לולב סוכה אינה טעונה ברכה אלא לילי י"ט הראשון בלבד לולב טעון ברכה כל שבעה ר' יוסי ור' אחא הוו יתבין אמרין מה בין סוכה ומה בין לולב סוכה נוהגת בלילות ובימים לולב אינו נוהג אלא ביום התיב רבי יעקב דרומיא הרי תלמוד תורה נוהג בלילות כבימים מיי כדון סוכה איפשר לה ליבטל ת"ת איפשר לו שלא ליבטל. תני אבל אמרו אשה מברכת לבעלה ועבד מברך לרבו וקטן לאביו לא כן א"ר אחא בשם ר' יוסי בי ר' נהוראי כל שאמרו בקטן כדי לחנכו תיפתר בעונה אחריהן אמן כיי דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו

דף כו,א פרק ג הלכה ג גמרא עונה אחריהן מה שהן אומרין ותהא לו מאירה אבל אמרו תבוא מאירה לבן עשרים שצריך לבן עשר:

דף כו,א פרק ג הלכה ד משנה בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה ועל המזון מברך לאחריה ואינו מברך לפניה ר' יהודה אומר מברך לפניה ולאחריה:

דף כו,א פרק ג הלכה ד גמרא מהו מהרהר ברכות מתניתא במקום שאין מים וכר' מאיר דתני בעל קרי שאין לו מים לטבול הרי זה קורא את שמע ואינו משמיע לאזנו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה דברי ר' מאיר וחכמים אומרים קורא את שמע ומשמיע לאזניו ומברך לפניה ולאחריה. תני בעל קרי חולה שנפלו עליו תשעת קבין מים וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובים טהר לעצמו אבל אינו מוציא את הרבים ידי

חובתן עד שיבא בארבעים סאה ר' יהודה אומר ארבעים סאה מ"מ. ר' יעקב בר אחא ר' יסא בשם רבי יהושע בן לוי אין קרי אלא מתשמיש המיטה רב הונא אמר ואפי' ראה את עצמו ניאות בחלום הוון בעיין מימר ובלבד מאשה ר' יונה ור' יוסי תרויהון אמרין ואפי' מדבר אחר. תמן תנינן יום הכיפורים אסור באכילה ושתייה וברחיצה וסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה ותני עלה בעלי קריין טובלין כדרכן בצינעה ביום הכיפורים ולית הדא פליגא על ר' יהושע בן לוי דר' יהושע בן לוי אמר אין קרי אלא מתשמיש המיטה פתר לה בששימש מטתו מבעוד יום ושכח ולא טבל והתני מעשה ביר' יוסי בן חלפתא שראו אותו טובל בצינעה ביום הכיפורים

דף כו,ב פרק ג הלכה ד גמרא אית לך מימר על אותו הגוף הקדוש בשוכח א"ר יעקב בר אבון כל עצמן לא התקינו את הטבילה הזאת אלא שלא יהו ישראל כתרנגולין הללו משמש מיטתו ועולה ויורד ואוכל ר' חנינא הוה עבר על תרעי דימוסין בקריצתא ואמר מה טובלי שחרית עושין פה ייזלון ויתנון בההיא דצפרא הוה אמר מאן דאית ליה עבידא ייזול ועבד. מהו להרהר בבית הכסא חזקיה אמר מותר ר' יסא אמר אסור א"ר זעירא כל סבר קשי דהוה לי תמן סבירתיה א"ר אלעזר בר שמעון כל ההוא סברא קשיא דטבול יום תמן סבירתיה ר' אחא בשם תנחום בירי חייא ביומוי ר' יהושע בן לוי ביקשו לעקור את הטבילה הזאת מפני נשי הגליל שהיו נעקרות מפני הצינה אמר להן רבי יהושע בן לוי חבר שהוא גודר את ישראל מן העבירה אתם מבקשים לעקור אותו מהו גודר ישראל מן העבירה מעשה בשומר כרמים אחד שבא להיזקק עם אשת איש עד שהן מתקינין להן מקום איכן הן טובלין עברו העוברין והשבין ובטלה העבירה מעשה באחד שבא להיזקק עם שפחתו של רבי אמרה לו אם אין גבירתי טובלת איני טובלת א"ל ולא כבהמה את אמרה לו ולא שמעת בבא על הבהמה שהוא נסקל שנאמר (שמות כב) כל שוכב עם בהמה מות יומת א"ר חייא בר ווה כל עצמן לא התקינו את הטבילה הזאת אלא מפני תלמוד שאם אתה אומר לו שהוא מותר אף הוא אומר אני אלך ואעשה צרכי ובא ושונה כל צורכו ומתוך שאתה אומר אסור הוא בא ושונה כל צורכו תמן אמרין אפי' לשמוע דברי תורה אסור א"ר יודה בר טיטם ר' אחא בשם ר' אלעזר בתחילה (שמות יט) והיו נכונים ליום השלישי אל תגשו אל אשה. תני זבין וזבות נדות ויולדות קורין בתורה ושונין מדרש והלכות והגדות ובעל קרי אסור בכולן ר' אבא בר אחא בשם ר' שונה הלכות ואינו שונה הגדות תני בשם ר' יוסי שונה הילכות רגיליות ובלבד שלא יציע את המשנה אית דבעי מימר ובלבד שלא יזכיר אזכרות ר' זעירא בעי קומוי ר' יסא לית ר' פשט בי עם ר' בין פירקיא בליליא א"ל אין ר' חייא בר אבא פשט עם ר' נחמיה בריה פירקיה בליליא בההיא צפרא הוה מר מה דאית ליה עבידא ייזיל ויעביד. מעשה באחד שעמד לקרות בתורה בנציבין כיון שהגיע להזכרה התחיל מגמגם בה אמר לו ר' יהודה בן בתירה פתח פיך ויאירו דבריך שאין דברי תורה מקבלין טומאה א"ר יעקב בר אחא ונהגין תמן כר' אלעי בראשית הגז וכר' יאשיה בכלאי הכרם וכר' יהודה בן בתירה בבעלי קריין כרבי אלעי בראשית הגז דתנא ר' אלעי אומר אין ראשית הגז אלא בארץ כר' יאשיה בכלאים דתני ר' יאשיה אומר לעולם אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד כר' יהודה בן בתירה בבעלי קריין דתני ר' יהודה אומר אין דברי תורה מקבלין טומאה ר' יוסי בר חלפתא הוה אתי באיסמטא בליליא והוה חמרא מהלך בתריה על חד בית שיח א"ל ההוא גברא בעי מסחי א"ל לא תסכן נפשך א"ל מן נדה ומן אשת איש ההוא גברא בעי למיסחי

אפי' כן א"ל לא תסכן בנפשך כיון דלא שמע ליה א"ל ייחות ההוא גברא ולא יסוק וכן הוות ליה ר' יוסי בן יוסי הוה אתי
דף כז,א פרק ג הלכה ד גמרא באילפא חמא חד קטר גרמיה בחבלא מיחות ומיסחי א"ל לא תסכן בנפשך א"ל ההוא מיכל בעינא א"ל אכיל ההוא גברא בעי מישתה א"ל שתי כיון דמטון ללמינה א"ל תמן לא שרית לך אלא בגין סכנתא דנפשא ברם הכא אסור להההוא גברא למיטעם כלום עד שעתא דיסחי א"ר ינאי שמעתי שמקילין ומחמירין בה וכל המחמיר בה מאריך ימים בטובה מקילין בה לרחוץ במים שאובין מחמירין בה לטבול במים חיים:
דף כז,א פרק ג הלכה ה משנה היה עומד בתפילה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר ירד לטבול אם יכול לעלות להתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא. אבל לא יתכסה לא במים הרעים ולא במי המשרה עד שיטיל לתוכן מים וכמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות:
דף כז,א פרק ג הלכה ה גמרא מתניתא ברבים אבל בינו לבין עצמו יפסיק וכר"מ ברם כר' יהודה אפילו בינו לבין עצמו אינו מפסיק כשאין לו מים לטבול אבל יש לו מים לטבול אף ר' יהודה מודה שהוא מפסיק חולה ששימש מיטתו אמר רבי אמי אם הוא גרם לעצמו יטבול וימות ואם באונס אין מטריחים עליו רבי חגי בשם רבי אבא בר זבדי בין כך ובין כך אין מטריחים עליו חולה מרגיל צריך תשעה קבין בריא מרגיל צריך ארבעים סאה חולה מאונס אין מטריחים עליו בריא מאונס צריך תשעה קבין רבי זבדי בריה דרבי יעקב בר זבדי בשם רבי יונה עיר שמעיינה רחוק הרי זה קורא את שמע ויורד וטובל ועולה ומתפלל אם הוא אדם מסוים עשו אותו כמעיין רחוק: פיסקא ואם לאו יתכסה במים ויקרא: מתני' בעכורים אבל בצלולין אסור ואם הוא יכול לעבור ברגליו יעבור. תני מרחיקים מצואת אדם ארבע אמות ומצואת כלבים ארבע אמות ובשעה שהוא נותן לעורות רבי ירמיה בשם ר"ז נבילה שנסרחה צריך להרחיק ממנה ד' אמות אמר רבי אבינא ומתני' אמרה כן וכמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות אמר רבי אמי אמר רבי שמאי תפתר במשרה של כובסין א"ל ר' מנא
דף כז,ב פרק ג הלכה ה גמרא אם במשרה של כובסין הא תנינן לא במים הרעים ולא במי המשרה: תני קטן שהוא יכול לאכול כזית דגן פורשים מצואתו וממימי רגליו ד' אמות ואם אינו יכול לאכול כזית דגן אין פורשים לא מצואתו ולא ממימי רגליו ד"א בעון קומי רבי אבוה מפני מה פורשים מצואתו וממימי רגליו ארבע אמות אמר לון מפני שמחשבותיו רעות אמרין ליה ולא קטן הוא אמר לון ולא כתיב (בראשית ח) כי יצר לב האדם רע מנעוריו א"ר יודן מנעריו כתיב משעה שהוא ננער ויוצא לעולם. ר' יוסי בר חנינא אמר מרחיקין מגללי בהמה ארבע אמות רבי שמואל בר רב יצחק אמר ברכים ובלבד בשל חמור ר' חייא בר אבא אמר בבא מן הדרך לוי אמר מרחיקין מצואת חזיר ארבע אמות ותני כן מרחיקין מצואת חזיר ארבע אמות ומצואת הנמייה ארבע אמות ומצואת התרנגולין ארבע אמות ר' יוסי בר אבון בשם ר' חונא ובלבד באדומים. תני מרחיקין מריח רע ארבע אמות א"ר אמי מסוף ריח רע ארבע אמות הדא דאמר לאחריו אבל לפניו עד מקום שעיניו רואות אותו כהדא ר' לייא וחבריא הוו יתבין קומי פונדקיא ברמשא אמרין מהו מימר מיליא דאוריתא אמר לון מכיון דאילו הוה ביממא הוינן חמיין מה קומינן ברם כדון אסור. תני גרף אחד של ריעי ואחד של מים צריך להרחיק ממנו

ארבע אמות ושלפני המטה נתן לתוכו מים כל שהוא יקרא ואם לאו אל יקרא ר' זכאי אמר נתן לתוכו רביעית מים יקרא ואם לאו אל יקרא ומהו כדי רביעית רביעית בתוך רביעית אחד כלי קטן ואחד כלי גדול רשב"ג אומר של אחר המיטה יקרא ושלפני המיטה לא יקרא ר"ש בן אלעזר אומר אפי' טריקלין עשר על עשר לא יקרא עד שיכסנו או עד שיניחנו תחת המיטה ר' יעקב בר אחא בשם ר' חייא בר ווא הורי ר' חנינה תרתיה כהדא דרבי שמעון בן אלעזר רבי בנימן בר יפת בשם ר' יוחנן צואה כל שהוא מבטלה ברוק ר' זעירא ר' יעקב בר זבדי הוו יתבין חמון ציאתה קם ר' יעקב בר זבדי רקק עלה א"ל ר' זעירא מן ימא לטיגנא. תיבה שהיא מליאה ספרים נותנה מראשותי המיטה ואינו נותנה מרגלות המיטה ר' אבון בשם רבי חונא והוא שתהא המיטה גבוה עשרה טפחים ובלבד שלא יהו חבלי המיטה נוגעין בתיבה הורי ר' יסא במקומיה דרבי שמואל בר רב יצחק כהדא דר' חונא לא ישמש אדם מיטתו וספר תורה עמו בבית ר' ירמיה בשם ר' אבהו אם היה כרוך במפה או שהיה נתון בחלון שהוא גבוה עשרה טפחים מותר רבי יהושע בן לוי עושה לו

דף כח,א פרק ג הלכה ה גמרא כיליון לא ישב אדם על גבי ספסל שספר תורה נתון עליו מעשה בר' אלעזר שהיה יושב על גבי ספסל שספר תורה נתון עליו והרתיע מלפניו כמרתיע מלפני הנחש אם היה נתון ע"ג דבר אחר מותר עד היכן ר' אבא בשם ר' חונא טפח ר' ירמיה בשם ר' זעירא אפי' כל שהוא דייסקי שהיא מליאה ספרים או שהיו בתוכה עצמות המת הרי זה מפשילן מאחוריו ורוכב תפילין תולה אותן מראשות המיטה ואינו תולה אותם מרגלות המיטה ר' שמואל ר' אבהו ר' אלעזר בשם ר' חנינא רבי היה תולה את התפילין במראשות המיטה ר' חזקיה בשם ר' אבהו ובלבד דלא יעביד כהדין דייקלרא אלא תפילין מלמעלן ורצועות מלמטן. תנא ר' חלפתא בן שאול העוטש בתפילתו סימן רע לו הדא דאת אמר מלמטה אבל מלמעלה לא אתיא דמר ר' חנינא אני ראיתי את רבי מפהק ומעטש ונותן ידיו על פיו אבל לא רוקק ר' יוחנן אמר אפילו רוקק כדי שיהא כוסו נקי לפניו אסור לאחריו מותר לימינו אסור לשמואל מותר הדא הוא דכתיב (תהילים צא) יפל מצדך אלף כל עמא מודיי בההין דרקק איצטלין דהוא אסור ר' יהושע בן לוי אמר הרוקק בבית הכנסת כרוקק בבבת עינו ר' יונה רקק ושייף ר' ירמיה ר' שמואל בר חלפתא בשם ר' אדא בר אחוה המתפלל אל ירוק עד שיהלך ארבע אמות א"ר יוסי בי רבי אבון וכן הרוקק אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות תני המתפלל אל יטיל את המים עד שיהלך ארבע אמות וכן המטיל מים אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות א"ר יעקב בר אחא לא סוף דבר עד שיהלך ארבע אמות אלא אפי' שהא כדי הילוך ארבע אמות א"ר אמי אם אומר אתה עד שיהלך ארבע אמות יהא אסור אני אומר אחר בא והטיל שם רבי אבא בשם רב צואה עד שתיבש כעצם מים כל זמן שהן מטפיחין גניבא אמר מים כל זמן שרישומן ניכר שמואל אמר עד שיקרמו פניה שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן עד שיקרמו פניה ר' ירמיה ר' זעירא בשם רב צואה אפי' עשויה כעצם אסורה שמואל אמר עד שיקרמו פניה שמעון בר ווא אמר בשם ר' יוחנן עד שיקרמו פניה אמר חזקיה ר' אבא מחמיר במים יותר מן הצואה א"ל ר' מנא מן הדא דגניבא א"ל אפילו עשויה כעצם אסורה מפני שמשמשה קיים [מים] אין משמשה קיים:

דף כח,א פרק ג הלכה ו משנה זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע

דף כח,ב פרק ג הלכה ו משנה והמשמשת שראתה נדה צריכים טבילה ור' יהודה פוטר:

דף כח,ב פרק ג הלכה ו גמרא עד כדון זב שראה קרי ואפילו שרי שראה זוב מועיל הוא שהוא טובל נשמענא מן הדא המשמשת שראתה נדה צריכה טבילה ור"י פוטר מ"ט דר"י משום מה מועיל הוא שהוא טובל או שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה מה נפיק מביניהון ראה קרי אין תימר מה מועיל שהוא טובל מועיל הוא הוי לית טעמא
דף כט,א פרק ג הלכה ו גמרא דלא משום שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה עד כדון כשבאת לו טומאה קלה לבסוף אפי' באת לו טומאה חמורה לבסוף נשמענא מן הדא והמשמשת שראתה נדה צריכה טבילה ור"י פוטר הדא אמרה היא הדא היא הדא:

מסכת ברכות פרק ד

דף כט,א פרק ד הלכה א משנה תפילת השחר עד חצות ר' יהודה אומר עד ד' שעות תפילת המנחה עד הערב ר' יהודה אומר עד פלג המנחה. תפילת הערב אין לה קבע ושל מוספים כל היום:
דף כט,א פרק ד הלכה א גמרא כתיב (דברים יא) לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם וכי יש
דף כט,ב פרק ד הלכה א גמרא עבודה בלב ואיזו זו תפילה וכן הוא אומר (דנייאל ו) אלהך די אנת פלח ליה בתדירא הוא ישזבינך וכי יש פולחן בבבל ואיזו זו תפילה יכול יהא מתפלל שלשתן כאחת פירש בדניאל (שם) וזמנין תלתא ביומא הוא ברך על ברכוהי וגו' יכול יהא מתפלל לכל רוח שירצה ת"ל (שם) וכוין פתיחין ליה בעליתה נגד ירושלם יכול משבאו לגולה כן ת"ל (שם) כל קבל דהוה עביד מן קדמת דנא יכול יהא מתפלל שלשתן בכל שעה שירצה כבר פירש דוד (תהילים נה) ערב ובוקר וצהרים וגו' יכול יהא מגביה קולו ומתפלל פירש בחנה (שמואל א א) וחנה היא מדברת על לבה יכול יהא מהרהר בלב ת"ל (שם) רק שפתיה נעות הא כיצד מרחיש בשפתותיו אמר רבי יוסי בר חנינא מן הפסוק הזה את למד ד' דברים וחנה היא מדברת על לבה מכאן שהתפילה צריכה כוונה רק שפתיה נעות מכאן שהוא צריך להרחיש בשפתותיו וקולה לא ישמע מכאן שלא יגביה אדם את קולו ויתפלל ויחשבה עלי לשיכורה מכאן שהשיכור אסור להתפלל:
מילתיה דחנן בר אבא פליגא דחנן בר אבא אמר לחבריא נימר לכון מילתא טבתא דחמית לרב עביד ואמריתה קומי דשמואל וקם ונשקי על פומי ברוך אתה שוחה בא להזכיר את השם זוקף שמואל אמר ואנא אמרית טעמא ה' זוקף כפופים א"ר אמי לא מסתברא דלא אמר אלא מפני שמי ניחת הוא א"ר אבין אלו הוה כתיב בשמי ניחת הוא הוה יאות לית כתיב אלא מפני שמי ניחת הוא קודם עד שלא הזכיר את השם כבר ניחת הוא. ר' אבא בר זבדי מצלי בקלא רבי יונה כד הוה מצלי בכנישתא הוה מצלי בלחישה וכד הוה מצלי גו בייתיה הוה מצלי בקלא עד דילפון בני בייתיה צלותיה מיניה אמר ר' מנא ובני בייתיה דאבא ילפי צלותא מיניה. ומאיכן למדו ג' תפילות רבי שמואל בר נחמני אמר כנגד ג' פעמים שהיום משתנה על הבריות בשחר צריך לאדם לומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שהוצאתני מאפילה לאורה במנחה צריך אדם לומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי כשם שזכיתני לראות החמה במזרח כך זכיתי לראות במערב בערב צריך

לומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי כשם שהייתי באפילה והוצאתני לאורה כך תוציאני מאפילה לאורה ריב"ל אמר תפילות מאבות למדום תפילת השחר מאברהם אבינו (בראשית יט) וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה' ואין עמידה אלא תפילה כמה דתימר (תהילים קו) ויעמוד פינחס ויפלל תפילת המנחה מיצחק אבינו (בראשית כד) ויצא יצחק לשוח בשדה ואין שיחה אלא תפילה כמה דאת אמר (תהילים קב) תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו תפילת הערב מיעקב אבינו (דברים כח) ויפגע במקום וילן שם ואין פגיעה אלא תפילה כמה דתימר (ירמיהו כז) יפגעו נא בה' צבאות ואומר (ירמיהו ז) אל תשא בעדם רינה ותפלה ואל תפגע בי ורבנן אמרי תפילות מתמידין גמרו תפלת השחר מתמיד של שחר (במדבר כח) את הכבש אחד תעשה בבוקר תפילת המנחה מתמיד של בין הערבים (שם) ואת הכבש השני תעשה בין הערבים תפילת הערב לא מצאו במה לתלותה ושנו אותה סתם הדא היא דתנינן תפילת הערב אין לה קבע ושל מוספין כל היום אמר רבי תנחומא עוד היא קבעו אותה כנגד איכול איברים ופדרים שהיו מתאכלין על גבי המזבח כל הלילה. מדברי תורה למד רבי יהודה דתני רבי ישמעאל (שמות טז) וחם השמש ונמס בארבע שעות אתה אומר

דף ל,א פרק ד הלכה א גמרא בארבע שעות או אינו אלא בשש שעות כשהוא אומר (בראשית יח) כחום היום הרי שש שעות אמור הא מה אני מקיים וחם השמש ונמס בד' שעות ואת דריש (שמות טז) בבוקר בבוקר מה בבוקר שנאמר להלן בארבע שעות אף בבוקר שנאמר כאן בד' שעות בארבע שעין שמשא חמין וטולא קריר בשית שעין שמשא חמין וטולא חמין א"ר תנחומא מהו כחום היום בשעה שאין צל לכל ברייה ר' יסא מצלי בתלת שעין ר' חייא בר ווא מצלי בתלת שעין ר' ברכיה חמוניה קרי קרית שמע ומצלי בתר תלת שעין והא תנינן הקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה נימר כבר קיבל מלכות שמים בעונתה אי מעדות למד ר' יודה דמר ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי בימי מלכות יון היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני גדיים באותה שעה האיר הקב"ה עיניהם ומצאו שני טליים מבוקרים בלישכת הטלאים על אותה שעה העיד ר' יודה בר בבא על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות א"ר לוי אף בימי מלכות רשעה הזאת היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להם שני כבשים ובסוף שלשלו להן ב' קופות של זהב והעלו להם שני חזירים לא הספיקו להגיע לחצי חומה עד שנעץ החזיר בחומה ונזדעזעה החומה וקפץ מ' פרסה מארץ ישראל באותה שעה גרמו העונות ובטל התמיד וחרב הבית מ"ט דרבנן שנים ליום חלוק את היום טעמא דר"י שנים ליום חובה ליום שנים ליום שני פרקליטין ליום שנים ליום שתהא שחיטתן לשם היום שנים ליום שתהא שחיטתן כנגד היום הדא היא דתנינן תמן תמיד של שחר היה נשחט על קרן מערבית צפונית על טבעת שניה כנגד היום ושל בין הערבים היה נשחט על קרן צפונית מזרחית על טבעת שניה כנגד היום והוא שיהא יודע איזה מהן נשחט שחרית ואיזה מהן נשחט ערבית. ר' חייא בשם רבי יוחנן תפלת המנחה ותפילת המוספין תפלת המנחה קודמת הוון בעון מימר כשאין ביום כדי להתפלל שניהם אבל אם יש ביום כדי להתפלל שניהם תפלת מוסף קודמת ר"ז בשם ר' יוחנן אפילו יש ביום כדי להתפלל שניהם תפלת המנחה קודמת רבי נתן בר טוביה בשם רבי יוחנן אפילו יש ביום כדי להתפלל שניהם תפילת המנחה קודמת.

דף ל,ב פרק ד הלכה א גמרא והתני הקדים תפלת המנחה לתפלת המוספים יצא לשעבר הא בתחילה לא בדא פתר לה בשלא הגיע זמן התפילה כהדא דריב"ל מפקד לתלמידיו אין הוה לכון אריסטון ומטא יומא לשית שעין עד דלא תסקון לאריסטון תיהוין מצלון דמנחתא עד דלא תסקון. וכמה הוא פלג המנחה אחת עשרה שעין חסר רביע. תמן תנינן תמיד נשחט בשמנה ומחצה וקרב בתשע ומחצה ערב פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמנה ומחצה בין בחול בין בשבת. ר' ירמיה בעי הכא את עביד מנחה שתי שעות ומחצה והכא את עביד מנחה שלש שעות ומחצה אמר רבי יוסי לא הוקשה תפלת המנחה לתמיד של בין הערבים אלא לקטרת מה טעם (תהילים קמא) תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב צא שעה אחת לעיסוקו ואת עביד מנחה שתי שעות ומחצה רבי יוסי בן חנינא היה מתפלל עם דמדומי חמה כדי שיהא עליו מורא שמים כל היום אמר רבי יוסי בן חנינא ויהא חלקי עם המתפללים עם דמדומי חמה מה טעם (תהילים לב) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא מהו לעת מצוא לעת מציוין של יום אחוי דאימיה דרב אדא הוה מצייר גולתיה דרב בצומא רבא א"ל כד תיחמי שמשא בריש דיקלי תיהב ליה גולתי דנצלי דמנחתא ושמשא בריש דיקלי תמן אימא הוא הכא דמר רבי יוחנן (ישעיהו מד) האומר לצולה חרבי זו בבל שהיא זוטו של עולם אמר רבי יוחנן למה נקרא שמה צולה ששם צללו מיתי דור המבול (ירמיהו נא) גם בבבל לנפול חללי ישראל גם בבבל נפלו חללי כל הארץ. כתיב (בראשית יא) וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם אמר ריש לקיש למה נקרא שמה שנער ששם ננערו מיתי דור המבול ד"א שנער שהם מתים בתשנוק בלא נר ובלא מרחץ ד"א שנער שהם מנוערים מן המצות בלא תרומה ובלא מעשר ד"א שנער ששריה מתים נערים ד"א שנער שהעמידו שונא וער להקב"ה ואי זה זה נבוכדנצר הרשע:

דף לא,א פרק ד הלכה א גמרא רב כר' יהודה אין תעבדינא כרבנן לית ר"י מודי אין תעבדינא כר"י אוף רבנן מודו: מניין לנעילה אמר ר' לוי (ישעיהו א) גם כי תרבו תפלה מכאן שכל המרבה בתפלה נענה מחלפא שיטתיה דרבי לוי תמן אמר ר' אבא בריה דרב פפי ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי (משלי יד) בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור חנה ע"י שריבתה בתפלה קצרה בימיו של שמואל שאמרה (שמואל א א) וישב שם עד עולם והלא אין עולמו של לוי אלא חמשים שנה דכתיב (במדבר ח) ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה והוויין ליה חמשין ותרתין אמר רבי יוסי בר רבי בון שתים שגמלתו וכא אמר הכין אי אמרה כן ליחיד הן לציבור ר' חייא בשם ר' יוחנן ר' שמעון בן חלפתא בשם ר"מ (שמואל א א) והיה כי הרבתה להתפלל לפני ה' מכאן שכל המרבה בתפלה נענה: אימתי הוא נעילה רבנן דקיסרין אמרין איתפלגון רב ור' יוחנן רב אמר בנעילת שערי שמים ור"י אמר בנעילת שערי היכל אמר ר' יודן אנתורדיא מתני' מסייע לר"י בג' פרקים הכהנים נושאים את כפיהם ד' פעמים ביום בשחרית ובמוסף במנחה ובנעילת שערים בתעניות ובמעמדות וביה"כ אית לך מימר נעילת שערי שמים ביום אחוי דאימא דרב אדא הוה צייר גולתיה דרב בצומא רבא א"ל כד תיחמי שמשא בריש דיקלי תיהב לי גולתי דנצלי נעילת שערים מחלפא שיטתיה דרב תמן הוא אמר בנעילת שערי שמים וכא אמר בנעילת שערי היכל אמר רב מתנה על ידי דרב מאריך בצלותא סגין הוה מגיע לנעילת שערי שמים נעילה מהו שתפטר את של ערב ר' אבא ורב הונא בשם רב נעילה פוטרת את של ערב א"ל ר' אבא לרב הונא היאך הוא מזכיר של הבדלה אמר ר'

יונה לרבי אבא היאך יהא שבע פוטרת שמונה עשרה א"ל ולא כבר איתתבת א"ל בגין דאיתתבת תיבטל

דף לא,ב פרק ד הלכה א גמרא אמר ר' יוסי מה דאקשי ר' אבא קשי יאות מה דאקשי ר' יונה לא קשי יאות קל הקילו עליו משום תעניתו שיהו שבע פוטרות שמונה עשרה רבי אבא בר ממל אמר לחברייא מריי מן כולכון שמעית שאין נעילה פוטרת של ערב ר' סימון בשם ריב"ל אין נעילה פוטרת של ערב א"ר יוסי ב"ר בון ותני ר"ח בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה במ"ש ובמוצאי יה"כ ובמוצאי תענית ציבור ר' יצחק בר נחמן בשם ריב"ל יה"כ שחל להיות בשבת אע"פ שאין נעילה בשבת מזכיר של שבת בנעילה אוספין עליה ר"ח שחל להיות בתענית ציבור אע"פ שאין נעילה בר"ח מזכיר הוא של ר"ח בנעילה רבי סימון בשם ריב"ל שבת שחל להיות בחנוכה אע"פ שאין מוסף בחנוכה מזכיר של חנוכה במוסף אוספין עליה ר"ח שחל להיות בתוכה אע"פ שאין מוסף בחנוכה מזכיר הוא של חנוכה במוסף ראש חודש שחל להיות בתענית היך מזכיר הוא של ר"ח ר' זעירא אומר בהודייה ר' אבא בר ממל אמר בעבודה ר' אבינא אמר אומרה ברכה רביעית אמר ר' אבא מה מצינו בכל מקום אומרה ברכה רביעית אף כאן אומרה ברכה רביעית וכן נפק עובדא כהדא דר' אבא במה קורין ר' יוסי אומר קורין ברכות וקללות אמר ליה ר' מנא בגין מודעתין כי תענית רביעין על מעיהן ולא ידעין דהוא תעניתא

דף לב,א פרק ד הלכה א גמרא א"ל להודיעך שקורין ברכות וקללות ר' יודן קפודקיא אמר קומי ר' יוסי בשם ר' יודה בן פזי קורין בר"ח קם ר' יוסי עם ר' יודה בן פזי א"ל את שמעת מאבוך הדא מילתא א"ל אבא לא הוה אמר כן אלא בעין טב על ידי דאינון ידעין דהוא ריש ירחא קורין בר"ח הא שאר כל המקומות קורין ברכות וקללות. ירמיה ספרא שאל לר' ירמיה ר"ח שחל להיות בשבת במה קורין א"ל קורין בר"ח א"ר חלבו קומי ר' אמי ומתניתא אמרה כן לכל מפסיקים לראשי חדשים ולחנוכה ולפורים יצחק סחורא שאל לר' יצחק ר"ח שחל להיות בחנוכה במה קורין א"ל קורין שלשה בר"ח ואחד בחנוכה ר' פינחס ור' סימון ר' אבא בר זמינא מטו בה בשם רבי אבדומי דמן חיפא קורין שלשה בחנוכה וא' בר"ח להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ר"ח בר שלמיא ספרא שאל לר' מנא הגע עצמך שחל ר"ח של חנוכה להיות בשבת ולא שבעה אינון קורין אית לך למימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ר"ח שאילתינהו לספרייא א"ל והדא שאילתא דספרא. ר' מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי ליצלי דרמשא עד יומא קאים רבי חייא בר ווה מפקד לאמוריה אכריז קומי צבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים א"ר חנינא משכני ר' ישמעאל בי ר' יוסי אצל פונדק א' אמר לי כאן נתפלל אבא של ליל שבת בע"ש א"ר אמי ר' יוחנן פליג ולא הוה צריך מפלגא על הדא למה שכן מוסיפין מחול על הקודש ועוד דסלקון חומרייא מן ערב לציפורין ואמרו כבר שבת ר' חנינא בן דוסא בעירו ווידא אמרה דא דאמר ר"ח משכני ר' ישמעאל ב"ר יוסי אצל פונדק אחד אמר לי כאן נתפלל אבא של מוצאי שבת בשבת ואפילו אף עלה לא הוה צריך מפלגא דר' מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים ר' חייא בר ווא מפקד לאמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים דבית רבי ינאי אמרין

דף לב,ב פרק ד הלכה א גמרא עלה אדם על מטתו אין מטריחין אותו לירד אמר ר"ז כל מאן דהוינא עביד כן הוינא מפחד בליליא לית לך אלא כהדא דרבי מפקד לאבדן אמוריה

אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים רבי חייא בר ווא מפקד לאמוריה מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים: אמר רבי יעקב בר אחא תניא תמן תפילת הערב מהו ר"ג אמר חובה רבי יהושע אומר רשות אמר ר"ח אתיין אילין פלגוותא כאינון פלגוותא מ"ד חובה אין נעילה פוטרת של ערב ומ"ד רשות נעילה פוטרת של ערב ומעשה בתלמיד אחד שבא ושאל את רבי יהושע תפלת הערב מהו א"ל רשות בא ושאל את ר"ג תפלת הערב מהו א"ל חובה א"ל והא רבי יהושע אמר לי רשות א"ל למחר כשאכנס לבית הוועד עמוד ושאל את ההלכה הזאת למחר עמד אותו תלמיד ושאל את ר"ג תפלת הערב מהו א"ל חובה א"ל והא ר' יהושע אמר לי רשות אמר ר"ג לר' יהושע את הוא אומר רשות א"ל לאו א"ל עמוד על רגליך ויעידו בך והיה ר"ג יושב ודורש ורבי יהושע עומד על רגליו עד שריננו כל העם ואמרו לרבי חוצפית המתורגמן הפטר את העם אמרו לרבי זינון החזן אמור התחיל ואמר התחילו כל העם ועמדו על רגליהם ואמר לו (נחום ג) כי על מי לא עברה רעתך תמיד הלכו ומינו את ראב"ע בישיבה בן שש עשרה שנה ונתמלא כל ראשו שיבות והיה ר"ע יושב ומצטער ואמר לא שהוא בן תורה יותר ממני אלא שהוא בן גדולים יותר ממני אשרי אדם שזכו לו אבותיו אשרי אדם שיש לו יתד במי להיתלות בה וכי מה היתה יתידתו של ראב"ע שהיה דור עשירי לעזרא וכמה ספסלין היו שם רבי יעקב בר סיסי אמר שמונים ספסלין היו שם של תלמידי חכמים חוץ מן העומדים לאחורי הגדר רבי יוסי ב"ר אבון אמר שלש מאות היו שם חוץ מן העומדים לאחורי הגדר כיי

דף לג,א פרק ד הלכה א גמרא דתנינן תמן ביום שהושיבו את ראב"ע בישיבה תמן תנינן זה מדרש דרש ראב"ע לפני חכמים בכרם ביבנה וכי כרם היה שם אלא אלו תלמידי חכמים שהיו עשוין שורות שורות ככרם מיד הלך לו ר"ג אצל כל אחד ואחד לפייסו בביתו אזל גבי רבי יהושע אשכחיה יתיב עביד מחטין א"ל אילין את חיי א"ל ועד כדון את בעי מודעי אוי לו לדור שאתה פרנסו א"ל נעניתי לך ושלחון גבי ראב"ע חד קצר ואית דמרין ר"ע הוה א"ל מי שהוא מזה בן מזה יזה מי שאינו לא מזה ולא בן מזה יימר למזה בן מזה מימך מי מערה ואפרך אפר מקלה א"ל נתרציתם אני ואתם נשכים לפתחו של ר"ג אעפ"כ לא הורידוהו מגדולתו אלא מינו אותו אב בית דין:

דף לג,א פרק ד הלכה ב משנה ר' נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה אמר לו מה טיבה של תפלה זו אמר להן בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי וביציאתי אני נותן הודייה על חלקי:

דף לג,א פרק ד הלכה ב גמרא בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שלא אקפיד כנגד חבירי ולא חבירי יקפידו כנגדי שלא נטמא את הטהור ולא נטהר את הטמא שלא נאסור את המותר ולא נתיר את האסור ונמצאתי מתבייש לעולם הזה ולעולם הבא וביציאתו מהו אומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שנתת חלקי מיושבי בית המדרש ובתי כנסיות ולא נתת חלקי בבתי תרטיות ובבתי קרקסיות שאני עמל והן עמלים אני שוקד והן שוקדים אני עמל לירש גן עדן והן עמלים לבאר שחת שנאמר (תהילים טז) כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת רבי פדת בשם רבי יעקב בר אידי ר"א היה מתפלל שלש תפילות לאחר תפילתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שלא תעלה שנאתינו על לב אדם ולא שנאת אדם תעלה על לבינו ולא תעלה קנאתינו על לב אדם ולא קנאת אדם תעלה על לבינו ותהא תורתך

מלאכתנו כל ימי חיינו ויהיו דברינו תחנונים לפניך ר' חייא בר אבא מוסיף ותייחד לבבינו ליראה את שמך ותרחקנו מכל מה ששנאת ותקרבנו לכל מה שאהבת ותעשה עמנו צדקה למען שמך דבית ר' ינאי אמרין הנוער משנתו צריך לומר ברוך אתה ה' מחיה המתים רבוני חטאתי לך יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתתן לי לב טוב חלק טוב יצר טוב חבר טוב שם טוב עין טובה ונפש טוב ונפש שפלה ורוח נמוכה אל יתחלל שמך בנו ואל תעשינו שיחה בפי כל הבריות ואל תהי אחריתינו להכרית ולא תקוותנו למפח נפש ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם ואל תמסור מזונותינו בידי בשר ודם שמתנתם מעוטה וחרפתם מרובה ותן חלקנו בתורתך עם עושי רצונך בנה ביתך היכלך עירך ומקדשך במהרה בימינו רבי חייא בר ווא מצלי יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתתן בלבינו לעשות תשובה שלימה לפניך שלא נבוש מאבותינו לעולם הבא רבי יודן בי רבי ישמעאל קבע ליה לאמוריה דיימר בתר פרשתיה כן ר' תנחום בר איסבלוסטיקא מצלי ויהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתשבור ותשבית עולו של יצר הרע מלבינו שכך בראתנו לעשות רצונך ואנו חייבים לעשות רצונך את חפץ ואנו חפצים ומי מעכב שאור שבעיסה גלוי וידוע לפניך שאין בנו כח לעמוד בו אלא יר"מ ה' אלהי ואלהי אבותי שתשביתהו מעלינו ותכניעהו ונעשה רצונך כרצוננו בלבב שלם ר' יוחנן הוה מצלי יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתשכן בפוריינו אהבה ואחוה שלום וריעות ותצליח סופינו אחרית ותקוה ותרבה גבולנו בתלמידים ונשיש בחלקינו בג"ע ותקנינו לב טוב וחבר טוב ונשכים ונמצא ייחול לבבינו ותבא לפניך קורת נפשינו לטובה: וביציאתי אני נותן הודייה על חלקי: אמר רבי אבון לאל שחלק לי דיעה ומעשה טוב:

דף לג,א פרק ד הלכה ג משנה ר"ג אומר בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה ורבי יהושע אומר מעין שמונה עשרה ר"ע אומר אם שגורה תפלתו בפיו יתפלל שמונה עשרה ואם לאו מעין שמונה עשרה:

דף לג,ב פרק ד הלכה ג גמרא ולמה שמונה עשרה אמר ריב"ל כנגד שמונה עשרה מזמורים שכתוב מראשו של תילים עד (תהילים כ) יענך ה' ביום צרה אם יאמר לך אדם תשע עשרה הן אמור לו (תהילים ב) למה רגשו גוים לית הוא מינהון מכאן אמרו המתפלל ולא נענה צריך תענית א"ר מנא רמז לת"ח שאדם צריך לומר לרבו תשמע תפילתך אמר רבי סימון כנגד י"ח חוליו שבשדרה שבשעה שאדם עומד ומתפלל צריך לשוח בכולן מה טעם (תהילים לה) כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך אמר רבי לוי כנגד י"ח אזכרות שכתוב (תהילים כט) בהבו לה' בני אלים אמר רבי הונה אם יאמר לך אדם תשע עשרה אינון אמור לו של מינים כבר קבעו חכמים ביבנה התיב ר"א ב"ר יוסי קומי ר' יוסי והא כתיב (שם) אל הכבוד הרעים א"ל והתני כולל של מינים ושל פושעים במכניע זדים ושל זקנים ושל גרים במבטח לצדיקים ושל דוד בבונה ירושלים אית לך מספקא לכל חדא וחדא מנהו אדכרה רבי חנינא בשם רבי פינחס כנגד י"ח פעמים שאבות כתובים בתורה אברהם יצחק יעקב אם יאמר לך אדם י"ט הם אמור לו (בראשית כח) והנה ה' נצב עליו לית הוא מינהון אם יאמר לך אדם י"ז הם אמור לו (בראשית מח) ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק מינהון רבי שמואל בר נחמני בשם ר' יוחנן כנגד י"ח ציוויין שכתוב בפרשת משכן שני אמר רבי חייא בר ווא ובלבד מן (שמות לא) ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן עד סופיה דסיפרא שבע של שבת מניין אמר רבי יצחק כנגד ז' קולות שכתוב בהבו לה' בני אלים אמר ר' יודן אנתוריא כנגד ז' אזכרות שכתוב במזמור שיר ליום

השבת תשע של ראש השנה מניין אמר רבי אבא קרטוגנא כנגד תשע אזכרות שכתוב בפרשת חנה וכתיב בסופה (שמואל א ב) ה' ידין אפסי ארץ כ"ד של תעניות מניין רבי חלבו ור"ש בר רב נחמן תרוויהון אמרין כנגד כ"ד פעמים שכתוב בפרשה של שלמה רינה ותפילה ותחינה רבי זעירא בשם רבי ירמיה יחיד בתענית ציבור צריך להזכיר מעין המאורע איכן הוא אומרה בין גואל ישראל לרופא חולים ומה אומר ענינו ה' ענינו בעת ובעונה הזאת כי בצרה גדולה אנחנו אל תסתיר פניך ממנו ואל תתעלם מתחינתינו כי אתה ה' עונה בעת צרה פודה ומציל בכל עת צרה וצוקה ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יוציאם בא"י העונה בעת צרה ר' ינאי בשם ר' ישמעאל בשם בית ר' ינאי אומר בשומע תפלה: ר' יונה בשם רב אפילו יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע איכן הוא אומרה ר' זעירא בשם רב הונא

דף לד,א פרק ד הלכה ג גמרא כלילי של שבת וכיומו אמר רבי מנא אנא דלא בדקתה אין כהדא דר' ירמיה אין כהדא דרבי ינאי בשם רבי ישמעאל סלקית לסידרה ושמעית רב חונה בשם רב אפי' יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא בכל יום אדם מתפלל י"ח במוצ"ש ובמוצאי יה"כ ובמוצאי ת"צ מן מה דמר רבי יוסי מתניתא פליגא הוי כן איתתבת בין גואל ישראל לרופא חולים א"ר אחא בר יצחק בשם רבי חייא דציפורין יחיד בט"ב צריך להזכיר מעין המאורע מהו אומר רחם ה' אלהינו ברחמיך הרבים ובחסדיך הנאמנים עלינו ועל עמך ישראל ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל העיר האבילה והחריבה וההרוסה והשוממה הנתונה ביד זרים הרמוסה ביד עריצים ויירשוה לגיונות ויחללוה עובדי פסילים ולישראל עמך נתת נחלה ולזרע ישורון ירושה הורשתה כי באש היצתה ובאש את עתיד לבנותה כאמור ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה רבי אבדימא דציפורין בעי קומי רבי מנא איכן אומרה א"ל ועדיין אין את לזו כל דבר שהוא לבא אומרה בעבודה וכל דבר שהוא לשעבר אומרה בהודאה ומתניתא אמרה כן ונותן הודאה לשעבר וצועק לעתיד לבא: איזהו שבע מעין י"ח רב אמר סוף כל ברכה וברכה ושמואל אמר ראש כל ברכה וברכה אית תניי תני שבע מעין י"ח ואית תניי תני י"ח מעין י"ח מאן דמר שבע מעין י"ח מסייע לשמואל ומאן דמר י"ח מעין י"ח מסייע לרב רבי זעירא שלח לר' נחום גבי רבי ינאי בי ר' ישמעאל א"ל איזהו מעין שבע מעין י"ח דשמואל א"ל הביננו רצה תשובתנו סלח לנו גואלנו רפא חליינו ברך שנותינו אמר ר' חגי אם היו גשמים אומרים גשמי ברכה אם היו טללים אומרים בטללי ברכה כי מפוזרים אתה מקבץ ותועין עליך לשפוט ועל הרשעים תשית ידך וישמחו כל חוסי בך בבנין עירך ובחידוש בית מקדשך ובצמח דוד עבדך כי טרם נקרא אתה תענה כאמור והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע ברוך אתה ה' שומע תפילה ואומר ג' ברכות ראשונות וג' ברכות אחרונות ואומר ברוך ה' כי שמע קול תחנוני:

דף לד,א פרק ד הלכה ד משנה ר"א אומר העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים. רבי יהושע אומר המהלך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה מעין י"ח ואומר הושיעה ה' את עמך את ישראל בכל פרשת העיבור יהיו צרכיהם לפניך בא"י שומע תפלה ותחנונים:

דף לד,א פרק ד הלכה ד גמרא ר' אבהו בשם ר"א ובלבד שלא יהא כקורא

דף לד,ב פרק ד הלכה ד גמרא באיגרת ר' אחא בשם ר' יוסי צריך לחדש בה דבר בכל יום אחיתופל היה מתפלל שלש תפלות חדשות בכל יום אמר ר"ז כל זמן דהוינא עביד כן

הוינא טעי לית לך אלא כיי דמר רבי אבהו בשם ר"א ובלבד שלא יהא כקורא באיגרת רבי אליעזר היה מתפלל תפלה חדשה בכל יום רבי אבהו היה מברך ברכה חדשה בכל יום רבי יוסי צייידניא בשם רבי יוחנן לפני תפלתו הוא אומר (תהילים כב) ה' שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך ולאחר תפלתו הוא אומר (תהילים יט) יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי רבי יודן אמר תרוויהון קומי צלותיה. היה עומד בתפלה ונזכר שהתפלל רב אמר חותך ושמואל אמר אינו חותך שמעון בר ווא אומר בשם רבי יוחנן ולוואי שיתפלל אדם כל היום למה שאין תפילה מפסדת ר"ז בעי קומי רבי יוסי לית מילתיה דרבי יוחנן אמר ספק התפלל ספק לא התפלל אל יתפלל ולא אגיביה אתא רבי אבוה בשם רבי יוחנן ספק נתפלל ספק לא נתפלל אל יתפלל רבי חנינא לא אמר כן אלא בעיין קומי רבי יוחנן ספק נתפלל ספק לא נתפלל אמר לון ולואי שמתפללין כל היום למה שאין תפלה מפסדת. היה עומד ומתפלל בשבת ושכח של שבת והזכיר של חול ר' חונה אמר איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת חד אמר חותך את הברכה וחרנא אמר גומר את הברכה הכל מודים בחונן הדעת שהוא גומרה והא כרבי דרבי אמר תמה אני היאך בטלו חונן הדעת בשבת אם אין דיעה תפלה מניין אמר רבי יצחק גדולה היא הדיעה שהיא ממוצע בין שתי אזכרות שנאמר (שמואל א ב) כי אל דיעות ה' אית דבעי משמעינה מן הדא (משלי ב) אז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא: רבי שמעון בר אבא בשם ר"ח כל הדרכים בחזקת סכנה רבי יונה כד הוה נפיק לאכסניא הוה מפקד גו ביתיה רבי מנא כד הוה אזיל מסחי במרחץ שהיא ניסוקת הוה מפקד גו ביתיה רבי חנינא בריה דרבי אבוה ר"ש בר אבא בשם ריב"ל כל החולי בחזקת הסכנה. ר' אחא בשם ר' אסא כל מה שש"ץ עובר לפני התיבה ותובע צרכי עמך לפניך רבי פינחס ר' לוי ר' יוחנן בשם מנחם דגלייא זה שעובר לפני התיבה אין אומר לו בוא והתפלל אלא בוא וקרב עשה קרבנינו עשה צרכינו עשה מלחמותינו פייס בעדינו אחרים אמרי צורכי עמך ישראל מרובין ודעתן קצרה אלא יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתתן לכל בריה ובריה צרכיה ולכל גויה וגויה די מחסורה ברוך ה' כי שמעת קול תחנוני בא"י שומע תפלה רב חסדא אמר הלכה כאחרים רב חסדא אמר שלש ברכות הראשונות ושלש האחרונות אית תניי תני מתפלל ואח"כ תובע צרכיו ואית תניי תני תובע צרכיו ואחר כך מתפלל מאן דמר מתפלל ואח"כ תובע צרכיו (תהילים קב) תפילה לעני כי יעטוף ואח"כ ולפני ה' ישפוך שיחו ומאן דמר תובע צרכיו ואח"כ מתפלל (מלכים א ו) לשמוע אל הרינה ואח"כ אל התפילה דברי

דף לה,א פרק ד הלכה ד גמרא חכמים ר' זעירא בשם רב הונא יחיד תובע צרכיו בשומע תפילה ר' אבא רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך אדם להתפלל במקום שהוא מיוחד לתפילה ומה טעם (שמות כ) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אשר תזכיר את שמי אין כתב כאן אלא בכל המקום אשר אזכיר א"ר תנחום בר חנינא צריך אדם לייחד לו מקום בבית הכנסת להתפלל ומה טעם (שמואל ב טו) ויהי דוד בא עד הראש אשר השתחוה שם לאלהים אין כתיב כאן אלא אשר ישתחוה שם לאלהים ר' יסא ר' חלבו ר' ברכיה ר' חלבו מטי בה בשם ר' אבדומה דמן חיפא צריך אדם להסב פניו לכותל להתפלל מה טעם (מלכים ב כ) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר באיזה קיר נשא עיניו ריב"ל אמר בקיר של רחב נשא עיניו (יהושוע ב) כי ביתה בקיר החומה אמר לפניו רבש"ע רחב הזונה שתי נפשות הצילה לך ראה כמה נפשות הצלת לה הדא היא דכתיב (יהושוע ו) ויבאו הנערים וגו' תני ר"ש בן יוחי אפי' היתה במשפחתה מאתים אנשים והלכו ודבקו במאתים משפחו' כולהם

ניצולו בזכותה אבותי שקירבו לך כל הגרים האילו על אחת כמה וכמה רבי חיננא בר פפא אמר בקירות בהמ"ק נשא עיניו (יחזקאל מג) בתתם ספם את סיפי ומזוזותם אצל מזוזותי והקיר ביני וביניהם בני אדם גדולים היו ולא היו יכולין לעלות ולהתפלל בבית המקדש בכל שעה והיו מתפללין בתוך בתיהם והקב"ה מעלה עליהם כאילו מתפללין בבית המקדש אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה ר' שמואל בר נחמן אמר בקירה של שונמית נשא עיניו שנאמר (מלכים ב ד) נעשה נא עליית קיר קטנה אמר לפניו רבש"ע השונמית קיר אחת עשתה לאלישע והחיית את בנה אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה תתן לי נפשי ורבנן אמרי בקירות לבו נשא עיניו (ירמיהו ד) מעיי מעיי אוחילה קירות לבי הומה לי אמר לפניו רבש"ע חיזרתי על רמ"ח איברים שנתת בי ולא מצאתי שהכעסתיך באחת מהן על אחת כמה וכמה תינתן לי נפשי:

דף לה,א פרק ד הלכה ה משנה היה רוכב על החמור ירד אם אינו יכול לירד יחזיר את פניו ואם אינו יכול להחזיר את פניו יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים [היה יושב בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד קדשי הקדשים]:

דף לה,א פרק ד הלכה ה גמרא תני היה רוכב על החמור ירד אם יש לו מי לאחוז בחמורו יורד ומתפלל למטן ואם לאו מתפלל במקומו רבי אומר בין כך ובין כך מתפלל במקומו שכך לבו מיושב ר' יודה בן פזי בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרבי א"ר יעקב בר אחא תניי תמן לכל הרוחות אין מחזירין חוץ מרוח מזרחית אמר רבי יוסי בר אבון בתחילה (יחזקאל ח) אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמה משתחויתם קדמה לשמש תני סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות הרי אילו מתפללין כלפי למעלן שנאמר (מלכים א ח; וראה דברי הימים ב ו) והתפללו אל ה' העומדים ומתפללין בחוצה לארץ הופכין את פניהן כלפי ארץ ישראל ומה טעם (שם) והתפללו אליך דרך ארצם אשר נתת לאבותם העומדין ומתפללין בארץ ישראל הופכין את פניהן כלפי ירושלים ומה טעם (שם) והתפללו אליך דרך העיר אשר בחרת בה העומדים ומתפללין בירושלים הופכין פניהן כלפי הר הבית שנאמר (שם) והבית אשר בניתי לשמך העומדים ומתפללין בהר הבית הופכין פניהן כלפי בית קדשי הקדשים ומה טעם (שם) והתפללו אל המקום הזה ואתה תשמע אל מכון שבתך אל השמים ושמעת וסלחת נמצא העומדין בצפון פניהן לדרום העומדין לדרום פניהם לצפון העומדים במזרח פניהן למערב למערב פניהן למזרח נמצאו כל ישראל מתפללין אל מקום אחד הה"ד (ישעיהו נו) כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים אמר ריב"ל (מלכים א ו) הוא ההיכל לפני לפנים היכל שכל הפנים פונין לו עד כדון בבינייני בחורבנו מניין א"ר אבון (שיר השירים ד) בנוי לתלפיות תל שכל הפיות מתפללין עליו

דף לה,ב פרק ד הלכה ה גמרא בברכה בקרית שמע ובתפלה בברכה בונה ירושלם בתפילה אלהי דוד ובונה ירושלם בקרית שמע פורש סוכת שלום עלינו ועל עמו ישראל ועל ירושלם כתוב אחד אומר (הושע ה) אלך ואשובה אל מקומי וכתוב אחד אומר (מלכים א ה) והיו עיני ולבי שם כל הימים הא כיצד פניו למעלה ועיניו ולבו למטה. ואם לאו יכוין את לבו כנגד בית קדש הקדשים לאי זה בית קדש הקדשים ר' חייא רבא כנגד קדשי הקדשים של מעלן ר"ש בן חלפתא אמר כנגד בית קדש הקדשים שלמטן א"ר פינחס לא פליגין בית קדשי הקדשים שלמטן מכוון כנגד בית קדש הקדשים של מעלן (שמות טו) מכון לשבתך מכוון כנגד שבתך (דברי הימים ב ג) הר המוריה ר' חייא רובא

ורבי יניי חד אמר שמשם הוריה יוצאה לעולם וחרנה אמר שמשם יראה יוצאה לעולם ארון ר' חייא רובא ור' ינאי חד אמר שמשם אורה יוצאה לעולם וחרנה אמר שמשם אירה יוצאה לעולם דביר ר' חייא ור' ינאי חד אמר שמשם דבר יוצא לעולם וחרנה אמר שמשם דיברות יוצאין לעולם: היה יושב בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים. היא אסדא היא אסכריא היא רפסודות (דברי הימים ב כב) ונביאם לך רפסודות אל ים יפו:

דף לה,ב פרק ד הלכה ו משנה רבי אלעזר בן עזריה אומר אין תפילת המוספין אלא בחבר עיר וחכמים אומרים בחבר עיר ושלא בחבר עיר ר' יהודה אומר משמו כל מקום שיש שם חבר עיר היחיד פטור מתפילת המוספין:

דף לה,ב פרק ד הלכה ו גמרא ר' ביבי בשם ר' חנה אמר הלכה כר' יודא שאמר משום ר' אלעזר בן עזריה מילתיה דשמואל אמר כן דשמואל אמר אנא מן יומיי לא צלית דמוספא אלא חד זמן דמית בריה דריש גלותא ולא צלו ציבורא וצלייתי מיליהון דרבנן פליגן דמר ר' יעקב בר אידי בשם ר"ש חסידא ברועים ובקייצים הא מתני' לא אמר ברועים ובקייצים הא שאר כל אדם חייבין מילתיה דר' יוחנן אמר כן דמר ר' יוחנן אני ראיתי את רבי ינאי עומד ומתפלל בשוק של ציפורין ומהלך ד' אמות ומתפלל של מוסף ואין חבר עיר בציפורין את שמע מינה תלת את ש"מ של ציפורין בציפורין את שמע מינה חלוקין

דף לו,א פרק ד הלכה ו גמרא על ר' יהודה שאמר משום ראב"ע את שמע מינה שאדם מתפלל ומהלך ד' אמות ומתפלל של מוסף א"ר אבא ולא סוף דבר עד שיהלך ד' אמות אלא אפי' שהא כדי הילוך ד' אמות רב אמר צריך לחדש בה דבר שמואל אמר א"צ לחדש בה דבר ר' זעירא בעי קומי רבי יוסי מהו לחדש בה דבר א"ל אפי' אמר ונעשה לפניך את חובותינו תמידי יום וקרבן מוסף יצא רבי שילא בשם רב נתפלל ומצא עשרה בני אדם מתפללין מתפלל עמהן ר' זעירא ורב נחמן בר יעקב הוו יתבין מן דמצלון אתת צלותא קם רב נחמן בר יעקב מצליא א"ל ר' זעירא ולא כבר צלינן א"ל מצלי אנא וחזר ומצלי דמר ר' שילא בשם רב נתפלל ומצא עשרה בני אדם מתפללין מתפלל עמהן ר' אחא ר' יונה בשם רבי זעירא נתפלל של שחרית ובא ומצאן מתפללין של מוסף מתפלל עמהן לא נתפלל של שחרית ובא ומצאן מתפללין של מוסף אם יודע הוא שהוא מתחיל וגומר עד שלא יתחיל ש"ץ כדי לענות אחריו אמן יתפלל ואם לאו אל יתפלל באי זה אמן אמרו תרין אמוראין חד אמר באמן של האל הקדוש וחרנא אמר באמן של שומע תפילה א"ר פינחס ולא פליגון מאן דמר באמן של האל הקדוש בשבת ומאן דמר באמן של שומע תפילה בחול תמן תנינן רבן גמליאל אומר ש"ץ מוציא את הרבים ידי חובתן ר' הונא רובא דציפורין בשם רבי יוחנן הלכה כר"ג באילין תקיעתא ר' זעירא ורב חסדא הוו יתבין תמן באילין תקיעתא מן דצלון אתת צלותא קם רב חסדא מצליא א"ל ר' זעירא ולא כבר צלינן א"ל מצלי אנא וחזר ומצלי דנחתין מערבאי לתמן ואמרין בשם

דף לו,ב פרק ד הלכה ו גמרא רבי יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתא ואנא דלא כוונית הא אילו כוונית הוינא נפיק ידי חובתי אמר רבי זעירא ויאות כל תנאי תני בשם ר"ג ורבי הושעיא תני לה בשם חכמים ר' אדא דקיסרין בשם ר' יוחנן והוא שיהיה שם מראש התפילה א"ר תנחום בר ירמיה ומתני' אמרה כן סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם:

מסכת ברכות פרק ה

דף לו,ב פרק ה הלכה א משנה אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכונו את לבם אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו ואפילו נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק׃
דף לו,ב פרק ה הלכה א גמרא ר' ירמיה בשם ר' אבא הבא מן הדרך אסור להתפלל ומה טעם (ישעיהו נא) לכן שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין רבי זריקן ר' יוחנן בשם ר"א בנו של רבי יוסי הגלילי המיצר אסור להתפלל לא מיסתברא אלא מן הדין קריין לכן שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין תני לא יעמוד אדם ויתפלל לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלין אלא מתוך דבר של תורה וכן אל יפטר אדם מתוך חבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר של תורה שכן מצינו בנביאים הראשונים שהיו חותמין את דבריהן בדברי שבח ובדברי נחמות אמר ר' אלעזר חוץ מירמיהו שחתם בדברי תוכחות אמר לו רבי יוחנן עוד הוא בדברי נחמות חתם ואמר (ירמיהו נא) ככה תשקע בבל לפי שהיה ירמיה חוזר ומתנבא על בית המקדש יכול בחורבן בית המקדש חתם ת"ל עד הנה דברי ירמיהו במפולת של מחריביו חתם לא חתם בדברי תוכחות והכתיב (ישעיהו סו) והיו דראון לכל בשר בעכו"ם היא עסיקינן והכתיב (איכה ה) כי [אם]
דף לז,א פרק ה הלכה א גמרא מאוס מאסתנו (איכה ה) השיבנו תחת כי מאוס מאסתנו אף אליהו לא נפטר מאלישע אלא מתוך דבר של תורה (מלכים ב ב) ויהי המה הולכים הלוך ודבר במה היו עוסקין ר' אחווא בר' זעירא אמר בקרית שמע היו עוסקין היך מה דאמר <אמר> (דברים ו) ודברת בם ר' יודה בן פזי אמר בבריאת עולם היו עוסקין היך מה דאמר (תהילים לג) בדבר ה' שמים נעשו ר' יודן בריה דר' אייבו אמר בנחמות ירושלים היו עוסקין כמה דאמר (ישעיהו מ) דברו על לב ירושלם ורבנן אמרין במרכבה היו עוסקין היך מה דאת אמר (מלכים ב ב) והנה רכב אש וסוסי אש וגו' רב ירמיה אמר לא יעמוד אדם ויתפלל אלא מתוך דין של הלכה רבי ירמיה אמר העוסק בצורכי ציבור כעוסק בדברי תורה רב חונה אמר הרואה טיפה כעין החרדל יושבת ומשמרת עליו ז' נקיים וקאים ומצלי זעיר' בר חיננא אמר המקיז דם בקדשים מעל עוד הוא מהלכות קצובות תני בר קפרא אמר י"א יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני תני ר' הושעיא מרבה אדם דגן בתבן ומערים עליו לפוטרו מן המעשרות אבדן שאל לרבי כמה מעלות בקודש והוא א"ל ד' וכמה מעלות בתרומה והוא א"ל שלש וקאים ומצלי ר' חזקיה רבי יעקב בר אחא ר' יסא בשם רבי יוחנן לעולם לא יהא הפסוק הזה זז מתוך פיך (תהילים מז) ה' צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה ר' יוסי בי ר' אבון ר' אבהו בשם ר' יוחנן וחברייא (תהילים פד) ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך ר' חזקיה בשם ר' אבהו יהי רצון לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתצילנו משעות החצופות הקשות הרעות היוצאות המתרגשות לבוא לעולם׃ אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ריב"ל אמר (תהילים כט) השתחוו לה' בהדרת קדש בחרדת קדש רבי יוסי בן חנינא אמר (תהילים ב)

עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה א"ר אחא לכשיבא יום רעדה תגילו אריב"ל זה שהוא עומד ומתפלל צריך לישב שתי ישיבות אחת עד שלא יתפלל ואחת משיתפלל עד שלא יתפלל (תהילים פד) אשרי יושבי ביתך ואחת משיתפלל (תהילים קט) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין שעה ושוהין שעה אחת לאחר תפילתן אימתי עוסקין בתורה אימתי עוסקין במלאכתן אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר על ידי שהיו חסידים היתה ברכה ניתנת בתורתן וברכה נתנה במלאכתן חונה אמר המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנאמר סביב רשעים יתהלכון רב חונה אמר כל מי שאינו נכנס בבית הכנסת בעולם הזה אינו נכנס לבית הכנסת לעתיד לבא מה טעם סביב רשעים יתהלכון א"ר יוחנן המתפלל בתוך ביתו כאילו מקיפו חומה של ברזל מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן א"ר אבא אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך לאדם להתפלל במקום שהוא מיוחד לתפילה וכה אמר אכן

דף לז,ב פרק ה הלכה א גמרא כאן ביחיד וכאן בציבור ר' פינחס בשם ר' הושעיא המתפלל בבהכ"נ כאילו מקריב מנחה טהורה מה טעם (ישעיהו סו) כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה' רבי אבהו בשם רבי אבהו (ישעיהו נה) דרשו את ה' בהמצאו איכן הוא מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות (שם) קראוהו בהיותו קרוב איכן הוא קרוב אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר ולא עוד אלא שאלהיהן עומד על גבן מאי טעמא (תהילים פג) אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט רב חסדא אמר זה שנכנס לבית הכנסת צריך להכנס לפנים משני דלתות מה טעם (משלי ח) אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום דלתותי ולא דלתי מזוזות ולא מזוזת אם עשה כן מה כתיב תמן (שם) כי מוצאי מצא חיים רב חונא אמר זה שהוא הולך לבית הכנסת צריך להקל את רגליו מה טעם (הושע ו) נדעה נרדפה לדעת את ה' וכשהוא יוצא צריך להלך קימעא מה טעם (איוב יד) כי אתה צעדי תספור אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא היגע תלמודו בבית הכנסת לא במהרה הוא משכח אמר רבי יוחנן ענתנייתא ברית כרותה היא היגע בתלמודו בצנעה לא במהרה הוא משכח מה טעם (משלי יא) ואת צנועים חכמה אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא הלמד אגדה מתוך הספר לא במהרה הוא משכח א"ר תנחום הסובר תלמודו לא במהרה הוא משכח מה טעם (דברים ד) פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ר' יונה בשם ר' תנחום בי ר' חייא זה שהוא רואה חלום קשה צריך לומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שיהו כל חלומותי שחלמתי בין בלילה הזה בין בשאר הלילות בין שחלמתי אני ובין שחלמו לי אחרים אם טובים הם יתקיימו עלי לששון ולשמחה לברכה ולחיים ואם לדבר אחר כשם שהפכת את מי המרה למתיקה ומי יריחו ע"י אלישע למתיקה ואת קללת בן בעור לברכה כן תהפוך את כל חלומות הקשין ומה שחלמו לי אחרים לטובה לברכה ולרפואה ולחיים לשמחה ולששון ולשלום (תהילים ל) הפכת מספדי למחול לי פיתחת שקי ותאזרני שמחה למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך (דברים כג) ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך (ירמיהו לא) אז תשמח בתולה במחול ובחורים וזקנים יחדיו והפכתי אבלם לששון וניחמתים ושימחתים מיגונם: אפי' המלך שואל בשלומו לא ישיבנו. אמר רבי אחא הדא דאמר במלכי ישראל אבל במלכי אומות העולם משיב שאילת שלום תני היה כותב את השם אפילו מלך שואל בשלומו לא ישיבנו היה כותב שנים או שלשה שמות כגון אל אלהים ה' הרי זה גומר את אחד מהן ומשיב שאילת שלום

רבי יוחנן הוה יתיב קרי קומי כנישתא דבבל בציפורין עבר ארכונא ולא קם ליה מקומוי אתון בעיין מימחוניה אמר לון ארפוניה בנימוסיא דברייה הוא עסיק ר' חנינא ורבי יהושע בן לוי עלון קומי אנטיפותא דקיסרין חמתון וקם מן קומיהון אמרין ליה מן קומוי אילין יהודאי את קאים אמר לון אפיהון דמלאכין חמית ר' יונה ור' יוסי עלון קומוי ארסקינס באנטוכיא חמתון וקם מן קומיהון אמרין ליה מן קומי אילין יהודאי את קאים לך אמר לון אפיהון דהני אנא חזי בקרבא ונצח רבי אבון על קומי מלכותא כי נפיק

דף לח,א פרק ה הלכה א גמרא הפך קדל אתון בעיון מיקטלוניה וחמין תרין זיקוקין דנור נפקין מקדליה ושבקוה לקיים מה שנאמר (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך תני ר"ש בן יוחי וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך כל אפילו רוחות אפילו שידים רבי יניי ורבי יונתן הוו מטיילין באסלטין חמתון חד ושאל בהון אמר להון שלמכון רבייא אמרין אפילו תואר חברות אין עלינו לרעה ר יש לקיש מנהגו באוריתא סגין הוה נפיק ליה לבר מתחומא דשבתא והוא לא ידע לקיים מה שנאמר (משלי ה) באהבתה תשגה תמיד רבי יודן בי רבי ישמעאל מנהגיה באוריתא סגין הוות גולתיה שרעה מיניה וחכינה מזדהרא לה אמרין ליה תלמידוי רבי הא גולתך שריעה אמר לון ולית ההיא רשיעתא זהירא לה: אפי' נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק. רבי חונה בשם רבי יוסי לא שנו אלא נחש אבל עקב מפסיק למה דמחייא וחזרה ומחייא ר' אילא אמר לא אמרו אלא כרוך אבל אם היה מרתיע ובא כנגדו הרי זה מסתיר מלפניו ובלבד שלא יפסיק את תפילתו תני היה עומד ומתפלל באסרטיא או בפלטיא הרי זה מעביר מפני החמור ומפני הקרון ובלבד שלא יפסיק את תפלתו אמרין עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה עומד ומתפלל ובא חברבר והכישו ולא הפסיק את תפילתו והלכו ומצאו אותו חברבר מת מוטל על פי חורו אמרו אי לו לאדם שנשכו חברבר ואי לו לחברבר שנשך את ר' חנינא בן דוסא מה עיסקיה דהדין חברבריא כד הוות נכית לבר נשא אין בר נשא קדים למיא חברברא מיית ואין חברברא קדים למיא בר נשא מיית אמרו לו תלמידיו רבי לא הרגשת אמר להן יבא עלי ממה שהיה לבי מתכוין בתפילה אם הרגשתי א"ר יצחק בר אלעזר ברא לו הקב"ה מעיין תחת כפות רגליו לקיים מה שנאמר (תהילים קמה) רצון יריאיו יעשה ואת שוועתם ישמע ויושיעם:

דף לח,א פרק ה הלכה ב משנה מזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים ושואלין גשמים בברכת השנים והבדלה בחונן הדעת ר' עקיבה אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה ר"א אומר בהודאה:

דף לח,א פרק ה הלכה ב גמרא כשם שתחיית המתים חיים לעולם כך ירידת גשמים חיים לעולם ר' חייא בר אבא שמע לה מן הדא (הושע ו) יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו (שם) נדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו כתיב (מלכים א יז) ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי רבי ברכיה א"ר יסה ורבנן חד אמר בין על הטל ובין על המטר נשמע לו וחרנא אמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו מאן דמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו מן הדא (מלכים א יח) לך הראה אל אחאב ואתנה מטר וגו' ומאן דמר בין על הטל בין על המטר נשמע לו איכן הותר נדרו של טל אמר רבי תנחומא

דף לח,ב פרק ה הלכה ב גמרא אדרעיה סברין מימר נדר שהותר מכללו הותר כולו אית דבעי מימר בבנה של צרפית (מלכים א יז) ויקרא אל ה' ויאמר ה' אלהי וגו' אמר רבי יודה

בן פזי לאחד שגנב נרתיקו של רופא עם כשהוא יוצא נפצע בנו חזר אצלו אמר לו אדוני הרופא רפא את בני אמר לו לך והחזר את הנרתק שכל מיני רפואות נתונין בו ואני מרפא את בנך כך אמר לו הקב"ה לאליהו לך והתר נדרו של טל שאין המתים חיים אלא בטללים ואני מחיה את בנה של צרפית ומניין שאין המתים חיים אלא בטללים (ישעיהו כו) יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל א"ר תנחום אדרעיה וארעא תפקידיה תפליט ר' יעקב דכפר חנן בשם ריש לקיש בשעה שעשה אברהם זקינך רצוני נשבעתי לו שאיני זז טל מבניו לעולם מה טעם (תהילים קי) לך טל ילדותך וכתיב בתריה נשבע ה' ולא ינחם א"ר יודא בן פזי בדייתיקי נתתיו לאברהם במתנה נתתיו לו ויתן לך האלהים מטל השמים אמר רבי שמואל בר נחמני בשעה שישראל באין לידי עבירה ומעשים רעים הגשמים נעצרים הן מביאין להן זקן א' כגון ר' יוסי הגלילי והוא מפגיע בעדם והגשמים יורדים אבל הטל אינו יורד בזכות ברייה מה טעם (מיכה ה) כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם ר' זעירא בשם ר' חנינא היה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו בטל והזכיר של גשם מחזירים אותו והתני בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר ואם רצה להזכיר מזכיר לא דמי ההוא דמיקל להההוא דלא מצלי ולא מיקל בגשם והזכיר של טל אין מחזירים אותו והתני אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורת גשמים בתח"ה מחזירים אותו בההוא דלא אידכר כלל לא טל ולא מטר ר' זעירא בשם ר"ח אם לא שאל בברכת השנים אומרה בשומע תפלה ודכוותה אם לא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתים אומרה בשומע תפילה מה אם שאלה שהיא מדוחק אומרה בש"ת אזכרה שהיא מריוח לא כ"ש

דף לט,א פרק ה הלכה ב גמרא והתני אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתים מחזירים אותו אמר רבי אבדימי אחוי דרבי יוסי בשלא אמר בשומע תפילה. איכן הוא חוזר כדמר ר"ש בר וא בשם ר' יוחנן בראש חודש אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה אוף הכא אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה בשומע תפילה בנינוה צרכון מיעבד תענית בתר פסחא אתון שיילון לרבי אמר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטבי עה של תפילה איכן הוא אומרה רבי ירמיה סבר מימר אומרה בשומע תפילה אמר ליה רבי יוסי לא כן אמר רבי זעירא בשם רב חונה אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו בשומע תפילה ומר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה על דעתיה דרבי יוסי איכן הוא אומרה בשש שהוא מוסיף כד כדון ציבור שיש לו שש יחיד שאין לו שש מניין אמר רבי חנינא לא כן אמר רבי זעירא בשם רב חונה יחיד שואל צרכיו בשומע תפילה ואילו צרכיו הן. והבדלה בחונן הדעת שמעון בר וא בעא קומי רבי יוחנן דבר שהוא נוהג ובא חכמים חולקין עליו אמר לו על ידי שעיקרה בכוס שכחוה בתפלה מילתיה אמרה שעיקרה בכוס ר' יעקב בר אידי בשם ר' יצחק רובא אמרה בכוס אומרה בתפילה בשביל לזכות את התינוקות מילתיה אמרה שעיקרה בתפילה רבי זעירא רב יהודה בשם שמואל אמרה בכוס אומרה בתפילה אמרה בתפילה אומרה בכוס מילתיה אמרה שעיקרה כאן וכאן. ר"א אומר בהודייה רבי יוחנן בשם רבי מטין כר"א בי"ט שחל להיות במוצאי שבת מיד רבי יצחק רבה בשם רבי הלכה כר"א בי"ט שחל

להיות במ"ש ר' יצחק בר נחמן בשם רבי חנינא בן גמליאל הלכה כר"א לעולם רבי אבהו בשם ר"א הלכה כר"א לעולם

דף לט,ב פרק ה הלכה ב גמרא אמר רבי יעקב בר אחא לאו בגין דאתון תרתיי שמועין אלא בגין דרבי יצחק בר נחמן ור"א תרויהון בשם ר' חנינא בן גמליאל הלכה כר"א לעולם ואבדלה בחונן הדעת דברי חכמים ר"ע אומר אומרה ברכה רביעית בעצמה רבי יעקב בר אחא בשם שמואל אומר ברכה רביעית א"ר יודן אומר מטבע ברכה ואחר כך מבדיל ותייא כרבי דר' אומר תמיהני היאך ביטלו חונן הדעת בשבת אם אין דיעה תפילה מניין וכה אם אין דיעה הבדלה מניין אמר רבי יצחק בר' אלעזר מבדיל ואח"כ אומר מטבע ברכה ר"א ב"ר הושעיה ובלבד שלא יפחות משלש אבדלות אמר ר' יוחנן אמרו הפוחת לא יפחות משלש והמוסיף לא יוסיף יותר משבעה אבדלות לוי אמר ובלבד מאבדלות האמורות בתורה נחום ביר' סימאי נפק ומר בשם אבוי ואפילו אבדלה אחת וא"ר אבהו וצריך לחתום בהבדלה רבי מנא בעי מעתה אפילו פתח במבדיל בין קודש לחול וחוזר וחותם במבדיל בין קודש לחול אמר ר' יוסי בי רבי בון ולא מברכות שפותחין בהן בברוך וחותמין בברוך הן ר"א בן אנטיגנוס בשם ר"א בי ר' ינאי זאת אומרת שאסור לעשות מלאכה עד שיבדיל כמה דאמר אסור לעשות מלאכה עד שיבדיל ודכותה אסור לו לאדם לתבוע צרכיו עד שיבדיל ר' זעירא ר' אלעזר בר אנטיגנוס בר' בשם ר' ינאי בשם ר' יודה בר' אם לא הבדיל במוצאי שבת מבדיל אפילו בחמישי בשבת הדא דאת אמר במבדיל בין קודש לחול אבל בורא מאורי האש אומרה מיד ר' זעירא בשם רבי יהודה ר' אבא בשם אבא בר ירמיה אפילו יום טוב שחל להיות באמצע שבת אומר בין יום השביעי לששת ימי המעשה א"ר זעירא לרבי יהודה וכי ששת ימי המעשה לפניו א"ל וכי יש טומאה וטהרה לפניו ר' ירמיה ר' זעירא בשם רבי חייא בר אשי צריך לומר החל עלינו את הימים ששת ימי המעשה הבאים לקראתינו לשלום ר' אבא מוסיף והשמיענו בהן ששון ושמחה ר' חזקיה בשם ר' ירמיה הבינו ולמדינו ר' חזקיה בשם ר' ירמיה העונין אמן צריכין ליתן עיניהן בכוס ועיניהן בנר ר' חזקיה בשם ר' ירמיה ארבעת מינין שבלולב ניטלין דרך גידוליהן:

דף לט,ב פרק ה הלכה ג משנה האומר על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו העובר לפני התיבה וטעה יעבור אחר תחתיו ולא יהא סרבן באותה שעה ומאין הוא מתחיל מתחילת ברכה שטעה זה:

דף מ,א פרק ה הלכה ג גמרא ר' פינחס בשם ר' סימון כקורא תיגר על מדותיו של הקדוש ברוך הוא על קן ציפור הגיעו רחמיך ועל אותו האיש לא הגיעו רחמיך ר' יוסי בשם רבי סימון כנותן קיצבה למדותיו של הקדוש ברוך הוא עד קן ציפור הגיעו רחמיך אית תניי תני על ואית תניי תני עד מאן דמר על מסייע לר' פינחס ומן דמר עד מסייע לרבי יוסי א"ר יוסי בי ר' בון לא עבדין טבות שעושין למדותיו של הקב"ה רחמים ואילין דמתרגמין עמי בני ישראל כמה דאנא רחמן בשמים כך תהוון רחמנין בארעא תורתא או רחילה יתה וית ברה לא תיכסון תרויהון ביומא חד לא עבדין טבאות שהן עושין מדותיו של הקב"ה רחמים. מודים מודים משתקין אותו א"ר שמואל בר רב יצחק (תהילים סג) כי יסכר פי דוברי שקר הדא דאמר בציבורא אבל ביחיד תחנונים הן. העובר לפני התיבה וטעה ר' יוסי בן חנינה בשם ר' חנניה בן גמליאל טעה בשלש ברכות הראשונות חוזר בתחילה אדא בר בר חנה גניבה בשם רב טעה בשלש ברכות האחרונות חוזר לעבודה ר'

חלבו רב חונה בשם רב טעה בשלש ברכות הראשונות חוזר בתחילה בשלש ברכות האחרונות חוזר לעבודה טעה ואינו יודע איכן טעה חוזר למקום הברור לו ר' אחא ור' יודה בן פזי יתבון בחד כנישתא אתי עבר חד קומי תיבותא ואשגר חד ברכה אתון ושיילון לר' סימון א"ל ר' סימון בשם ריב"ל ש"צ שהשגיר שתים שלש ברכות אין מחזירין אותו אשכח תניי ופליג לכל אין מחזירין אותו חוץ ממי שלא אמר מחיה המתים ומכניע זדים ובונה ירושלים אני אומר מין הוא שמואל הקטן עבר קומי תיבותא ואשגר מכניע זדים בסופה שרי משקיף עליהון אמרין ליה לא שיערו חכמים בך ר' יעקב בר אחא ר"ש בר אבא בשם רבי אלעזר ספק הזכיר של ראש חודש ספק לא הזכיר מחזירין אותו לאיכן הוא חוזר שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה אמר ר' יודה בן פזי הסיע דעת כמי שעקר את רגליו ואילין תחנוניא צריכה ר' אבא בריה דר' חייא בר אבא ר' חייא בשם רבי יוחנן היה קורא בתורה ונשתתק זה שהוא עומד תחתיו יתחיל ממקום שהתחיל הראשון אם אמר את ממקום שפסק הראשונים נתברכו לפניהן ולא נתברכו לאחריהן והאחרונים נתברכו לאחריהן ולא נתברכו לפניהן וכתיב (תהילים יט) תורת ה'

דף מ,ב פרק ה הלכה ג גמרא תמימה משיבת נפש שתהא כולה תמימה תני לא יהו שנים קורין בתורה ואחד מתרגם א"ר זעירא מפני הברכה והתני לא יהו שנים מתרגמין ואחד קורא אית לך מימר מפני הברכה אלא משום שאין שני קולות נכנסין לתוך אוזן אחת תני שנים קורין בתורה ואין שנים מפטירין בנביא א"ר עולא קרויות בתורה ואין קרויות בנביא א"ר יהושע דרומיא שלשה דברים רובן ומיעוטן רע ובינוניתן יפה השאור והמלח והסירוב בתחילה מסרב שנייה מעמעם ובשלישית רץ ובא ר' חונא הוה יתיב בחד כנישתא עאל חזנא ואטרח על חד דייעול ולא קבל עילוי בסופא אתא לגבי ר' אלעזר א"ל לא יכעוס מרי עלי בגין דלא הוינא מיתער לא עלית א"ל עלך לא כעסית אלא על הדין דאטרח בטיטיי אישתתק באופנייה אתון ושיילון לר' אבון אמר לון רבי אבון בשם ריב"ל זה שעובר תחתיו יתחיל ממקום שפסק אמרין ליה והא תנינן מתחילת הברכה שטעה זה אמר לון מכיון דעניתון קדושתא כמי שהוא תחילת ברכה:

דף מ,ב פרק ה הלכה ד משנה העובר לפני התיבה לא יענה אחר הכהנים אמן מפני הטירוף אם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפילתו רשאי:

דף מ,ב פרק ה הלכה ד גמרא תני הפורס את שמע והעובר לפני התיבה והנושא את כפיו והקורא בתורה והמפטיר בנביא והמברך על אחת מכל מצות האמורות בתורה לא יענה אחר עצמו אמן ואם ענה הרי זה בור אית תניי תני הרי זה בור ואית תניי תני הרי זה חכם אמר רב חסדא מאן דמר הרי זה חכם בעונה בסוף ומאן דמר הרי זה בור בעונה על ברכה וברכה א"ר חנינא

דף מא,א פרק ה הלכה ד גמרא שנים ישראל ואחד כהן ממצעין את הכהן אימתי בזמן שכולם שוין אבל אם היה אחד מהן תלמיד חכם ממצעין את החבר א"ר יהושע ב"ל מימי לא ברכתי לפני כהן ולא הנחתי ישראל לברך לפני ר' יודה בן פזי בשם ר' אלעזר כל כהן שהוא עומד בבהכ"נ ואינו נושא את כפיו עובר בעשה ר' יודה בן פזי כד הוה תשיש הוה חזיק רישיה וקאי ליה אחורי עמודא ר' אלעזר נפיק ליה לברא ר' אחא ר' תנחומא בר' חייא בשם רבי שמלאי עיר שכולה כהנים נושאין את כפיהם למי הם מברכין לאחיהם

שבצפון לאחיהם שבדרום לאחיהם שבמזרח לאחיהם שבמערב ומי עונה אחריהם אמן הנשים והטף תני אביי בי רבי בנימין העומדים לאחורי הכהנים אינן בכלל ברכה העומדים לפני הכהנים אמר רבי חייא בר ווא אפילו חומה של ברזל הברכה מפסקתן העומדים מן הצדדין נשמעינה מן הדא נתכוין להזות מלפניו והזה לאחריו לאחריו והזה לפניו הזייתו פסולה לפניו והזה על הצדדים שלפניו הזייתו כשירה הדא אמרה אף העומדים מן הצדדין בכלל ברכה הן אמר רב חסדא וצריך שיהא החזן ישראל רב נחמן בר יעקב אמר אם היה כהן אחד אומר כהן ואם היו שנים אומר כהנים אמר רב חסדא אפילו כהן אחד אומר כהנים שאינו קורא אלא לשבט:

דף מא,א פרק ה הלכה ה משנה המתפלל וטעה סימן רע לו ואם שליח ציבור הוא סי' רע לשולחיו ששלוחו של אדם כמותו אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שאני מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף:

דף מא,א פרק ה הלכה ה גמרא רבי אחא בר יעקב אמר ובלבד באבות מעשה ברבן גמליאל שחלה בנו ושלח שני תלמידי חכמים אצל רחב"ד בעירו אמר לון המתינו לי עד שאעלה לעלייה ועלה לעלייה וירד אמר להו בטוח אני שנינוח בנו של ר"ג מחליו וסיימו באותה שעה תבע מהן מזון אמר רבי שמואל בר נחמני אם כוונת את לבך בתפילה תהא מבושר שנשמעה תפילתך ומה טעם (תהילים י) תכין לבם תקשיב אזניך אמר ריב"ל אם עשו שפתותיו של אדם תנובה יהא מבושר שנשמע תפילתו מה טעם (ישעיהו נח) בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו:

מסכת ברכות פרק ו

דף מא,א פרק ו הלכה א משנה כיצד מברכין על הפירות פירות האילן הוא אומר בורא פרי העץ חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן ועל פירות הארץ הוא אומר בורא פרי האדמה חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ ועל הירקות הוא אומר בורא פרי האדמה רבי יהודה אומר בורא מיני דשאים:

דף מא,ב פרק ו הלכה א גמרא כתיב (תהילים כד) לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה הנהנה כלום מן העולם מעל עד שיתירו לו המצות אמר רבי אבוה כתיב (דברים כב) פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם העולם כולו ומלואו עשוי ככרם ומהו פדיונו ברכה ר' יחזקיה רבי ירמיה רבי אבון בשם ר"ש בן לקיש (תהילים טז) אמרת לה' ה' אתה טובתי בל עליך אם אכלת וברכת כביכול כאילו משלך אכלת ד"א טובתי בל עליך מבלה אני טובתי בגופך ד"א טובתי בל עליך יבללו כל הטובות ויבואו עליך אמר רבי אחא מהו בל עליך שאיני מביא טובה על העולם מבלעדיך כמה דאת אמר (בראשית מא) ובלעדיך לא ירים איש את ידו רבי חייא (ויקרא יט) קדש הלולים מלמד שהוא טעון ברכה לפניו ולאחריו מיכן היה רבי עקיבה אומר לא יטעום אדם כלום עד שיברך רבי חגי ורבי ירמיה סלקון לבי חנוותא קפץ רבי חגי ובירך עליהן אמר ליה רבי ירמיה יאות עבדת שכל המצות טעונות ברכה ומניין שכל המצות טעונות ברכה רבי תנחומא רבי אבא בר כהנא

בשם רבי אלעזר (שמות כד) ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה הקיש תורה למצות מה תורה טעונה ברכה אף מצות טעונות ברכה רבי יוחנן נסב זיתא ובירך לפניו ולאחריו והוה רבי חייא בר ווא מסתכל ביה אמר ליה רבי יוחנן בבלייא למה את מסתכל בי לית ליך כל שהוא ממין שבעה טעון ברכה לפניו ולאחריו אית ליה ומה צריכה ליה מפני שגלעינתו ממעטתו ולית ליה לר"י שגלעינתו ממעטתו מה עביד ליה ר' יוחנן משום ברייה

דף מב,א פרק ו הלכה א גמרא מילתיה דר"י אמרה שכן אפי' אכל פרידה אחת של ענב או פרידה אחת של רימון שהוא טעון ברכה לפניה ולאחריה יין בזמן שהוא כמות שהוא אומר עליו בורא פרי העץ ואין נוטלין ממנו לידים בזמן שהוא מזוג אומר עליו בורא פרי הגפן ונוטלין ממנו לידים דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים בין חי בין מזוג אומרים עליו בורא פרי הגפן ונוטלין ממנו לידים א"ר אבא אין בו משום איבוד אוכלין רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו

דף מב,ב פרק ו הלכה א גמרא שמן זית אומר עליו בורא פרי העץ אמר רבי חייא בר פפא קומי רבי זעירא ומתניתא אמרה כן חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן ויין לאו שחוק הוא לא מר אלא חוץ מן היין הא שאר כל הדברים אע"פ ששחוקין הן בעינן הן רבי אבא אמר רב ושמואל תרויהון אמרין ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו רבי זעירא בשם שמואל ראשי לפתות ששלקן אם בעיינן הן אומר עליהם בורא פרי האדמה שחקן אומר עליהן שהכל נהיה בדברו א"ר יוסי ומתניתא אמרה כן חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ ופת לאו שחוק הוא לא מר אלא חוץ מן הפת הא שאר כל הדברים אע"פ ששחוקי' הן בעינן הן רבי חייא בר ווא בשם ר' יוחנן זית כבוש אומר עליו בורא פרי העץ

דף מג,א פרק ו הלכה א גמרא רבי בנימין בר יפת בשם רבי יוחנן ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו א"ר שמואל בר רב יצחק מתניתא מסייע לרבי בנימין בר יפת אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין אם בעיינן הן אדם יוצא בהן ידי חובתן בפסח. אמר ר' זעירא מאן ידע משמעה מן ר' יוחנן יאות לר' חייא בר ווא או ר' בנימין בר יפת לא רבי חייא בר ווא. ועוד מן הדא מן מה דאנן חמיין רבנן רברביא עלון לאברייתא ונסבין תורמסין ומברכין עליהון בורא פרי האדמה. ותורמסי' לאו שלוקי' הן. אין תימר מתניתין שנייא היא שאמרה התורה מרורין ותורמסין כיון ששלקן כבר בטלה מרירתן אמר רבי יוסי ב"ר בון ולא פליגין זית ע"י שדרכו לאכול חי אע"פ שכבש בעינו הוא. ירק כיון ששלקו נשתנה. רבי יעקב בר אחא אמר איתפלגין רב נחמן ורבנן רב נחמן אמר המוציא לחם מן הארץ

דף מג,ב פרק ו הלכה א גמרא ורבנן אמרי מוציא לחם מן הארץ אתיין אילין פלוגוותא כאילין פלוגוותא. לפת ר' חיננא בר יצחק ורבי שמואל בר אימי חד אמר לפת לא פת היתה וחרנא אמר לפת לא פת היא עתידה להיות (תהילים עב) יהי פסת בר בארץ בראש הרים רבי ירמיה בריך קומי ר"ז המוציא לחם מן הארץ וקלסיה מה כרבי נחמיה שלא לערב ראשי אותיות מעתה המן הארץ שלא לערב ראשי אותיות על דעתי' דר' נחמיה הבורא פרי הגפן ועל דעתייהו דרבנן בורא פרי הגפן ר' זריקן אמר ר"ז בעי אהן דנסב תורמוסא ומברך עילוי ונפל מיניה מהו מברכה עילוי זמן תניינות מהו בינו לבין אמת המים אמרין תמן לכך כוין דעתו מתחילה ברם הכא לא לכך כוין דעתו מתחלה תני ר'

חייא אין מברכין על הפת אלא בשעה שהוא פורס. א"ר חייא בר ווא הדא אמרה אהן דנסב פוגלא ומברך עילוי והוא לא אתי לידיה צריך למברכה עילוי זמן תניינות אמר רבי תנחום בר יודן צריך לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שלא להזכיר שם שמים לבטלה: עד כמה יברך ר' חננא ור' מנא חד אמר עד כזית וחרנא אמר

דף מד,א פרק ו הלכה א גמרא עד פחות מכזית מאן דמר כזית כיי דתנינן תמן וכולן פתיתין כזית מאן דמר עד פחות מכזית תני ר' ישמעאל אפי' מחזירה לסולתה. תני כל שאומר אחריו ג' ברכות אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ וכל שאין אחריו ג' ברכות אין אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ התיבון הרי פחות מכזית הרי אין אומר אחריו ג' ברכות מעתה לא יאמרו לפניו המוציא לחם מן הארץ רבי יעקב בר אחא אומר לשאר המינים נצרכה רבי אבא בשם רב מסובין אסורים לטעום כלום עד שיטעום המברך ריב"ל אמר שותין אע"פ שלא שתה מה פליג מה דמר רב כשהיו כולן זקוקין לככר אחד מה דמר ריב"ל כשהיה כל א' וא' כוסו בידו תני המברך פושט ידו תחילה אלא אם רצה לחלוק לו כבוד לרבו או למי שגדול ממנו בתורה הרשות בידו רב כד הוה קצי הוה טעים בשמאלי' מפליג בימיני' רב הונא אמר אהן דמר סב בריך סב בריך אין בו משום הפסק ברכה הב אחוונא לתורייא יש בו משום הפסק ברכה רב הונא אמר הדא שתיתא והדא מורתא שחיקתא אומר עליו שנ"ב רב הונא

דף מד,ב פרק ו הלכה א גמרא אמר הרי שנתן לתוך פיו ושכח ולא בירך אם היו משקין פולטן אם היו אוכלין מסלקן לצדדין רבי יצחק בר מרי קומי רבי יוסי ב"ר אבון בשם רבי יוחנן אפילו אוכלין פולטן דכתיב (תהילים עא) ימלא פי תהילתך כל היום תפארתך הכוסס את החיטין אומר עליו בורא מיני זרעונים אפיין ובשלן בזמן שהפרוסות קיימות אומר עליהן המוציא לחם מן הארץ ומברך לאחריו ג' ברכות אם אין הפרוסות קיימות אומר עליהן בורא מיני מזונות ומברך אחריו ברכה אחת מעין שלש עד כמה יהו פרוסות ר' יוסי ב"ר אבון כהנא בר מלכיה בשם רב עד כזיתים. הכוסס את האורז אומר עליו בורא מיני זרעונין אפיו ובישלו אע"פ שהפרוסות קיימות אומר עליו בורא מיני מזונות ואין צריך אחריו לברך רבי ירמיה אמר בורא פרי האדמה בר מרינא בריך קומי ר"ז וקומי רבי חייא בר ווא שהכל נהיה בדברו ר"ש חסידא אומר בורא מיני מעדנים אמר רבי יוסי ב"ר אבון ולא פליגי מאן דמר בורא מיני מזונות בההוא דעביד בול מאן דמר בורא פרי האדמה בההוא דבריר

דף מה,א פרק ו הלכה א גמרא מאן דמר שהכל נהיה בדברו בההיא דשלוק ומאן דמר בורא מיני מעדנים בההוא דטרוף. עד כדון בתחילה. בסוף רבי יונה בשם ר"ש חסידא אשר ברא מיני מעדנים לעדן בהן נפש כל חי בא"י על הארץ ועל מעדניה רבי אבא בר יעקב בשם רבי יצחק רובא ר' כשהוא אוכל בשר או ביצה היה אומר אשר ברא נפשות רבות להחיות בהם נפש כל חי בא"י חי העולמים. עד כדון בסוף. בתחילה אמר רבי חגי בורא מיני נפשות התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא על החומץ ועל הגובי ועל הנובלות הוא אומר שהכל נהיה בדברו והדין גובי לא מין נפש הוא אתיא דר"ש חסידא כרבי ודברי שניהם כר"ג דתני זה הכלל שהיה רבי יהודה אומר משום ר"ג כל שהוא ממין שבעה ואינו מין דגן ולא אפאו פת ר"ג אומר מברך לאחריו שלש ברכות וחכמים אומרים ברכה אחת וכל שאינו ממין שבעה ואינו ממין דגן. ר"ג אומר מברך לפניו ולאחריו וחכמים אומרים מברך לפניו ולא לאחריו. רבי יעקב בר אידי בשם רבי חנינא

כל שהוא כעין סולת וכעין חליטה ומחמשת המינין אומר עליו בורא מיני מזונות ומברך לאחריה ברכה אחת מעין שלש וכל שהוא כעין סולת וכעין חליטה ואינו מחמשת המינין א"ר יונה שלח רב זעירא גבי אילין דבית ר' ינאי ואמרון ליי לית אנא ידע מה אמרון לי מאי כדון א"ר יוסי מסתברא שהכל נהיה בדברו ר' ירמיה בעי הדין דאכל סולת מהו למיברכה בסופה א"ר יוסי והכן לא אכל רבי ירמיה סולת מן יומוי. לית צורכה דאי לא למה הוא חותם בה בארץ נעשית כברכת פועלים דתני הפועלים שהיו עושין מלאכה עם בעל הבית הרי

דף מה,ב פרק ו הלכה א גמרא אלו מברכין ברכה ראשונה וכוללין של ירושלים בשל ארץ וחותמין בשל ארץ אבל אם היו עושין עמו בסעודן או שהיה בעל הבית אוכל עמהן הרי אלו מברכין ארבע דבית ר' ינאי עבדן לה כמטבע ברכה מהו להזכיר בה מעין המאורע א"ר אבא בר זימנא ר' זעירא היה מזכיר בה מעין המאורע א"ר ירמיה הואיל וחש לה ר' זעירא צריכין אנו מיחוש. תני מברכין על הדגן כשהוא מן המובחר קלוסקין ושלימה של בעל הבית אומר על הקלוסקין פרוסה של קלוסקין ושלימה של בעל הבית אומר על השלימה של בעל הבית פת חיטין ופת שעורין אומר על של חוטין פרוסה של חיטים ושלימה של שעורים אומר על הפרוסה של חטין פת שעורין ופת כוסמין אומר על של שעורין והלא של כוסמין יפה ממנה אלא שזו ממין שבעה וזו אין ממין שבעה ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירא דר' יודה היא דר' יודה אמר אם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. פת טמאה ופת טהורה ר' חייא בר ווא אמר אומר על הטהורה פת נקייה טמאה ופת קיבר טהורה ר' חייא בר אדא בשם ר' אחא על איזה מהן שירצה יברך. קורא ר' יעקב בר אחא בשם שמואל אומר עליו בורא פרי העץ תנא ר' חלפתא בן שאול שהכל נהיה בדברו תני ר' יהושע בורא מיני דשאים מתניתא דר' אושעיא פליגא עילויי ואילו הן מיני דשאים הקונרס והחלימה והדמוע והאטד:

דף מו,א פרק ו הלכה ב משנה בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא על פירות האדמה בורא פרי העץ לא יצא ועל כולם אם אמר שהכל יצא:

דף מו,א פרק ו הלכה ב גמרא רבי חזקיה בשם ר' יעקב בר אחא דר' יודה היא דר' יודה עביד את האילנות כקשים. אמר רבי יוסי דברי הכל היא פירות האילן בכלל פירות האדמה ואין פירות האדמה בכלל פירות העץ רב הונא אמר חוץ מן היין ומן הפת. מתניתא אמרה כן חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ תני ר' יוסי אומר כל המשנה על המטבע שטבעו חכמים לא יצא ידי חובתו ר' יודה אומר כל שנשתנה מברייתו ולא שינה ברכתו לא יצא ר' מאיר אומר אפילו אמר ברוך שברא החפץ הזה מה נאה הוא זה יצא ר' יעקב בר אחא בשם שמואל הלכה כר' מאיר מילתיה דרב אמרה כן חד פרסוי אתא לגבי רב בגין דאנא אכל פיסתי ולא אנא חכים מברכא עליה ואנא אמר ברוך דברא הדין פסא נפיק אנא ידי חובתי א"ל אין. רב יהודה בשם אבא בר בר חנה בר קפרא ותרין תלמידוי נתארחו אצל בעל הבית בהדין פונדיקא דברכתא

דף מו,ב פרק ו הלכה ב גמרא אפיק קומיהון פרגן ואחונייא וקפלוטין אמרו נברך על קפלוטה דו פטר אחונייתא ולא פטר פרגיתא נברך על אחונייתא לא פטר לא דין ולא דין פרץ חד ובירך על פרגיתא שהכל נהיה בדברו גחיך ליה חבריה א"ל בר קפרא לא לזה גורגרן אלא לך לוגלן זה עשה בגרגרנותו אתה למה לגלגתה ולזה אמר חכם אין כאן זקן

אין כאן אמרו לא יצאה שנתן עד שמתו א"ר יוסי הא אזלינן תרין ולא שמעינן מינה כלום מיי כדין מסתברא מברך על הקפלוטה שהכל נהיה בדברו טפילה לו:
דף מו,ב פרק ו הלכה ג משנה על דבר שאין גידוליו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו על החומץ ועל הגוביי ועל הנובלות אומר שהכל נהיה בדברו רבי יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו:
דף מו,ב פרק ו הלכה ג גמרא החמיץ יינו אומר ברוך דיין האמת בא לאוכלו אומר שהכל נהיה בדברו ראה גוביי אומר ברוך דיין האמת בא לאכלן אומר שהכל נהיה בדברו ראה נובלות שנשרו אומר ברוך דיין האמת בא לאוכלן אומר ברוך שהכל נהיה בדברו:
דף מו,ב פרק ו הלכה ד משנה היו לפניו מינין הרבה רי"א אם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך וחכמים אומרים על אי זה מהן שירצה:
דף מז,א פרק ו הלכה ד גמרא רבי יהושע בן לוי אמר מה פליגן ר' יודה ורבנן כשהיה בדעתו לאכול פת אבל אין בדעתו לאכול פת כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. א"ר אבא צריך לברך בסוף א"ר יוסי הדא דר' בא פליגא על דרבי יהושע בן לוי דר' יהושע בן לוי אמר מה פליגין ר' יודה ורבנן בשהיה בדעתו לאכול פת אבל אם אין בדעתו לאכול פת כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. ומר ר' בא וצריך לברך בסוף לא בירך נעשה טפילה דתנינן תמן כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפילה הדא גריזמתה ר' ירמיה בשם ר' אמי מברך על תורמוסה א"ר על שם (משלי כב) אל תגזול דל כי דלת הוא עד כדון בשיש בדעתו לאכול פת לא היה בדעתו לאכול פת לא בדה. רבן גמליאל זוגה סלק גבי אילין דבית ר' ינאי חמתהון נתבין ומברכין לפניו ולאחריו
דף מז,ב פרק ו הלכה ד גמרא אמר לון ועבדין כדין. ר' זעירא שלח שאל לר' שמואל בר נחמן ר' כהנא בשם ר' אבינא כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. אמר ר' זעירא ויאות. מן מאן דאנן חמיין רבנן סלקון לריש ירחא ואכלין ענבין ולא מברכין בסופה. לא בשיש בדעתו לאכול פת. היו לפניו מינין שבעה על איזה מהן הוא מברך תמן אמרין כל הקודם למקרא קודם לברכה וכל הסמוך לארץ קודם לכל:
דף מז,ב פרק ו הלכה ה משנה בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון בירך על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון בירך על הפת פטר את הפרפרת בירך על הפרפרת לא פטר את הפת בית שמאי אומרים אף לא מעשה קדירה:
דף מז,ב פרק ו הלכה ה גמרא אמר רב חסדא לא תנינן אלא בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון אבל אם בירך על היין שבתוך המזון לא פטר את היין שלאחר המזון תמן אמרין אפילו בירך על היין שלפני המזון לא פטר את היין שלאחר המזון והא תנינן בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון רב הונא ורבי יהושע בן לוי כהדין דשתי קונדיטון וחרנה אמר כהדין דשתי חמר בתר בילני. רבי חלבו רב הונא רב בשם ר' חייא רובא פת הבאה כיסנין אחר המזון טעונה ברכה לפניה
דף מח,א פרק ו הלכה ה גמרא ולאחריה א"ר אמי ר' יוחנן פליג אמר ר' מנא לר' חזקיה במה הוא פליג כשאכל מאותו המזון באמצע המזון א"ל אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון אתא ר' חגי בשם ר' זעירא אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון אמר רבי חנינא בר סיסיי הוון אילין דנשייא משלחין ליה נקלווסין והוה שבק לון בתר מזוניה ומברך עליהון תחילה וסוף. רב חונה אכל תמרין עם פיסתיה א"ל רב חייא בר אשי פליג

את על רבך שובקין בתר מזונך ואת מברך עליהן תחילה וסוף א"ל אינין אינין עיקר נגיסתי רבי יונה ורבי יוסי סלקון למישתיתיה דרבי חנינא ענתנייה אפיק קומיהון פת הבאה בכיסנין לאחר המזון אמרין נישבוק אולפנה וניתי לן למתניתה דתני רבי מנא אמר משום ר' יודה שאמר משום רבי יוסי הגלילי פת הבא בכיסנין לאחר המזון טעונה ברכה לפניה ולאחריה אמרי מכיון דהן יחידיי ורבנן פליגין עלוי נעביד כרבנן אמר מרינוס בי ר' יהושע אהן דאכל גריזמי וסלית אף ע"ג דהוא מברך על גריזמתה בסופה לא פטר סולתא. מה כבית שמאי דבית שמאי אומר אף לא מעשה קדירה א"ר יוסי דברי הכל היא. בירך על הפת פטר את הפרפרת ואת מעשה קדירה כדברי בית הלל בית שמאי אומרים לא פטר את מעשה קדירה אבל אם בירך

דף מח,ב פרק ו הלכה ה גמרא על הפרפרת תחילה כל עמא מודיי דלא פטר את הפת ולא מעשה קדירה רבי אבא בריה דרב פפא בעי אהן דאכל סולת ובדעתיה מיכול פיתא מהו מברכה על סולתא בסופא רבנן דקיסרין פשטין לה צריך לברך בסוף:

דף מח,ב פרק ו הלכה ו משנה היו יושבין כל אחד ואחד מברך לעצמו היסיבו אחד מברך לכולן בא להן יין בתוך המזון כל אחד מברך לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכולן ואומר על המוגמר אע"פ שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר סעודה:

דף מח,ב פרק ו הלכה ו גמרא רבי יהושע בן לוי אמר בשבוע הבן היא מתניתא הא בעל הבית בתוך ביתו לא. תני רבי חייא אפילו בעל הבית בתוך ביתו תני סדר סעודה אורחין נכנסין ויושבין על הספסלין ועל הקתדריות עד שכולן מתכנסין הביאו להן יין כל אחד ואחד מברך לעצמו הביאו להן לידים כל אחד ואחד נוטל ידו אחת

דף מט,א פרק ו הלכה ו גמרא הביאו להן פרפרת כל אחד ואחד מברך לעצמו עלו והיסבו הביאו להן יין אע"פ שבירך על הראשון צריך לברך על השני. ואחד מברך ע"י כולם הביאו להן לידים אע"פ שנטל ידו אחת צריך ליטול שתי ידיו הביאו להם פרפרת אחד מברך ע"י כולן ואין רשות לאורח ליכנס אחר ג' פרפראות תמן תנינן סוכה שבעה כיצד גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה בשביל כבוד י"ט האחרון רבי אבא בר כהנא רב חייא בר אשי בשם רב צריך אדם לפסול סוכתו מבעוד יום רבי יהושע בן לוי אמר צריך לקדש בתוך ביתו רבי יעקב בר אחא בשם שמואל קידש בבית זה ונמלך לאכול בבית אחר צריך לקדש רבי אחא רבי חיננא בשם רבי יהושע מי שסוכתו עריבה עליו מקדש לילי י"ט האחרון בתוך ביתו ועולה ואוכל בתוך סוכתו אמר רבי אבון ולא פליגין מה דמר רב כשלא היה בדעתו לאכול בבית אחר ומה דמר שמואל כשהיה בדעתו לאכול בבית אחר א"ר מנא אתיא

דף מט,ב פרק ו הלכה ו גמרא דשמואל כרבי חייא ודרבי הושעיא כרבי יהושע בן לוי. אמר ר' אמי זאת אומרת שנחלקין בפירות שאלו את בן זומא מפני מה בא להן יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו אמר להן מפני שאין בית הבליעה פנוי א"ר מנא הדא אמרה אהן דעטיש גו מיכלא אסור למימר ייס. בגין סכנתא דנפשא. ואומר על המוגמר. מה בין מוגמר ובין יין מוגמר כולן מריחין יין אחד הוא טועם ר' זעירא בשם רב ירמיה מוגמר כיון שהעלה עשן צריך לברך רבי ירמיה בעא מיבדוק לרבי זעירא א"ל כיצד הוא אומר על שמן ערב. א"ל אשר נתן ריח טוב בשמן ערב א"ל אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים יצחק בר אבא בר מחסיה ורב חננאל הוון יתבין חד אמר ברוך שנתן ריח טוב בעצי בשמים וחרנה אמר ברוך שנתן ריח טוב בעשב הארץ. מתיב מן דמר בעשב הארץ

למן דמר בעצי בשמים וכי עצים הן א"ל והכתיב (יהושוע ב) ותטמנם בפשתי העץ וכי עצים הן. סלקין לבית רב ושמעון בר חונה בשם רב אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים. גניבא אמר
דף נ,א פרק ו הלכה ו גמרא שמן לזוהמא אינו צריך לברך. אמר ר' יודן ואפילו קווי לתוך ידו רבי חלבו רב הונא בשם רב המרבץ אלינתית בתוך ביתו אינו צריך לברך אמר רב חסדא על כולן הוא אומר אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים בר מן אהן מוסכין דיימר אשר נתן ריח טוב במיני בשמים:
דף נ,א פרק ו הלכה ז משנה הביאו לו מליח בתחילה ופת עמו מברך על המליח ופוטר את הפת שהפת טפילה לו. זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפילה:
דף נ,א פרק ו הלכה ז גמרא רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן מתנייתא עד שלא למדו סעודת מלכים ובמקום שעושין את המליח עיקר. אבל במקום שאין עושין את המליח עיקר לא בדא. ר' ירמיה בשם רב פיתא ופרור אומר על הפירור במקום שעושין את הפירור עיקר. אבל במקום שאין עושין את הפירור עיקר לא בדא. רבי סימון בשם ר"ש בן לקיש שקיזמי ופיתא אומר על השקיזמי במקום שעושין את השקיזמי עיקר. אבל במקום שאין עושין את השקיזמי עיקר לא בדא:
דף נ,א פרק ו הלכה ח משנה אכל תאנים וענבים ורימונים מברך עליהן שלש ברכות דברי רבן גמליאל. וחכמים אומרים ברכה אחת. ר' עקיבה אומר אפילו אכל שלק והוא מזונו מברך עליו שלש ברכות. השותה מים לצמאו אומר שהכל נהיה בדברו. ר' טרפון אומר בורא נפשות רבות וחסרונן:
דף נ,א פרק ו הלכה ח גמרא ר' סימון ר' תדאי בשם ר' יהושע אכל במזרחה של תאינה ובא לאכול במערבה צריך לברך. אבא בר רב הונא
דף נ,ב פרק ו הלכה ח גמרא אמר יין ישן יין חדש צריך לברך. שינוי יין אין צריך לברך. שינוי מקום צריך לברך. הסיע דעתו כמי שהוא שינוי מקום. רבי על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך עליה. ומה היה אומר. ר' יצחק רובה בשם רבי ברוך הטוב והמטיב. מעשה בר' עקיבה שעשה משתה לשמעון בנו על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך עליה ואומר חמרא טבא לחיי רבנן ולתלמידיהון. השותה מים לצמאו אומר ברוך שהכל נהיה בדברו. א"ר יונה חוץ ממי דקרים. א"ר יוסי ולכל מים שהוא צמא. א"ר אבון השותה מי דקרים מהו אומר ברוך שברא מי רפואות. אית תניי תני מי דקרים ואית תניי תני מי דקלים מאן דמר מי דקרים. שהן דוקרין את המרה. ומן דמר מי דקלים שהן יוצאין מבין שני דקלים:

מסכת ברכות פרק ז

דף נ,ב פרק ז הלכה א משנה שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן. אכל דמאי ומעשר ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל כזית והכותי

דף נא,א פרק ז הלכה א משנה מזמנין עליהן אבל אכל טבל ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחות מכזית והנכרי אין מזמנין עליהן:

דף נא,א פרק ז הלכה א גמרא הכא איתמר אין רשאין ליחלק. וכה איתמר חייבין לזמן. שמואל אמר כאן בתחלה כאן בסוף. אי זהו בתחילה ואי זהו בסוף. תרין אמורין. חד אמר נתנו דעת לאכול זהו בתחילה. אכלו כזית זהו בסוף. וחרנה אמר אכלו כזית זהו בתחילה. גמרו אכילתן זהו בסוף ר' אבא בשם רב הונא ר' זעירא בשם אבא בר ירמיה ג' חובה שנים רשות. אמרה רבי זעירא קומי רבי יסא א"ל אני אין לי אלא משנה שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן. רבנן דהכא בדעתון ורבנן דהתם בדעתון. שמואל אמר שנים שדנו דיניהן דין אלא שהוא נקרא ב"ד חצוף. רבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש תרויהון אמרי אפילו שנים שדנו

דף נא,ב פרק ז הלכה א גמרא אין דינן דין. רב הונא אמר ג' שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וזה בפני עצמו ונתערבו מזמנין. רב חסדא אמר והן שבאו משלש חבורות. על דעתיה דרבי זעירא וחבורתיה והן שאכלו ג' כאחת רבי יונה על הדא דרב הונא הטביל ג' איזובות זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ונתערבו מזה בהן. רב חסדא אמר והן שבאו מג' חבילות. על דעתיה דר' זעירא וחבורתיה והוא שהטביל שלשתן כאחת. אין תימר אין למידין אזוב מברכה ואנן חזינן רבנן קיימין בסוכה וילפין מטיט הנרוק. כיי דתנינן תמן הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה הא פחות מיכן כשירה מהו לישן תחתיו התיב רבי יצחק בן אלישיב הרי טיט הנרוק משלים במקוה ואין מטבילין בו אף הכא משלים בסוכה ואין ישינין תחתיו. ג' שאכלו כאחת וביקש אחד מהן לילך לו דבית רב אמרי יברך ברכה ראשונה וילך לו. אי זו היא ברכה ראשונה דבית רב אמרו זו ברכת הזימון. רב זעירא בשם רב ירמיה זו הזמן את הכל. ר' חלבו בר חנן בשם רב זו הזן את הכל. התיב רב ששת והא מתניתא פליגא שנים שלשה חייבין בברכת הזימון

דף נב,א פרק ז הלכה א גמרא הא ארבעה לא אין תימר ברכת זימון ראשונה ניתני ארבעה אשכחן תני ארבעה אין תימר זו הזן את הכל קשיא אין תימר זו הטוב והמטיב לית את יכול שנייא היא. דאמר רב הונא משניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב. הטוב שלא נסרחו והמטיב שניתנו לקבורה. אמר רב חונה תיפתר כר' ישמעאל דרבי ישמעאל אמר הטוב והמטיב דבר תורה דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת זו ברכת הזימון. את ה' אלהיך זו הזן את הכל. על הארץ זו ברכת הארץ. הטובה זו ברכת בונה ירושלים. וכן הוא אומר (דברים ה) ההר הטוב הזה והלבנון אשר נתן לך זה הטוב והמטיב כתוב בתורה ברכה לפניה ואין כתוב בתורה ברכה לאחריה מה כתיב בה לפניה (דברים לב) כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו כתיב במזון ברכה לאחריו ואין כתיב לפניו מה כתיב לאחריו ואכלת ושבעת וברכת. ומניין ליתן את האמור בזה בזה ואת האמור בזה בזה. ר' שמואל בר נחמני בשם ר' יונתן אתיא שם שם לגזירה שוה מה שם שנא' בתורה ברכה לפניו. אף שם שנא' במזון ברכה לפניו. ומה

דף נב,ב פרק ז הלכה א גמרא שם שנאמר במזון ברכה לאחריו. אף שם שנאמר בתורה לאחריה. עד כדון כרבי עקיבה כר' ישמעאל. רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל קל וחומר. מה אם מזון שאין טעון ברכה לפניו טעון ברכה לאחריו. תורה שהיא טעונה ברכה לפניה אינו דין שתהא טעונה ברכה לאחריה. עד כדון תורה. מזון מה. אם תורה שאינה טעונה

ברכה לאחריה טעונה ברכה לפניה. מזון שטעון ברכה לאחריו אינו דין שטעון ברכה לפניו. ר' יצחק ור' נתן ר' יצחק אמר (שמואל א ט) כי הוא יברך הזבח ואח"כ יאכלו הקרואים. ר' נתן אומר (שמות כג) ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימיך אימתי הוא קרוי לחמך ואת מימיך עד שלא אכלת. רבי אומר מה אם בשעה שאכל ושבע צריך לברך. בשעה שהוא תאב לאכול לא כל שכן. עד כדון מזון. תורה מה. אם מזון שאינו אלא חיי שעה טעון ברכה לפניו ולאחריו. תורה שהיא חיי עד לא כל שכן. רבי זעירא בעי אילין ג' קרויות מה את עביד לון בשלשה שאכלו כאחת או בשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וזה בפני עצמו. אין תעבדינון כשלשה שאכלו כאחת הראשון מברך ברכה ראשונ' והאחרון ברכה אחרונה והאמצעי אינו מברך כל עיקר. אין תעבדינון כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וזה בפני עצמו אפי' האמצעי מברך לפניו ולאחריו. א"ר שמואל בר אבדימא לא למדו ברכת התורה מברכת הזימון אלא לרבים

דף נג,א פרק ז הלכה א גמרא ואם לרבים אפי' בינו לבין עצמו לא יברך. א"ר אבא מרי אחוי דר' יוסי עשאוה כשאר כל מצותיה של תורה. מה שאר כל המצות טעונות ברכה אף זו טעונה ברכה. אכל דמאי הדא אמרה אכל פירות ספק ניתקנו ספק לא ניתקנו מזמנין אמר ר' שמעון אחוי דר' ברכיה בשעה שגזרו על הדמאי רוב עמי הארץ היו מכניסין לבתיהן ויי דא אמרה דא כותי מזמנין עליו ואהן כותי לאו ספק הוא. א"ר אבא תיפתר כמן דמר כותי כגוי דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל לכל דבר:

דף נג,א פרק ז הלכה ב משנה נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן עד כמה מזמנין עד כזית. רבי יהודה אומר עד כביצה:

דף נג,א פרק ז הלכה ב גמרא ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי ר' יוסי בן שאול בשם רבי קטן עושין אותו סניף לעשרה. והתני אין מדקדקין בקטן א"ר יוסי קיימא רבי סימון ר' חנינא ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי לשני קטנים נצרכה שאם היה קטן עושין אותו

דף נג,ב פרק ז הלכה ב גמרא ספק. ספק עושין אותו ודאי ר' יהודה בר פזי בשם ר' יוסי תשעה נראין כעשרה מה מזמנין מסוימין אלא אפי' קטן ביניהן ר' ברכיה א"ר יעקב בר זבדי בעא קומי ר' יוסי כמה דברים אמורים תמן קטן עושין אותו סניפין לעשרה ומר אף הכא עושין אותו סניף לשלשה. מה תמן שמזכירין את השם עושין אותו סניף כאן שאין מזכירין את השם לא כל שכן. א"ל והא אינו כל שכן תמן על ידי שהן אומרים את השם עושין אותו סניף. וכאן שאין קורין את השם אין עושין אותו סניף. תני קטן וספר תורה עושין אותו סניף א"ר יודן כיני מתניתא קטן לספר תורה עושין אותו סניף מאימתי עושין אותו סניף. רבי אבינא אמר איתפלגון רב הונא ורב יהודה תרויהון בשם שמואל חד אמר כדי שיהא יודע טיב ברכה. וחרנה אמר שיהא יודע למי הוא מברך. א"ר נסא כמה זימנין אכלית עם ר' תחליפא אבא ועם אינייא בר סיסי חביבי ולא זמנין עלי עד שהבאתי שתי שערות. שמואל בר שילת בעא קומי רב ואית דאמרין בעין קומי ר' שמואל בר שילת תשעה פת ואחד ירק אמר לון מזמנין. שמנה פת ושנים ירק אמר לון מזמנין. שבעה פת ושלשה ירק אמר לון מזמנין. רבי אבינא בעי מחצה למחצה מהו. א"ר זעירא עד דאנא תמן אצרכת לי מיצרי לי מינך לא שאלתיה. רבי ירמיה בעי אותו שאכל ירק מהו שיברך מחלפה שיטתיה דר' ירמיה תני שלש מאות נזירין עלו בימי ר"ש בן שטח מאה וחמשים

דף נד,א פרק ז הלכה ב גמרא מצא להן פתח ומאה וחמשים לא מצא להן פתח. אתא גבי ינאי מלכא א"ל אית הכא תלת מאה נזירין בעיין תשע מאה קרבנין אלא יהב את פלגא

מן דידך ואנא פלגא מן דידי. שלח ליה ארבע מאה וחמשים אזל לישנא בישא ומר ליה לא יהב מן דידיה כלום. שמע ינאי מלכא וכעס דחל שמעון בן שטח וערק. בתר יומין סלקון בני נש רברבין מן מלכותא דפרס גבי ינאי מלכא מן דיתבין אכלין אמרין ליה נהירין אנן דהוה אית הכא חד גבר סב והוה אמר קומין מילין דחכמה תני לון עובדא אמרין. ליה שלח ואייתיתיה. שלח ויהב ליה מילא ואתא ויתיב ליה בין מלכא למלכתא. א"ל למה אפליית בי א"ל לא אפליית בך את מממונך ואנא מן אורייתי. דכתיב (קוהלת ז) כי בצל החכמה בצל הכסף אמר ליה ולמה ערקת. א"ל שמעית דמרי כעס עלי ובעית מקיימה הדין קרייא (ישעיהו כו) חבי כמעט רגע עד יעבר זעם. וקרא עלוי (קוהלת ז) ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה. א"ל ולמה יתבת בין מלכא למלכתא א"ל בסיפרי דבן סירא כתיב סלסליה ותרוממך ובין נגידים תושיבך. אמר הבו ליה כסא דליבריך נסב כסא ומר נברך על המזון שאכל ינאי וחביריו א"ל עד כדון את בקשיותך. א"ל ומה נאמר על המזון שלא אכלנו אמר הבון ליה דליכול יהבו ליה ואכל ומר נברך על המזון שאכלנו. א"ר יוחנן חולקין על ר"ש בן שטח רבי ירמיה אמר על הראשונה ר' אבא אמר על השנייה מחלפה שיטתיה דר' ירמיה התם צריכה ליה וכה פשיטא ליה הן דצריכה ליה כרבנן הן דפשיטא ליה כרבן שמעון בן גמליאל. תני עלה היסב ואכל עמהן אע"פ שלא אכל כזית דגן מזמנין דברי חכמים רבי יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן לעולם אין מזמנין עליו עד שיאכל כזית דגן. והתני שנים פת ואחד ירק מזמנין מתניתה כרשב"ג:

דף נד,ב פרק ז הלכה ג משנה כיצד מזמנין בג' אומר נברך. בעשרה אומר נברך לאלהינו. בעשרה והוא אומר ברכו. אחד עשרה ואחד עשר רבוא. במאה אומר נברך לה' אלהינו. במאה והוא אומר ברכו. באלף אומר נברך לה' אלהינו אלהי ישראל. באלף והוא אומר ברכו. בריבוא אומר נברך לה' אלהינו אלהי ישראל אלהי צבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו. רבי יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל מברכים שנא' (תהילים מח) במקהלות ברכו אלהים ה' ממקור ישראל. א"ר עקיבה מה מצינו בבית הכנסת אחד מרובין ואחד מועטין אומר ברכו את ה'. ר' ישמעאל אומר ברכו את ה' המבורך:

דף נד,ב פרק ז הלכה ג גמרא דלמה ר' זעירא ור' יעקב בר אחא ור' חייא בר בא רבי חנינא חברון דרבנן הוו יתבון אכלין. נסב ר' יעקב בר אחא כסא ובירך ואמר נברך ולא אמר ברכו. א"ל ר' חייא בר בא ולמה לא אמרת ברכו. א"ל ולא כן תני אין מדקדקין בדבר. בין שאמר נברך בין שאמר ברכו אין תופסין אותו על כך. והנוקדנין תופסין אותו על כך. ובאיש לר' זעירא בגין דצווח ר' יעקב בר אחא לר' חייא בר בא נוקדנא. שמואל אמר איני מוציא את עצמי מן הכלל. התיבון הרי ברכת התורה הרי הוא אומר ברכו א"ר אבין מכיון דיימר המבורך אף הוא אינו מוציא עצמו מן הכלל. ר' אבא בר זמינא הוה משמש קומי זעירא מזג ליה כסא א"ל סב בריך א"ל יהב דעתך דאת מישתי חורנה. דתני השמש מברך על כל כוס וכוס ואינו מברך על כל פרוסה ופרוסה. אמר ליה כמא דאנא יהב דעתי מפקא יתיך ידי חובתך בברכתה. כן הב דעתך מפקא ידי חובתי באמן.

דף נה,א פרק ז הלכה ג גמרא אמר רב תנחום בר ירמיה מתניתא אמרה כן המתעסק לא יצא והשומע מן המתעסק לא יצא: במאה אומר כו' א"ר יוחנן זו דברי ר' יוסי הגלילי אבל דברי חכמים אחד עשר ואחד עשר ריבוא. רבא אמר הלכ' כמי שאומ' אחד עשרה ואחד עשר ריבוא מניין לעדה שהיא עשרה ר' בא ור' יסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה ונאמר

להלן עדה מה עדה שנא' להלן עשרה אף עדה שנא' כאן עשרה. א"ר סימון נאמר כאן תוך ונאמר להלן תוך (בראשית מב) ויבאו בני ישראל לשבור בר בתוך הבאים מה תוך האמור להלן עשרה אף כאן עשרה. א"ל ר' יוסי בי ר' בון אם מתוך את יליף לה סגין אינון. אלא נאמר כאן בני ישראל ונאמ' להלן בני ישראל מה בני ישראל שנאמר להלן עשרה אף כאן עשרה. מה מקיימין רבנן טעמא דר' יוסי הגלילי במקהלות בכל קהילה וקהילה א"ר חנינא בריה דר' אבהו במקהלת כתיב: פיסקא. א"ר עקיבה וכו' ר' חייא בר אשי קם מיקרי באורייתא ואמר ברכו ולא אמר המבורך בעון מישתקוניה אמר להון רב ארופניה. דנהיג כר' עקיבה. רבי זעירא קם מקרי כהן במקום לוי ובירך לפניה ולאחריה ובעון מישתקוניה אמר לון ר' חייא בר אשי ארפוניה. דכן אינון נהיגון גבייהו. כתיב (נחמיה ח) ויברך עזרא את ה' אלהי הגדול במה הוא גידלו. גדלו בשם המפורש. רב מתנה אמ' גדלו בברכה. ר' סימון בשם ר"י בן לוי למה נקרו אנשי כנסת הגדולה שהחזירו הגדולה ליושנה. אמר ר' פינחס משה התקין מטבעה של תפילה האל הגדול הגבור והנורא. ירמיה אמר (ירמיהו לב) האל הגדול הגבור ולא אמר הנורא. למה אמר הגבור לזה נאה לקרות גבור שהוא רואה חורבן ביתו ושותק. ולמה לא אמר נורא אלא שאין נורא אלא בית המקדש שנא' נורא אלהים ממקדשך. דניאל אמר (דנייאל ט) האל הגדול והנורא ולא אמר הגבור בניו מסורין בקולרין היכן היא גבורתו. ולמה אמר הנורא לזה נאה לקרות נורא בנוראות שעשה לנו בכבשן האש. וכיון שעמדו אנשי כנסת הגדולה החזירו הגדולה ליושנה האל הגדול הגבור והנורא. ובשר ודם יש בו כח ליתן קצבה לדברים הללו. אמר ר' יצחק בן אלעזר יודעין הן הנביאים שאלוהן אמיתי ואינן מחניפין לו:

דף נה,א פרק ז הלכה ד משנה ג' שאכלו כאחת אינן רשאין ליחלק. וכן ד' וכן חמשה ששה נחלקין עד עשרה ועשרה אינן נחלקין עד שיהו עשרים:

דף נה,א פרק ז הלכה ד גמרא תני היה יושב ואוכל בשבת ושכח ולא הזכיר של שבת רב אמר חוזר ושמואל אמר אינו חוזר. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן ספק הזכיר של ר"ח ספק לא הזכיר אין מחזירין אותו.

דף נה,ב פרק ז הלכה ד גמרא אשכח תני ופליג. כל יום שיש בו קרבן מוסף כגון ראש חודש וחולו של מועד צריך להזכיר מעין המאורע אם לא הזכיר מחזירין אותו. וכל שאין בו קרבן מוסף כגון חנוכה ופורים צריך להזכיר מעין המאורע אם לא הזכיר אין מחזירין אותו. חנן בר אבא וחברייא הוו יתבין אכלין בשבתא מן דאכלין וברכין קם אזל ליה חזר לגבן אשכחנון ברכין. אמר ולא כבר בירכנו אמרין ליה מברכין וחוזרין ומברכין דאשכחן מדכרא דשבתא. לא אמר כן ר' בא בשם רבי חונא ר' ירמיה מטובה בשם רב שכח ולא הזכיר של שבת אומר אשר נתן מנוחה לעמו ישראל. כן בשהסיע דעתו וכן בשלא הסיע דעתו. תני עשרה בני אדם שהיו מהלכין בדרך אע"פ שכולם אוכלין מככר אחד כל אחד ואחד מברך לעצמו. ישבו ואכלו אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מככר עצמו אחד מברך על ידי כולם. ר' ירמיה זמין לחבריה בפונדקא:

דף נה,ב פרק ז הלכה ה משנה שתי חבורות שהיו אוכלין בבית אחד בזמן שמקצתן רואין אילו את אילו הרי אלו מצטרפין לזימון ואם לאו אילו מזמנין לעצמן ואילו מזמנין לעצמן ואין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר"א וחכמים אומרים מברכין:

דף נה,ב פרק ז הלכה ה גמרא רבי יונה ור' אבא בר זימנא בשם ר' זעירא לשני בתים נצרכה. א"ר יוחנן והן שנכנסו משעה ראשונה על מנת כן. אילין בית נשיאי מה את עבד לון בבית אחד או בשני בתים. נאמר אם היה דרכן לעבור אילו על אילו מזמנין ואם לאו אין מזמנין. ר' ברכיה מוקים לאמוריה על תרעא מציעיא דבי מדרשא והוא מזמן על אילין ועל אילין: אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים מברכין. רבי זריקא בשם ר' יוסי בן חנינא מודים חכמים לר' אליעזר בכוס של ברכה שהוא נותן לתוכו מים כל שהוא. נהיגין רבנן בההן כסא דקידושא. מילתא דר' יוסה פליגא אדר' יונה דר' יונה טעם כסא ומתקן לה.

דף נו,א פרק ז הלכה ה גמרא אין תימר שהוא מזוג. והתני השותה משקין מזוגין שעבר עליהן הלילה דמו בראשו. א"ר יוחנן והן שלנו בכלי מתכות. ר' ירמי' בשם ר' יוחנן ראשונים היו שואלין שמאל מהו שתסייע לימין בכוס של ברכה. את שמע מינה תלת את שמע שהוא צריך לתופסו בימין וצריך שתהא ידו גבוהה מן השולחן טפח וצריך שנותן עיניו בו. אמר ר' אחא שלשה דברים נאמרו בכוס של ברכה. מלא. עיטור. ומודח. ושלשתן בפסוק אחד (דברים לו) נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה'. שבע עיטור. רצון מודח. מלא כמשמעו. א"ר חנינא אם עשיתה כן מה כתיב תמן ים ודרום ירשה את זוכה לירש העולם הזה והעולם הבא. א"ר אלעזר כוס פגום אין מברכין עליו. טעמו פגמו. את שמע מינה תלת שמע מינה כוס פגום אין מברכין עליו. וצריך שיהא בו כשיעור. וטעמו פגמו. א"ר תנחום בר יודן כבוד היום קודם לכבוד לילה קדושת הלילה קודמת לקדושת היום אי זהו כבוד היום ר' יוסי בשם רבי יעקב בר אחא ור' אלעזר בר יוסף בשם רב בורא פרי הגפן. ר' זריקן בר חמוי דר' זריקן הזכיר של חנוכה בארץ וקילסו אותו. ר' בא בריה דרבי חייא בר בא הזכיר דיין אמת בהטוב ומטיב וקילסו אותו. רבי בא בריה דר' חייא בר אבא אכל מהלך עומד ומברך. אכל עומד יושב ומברך. אכל יושב מיסב ומברך. אכל מיסב מתעטף ומברך. אם עשה כן הרי הוא כמלאכי השרת.

דף נו,ב פרק ז הלכה ה גמרא מה טעמא (ישעיהו ו) בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו:

מסכת ברכות פרק ח

דף נו,ב פרק ח הלכה א משנה אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה בית שמאי אומרים מברך על היום ואח"כ מברך על היין וב"ה אומרים מברך על היין ואח"כ מברך על היום:

דף נו,ב פרק ח הלכה א גמרא מה טעמהון דבית שמאי שהקדושת היום גרמה ליין שיבוא וכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין מה טעמהון דבית הלל שהיין גורם לקדושת היום שתאמר ד"א היין תדיר וקדושה אינה תדירה א"ר יוסי מדברי שניהן יין והבדלה היין קודם. כלום טעמהון דבית שמאי אלא שקדושת היום גרמה ליין שיבוא וכאן הואיל ולא אבדלה גרמה ליין שיבוא היין קודם כלום טעמהון דבית הלל אלא שהיין תדיר וקדושה אינה תדירה וכן הואיל והיין תדיר ואבדלה אינה תדירה היין קודם. אמר ר' מנא

מדברי שניהן יין ואבדלה אבדלה קודמת כלום טעמהון דבית שמאי אלא שכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין וכאן הואיל ונתחייב בהבדלה עד שלא בא היין אבדלה קודמת כלום טעמהון דבית הלל אלא שהיין גורם לקדושת היום שתאמר וכאן הואיל ואין היין גורם לאבדלה שתאמר אבדלה קודמ' א"ר זעיר' מדברי שניהן מבדילין בלא יין ואין מקדשין אלא ביין היא דעתיה דר' זעירא דר' זעירא אמר מבדילין על השכר ואזלין מן אתר לאתר משום קדושה א"ר יוסי בר' נהיגין תמן במקום שאין יין שליח ציבור עובר לפני התיבה ואומר ברכה אחת מעין שבע וחותם במקדש ישראל ואת יום השבת וקשיא על דבית שמאי בלילי שבת

דף נז,א פרק ח הלכה א גמרא היך עבידה. היה יושב ואוכל בערב שבת וחשכה לילי שבת ואין שם אלא אותו הכוס את אמר מניחו לאחר המזון ומשלשל כולם עליו מה נפשך יברך על היום המזון קודם יברך על המזון היין קודם יברך על היין היום קודם נשמעינה מן הדא בא להן יין אחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס א"ר בא על ידי שהוא ברכה קטנה שמא ישכח וישתה ברם הכא מכיון שהוא משלשה על ידי הכוס אינו שכח כיצד יעשו על דברי בית שמאי יברך על המזון תחילה ואח"כ מברך על היום ואחר כך על היין וקשיא על דברי בית הלל במוצאי שבת היך עבידה היה יושב ואוכל בשבת וחשכה מוצאי שבת ואין שם אלא אותו הכוס את אמר מניחו לאחר המזון ומשלשל כולן עליו מה נפשך יברך על היין המזון קודם יברך על המזון הגר קודם יברך על הנר הבדלה קודמת נשמעינה מן הדא אמר רבי יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון שהוא בתחילה ולא על הבדלה שהיא בסוף על מה נחלקו על הגר ועל הבשמים שבית שמאי אומרים בשמים ואחר כך גר ובית הלל אומרים מאור ואחר כך בשמים רבא ורב יהודה הלכה כמי שהוא אומר בשמים ואחר כך גר כיצד יעשה על דברי בית הלל יברך על

דף נז,ב פרק ח הלכה א גמרא המזון תחילה ואחר כך יברך על היין ואחר כך על הנר. יום טוב שחל להיות במוצאי שבת ר' יוחנן אמר יקנ"ה יין קידוש נר הבדלה חנין בר בא אמר בשם רב יין קידוש נר הבדלה סוכה וזמן. רבי חנינא אמר ינה"ק שמואל לא אמר כהדא דרבי חנינא דאמר רבי אחא בשם רבי יהושע בן לוי מלך יוצא ושלטון נכנס מלוין את המלך ואחר כך מכניסין את השלטון. לוי אמר ינה"ק מסתברא דלוי אמר מעין שניהם אמר רבי זעירא בעא קומי רבי יוסי היך אובדין עובדא אמר ליה כרב וכרבי יוחנן וכן נפק עובדא כרב וכר' יוחנן ור' אבהו כד הוה אזיל לדרומה הוה עביד כר' חנינא וכד הוה נחית לטבריא הוה עביד כרבי יוחנן דלא מפלג על בר נש באתריה על דעתיה דרבי חנינא ניחא וקשיא יוחנן על דרבי יוחנן אילו בשאר ימות השנה אינו מברך על הנר שלא יכבה וכא מברך על הנר שלא יכבה מה עבד ליה רבי יוחנן מכיון שיש לו יין אין נרו כובה ויברך על הנר בסוף שלא לעקור זמן השבתות הבאות:

דף נז,ב פרק ח הלכה ב משנה בית שמאי אומרים נוטלין לידים ואחר כך מוזגין את הכוס ובית הלל אומרים מוזגין הכוס תחילה ואח"כ נוטלין לידים:

דף נח,א פרק ח הלכה ב גמרא מה טעמהון דבית שמאי שלא יטמאו משקין שבאחורי הכוס מידיו ויחזרו ויטמאו את הכוס. מה טעמהון דב"ה לעולם אחורי הכוס טמאין דבר אחר אין נטילת ידים אלא סמוך לברכה. רבי ביבן בשם ר' יוחנן אתיא דבית שמאי כרבי יוסי ודבית הלל כרבי מאיר דתנינן תמן רבי מאיר אומר לידים טמאות וטהורות אמר רבי יוסי לא אמרן אלא לידים טהורו' בלבד רבי יוסי בשם רבי שבתי ורבי חייא בשם ר"ש בן

לקיש לחלה ולנטילת ידים אדם מהלך ארבע מילי. רבי אבהו בשם רבי יוסי בי ר' חנינא הדא דאמר לפניו אבל לאחריו אין מטריחין עליו. שומרי גנות ופרדיסים מה את עבד להון כלפניהן כלאחריהן. נשמעינה מן הדא האשה

דף נח,ב פרק ח הלכה ב גמרא יושבת וקוצה חלתה ערומה מפני שהיא יכולה לכסות את עצמה אבל לא האיש. והדא אשה לא בתוך הבית היא יושבת ואת אמר אין מטריחין עליה. וכאן אין מטריחין עליו. תני תמים שלפני המזון רשות ושל אחר המזון חובה אלא שבראשונים נוטל ומפסיק ובשניים נוטל ואינו מפסיק מה הוא נוטל ומפסיק. רבי יעקב בר אחא אמר נוטל ושונה. רבי שמואל בר יצחק אמר בעי נוטל ושונה ואת אמרת רשות. אמר רבי יעקב בר אידי על הראשונים נאכל בשר חזיר על השניים יצאה אשה מביתה ויש אומרים שנהרגו עליה שלשה נפשות. שמואל סלק לגבי רב. חמא יתיה אכל בהתם אמר ליה מהו כן אמר לי איסתניס אני. רבי זעירא כד סליק להכא חמא כהניא אכלין בהתם אמר להון הא אזילא ההיא דרב ושמואל. אתא רבי יוסי בר בי כהנא בשם שמואל נטילת ידים לחולין את נטילת ידים לתרומה רבי יוסי אומר לתרומה ולחולין. רבי יוסה בשם רבי חייא בר אשי ורבי יונה ורבי חייא בר אשי בשם רב נטילת ידים לתרומה עד הפרק ולחולין עד קשרי אצבעותיו. מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי אמר מן דהוה אכל עם סבי ולא משטף ידוי עד הפרק לא הוה אכל עימיה. רב הונא אמר אין נטילת ידים אלא לפת בלבד. תני רבי הושעי' כל דבר שיש בו ליכלוך משקה רבי זעירא אמר אפילו מקצץ תורמוסין הוה נטל ידיה. רב אמר נטל ידיו בשחרית אין מטריחין עליו בין הערבים. רבי אבינא מפקיד לחמריה הן דאתון משכחין

דף נט,א פרק ח הלכה ב גמרא מיסתחון מיא נסבין ידיכון ומתני על כל יומא. רבי זעירא סליק גביה רבי אבהו לקיסרין אשכחיה אמר אזל למיכול יהב ליה עגולה דקיצי אמר ליה סב בריך אמר ליה בעל הבית יודע כחו של ככרו. מן דאכלון אמר ליה סב בריך אמר ליה חכם רבי לרב הונא אנשא רבה והוא הוה אמר הפותח הוא חותם. מתנית' פליגא על רב הונא דתני סדר נטילת ידים עד חמשא מתחילין מן הגדול. יותר מיכן מתחילין מן הקטון באמצע המזון מתחילין מן הגדול לאחר המזון מתחילין מן המברך לא שיתקין עצמו לברכה. אין תימר הפותח הוא חותם כבר מתוקן הוא. אמר רבי יצחק תיפתר באילין דהוה עלין קיטעין קיטעין ולא ידעין מה מברכה:

דף נט,א פרק ח הלכה ג משנה בית שמאי אומרים מקנח ידיו במפה ומניחה על השלחן ובית הלל אומרים על הכסת:

דף נט,א פרק ח הלכה ג גמרא מתניתא בשלחן של שיש ושל פרקים שאינו מקבל טומאה מה טעמון דבית שמאי שלא יטמאו משקין שבמפה מן הכסת ויחזרו ויטמאו את ידיו. ומה טעמון דבית הלל לעולם ספק משקין לידים טהור

דף נט,ב פרק ח הלכה ג גמרא דבר אחר אין ידים לחולין. וכבית שמאי יש ידים לחולין. תיפתר או כרבי שמעון בן אלעזר או כרבי אלעזר בי ר' צדוק. כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה. או כרבי אלעזר בי ר' צדוק דתנינן תמן חולין שנעשו על גבי הקודש הרי אילו כחולין רבי אלעזר בי ר' צדוק אומר הרי אילו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד. תמן תנינן הסך שמן טהור נטמא וירד וטבל בית שמאי אומרים אף על פי מנטף טהור ובית הלל אומרים טמא ואם היה שמן טמא מתחילתו בית שמאי אומרים כדי סיכת אבר קטן

ובית הלל אומרים משקה טופח. רבי יהודה אומר משום בית הלל טופח ומטפיח. מחלפת שיטתהון דבית הלל תמן אמרין טמא והכא אמרין טהור. תמן בעינו הוא. והכא בלוע במפה הוא:

דף נט,ב פרק ח הלכה ד משנה בש"א מכבדין את הבית

דף ס,א פרק ח הלכה ד משנה ואחר כך נוטלין לידים ובית הלל אומרים נוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית:

דף ס,א פרק ח הלכה ד גמרא מה טעמהון דבית שמאי מפני אובדן אוכלין. ומה טעמהון דבית הלל אם השמש פיקח הרי זה מעביר פרורין פחות מכזית ונוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית:

דף ס,א פרק ח הלכה ה משנה בית שמאי אומרים נר מזון בשמים והבדלה. ובית הלל אומרים נר ובשמים ומזון והבדלה. בית שמאי אומרים שברא מאור האש. ובית הלל אומרים בורא מאורי האש:

דף ס,א פרק ח הלכה ה גמרא תני אמר ר' יהודא לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון שהוא בתחילה ועל הבדלה שהיא בסוף ועל מה נחלקו על המאור ועל הבשמים שבית שמאי אומרים בשמים ומאור. ובית הלל אומרים מאור ובשמים. רבי בא ורב יהודא בשם רב הלכה כדברי מי שאומר בשמים ואחר כך מאור. בית שמאי אומרים כוס בימינו ושמן ערב בשמאלו אומר על הכוס ואחר כך אומר על שמן ערב. בית הלל אומרים שמן ערב בימינו וכוס בשמאלו ואומר על שמן ערב וטחו בראש השמש. אם היה שמש תלמיד חכם טחו בכותל. שאין שבחו של תלמיד חכם להיות יוצא מבושם. אבא בר בר חנא ורב חונא הוון יתבין אכלין והוה רבי זעירא קאים ומשמש קומיהון עלה וטעין תרויהון בחדא ידיה. אמר ליה אבא בר בר חנא מה ידיך חוריתא קטעין. וכעס עילוי אבוי. אמר ליה לא מיסתך דאת רביע והוא קאים משמש. ועוד דהוא כהן ואמר שמואל המשתמש בכהונה מעל את מיקל ליה. גזירה דהוא רבע ואת קאים ומשמש תחתוי. מניין המשתמש בכהונה מעל רבי אחא בשם שמואל אמר (עזרא ח) ואמרה להן אתם קודש לה' והכלים קודש מה כלים המשתמש בהן מעל אף המשתמש בכהנים מעל: פיסקא ב"ש אומרים שברא וכו'. על דעתהון דבית שמאי אשר ברא פרי הגפן על דעתיהון דבית הלל בורא פרי הגפן. יין מתחדש בכל שנה ושנה האש אינו מתחד' בכל שעה. האש והכלאים אף על פי שלא נבראו משׁשת ימי בראשית אבל עלו במחשבה משׁשת ימי בראשית. הכלאים (בראשית לו) ובני צבעון איה ואנה הוא ענה אשר מצא את היימים במדבר מהו יימים רבי יהודה בן סימון אומר המיונס ורבנן אמרין היימים. חציו סוס וחציו חמור.

דף ס,ב פרק ח הלכה ה גמרא ואילו הן הסימנין אמר רבי יהודה כל שאזניו קטנות אמו סוס ואביו חמור. גדולות אמו חמורה ואביו סוס. רבי מנא מפקד לאילין דנשיאה אין בעיתון מיזבון מוליון תהון זבנין אילין דאודניהון דקיקין שאמו סוסה ואביו חמור. מה עשה צבעון וענה זימן חמורה והעלה עליה סוס זכר ויצא מהן פרדה. אמר הקב"ה להם אתם הבאתם לעולם דבר שהוא מזיקן אף אני מביא על אותו האיש דבר שהוא מזיקו. מה עשה הקב"ה זימן הכינה והעלה עליה חרדון ויצא ממנה חברבר. מימיו לא יאמר לך אדם שעקצו חברבר וחיה נשכו כלב שוטה וחיה שבעטתו פרדה וחיה ובלבד פרדה לבנה.

האש רבי לוי בשם רבי בזירה שלשים ושש שעות שימשה אותה האורה שנבראת ביום הראשון. שתים עשרה בערב שבת ושתים עשרה בליל שבת ושתים עשרה בשבת. והיה

אדם הראשון מביט בו מסוף העולם ועד סופו כיון שלא פסקה האור התחיל כל העולם כולו משורר שנאמר (איוב לז) תחת כל השמים ישרהו למי שאורו על כנפות הארץ. כיון שיצאת שבת התחיל משמש החושך ובא ונתירא אדם ואמר אלו הוא שכתב בו (בראשית ג) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב שמא בא לנשכני ואמר (תהילים קל) אך חשך ישופני. אמר רבי לוי באותו שעה זימן הקב"ה שני רעפין והקישן זה לזה ויצא מהן האור הדא הוא דכתיב (שם) ולילה אור בעדני ובירך עליה בורא מאורי האש. שמואל אמר לפיכך מברכין על האש במוצאי שבתות שהיא תחילת ברייתה. רב הונא בשם רבי אבהו בשם רבי יוחנן אף במוצאי יום הכיפורים מברך עליה שכבר שבת האור כל אותו היום:

דף ס,ב פרק ח הלכה ו משנה אין מברכין על הנר ועל הבשמים של גוים ועל הנר ועל הבשמים של מתים ועל הנר ועל הבשמים שלפני ע"ז ואין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו:

דף ס,ב פרק ח הלכה ו גמרא תנא ר' יעקב קומי ר' ירמי' מברכין על הבשמים של גוים. מהו פליג. קיומונה במעשיו לפני חנותו עששית אע"פ שלא כבת מברכין עליה. נר בתוך חיקו או בתוך פנס או בתוך אספקלריא רואה את השלהבת ואינו משתמש לאורה משתמש לאורה ואינו רואה את השלהבת לעולם אין מברכין עליה עד שיהיה רואה את השלהבת ומשתמש לאורה. חמשה דברים נאמרו בגחלת וחמשה בשלהבת גחלת של הקדש מועלין

דף סא,א פרק ח הלכה ו גמרא בה והשלהבת לא נהנין ולא מועלין גחלת של ע"ז אסורה ושלהבת מותרת המודר הנאה מחבירו אסור בגחלתו ומותר בשלהבתו המוציא את הגחלת לרשות הרבים חייב והשלהבת פטור מברכין על השלהבת ואין מברכין על הגחלת. ר' חייא בר אשי בשם רב אם היו גחלים לוחשות מברכין. ר' יוחנן דקרציון בשם רבי נחום בר סימאי בלבד הנקטפת. תני גוי שהדליק מישראל וישראל שהדליק מגוי ניחא גוי שהדליק מישראל מעתה אפילו גוי מגוי. אשכח תני גוי מגוי אין מברכין. רבי אבהו בשם ר' יוחנן מבוי שכולו גוים וישראל אחד דר בתוכו ויצא משם האור מברכין עליה בשביל אותו ישראל ששם. רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין מברכין לא על הבשמים של לילי שבת בטבריא ולא על הבשמים של מוצאי שבת בציפורין. ולא על הנר ולא על הבשמים של אור ערב שבת בציפורין. שאינן עשויין אלא לדבר אחר ולא על הנר והבשמים של מתים. רבי חזקיה ור' יעקב בר אחא בשם רבי יוסי בי ר' חנינא הדא דאת אמר בנתונים למעלה ממיטתו של מת. אבל אם היה נתונים לפני מטתו של מת מברכין. אני אומר לכבוד החיים הן עשוין. ולא על הנר ולא על הבשמים של עבודה זרה. ולא היא של גוים היא של עבודה זרה. תיפתר בעבודה זרה של ישראל. אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. דרש רבי זעירא בריה דרבי אבהו (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב ואחר כך ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. אמר רבי ברכיה כך דרשו שני גדולי עולם רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש ויבדל אלהים אבדלה ודאי. רבי יהודה בי ר' סימון אמר הבדילו לו. ורבנן אמרין הבדילו לצדיקים לעתיד לבוא. משלו משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו שני איסטרטיגין זה אומר אני משמש ביום וזה אומר אני משמש ביום קרא לראשון ואמר לו פלוני היום יהא תחומך. קרא לשני ואמר לו פלוני הלילה יהא תחומך. הדא הוא דכתיב (שם) ויקרא אלהים לאור יום וגו' לאור אמר לו היום יהא תחומך ולחשך אמר לו הלילה יהא תחומך. אמר רבי יוחנן הוא שאמר הקב"ה לאיוב (איוב לח) המימיך צוית בוקר ידעת השחר מקומו ידעת אי זה מקומו של אור ששת ימי בראשית איכן נגנז.

אמר רבי תנחומא אנא אמרית טעמא (ישעיהו מח) יוצר אור ובורא חושך עושה שלום משיצא עושה שלום ביניהן. אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו רב אמר יאותו ושמואל אמר יעותו. מאן דאמר יאותו (בראשית לד) אך בזאת נאותה לכם. מאן דאמר מאברין מוסיפין לה אבר. מאן דאמר מעברין כאשה עוברה. תמן תנינן לפני אידיהן של גוים רב אמר עידיהן ושמואל אמר אידיהן. מאן דאמר אידיהן (דברים לב) כי קרוב יום אידם. ומאן דאמר עידיהן (ישעיהו מד) ועידיהם המה בל יראו ובעל ידעו למען יבשו. מאן מקיים שמואל טעמא דרב ועידיהם המה שהן עתידין לבוש את עובדיהן ליום הדין. אין

דף סא,ב פרק ח הלכה ו גמרא מברכין על הנר עד שיאותו לאורו רב יהודה בשם שמואל כדי שיהו נשים טוות לאורו. אמר רבי יוחנן כדי שתהא עינו רואה מה בכוס ומה בקערה. אמר רב חנינא כדי שיהא יודע להבחין בין מטבע למטבע. תני רבי אושעיא אפילו טריקלין עשר על עשר מברכין. רבי זעירא מקרב קמיה בוצינא אמרין ליה תלמידיו רבי מה את מחמיר עלינו הא תני רבי אושעיא אפילו טריקלין עשר על עשר מברכין:

דף סא,ב פרק ח הלכה ז משנה מי שאכל ושכח ולא בירך בית שמאי אומר יחזור למקומו ויברך. ובית הלל אומרים יברך במקום שנזכר. ועד מתי מברך עד כדי שיתעכל המזון שבמעיו:

דף סא,ב פרק ח הלכה ז גמרא רבי יוסטא בר שונם אמר תרין אמורין חד אמר טעמון דבית שמאי וחד אמר טעמון דבית הלל. מאן דמר טעמון דבית שמאי אילו שכח שם כיס אבנים טובות ומרגליות שמא לא היה חוזר ונוטל כיסו אף הכא יחזור למקומו ויברך. מאן דמר טעמהון דבית הלל אלין פועל עושה בראש הדקל או בתוך הבור שמא מטריחין שיחזור למקומו ויברך אלא מברך במקום שנזכר אף הכא מברך במקום שנזכר. עד מתי הוא מברך רבי חייא בשם שמואל עד שיתעכל המזון במעיו וחכמים אומרים כל זמן שהוא צמא מחמת אותו סעודה רבי יוחנן אמר עד שירעב:

דף סא,ב פרק ח הלכה ח משנה בא להן יין אחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס בית שמאי אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על המזון. ובית הלל אומרים מברך על המזון ואחר כך מברך על היין עונין אמן אחר ישראל מברך ואין עונין אמן אחר כותי מברך עד שישמע כל הברכה:

דף סא,ב פרק ח הלכה ח גמרא אמר רבי בא ע"י שהיא ברכה קטנה שמא ישכח וישתה ברם הכא על ידי שהיא משולשה על הכוס אינו שוכח. הא אחר ישראל עונין אמן אע"פ שלא שמע לא כן תני שמע ולא ענה יצא ענה ולא שמע לא יצא חיי' ברי' דרב אמר בשלא אכל עמהן כזית הכא מתניתא תני שמע ולא ענה יצא ענה ולא שמע לא יצא. רב בשם אבא בר חנה ואית דאמרי לה אבא בר חנה בשם רב והוא שענה ראשי פרקים. רבי זעירא בעי הי אינין ראשי פרקים (תהילים קיג) הללו יה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'. בעון קומי ר' חייא בר אבא מנין שאם שמע ולא ענה יצא אמר מן מה דאנן חמי רבנן רברביא עבדין כן אינון קיימין בציבורא דאילין אמרין דין ברוך הבא ואילן אמרין בשם ה' ואילין יוצאין ידי חובתן. תני רב אושעיא עונה הוא אדם אמן אפילו לא אכל ואינו אומר נברך שאכלנו משלו אלא אם כן אכל. תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה ולא אמן חטופה בן עזאי אומר העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים חטופה יתחטפו שנותיו קטופה

דף סב,א פרק ח הלכה ח גמרא תקטף נשמתו. ארוכה מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה. איזו היא אמן יתומה אמר רב הונא דין דיתיב למיברכה והוא ענה ולא ידע למה הוא ענה. תנא גוי שבירך את השם עונה אחריו אמן. אמר ר' תנחום אם בירכך גוי ענה אחריו אמן דכתיב (דברים ז) ברוך תהיה מכל העמים. גוי אחד פגע את רבי ישמעאל ובירכו אמר לי' כבר מילתך אמירה פגע אחרינא וקיללו אמר לי' כבר מילתך אמירה אמרו לו תלמידיו רבי כמה דאמרת להדין אמרת להדין. אמר לון כן כתיב (בראשית כו) אורריך ארור ומברכיך ברוך:

מסכת ברכות פרק ט

דף סב,א פרק ט הלכה א משנה הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו:
דף סב,א פרק ט הלכה א גמרא מתני' בנסי ישראל אבל בנסי יחידי שנעשו לו אינו צריך לברך. מהו שיברך אדם על נסי אביו ועל נסי רבו ואם היה אדם מסויים כגון יואב בן צרויה וחביריו ואדם שנקדש בו שם שמים כגון חנניה מישאל ועזריה ונסי שבטים מהו שיברך. מאן דאמר כל שבט ושבט איקרי קהל צריך לברך מאן דאמר כל השבטים קרויין קהל אין צריך לברך. הרואה בבל צריך לברך חמש ברכות. ראה פרת אומר ברוך עושה בראשית. ראה
דף סב,ב פרק ט הלכה א גמרא מרקוליס אומר ברוך ארך אפים. ראה ביתו של נבוכדנצר אומר ברוך שהחריב ביתו של אותו רשע. ראה מקום כבשן האש וגוב אריות אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה. ראה מקום שנוטלין ממנו עפר אומר ברוך אומר ועושה ברוך גוזר ומקיים. ראה בבל אומר וטאטאתיה במטאטא השמד. רבי זעירא ורבי יהודא בשם רב כל ברכה שאין עמה מלכות אינה ברכה אמר רבי תנחומא אנא אמר טעמא (תהילים קמה) ארוממך אלהי המלך. רב אמר צריך לומר אתה ושמואל אמר אינו צריך לומר אתה. רבי יוחנן ורבי יונתן אזלין מיעבד שלמא באילין קורייתא דדרומה עלון לחד אתר ואשכחון לחזנא דאמר האל הגדול הגבור והנורא האביר והאמיץ ושיתקו אותו. אמרו לו אין לך רשות להוסיף על מטבע שטבעו חכמים בברכות. רב הונא בשם רב (איוב לז) שדי לא מצאנוהו שגיא כח לא מצינו כחו וגבורתו של הקב"ה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן (שם) היסופר לו כי אדבר כי אמר איש כי יבולע אם בא אדם לספר גבורותיו של הקב"ה מתבלע מן העולם. אמר רבי שמואל בר נחמן (תהילים קו) מי ימלל גבורות ה' כגון אני וחברי אמר רבי אבון מי ימלל גבורות ה' תרגם יעקב כפר נבורייא בצור (תהילים סה) לך דומיה תהלה אלהים בציון סמא דכולא משתוקא למרגלית דלית לה טימי כל שמשבח פה פגמה. תני הפותח ביו"ד ה"א וחותם ביו"ד ה"א הרי זה חכם. באל"ף למ"ד וחותם באל"ף למ"ד הרי זה בור. באל"ף למ"ד וחותם ביו"ד ה"א הרי זה בינוני. ביו"ד ה"א וחותם באל"ף למ"ד הרי זו דרך אחרת. המינין שאלו את רבי שמלאי כמה אלוהות בראו את העולם אמר להן ולי אתם שואלין לכו ושאלו את אדם הראשון

שנאמר (דברים ד) כי שאל נא לימים הראשונים וגו' אשר בראו אלהים אדם על הארץ אין כתיב כאן אלא למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ. אמרו ליה והכתיב בראשית ברא אלהים אמר להן וכי בראו כתיב אין כתיב אלא ברא אמר ר' שמלאי כל מקום שפרקו המינין תשובתן בצידן חזרו ושאלו אותו מה אהן דכתיב (בראשית א) נעשה אדם בצלמינו כדמותינו אמר להן ויבראו אלהים את האדם בצלמם אין כתיב כאן אלא ויברא אלהים את אדם בצלמו אמרו לו תלמידיו לאלו דחיתה בקנה לנו מה אתה משיב אמר להן לשעבר אדם נברא מן העפר וחוה נבראת מן אדם מאדם ואילך בצלמינו כדמותינו אי אפשר לאיש בלא אשה ואי אפשר לאשה בלא איש אי אפשר לשניהן בלא שכינה. וחזרו ושאלו אותו מה ההן דכתיב (יהושוע כב) אל אלהים ה' אל אלהים ה' הוא יודע אמר להן הם יודעים אין כתיב כאן אלא הוא יודע כתיב אמרו לו תלמידיו ר בי לאלו דחית בקנה לנו מה אתה משיב אמר להן שלשתן שם אחד כאינש דאמר בסיליוס קיסר אגוסטוס חזרו ושאלו אותו מה ההן דכתיב (תהילים נ) אל אלהים ה' דיבר ויקרא ארץ אמר להן וכי דיברו ויקראו כתיב כאן אין כתיב אלא דבר ויקרא ארץ אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה ולנו מה אתה משיב אמר להן שלשתן שם אחד כאיניש דאמר ואמנון בניין אריכטיקנטן. חזרו ושאלו אתו מהו דכתיב (יהושוע כד) כי אלהים קדושים הוא. אמר להן קדושים המה אין כתיב כאן אלא הוא אל קנא הוא. אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה. ולנו מה אתה משיב. אמר רבי יצחק קדוש בכל מיני קדושות. דאמר רב יודן בשם רבי אחא הקב"ה דרכו בקדושה דיבורו בקדושה וישובו בקדושה חשיפת זרועו בקדושה <אלהים> נורא ואדיר בקדושה. דרכו בקדושה (תהילים עז) אלהים בקודש דרכך הילוכו בקדושה (תהילים סח) הליכות אלי מלכי בקודש מושבו בקדושה (תהילים מז) אלהים ישב על כסא קדשו דיבורו בקדושה (תהילים סח) אלהים דביר חשיפת זרועו בקדושה (ישעיהו נב) חשף ה' את זרוע קדשו נורא ואדיר בקדושה (שמות טו) מי כמוכה נאדר בקודש. חזרו ושאלו אותו מה אהן דכתיב (דברים ד) מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו. אמר להן כה' אלהינו בכל קראינו אליהם אין כתיב כאן אלא בכל קראינו אליו. אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה. לנו מה אתה משיב. אמר להן קרוב בכל מיני קריבות. דאמר ר' פינחס בשם רב יהודה בר סימון עבודה זרה נראית קרובה ואינה אלא רחוקה. מה טעמא (ישעיהו מז) ישאוהו על כתף יסבלוהו וגו' סוף דבר אלוהו עמו בבית והוא צועק

דף סג,א פרק ט הלכה א גמרא עד שימות ולא ישמע ולא יושיע מצרתו אבל הקב"ה נראה רחוק ואין קרוב ממנו. דאמר לוי מהארץ ועד לרקיע מהלך ה' מאות שנה ומרקיע לרקיע מהלך ת"ק שנה ועביו של רקיע ת"ק שנה. וכן לכל רקיע ורקיע. ואמר ר' ברכיה ורבי חלבו בשם ר' אבא סמוקה אף טלפי החיות מהלך ה' מאות שנה וחמש עשרה מנין ישרה. ראה כמה הוא גבוה מעולמו ואדם נכנס לבית הכנסת ועומד אחורי העמוד ומתפלל בלחישה והקב"ה מאזין את תפלתו. שנאמר (שמואל א א) וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע והאזין הקב"ה את תפילתה. וכן כל בריותיו שנאמר (תהילים קב) תפילה לעני כי יעטף כאדם המשיח באוזן חבירו והוא שומע. וכי יש לך אלוה קרוב מזה שהוא קרוב לבריותיו כפה לאוזן. רבי יודן בשם רבי יצחק אמר בה ארבע שיטין בשר ודם יש לו פטרון אמרו לו נתפס בן ביתך אמר להן אני מקיים עליו אמרו לו הרי יוצא לידון אמר להן אני מקיים עליו אמרו לו הרי הוא יוצא ליתלות היכן

הוא ואיכן פטרונו. אבל הקב"ה הציל את משה מחרב פרעה הדא הוא דכתיב (שמות יח) ויצילני מחרב פרעה. אמר רבי ינאי כתיב (שמות ב) ויברח משה מפני פרעה ואפשר לבשר ודם לברוח מן המלכות. אלא בשעה שתפס פרעה את משה חייבו להתיז את ראשו וקהת החרב מעל צוארו של משה ונשבר'. הדא הוא דכתיב (שיר השירים ו) צוארך כמגדל השן זה צוארו של משה. ר' אמר רבי אביתר ולא עוד אלא שנתז החרב מעל צוארו של משה על צוארו של קוסנתירו והרגתו. הדא הוא דכתיב (שמות יח) ויצילני מחרב פרעה. לי הציל וקוסנתר נהרג. רבי ברכיה קרא עליו (משלי כא) כופר לצדיק רשע. רבי אבון קרא עליו (משלי יא) צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו. תני בר קפרא מלאך ירד ונדמה להן בדמות משה ותפסו את המלאך וברח משה. אמר רב יהושע בן לוי בשעה שברח משה מפני פרעה נעשו כל אוכלוסין שלו אילמין ומהן חרשין ומהן סומין אמר לאילמין היכן הוא משה ולא היו מדברים. אמר לחרשין ולא היו שומעין. אמר לסומין ולא היו רואין. הוא שהקב"ה אמר לו למשה (שמות ד) מי שם פה לאדם או מי ישום אלם וגו' תמן קמת לך והכא לית אנא קאים. הה"ד (דברים ד) מי כה' אלהינו בכל קראינו אליו. רבי יודן בשם ר' יצחק שיטה אוחרי. בשר ודם יש לו פטרון אמרו לו הרי נתפס בן ביתך אמר הרי אני מתקיים עליו אמרו לו הרי הוא מושלך למים היכן הוא והיכן פטרונו. אבל הקב"ה הציל מתקיים עליו אמרו לו הרי הוא אומר (יונה ב) ויאמר ה' לדג ויקא את יונה. ר' יודן בשם ר' יצחק אמר בשיטה אוחרי. הרי בשר ודם יש לו פטרון אמרו לו נתפס בן ביתך אמר להן הריני מתקיים תחתיו אמרו לו הרי הוא יוצא לידון אמר להן הריני מתקיים עליו אמרו לו הרי הוא מושלך לאש היכן הוא והיכן פטרונו. אבל הקב"ה אינו כן הציל לחנניה מישאל ועזריה מכבשן האש הה"ד (דנייאל ג) ענה נבוכדנצר ואמר בריך אלההון די שדרך מישך ועבד נגו וגומר. רבי יודן בשם ר' יצחק אמר בה שיטה אוחרי. הרי בשר ודם יש לו פטרון וכו' עד הרי הוא מושלך לחיות. אבל הקב"ה הציל את דניאל מגוב אריות הה"ד (דנייאל ו) אלהי שלח מלאכיה וסגר פום אריוותא וגומר. רבי יודן אמר משמיה דידיה בשר ודם יש לו פטרון אם באת לו עת צרה אינו נכנס אצלו פתאום אלא בא ועמד לו על פתחו של פטרונו וקורא לעבדו או לבן ביתו והוא אומר איש פלוני עומד על פתח חצירך שמא מכניסו ושמא מניחו. אבל הקב"ה אינו כן אם בא על אדם צרה לא יצווח לא למיכאל ולא לגבריאל אלא לי יצווח ואני עונה לו מיד. הה"ד (יואל ב) כל אשר יקרא בשם ה' ימלט. אמר רבי פינחס עובדא הוה ברב דהוה עייל מחמתה דיטבריא פגעון ביה רומאי אמרון ליה מן דמאן את. אמר לון מן דסופיינוס. ופנינה. ברמשא אתו לגביה אמרין ליה עד אימתי את מקיים עם אילין יהודאי אמר לון למה. אמרין ליה פגעינן בחד אמרין ליה יהודאי ואמרינן ליה מן דמאן את אמר לן דסופיינוס. אמר לון ומה עבדתון ליה אמר ליה דיו ליה פנינן יתיה. אמר לון יאות עבדיתון. ומה מי שהוא נתלה בבשר ודם ניצול מי שהוא נתלה בהקב"ה לא כל שכן. הה"ד כל אשר יקרא בשם ה' ימלט אמר רבי אלכסנדרי עובדא בחד אריכון דהוה שמיה אלכסנדרוס. והוה קיים דיין חד ליסטים. אמר ליה מה שמך אלכסנדרוס אמר ליה אלכסנדרוס פנה אלכסנדריה. ומה אם מי ששמו כשם של בשר ודם הוא ניצול. מי ששמו כשמו של הקב"ה על אחת כמה וכמה. הה"ד כל אשר יקרא בשם ה' ימלט. רבי פינחס אמר בה תרתי חדא בשם רבי זעירא וחד בשם רבי תנחום בר חנילאי. רבי פינחס בשם רבי זעירא אמר בשר ודם יש לו פטרון אם הטריח

עליו ביותר הוא אומר אשכח פלן דקא מטרחא לי. אבל הקב"ה אינו כן אלא כל מה שאת מטריח עליו הוא מקבלך. הה"ד (תהילים נה) השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך. רבי פינחס בשם רבי תנחום בר חנילאי בשר ודם יש לו פטרון ובאו שונאים ותפשו אותו על פתח חצירו של פטרונו. עד דצווח ליה עד הוא נפק עברת חרבא על קדליה וקטלית יתיה. אבל הקב"ה הציל את יהושפט מחרב ארם דכתיב (דברי הימים ב יח) <ו>יזעק יהושפט וה' עזרו ויסיתם אלהים ממנו מלמד שלא היה חסר אלא חיתוך הראש ויסיתם אלהים ממנו. רבי זעירא בריה דרבי אבהו רבי אבהו בשם רבי אלעזר (תהילים קמו) אשרי שאל יעקב בעזרו וגומר מה כתיב בתריה (שם) עושה שמים וארץ וגומר. וכי מה ענין זה לזה אלא מלך בשר ודם יש לו פטרון שולט באיפרכיא אחת ואינו שולט באיפרכיא אחרת. אפילו תימר קוזמוקלטור שולט ביבשה שמא שולט בים. אבל הקב"ה שולט בים ושולט ביבשה. מציל בים מן המים

דף סג,ב פרק ט הלכה א גמרא וביבשה מן האש. הוא שהציל את משה מחרב פרעה. הציל את יונה ממעי הדגה. חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש. לדניאל מבור אריות. הה"ד (תהילים קמו) עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם וגומר. אמר רבי תנחומא מעשה בספינה אחת של עכו"ם שהיתה פורשת מים הגדול והיה בה תינוק אחד יהודי עמד עליהם סער גדול בים ועמד כל אחד ואחד מהם והתחיל נוטל יראתו בידו וקורא ולא הועיל כלום. כיון שראו שלא הועילו כלום אמרו לאותו יהודי בני קום קרא אל אלהיך ששמענו שהוא עונה אתכם כשאתם צועקים אליו והוא גבור מיד עמד התינוק בכל לבו וצעק וקיבל ממנו הקב"ה תפילתו ושתק הים. כיון שירדו ליבשה ירדו כל אחד ואחד לקנות צרכיו אמרו לו לאותו התינוק לית את בעי מזבין לך כלום אמר להון מה אתון בעי מן ההן אכסניא עלובה אמרו לו את אכסניא עלובה אינון אכסניא עלובה אינון הכא וטעוותהון בבבל ואינון הכא וטעוותהון ברומי ואינון הכא וטעוותהון עמהון ולא מהנון להן כלום. אבל את כל אהן דאת אזיל אלהך עמך הה"ד כה' אלהינו בכל קראינו אליו רבי שמעון בן לקיש אמר בשר ודם יש לו קרוב אם היה עשיר הוא מודה בו ואם היה עני כופר בו אבל הקב"ה אינו כן אלא אפילו ישראל נתונין בירידה התחתונה הוא קורא אותם אחי וריעי ומה טעם למען אחי וריעי רבי אבון ורבי אחא ורבי שמעון בן לקיש בשר ודם יש לו קרוב אם היה פילוסופוס הוא אומר ההן פלן מתקרב לן אבל הקב"ה קורא לכל ישראל קרובים הה"ד (תהילים קמח) וירם קרן לעמו: פיסקא מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו כו'. מתניתא כשנעקרה מכל מקומות ארץ ישראל אבל אם נעקרה ממקום אחד אומר ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה נעקרה ממקום אחד ונקבעה במקום אחר מקום שניתנה בו אומר ברוך ארך אפים ומקום שנעקרה ממנו אומר ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו כשם שעקרתה אותה מן המקום הזה כך תעקור אותה מן המקומות כולם ותחזיר לב עובדיה לעובדך ולא נמצא מתפלל על עובדי עבודה זרה תני רבי ישמעאל בן גמליאל אומר אף בחוצה לארץ צריך לומר כן. אמר רבי יוחנן (קוהלת ט) כי מי אשר יחובר. יבחר כתיב. אל כל החיים יש בטחון שכל זמן שאדם חי יש לו תקוה מת אבדה תקותו. מה טעמא במות אדם רשע תאבד תקוה. תני רבי יהודה אומר שלשה דברים צריך אדם לומר בכל יום ברוך שלא עשאני גוי ברוך שלא עשאני בור ברוך שלא עשאני אשה. ברוך שלא עשאני גוי שאין הגוים כלום כל הגוים כאין נגדו.

ברוך שלא עשאני בור שאין בור ירא חטא. ברוך שלא עשאני אשה שאין האשה מצווה על המצוות. אמר רבי אחא (קוהלת ט) כי מי יחובר וגומר אפילו אותם שפשטו ידיהן בזבול יש להם בטחון. לקרבן אי אפשר שכבר פשטו ידיהן בזבול. לרחקן אי אפשר שעשו תשובה. עליהן הוא אומר (ירמיהו נא) וישנו שנת עולם ולא יקיצו. רבנן דקיסרין אמרי קטני עכו"ם וחילותיו של נבוכדנצר אין חיין ואין נידונין. עליהן הכתוב אומר וישנו שנת עולם וגומר. העובר לפני בתי עבודה זרה אומר (משלי טו) בית גאים יסח ה'. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי ראה אותם מזבלין לעבודה זרה אומר זבח לאלהים יחרם. הרואה את הכושי ואת הגיחור ואת הלווקן ואת הכיפח ואת הננס אומר ברוך משנה את הבריות. את הקטוע ואת הסומא את מוכי שחין אומר ברוך דיין האמת מתניתין כשהיו שלמים ונשתנו. אבל אם היה כן ממעי אמו אומר ברוך משנה את הבריות. הרואה אילנות נאים ובני אדם נאים אומר ברוך שכן ברא בריות נאות בעולמו. מעשה ברבן גמליאל שראה גויה אשה נאה ובירך עליה. לא כן אמר רבי זעירא בשם רבי יוסי בר חנינא רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן (דברים ז) לא תחנם לא תתן להם חן. מה אמר אבסקטא לא אמר. אלא שכך ברא בריות נאות בעולמו. שכן אפילו ראה גמל נאה סוס נאה חמור נאה אומר ברוך שברא בריות נאות בעולמו. זו דרכו של רבן גמליאל להסתכל בנשים. אלא דרך עקמומיתה היתה. כגון ההן פופסדס והביט בה שלא בטובתו. קרא הגבר אומר ברוך חכם הרזים (איוב לח) מי שת בטוחות חכמה וגומר. אמר רבי לוי בערביא קורין לאימרא יובלא (יהושוע ו) והיה במשוך בקרן היובל. באפריקא קורין לנידה גלמודה (ישעיהו מט) ואני שכולה וגלמודה. ברומי צווחין לתרנגולא שכוי או מי נתן לשכוי בינה. הרואה אוכלוסין אומר ברוך חכם הרזים. כשם שאין פרצופין דומין זה לזה כך אין דעתן דומה זה לזה. בן זומא כשהיה רואה אכלוסין בירושלים אומר ברוך שברא כל אלו לשמשיני כמה יגע אדם הראשון עד שלא אכל פרוסה. חרש זרע ניכש עידר קצר עימר דש זרה בירר טחן הרקיד לש וקיטף ואפה ואח"כ

דף סד,א פרק ט הלכה א גמרא אכל פרוסה. ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו לפני. ראה כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא חלוק ללבוש. גזז וליבן וניפס וצבע וטווה וארג כבס ותפר ואח"כ מצא חלוק ללבוש ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו מתוקן לפני. כמה בעלי אומניות משכימים ומעריבים ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו לפני. וכן היה בן זומא אומר אורח רע מהו אומר וכי מה אכלתי משל בעל הבית וכי מה שתיתי משל בעל הבית חתיכה אחת אכלתי לו כוס יין שתיתי לו וכל טורח שטרח לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו. אבל אורח טוב אומר ברוך בעל הבית זכור בעל הבית לטובה כמה יין הביא לפני כמה חתיכות הביא לפני כמה טורח טרח לפני כל מה שטרח לא טרח אלא בשבילי. וכן הוא אומר (איוב לו) זכור כי תשגיא פעלו אשר שוררו אנשים:

דף סד,א פרק ט הלכה ב משנה על הזיקים ועל הזועות ועל הברקים ועל הרעמים ועל הרוחות הוא אומר ברוך שכחו מלא עולם. על ההרים ועל הגבעות ועל הימים ועל הנהרות ועל המדברות הוא אומר ברוך עושה בראשית. רבי יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול בזמן שהוא רואה לפרקים על הגשמים ועל בשורות טובות הוא אומר ברוך הטוב והמטיב ועל שמועות הרעות הוא אומר ברוך דיין אמת:

דף סד,א פרק ט הלכה ב גמרא תני בר קפרא מתריעין על הזועות. שמואל אמר אין עבר ההן זיקא בכסיל מחריב העולם. מתיבון לשמואל ואנן חמין ליה עבר אמר להון לית איפשר או לעיל מינה או לרע מינה. שמואל אמר חכים אנא בשקקי שמיא כשקקי נהרדעי קרתי. בר מן ההן זיקא לית אנא ידע מה הוא. וכי שמואל עלה לשמים אלא על שם (איוב לח) מי יספר שחקים בחכמה. אליהו ז"ל שאל לר' נהוריי מפני מה באין זועות לעולם אמר ליה בעון תרומה ומעשרות. כתוב אחד אומר (דברים יא) תמיד עיני ה' אלהיך בה וכתוב אחד (תהילים קד) המביט לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו. הא כיצד יתקיימו שני כתובין הללו בשעה שישראל עושין רצונו של מקום ומוציאין מעשרותיהן כתיקונן תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה ואינה ניזוקת כלום. בשעה שאין ישראל עושין רצונו של מקום ואינן מוציאין מעשרותיהן כתיקונן המביט לארץ ותרעד. אמר ליה בני חייך כך היא סברא דמילתא. אבל כך עיקרו של דבר אלא בשעה שהקב"ה מביט בבתי תיטריות ובבתי קרקסיות יושבות בטח ושאנן ושלוה ובית מקדשו חרב הוא אפילון לעולמו להחריבו. הה"ד (ירמיהו כה) שאוג ישאג על נוהו. בשביל נויהו. אמר ר' אחא בעון משכב זכר. אמר הקב"ה אתה זיעזעתה איברך על דבר שאינו שלך. חייך שאני מזעזע עולמי על אותו האיש. ורבנן אמרו מפני המחלוקת. (זכריה יד) ונסתם גיא הרי כי יגיע גיא הרים אל אצל. אמר רבי שמואל אין רעש אלא הפסק מלכות. כמה דאת אמר (ישעיהו יג) ותרעש הארץ ותחל. מפני מה (שם) כי קמה על בבל מחשבות ה'. אליהו ז"ל שאל לר' נהוריי מפני מה ברא הקב"ה שקצים ורמשים בעולמו. אמר לו לצורך נבראו בשעה שהבריות חוטאין הוא מביט בהן ואמר מה אלו שאין בהן צורך הרי אני מקיימן אלו שיש בהן צורך לכ"ש אמר ליה עוד הן יש בהן צורך זבוב לצירעה פשפש לעלוקתה נחש לחפפית שבלון לחזיות סממית לעקרב: פיסקא על הברקים וכו' רבי ירמיה ורבי זעירא בשם רב חסדאי דיו פעם אחת בכל היום. אמר רבי יוסי מה אנן קיימין אם בטורדין דיו

דף סד,ב פרק ט הלכה ב גמרא פעם אחת ביום. אם במפסיקין מברך על כל אחת ואחת. חייליה דרבי יוסי מן הדא. היה יושב בחנותו של בשם כל היום אינו מברך אלא אחת. אבל אם היה נכנס ויוצא נכנס ויוצא מברך על כל פעם ופעם. אתא אמר רבי אחא ורבי חנינא בשם רבי יוסי אם בטורדין דיו פעם אחת ביום. אי מפסיקין מברך על כל אחת ואחת. היה יושב בבית הכסא או בבית ספיקריא אם יכול לצאת ולברך בתוך כדי דיבור יצא. ואם לאו לא יצא. רבי ירמיה בעי היה יושב בתוך ביתו ערום מהו שיעשה ביתו כמו מלבוש ויוציא ראשו חוץ לחלון ויברך. היה יושב במגדל ערום מגדל מהו שיעשה לו כמין מלבוש ויוציא ראשו חוץ לחלון ויברך: פיסקא על הרוחות אומר ברוך שכחו מלא עולם. מתניתא בשבאין בזעף אבל שבאים בנחת אומר ברוך עושה בראשית. אמר רבי יהושע בן חנניה בשעה שהרוח יוצא לעולם. הקב"ה משברו בהרים ומרשלו בגבעות. ואומר לו תן דעתך שלא תזיק בריותי. מה טעם (ישעיהו מז) כי רוח מלפני יעטוף. משלהי ליה. כמה דאת אמר (תהילים קמב) בהתעטף עלי רוחי. כל כך למה. ר' חונא בשם רבי אחא ונשמות אני עשיתי. בשביל נשמות שעשיתי. אמר רבי הונא בשלשה מקומות יצא הרוח שלא במשקל וביקש להחריב את העולם כולו. אחת בימי יונה. ואחת בימי אליהו. ואחת בימי איוב. בימי יונה (יונה א) וה' הטיל רוח גדולה. בימי איוב (איוב א) והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר וגומר. בימי אליהו מניין

(מלכים א יט) והנה ה' עובר ורוח גדולה חזק מפרק הרים. אמר רבי יודן בר שלום נימר אותו של איוב בשבילו היה ושל יונה בשבילו היה אין לך אלא של אליהו שהיה קוסמיקון. והנה ה' עובר וגו'. ואחר כך רעש ואחר הרעש אש לא באש ה': פיסקא רבי יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול. בזמן שהוא רואה לפרקים. וכמה הוא פרק אחד לשלשים יום. שמעון קמטריא שאל לרבי חייא בר בא בגין דאנא חמר וסליק לירושלים בכל שנה מהו שנקרע. אמר ליה אם בתוך שלשים יום אי אתה צריך לקרוע. לאחר שלשים יום צריך אתה לקרוע. רבי חונא שמעון קמטריא בשם רבי שמואל בר נחמן (שופטים יח) ויהונתן בן גרשום בן מנשה נון תלוי. אם זכה בן משה ואם לאו בן מנשה. חברייא בעון קומי רבי שמואל בר נחמן כומר היה לעבודה זרה והאריך ימים. אמר לון על ידי שהיה עינו צרה בעבודה זרה שלו. כיצד היתה עינו רעה בעבודה זרה שלו. הוה בר נש אתא למיקרבה תור או אימר או גדי לעבודה זרה ואמר ליה פייסיה עלי. והוא אמר ליה מה זו מועילה לך. לא רואה ולא שומעת לא אוכלת ולא שותה לא מטיבה ולא מריעה ולא מדברת. אמר ליה חייך ומה נעביד. ואמר ליה אזיל עביד ואייתי לי חד פינך דסולת ואתקין עלוי עשר ביעין ואתקין קומוי והוא אכל מכל מה דאתי ואנא מפייס ליה עלך. מכיון דאזיל ליה הוה אכיל לון. זימנא חדא אתא חד בר פחין אמר ליה כן. אמר ליה אם אין מועילה כלום את מה עביד הכא. אמר ליה בגין חיי. כיון שעמד דוד המלך שלח והביאו אמר ליה את בן בנו של אותו צדיק ואת עובד עבודה זרה. אמר ליה כך אני מקובל מבית אבי אבא מכור עצמך לעבודה זרה ואל תצטרך לבריות. אמר ליה חס ושלום לא אמר כן אלא מכור עצמך לעבודה שהיא זרה לך ואל תצטרך לבריות. כיון שראה דוד כך שהוא אוהב ממון מה עשה העמידו קומוס על תיסבריות שלו. הה"ד (דברי הימים א כו) ושבואל בן גרשם בן משה נגיד על האוצרות.

דף סה,א פרק ט הלכה ב גמרא שבואל ששב אל אל בכל לבו ובכל כחו. נגיד על האוצרות שמינוהו על תיסבוריות שלו. מתיבין לרבי שמואל בר נחמן והא כתיב (שופטים יח) עד יום גלות הארץ. אמר לון כיון שמת דוד עמד שלמה וחילף סנקליטין שלו. וחזר לקילקולו הראשון. הה"ד (מלכים א יג) ונביא אחד זקן יושב בבית אל וגו'. אמרין הוא הוה. הרואה את החמה בתקופתה ואת הלבנה בתקופתה ואת הרקיע בטיהרו. אומר ברוך עושה בראשית. אמר רב חונה הדא דתימר בימות הגשמים בלבד לאחר שלשה ימים. הה"ד (איוב לז) ועתה לא ראו אור וגו'. הרואה את הלבנה בחידושה אומר ברוך מחדש חדשים. עד איכן. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסי עד שתראה בחצי המטה. רבי אחא ורבי חנינא בשם רבי יוסי עד שתתמלא פגימתה. רבנן דקיסרין אמרין עד ארבעה עשר יום. אמר רבי יוסי בי רבי בון ויאות. כלום מתמלאת פגימתה אלא עד י"ד יום. הא כל י"ד יום צריך לברך. בתפילה רבי יוסי בר נהורייא אמר מקדש ישראל מחדש חדשים. רבי חייא בר אשי אמר מקדש ישראל וראשי חדשים. שמואל אמר צריך לומר והשיאנו. רב אמר צריך להזכיר בה זמן. תני רב הושעיא (בראשית א) והיו לאותות ולמועדים ולימים ולשנים. העובר בין הקברות מהו אומר בא"י מחיה המתים. רבי חייא בשם רבי יוחנן ברוך נאמן בדברו ומחיה המתים. רבי חייא בשם רבי יוחנן היודע מספרכם הוא יעורר אתכם הוא יגלה את העפר מעל עיניכם בא"י מחיה המתים. רבי אליעזר בשם רבי חנינא אשר יצר אתכם בדין וכלכל אתכם בדין וסילק אתכם בדין ועתיד להחיותכם בדין היודע מספרכם הוא יגלה עפר מעיניכם ברוך מחיה המתים. הה"ד

במתי ישראל. אבל במתי אומות העולם אומר (ירמיהו נ) בושה אמכם מאד חפרה יולדתכם וגו'. הרואה הקשת בענן אומר בא"י זוכר הברית. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כל ימיו של רבי שמעון בן יוחאי לא נראתה הקשת בענן. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כן הוה רבי שמעון בן יוחאי אומר בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב והיתה מתמלאה. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כן הוה רבי שמעון בן יוחאי אומר אני ראיתי בני העולם הבא ומיעוטין הן. אין תלתין אינון אנא וברי מנהון. אין תרין אינון אנא וברי אינון. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כך היה רבי שמעון בן יוחאי אומר יקרב אברהם מן גביה ועד גביי. ואנא מקרב מן גביי ועד סוף כל דרי. ואין לא יצרף אחיה השילוני עמי ואנא מקרב כל עמא. וכי מה ראו לסמוך בשורות טובות לגשמים. רבי ברכיה בשם רבי לוי על שם (משלי כה) מים קרים על נפש עיפה שמועה טובה מארץ מרחק. וכמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך. רבי חייא בשם רבי יוחנן בתחילה כדי רביעה ובסוף כדי שיודחו פניה. רבי ינאי בשם רבי ישמעאל בשם רבי שמעון בן לקיש בתחילה כדי רביעה ולבסוף כדי שתשרה המגופה. ויש מגופה נשרית אלא רואין אותה כאלו היא שרויה. רבי יוסי בשם רבי יהודה ורבי יונה ורבי יהודה בשם שמואל בתחילה כדי רביעה ולבסוף אפילו כל שהוא. רבי יוסה בשם רבי זעירא להפסיק תענית נאמרה. רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא ורב בימי הוון יתבין. אמר רבי תנחום לרב אדא

דף סה,ב פרק ט הלכה ב גמרא בר אבימי לא מסתברא לברכה נאמר. אמר ליה הין. אמר רבי חזקיה לרב אדא בר אבימי לא מסתברא להפסיק תענית נאמר אמר ליה אין. אמר ליה למה אמרת ליה הין הכין. אמר ליה כשיטת רבי. אמר רבי מנא לרבי חזקיה מני רבי'. אמר ליה רבי זעירא. אמר ליה ואנן אמרינן רבי יוסי בשם רבי זעירא להפסיק תענית נאמרה. רבי יהודה בר יחזקאל אמר אבא מברך על ירידת גשמים יתגדל ויתקדש ויתברך ויתרומם שמך מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת ממניען זו מזו. (איוב לו) כי יגרע נטפי מים כד"א (ויקרא כז) ונגרע מערכך. אמר רבי יודן ולא עוד אלא שהוא מורידן במידה. שנאמר (איוב כח) ומים תיכן במידה. רבי יוסי בר יעקב סלק מבקרא רבי יודן מגדליא. עד דהוא תמן נחת מיטרא ושמע קליה אמר אלף אלפין וריבי ריבוון חייבין להודות לשמך מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת גומל טובה לחייבים. אמר ליה הדא מנא לך. אמר ליה הכין הוה רבי סימון מברך על ירידת גשמים. וכמה גשמים ירדו ויהא בהן כדי רביעה מלא כלי מחזיק שלשה טפחים דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר בתחילה טפח ובשנייה שני טפחים ובשלישית שלשה טפחים. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר אין לך טפח יורד מלמעלה שאין הארץ מעלה כנגדו שני טפחים. מאי טעמא (תהילים מב) תהום אל תהום קורא לקול צינוריך. ואמר רבי לוי המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות. מה טעם (ישעיהו מה) תפתח ארץ. כנקבה הזאת שהיא פותחת לפני הזכר. (שם) ויפרו ישע זו פריה ורבייה. (שם) וצדקה תצמיח יחד זו ירידת הגשמים. (שם) כי אני ה' בראתיך לכך בראתיה לתיקונו ולייישובו של עולם. רבי אחא תנא לה בשם רבי שמעון בן גמליאל ולמה נקרא שמה רביעה שהיא רובעה את הארץ. רבי חנינא בר יקא בשם רבי יהודה שורשי חטה בוקעין בארץ נ' אמה. שורשי תאינה רכים בוקעין בצור. תני רבי ישמעאל בן אלעזר אומר אין הארץ שותה אלא לפי חיסומה. אם כן מה יעשה שורשי חרוב מה יעשו שורשי שקמה. אמר רבי חנינא אחת לשלשים יום תהום עולה ומשקה אותו. ומה טעמא (ישעיהו כו) אני ה' נוצרה לרגעים

אשקנה. אמר רבי זעירא תני תמן ראה זול בא לעולם ושובע בא לעולם נהר מספיק למדינה אומר ברוך הטוב והמטיב. אמרו לו מת אביו אומר ברוך דיין האמת. מת והורישו אומר ברוך הטוב והמטיב:

דף סה,ב פרק ט הלכה ג משנה בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה. מברך על הרעה מעין הטובה. ועל הטובה מעין הרעה. והצועק לשעבר הרי זה תפלת שוא. כיצד היתה אשתו מעוברת ואומר יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי זו תפלת שוא. היה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר ואומר יהי רצון שלא יהיה בתוך ביתי הרי זו תפלת שוא:

דף סה,ב פרק ט הלכה ג גמרא אמר רבי חייא בר בא לא סוף דבר חדשים אלא אפילו שחקים כאילו הם חדשים לו. רבי יעקב בר זבדי בשם ר' חייא בר אבא אמר קנה אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. ניתן לו אומר ברוך הטוב והמטיב. ר' בא אבוה דרבי בא מארי בשם רבי אחא קנה אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה. ניתן לו אומר ברוך הטוב והמטיב. לבש בגדים אומר ברוך מלביש ערומים.

דף סו,א פרק ט הלכה ג גמרא העושה סוכה לעצמו אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לעשות סוכה. לאחרים לעשות לו סוכה לשמו. נכנס לישב בה אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לישב בסוכה. משהוא מברך עליה לילי יום טוב הראשון אינו צריך לברך עליה עוד. מעתה העושה לולב לעצמו אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לעשות לולב. לאחר לעשות לולב לשמו. כשהוא נוטלו אומר על נטילת לולב ואשר החיינו. ומברך בכל שעה ושעה שהוא נוטלו. העושה מזוזה לעצמו אומר לעשות מזוזה. לאחר לעשות מזוזה לשמו. כשהוא קובע אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וציונו על מצות מזוזה העושה תפילין לעצמו וכו' לאחר וכו'. כשהוא לובש אומר על מצות תפילין. העושה ציצית לעצמו אומר וכו' לאחר וכו' נתעטף וכו'. התורם והמעשר אומר ברוך אקב"ו להפריש תרומה ומעשר. לאחר להפריש תרומה ומעשר לשמו. השוחט צריך לברך בא"י אמ"ה אקב"ו על השחיטה. המכסה אומר על כיסוי הדם. המל צריך לברך ברוך אקב"ו על המילה. אבי הבן אומר ברוך אקב"ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. העומדים שם צריכין לומר כשם שהכנסתו לברית כן תכניסהו לתורה ולחופה. המברך צריך לברך ברוך אשר קידש ידיד מבטן וחוק בשאירו שם וצאצאיו חתם באות ברית קודש על כן בשכר זאת אל חי חלקינו צורינו צוה להציל ידידות שאירנו משחת. ברוך אתה ה' כורת הברית. מצות אימת מברך עליהן רבי יוחנן אומר עובר לעשייתן. רב הונא אומר בשעת עשייתן. אתיא דרב הונא כשמואל דאמר רבי יוסי בי ר' בון בשם שמואל כל המצות טעונות ברכה בשעת עשייתן חוץ מתקיעה וטבילה. ויש אומרים קדושין בבעילה. אמר רבי יונה אית לך חוריי תפילין של יד עד שלא יחלוץ. ושל ראש עד שלא ייבה. לא ייבה מן דייבה הא ייבה. שחיטה אימת הוא מברך עליה. רבי יוחנן אומר עובר לשחוט. יוסי בן נהוראי אומר משישחוט. למה שמא תתנבל שחיטתה מעתה משיבדק הסימנין.

דף סו,ב פרק ט הלכה ג גמרא חזקת בני מעיים כשרים תני שחטה ונטלו הזאבים מעיה כשירה. וחושש שמא ניקבה. רבי בא בשם רבנן דתמן בני מעיים בחזקת כושר: פיסקא הצועק לשעבר כו' דבית ינאי אומר ביושבת על המשבר. היא מתניתא הא קודם כן יצלי. אמר יהודה בן פזי אף היושב על המשבר יכול להשתנות על שם (ירמיהו יח) הנה כחומר

ביד היוצר ר' בשם דבית ינאי עיקור עיבור של דינה זכר היה. מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה. הדא היא (בראשית ל) ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה. מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה. ואמר רבי יהודה בן פזי בשם דבית רבי ינאי אמנו רחל מנביאות הראשונות היתה. אמרה עוד אחר יהיה ממני. הדא הוא דכתיב (שם) יוסף ה' לי בן אחר. בנים אחרים לא אמרה. אלא עוד אחר יהי' ממני. היה בא מדרך מהו אומר בטוח אני שאין אלו בתוך ביתי. הלל הזקן אומר (תהילים קיב) משמועה רעה לא ייראי:

דף סו,ב פרק ט הלכה ד משנה הנכנס לכרך מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בן עזאי אומר ארבע שתים בכניסתו ושתים ביציאתו ונותן הודאה לשעבר וצועק על העתיד לבא:

דף סו,ב פרק ט הלכה ד גמרא נכנס לכרך מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתכניסני לכרך זה לשלום. ביציאתו אומר מודה אני לפניך ה' אלהי וכו' בן עזאי אומר מברך ארבע. שתים בכניסתו ושתים ביציאתו בכניסתו הוא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתכניסני לכרך זה לשלום. נכנס אומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שנכנסתי לשלום כן יהי רצון מלפניך שתוציאני מתוכו לשלום. כשיצא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתוציאנו מכרך זה לשלום. יצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהוצאתני לשלום כן יהי רצון מלפניך שתוליכני לביתי לשלום או למקום פלוני לשלום הדא דאמר במדורות עכו"ם אבל בישראל אין צריך לברך. אם היה מקום שהורגין שם אפילו מדורות ישראל צריך לברך נכנס לבית הכסא מברך שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר. כבוד לכם המכובדים משרתי קודש דרך ארץ הוא פנו דרך ברוך האל הכבוד. כשהוא יוצא מהו אומר. ברוך אשר יצר את האדם בחכמה נכנס למרחץ מתפלל שתים בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתצילני משריפת האש ומהיזק החמין ומן המפולת. ואל יארע דבר בנפשי. ואם יארע תהא מיתתי כפרה על כל עונותי ותצילני מזו ומכיוצא בו לעתיד לבוא. כשהוא יוצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהצלתני מן האור אמר רבי אבהו הד"א במרחץ שהיא ניסוקת אבל במרחץ שאינה ניסוקת אינו אומר אלא מהיזק חמין בלבד רבי חלקיה ורבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי תפלת המרחץ אינה טעונה עמידה:

דף סז,א פרק ט הלכה ה משנה חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. שנא' (דברים ז) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בכל לבבך בשני יצרים ביצר טוב וביצר רע. בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך. בכל מאודך בכל ממונך. דבר אחר בכל מאודך בכל מידה ומידה שהוא מודד לך בכל הוי מודה לו מאד מאד. לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים. ולא יכנס להר הבית במקלו ובמנעלו ובפונדתו ובאבק שעל רגליו ולא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר. כל חותמי ברכות שבמקדש היו אומרים מן העולם. ומשקלקלו המינין אמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהו אומרים מן העולם ועד העולם והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חבירו בשם. שנאמר (רות ב) והנה בועז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים (שופטים ו) ה' עמכם ואומר ה' עמך גבור החיל ואומר (משלי כג) אל תבוז כי זקנה אמך ואומר (תהילים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך ר' נתן אומר הפרו תורתך עת לעשות לה':

דף סז,א פרק ט הלכה ה גמרא רבי ברכיה בשם רבי לוי על שם (תהילים לב) ואתה מרום לעולם ה'. לעולם ידך על עליונה. בנוהג שבעולם מלך ב"ו יושב ודן כשהוא נותן דימוס הכל מקלסין אותו. וכשהוא נותן ספקולה הכל מרננים אחריו. למה ששטף בדינו אבל הקב"ה אינו כן אלא ואתה מרום לעולם ה' לעולם ידך על עליונה. רבי הונא בשם רבי אחא (תהילים קא) לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה לך ה' אזמרה אמר דוד לפני הקב"ה אם חסד אתה עושה עמי אשירה ואם משפט אתה עושה עמי אשירה. בין כך ובין כך לה' אזמרה. אמר רבי תנחומא בן יהודה (תהילים נו) באלהים אהלל דבר בה' אהלל דבר בין על מדות הדין בין על מדות הרחמים אהלל דבר. ורבנן אמרין (תהילים קטז) כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא בין כך ובין כך ובשם ה' אקרא. אמר רבי יודן בן פילה הוא שאיוב אמר (איוב כ) ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך. כשנתן ברחמים נתן. וכשלקח ברחמים לקח. ולא עוד אלא כשנתן לא נמלך בבריה וכשלקח נמלך בבית דינו. אמר רבי אלעזר כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו. בנין אב שבכולם (דברי הימים ב יח) וה' דבר עליך רעה. עשה מאהבה ועשה מיראה עשה מאהבה שאם באת לשנוא דע כי אתה אוהב ואין אוהב שונא. עשה מיראה שאם באת לבעט דע שאתה ירא ואין ירא מבעט. שבעה פרושין הן פרוש שיכמי. ופרוש ניקפי. ופרוש קיזאי. פרוש מה הנכיי. פרוש אדע חובתי ואעשנה פרוש יראה פרוש אהבה. פרוש שיכמי טעין מצוותא על כיתפא פרוש ניקפי אקיף לי ואנא עביד מצוה פרוש קיזאי עביד חדא חובה וחדא מצוה ומקזז חדא בחדא פרוש מה הנכייה מאן דאית לי מה נא מנכי עביד

דף סז,ב פרק ט הלכה ה גמרא מצוה פרוש אדע חובתי ואעשה הי דא חובתה עבדית דאעבד מצוה כוותה פרוש יראה כאיוב פרוש אהבה כאברהם אין לך חביב מכולם אלא פרוש אהבה כאברהם. אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב דכתיב (נחמיה ט) ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמר רבי אחא והפסיד אלא (שם) וכרות עמו הברית והחסד וגומר. אבל דוד לא היה יכול לעמוד בו והרגו בלבבו. מאי טעמא (תהילים קט) ולבי חלל בקרבי רבי עקיבה הוה קיים מיתדון קומי טונוסטרופוס הרשע. רחתת ענתה דקרית שמע. שרי קרי קרית שמע וגחך אמר ליה סבא אי חרש את אי מבעט ביסורין את. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא. לא חרש אנא ולא מבעט ביסורין אנא. אלא כל יומי קריתי פסוק זה והייתי מצטער ואומר אימתי יבואו שלשתן לידי. (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. רחמתיה בכל לבי ורחמתיה בכל ממוני. ובכל נפשי לא הוה בדיק לי וכדון דמטת בכל נפשי והגיעה זמן קרית שמע ולא אפלגא דעתי. לפום כן אנא קרי וגחך לא הספיק לומר עד שפרחה נשמתו נחמיה עימסוני שימש את רבי עקיבה עשרים ושתים שנה ולמדו אתים וגמים ריבויין. אכין ורקין מיעוטין אמר ליה מהו הוא ההן דכתיב (שם) את ה' אלהיך תירא אמר ליה אותו ואת תורתו: פיסקא לא יקל אדם את ראשו וכו' תני המטיל מים הרי זה הופך פניו כלפי צפון. המיסך את רגליו הרי זה הופך פניו כלפי דרום אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא דאמר מתניתא מן הצופים ולפנים. רבי עקיבה אומר בכל מקום. ובלבד במקום שאין שם כותל תני המיסך את רגליו לא יתן פניו למזרח ואחוריו למערב אלא לצדדין ר' יהודה אומר בשעת המקדש רבי יוסי אומר מן הצופים ולפנים. רבי עקיבה אומר בכל מקום ובלבד במקום שאין בו כותל. אמר רבי עקיבה נכנסתי אחר רבי יהושע לראות המעשה אמר לו מה ראיתה אמר להן ראיתיו יושב

וצידו כלפי מערב ולא פירע עד שישב ולא ישב עד ששיפשף ולא קינח בימין אלא בשמאל. אף שמעון בן עזאי היה אומר כן נכנסתי אחר רבי עקיבה לראות את המעשה אמר לו מה ראיתה וכו'. תני לא יכנס אדם בהר הבית במנעלו ובאבק שעל רגליו ומעותיו צרורות בסדינו ואפונדתו עליו מבחוץ. מה טעם (קוהלת ד) שמור רגליך באשר תלך אל בית האלהים. רבי יוסי בר יהודה אומר הרי הוא אומר (אסתר ד) ויבא עד לפני שער המלך כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק. אמר לפני ליחה סרוחה כן. על אחת כמה וכמה לפני שער המקום. לא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר. מה אם נעילה שהוא של כבוד את אומר אסור. רקיקה שהוא של בזיון לא כל שכן. תני לא היו עונין אמן בבית המקדש מהו היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד מניין שלא היו עונין אמן במקדש תלמוד לומר (נחמיה ט) קומו וברכו את ה' וגו' מניין על כל ברכה וברכה ת"ל (שם) ומרומם על כל ברכה ותהילה. אמר ר' יהושע דרומיא שלשה דברים גזרו בית דין של מטה והסכים בית דין של מעלה עמהן. ואילו הן חרמה של יריחו ומגילת אסתר ושאילת שלום בשם. חרמה של יריחו (יהושוע ז) חטא ישראל. ולא יהושע גזר. אלא מלמד שהסכימו בית דין של מעלה עמהן. מגילת אסתר (אסתר י) קיימו וקבלו וגו'. רב אמר וקבל כתיב מלמד שהסכימו. ושאילת שלום בשם. (רות ב) והנה בועז בא מבית לחם ומנין שהסכימו בית דין של מעלה עמהן תלמוד לומר (שופטים ו) וירא אליו מלאך ה' ויאמר אליו ה' עמך גבור החיל. רבי אבון בשם רבי יהושע בן לוי אף המעשרות. שנאמר (מלאכי ג) הביאו את כל המעשר וגו'. מהו עד בלי די רבי יוסי בר שמעון בר בא בשם ר' יוחנן דבר שאי אפשר לו לומר דיי הוא ברכה. ר' ברכיה ור' חלבו ורב אבא בר עילאי

דף סח,א פרק ט הלכה ה גמרא בשם רב עד שיבלו שפתותיכם מלומר דיינו. ברכות דיינו ברכות. (משלי כג) אל תבוז כי זקנה אמך אמר ר' יוסי בר בון אם נתיישנו דברי תורה בפיך אל תבוזה עליהן מה טעמא אל תבוז כי זקנה אמך. אמר ר' זעירא אם נזדקנה אומתך עמוד וגדרה כשם שעשה אלקנה שהיה מדריך את ישראל לפעמי רגלים. הה"ד (שמואל א א) ועלה האיש מעירו וגו'. (תהילים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך רבי נתן מסרס קראי הפרו תורתך עת לעשות לה'. רבי חלקיה בשם רבי סימון העושה תורתו עתים הרי זה מיפר ברית מ"ט הפרו תורתך עת [לעשות] לה'. תני רבי שמעון בן יוחאי אומר אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהן מן התורה מאד עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם. מ"ט הפרו תורתך עת לעשות לה'. הלל הזקן היה אומר בשעה דמכנשין בדר. ובשעה דמבדרין כנוש. וכן היה הלל אומר אם ראית את התורה שהיא חביבה על ישראל והכל שמחין בה בדר. ואם לאו כנוש. אמר רבי אלעזר מה התינוק הזה צריך לינק בכל שעה שביום כך כל אדם שבישראל צריך ליגע בתורה בכל שעות שביום. רבי יונה בשם רבי יוסי בן גזירה כל פיטטיא בישין ופיטטיא דאורייתא טבין. כל כדבייא בישין וכדבייא דאורייתא טבין. אמר רבי שמעון בן לקיש במגילת חסידים מצאו כתיב יום תעזביני ימים אעזבך. לשנים שיצאו אחד מטבריא ואחד מציפורין ופגעו זה בזה בחדא משכנא לא הספיקו לפרוש זה מזה עד שהלך זה מיל וזה מיל נמצאו רחוקין זה מזה שני מילין. ואשה שהיתה יושבת וממתנת לאיש. כל זמן שהיתה בדעתו להינשא לה היתה יושבת וממתנת לו. כיון שהפליג דעתו ממנו היא היתה הולכת ונישאת לאחר. תני בשם רבי מאיר אין לך אחד מישראל שאינו עושה מאה מצות בכל יום. קורא את שמע

ומברך לפניה ולאחריה ואוכל את פתו ומברך לפניה ולאחריה ומתפלל שלשה פעמים של שמונה עשרה וחוזר ועושה שאר מצות ומברך עליהן. וכן היה רבי מאיר אומר אין לך אדם בישראל שאין המצות מקיפות אותו. תפילין בראשו ותפילין בזרועו ומזוזה בפתחו מילה בבשרו ארבע ציציות בטליתו מקיפין אותו. הוא שדוד אמר (תהילים קיט) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך. וכן הוא אומר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם. נכנס למרחץ ראה את עצמו ערום אמר אוי לי שאני ערום מן המצות כיון שהביט במילה שלו התחיל לקלס להקב"ה. (תהילים יב) למנצח על השמינית מזמור לדוד אמר רבי אלעזר בשם רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם. מה טעם (ישעיהו נד) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך:

מסכת פיאה פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה אלו דברים שאין להם שיעור הפיאה והביכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחבריו ותלמוד תורה כנגד כולן:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא רבני בנימין בר לוי אמר רבי יצחק ורבי אמי הוון יתבון מקשיי למה לא תנינן תרומה עמהן אמר רבי אמי מפני המחלוקת אמר רבי יוסי אדם עושה כל שדהו ביכורים ואין אדם עושה כל שדהו תרומה התיבון הרי הוא אומר פיאה והרי אין אדם עושה כל שדהו פיאה ותניתה א"ר יוסי קצורת שיבולת הראשונה דומה למירוחו עד שלא קצר השיבולת הראשונה לא נתחייבה שדהו בפיאה משקצר שיבולת ראשונה נתחייבה שדהו בפיאה ביקש לעשות כל שדהו פיאה עושה ברם הכא עד שלא נתמרח הכרי לא נתחייב כריו תרומה נתמרח ביקש לעשות כל כריו תרומה אינו עושה דתנינן תמן האומר כל גרני תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום עד שישייר מקצת: שיבולת הראשונה מהו שתהא חייבת בפיאה איפשר לומר כן היא חייבת כל שדהו פיאה והיא חייבת בפיאה קצר שיבולת הראשונה ונשרפה מהו שיהא צריך לקצור פעם שנייה נשמעינה מן הדא קצר חציה ומכר מה שקצר קצר חציה והקדיש מה שקצר נותן מן המשוייר על הכל והקדש לאו כשרוף הוא

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא הדא אמרה קצר שבולת הראשונה ונשרף אין צריך לקצור פעם שנייה כילה את שדהו את אמר חזרה פיאה לעומרין מהו שתחזור פיאה לקציר' שיבולת הראשונה אמר רבי יוסי נילף פיאה עומרים מפיאת קמה מה פיאת קמה לא חזרה פיאה לקצירה שיבולת והראשונה אף פיאת עומרים לא תחזור פיאה לקצירת שיבולת הראשונה הפיאה יש לה שיעור מלמטן ואין לה שיעור מלמעלן הביכורים והראיון אין שיעור לא למעלן ולא למטן אית תנא תני הפיאה והביכורים והראין אין להם שיעור לא למעלן ולא למטן מה נפיק מן ביניהון והן חד מן ששים מאן דמר הפיאה יש לה

שיער מלמטן ואין לה שיעור מלמעלן מה שנתן נתן חזר והוסיף חייב במעשר עד שעה שישלים מאן דמר הפיאה אין לה שיעור לא למעלן ולא למטן מה שנתן כבר נפטר חזר והוסיף חייב במעשרות רבי ברכיה בעי ולמה לא תנינן אפר סוטה ולמה לא תנינן אפר פרה ולמה לא תנינן רוק יבמה ולמה לא תנינן דם ציפור של מצורע לא אתינן מתניתין אלא דברים שהוא מוסיף עליהן ויש בעשייתן מצוה ואילו אע"פ שהוא מוסיף עליהן

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא אין בעשייתן מצוה: והראיון מתני' בראיית פנים אבל בראיית קרבן יש לה שיעור ואתיא כיי דמר ר' יוחנן מעה כסף שתי כסף דבר תורה תנא רבי יוסי קומי רבי יוחנן ראיה כל שהוא חכמים הן שאמרו מעה כסף שתי כסף א"ל ויש כעין זו א"ר יונה וכל השיעורים לא חכמים הן שנתנו כזית מן המת כזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ לא אתא מישאול אלא כהדא דתני רבי הושעיא (שמות כג) לא יראו פני ריקם אפילו כל שהוא חכמים הם שאמרו מעה כסף שתי כסף וקשיא מן דו סמך לדבר תורה הוא אמר חכמים אמרו מעה כסף שתי כסף אמר רבי יוסי בר בון רבי יוחנן כדעתיה דרבי יוחנן אמר כל השיעורים הלכה למשה מסיני דו אמר מידת כסף שתי כסף דבר תורה רבי הושעיא כדעתיה דרבי הושעיא אמר האוכל איסור בזמן הזה צריך לרשום עליו את השיעור שמא יעמוד ב"ד אחר וישנה עליו את השיעורים ויהי' יודע מאיזה שיעור אכל אמרי חזרי ביה רבי יוחנן מן הדא רבי יונה ורבי יוסי תרוויהון אמרין לא חזר ביה ועוד מן הדא דאמר רבי לא איתפלגון חזקיה ורבי יוחנן חזקיה אמר חולק אדם את חובתו לשתי בהמות ורבי יוחנן אמר אין אדם חולק חובתו לשתי בהמות אלא צרי' שיהא בידו שתי כסף לכל אחד ואחד ואמר ר"ש בן לקיש בשם חזקיה אדם טופל בהמה לבהמה

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא ואין אדם טופל מעות למעות ור' יוחנן אמר טופל אדם מעות למעות ואין אדם טופל בהמה היאך עבידא היו לפניו עשר בהמות והקריב חמש בי"ט הראשון המותר מהו שידחה לי"ט אחרון ר' קריספא אמר איתפלגין ר' יוחנן ור"ש בן לקיש חד אמר דוחה וחרנא אמר אינו דוחה ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא אמר ר"ז נפרוש מיליהון דרבנן מן מיליהון ר' יוחנן דו אמר אדם טופל מעות למעות ואין אדם טופל בהמה לבהמה הוי דו אמר דוחה ור"ש בן לקיש דו אמר אדם טופל בהמה לבהמה ואין אדם טופל מעות למעות הוי דו אמר אינו דוחה אתא שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה את י"ט עד דו אמר אין בדעתי להוסיף עוד: גמילות חסדים: הדא דתימר בגופו אבל בממונו יש לו שיעור ואתייא כיי דמר ר"ש בן לקיש בשם רבי יוסי בן חנינא באושא נמנו שיהא אדם מפריש חומש מנכסיו למצוה עד היכן ר"ג בן אינינוא ורבי אבא בר כהנא חד אמר עד כדי תרומה ותרומת מעשר וחרנא אמר (משלי ג) כבד את ה' מהונך ומראשית כל תבואתך כמראשית כל תבואתך ר"ג בן אינינוא בעי קומי ר' מנא מה חומש בכל שנה ושנה לחמש שנים הוא מפסיד כולה א"ל בתחלה לקרן מכאן ואילך לשכר רב הונא אמר למצוה עד שליש מהו לכל המצות עד שליש או למצוה אחת סברין מימר לכל המצות עד שליש אמר ר' אבון אפי' למצוה אחת ר' חביבא בשם רבנן דתמן מהו שליש לדמים היאך עבידא לקח אדם מצוה מצא אחרת נאה הימנה עד כמה מטריחי' עליו עד שליש תני ר' ישמעאל זה אלי ואנוהו וכי אפשר לו לאדם לנוואות את בוראו אלא אנווהו לפניו במצות אעשה לפניו לולב נאה סוכה נאה שופר נאה ציצית נאין תיפין נאין

דף ג,א פרק א הלכה א גמרא אבא שאול אומר אדמה לו מה הוא רחום וחנון אף את תהא רוחום וחנון מעשה ברבי ישבב שעמד והחליק את כל נכסיו לעניים שלח לו ר"ג והלא אמרו חומש מנכסיו למצות ור"ג לא קודם לאושא היה ר' יוסי בר' בון בשם ר' לוי כך היתה הלכה בידם ושכחוה ועמדו השנים והסכימו על דעת הראשונים ללמדך שכל דבר שבית דין נותנין נפשן עליו הוא מתקיים כמה שנאמר למשה מסיני ואתייא כיי דאמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכם ואם הוא רק מכם הוא למה שאין אתם יגיעין בתורה כי הוא חייכם אימתי הוא חייכם כשאתם יגיעי' בו רבי תנחומא בשם רב הונא (שמות לה) ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה אותו משה אין כתיב כאן אלא אשר צוה ה' את משה אפי' דברים שלא שמע מפי רבו הסכימה דעתו כמה שנאמר למשה מסיני ר' יוחנן בשם ר' בניי כאשר צוה ה' את משה עבדו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע לא הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה אותו משה אין כתיב כאן אלא מכל אשר צוה ה' את משה אפי' דברים שלא שמע מפי משה הסכימה דעתו כמה שנאמר למשה מסיני ר' יוחנן בשם ר' בניי ר' חונה בשם ר' (מלאכי ו) תורת אמת היתה בפיהו דברים ששמע מפי רבו ועולה לא נמצא בשפתיו אפי' דברים שלא שמע מפי רבו ורבנן אמרי כי ה' אלהיך יהיה בכסלך ושמר רגליך מלכד אפי' דברים שאתה כסיל בהן ושמר רגליך מלכד רבי דוסא אמר מן ההורייה ורבנין אמרי מן העבירה ר' לוי אמר מן המזיקין אמר רבי אבא אם נתת מכיסך צדקה הקב"ה משמרך מן הפיסין ומן הזימרת ומן הגלגלות ומן הארנוניות מונבז המלך עמד ובזבז כל נכסיו לעניים שלחו לו קרוביו ואמרו לו אבותיך הוסיפו על שלהן ועל של אבותיהן ואתה ביזבזתה את שלך ואת של אבותיך א"ל כל שכן אבותי גנזו בארץ ואני גנזתי בשמים שנאמר (תהילים פה) אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף אבותי גנזו אוצרות שאין עושין פירות ואני גנזתי אוצרות שהן עושין פירות שנאמר (ישעיהו ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו שנאמר (תהילים צז) צדק ומשפט מכון כסאך וגו' אבותי גנזו ממון ואני גנזתי נפשות שנאמר (משלי יא) ולוקח נפשות חכם אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי שנאמר (דברים כד) ולך תהיה צדקה אבותי גנזו בעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא שנאמר (משלי י) וצדקה תציל ממות ולא מית אלא שלא ימות לעולם הבא צדקה וגמילת חסדים שקולות כנגד כל מצותיה של תורה שהצדקה נוהגת בחיים וגמילת חסדים נוהגת בחיים ובמתים הצדקה נוהגת לעניים וגמילות חסדים נוהגת לעניים ולעשירים הצדקה נוהגת בממונו של אדם וגמילות חסדים נוהגת בין בממונו בין בגופו רבי יוחנן בר מריא בשם רבי יוחנן אין אנו יודעין איזה מהן חביב או צדקה או גמילות חסדים כשהוא אומר (תהילים קג) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים הדא אמרה שגמילות חסדים חביבה יותר מן הצדקה: ותלמוד תורה: שאלו את רבי יהושע מהו שילמד אדם את בנו יוונית אמר להם ילמדנו בשעה שאינו לא יום ולא לילה דכתיב (יהושוע א) והגית בו יומם ולילה והתני רבי ישמעאל ובחרת בחיים זו אומנות מעתה אסור ללמד את בנו אומנות בגין דכתיב (שם) והגית בו יומם ולילה רבי בריה דר' חייא בר ווא בשם ר' יוחנן מפני המסורות רבי אבהו בשם ר' יוחנן מותר לאדם ללמד את בתו יוונית מפני שהוא תכשיט לה שמע שמעון אמר בגין דו בעי מלפה בנתי הוא תלי' ליה ברבי יוחנן יבוא עלי אם שמעתי' מרבי יוחנן: כיבוד אב ואם רבי אבוה בשם רבי יוחנן שאלו את ר"א עד היכן כיבוד אב ואם אמר להם ולי אתם שואלין לכו

ושאלו את דמה בן נתינה דמה בן נתינה ראש פטרבולי היה פעם אחת היתה אמו מסטרתו בפני כל בולי שלו ונפל קורדקן שלה מידה והושיט לה שלא תצטער אמר ר' חזקיה גוי אשקלוני היה וראש פטרבולי היה ואבן שישב אביו עלי' לא ישב עלי' מימיו וכיון שמת אביו עשה אותה יראה שלו פעם אחת אבדה ישפה של בנימין אמרו מאן דאית ליה טבא דכוותה אמרו אית ליה לדמה בן נתינה אזלון לגביה ופסקו עמיה במאה דינר סליק ובעי מייתו להו ואשכח אבוה דמיך אית דאמרין מפתח דתיבותא הוה יתיב גו אצבעתיה דאבוי ואית דאמרין ריגלויה דאבוה הוות פשיטא על תיבותא נחת לגבון אמר לון לא יכילית מייתותי' לכון אמרי דילמא דו בעי פריטן טובא אסקוני' למאתים אסקוני' לאלף כיון דאיתער אבוה מן שינתיה סליק ואייתותי' לון בעון מיתן ליה בסיפקולא אחרייא ולא קביל עלוי אמר מה אנן מזבין לכון איקרא דאבהתי בפריטין איני נהנה מכבוד אבותי כלום מה פרע ליה הקב"ה שכר א"ר יוסי בי רבי בון בו בלילה ילדה פרתו פרה אדומה ושקלו לו כל ישראל משקלה זהב ונטלוה א"ר שבתי

דף ג,ב פרק א הלכה א גמרא כתיב (איוב לז) ומשפט ורב צדקה לא יענה אין הקב"ה משהא מתן שכר של עושה מצות בגוי אמו של ר' טרפון ירדה לטייל לתוך חצירה בשבת והלך ר' טרפון והניח שתי ידיו תחת פרסותיה והיתה מהלכת עליהן עד שהגיעה למיטתה פעם אחת חלה ונכנסו חכמים לבקרו אמרה להן התפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי כבוד יותר מדאי אמרו לה מה עביד ליך ותניית להון עובדא אמרו לה אפילו עושה כן אלף אלפים עדיין לחצי כבוד שאמרה התורה לא הגיע אמו של ר' ישמעאל באה וקיבלת עלוי לרבותינו אמרה להן גיערו בישמעאל בני שאינו נוהג בי בכבוד באותה שעה נתכרכמו פניהם של רבותינו אמר איפשר ר' ישמעאל לא נהרג בכבוד אבותיו אמרו לה מה עביד ליך אמרה כד דו נפק מבית וועדה אנא בעי משנז ריגלוי ומישתי מיהן ולא שביק לי אמרו לו הואיל והוא רצונה הוא כבודה אמר ר' מנא יאות אילין טחונייא אמרין כל בר נש ובר נש זכותיה גו קופתיה אימיה דר' טרפון אמרה לון אכין ואגיבונה אין אימיה דרבי ישמעאל אמרה לון אכין ואגיבוניה אכין ר"ז הוה מצטער ואמר הלואי היה לי אבא ואימא דאיקרינון דנירת גן עדן כד שמע אילין תרתין אולפניא אמר בריך רחמנא דלית לי לא אבא ואימא לא כרבי טרפון הוות יכילמנא למעבד ולא כר' ישמעאל הוינא מקבלה עלוי אמר רבי אבון פטור אני מכיבוד אב ואם אמרו כד עברית ליה אימיה מית אבוי כד ילדתיה מית אימיה יש שהוא מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם ויש שהוא כודנו ברחיים ויורש גן עדן כיצד מאכיל את אביו פטומות ויורש גיהנם חד בר נש הוה מייכיל את אביו תרנגולים פטומים חד זמן אמר ליה אביו ברי אילין מנן ליך אמר ליה סבא סבא אכול ואדיש דכלבין אכלין ואדשין ונמצא מאכיל את אביו פטומין ויורש גיהנם כיצד כודנו בריחיים ויורש גן עדן חד בר נש איטחין בריחיים אתית מצוות' לטיחנייא א"ל אבא עול טחון תחתי אין מטת מבזייא טב לי אנא ולא את אין מטת מילקי טבל לי אנא ולא את נמצא כודנו בריחייא ויורש גן עדן נאמר (ויקרא יט) איש אמו ואביו תיראו ונאמר (שם) את ה' אלהיך תירא ואתו תעבוד הקיש מורא אב ואם למורא שמים נאמר (שמות כ) כבד את אביך ואת אמך אחד האיש ואחד האשה אלא שהאיש ספיקה בידו והאשה אין ספיקה בידה מפני שרשות אחרים עליה: נתארמלה או נתגרשה כמי שהיא ספיקה בידו היא מילתיה דר' חייא בר ווא פליגא דו אמר תני רבי יודן בן דודתי דרשב"י היא דתני רשב"י אומר גדול היא כיבוד אב ואם שהעדיפו הקדוש ברוך הוא יותר מכבודו נאמר (שם) כבד את

אביך ואת אמך ונאמר (משלי ג) כבד את ה' מהונך ממה את מכבדו ממה שיחננך מפריש לקט שכחה פיאה מפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני ומעשר עני וחלה ועושה סוכה ולולב ושופר ותפילין וציצית ומאכיל את העניים ואת הרעבים ומשקה את הצמאים אם יש לך אתה חייב בכולן ואם אין לך אין אתה חייב באחת מהן אבל כשהוא בא אצל כיבוד אב ואם בין שיש לך הון בין שאין לך הון כבד את אביך ואת אמך ואפילו אתה מסבב על הפתחים רבי אחא בשם רבי אבא בר כהנה כתיב (משלי ה) אורח חיים פן תפלס נעו מעגלותיה לא תדע טילטל הקב"ה מתן שכרן של עושי מצות כדי שיהיו עושין אותן באמונה ר' אחא בשם ר' יצחק כתיב (משלי ד) מכל משמר נצור לבך כי ממנו תוצאת חיים מכל מה שנאמר לך בתורה השמר שאין אתה יודע מאיזה מהן יוצא לך חיים א"ר אבא בר כהנה השוה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוה חמורה שבחמורות מצוה קלה שבקלות זה שלוח הקן ומצוה חמורה שבחמורות זה כיבוד אב ואם ובשתיהן כתיב והארכת ימים א"ר אבון ומה אם דבר שהוא פריעת חוב כתיב בו למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיך דבר שיש בו חסרון כיס וסיכון נפשות לא כ"ש

דף ד,א פרק א הלכה א גמרא א"ר לוי והוא דרבה מינה גדול הוא דבר שהוא פריעת חוב מדבר שאינו בפריעת חוב רשב"י אומר כשם שמתן שכרן שוה כן פורענותן שוה מה טעם (משלי ל) עין תלעג לאב ותבוז ליקהת אם עין שהלעיגה על כיבוד אב ואם וביזת על לא תקח אם על הבנים יקרוה עורבי נחל יבא עורב שהוא אכזרי ויקרנה ואל יהנה ממנה ויבא נשר שהוא רחמן ויאכלה ויהנה ממנה ר' יונתן ור' ינאי הוו יתבון אתא חד בר נש ונשק ריגלוי דרבי יונתן א"ל ר' ינאי מה טיבו הוא שלים לך מן ימוי א"ל חד זמן אתא קיבל לי על בריה דיזנוניה אמרית ליה איזיל צעק בי כנישתא עלוי ובזיתיה א"ל ולמה לא כיפתיה א"ל וכופין ליה א"ל ועדיין את לזו חזר ביה רבי יונתן וקבעה שמועה מן שמיה אתא רבי יעקב בר אחא רבי שמואל בר נחמן אמר ר' יונתן שכופין את הבן לזון את האב אמר רר' יוסי בי ר' בון הלואי הוון כל שמועתה בריר' לי כהדא שכופין את הבן לזון את האב: וגמילת חסדים: דכתיב (משלי כא) רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד כבוד בעולם הזה וחיים לעולם הבא רבי שמואל בר רב יצחק הוה נסיב שיבשתי' והוה מהדס קומי כליא והוה ר"ז חמי ליה ומיטמר מן קומוי אמר חמי להדין סבא איך הוא מבהית לן וכיון דדמך הוה תלת שעין קלין וברקין בעלמא נפקת ברת קלא ואמרה דדמוך ר' שמואל בר רב יצחק גמיל חסידים נפקון למגלמל ליה חסד נחתת אישתא מן שמיא ואיתעבידא כעין שבשא דינור בין ערסי' לציבורא והוון ברייתי אמרין הייא דהדין סבא דקמת ליה שבשתי': והבאת שלום בין אדם לחבירו כתיב (תהילים לד) סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו בקשיהו במקומך ורדפהו במקום אחר א"ר טביומי נאמר כאן רדיפה ונאמר להלן רדיפה מה רדיפה שנאמר להלן כבוד בעולם הזה וחיים לעולם הבא אף הכא כן:

ות"ת רבי ברכיה ורבי חייא דכפר דחומין חד אמר אפילו כל העולם כולו אינו שוה לדבר אחד של תורה וחד אמר אפי' כל מצותיה של תורה אינן שוות לדבר א' מן התורה רבי תנחומא ורבי יוסי בן זימרא חד אמר כהדא וחד אמר כהדא רבי אבא אבוי דרבי אבא בר מרי בשם ר' אחא כתוב אחד אומר (משלי ח) וכל חפצים לא ישווה בה וכתוב אחד אומר (משלי ג) וכל חפציך לא ישווה בה חפצים אלו אבנים טובות ומרגליות חפציך אלו דברי תורה דכתיב (ירמיהו ט) כי באלה חפצתי נאם ה' ארטבון שלח לר' הקדוש חד מרגלי טבא אטימיטון א"ל שלח לי מילה דטבא דכוותה שלח ליה חד מזוזה א"ל מה אנא שלחי לך

מילה דלית לה טימי ואת שלחת לי מילה דטבא חד פולר א"ל חפציך וחפצי לא ישווה בה ולא עוד אלא דאת שלחית לי מילה דאנא מנטיר לה ואנא שלחי' לך מילה דאת דמך לך והיא מנטרא לך דכתיב (משלי ו) בהתהלכך תנחה אותך וגו'. ר' מנא שמע כולהון מן הדין קריא (דברים לב) כי לא דבר רק הוא מכם זה תלמוד תורה כי הוא חיים זה כיבוד אב ואם ובדבר הזה תאריכו ימים זו גמילת חסדים על האדמה זה הבאת שלום בין אדם לחבירו וכנגדן ארבעה דברים שהן נפרעין מן האדם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן ע"ז גילוי עריות ש"ד ולשון הרע כנגד כולן ע"ז מניין (במדבר טו) הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה מה ת"ל עונה בה מלמד שהנפש נכרתת ועונה בה וכתיב (שמות לב) אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב ג"ע מנין (בראשית לט) ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים שפיכות דמים מנין (בראשית ד) ויאמר קין אל ה' גדול עוני מנשוא כשהוא בא אצל לה"ר מהו אומר לא גדול ולא גדולה ולא הגדיל אלא גדולות (תהילים יג) יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות כתיב (בראשית לז) ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם מה אמר ר"מ אמר חשודים הן על אבר מן החי רבי יהודה אומר מזלזלין הן בבני השפחות ונוהגין בהן כעבדים ור"ש אומר נותנין הן עיניהן בבנות הארץ אמר רבי יודה בן פזי (משלי טז) פלס מאזני משפט לה' מעשהו

דף ד,ב פרק א הלכה א גמרא כל אבני כיס מה אמר חשודין הן על אבר מן החי אמר הקב"ה כך אני מוכיח עליהן שהן שוחטין ואזלין (בראשית לח) וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונת בדם מה אמר מזלזלין הן בבני השפחות ונוהגים בהן כעבדים לעבד נמכר יוסף מה אמר נותנים עיניהם בבנות הארץ הא דובא מתגרי לך (בראשית לח) ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף וגו' רבי יוסי בשם ר' יוחנן זה שהוא אומר לשון הרע אינו אומר עד שהוא כופר בעיקר ומה טעמא (תהילים יב) אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו כל העבירות אדם חוטא בארץ ואלו חוטאין בשמים ובארץ מה טעמא שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ א"ר יצחק (תהילים נ) בינו נא זאת שוכחי אלוה פן אטרף ואין מציל א"ר יהושע בן לוי (שם) תשב באחיך תדבר בבן אמך תתן דופי מה כתיב תמן (שם) ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עליך פיך: אזהרה ללשון הרע מנין (דברים כג) ונשמרת מכל דבר רע אמר רבי לא תני ר' ישמעאל לא תלך רכיל בעמך זו רכילת לשון הרע תני ר' נחמיה שלא תהא כרוכל הזה מטעין דבריו של זה לזה ושל זה לזה א"ר חנינא בא וראה כמה קשה הוא אבק לשון הרע שדברו הכתובים לשון בדאי בשביל להטיל שלום בין אברהם לשרה (בראשית יח) ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלותי היתה לי עדנה ואדני זקן ולאברהם אינו אומר כן אלא למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי ואדוני זקן אין כתיב כאן אלא ואני זקנתי אמר רבן שמעון בן גמליאל בא וראה כמה קשה הוא אבק ל"ה שדברו הכתובים דברי בדאי כדי להטיל שלום בין יוסף לאחיו הה"ד (בראשית נ) ויצוו את יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו' ולא אשכחן דפקד כלום רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מותר לומר לשון הרע על בעלי המחלוקת ומה טעם (מלכים א א) ואני אבא אחריך ומלאתי את דבריך ר"ז בעי קומי רבי יוסא מפני מה נהרג אדוניה בן חגית מפני שתבע את אבישג השונמית א"ל עילא היו מבקשי' להתיר דמן של בעלי המחלוקת בעון קומי רבי יוחנן איזהו לשון הרע האומרו והיודע חנותה דכיתנא הווה לון

צמית והוה תמן חד מתקרייא בר חובץ ולא סליק אמרי מה אנן אכלי' יומא דין אמר חד חובצה אמר ייתי חד חובץ א"ר יוחנן זה לשון הרע בהצנע בולווטים דציפורין הוה להון צומות והוה תמן חד מתקריא יוחנן ולא סליק אמר חד לחבריה לית אנן סלקין מבקרא לר' יוחנן יומא דין אמרין ייתי יוחנן אמר ר"ש בן לקיש זה לשון הרע בצנעה אמר רבי אבא בר כהנא דורו של דוד כולם צדיקים היו וע"י שהיה להן דילטורים היו יוצאים במלחמה והיו נופלים הוא שדבר דוד (תהילים נז) נשפי בתוך לבאים אשכבה לוהטים נפשי בתוך לבאים זה אבנר ועמשא שהיו לבאים בתורה אשכבה לוהטים זה דואג ואחיתופל שהיו לוהטים אחר לשון הרע בני אדם שניהם חנית וחצים אלו בעלי קעילה דכתיב (שמואל א כב) היסגרוני בעלי קעילה בידו הירד שאול ולשונם חרב חדה אלו הזיפים דכתיב (תהילים נד) בבוא הזיפים ויאמרו לשאול וגו' באותה שעה אמר דוד לפני הקב"ה רבון העולמים מה שכינתך לירד בארץ סליק שכינתך מבינהון הה"ד (תהילים נז) רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך אבל דורו של אחאב עובדי ע"ז היו וע"י שלא היה להן דילטורין היו יורדים למלחמה ונוצחין הוא שעבדיהו אמר לאליהו (מלכים א יח) הלא הוגד לאדוני אשר עשיתי בהרוג איזבל את נביאי ה' וגו' ואכלכלם לחם ומים אם לחם למה מים אם מים למה לחם אלא מלמד שהיו המים קשים לו להביא יותן מן הלחם ואליהו מכריז בהר הכרמל (שם) אני נותרתי נביא לבדי לה' וכל עמא ידעין ולא מפרסמין למלכא ולמה הוא קורא אותו שלישי שהוא הורג שלשה האומרו והמקבלו וזה שנאמר עליו ובמי שאול נהרגו ארבעה דואג שאמרו שאול שקיבלו אחימלך ואבנר אבנר למה נהרג ריב"ל ור"ש בן לקיש ורבנן ריב"ל אמר על שעשה דמן של נערים שחוק שנאמר (שמואל א ב) יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו ואימר אבנר יקומו ור"ש בן לקיש אמר על שהקדים שמו לשמו של דוד הה"ד (שמואל א ג) וישלח אבנר מלאכים אל דוד תחתיו לאמר למי ארץ כתב מן אבנר לדוד ורבנן אמרו על שלא הניח לשאול להתפייס מן דוד הה"ד (שמואל א כד) ואבי ראה גם ראה את כנף מעילך בידי א"ל מה את בעי מן הדין גלגולי בסירה הוערת וכיון שבאו למעגל א"ל הלא תענה אבנר

דף ה,א פרק א הלכה א גמרא גבי כנף אמרת בסירה הוערת חנית וצפחת בסירה הוערו וי"א ע"י שהיתה ספיקה בידו למחות בנוב עיר הכהנים ולא מיחה. (תהילים קכ) חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים כל כלי זיין מכין במקומן וזה מכה מרחוץ כל הגחלים כבו מבחוץ כבו מבפנים ואלו אע"פ שכבו מבחוץ לא כבו מבפנים מעשה באחד שהניח גחלים בוערות בחג ובא ומצאן לון דו גרם לי מה הנייה לך שאתה נושך אריה טורף ואוכל זאב טורף ואוכל את מה הנייה לך אמר להן (קוהלת י) אם ישוך הנחש בלא לחש אילולי איתמאר לי מן השמים נכית לא הוינא נכית מפני מה את נושך אבר אחד וכל האיברים מרגישים אמר להם ולי אתם שואלין אמרו לבעל הלשון שהוא אומר כאן והורגו ברומי אומר ברומי והורג בסוריא ומפני מה אתה מצוי בין הגדירות א"ל אני פרצתי גדרו של עולם: הזכות יש להן קרן ויש לה פירות יש לה קרן ואין לה פירות הזכות יש להן קרן ויש לה פירות שנאמר (ישעיהו ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו עבירה יש לה קרן ואין לה פירות שנאמר (שם) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו מה אני מקיים (משלי א) ויאכלו מפרי דרכיהם אלא כל עבירה שעשת פרי יש לה פרי ושלא עשת פרי אין לה פרי מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה מחשבה רעה אין המקום מצרפה למעשה מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה דכתיב (מלאכי ג) אז נדברו יראי ה' איש

אל רעהו וגו' מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה שנאמר (תהילים סו) און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה' הדא דתימא בישראל אבל בגוים חילופא מחשבה טובה אין הקב"ה מצפרה למעשה מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה טובה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה דכתיב (דנייאל ו) ועד מעלי שמשא הוה משתדל להצלותי' ולא כתיב ושזביה מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה דכתיב (עובדיה א) מקטל מחמס אחיך יעקב וכי הורגו אלא מלמד שחשב עליו להורגו והעלה עליו הכתוב כאלו הרגו תני רשב"י הרי שהיה אדם צדיק גמור כל ימיו ובאחרונה מרד איבד זה כל מה שעשה כל ימיו מה טעם (יחזקאל לג) ובשוב צדיק צדקתו ועשה עול וגו' ר"ש בן לקיש אמר בתוהא על הראשונות הרי שהיה אדם רשע גמור כל ימיו ובסוף עשה תשובה הקב"ה מקבלו מה טעם הרי שהיה אדם רשע גמור כל ימיו ובסוף עשה תשובה הקב"ה מקבלו מה טעם (שם) ובשוב רשע מרשעתו וגו' אמר רבי יוחנן ולא עוד אלא כל העבירות שעשה הן נחשבין לו כזכיות מה טעם (תהילים מה) מור ואהלות קציעות כל בגדותיך כל בגידות שבגדת בי הרי הן כמור ואהלות וקציעות רובי זכיות ומעוטי עבירות נפרעים ממנו מיעוט עבירות קלות שעשה בעולם הזה בשביל ליתן לו שכרו משלם לעתיד לבא אבל רובי עבירות ומעוטי זכיות נותנין לו שכר מצות קלות שעשה בעוה"ז בשביל לפרע ממנו משלם לעולם הבא אבל הפורק ממנו עול והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אע"פ שיש בידו מעש"ט נפרעי' ממנו בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא. ע"ז וגילוי עריות רבי יונה ורבי יוסי חד אמר כקלות וחד אמר כחמורות מה אנן קיימין אם כשעשה תשובה אין כל דבר עומד בפני בעלי תשובה אלא כי אנן קיימין באותו שלא עשה תשובה ומת בייסורין. תמן תנינן אלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחית המתים ואין תורה מן השמים ואפיקורס ר"ע אומר אף הקורא בספרים החצונים והלוחש על המכה ואומר (שמות טו) כל המחלה אשר שמתי במצרים לא עשים עליך כי אני ה' רופאך אבא שאול אומר אף ההוגה אתה שם באותיות הוסיפו עליהן הפורק עול והמיפר ברית והמגלה פנים בתורה אין להם חלק לעוה"ב הפורק עול זה שהוא אומר יש תורה ואיני סופנה המפיר ברית זה שהוא מושך לו ערלה המגלה פנים בתורה זה שהוא אומר לא נתנה תורה מן השמים ולא כבר תניתה האומר אין תורה מן השמים תני רב חנניה מנתוניא קומי ר' מנא שהוא עובר על ד"ת בפרהסיא כגון יהויקים מלך יהודה וחבירו רובו זכיות יורש ג"ע רובו עבירות יורש גיהנם היה מעויין אמר רבי יוסי נושא עונות אין כתיב כאן אלא נושא עון הקב"ה חוטף שטר אחד מן העבירות והזכיות מכריעות אמר ר"א (תהילים סב) ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשה ואי לית ליה את יהב ליה מן דידך היא דעתיה דר"א דר"א אמר ורב חסד מטה כלפי חסד

דף ה,ב פרק א הלכה א גמרא רבי ירמיה אמר רבי שמואל בר רב יצחק בעי (משלי טז) צדקה תצר תם דרך ורשעה תסלף חטאת חטאים תרדוף רעה ואת צדיקים ישלם טוב (משלי יג) אם ללצים הוא יליץ ולענוים יתן חן (שמואל א ב) רגלי חסידו ישמור ורשעים בחושך ידמו (משלי ג) כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון וסיגין סיגה ותרעה תרעין רבי ירמיה אמר רבי שמואל בר רב יצחק שומר אדם את עצמו מן העבירה פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך הקב"ה משמרו מה טעם (איוב לז) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר אמר ר"ז ובלחוד דלא יתיב ליה מה טעם (קוהלת ד) והחוט המשולש לא לעולם ינתק אין כתיב כאן אלא לא במהרה ינתק אין מטרחת עלוי מפסק הוא ואמר

רבי הונא אמר ר' אבהו הקב"ה אין לפניו שכחה הא בשל ישראל נעשה שוכחו מה טעם נושא עון נשא כתיב וכן דוד הוא אומר (תהילים פה) נשאת עון עמיך כסית כל חטאתם סלה:

דף ה,ב פרק א הלכה ב משנה אין פוחתין לפיאה מששים אע"פ שאמרו אין לפיאה שעור הכל לפי גודל השדה ולפי העניים ולפי הענוה:

דף ה,ב פרק א הלכה ב גמרא תני אין אומרים לו הבא גמלים וטעון מתניתא ביתר מכשיעור אבל בכשיעור אומרים לו הבא גמלים וטעון שדהו מרובה ועניים מועטים נותן לפי שדהו שדהו מועטים ועניים מרובים נותן לפי העניים ר"ש דרש שני דברים לקלו של בעל הבית שדהו מרובים ועניים מועטים נותן לפי העניים שדהו מועטים ועניים מרובים נותן לפי שדהו: מתניתא לא אמרה כן אלא הכל לפי גודל השדה ולפי העניים ולפי הענוה:

דף ה,ב פרק א הלכה ג משנה נותנין פיאה מתחלת השדה ומאמצעה רש"א ובלבד שיתן בסוף כשיעור רבי יהודה אומר אם שייר קלח אחד סומך לו משום פיאה

דף ו,א פרק א הלכה ג משנה ואם לאו אינו נותן אלא משום הבקר:

דף ו,א פרק א הלכה ג גמרא רבי יוסי בשם ר"ש בן לקיש (ויקרא יט) ובקוצרכם מה ת"ל (שם) לקצור אלא אפילו יש לו כמה לקצור ר' יונה בשם ר"ש בן לקיש ובקוצרכם מה ת"ל לקצור אלא אחד בתחלה ואחד בסוף רבי יוסי בשם ריב"ל ובקוצרכם מה ת"ל לקצור אלא אחד לגבוה ואחד להדיוט רבי יודן בעי כלום מעות הקדש מתחללין אלא בתלוש שמא במחובר אמר ר' חנינא שלא תאמר יעשה קציר הקדש כקציר הדיוט

דף ו,ב פרק א הלכה ג גמרא ראשונה מהו מן מה דתני הרי זו פיאה וצריך ליתן בסוף כשיעור הדא אמרה קדשה משום פיאה מהו כשיעור כל שדהו או כשיעור המשתוייר איפשר לומר קדשה משום פיאה ותימא כשיעור כל שדהו אלא כשיור המשתוייר רבי חייא בשם רבי יוחנן במחובר רבי יסא בשם רבי יוחנן בתלוש

דף ז,א פרק א הלכה ג גמרא מה מתכוין לפטור את שדהו או לא נשמעינא מן הדא דאמר ר' יסא בשם רבי יוחנן לעולם הוא מוסיף והולך מה אנן קיימין אם במתכווין לפטור את שדהו כבר נפטרה אלא כי אנן קיימין בשאינו מתכווין לפטור את שדהו:

דף ז,ב פרק א הלכה ד משנה כלל אמרו בפיאה כל שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ ולקיטתו כאחת ומכנסו לקיום חייב בפיאה והתבואה והקטניות בכלל הזה ובאילן האוג והחרובים האגוזים והשקדים והגפנים והרימונים הזיתים והתמרים חייבין בפיאה:

דף ז,ב פרק א הלכה ד גמרא ובקוצרכם אין לי אלא קוצר תולש מנין ת"ל לקצור עוקר מנין ת"ל קצירך אין לי אלא תבואה קטניות מנין ת"ל בארצכם אילנות מנין ת"ל שדך תני זורעין זרעי' וזרעי עילן כאחד והזורע מן החרצנים לוקה ארבעים אמר ר"ז כתיב לא תזרע כרמך כלאים עיקר כרמך לא תזרע כלאים אמר ר' יודן קפודקיא בעא קומי ר' יוסי תמן אמרין זרעי אילן קרוין זרעים וכא את אמר זרעי אילן אינן קרוין זרעים אמר לי' תמן מיעוט הכתוב שאין דרך בני אדם להיות קורין אותם זרעים

דף ח,א פרק א הלכה ד גמרא ברם הכא ריבה הכתוב על כל זרע זרוע אשר יזרע ואית דבעי נשמעינא מן הדא כי תבצור כרמך מה את ש"מ אמר רבי יוחנה לא תדקדק כמה דתימר ועולל למו כי תחבוט זיתך מה את ש"מ אמר רבי יונה לא תקיפו פאת ראשיכם ומה זית וכרם מיוחדים שלקיטתן כאחת ומכנסם לקיום וחייבין בפיאה אף כל דבר

שלקיטתן כאחת ומכנסן לקיום חייבין בפיאה אי מה זית וכרם מיוחדים שהן חייבין בביכורים וחייבין בפיאה אף כל דבר שחייבין בביכורים חייבין בפיאה ת"ל קצירך אפילו קציר אורז ואפילו קציר דוחן יאמר זית ואל יאמר כרם שאלו נאמר זית ולא נאמר כרם הייתי אומר זית שהוא פטור מן הפרט חייב בפיאה כרם שהוא חייב בפרט לא יהא חייב בפיאה הוי צריך הוא שיאמר כרם או אלו נאמר כרם ולא נאמר זית הייתי אומר כרם שהוא חייב בפרט חייב בפיאה זית שאינו חייב בפרט אינו חייב בפיאה הוי צריך הוא שיאמר זית וצריך הוא שיאמר כרם יצא זית ולימד על כל האילנות פיאה ויצא כרם ולימד על כל האילנות פרט כשם שיצא זית ולימד על כל האילנות פיאה כך יצא כרם ולימד על כל האילנות פרט אמר רבי אבון דבר שהוא שוה לשניהם מלמד ודבר שאינו שוה בשניהם אינו מלמד על דעתיה דרבי ישמעאל ניחא דר' ישמעאל דרש כל דבר שהוא בכלל ויצא לידון בדבר החדש נעקר מן הכלל

דף ח,ב פרק א הלכה ד גמרא והרי הוא בחידושו צריך הוא שיאמר פאה בכרם ע"ד דרבנן דאינון אמרין הרי הוא בכלל והרי הוא בחידושו לאיזה דבר נאמר פיאה בכרם א"ר אבון אילו לא יצא אלא כרם יאות הוה מקשייא עכשיו שיצא כרם וזית אילו נאמר זית ולא נאמר כרם הייתי אומר זית שהוא פטור מפרט חייב בפיאה כרם שהוא חייב בפרט יהא פטור מפיאה כמה דתימר גבי קציר דבר שלקיטתו כאחת ומכניסו לקיום וחייב בפאה ואומר אף בפועל כן אמר ר' יונה שנייא היא דכתיב (דברים כג) וקטפת מלילות בידך אפי' מדבר שאינו לקיום תני ר' יוסי ברבי יהודא אומר רוטבי תמרים פטורים מן הפיאה לפי שאין ראשון שבהן ממתין לאחרון יאות א"ר יוסי בר"י מ"ט דרבנן אמר ר"ז מפני שכולן צריכין שאור בבת אחת ר' יצחק בן חקולי וריב"ל תרוויהון אמרין קולקוס לירק ולמעשרות ולשביעית ולפיאה ולביכורים ולנדרים צריכה:

דף ח,ב פרק א הלכה ה משנה לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשרות עד שימרח

דף ט,א פרק א הלכה ה משנה ונוטל מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרות עד שימרח ומאכיל לבהמה לחיה ולעוף ופטור מן המעשרות עד שימרח דברי רבי עקיבה כהן ולוי שלקחו את הגורן המעשרות שלהן עד שימרחו המקדיש ופודה חייב במעשרות עד שימרח הגיזבר:

דף ט,א פרק א הלכה ה גמרא דבי יוסי בר' יעקב ברבי זבדי בשם רבי אבהו ר' נחמיא בר עוקבן ומטי בה בשם רבי יוחנן הפריש ביכורים מכרי ממורח פטור מתרומה גדולה אמר רבי חגי קומי רבי יוסי מתניתא אמרה כן לעולם הוא נותן משום פיאה ופטור מן המעשר עד שימרח הא אם מירח חייב מה שאין כן בתרומה ולימא אף בביכורים יהא חייב אע"פ שלא מירח ויידא אמרה דא ולמה נקרא שמן ביכורים

דף ט,ב פרק א הלכה ה גמרא שהן בכורים לכל וכל הקודם את חבירו חבירו מתחייב בו מתני' דבית שמאי הוא דבית שמאי אומרים הפקר עניים הפקר ואתייא דרבי עקיבה כחניות דבית חנן דתני למה חרבו חניות דבני חנן ג' שנים קודם שחרב ב"ה שהיו מוציאין פירותיהן מן המעשרות דהוויון דרשי' עשר תעשר פרט ללוקח ואכלה פרט למוכר א"ר יוחנן קנס קנסו להן שלא יהיו קופצין לגיתות ולגרנות טבח כהן חברייא בשם ריב"ל פטור לו שבת אחת א"ר יוסי אזלית לדרומא ושמעית ר' חנן אבוי דר"ש בשם ריב"ל פטר ליה שבת אחת ר' יודן מדמי ליה להדא קנס קנסו להן א"ל רב יוסף ואי משום קנס אפילו

שבת א' לא יפטור ליה חנווני כהן ר' יודן אמר פוטרים לו שבת א' ר' יוסי אמר אין פוטרים לו שבת א' ע"ד דר' יוסי מן בין חנווני לטבח חנווני יכול להערים טבח אינו יכול להערים תני לא נחלקו רבי ור' יהודא הנשיא על הלוקח פירות מחוברים מן הגוי שהן חייבין במעשרות ועל של ישראל שנכנס תחתיו ועל הלוקח פירות תלושים מן הגוי שהן פטורות מן המעשרות על מה נחלקו על הלוקח פירות תלושין מחבירו בשנת מעשר עני ר' יהודא הנשיא אומר אחד עני ואחד עשיר מוציאין מידו ורבי אומר עשיר מוציאין מידו עני אין מוציאין מידו מ"ט דר"י הנשיא כשם שאין אדם זוכה בלקט שכחה ופיאה שלו כך לא יזכה במעשר עני שלו מ"ט דרבי לקט שכחה ופיאה אין טובלין מעשר עני טובל וכבר נטבל עד שהוא ברשותו של ראשון מ"ט דר"י הנשיא משום קנס ומ"ט דרבי עשיר יש בידו ליקח עני אין בידו ליקח ור"י הנשיא אומר מצוי הוא ללות ורבי אומר אינו מצוי ללות:

מסכת פיאה פרק ב

דף י,ב פרק ב הלכה א משנה ואלו מפסיקין לפיאה הנחל והשלולית ודרך היחיד ודרך הרבים ושביל היחיד ושביל הרבים הקבוע בימות החמה ובימות הגשמים הבור והניג וזרע אחר קוצר לשחת מפסיק דברי ר"מ וחכמים אומרים אינו מפסיק אלא א"כ חרש:

דף י,ב פרק ב הלכה א גמרא שנאמר שדך ובלבד שלא יוציא משדה לחברתה ואינו מחובר ואין תימר מחובר הוא אפילו שדה אילן מפסיק דתנינן תמן הכל מפסיק לזרעים ואינו מפסיק לאילן אלא גדר הא גדר מחובר ואינו מחובר אין תימר מחובר אפילו שער כותש מפסיק דתנינן אם היה שער כותש אינו מפסיק אלא נותן פיאה אחת לכל הדא אמרה שאינו מחובר אין תימר מחובר הוא אפילו מצד א' מפסיק דתני אם היה שער כותש מכאן ומכאן אינו מפסיק הא מצד א' מפסיק:

דף יא,א פרק ב הלכה א גמרא ר' יוסי בשם ר' יוסי ברבי חנינא הפריש פאה משדה לחברתה לא קדשה ר"ז בעי קומי ר' יוסא נתכוין לזכות מן המיצר ושרע מינה מחלפא שיטתיה דר' יוסא דתנינן תמן מודים חכמים לר"ע בזורע שבת או חרדל בג' מקומות כיני מתני' שבת בג' מקומות חרדל בג' מקומות שמואל אמר מפני שאין הראשון שבהן ממתין לאחרון שבהן ר' יסא בשם ר' יוחנן מפני שדרכן ליזרע ערוגות ערוגות וכא את אמר הכין פשיטא ליה שהוא מפסיק לא צורכ' דלא קדש' משום פיאה או לא קידשה תני ר' אושעיא הפריש פיאה משדה לחברתה לא קדשה ושמע מימר אפי' מיצר ר' יוסי ב"ח אומר חצובות מפסיקין לפיאה רב חסדא בעי בהן חלק יהושע את הארץ אתא ר' חנינא בשם רב חסדא בהם תיחם יהושע את הארץ שלולית כל שהיא מושכת נחל אע"פ שאינו מושך מכיון דתנינן דרך היחיד דרך הרבים מה צורכה אנא מימר לך אפי' דרך הרבים אינו מפסיק לאילן אלא גדר מכיון דתנינן שביל היחיד שביל הרבים מה צורכה להוציא את הקבוע בימות החמה ואינה קבוע בימות הגשמים רב אמר בור וניר בית רובע וזרע אחר אפילו כל שהוא ר' יוחנן אמר בור וניר וזרע אחר בג' תלמים של פתיח מה ופליג מה דמר רב בחיוב פיאה מה דמר רבי יוחנן

דף יא,ב פרק ב הלכה א גמרא בפיטור פיאה והתני בור וניר חייבים בפיאה מן מה דמר רב בשדה בינונית מן מה דמר רבי יוחנן כחמשים על שתים ר"ז בשם ר"א ר"מ ור' יהודא שניהם אמרו ד"א כמה דר"מ אמר הקוצר לשחת מפסיק כן ר' יהודא אומר הקוצר לשחת מפסיק כמה דרבי יהודא אומר חיוב בפיאה מפסיק כן ר"מ אומר חיוב בפיאה מפסיק:
והא אשכחן דר"מ אומר חיוב בפיאה מפסיק כהדא דתני אכלה גוביי קירסמוה נמלים שברתו הרוח או בהמה פטורה הכל מודים אם חרש מפסיק אם לא חרש אינו מפסיק מני הכל מודים לאו ר"מ הדא אמרה מפני שהוא פיטר פאה אבל אם הוא חייב אפי' לא חרש מפסיק כיי דתנינן תמן א"ר יודן אימתי בזמן שהתחיל עד שלא הביא שליש אבל אם הביא שליש אסור לקצור יקצור חייב בפיאה ודבר שהוא חייב בפיאה מפסיק ר"ז בעי כמה דר' יודא אמר

דף יב,א פרק ב הלכה א גמרא התחיל עד שלא הביאה שליש ואפי' הביאה שליש פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה כן ר"מ אמר התחיל עד שלא הביאה שליש ואפי' הביאה שליש פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה:

דף יב,א פרק ב הלכה ב משנה אמת המים שאינה יכולה להקצר כאחת ר' יהודא אומר מפסקת וכל ההרים אשר במעדר יעדרון אע"פ שאין הבקר יכול לעבור בכליו הוא נותן פאה א' לכל:

דף יב,א פרק ב הלכה ב גמרא הוון בעון מימר ולא פליגין אשכחת תני אמת המים הקבועה הרי זו מפסקת הוון בעון מימר מן מה דא"ר יהודא בעומד מצד א' ואינו יכול לקצור מצד השני אבל אם היה עומד באמצע וקוצר מיכן ומיכן אינו מפסיק אשכח תני ופליג היה עומד באמצע וקוצר מכאן ומכאן מפסיק מצד א' אינו מפסיק חייא בר אדא בשם ר"ש בן לקיש היה שם סלע על פני כל שדהו אם עוקר הוא את המחרישה מצד זה ונותנו לצד זה מפסיק מצד אחד אינו מפסיק והתני מדרגות שהן גבוהות עשרה טפחים נותן פאר מכל אחת ואחת פחות מכאן נותן מא' על הכל ופחות מכאן אינו עוקר את המחרישה מצד זה ונותנה בצד זה אפילו פחות מכאן עוקר הוא לא אתינן מיתני עשרה אלא משום סופרה שאם היו ראשי מדריגות מעורבים שהוא נותן מאחד:

דף יב,א פרק ב הלכה ג משנה הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן אלא גדר ואם היה שער כותש אינו מפסיק אלא נותן פאה אחת על הכל ולחרובין כל הרואין זה את זה אמר ר"ג נוהגין היו בבית אבא נותנין פאה אחת לזיתים שהיו להם בכל הרוח ולחרובין כל הרואין זה את זה ר"א ב"ר צדוק אומר משמו אף לחרובים שהיו להם בכל העיר:

דף יב,א פרק ב הלכה ג גמרא מה כותש כעלה במכתש או כותש על גבי גדר מן מה סער כותש אין הגדר

דף יב,ב פרק ב הלכה ג גמרא כותש הדא אמרה כותש על גבי גדר ר' מנא אמר זימנין דהוי בה בתוך ארבע אמות וזמנין דהוי בה בתוך עשרה טפחים בנטועין מטע עשר לבית סאה מה את ש"מ והוא שיהיו בתוך ארבע אמות לגדר והן שיהיו בתוך עשרה טפחים בין גוף לגוף ממטע עשרה לבית סאה: ולחרובים כו' מי מכוון להם את הרוחות העיר מכוונת להון את הרוחות אמר רבי יוסי בר' בון של בית ר' היו להם ד' בדים לד' רוחות העיר והן נותנים לכל בד לפי רוחו היו שם ג' אילנות הראשונים רואים את האמצעים והאמצעים רואים את הראשונים ואין הראשונים רואין זה את זה מפריש מן הראשי' על האמצעים ומן האמצעים על הראשים ואינו מפריש מן הראשים על הראשים:

דף יב,ב פרק ב הלכה ד משנה הזורע את שדהו מין אחד אע"פ שהוא עושה שתי גרנות נותן פאה א' זרעה שני מינים אע"פ שהוא עושה גורן א' נותן שתי פאות הזורע את שדהו שני מיני חטים עשאן גורן א' נותן פאה אחת עשאן שתי גרנות נותן שתי פאות מעשה שזרע ר"ש איש המצפה לפני ר"ג ועלו ללשכת הגזית ושאלו אמר נחום הלבלר מקובל אני מר' מישא שקיבל מאבא שקיבל מן הזוגות שקיבלו מן הנביאים הלכה למשה מסיני בזורע את שדהו שני מיני חטים עשאן גורן אחת נותן פאה אחת עשאן שתי גרנות נותן שתי פאות:

דף יב,ב פרק ב הלכה ד גמרא קצר חצי אגדו וחצי השמותית לעשותן גורן אחת ונמלך ועשאן שתי גרנות אינו מפריש מן האגדו על השמותית לא בתחלה ולא בסוף קצר חצי האגדו וחצי השמותית לעשותן ב' גרנות ונמלך ועשאן גורן אחת מפריש מן האגדו שבסוף עלה שמותית שבסוף מן האגדו שבתחלה עלה שמותית שבתחלה מפריש מן האגדו על האגדו בשכילה את שדהו אבל אם לא כילה את שדהו אפילו מן האגדו על האגדו אינו מפריש קצר חצי אגדו וכל השמותית לעשותן גורן אחת ונמלך ועשאן שתי גורנות מפריש מן האגדו וכל השמותית ששם נפטרה: אמר ר"ז בשם ר' יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין אתה יודע מה טיבה

דף יג,א פרק ב הלכה ד גמרא אל תפליגנה לר"א שהרי כמה הלכות נאמרו למשה בסיני וכולהן משוקעות במשנה אמר ר' אבין ויאות היא שני מיני חטים אילולי שבא נחום ופי' לנו ידועין היינו ר"ז בשם ר"א (הושע ח) אכתוב לכם רובי תורתי וכי רובה של תורה נכתבה אלא מרובין הן הדברים הנדרשים מן הכתב מן הדברים הנדרשים מן הפה וכיני אלא כיני חביבין הן הדברים הנדרשים מן הפה מן הדברים הנדרשים מן הכתב ר' יודא בן פזי אומר אכתוב לכם רובי תורתי אלו התוכחות אפילו כן לא כמו (שם) זר נחשבו אמר רבי אבין אילולי כתבתי לך רובי תורתי לא כמו זר נחשבו מה בינן לאומות אלו מוציאין ספריהם ואלו מוציאין ספירהם אלו מוציאין דפתריהן ואלו מוציאין דפתריהון ר' חגי אמר בשם ר' שמואל בר נחמן נאמרו דברים בפה ונאמרו דברים שבכתב ואין אנו יודעין איזה מהן חביב אלא מן מה דכתיב (שמות לד) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל הדא אמרה אותן שבפה חביבין ר' יוחנן ור' יודן בי ר"ש חד אמר אם שמרת מה שבפה ושמרת מה שבכתב אני כורת אתך ברית ואם לאו אין אני כורת עמך ברית וחרנא אמר אם שמרת מה שבפה וקיימת מה שבכתב אתה מקבל שכר ואם לאו אין אתה מקבל שכר ריב"ל אמר עליהם ועליהם כל ככל דברים הדברים מקרא משנה תלמוד ואגדה אפי' מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה בסיני מה טעם (קוהלת א) יש דבר שיאמר אדם ראה זה חדש הוא וגו' משיבו חבירו ואומר לו כבר היה לעולמים ר"ז בשם שמואל אין למידין לא מן ההלכות ולא מן ההגדות ולא מן התוספות אלא מן התלמוד תני ר' חלפתא בן שאול היא שני מיני חיטין היא שני מיני שעורין אמר ר"ז כך היתה הלכה בידן ושכחוה היא שני מיני חטין היא שני מיני שעורין והתנינן המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים יבשים לגורן אית לך מימר שוק וגורן כך היתה הלכה בידן ושכחוה רבי חנניא בשם שמואל אין למידין מן ההוריי' הכל מודים שאין למידין מן המעשה אמר ר' מנא הדא דתימר בההוא דלא סבר ברם בההוא דסבר עבד א"ל בין סבר בין לא סבר בההוא דפליגי ברם בההוא דלא פליגי בין סבר בין לא סבר:

דף יג,א פרק ב הלכה ה משנה שדה שקצרוה גוים שקצרוה ליסטים קרסמוה נמלים שברתו הרוח או בהמה פטורה קצר חצייה וקצרוה ליסטים חציי' פטורה שחובת הקציר בקמה קצרוה ליסטים חצייה וקצר חצייה נותן פאה ממה שקצר
דף יג,ב פרק ב הלכה ה משנה קצר חצייה ומכר חצייה הלוקח נותן פאה לכל קצר חצייה והקדיש חצייה הפודה מיד הגיזר הוא נותן פיאה לכל:
דף יג,ב פרק ב הלכה ה גמרא מתניתא בשקצרוה לעצמן אבל קצרוה לישראל חייבת ותני כן אין שוכרין פועלין גוים מפני שאין בקיאין בלקט מתניתין כשקצרוה לאבדה אבל קצרוה שלא לאבדה חייבת א"ר הושעיא בר שימי אפי' תימר כשקצרוה שלא לאבדה פטורה מאחר שהפיאה ניתנית במחובר לקרקע ואין קרקע נגזלת מפני שהוא מפריש מן הקמה על הקמה ומן הקמה על הקציר ואינו מפריש מן הקציר לא על הקציר ולא על הקמה פעמים שהוא מפריש מן הקציר על הקמה היאך עבידא כילה את שדהו ושייר בה כדי פיאה כיון שקצר שיבולת ראשונה חזר' פיאה לעומרי' נמצאת מפריש מן הקציר עלה קמה ולא סוף דבר שכילה את שדהו אלא אפי' בשקצר ואמר מכאן ואילך אני מפריש פיאה כיון שקצר שיבולת ראשונה חזרה פיאה לעומרים מפריש מן הקציר עלה קמה המוכר מהו שיזכה בפיאה שהיא מתרת את העומרין נשמעינא מן הדא אמר ר' יהודא אימתי בזמן שקיבלה ממנו למחצה לשליש ולרביע מה בינה לקדמייתא אלא לכשתקצר שליש תהא שלך אמר ר' בון בר חייא הדא אמר שהמוכר זכה בפיאה שהיא מתרת את העומרים א"ר יוסי תמן לא נתחייבה שדהו ברשותו ברם הכא נתחייבה שדהו ברשותו אלו קצר חצי שדהו ומכר מה שקצר הלוקח מותר בלקט שכחה ופיאה יאות הלוקח מהו שיזכה בפיאה שהיא מתרת את העומרין של מוכר בפלוגתא דר' ור"י הנשיא: ר' פינחס בעי קצירת ח"ל מהו שתהא חייבת בפיאה שלא תאמר הקדש פטור וח"ל פטור אי מה הקדש חייב אף ח"ל חייב אשכח תנא קציר ארצכם ולא קציר ח"ל
דף יד,א פרק ב הלכה ה גמרא קצר הגיזבר חצי חציה ולא הספיק לקצר את השאר עד שפדה את כלה מפריש מן הקציר על הקציר וכל מה שנקצר ברשות הקדש כבר נפטר:

מסכת פיאה פרק ג

דף יד,א פרק ג הלכה א משנה מלבנות התבואה שבין הזיתים בש"א פיאה מכל או"א ובה"א מאחת על הכל ומודים שאם היו ראשי שורות מעורבין שהוא נותן פיאה אחת המגמר את שדהו ושייר קלחים לחים ר"ע אומר פיאה מכל א' וא' וחכ"א מא' על הכל מודים חכמים לר"ע בזורע שבת או חרדל בשלשה מקומות שהוא נותן פאה מכל אחת ואחת:
דף יד,א פרק ג הלכה א גמרא אנן תנינן של בין הזיתים ותניי דבית רבי שבין האילנות מתני' צורכה לדבית ר' דבית ר' צורכה למתני' אילו תנינן מתניתין ולא תניי דבית ר' הוינן אמרין לא אמרנו אלא של בין הזיתים דבר שהוא חייב בפיאה אבל דבר שהוא פיטור פאה אף ב"ש מודים שהוא נותן פיאה אחת על הכל הוי צורכה לדבית רבי או אילו תניי לדבית ר' ולא תנינן במתני' הוינן אמרין לא אמרנו אלא שבין האילנות דבר שהוא פיטור פאה

אבל דבר שהוא חייב פיאה אף ב"ה מודים שהוא נותן פיאה מכל אחת ואחת הוי צורכה למתני' וצורכה לדבית ר' מה אנן קיימין אם במורווחי' אף ב"ש מודים שהוא נותן פיאה אחת על הכל אם ברצופין אף ב"ה מודים שהוא נותן פיאה מכל א' וא' אלא כי אנן קיימין בנטועין מטע עשר לבית סאה ב"ש עובדי להון כרצופין וב"ה עובדי להון כמורווחי' מ"ט דב"ש שאין דרך בני אדם להיות מכניסין זרעים בין האילנות אתיא דב"ש כרבי יוסי כמה דרבי יוסי אמר אין דרך בני אדם להיות מכניסין בצלים בין הירק כן ב"ש אומרים אין דרך בני אדם להיות מכניסין זרעים בין האילנות מסתברא ב"ש יודו לר' יוסי ור"י לא יודה לב"ש ב"ש יודו לר"י שאין דרך ב"א להיות מכניסין בצלים בין הירק ר"י לא יודה לב"ש שכן דרך ב"א להיות מכניסין זרעים בין האילנות: היה שם גדר כמין דהוא אילן עד כדון במעורבים מכאן ומכאן הרי מעורבים מצד א' או בשלשה תלמים פתיח או אפי' כ"ש.

דף יד,ב פרק ג הלכה א גמרא המגמר כו' כהדין נימרא מקום הזבלין עולין התחילה נמרדה קרי לה. עד כדון כשהיה יבש מכאן ומכאן ולח באמצע היה לח מכאן ומכאן ויבש באמצע רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן אתיא דר"מ בשיטת ר"ע רבו כמה דר"ע אמר לח ויבש שני מינים הן כן ר' מאיר אומר לח ויבש שני מינין הן אמרי חברייא קומי ר' יוסי ולמה לי כר"ע אפי כרבנן דתנינן תמן המחליק בצלים לשוק ומקיים יבישים לגורן אמר רבי יוסי שמעינן שוק וגורן שני מינים הם לח ויבש שני מינים הם חצי לח וחצי יבש אף ר"ע מודה והתנינן מודים חכמים לר"ע בזורע שבת או

דף טו,א פרק ג הלכה א גמרא חרדל בשלשה מקומות כיני מתני' שבת בשלשה מקומות חרדל בשלשה מקומות שמואל אמר מפני שאין הראשון ממתין לאחרון שבהן ור' יוחנן אמר מפני שדרכן ליזרע ערוגות ערוגות על דעתיה דשמואל מפריש מכל קלח וקלח ע"ד דר' יוחנן מפריש מכל ערוגה וערוגה:

דף טו,א פרק ג הלכה ב משנה המחליק בצלים לחים לשוק ומקיים יבישים לגורן נותן פיאה לאילו לעצמן ולאילו לעצמן וכן באפוני' וכן בכרם המידל נותן מן המשואר על מה ששייר והמחליק מאחת יד נותן מן המשואר על הכל:

דף טו,א פרק ג הלכה ב גמרא תני המירג חייב בתחילתו וחייב בסופו ואי דינו מירוג אמר רבי ירמיה כהדא דתנינן המחליק בצלים לשוק ומקיים יבישים לגורן אמר ר' יוסי הדין קיצחה כד את זרע לה היא עביד בצל דקיק כד את שתיל לה הוא עביד בציל רב דלא כן מה אנן אמרין הואיל הוא לזריעה יהא פטור מן הפיאה וחיטין לא לזריעה הן חיטין רובן לאכילה וזה רובו לזריעה ע"ד דר' ירמיה ירק חייב בפיאה מינו מכנסו לקיום מה עביד לה ר' יוסי גמור הוא ואינו מחוסר אלא ליבש תני לקט קצירך ולא לקט קיטוף ר' זעירא ר' חייא בשם ר' יוחנן המלקט שיבלין לעיסתו אפי' כל שהוא פטור מן הפיאה ר' אלעזר אמר אפי' במגל אמר ר' יוסי והוא ששייר והתני היה לו חמש גפנים והוא בוצרן ומכניסן לתוך ביתו פטור מן הפרט ומן הערלה ומן הרבעי וחייב בעוללות אמר ר' יודן כאן בגמורות כאן בשאינן גמורות א"ר יוסי אפי' תימא כאן וכאן בגמורות כאן וכאן בשאינן גמורות כאן כשביקש לאכלן ענבים ברם הכא כשביקש לעשותן יין עושה הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא הדא ילפא מן ההיא כשביקש לעשותן מלילות אפילו לא שייר וההיא ילפא מן הדא שאם בקש לעשותן יין והיא ששייר. המידל כו'. תניא א"ר יהודה בד"א במידל לשוק אבל במידל לבית נותן מן המשואר על

דף טו,ב פרק ג הלכה ב גמרא הכל א"ר זעיר' הדא דתימא בשעיבה על מנת להדל אבל אם עיבה על מנת שלא להדל לא סוף דבר לביתו אלא אפילו לשוק נותן מן המשואר על הכל:

דף טו,ב פרק ג הלכה ג משנה האמהות של בצלים חייבות בפיאה רבי יוסי פוטר מלבנות הבצלים שבין הירק רבי יוסי אומר פיאה מכל א' וא' וחכמים אומרים מא' על הכל:

דף טו,ב פרק ג הלכה ג גמרא רב אמר פורגדה ושמואל אמר צומחתה רבי יעקב בר בון בשם רבי חנינא לא אמר רבי יוסי אלא משום הבקר רבי בון בר חייא בעי קומי רבי מנא והבקר חייב בפיאה א"ל בזכה בהן אחת אחת והתני אע"פ שאין מתקיימות לו במרובה מתקיימות לו במועט הוי לית טעמא דלא משום מכניסו לקיום:

דף טו,ב פרק ג הלכה ד משנה האחין שחלקו נותנין שתי פיאות חזרו ונשתתפו נותנין פיאה אחת שנים שלקחו את האילן נותנין פאה אחת לקח זה צפונו וזה דרומו זה נותן פיאה לעצמו וזה נותן פאה לעצמו:

דף טו,ב פרק ג הלכה ד גמרא קצרו חצי שדה בשותפות וחלקו אינו מפריש משלו לא בתחילה ולא בסוף חזרו ונשתתפו וקצרו מפריש משלו שבסוף על של חבירו בסוף ולא משלו שבתחילה על של חבירו שבתחילה

דף טז,א פרק ג הלכה ד גמרא אמר ר' יוחנן קצר חצי שדה וקצר חצי חציו ולא הספיק לקצור את השאר עד שקצר כולו מפריש מן הראשון על האמצעים ומן האמצעים על הראשון אבל אינו מפריש מן הראשון על הראשון אמר רבי יהושע בן לוי היתה לו שדה אחת חצייה הביאה שליש וחציה לא הביאה שליש ולא הספיק לקצור החצי חציה עד שהביאה כולה שליש מפריש מן הראשון על האמצעיים ומן האמצעיים על הראשון ואינו מפריש מן הראשון על הראשון:

דף טז,א פרק ג הלכה ה משנה המוכר קלחי אילן בתוך שדהו נותן פאה מכל אחד ואחד אמר רבי יהודא אימתי בזמן שלא שייר בעל השדה אבל אם שייר שדהו הוא נותן פאה לכל:

דף טז,א פרק ג הלכה ה גמרא עד כדון כשהתחיל לקצור אפי' כשלא התחיל לקצור נישמעינה מן הדא לקח גז צאנו של חבירו אם שייר המוכר המוכר חייב ואם לאו הלוקח חייב ר' ירמיה בשם ר' יוחנן דר' יהודא היא שנייא היא תמן בין שהתחיל לגזוז צאנו בין שלא התחיל לגזוז וכא לא שניי' ליה בין שהתחיל לקצור בין שלא התחיל לקצור מ"ט דר"י משום דחובת הקציר בקמה או משום דמוכר לו חוץ מחובתו נישמעינה מן הדא לקח גז צאן חבירו אם שייר המוכר המוכר חייב ואם לאו הלוקח חייב א"ר ירמיה בשם ר' יוחנן דר' יהודא היא אית לך למימר תמן שחובת קציר בקמה לא משום דמכרו לו חוץ מחובתו וכא במכרו חוץ מחובתו מה נפק מביניהן עבר הלוקח ומפריש

דף טז,ב פרק ג הלכה ה גמרא אין תימר משום שחובת הקציר בקמה הפריש הפריש ואין תימר משום דמוכר לו חוץ מחובתו הפריש ונוטל ממנו דמים נשרף חלקו של מוכר אין תימר משום דחובת קציר בקמה נשרף נשרף ואין תימר משום במוכר לו חוץ מחובתו נשרף נוטל ממנו דמים:

דף טז,ב פרק ג הלכה ו משנה ר"א אומר קרקע בית רובע חייב בפיאה ר' יהושע אומר בעושה בית סאתים רבי טרפון אומר ששה על ששה טפחים ר' יהודא בן בתירה אומר כדי לקצור ולשנות והלכה כדבריו:

דף טז,ב פרק ג הלכה ו גמרא מ"ט דר"א נאמר כאן שדך ונאמר בכלאים שדך מה שדך שנאמר להלן בית רובע אף שדך שנאמר כאן בית רובע מ"ט דרבי יהושע נארמר כאן שדך ונאמר להלן ושכחת עומר בשדה מה שדה שנאמר להלן סתיים אף כאן סתיים מ"ט דר' טרפון ששה על ששה מערוגה ריב"ב אומר כדי לקצור ושלנות והלכה כדבריו מה קצירה דרך הקוצרים או אפילו כ"ש מן מה דכתיב (תהילים קלב) אשר לא מלא כפו קוצר וחצנו מעמר הדא אמרה קצירה כדרך הקוצרים:

דף יז,א פרק ג הלכה ז משנה ר"ע אומר קרקע כ"ש חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב עליו פרוזבול ולקנות עמה נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה הכותב נכסיו שכיב מרע שייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת לא שייר כ"ש אין מתנתו קיימת ב הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כ"ש אבדה כתובתה ר' יוסי אומר אם קבלה עליה אע"פ שלא כתב לה אבדה כתובתה:

דף יז,א פרק ג הלכה ז גמרא רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש בעי הגע עצמך שהיה שם שיבולת אחת עד שלא קצר אין כאן חיוב בפאה משקצר אין כאן שיור רבי חנניא בשם ר' פינחס תיפתר כשהיה שם קלח א' ובו חמש שיבלין רבי מנא בעי וליתנן אמר קמה כל שהוא חייבת בפאה אלא בגין

דף יז,ב פרק ג הלכה ז גמרא דתנא ביכורים תני קרקע תני והראיון רבי יוסי בשם ר' יוחנן מי שאין לו קרקע פטור הראיון רבי מנא בעי ולמה לנגן אמר מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי דכתיב (דברים כו) מן האדמה אשר נתתה לנו ר' יוסי בי רבי בון בשם ר' יוחנן אמר שמועתא כן מי שאין לו קרקע פטור מן הוידוי דכתיב מן האדמה אשר נתתה לנו רבי יוסי בשם ריב"ל מי שאין לו קרקע פטור מן הראייה שנאמר (שמות לד) ולא יחמוד איש את ארצך וגו' מעשה באחד שהניח את כריו ובא ומצא אריות סובבים אותו מעשה באחד שהניח בית של תרנגולים ובא ומצא חתולים מקורעים לפניו חד בר נש שביק ביתיה פתיח ואתא ואשכח הכינה כריכה על קרקסוי רבי פינחס משתעי הדין עובדא תרין אחין הוון באשקלון הוו להון מגורין נוכראין אמרין כדין אילין יהודאין סלקין לירושלים אנן נסבין כל מה דאית להון מן דסלקין זימן להם הקב"ה מלאכים נכנסים ויוצאים בדמותן מן דנחתון שלחנון לון מקמן אמרו לון אן הויתם אמרו לון בירושלים אמרו לון ומאן שבקותון בגו ביתא אמרו ולא ב"נ אמרו בריך אלההון דיהודאי דלא שבקון ולא שביק להון: מניין לנכסים שאין להם אחריות שהם נקנים עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה רבי יוסי בשם חזקיה ר' יונה רבי חנינא תרותייא בשם חזקיה כתיב (דברי הימים ב כב) ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערים בצורות ביהודא עד כדון כשהיה קרקעות עם המטלטלין במקום א' היו קרקעות במקום אחד ומטלטלין במקום אחר א"ר בון ב"ר חייא נשמעינה מן הדא אמר להן ר"א מעשה במדוני א' שהיה בירושלים והיו לו מטלטלין הרבה וביקש לחלקן ליתנן במתנה אמרו לו אין את יכול אלא אם קנית קרקע מה עשה הלך וקנה סלע אחד בצד ירושלים ואמר חצייה צפונית אני נותן לפלוני עם מאה חביות של יין וחצייה דרומית אני נותן לפלוני עם ק' חביות של שמן ובא מעשה לפני חכמים וקיימו חכמים את דבריו אמר רבי

חנניא קומי רבי מנא ולא שכיב מרע הוא לפי שבכל מקום אין אדם מזכה אלא בכתב וכאן אפילו בדברים לפי שבכל מקום אין אדם מזכה אלא עד שיהיו קרקעות ומטלטלין במקום א' וכאן אפילו קרקעות במקום א' ומטלטלין במקום אחר א"ל לא ר"א היא שנייא היא שכיב מרע דר"א כבריא דרבנן

דף יח,א פרק ג הלכה ז גמרא תמן תנינן ר"ע אומר קרקע כ"ש חייב בפאה אמר רבי מתניא תיפתר שהיה שם מקום שיבולת ומרגליות טמונה בו: איזה הוא שכיב מרע כל שלא קפץ עליו החולי דרך הארץ הקרובים נכנסים אצלו מיד והרחוקים נכנסים אצלו לאחר ג' ימים אם קפץ עליו החולי אלו ואלו נכנסין אצלו מיד דלמא ר' הונה ר' פינחס ר' חזקיה סלקון למבקרא לר' יוסי בתר תלתא יומין אמר לון כי בעיתון מקיימא מתניתא שייר קרקע כ"ש מתנתו קיימת אפי' הבריא לא שייר כ"ש אין מתנתו קיימת והוא שהבריא ר' בא ר' חייא בשם רב עשו דברי ש"מ כבריא שכתב ונתן והוא שמת מאותו החולי הא אם הבריא לא ובמסיים ובאמר תנו שדה פלוני לפלוני אמר תנו חצי שדה פלוני לפלוני וחצי שדה פלוני לפלוני כמי שסיים או עד שיאמר חצייה בצפון וחצייה בדרום רבי אבינא בשם ר' ירמיה שייר מטלטלין לא עשה ולא כלום אתא חמי שייר קרקע כ"ש אית ליה מחיים שייר אבנים טובות ומרגליות אין לו מחיים אמר רבי יוסי יודע הוא האיש הזה ששכיב מרע מזכה אפילו בדברים לאיזה דברים כתב בהן קנין כדי לעשות מתנת בריא שייר עבדים תני רבי יודן בר פזי דבר דליא ולא ידעין מה תני:

דף יח,ב פרק ג הלכה ז גמרא כתב לזה וחזר וכתב לזה רב אמר אינו יכול לחזור בו רבי אבא בר חונה ורבי יוחנן יכול לחזור בו היאך עבידא היה רבו ראשון והשני כהן והשלישי ישראל ע"ד דרב יכול לאכול בתרומה ע"ד דרבי אבא בר חונה ור"י אינו יכול לאכול בתרומה הכל מודים שאם היה רבו הראשון ישראל אינו אוכל בתרומה שמא יבריא רבי יוסי ב"ר בון בשם רב הונה מתני' מסייע לר' אבא בר חונה ור"י בריא שכתב דייתיקי ושכיב מרע שכתב מתנה חוזר בו בריא שכתב דייתיקי חוזר בו ולא עוד הוא בריא ודכוותיה ש"מ שכתב מתנה חוזר בו ולא עוד היא ש"מ איזה היא דייתיקי דא תהא לקיים ולעמוד ואם מת ינתנו נכסים לפלוני איזה היא מתנה הרי כל נכסי נתונים לפלוני מתנה מעכשיו ושתהא כתב בה מהיום אחתיה דרבי גוריין כתבת נכסי לאחוה וסלק אחוה רבה פייסה וכתבת ליה אתאי עובדא קומי רבי אימי אמר הכין אמר רבי יוחנן חוזר בו אמר ר"ז לא מודה ר' יוחנן שאם כתוב בה מהיום שאינו יכול לחזור בו אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין יכול לחזור בו אתא רבי לא בשם רבי יוחנן אינו יכול לחזור ואנהר רבי אימי וחזר עובדא: רב אמר במזכה על ידיה ושמואל אמר במחלק לפניה רבי יוסי ב"ר חנינא אמר מקולי כתובה שנו כאן וכן תני בר קפרא מקולי כתובה שנו כאן אמר רבי בא טעמא דר' יוסי ב"ר חנינא לא סוף דבר כתובה מנה ומאתים אלא אפילו כתובה של אלף דינר מקולי כתובה שנו כאן:

דף יט,ב פרק ג הלכה ז משנה הכותב נכסיו לעבדו יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין ר"ש אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר הרי כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מא' מרבוא שבהן:

דף יט,ב פרק ג הלכה ז גמרא רבי יסא בשם ר"א שייר מטלטלין לא עשה ולא כלום אני אומר גופו שייר: וכשבא מעשה לפני רבי יוסי אמר (משלי כד) שפתים ישק משיב דברים נכוחים:

מסכת פיאה פרק ד

דף כ,א פרק ד הלכה א משנה הפיאה נתנית במחובר לקרקע בדלית ובדקל בעל הבית מוריד ומחלק לעניים רש"א אף בחילוקי אגוזים אפילו תשעים ותשעה עניים אומרים לחלק וא' אומר לבוז לזה שומעין שאומר כהלכה ובדלית ובדקל אינו כן אפילו תשעים ותשעה אומרים לבוז ואחד אומר לחלק לזה שומעין שאמרו כהלכה:

דף כ,א פרק ד הלכה א גמרא כתיב (ויקרא יט) לא תכלה פאת שדך מכאן שהפאה ניתנת במחובר לקרקע יכול אפילו בדלית ובדקל תלמוד לומר קציר מה קציר מיוחד שהקטן מושל בו כגדול יצאו הדלית והדקל שאין הקטן מושל בו כגדול אית דבעי משמעינא מן הדא (שם) תעזוב הנח לפניהם תבואה בקשה תלתן בעמיר תמרים במכבדות

דף כ,ב פרק ד הלכה א גמרא יכול בדלית ובקל כן ת"ל (ויקרא יט) אותם מה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכתוב ומיעט מרבה אני את אלו שאינן של סכנה ומוציא אני את אלו שהם של סכנה מחובר ואינו מחובר אין תימר מחובר קורא שם פיאה למעלן אין תימר אינו מחובר קורא שם פיאה למטן אין תימר קורא שם פאה למעלן הוצאה משל עניים אין תימר קורא שם פאה למטן הוצאה משל בעל הבית אפי' תימר קורא שם פאה למעלן הטריחו על בעל הבית שתהא הוצאה שלו מפני הסכנה תני בשם ר"מ כל האילנות סכנה ר"מ לא דריש קציר ורבנן דרשי קציר כל עמא דרשי קציר אלא ר"מ אמר כל האילנות סכנה ורבנן אמרי אין סכנה אלא הדלית והדקל בלבד ר' חנניא בשם ריש לקיש מעשה שמתו חמשה אחים בחמשה חלוקי אגוזי' בעל הבית שקרא שם פאה וכילה קורא אני עליו (ויקרא יט) לא תכלה פאת שדך בקוצרך לא קרא שם פאה וכילה קורא אני עליו לא תכלה פאת שדך בקוצרך התנו ביניהם אפילו כן אין שומעין להם אלא בע"ה יחלק בידו שמא יראה לעני מדעתו וישליך לפניו ר' שמואל בר' אבדומא בעי כילה את שדהו את אמרת חזרה פאה לעומרים אפי' כן בע"ה מחלק בידו שלא יראה לעני מדעתו וישליך לפניו:

דף כא,א פרק ד הלכה ב משנה נטל מקצת הפאה וזרק על השאר אין לו בה כלום נפל לו עליה ופירס טליתו עליה מעבירין אותו ממנה וכן בלקט וכן בעומר השכחה:

דף כא,א פרק ד הלכה ב גמרא תני בשם ר"מ קונסי' אותו ומוציאין ממנו את התלוש ואת המחובר עד כדון מזיד שוגג ואפילו כריכו ר"ש בן לקיש משום אבא כהן ברדלא אדם זוכה לחבירו במציאה מ"ט (דברי הימים א כב) ואני בעניי הכינותי לבית ה' זהב ככרים מאה אלף וכסף אלף אלפים ככרים ולנחושת ולברזל אין משקל כי לרוב היה ועצים ואבנים הכינותי ועליהם תוסיף ר' יונה אמר רב הושעיא בעי מה אנן קיימין אם בתוך ארבע אמות עשיר הוא אם בחוץ לארבע אמות ויש אדם מקדיש דבר שאינו שלו וקימנוה במקדיש ראשון ראשון אמר ר' אבון מהו בעניי שאין עשירות לפני מי שאמר והיה העולם ד"א בעניי שהיה

דף כא,ב פרק ד הלכה ב גמרא מתענה ומקדיש סעודתו לשמים התיב ר' יעקב בר אידי בשם ר"ש בן לקיש והא תנינן ראה את המציאה ונפל לו עליה ובא אחר והחזיק בה זה

שהחזיק בה זכה בה א"ל תפתר כשלא אמר יזכו לי ארבע אמות שלי והתני נפל לו עליה פירס טליתו עליה מעבירין אותו ממנה א"ל עוד היא כשלא אמר יזכו לי ד' אמות שלי והתני ר"ח שנים שהיו מתכתשין על העומר ובא עני אחר וחטפו מלפניהם זכה בו א"ל עוד היא כשלא אמר יזכו לי ד' אמות שלי אמר רבי יוחנן זו בגיטין מה שאין כן במתנ' רובה דרבי יוחנן רובה דריש לקיש רובה דרבי יוחנן מה אם מציאה שאין זוכה בה מדעת אחרת ד"א זוכות לו מתנה שזוכה בה מדעת אחרת לא כ"ש שד"א זוכות לו רובה דר"ל מה מתנה שאינו זוכה בה מתוך ד"א הרי הוא זוכה בה מדעת אחרת מציאה שהוא זוכה בה מתוך ד"א לא

דף כב,א פרק ד הלכה ב גמרא כ"ש התיב ר"ז קומי ר' יוסא והתנינן וכן לענין הקדושין א"ל היא גיטין היא קדושין והתנינן וכן לענין החוב א"ל שכן אם א"ל זרקיהו לים ויהא מחול לך מחול לו מעתה אפי' קרוב ללוה זכה הלוה והתנינן קרוב ללוה חייב הלוה שכן אם אמר לי' זרקהו עד שיכנס לרשותי ועדיין לא נכנס ברשותו א"ר אבוה כל אילין התותבתה דהוה ר"ז מותיב קומי ר' יסא ר"ל מותיב קומי ר' יוחנן מקבל מיני פתר לי' באילין פרתייא:

דף כב,א פרק ד הלכה (ב) ג משנה פיאה אין קוצרין אותה במגלות ואין עוקרין אותו בקרדומות כדי שלא יכו איש את רעהו ג' אבעיות ביום בשחר ובחצות ובמנחה ר"ג אומר לא אמרו אלא כדי שלא יפחתו רע"א לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו של בית נמר היו מלקיטין על החבל ונותנין פאה מכל אומן ואומן:

דף כב,א פרק ד הלכה (ב) ג גמרא מהו אבעיות א"ר אבון כמה דתימ' איך נחפשו עשו נבעו מצפוניו בשחר ובחצות ובמנחה בשחר מפני המניקות ובחצות מפני התינוקות ובמנחה מפני הנמושות רשב"ג אומר לא אמרו אלא שלא יפחתו ואם רצה להוסיף מוסיף ר"ע אמר לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו הא אם רצה לפחות לא יפחות של בית נמר היו מלקיטין אותה על החבל ונותנין פיאה מכל אומן ואומן תני אבא שאול אומר מזכירין אותן לגנאי מזכירין אותן לשבח מזכירין אותן לגנאי שהיו נותנין פאה א' ממאה ומזכירין אותן לשבח שהיו מלקיטין אותן עם החבל ונותנין פאה מכל אומן ואומן תני בשם ר"ש מפני ה' דברים לא יתן אדם פאה אלא בסוף שדהו מפני גזל עניים ומפני ביטול עניים גזל עניים כיצד שלא יראה אדם את השעה פנויה ויאמר לקרובו עני בא וטול לך את הפאה מפני ביטול עניים כיצד שלא יהו עניים יושבין ומשמרין כל היום ואומרי' עכשיו הוא נותן פיאה עכשיו הוא נותן פיאה מפני הרמאים כיצד שלא יאמר כבר נתתי פיאה ויהא בורר את היפה ומוציא את הרע מפני מראית העין כיצד שלא יהו העוברים והשבים אומרים ראו היאך קצר איש פלוני שדהו ולא הניח פאה לעניים ומפני שאמרה תורה לא תכלה פאת שדך:

דף כב,א פרק ד הלכה (ג) ד משנה נכרי שקצר את שדהו ואח"כ נתגייר פטור מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה ר' יהודא מחייב בשכחה שאין שכחה אלא בשעת העימור:

דף כב,א פרק ד הלכה (ג) ד גמרא יאות אמר ר' יהודא ומ"ט דרבנן ר' אמי בשם ר' חזקיה רב יהודא בשם שמואל כתי' ושכחת עומר בשדה ושכחת קמה את שיש לו שכחת קמה יש לו שכחת עומרין את שאין לו שכחת קמה אין לו שכחת עומרין וישראל וגוי שהיו שותפין בקמה חלקו של ישראל חייב וחלקו של גוי פטור רבי חזקיה בשם רב ירמיה במחלוקת:

דף כב,א פרק ד הלכה (ד) ה משנה הקדיש קמה ופדה קמה חייב הקדיש עומרין ופדה עומרין חייב הקדיש קמה ופדה עומרין פטורה שבשעת חובתה היתה פטורה כיוצא בה המקדיש פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות ופדאן חייבין משבאו לעונת המעשרות ופדאון חייבין הקדישן עד שלא נגמרו וגמרן הגיזבר ופדאן פטורין שבשעת חובתן היו פטורים:

דף כב,א פרק ד הלכה (ד) ה גמרא ולמה תנינן תרי זמנין ר' יונה ר' חייא ריב"ל בשם בר פדי' אחת למירוח ואחת לשליש ר' יוסי אמר ר' בא וחברייא חברייא אמרי אחת למירוח ואחת לשליש ר' בא מפרש יבחלה למירוח ובפאה לשליש

דף כב,ב פרק ד הלכה (ד) ה גמרא מתני' דר"ע היא דר"ע אמר אחר שליש הראשון את מהלך דאתפלגין שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ממנו ישראל ר"ע אומר פטור וחכמים אומרים בתוספות חייב מאי כדון תפתר כר"ע במירוח וכדברי הכל בקוצר מיד:

דף כב,ב פרק ד הלכה (ה) ו משנה מי שליקט פאה ואמר הרי זו לפלוני ר"א אומר זכה וחכמים אומרים יתננה לעני הנמצא ראשון הלקט והשכחה והפאה של נכרי חייב במעשר אלא א"כ הפקיר:

דף כב,ב פרק ד הלכה (ה) ו גמרא ריב"ל אמר בבעל הבית עשיר נחלקו אבל בבעל הבית עני מאחר שהוא ראוי ליטול זכה. אמר ר' זעירא ר"א ורבי יוחנן וריב"ל שלשתן אמרו דבר אחד ר"א דאמר ר"ז בשם ר"א אדם זוכה לחבירו במציאה רבי יוחנן דתנינן תמן מציאת בנו ובתו הקטנטים עבדו ושפחתו הכנעניים מציאת אשתו הרי אלו שלו מציאת בנו ובתו הגדולים ועבדו ושפחתו העבריים מציאת אשתו שגירשה אע"פ שלא נתן לה כתובה הרי אלו שלהם ואמר ר' יוחנן כשאין טפולין לאביהם אבל אם היו טפולין לאביהם מציאותן שלו ריב"ל דריב"ל אמר בבע"ה עשיר נחלקו אבל בבע"ה עני מאחר שהוא ראוי ליטול זכה תני השוכר את הפועל לעשות עמו בכל מלאכה מציאותו לבע"ה ר"ש בן לקיש בעי רצה לחזור חוזר בו ואת אמרת מציאותו לבע"ה רבי יעקב בר אחא בעי ר' יוסי מקשה מה צורכה להההוא דאמר ריש לקיש ולא שמעינן דמר ר' יעקב בר אחא איתפלגין ר' יוחנן ור"ש בן לקיש ר' יוחנן אמר אדם זוכה לחבירו במציאה וריש לקיש אמר אין אדם זוכה לחבירו במציאה. ר' רדיפה אמר איתפלגין ר' יונה ור' יוסי חד אמר הראוי ליטול זכה וחרנא אמר הראוי ליתן זכה מאן דמר הראוי ליטול כ"ש ליתן ומאן דמר הראוי ליתן אבל ליטול לא מתניתא פליגא על מ"ד הראוי ליטול זכה דתנינן תמן תן גט זה לאשתי שכן ראוי לקבל גט בתו ושטר שחרור זה לעבדי שכן ראוי לקבל גט שחרורו ותנינן התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה להחזיר יחזיר

דף כג,א פרק ד הלכה (ה) ו גמרא והעבד ראוי להוליך הוא את הגט פתר לה לצדדין והא מתניתא פליגי על מ"ד הראוי ליטול זכה דתנינן תמן עישור שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף ומקומו מושכר לו ור"ע ראוי ליטול הוא פתר לה קודם שהעשיר ואפי' תימר משהעשיר תיפתר כשהי' פרנס ויד הפרנס כיד העני מילתי' דריב"ל אמרה הראוי ליטול זכה דאמר ריב"ל בבע"ה עשיר נחלקו אבל בבע"ה עני מתוך שהוא ראוי ליטול זכה. ר' ירמיה ר' חזקיה בשם רבי יוחנן כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרו' ברם כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות אפי' הפקרו חייב ר' יוסי בשם רבי יוחנן כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות ברם כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן

דף כג,ב פרק ד הלכה (ה) ו גמרא המעשרות קל הקילו חכמים בליקוטי' ר"א שאל ואין לו קנין נכסים לא על הדא איתאמרת אלא על הדא ר' חזקיה ר' ירמיה בשם ר' יוחנן כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות ברם כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן מעשרות עליה שאל ר"א ואין לו קנין נכסי' ר' חנינא בשם ר' פינחס אף על הקדמייתא על דר' יוסי שאל דר"י אמר בשם ר' יוחנן כמ"ד אין קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות ברם כמ"ד יש קנין לגוי בא"י לפוטרו מן המעשרות עלי' שאל ר"א ואין לו קנין נכסי':

דף כד,א פרק ד הלכה (ה) ז משנה איזה לקט הנושר בשעת הקצירה היה קוצר מלא יד ותולש מלא קומצו הכהו קוץ ונפל מידו לארץ הרי זה של בע"ה תוך היד תוך המגל לעניים אחד היד ואחד המגל לבעל הבית ראש היד וראש המגל ר' ישמעאל אומר לעניים ור"ע אומר לבע"ה חורי הנמלים שבתוך הקמה הרי זה של בע"ה ושל אחר הקוצרים העליונים לעניים והתחתוני' לבע"ה ר"מ אומר הכל לעניים שספק לקט לקט:

דף כד,א פרק ד הלכה (ה) ז גמרא תני לקט קצירך ולא הקוצר בידו ודכוותי' פרט כרמך ולא הפורט בידו רב כהנא ורב תחליפא חד אמר תוך היד ותוך המגל וחד אמר תוך היד ואפילו אחורי המגל רבי יהודה בשם רבי שמואל עליונים לעניים בלבינים ותחתונים לבע"ה בירוקי' ר"מ אומר הכל לעניים שספק לקט לקט שאי אפשר לגורן לצאת בלא ירוקי' אמר רבי יוחנן דרבי יהודה בן חגרא היא דתני גר שנתגייר והיתה לו קמה נקצרת עד שלא נתגייר פטור משנתגייר חייב ואם ספק פטור

דף כד,ב פרק ד הלכה (ה) ז גמרא רבי יהודא בן חגרא מחייב ר"ש בן לקיש אומר ד"ה היא ישראל שעיקרו חייב ספקו חייב וגוי שעקרו פטור ספיקו פטור אמר ר' יוחנן כך היה משיב ר"מ את ר' יהודא בן חגרא אין אתה מודה לי שספק לקט לקט אמר ר"ש בן לקיש כך היה ר"מ משיב את החכמים אין אתם מודים לי שספק לקט לקט: ומניין שספק לקט לקט ר"ש בר נחמן בשם ר' יונתן (תהילים סב) עני ורש הצדיקו הצדיקוהו במתנותיו ר"ש בן לקיש בשם בר קפרא (שמות כג) לא תטה משפט אביונך בריבו בריבו אין אתה מטהו אבל מטהו אתה במתנותיו א"ר יוחנן וכה זכה הוא מה ששנה לנו רבי תעזוב הנח לפניהם משלך אמר ר' לא כתיב (דברים כד) לגר ליתום ולאלמנה יהיה בין מדידך בין מדידיה הב ליה:

מסכת פיאה פרק ה

דף כד,ב פרק ה הלכה א משנה גדיש שלא לוקט תחתיו כל הנוגעות בארץ הרי הוא של עניים הרוח שפזרה את העומרים אומדין אותה כמה לקט היא ראויה לעשות ונותן לעניים רשבג"א נותן לעניים כדי נפילה:

דף כד,ב פרק ה הלכה א גמרא הכא את אמר אומדי' אותה כמה לקט היא ראויה לעשות ונותן לעניים וכא את אמר כל הנוגעת בארץ הרי היא של עניים רבי אבהו בשם ר' יוחנן קנס קנסו בו שגדש על גבי ליקטן של עניים עד כדון מזיד אפי' שוגג אפי' כריכות אפי' חטין ע"ג שעורין ואפי' גדשו אחרים חוץ מדעתו ואפי' קרא לעניים ולא באו

דף כה,א פרק ה הלכה א גמרא רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש דב"ש הוא דבש"א הפקר לעניים הפקר וכב"ה עניים מעשרים ואוכלים א"ל ר' יוסי שמענו שהוא פטור מן המעשרות ד"ה משום קנס שהפקר ב"ד הפקר דכתי' (עזרא י) וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו ומניין שהוא פטור מן המעשרות ר' יונתן ברי' דר' יצחק בר אחא שמע להן מן הדא אין מעברין את השנה לא בשביעית ולא במוצאי שביעית ואם עברוה הר"ז מעוברת וחורש א' שהוא מוסיף לא פטור ממעשרות היא עד כדון שביעית מוצאי שביעית מניין א"ר אבון שלא לרבות באיסור חדש ר' זעירא בשם ר' אבהו הדא דתימר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ אבל משהתיר רבי להביא ירק מח"ל היא שביעית היא שאר שני שבוע תני אין מעברין כו' אמר ר' מנא הדא דתימר בראשונה שהיו השנים כסדרן אבל עכשיו שאין השנים כסדרן היא שביעית היא שאר שני שבוע תני של בית ר"ג עברוה במוצאי שביעית מיד אמר ר' אבין אין מן הדא אין את ש"מ כלום שמור את חודש האביב שומרהו שיבוא בחידושו ויידא אמרת דא גדיש שלא לוקט תחתיו רבי מנא בשם ר"ש בן לקיש דב"ש היא דב"ש אומרים הפקר לעניים הפקר ברם כב"ה עניים מעשרים ואוכלין א"ל רבי יוסי שמענו שהוא פטור מן המעשרות ד"ה משום קנס ר"ז רבי אבהו בשם ר' יוחנן ארבעת קבין לכור ר"ז בעי קומי רבי אבהו ארבעת קבין לכור או לבית כור א"ל לבית כור תמן תנינן אמר ר' יהודא מה קיצבה בכרי אלא אם יש בה כדי נפילה א"ר אבהו בנופל לה כדי לזורעה וכא את אמר הכין:

דף כה,א פרק ה הלכה ב משנה שיבולת שבקציר וראשה מגיע לקמה אם נקצרת עם הקמה הרי היא של בע"ה ואם לאו הרי היא של העניים שיבולת של לקט שנתערבה בגדיש מעשר שיבולת אחת ונותן לו אמר ר"א וכי העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו אלא מזכה את העני בכל הגדיש ומעשר שיבולת אחת ונותן:

דף כה,א פרק ה הלכה ב גמרא איזהו היא

דף כה,ב פרק ה הלכה ב גמרא קמה שהיא מצלת את הקמה אמר רבי יוחנן כהדא דתנינן שיבולת של קציר וראשה מגיע לקמה א"ר יוסי והוא שיהא הקציר סובבה והוא שיהא ראשה מגיע לקמה והוא שתהא יכולה להקצר עם הקמה היתה יכולה להקצר עם הקמה ואין הקמה יכולה להקצר עמה ניצולת היו שתים הפנימית יכולה להקצר עם הקמה ואין החיצונה יכולה להקצר עם הקמה הפנימית ניצולת ומצלת אמר רבי הושעיא רומס הייתי זתים עם רבי חייא הגדול ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינה שכחה אמר רבי יוחנן מכיון שעבר עליו ושכחו הרי זו שכחה מתני' פליגא על ר' הושעיא שיבולת של קציר וראשה מגיע לקמה שיבולת שבקציר אינו יכול לפשוט ידו וליטלה רבי לא ב שם רבי הושעיה באומן השני שנו דבר שהוא ראוי להציל ושכחו מהו שיעשה שכחה נשמעינא מן הדא עימר את הראשון ואת השני ואת השלישי ושכח את הרביעי אית תניי תני אם נטל את החמישית הרי זו שכחה ואית תניי תני אם שהה ליטול את החמישית הרי זו שכחה אמר רבי בון ב"ר חייא מ"ד נטל את החמישית כשיש שם ששית מ"ד אם שהה ליטול את החמישית כשאין שם ששית אם עד שלא נטל את החמישית לא כבר נראה לו לדון את הרביעית בשורה הדא אמרת דבר שהוא ראוי להציל ושכחו הרי זו שכחה דבר שהוא ראוי להציל ושכחו מהו שיעשה שכחה

דף כו,א פרק ה הלכה ב גמרא נשמעינא מן הדא סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה ותצילע קורה את שאינה עקורה הדא אמרה דבר שהוא ראוי להציל ושכחו הרי זו

שכחה אמר ר' יונה תיפתר הקוצר שורה ומעמר שורה וכבר שכח אתה קמה עד שלא ישכח את העומרים: כיצד הוא עושה מביא שתי שיבלין ואומר אם לקט היא הרי זו יפה ואם לאו הרי מעשרותיה קבועין בזו ונותן לו את הראשונה וחש לומר שמא אותה שיקבע בה מעשרות לקט היא אמר רבי יונה מביא שתי שיבלין ואומר אם לקט היא הרי זו יפה ואם לאו הרי מעשרות קבועים בזו ונותן לו את אחת מהן ר' אבהו בשם ריש לקיש דר"י היא דתנינן תמן שר' יוסי אומר כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות ור"מ מחייב אמר רבי בא דברי רבי יוסי צריך לזכותו לכהן אמר רבי יוסי הדא דרבי בא פליגי על דריש לקיש דתנינן תמן אלא מזכה את העני בכל הגדיש ומעשר שיבולת אחת ונותן לו א"ר בא דברי רבי יוסי צריך לזכותו לכהן הוי לית היא דר' יוסי אמר רבי מנא כל גרמא היא אמרה דרבי יוסי היא תניי' קומי סברי מימר אינו מזכה את העני בכל הגדיש אלא שיבולת אחד ותניי' אחרייא סברי מימר מזכה את העני בכל הגדיש והתנייא קדמייא סבר מימר מזכה מימינו לשמאלו ואינה זכייה והתנייא אחרייא סבר מימר אינה מזכה מימינו

דף כו,ב פרק ה הלכה ב גמרא לשמאלו וזכייה היא והתני ר"ז רבי אבהו בשם רבי יוחנן מחלפת שיטתיה דרבי אליעזר תמן הוא אמר זכה לו וכא אמר הכין בשיטתם השיבוהו בשיטת' דאת אמר על ידי חילופין היאך העני הזה מחליף דבר שלא בא ברשותו אלא מזכה את העני בכל הגדיש ומעשר שיבולת אחת ונותן לו:

דף כו,ב פרק ה הלכה ג משנה אין מגלגלין בטופיח דברי ר"מ וחכמים מתירין מפני שאיפשר:

דף כו,ב פרק ה הלכה ג גמרא תני המרבץ את שדהו עד שלא ירד העני לתוכה אם הזיקו מרובה על של עני מותר ואם היזק העני מרובה על שלו אסור רבי יהודה אומר בין כך ובין כך מניחן על הגדר והעני בא ונוטל את שלו מחלפא שיטתיה דר"י תמן הוא אומר כשם שהוא מידל בשלו כן הוא מידל בשל עניים וכא אמר הכין תמן הם גרמו לעצמן ולא באו ברם הכא הרי באו מחלפא שיטתין דרבנן תמן אינון אמרין אם הזיקו מרובה על של עני וכא אינון אמרין הכין תמן איא פשר ברם הכא אפשר והא ר"מ אמר אין מגלגלין ושמין של בע"ה בהפסדו והא רבנן אמרין

דף כז,א פרק ה הלכה ג גמרא מגלגלין ושמין לעניים בהפסדן ולמי הוא משלם אמר רבי יונה לעניי אותה העיר דלא כן מה אנן אמרין אמר ר' חייא בר אדא למדת הדין נצרכה:

דף כז,א פרק ה הלכה ד משנה בעה"ב שהיה עובר ממקום למקו' וצריך ליטול לקט שכחה פאה ומעשר עני כשיחזור לביתו ישלם דברי ר"א וחכ"א עני היה באותה שעה המחליף עם העניים בשלו פטור ובשל עניים חייב שנים שקבלו שדה באריסות זה נותן לזה חלקו מעשר עני וזה נותן לזה חלקו מעשר עני המקבל שדה לקצור אסור בלקט שכחה ופאה ומעשר עני א"ר יהודה אימתי בזמן שקבלה ממנו למחצה לשליש ולרביע אבל אם אמר לו שליש מה שאתה קוצר שלך מותר בלקט שכחה ופאה ואסור במעשר עני:

דף כז,א פרק ה הלכה ד גמרא תני אב ובנו איש וקרובו שני אחין שני שותפין פודין זה לזה מעשר שני ונותנין זה לזה מעשר עני אמר רבי יודא תבוא מאירה למי שהוא נותן לאביו מעשר עני אמרו מניין שאם היו שניהם עניים: מה בינה לקדמייתא אלא לכשתקצור שליש הרי הוא שלך אמר רבי חייא ב"ר בון הדא אמרה שהמוכר זכייה בפאה

שהיא מתרת את העומרים אמר יוסי ב"ר בון תמן נתחייבה שדהו ברם הכא לא נתחייבה שדהו ברשותו אמר רבי אבהו בר נגרי שנייא היא בלקט שכחה ופאה שהן בעזיבה:

דף כז,א פרק ה הלכה ה משנה המוכר שדהו המוכר מותר והלוקח אסור לא ישכור אדם את הפועל על מנת שילקט בנו אחריו ומי שאינו מניח את העניים ללקט או שהוא מניח את א' ואת א' אינו מניח או שהוא מסייע את א' מהן הרי זה גוזל את העניים על זה נאמר (משלי כב) אל תשיג גבול עולים:

דף כז,א פרק ה הלכה ה גמרא מתניתא כשמכר לו שדהו וקומתו אבל אם מכר לו קמה ושייר לו שדה אצל זה אני קורא שדך ואצל זה אני קורא קצירך ואם עשה כן הרי זה גוזל את העניים בעל הבית שעושה כן הרי זה

דף כז,ב פרק ה הלכה ה גמרא גוזל את העניים פועל שעושה כן הרי זה גוזל לבע"ה ולעניי'. וע"ז נאמר אל תשיג גבול עולי' ר' ירמיה ורב יוסף חד אמר אלו עולי מצרים וחד אמר אלו שירדו מנכסיהן לסמיא צווחין סגיא נהורא א"ר יצחק (ישעיהו נח) ועניי' מרודי' תביא בית אמר ר' אבין אם עשית כן מעלה אני עליך כאלו הבאת ביכורי' לבית המקדש נאמר כאן תביא ונאמר להלן (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך וגו':

דף כז,ב פרק ה הלכה ו משנה העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחהו בע"ה שכחו בע"ה ולא שכחוהו פועלים עמדו העניים בפניו או שחיפוהו בקש אינה שכחה:

דף כז,ב פרק ה הלכה ו גמרא העומר ששכחוהו פועלים ולא שכחו בעה"ב אינה שכחה דכתיב (דברים כד) קצירך ושכחת שכחו בע"ה ולא שכחו פועלים אינה שכחה דכתיב כי תקצור ושכחת ר"ש בן יהודא אומר משום ר"ש אפי' חמרין שהן עוברין בדרך וראו עומר א' ששכחוהו פועלין ולא שכחהו בע"ה אינו שכחה עד שישכחוהו כל אדם היה עומד בעיר ואומר יודע אני שהפועלין שכיחין עומרין במקום פלוני ושכחוהו אינו שכחה היה עומד בשדה ואמר יודע אני שהפועלין שכיחין עומרין במקום פלוני הרי זו שכחה שנאמר בשדה ושכחת ולא בעיר ושכחת ר"ז בשם שמואל אף לענין מציאה כן אנן קיימין אם ביכול ליגע בהן מה לי בתוך העיר מה לי בתוך שדהו ר' אבא בר כהנא ר' יוסי בשם רבי יוחנן והוא שיכול ליגע בהן אפי' בתוך שדהו היה כולו מחופה בקש נשמעינא מן הדא וכן הסומא ששכח יש לו שכחה וסומא לא כמי שכולו מחופה בקש הוא ר' יונה אומר בזוכר את הקשים אתיא דר' יונה כר"ז כמה דר"ז אומר בזוכר את העליון כן ר' יונה אמר בזוכר אתה קשים:

דף כז,ב פרק ה הלכה ז משנה המעמר לכובעות לכומסאות לחררה ולעומרים אין לו שכחה ממנו ולגורן יש לו שכחה המעמר לגדיש יש לו שכחה ממנו ולגורן אין לו שכחה זה הכלל כל המעמר למקום שהוא גמר מלאכה יש לו שכחה ממנו ולגורן אין לו שכחה למקום שאינו גמר מלאכה אין לו שכחה ממנו ולגורן יש לו שכחה:

דף כז,ב פרק ה הלכה ז גמרא ר' יונה אמר מן לעיל כמה דתימר (שמואל א יז) וכובע נחושת על ראשו: לכומסאות רבי אבינא אמר מלרע כמה דתימר (דברים לב) הלא הוא כמוס עמדי לחררה גלגל לעומרין א"ר יוחנן (דברים כד) כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה מה קציר שאין אחריו קציר אף עומר שאין אחריו עומר:

מסכת פיאה פרק ו

דף כח,א פרק ו הלכה א משנה בית שמאי אומרים הבקר לעניים הבקר ובה"א אינו הבקר עד שיבקור אף לעשירי' כשמיטה כל עומרי השדה של קב קב וא' של ארבעת קבין ושכחו ב"ש אומרים אינה שכחה ובה"א שכחה:

דף כח,א פרק ו הלכה א גמרא רבי חייא בשם ר' יוחנן טעמייהו דבית שמאי לעני ולגר מה ת"ל תעזוב אותם יש לך עזיבה אחרת כזו מה זו לעניים ולא לעשירים אף מה שנאמר במקום אחד לעניים ולא לעשירים אמר ר"ש ב"ל טעמייהו דב"ה (שמות כג) תשמטנה מה ת"ל ונטשתה יש לך נטישה אחרת שהיא כזו מה זו בין לעניים בין לעשירים אף מה שנאמר במקום אחר בין לעניים בין לעשירים מה מקיימון ב"ה טעמייהו דב"ש תעזוב אותם מיעוט זו לעניים ולא לעשירים אבל מה שאמר במקום אחר בין לעניים בין לעשירים מה מקיימון ב"ש טעמייהו דב"ה תשמטנה ונטשתה מיעוט זה בין לעניים בין לעשירים אבל מה שנאמר במקום אחר לעניים אבל לא לעשירים אמר ר' אבון לישן דמתני' מסייע לר"ש ב"ל עד שיפקיר אף לעשירים כשמיטה הפקר לבהמה אבל לא לאדם לגוים אבל לא לישראל לעשירים אבל לא לעניים ד"ה אין הפקרו הפקר לאדם אבל לא לבהמה לישראל אבל לא לגוים לעניי אותה העיר אבל לא לעניי עיר אחרת פלוגתא דר' יוחנן ור"ש ב"ל על דעתיה דר' יוחנן הפקרו הפקר וע"ד דר"ש ב"ל אין הפקרו הפקר א"ר לא בפירוש פליגי ר"י אמר הפקרו הפקר ור' שמעון ב"ל אמר אין הפקרו הפקר אמר ר' אבון ב"ר חייא הדה אמר' הפקר לעניים וזכו בהן עשירים תפלוגתא דר"מ ור' יוסי ע"ד דר"מ דו אמר כיון שאדם מפקיר דבר מרשותו הפקרו הפקר על דעתיה דר"י דו אמר אין הפקר יוצא מתחת ידי בעלים אלא בזכיה אין הפקרו הפקר

דף כח,ב פרק ו הלכה א גמרא עד כדון כשהפקירה לזמן מרובה אבל הפקיר' לזמן מועט נישמענא מן הדא הפקר את שדהו ב' וג' ימים חוזר בו תני ר"ש דיינא קומי ר"ז אפי' לאחר ג' ימים חוזר בו אמר לי' כיון דאת אמר אפי' לאחר ג' ימי' היא לאחר ג' ימים היא לאחר כמה ימים לישן מתני' מסייע לר"ז בד"א כשהפקיר סתם אבל אם אמר שדי מופקרת יום א' שבת אחת חודש א' שבוע א' אם עד שלא זכה בהן הוא או אחר יכול לחזור בו אבל משזכה בו בין הוא בין אחר אינו יכול לחזור בו הדא אמרה הוא זמן מרובה הוא זמן מועט הדא אמרה לא חשו על הערמה הדא אמרה שאדם מפקיר וחוזר וזוכה בו הדא פשיטא שאילתי' דר' זירא דר"ז אמר הוא זמן מרובה הוא זמן מועט מה אנן קיימין או משום דבר מסויים דיו שנים אי משום שורה דיו ג' חד בר רבנן אמר קומי ריש לקיש הדא דר' יוחנן כל שהוא יכול לחלקו ולעשותו שורה כב"ש רבי יונה בעי כל עומרי השדה של קב קב וא' של ד' קבין ושכחו כל עומרי השדה של ב' קבין וא' של שמונת קבין:

דף כט,א פרק ו הלכה ב משנה העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש [לבקר] ולכלים ושכחו בש"א אינו שכחה ובה"א שכחה:

דף כט,א פרק ו הלכה ב גמרא וקשיא על דבית שמאי בגפה ובגדיש דבר שהוא מסויים ואינון אמרין אינו שכחה וקשיא על דב"ה בבקר ובכלים דבר שאינו מסויים ואינון אמרין שהיא שכחה במקומו היה עומד בצד הגת או בצד הפירצה מתני' דבית שמאי דבית שמאי אומרים אינו שכחה אמר ר"י דברי הכל היא תמן דבר מחובר' בצד דבר מחובר ברם הכא דבר תלוש בצד דבר מחובר אמר רבי אילעאי שאלתי את רבי יהושע באלו עומרים פליגי בית שמאי וב"ה אמר לי בתורה הזאת עומר הסמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחו בית שמאי אומרים אינו שכחה ובית הלל אומרים שכחה וכשבאתי אצל רבי אליעזר אמר

לי לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על העומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלים ושכחה שהוא שכחה ועל מה נחלקו על העומר שנטלו ונתנו בצד הגפה בצד הגדיש בצד הבקר בצד הכלים ושכחו שבית שמאי אומרים אינו שכחה מפני שזכה בו ובית הלל אומרים שכחה וכשבאתי והרציתי את הדברים לפני רבי אליעזר בן עזריה אמר לי הברי' הן הן הדברים שנאמרו למשה בחורב תמן תנינן האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס מודים בית שמאי ובית הלל שמוכרת ונותנת וקיים נפלו לה משנתארסה בית שמאי אומרים תמכור ובית הלל אומרים לא תמכור רבי פינחס בעי קומי רבי יוסי ולמה לא תנינתא מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל אמר ליה לא אתינן מתני' אלא דבר שהוא חומר משני צדדין וקל משני צדדים ברם הכא חומר הוא מצד אחד וקל מצד אחד והתנינן בית שמאי אומרים הפקר לעניים הפקר הרי הוא קל לעניים וחומר לבעל הבית ותניתה קל הוא לעניים ואינו חומר לבעל הבית שמדעתו הופקרו אמר ליה והא תנינן עומר שהוא סמוך לגפה ולגדיש ולבקר ולכלי' ושכחו הרי הוא קל לבע"ה וחומר לעניי' ותניתה. א"ל קל הוא לבעה"ב ואינו חומר לעניי' שעדיין לא זכו בהן ואמור אוף הכא קל הוא לאשה ואינו חומר לבעל שעדיין לא זכה בהן א"ל מכיון שקידשה לזכותה ולזכותו נפלו אמר רבי יהודא אמרו לפני ר"ג הואיל וארוסה אשתו ונשואה אשתו מה זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל א"ל בחדשי' אנו בושי' אלא שאתם מגלגלין עלינו הישנים אילו הן החדשי' משנישאת ואילו הן הישנים עד שלא נישאת:

דף כט,ב פרק ו הלכה ג משנה ראשי שורות עומר שכנגדו מוכיח העומר שהחזיק בו להוליכו לעיר ושכחו מודים שאינו שכחה אילו הן ראשי השורות שנים שהתחילו באמצע השורה זה פנה לצפון וזה פנה לדרום ושכחו לפניהם ולאחריהם שלפניהם שכחה ושל אחריהם אינו שכחה יחיד שהתחיל מראש השורה ושכח לפניו ולאחריו שלפניו אינו שכחה ושל אחריו שכחה שהוא בבל תשוב זה הכלל כל שהוא בבל תשוב שכחה וכל שאינו בבל תשוב אינו שכחה:

דף כט,ב פרק ו הלכה ג גמרא מניין לראשי שורות אמר רבי יונה כתיב כי תקצור קצירך בשדך ושכחת מה שאתה קוצר אתה שוכח עד כדון ראשי שורות קמה סוף שורות עומרים אמר רבי יונה לא תשוב לקחתו ממקומו שבאת לא תשוב לקחתו עד כדון ראשי שורות קמה וסוף שורות עומרים ראשי שורות עומרים וסוף שורות קמה אמר רבי יונה נילף ראשי שורות עומרים מראשי שורות קמה וסוף שורות קמה מסוף שורות עומרים העומר שכנגדו מוכיח כיצד היו לו עשר שורות של עשרה עשרה עומרים עימר אחת מהן צפון ודרום ושכח אחד מהן אינו שכחה מפני שהיא נידון מזרח ומערב עימר מזרח ומערב ושכחומהו שיעשה שכחה נשמיענא מן הדא עימר את הראשון ואת השני ואת השלישי ושכח את הרביעי אית תניי תני אם נטל את החמישי הרי זו שכחה אית תניי תני אם שהה ליטול את החמישי הרי זו שכחה א"ר בון בר חייא מאן דאמר נוטל את החמישי כשיש שם ששי מ"ד אם שהה ליטול את החמישי כשאין שם ששי אם עד שלא נוטל את החמישי לא כבר נראה את הרביעי לידון בשור' ואת אמר שהוא שכחה וכא נמי שכחה היה עומר א' גדול עימר צד החיצון בצד הפנימי נידון בשורה עימר צד הפנימי בצד החיצון מהו שידון כשורה עימר מד העליון בצד התחתון נידון בשורה עימר

דף ל,א פרק ו הלכה ג גמרא התחתון בצד העליון מהו שידון כשורה רב כד נחית לתמן אמר אנא הוא בן עזאי דהכא אתא חד סב שאל ליה שני הרוגים זה על גב זה סבר רב שהן

עורפין א"ל אין עורפין א"ל למה אמר ליה התחתון משום טמון והעליון משום צף כד סלק להכא אתא לגבי ר' א"ל יאות א"ל כי ימצא ולא ימצאו ר' יהודה ברבי אמר היה שם אמת המים על כל פני השדה אם עוקר את המחרישה מצד זה ונותנה בצד זה אינו נידון כשורה ואם לאו נידון כשורה קצר חצי שורה ובא למחר נידון כשורה ישב לאכול ישב לישן קרא לו חבירו עומר שנוטלו להוליכו לעיר ונתנו על גבי חבירו ושכח את שניהן התחתון שכחה והעליון אינו שכחה רש"א שניהם אינו שכחה התחתון מפני שהיא מכוסה ועליון מפני שזכה בו ר"ז אומר בזוכר את העליון אתיא דר"ז כר' יונה דר' יונה אמר בזוכר את הקשין כן ר"ז אומ' בזוכר את העליון שדה שעומרי' מעורבבי' ושכח אחד מהן אינו שכחה עד שיטול כל סביבותיו:

דף ל,א פרק ו הלכה ד משנה שני עומרים שכחה שלשה אינו שכחה שני ציבורי זיתים וחרובים שכחה ושלשה אינו שכחה שני הוצני פשתן שכחה ושלשה אינו שכחה שני גרגרות פרט ושלשה אינן פרט שני שבלין לקט ושלשה אינן לקט כדברי ב"ה ועל כולן ב"ש אומרים שלשה לעניים וארבע לבע"ה:

דף ל,א פרק ו הלכה ד גמרא רבי בון ב"ר חייא בשם רבי יוחנן עשאן כמין גם לא אמר אלא ציבורין הא זיתים לא מה בין הציבורין ומה בין הזיתים ציבורין גמר מלאכה וזיתים אינן גמר מלאכה א"ר הושעיא רומס הייתי זיתים עם רבי חייא הגדול ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינו שכחה א"ר יוחנן מכיון שעבר עליו ושכחו הרי הוא שכחה ר"א בשם רבי חייא רבה חצי אשכול פרט תני רבי חייא חצי אשכול או אשכול שלם פרט והתני שני גרגרים פרט ר' אמי בקוצר ומניח תחת הגפן היו עשויין כמין סינפין מנחם בשם ר' יונתן והוא שיהא חותכן בשוה א"ר אבון טעמייהו דב"ש (דברים כד) לגר ליתום ולאלמנה יהיה טעמייהו דב"ה (ויקרא יט) לעני ולגר תעזוב אותם א"ר מנא שניהם מקרא אחד דרשו לגר ליתום ולאלמנה יהיה ב"ש אומרים לעניים וב"ה אומרים לבע"ה:

דף ל,א פרק ו הלכה ה משנה העומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה שני עומרי' ובהן סאתים רבן גמליאל אומר לבעה"ב וחכמים אומרים לעניים אמר ר"ג וכי מרוב העומרים יופי כוחו של בע"ה או הורע כחו של בע"ה א"ל יופי כחו אמר להם מה אם בזמן שהוא עומר א' ובו סאתיים אינו שכחה שני עומרים ובהן סאתיים אינו דין שלא יהא שכחה אמרו לו אם אמרו בעומר א' שהוא כגדיש תאמר בשני עומרים שהן ככריכות. קמה שיש בה סאתים ושכחה אינה שכחה אין בה סאתים אבל היא ראויה לעשות סאתים אפי' היא של טופח רואין אותה כאלו היא ענבה של שעורין:

דף ל,א פרק ו הלכה ה גמרא א"ר אלעזר כתיב (דברים כב) כי תקצור קצירך בשדך ושכחת עומר בשדה עומר שאתה יכול לפשוט ידך וליטלו אית תניי תני ושכחת עומר ולא גדיש היאך עבידא שכח עומר א' בצידו אין תעבדינא עומר ד"ה שכחה

דף ל,ב פרק ו הלכה ה גמרא ואין תעבדינא גדיש מחלוקת ב"ש וב"ה שכח שני עומרים בצידו אין תעבדינא עומר מחלוקת ב"ש וב"ה אין תעבדינא גדיש אינו נידון כשורה: א"ר יונה (דברים כב) כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה עומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה קמה שיש בה סאתים ושכחה אינה שכחה א"ר יוסי ובלבד שיבלין היו דקות רואין אותן כאלו הן ארוכות שדופות רואין אותן כאלו הן מליאות:

דף ל,ב פרק ו הלכה ו משנה קמה מצלת את העומר ואת הקמה והעומר אינו מציל לא את העומר ולא את הקמה איזה היא קמה שהיא מצלת את העומר כל שאינה שכחה אפי'

קלח אחד סאה תבואה עקורה וסאה שאינה עקורה וכן באילן השום והבצלים אינן מצטרפין רבי יוסי אומר אם באת רשות העני באמצע אין מצטרפין ואם לאו הרי אלו מצטרפין:

דף ל,ב פרק ו הלכה ו גמרא אמר רבי כתיב כי תקצור קצירך בשדה ושכחת עומר בשדה עומר שסביבותיו קציר לא עומר שסביבותיו קמה ולמה עומר שסביבותיו עומרין ולא עומר שסביבותיו קמה עומר שסביבותיו עומרי' מה שתחתיו שדה עומר שסביבותיו קמה מה שתחתיו קשין: תנא קמת חבירו מצלת על שלו של גוי מצלת את של ישראל של חטין מצלת את של שעורין דברי רבי וחכ"א אינה מצלת אלא שלו ואינה מצלת אלא ממינה תני רשב"ג כשם שהקמה מצלת את העומר כך העומר מציל את הקמה ודין הוא ומה אם הקמה שיפה בה כח העני ושכחה הרי מצלת עומר שהורע בו כח העני אינו דין שיציל אמר לו רבי מה אם קמה שיפה כח העני בה ושכחה הרי מצלת עומר שהורע כח העני בו ושכחו אינו דין שיציל מדברי שניהם נלמד מצילין עומר מעומר ואין מצילין קמה מקמה: האם אם שכח שכחה תיפתר בששכח אתה קמה תחילה: האם אם היו שתיהן עקורות לבעל הבית מתני' כר"ג

דף לא,א פרק ו הלכה ו גמרא ותציל עקורה שאינה עקורה הדא אמרה דבר שהוא ראוי להציל ושכחה שכחה א"ר יונה תיפתר בקוצר שורה ומעמר וכבר שכח את הקמה עד שלא שכח את העומר מה עד שתבא ממש או אפי' נראית להביא נשמעינא מן הדא כגון תבואה וכרם וכרם לא על אתר הוא הדא אמרה אפי' נראית להביא:

דף לא,א פרק ו הלכה ז משנה תבואה שניתנה לשחת או לאלומה וכן באיגודי השום ואגודת השום והבצלים אין להם שכחה וכל הטמוני' בארץ כגון הלוף והשום והבצלים ר' יהודה אומר אין להם שכחה וחכ"א יש להן שכחה:

דף לא,א פרק ו הלכה ז גמרא א"ר יונה לא סוף דבר ניתנה אלא אפי' נוטלה ע"מ ליתנה תמן תנינן המדליק את הגדיש והיו בו כלים רי"א משלם כל מה שבתוכו וחכ"א אינו משלם אלא גדיש חיטין או גדיש שעורין מחלפה שיטתי' דר"י תמן הוא אומר לרבות את הטמון וכא הוא אומר פרט לטמון תמן (שמות כד) ונאכל הגדיש או הקמה ממשמע שנאמר קמה איני יודע שהגדיש הוא בכלל ומה ת"ל גדיש לרבות את הטמון והכא שדך בגלוי פרט לטמון מחלפא שטתייהו דרבנן תמן אינון אמרין פרט לטמון וכא אינון אמרין לרבות את הטמון תמן או הקמה או השדה מה שדה בגלוי אף כל דבר שהוא גלוי ברם הכא שדך בגלוי פרט לטמון קצירך בגלוי פרט לטמון והוי מיעוט אחר מיעוט ואין מיעוט אחר מי עוט אלא לרבות את הטמון:

דף לא,א פרק ו הלכה ח משנה הקוצר בלילה והמעמר והסומא יש לו שכחה ואם היה מתכוין ליטול את הגס אין לו שכחה אם אמר הרי אני קוצר על מנת מה שאני שוכח אטול יש לו שכחה:

דף לא,א פרק ו הלכה ח גמרא כיני מתני' הקוצר בלילה והמעמר בלילה וסומא בין ביום ובין בלילה אמר רבי יונה לא סוף דבר נסין אלא אף דקין דכי מאחר שדרכו ליבחן בגסין אפי' דקין אין להם שכחה אמר הרי אני קוצר אל מנת מה שאני שוכח אני אטול יש לו שכחה שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל:

מסכת פיאה פרק ז

דף לא,א פרק ז הלכה א משנה כל זית שיש לו שם בשדה אפי' כזית הנטופה בשעתו ושכחו אינו שכחה במה דברים אמורים בשמו ובמעשיו ובמקומובשמו שהיה שופכני או בישני במעשיו שהוא עושה הרבה במקומו שהוא עומד בצד הגת או בצד הפירצה ושאר כל הזיתים

דף לא,ב פרק ז הלכה א משנה ב' שכחה שלשה אינן שכחה רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים:

דף לא,ב פרק ז הלכה א גמרא א"ר לא כתיב ושכחת עומר בשדה עומר שאתה שוכחו לעולם יצא זה שאת זוכרו לאחר זמן ר' ירמיה בעי היה מסויים בדעתו כמי שהוא מסויים היה עומד בצד הדקל הדקל מסיימו היו שניהם נטופה זה מסיים את זה וזה מסיים את זה היתה כל שדהו נטופה נישמענא מן הדא רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים ואמר ר"ש בן יקים לא אמר רבי יוסי אלא בראשונה שלא היו הזיתים מצויין שבא אדריינוס הרשע והחריב את כל הארץ אבל עכשיו שהזיתים מצויין יש להם שכחה: שופכני נוטף שמן והתנינן נטופה אלא שהוא עושה שמן הרבה והתנן במעשיו שהוא עושה הרבה אלא שופכני שהוא עושה שמן הרבה נטופה נוטף שמן במעשיו שהוא עושה הרבה שהוא עושה זיתים הרבה בישני אית דבעי מימר בישני ממש אית דבעי מימר דהוא מבעית לחברי' עד די עביד ד' כיפליסין כי ההיא דתנינן תמן כל עומרי השדה של קב קב וא של ארבעת קבין ושכחו מכיון שהוא עושה יותר מחבירו כמי שהוא מסויים עד די יעבד כל שנה ושנה מכיון שהוא עושה רובן של שנים כמי שהוא מסויים במקומו שהוא עומד בצד הגת או בצד הפירצה מתני' דבית שמאי היא דבית שמאי אומרים הפקר עניים הפקר אמר רבי יוסי דברי הכל היא תמן תלוש בצד דבר המחובר ברם הכא דבר מחובר בצד דבר מחובר רבי יוסי אומר אין שכחה לזיתים אמר רבי שמעון בן יקים לא אמר רבי יוסי אלא בראשונה שלא היו הזיתים מצויין שבא אדריינוס הרשע והחריב את כל הארץ אבל עכשיו שהזיתים מצויין יש להם שכחה אמר רבי יוסי לא חייב אדם שכחה לזיתים אלא ר"ע דו דריש אחריך אחריך מעתה אין שכחה לזיתים כרבי יוסי דלא דריש אחריך התיבון הרי עומר שכחה הרי לא כתיב אחריך מכיון שכתיב לא תשוב לקחתו כמי שכתיב אחריך רבי יונה בעי ההן זית נטופה הואיל והוא מסויים על דעתי' דר"י אפי' התחיל בו כמי שלא התחיל בו:

דף לב,א פרק ז הלכה ב משנה זית שנמצא עומד בין שלש שורות של שני מלבנים ושכחו אינו שכחה זית שיש בו סאתים ושכחו אינו שכחה בד"א בזמן שלא התחיל בו אבל התחיל בו אפי' זית הנטופה בשעתו ושכחו יש לו שכחה כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו ר"מ אומר משתלך המחבא:

דף לב,א פרק ז הלכה ב גמרא אמר ר"א כיני מתני' של שני מלבנים ושכחו מה אנן קיימין אם משום דבר מסויים אין כאן זיתים אם משום שורה הוא עצמו נידן בשורה אלא על ידי שורה ועל ידי שורות אמר רבי יוחנן בזית נודיין היא מתניתא אמר ר' יוסי לא סוף דבר נודיין אלא אפי' שאר כל הזיתים מכיון שדרכו ליבחן כגודיין אפי' שאר כל הזיתים אין להן שכחה אית תנאי תני שנמצא אית תנאי תני שנמצא עומד מאן דאמר שנמצא מסייע לרבי יוחנן מ"ד שנמצא עומד מסייע לר"א מתני' מסייע לרבי יוחנן דתני בד"א

כשהיה מכירו אבל אם לא היה מכירו מרדף אחריו אפילו עד מאה הא אם יש בו סאתים ושכחו אינו שכחה לא על הדא איתאמרת אלא על הקדמייתא כל זית שיש לו שם בשדה כזיתה נטופה בשעתו ושכחו אינו שכחה עליה איתאמרת הא אם יש בו סאתים ושכחו אינו שכחה: כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו פתר לה תרין פיתרין כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו קודם לכן אף על פי שאין לו תחתיו יש לו בראשו

דף לב,ב פרק ז הלכה ב גמרא פתר חורן כל זמן שיש לו תחתיו יש לו בראשו הלכה המחבוא' אע"פ שאין לו בראשו יש לו תחתיו תני משום ב"ש משיניח את הכרכר וגמרו הרי זה יש לו בראשו: ר' אבהו בשם ר"ש בן לקיש בר כרה א"ר אבהו שהוא משייר את המחבויין (שמואל א כג) ודעו וראו מכל המחבויין אשר יתחבא שם:

דף לב,ב פרק ז הלכה ג משנה איזו פרט הנושר בשעת הבציר' היה בוצר עקץ את האשכול הוסבך בעלים ונפל לארץ ונפרט הרי זה של בע"ה המניח כלכלה תחת הגפן בשעה שהוא בוצר הרי זה גוזל את העניים על זה נאמר (משלי כב) אל תסיג גבול עולים איזהו עוללות כל שאין לו לא כתף ולא נטף אם יש לה כתף או נטף הרי זה של בעל הבית אם ספק לעניים עוללות שבארכובה אם נקרצת היא עם האשכול הרי זה של בע"ה ואם לאו הרי הוא של עניים גרגר יחידי רבי יהודא אומר אשכול וחכמים אומרים עוללות:

דף לב,ב פרק ז הלכה ג גמרא הדא אמרה פרט בנשירתו קדש לית הדא פשיטא שאלתיה דאילפא דאילפא שאל לקט בנשירתו מהו שיקדש אמר רבי שמואל בר אבדומא שנייא היא שהוא גרם לו שלא ירד לארץ: איזו היא עוללות כו': איזו היא כתף פסיגי' זו על גבי זו איזו היא נטף התלויות בשדרה ויורדות ר' בא בשם רב יהודא והן שיהיו כולן נוגעות בפס ידו לא כן אמר רבי חייא מעשה ששקלו עוללות שבע ליטריות בציפורין אמר רבי חיננה שאם נתנה על גבי טבלה והן שיהו כולן נוגעות בטבלה בן לוי שנתמנה לו מעשר טבל ומצא בתוכו עוללות הרי זה עושה אותן תרומת

דף לג,א פרק ז הלכה ג גמרא מעשר במקום אחר ועוללות לאו של עני הם רבי אבין בשם רבנן דתמן אני אומר עם הנקרצות עם האשכולות: א"ר סימון טעמא דרבי יהודא (ישעיהו יז) ונשאר בו עוללות כנוקף זית שנים שלשה גרגרים יותר מכאן אשכול: דלמא רבי אבהו ורבי יוסי בן חנינא ור"ש בן לקיש עברו על כרם דורון אפיק לון אריסא חדא פרסיקא אכלון אינון וחמריהון ואייתרן ושערונא כהדין לפיסא דכפר חנניא מחזיק זאה של עדשים בתר יומין עברון תמן אפיק לון תרי תלת לגו ידא אמרו ליה מן ההוא אילנא אנן בעיין אמר לון מיני' אינון וקרון עלוי ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה אמר ר' חנינא כד סלקת להכא נסיבת איזורי ואיזורי' דברי ואיזוריה דחמרי מקפא בירתא דחרובתיה דארעא דישראל ולא מטין קצת חד חרוב ונגד מלא ידוי דובש' אמר רבי יוחנן יפה סיפסוף שאכלנו בילדותינו מפרסקי' שאכלנו בזקנותינו דביומוי אישתני עלמא א"ר חייא בר בא סאה ארבלית היתה מוציאה סאה סולת סאה קמח סאה קיבר סאה מורסן סאה גניינין וכדון אפילו חדא בחדא לא קיימא רבי חונא בשם רבי אבון קינמון מאכל עזים הן והיו ישראל מגדלין אותו רבי חונא בשם רבי אבון קינמון מאכל עזים הן והיו ישראל מגדלין אותו רבי חונא בשם רבי אבון שני תמידין שהיו מקריבין בכל יום היו מרכיבין אותן על גבי גמל ורגליהן נוגעות בארץ רבי חונא בשם רב אידי מעשה באחד שקשר עז לתאינה ובא ומצא דבש וחלב מעורבין רבי אמר לרבי פרידא לית את חמי לי ההיא סגולה בגו כרמך א"ל אין נפיק בעי מחמייא לי' עד דהוא רחוק צפה ביה כמין תור א"ל לית הדין

תורא מחבל כרמך א"ל הדין תורא דאת סבר הוא סגולה וקרא עליו (שיר השירים א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו בית מקדשא חריב ואת קאים בקשיותך מיד איתבעין ולא אשכח אייתון קומיה תרין פוגלין מבין ריש שתא לצום' רבא והוה אפוקי שמיטתא והוו בעון טעיני' דגמלא אמר לון ולית אסור ולית ספיחי' אינון א"ל באיפוקי ריש שתא איזדרעין באותה שעה התיר רבי ליקח ירק במוצאי שביעית מיד בעון קומי מהו הדין דכתיב (יואל א) עבשו פרודות תחת מגרופותי' א"ל תחת שהיינו גורפי' דבש הרי אנו גורפין רקבובית מעשה בא' שהיה לו שורה של תאינין ובא ומצא גדר של דבש מקיף אותן חד בר נש זרע חקלא לפת והוה מקטע ומזבין מעשה בשועל שבא וקינן בראשה של לפת מעשה בשיחין בקלח א' של חרדל שהיו בו שלשה בדין ונפשח אחד מהם וסיככו בו סוכת יוצרי' ומצאו בו שלשת קבין של חרדלי אמר רבי שמעון בן חלפתא קלח אחד של חרדל היה לי בתוך שלי והייתי עולה בו כעולה בראש התאינה מעשה בא' שזרע סאה של אפונים ועשת שלש מאות סאין אמרו לו התחיל קב"ה לברכך אמר לון אזלון לכון די אנחת טלא בישא עליה די לא כן בכפלא הוות מעבד אמר ר"ש בן חלפתא היה מעשה שאמר ר' יהודא לבנו בסיכנין עלה והביא לנו גרוגרות מן החביות עלה והושיט ידו ומצאה של דבש א"ל אבא של דבש הוא א"ל השקע ידך ואת מעלה גרוגרות מעשה שאמר רבי יוסי לבנו בציפורן עלה והביא לנו גרוגרות מן החביות עלה והושיט ידו ומצאה של דבש א"ל אבא של דבש הוא א"ל השקע ידך ואת מעלה גרוגרות מעשה שאמר רבי יוסי לבנו בציפורן עלה והביא לנו גרוגרות מן העליי' עלה ומצא את העליי' צף עליה דבש רבי חנניא מזבין דבש דדבוריין והוה ליה דבש דצליין בתר יומין עברין תמן א"ל בגין לא מטייעא לכון הוון ידעין ההוא דובשא <דתאני'> דיהבית לכון דצליין אינון א"ל מיני' אנן בעון דו טב לעבידתיה ואפריש טמיתיה ובנא בי מדרשא דציפורן ראיה אזל לחד אתר ואייתון קומי' כרוב מצמק א"ל סגין דבש יהבתון ביה אמרין ליה לא יהבינון בי' מיניה וביה הוא:

דף לג,א פרק ז הלכה ד משנה המדל בגפנים כשם שהוא מידל בתוך שלו כך הוא מידל בשל עניים דברי רבי יהודא ר"מ אומר בשלו הוא רשאי ואינו רשאי בשל עניים:

דף לג,א פרק ז הלכה ד גמרא הכל מודים במוכר לחבירו עשרה אשכולות שיהא אסור ליגע בהן

דף לג,ב פרק ז הלכה ד גמרא הכל מודים בשותף כשם שהוא מידל בתוך שלו כך הוא מידל בתוך של חבירו רבי יהודא עביד ליה כשותף רבי מאיר עביד ליה כמוכר אמר ליה רבי אימי הגע עצמך שאכלתן חיה אין תעבדינא כשותף יהא חייב לשלם לו: א"ר יוחנן נראית מוחלפת שיטתו של רבי יהודא תמן הוא אומר בין כך ובין כך נוטלן ומניחן על הגדר והעני בא ונוטל את שלו וכא הוא אומר הכין מתוך שהוא מעכן הוא עושה יותר לשנה הבאה ואמור אוף הכא מתוך שהוא מרבצה היא עושת יותר לשנה הבאה א"ל מצוי הוא לזורעה ירק ולהבריחה מן העניים:

דף לג,ב פרק ז הלכה ה משנה כרם רבעי ב"ש אומרים אין לו חומש ואין לו ביעור ובה"א יש לו בש"א יש לו פרט ויש לו עוללות ועניים פודים לעצמן ובה"א כולו לגת:

דף לג,ב פרק ז הלכה ה גמרא תני רבי אומר לא אמרו ב"ש אלא בשביעית אבל בשדאר שני שבוע בש"א יש לו חומש ויש לו ביעור על דעתיה דהדין תניא לא למדו נטע רבעי אלא ממע"ש כמה דתימר אין מע"ש בשביעית דכוותי' אין נטע רבעי בשביעי' מעתה אל

יהא לו קדושה קדושתה מאיליו למדו (ויקרא יט) קודש הילולים הרי הוא כקודש שקורין עליו את ההלל ויהא מותר לאונן תני קודש מגיד שהוא אסור לאונן ויהא חייב בביעור בגין דר"ש פוטר בביעור ויפדה במחובר לקרקע תני רשב"ג א' שביעית וא'

דף לד,א פרק ז הלכה ה גמרא שאר שני שבוע בש"א אין לו חומש ואין לו ביעור על דעתיה דהדין תניי לא למדו נטע רבעי ממעשר שני כל עיקר מעתה אל יהא לו קדושה קדושתו מאיליו למדו קודש הילולים הרי הוא כקודש שקורין עליו את ההלל ויהא מותר לאונן תני קודש הילולים מגיד שהוא אסור לאונן ויהא חייב בביעור בגין דר"ש פוטר בביעור ויפדה במחובר לקרקע: ר"ז בעי קומי רבי אבהו מניין שהוא טעון חילול קודש הילולים קודש חילולים לא מתמנעין רבנן בין ה"י לחי"ת תני רבי אייבו בר נגרי קמיה רבי לא דרבי ישמעאל (ויקרא כז) ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף עליו פרט לנטע רבעי שאין מוסיף עליו חומש חזר ותני קומי' שתי גאולות הן אחת למעשר שני וחת לנטע רבעי: תמן תנינן רבי יהודא אומר אין לנכרי כרם רבעי וחכמים אומרים יש לו אמר רבי אלעזר כיני מתני' אין לנכרי כרם רבעי כל עיקר רב ביבי אמר בעון קומי ר"ז בשם ר"א אתיא דרבי יהודא כב"ש על דעתיה דרבי כמה דבית שמאי אומרים לא למדו לנטע רבי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית ודכוותה אין נטע רבעי בשביעית כן רבי יהודא אומר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בסוגיא דכוותי' אין נטע רבעי בסוריא א"ל חמי מה אמר לא אמר אלא אין לו חומש ואין לו ביעור הא שאר דברים יש לו רבי יהודא אומר אין לנכרי כרם רבעי בסורי א שמואל בר אבא בעי הא בש"א לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מ"ש בשביעית ודכוותי' אין נטע רבעי בשביעית ודכוותי' שלישית וששית הואיל ואין בהן מעשר שני לא יהא בהן נטע רבעי אמר ר' יוסי שלישית וששית אע"פ שאין בהן מעשר שני יש בהן מעשר עני שביעית אין בהן מעשר כל עיקר חיפה שאל את רבי יודא אמרינן לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מ"ש בסוריא ודכוותי' אין נטע רבעי בסוריא דכוותי' לא למדו תרומת תודה אלא מתרומת מעשר כמה דתימר אין תרומת מעשר במדבר ודכוותי' לא תהא תרומת תודה במדבר א"ר יוסי לא למדו ממנו אלא לשיעורן תני רבי יוסי ב"ר יהודא ר' אליעזר ב"ר שמעון אומר לא נתחייבו ישראל בנטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו אמר רב חסדא אתייא דרבי יוסי ב"ר יהודא בשיטת רבי יהודא אבוי כמה דרבי יהודא אמר לא למדו נטע רבעי אלא מ"ש כמה דתימר אין מ"ש אלא לאחר ארבע עשרה שנה ודכוותי' אין נטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה אמר רבי יוסי והוא בשיטת בנו סוריא למדה מי"ד אין י"ד שנה למדה מסוריא כתיב ובשנה החמישית תאכלו את פריו ר' יוסי הגלילי אומר הרי את כמוסיף פירות חמישית על פירות רביעית מה פירות חמישית לבעלים אף פירות רביעית לבעלים ר"ז רבי יוסי בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יוסי הגלילי כרבי יהודא כמה דר"י עשה אותה כנכסיו כן ר"י הגלילי עושה אותו כנכסיו רבי ירמיה בעי קומי

דף לד,ב פרק ז הלכה ה גמרא ר"ז כדברי מי הוא עושה אותו כנכסיו מהו שיהא חייב במעשרות א"ל כיי דמאר ריב"ל דאמר רבי אבון בשם ריב"ל לא סוף דבר הלכה זו אלא כל הלכה שהיא רופפת בבית דין ואין את יודע מה טיבה צא וראה מה הציבור נוהג ונהוג ואנן חמיין ציבורא דלא מפרישין אמר רבי מנא אלו נאמר כב"ש ויש ציבור עושין כב"ש אמר רבי אבון כלום למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מ"ש חייב

במעשרות דכוותיה אין נטע רבעי חייב במעשרות רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן עיסת מ"ש בירושלים כר"מ פטורה מן החלה כרבי יהודה חייבת בחלה אמר רבי יונה לא אמרו אלא בירושלים אבל בגבולין לא רבי בא בר כהן בעי קומי רבי יוסי כדברי מי שהוא חייב בפרט מהו שתהא חייבת בחלה א"ל ולא ר' יהוד' היא וסברינן מימר כל הדא הלכתא ר"י כב"ש:

דף לד,ב פרק ז הלכה ו משנה כרם שכולו עוללות רבי אליעזר אומר לבע"ה ור"ע אומר לעניים אמר ר"א (דברים כד) כי תבצור לא תעולל אם אין בציר עוללות מניין אמר לו ר"ע (ויקרא יט) וכרמך לא תעולל אפי' כולו עוללות א"כ למה נאמר כי תבצור לא תעולל אין לעניים בעוללות קודם לבציר:

דף לד,ב פרק ז הלכה ו גמרא ודכוותי' אם אין בציר אין פרט עד שיהא בציר בצד הבציר אכלתן חיה לא וכמה הוא בציר דבית שילא אמרו שלשה אשכלות שהן עושים רביע והא ר"ע מקיים תרי קראי ומה מקיים ר"א וכרמך לא תעולל שלא תאמר הואיל ואין לעניים עוללות קודם לבציר יזכה בהן בע"ה לפום כן צריך מימר וכרמך לא תעולל:

דף לד,ב פרק ז הלכה ז משנה המקדיש את כרמו עד שלא נודעו העוללות אין העוללות לעניים משנודעו העוללות העוללות לעניים ר' יוסי אומר יתנו שכר גידולן להקדש ואיזו שכחה בערים כל שאינו יכול לפשוט את ידיו וליטל' וברגליות משיעבור ממנה:

דף לד,ב פרק ז הלכה ז גמרא תמן תנינן מתירין בגמזיות של הקדש אמרו להם חכמים אין אתם מודים לנו בגידולי הקדש שהן אסורי' ואמרו הן אבותינו כשהקדישו לא הקדישו אלא קורות מפני בעלי אגרוף שהיו באין ונוטלין אותן בזרוע מה רבנן סברין מימר קירות ופירות ואפי' תימר קורות ופירות הקדישו ופירות לא הקדישו צריכה לרבנן המקדיש שדה אילן מהושישייר לו בגדוליהן נשמעינא מן הדא משנודעו העוללות העוללות לעניים שניי' היא שאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו מעתה אפי' לא נודעו העוללות יהיו העוללות לעניים שניא היא שהוא כרם הקדש כהדא דתנא הנוטע כרם להקדש פטור מן הערלה מן הרבעי ומן העוללות וחייב בשביעית ר"ז בשם ר' יוחנן (ויקרא כה) ושבתה הארץ שבת לה' דבר שהוא לה' שביעית חלה עליו רבי חייא בר אבא בעי קומי רבי מנא לאוכלו בלא פדיון אי אפשר שאי אפשר להקדש לצאת בלא פדיון לפדותו ולאכלו נמצא כלוקח לו קורדם מדמי שביעית א"ל

דף לה,א פרק ז הלכה ז גמרא הגיזבר מחליפו ביד אחר אמר רבי מתניא ולמה לית אנן אמרין כיי דא"ר יוחנן דברי ר' יוסי מפני שקדם גדרו להבקרו וכא מפני שקדם הבקרו להקדשו אמר רבי יוחנן מעשה היה והור כרבי יוסי לית הדא פליגי על רבי יוחנן דר"י אמר מכיון שעבר ממנו הרי זו שכחה שניא היא בעריס שדרכו לבחן ואפי' על רבי הושעיא לית הדא פליגי דר' הושעיא אמר רומס הייתי זיתים עם ר' חייא הגדול ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ידך וליטלו אינו שכחה שניא היא שכל רוגליות ורוגליות אימן בפני עצמו:

מסכת פיאה פרק ח

דף לה,א פרק ח הלכה א משנה מאימתי כל אדם מותרין בלקט משילכו הנמושות בפרט ובעוללות משילכו העניים בכרם ויבואו ובזיתים משתרד רביעה שנייה א"ר יהודא וחלא יש שאין מוסקין זיתיהם אלא לאחר רביעה שנייה אלא כדי שיהא העני יוצא ולא יהא מביא אלא בארבעה איסרות:

דף לה,א פרק ח הלכה א גמרא אמר רבי יוחנן למה נקרא שמן נמושות שהן באות בסוף אבא שאול היה קורא אותן משושות אית תניי תני נמושות ואית תניי תני משושות מאן דאמר נמושות שהן באין בסוף ומ"ד משושות שהן ממשמשים ובאין רבי חונא בשם מנחם רבי יוחנן בן נורי היה יוצא עם הנמושות ומביא פרנסתו של כל השנה תני מתנות עניים שבשדה שאין עניים מקפידי' עליהם הרי הן של בע"ה רבי בון בר חייא בעי ויש אדם קורא שם פיאה לעצמו תני ר"ש ב"י לעני ולגר תעזוב אותם ולא לעורבים ולעטלפים: בפרט ובעוללות כ' ולא תנינן נמושות ע"י שהן חביבין הן באין על אתר ובזיתים משתרד רביעה שני' ולא תנינן נמושות מפני שהן ימי צנה ואין יוצאין אלא בחורים: וקודם לכן אינו אסור משום גזל בשיטתן השיבן לא אתם שאתם אומרים מפני שהוא צינה אין יוצאין אלא בחורים מתוך שהוא יודע שאינו מביא פרנסתו אף הוא אינו יוצא:

דף לה,ב פרק ח הלכה ב משנה נאמנים על הלקט ועל השכחה ועל הפאה בשעתו ועל מעשר עני בכל שנתו ובן לוי נאמן לעולם ואינן נאמני' אלא על דבר שכן דרך בני אדם להיות נוהגין כן:

דף לה,ב פרק ח הלכה ב גמרא עד איכון א"ר חנינא עד מקום שדרכו לילך ולבוא בו ביום מעשה והאמין ר' לחמשה אחים בחמשה כורין של חטים ואפשר כן אלא מכא צבחר ומכאן צבחר כורה סליק: ר' אלעזר דרומה בעי קומי רבי יוסי מתני' דרבי אליעזר דר"א אמר נאמן על השני נאמן עלה ראשון אמר רבי יוסי ד"ה היא שניא היא שאין אדם עושה בדבר ערוה רבי אלעזר בשם ר' הושעי' כשם שלא נחשדו ישראל על תרומה גדולה כן לא נחשד בן לוי על תרומת מעשר אמר רבי הושעי' מתני' אמרה כן ובן לוי נאמן לעולם ר' מנא ובן לוי נאמן לעולם ר' מנא בעי ובן לוי נאמן לעולם אפילו בשביעית אמר רבי בון בר חייא נאמן בן לוי לומר מעשר ברור הוא לפוטרו מן השני אבל באומר ניתן לי או באומר משלו הן אינן נאמנין דו מתני' אינן נאמנין אלא על דבר שכן דרך בני אדם נוהגין כן כיני מתני' אינן נאמנין אלא על דבר שבני אדם נוהגין כן:

דף לה,ב פרק ח הלכה ג משנה נאמנים על החיטים ואינן נאמנים לא על הקמח ולא על הפת נאמנים על שעורה של אורז ואין נאמנים עליו בין חי בין מבושל נאמנים על הפול ואינן נאמנים על הגריסין בין חיין בין מבושלין נאמנים על השמן לומר של מעשר עני ואין נאמנים עליו לומר של זיתי ניקוף הוא נאמנים על ירק חי ואין נאמנים על המבושל אלא א"כ היה לו דבר ממועט שכן דרך בע"ה להוציא מלפסו:

דף לה,ב פרק ח הלכה ג גמרא מהו שיהא נאמן לומר חיטים ניתן לי ועשיתי אותן קמח חיטין ניתן לי ועשיתי אותן פת פשיטא לן שהוא נאמן היו הכל יודעין שרוב בני אדם מכנסו לקט אפילו כן אינו נאמן

דף לו,א פרק ח הלכה ג גמרא תני רבי יהודא אומר מקום שנהגו להיות דורכין את העוללות יהא עני נאמן לומר יין זה של עוללות הוא ודכוותי' מקום שנהגו להיות מוסקי' זיתי ניקוף יהא עני נאמן לומר שמן זה של זיתי ניקוף הוא: אילן דבית אסי בשלון ירק אנשון מתקנתיה סלק גמליאל זוגה ותקניה מן גו לפסא:

דף לו,א פרק ח הלכה ד משנה אין פוחתין לעניים בגורן מחצי קב חטין וקב שעורי' ר"מ אומר חצי קב קב וחצי כוסמין וקב גרוגרות או מנה דבילה ר"ע אומר פרס חצי לוג יין ר"ע אומר רביעית רביעית שמן ר"ע אומר שמינית ושאר כל הפירות אמר אבא שאול כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות:

דף לו,א פרק ח הלכה ד גמרא תני רובע אורז עוכלא תבלין ליטרא ירק שלשת קבין חרובין חצי לוג יין רביעית שמן עשרה אגוזים חמשה אפרסקין שני רמונים ואתרוג אחד מ"ט ואכלו בשעריך ושעו תן לו כדי שובעו חזקי' שאל לאבוי מנא אילין שיעורייא א"ל אהן צררא סמך דא ברתא ר"ח הוה יתיב קומי ר' והוא אמר טעמין והוא סתר אמר טעמין והוא סתר א"ל לא כלן מסתור אלא מבני א"ר מנא תניא ארבע ליטרין אמר ר"א וכן לעירוב אמר רבי חיננא הדא דתימר ביין אבל בשמן מערבין מזון שתי סעודות תני מערבין בחומץ מזון שתי סעודות רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק כדי לטבול בירק הנאגד שתי סעודות רבי יצחק ענושיא אמר קומי ר"ז בשם דבי ר' ינאי אפונין חיין מערבין בהן מזון שתי סעודות למי נצרכה לר"מ שלא תאמר הואיל והן מסריחין את הפה אין מערבין בהן דג מליח מערבין בו בשר מליח מערבין בו בשר חי תנינן הבבלין אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן מקולקלת ר' יודן בעי הדא סלקורא הואיל ואילין כותאי אכלין מינה חייה מערבין בה שמואל בר שילת בשם רב פעפועין וגודגניות וחלוגלוג' מערבין בהן בעון קומי' היידין יינון אמר לון קקולין והנדוקקי ופרפחיני':

דף לו,א פרק ח הלכה ה משנה מידה זו אמורה בכהנים ובלוים ובישראלים היה מציל נותן מחצה ונוטל מחצה היה ממועט נותן לפניהם והן מחלקין ביניהן:

דף לו,א פרק ח הלכה ה גמרא רבי יונה פתר מתני' ביותר מכשיעור היה מציל נוטל מחצה ונותן מחצה אבל בכשיעור הוא נותן לפניהם והן מחלקי' ביניהן רבי חזקיה פתר מתני' בכשיעור ביקש להציל ונטל מחצה ונתן מחצה שמתוך שנוטל מחצה ונותן מחצה נעשה דבר מועט הוא נותן ביניהן והן מחלקין בינהים תני המסבבין על הפתחים אין נזקקים להן לכל דבר אמר רבי יונה ובלחוד דלא יפחות ליה מן ארנדון דיליה הכא את אמר אין פוחתין לעניי' בגורן וכא את אמר אין פוחתין לעני העובר ממקום

דף לו,ב פרק ח הלכה ה גמרא למקום רב חונא אמר צא מהן שליש ליציא' רבי יוסי ב"ר בון מפיק לאילין נחתומיא כהדא דרב הונא ובלחוד בהדין שיעורא רבי בא בר בא בר ממל בעי קומי רבי לא ראו אותו יוצא מן העיר ונכנס ליה א"ל הנותן נותן הולוקח יחוש לעצמו:

דף לו,ב פרק ח הלכה ו משנה אין פוחתין לעני העובר ממקום למקום מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע לן נותנין לו פרנסת לינה שבת נותנין לו מזון שלש סעודות מי שיש לו מזון שתי סעודות לא יטול מן התמחוי מזון ארבע עשרה סעודות לא יטול מן הקופה והקופה ניגבת בשנים ומתחלקת בשלשה:

דף לו,ב פרק ח הלכה ו גמרא תמחוי בכל יום קופה מערב שבת לערב שבת תמחוי לכל אדם קופה אינה אלא לאנשי אותה העיר בלבד רבי חונה אמר תמחוי בשלשה שהוא על אתר רבי חלבו בשם רבי בא בר זבדי אין מעמידין פרנסין פחות מג' אנא חמי דיני ממונות בג' דיני נפשות לא כ"ש ויהיו עשרים ושלשה עד דהוא מצמית להון הוא מסכן רבי יוסי בשם רבי יוחנן אין מעמידין שני אחין פרנסים רבי יוסי עבד חד מן תרין אחין עאל ואמר קומיהון לא נמצא לאיש פלוני דבר עבירה אלא שאין מעמידין שני אחין פרנסין רבי יוסי

עאל לכפרה בעי מוקמה לון פרנסין ולא קבלון עליהון עאל ואמר קומיהון בן בבי על הפקיע ומה אם זה שנתמנה על הפתילה זכה להימנות עם גדולי הדור אתם שאתם נתמנין על חיי נפשות לא כ"ש רבי חגיי כד הוה מקים פרנסין הוה מטעין לון אורייתא לומר שכל שררה שניתנה בתורה ניתנה (משלי ח) בי מלכים ימלוכו בי שרים ישורו רבי חייא בר בא מקיים ארכוניי רבי אלעזר הוה פרנס חד זמן נחית לבייתיה א"ל מאי עבדיתון א"ל אתא חד סיעא ואכלון ושתון וצלו עלך אמר לון ליכא אגר טב נחת זמן תנינן אמר לון מאי עבדיתון א"ל אתא חד סיעא חורי ואכלון ושתון ואקלונך אמר לון כדון איכא אגר טב ר"ע בעין ממניתיה פרנס א"ל נמלך גו בייתא הלכון בתריה שמעון קליה דימור על מנת מקל על מנת מבזייא רבי בא בר זבדי אמר איתפלגין רב ורבי יוחנן חד אמר מדקדקים בחיי נפשות וחרנא אמר אף בכסות אין מדקדקין מפני בריתו של אברהם אבינו מתני' פליגי על מ"ד אף בכסות אין מדקדקי' פתר ליה לפי כבודו ותני כן בד"א בזמן שאין מכירין אותו אבל בזמן שמכירין אותו אף מכסין אותו והכל לפי כבודו והתני למזונות שלשים יום לכסות ששה חדשים פתר לה ליתן והתני למזונות שלשים יום לפסין ולצדקות י"ב חודש הא קדמייתא ליטול עוד הוא ליתן מהו לפסין ולצדקות י"ב חודש בשכר סופרים ומשנים:

דף לו,ב פרק ח הלכה ז משנה מי שיש לו מאתים זוז לא יטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני היה לו מאתים חסר דינר אפילו אלף נותנין כאחת הרי זה יטול היו ממושכנין בכתובת אשתו או לבעל חובו הרי זה יטול אין מחייבין אותו

דף לז,א פרק ח הלכה ז משנה למכור את ביתו ואת כלי תשמישו:

דף לז,א פרק ח הלכה ז גמרא חד תלמיד מן דרבי היה לו מאתים זוז חסר דינר והוה רבי יליף זכי עמי' חד לתלת שני מעשר מסכנין עבדון ביה תלמידוי עינא בישא ומלון לי' אתא בעי מזכי עימי' א"ל רבי אית לי שיעורא אמר זה מכת פרושים נגעו ביה רמז לתלמידיו ואעלוני' לקפילין וחסרוניה חד קרט וזכה עימי' היאך מה דהוה יליף משפחת אנטבילא היתה בירושלים והיתה מתייחסת של ארנן היבוסי פעם אחת פסקו להן חכמים שש מאות ככרי זהב שלא להוציאן חוץ לירושלים דהוון דרשון בשעריך בשעריך לרבות ירושלים והתני מעשה בהלל הזקן שלקח לעני בן טובים סוס אחד להתעמל בו ועבד לשמשו שוב מעשה באנשי גליל שהיו מעלין לזקן א' ליטרא בשר ציפרין בכל יום ואפשר כן אלא דלא הוה אכיל עם חורנין תני משתמש בכלי זהב נותנין לו כלי כסף כלי כסף נותנין לו כלי נחושת כלי נחושת נותנין לו כלי זכוכית א"ר מנא כלי כסף וכלי זכוכי' בגופיהן והתני היה משמש בכלי מילת נותנין לו כלי מילת כאן בגופו כאן כשאינו גופו חד מן אילין דנשיותא איתנחת מן ניכסוי והוון זכין לי' במאן דחסף והוא אכיל ומותיב א"ל אסיא עיקר תבשילא לא מן גו לפסא הוא אכול מן לפצא עד כדון בבעל חוב שהוא דוחק אפי' בבע"ח שאינו דוחק נישמענא מן הדא היו ממושכנין לכתובת אשתו או לבע"ח ודא איתתא לאו כבע"ח שאינו דוחק הוא אין מחייבין אותו למכור אמר רבי חנינ' צריך שיהיו לו שני עטיפין אחד לחול ואחד לשבת מ"ט (רות ג) ורחצת וסכת ושמת שמלותיך וכי ערומה היתה אלא אלו בגדי שבתה כד דרשה ר' שמלאי בציבוריי' בכון חבריי' לקובלי' אמרו ליה רבי כעטיפתינו בחול כן עטיפתינו בשבת א"ל אעפ"כ צריכין אתם לשנות לשבת מן הדא ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך: (שם) וירדת הגורן וירדתי כתיב אמרה לה זכותי תרד עמך וערטילא הוות אלא אמרה לה לבוש מאנך דשובתא:

דף לז,א פרק ח הלכה ח משנה מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן בהן הרי זה לא יטול וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו מת מן הזקנה עד שצריך לבריות וכל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס לאחרים משלו ועל זה נאמ' (ירמיהו יז) ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו וכן דיין שדן דין אמת לאמיתו וכל מי שאינו לא חיגר ולא סומא ולא פיסח ועושה עצמו כאחד מהן אינו מת מן הזקנה עד שיהא כא' מהן שנאמר (משלי יא) דורש רעה תבואנו ונאמר (דברים טז) צדק צדק תרדוף וכל דיין שלוקח שוחד ומטה את הדין אינו מת מן הזקנה עד שיהא עיניו כרות שנאמר (שם) ושחד לא תקח כי השוחד יעור עיני חכמים וגו':

דף לז,א פרק ח הלכה ח גמרא הדא אמרה חמשין דעבדן טבין מן מאתים דלא עבדין: המסמא את עינו והמקפח את שוקו והמצבה את כריסו אינו נפטר מן העולם עד שיהא לו כן שמואל ערק מן אבוי אזל וקם ליה בין תרין צריפין דמיסכנין שמע קולהון אמרין בהדין אגנטין אנן אכלין יומא דין באגנטין דדהבא ובאגניטן דכספא אנן אכלין עאל ואמר קומי אביו א"ל צריכין אנו להחזיק טובה לרמאין שבהם דלמא ר' יוחנן וריש לקיש עלון מיסחין בהדין נימוסין דטבריא פגע בון חד מסכן אמר לון זכין בי א"ל מי חזרון

דף לז,ב פרק ח הלכה ח גמרא מי חזרון אשכחוני' מית אמרו הואיל ולא זכינין ביה בחייו ניטפל ביה במיתותיה כי מיטפלון ביה אשכחון כיס דינרי' תלוי ביה אמרו הדא דא"ר אבהו א"ר אלעזר צריכין אנו להחזיק טובה לרמאי שבהן שאילול הרמאין שבהן היה אחד תובע צדקה מן האדם ולא נותן לו מיד נענש אבא בר בא יהב לשמואל בריה פריטין דיהא פליג למסכנייא נפק ואשכח חד מסכן אכל קיפר ושתי חמר עאל ואמר קומוי אבוי א"ל הב ליה יתיר דנפשיה מרתי רבי יעקב בר אידי ורבי יצחק בר נחמן הוון פרנסין והוון יהבון לר' חמא אבוי דר' אושעיא חד דינר והוא יהב ליה לחורנין רבי זכריה חתני' דר' לוי היו הכל מליזין עליו אמרו דלא צריך והוא נסב כד דמוך בודקין ואשכחון דהוה מפליג ליה לחורנין רבי חנינא בר פפא הוה מפליג מצוה בליליא חד זמן פגע ביה רבהון דרוחי' א"ל לא כך אולפן ר' (דברים יט) אל תסיג גבול רעיך א"ל ולא כן כתיב (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף והיה מתכפי מיניה וערק מן קמוי א"ר יונה אשרי נותן לדל אין כתיב כאן אלא (תהילים מא) אשרי משכיל אל דל הדא דמסתכל במצוה היאך לעשותה כיצד היה ר' יונה עושה כשהיה רואה בן טובים שירד מנכסיו היה אומר לו בני בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה ממקום אחר טול ואת פורע מן דהוה נסב ליה א"ל מתנה א"ר חייא בר אדא איתהוו סבין ביומינו מאן דהוה יהב לון מבין ריש שתא לצומא רבא הוו נסבון מן בתר כן לא הוו נסבון אמרי דשותן גבן נחמיא איש שיחין פגע ביה ירושלמי א' א"ל זכה עמי חדא תרנגולתא א"ל הילך טומיתא וזיל זבין קיפד ואכיל ומית אמר בואו וספדו להרוגו של נחמיא נחום איש גם זו היה מוליך דורון לבית המא פגע ביה מוכה שחין א' א"ל זכה עמי ממה דאית גבך א"ל מי חזר חזר ואשכחוניה ומית והוה אמר לקיבליה עיינוהי דחמונך ולא יהבון ליך יסתמיין ידים דלא פשטן למיתן לך יתקטעון רגליי' דלא רהטן מית' ליך יתברון ומטתי' כן סליק לגבי' ר"ע א"ל אי לי שאני רואה אותך כך א"ל אי לי שאני אין רואה אותך בכך. א"ל מה את מקללני א"ל ומה את מבעט ביסורין. ר' הושעיא רבא הוה רביה דבריה חד סגי' נהורא והוה יליף אכל עימי' בכל יום חד זמן הוו ליה אורחין ולא מטא מיכול עימיה ברומשא סליק לגביה א"ל לא יכעס מרי עלי בגין דהוה לי אורחין ולא בעי' מבזיי' איקרי' דמרי בגין כן לא אכלי' עמך יומא דין א"ל את פייסת

למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמי יקבל פיוסך א"ל מנא לך הא א"ל מראב"י דראב"י על חד דסגי' נהורא לביתיה יתב ליה ראב"י לרע מיניה אמרון אילולי דהוא בר נש רבא לא יתב ליה ראב"י לרע מיניה עבדין ליה פרנסה דאיקר אמר להו מהו הכין אמרו ליה ראב"י יתיב לרע מינך וצלי עלוי הדא צלותא אתה גמלת חסד למאן דמתחמי ולא חמי דין דחמי ולא מתחמי יקבל פיוסך ויגמול יתך חסד דלמא ר' חמא בר חנינא ור' הושעיא הוון מטיילו באילין כנישתא דלוד א"ר חמא בר חנינא לר' הושעיא כמה ממון שיקעו אבותי כאן א"ל כמה נפשות שקעו אבותיך כאן לא הוון בני נשא דילעון באורייתא ר' אחא בשם ר' חנינא כיני מתני' כל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל הרי זה שופך דמים ואסור להתרחם עליו על נפשיה לא חייס על חורנין לא כ"ש וכל מי שאינו צריך ליטול ונוטל אינו מת מן הזקנה עד שיצטרך לבריות וכל מי שהוא צריך ליטול ואינו נוטל אינו מת מן הזקנה עד שיפרנס לאחרים על זה נאמר ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו:

מסכת דמאי פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה הקלין שבדמאי השיתין והרימון והעוזרדין ובנות שוח ובנות שקמה ונובלות התמרה והגופנין והנצפ' וביהודא האוג וחומץ והכוסב' ר' יהוד' אומ' כל השיתין פטורו' חוץ משל דיופרא וכל הרימון פטורין חוץ מרימי שיקמה וכל בנות שיקמה פטורות חוץ מן המוסטפות:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא אמר רבי יוחנן לפי שרוב מינין הללו אין באין אלא מן ההפקר לפיכך מנו אותן חכמים ר"ש בן לקיש אומר לא שנו אלא דמאי אבל ודאי חייבין רבי יוחנן אמר לא שנייא בין דמאי בין ודאי פטורין וקשיא על רבי יוחנן לא שנו אלא דמאי אבל ודאי חייבין אמר רבי לא לפי שבכל מקום ומקום לא חשיב אלא דמאי והכא לא אתינן אלא ודאי מתניתא מסייע לר"י מכזיב ולהלן פטור מן הדמאי ושנייא היא מכזיב להלן בין דמאי בין ודאי אוף הכא לא שנייא בין דמאי בין ודאי מתניתא פליגא על ריש לקיש אם היו נשמרים חייבין עיקרן לא מן ההפקר הן באין פתר לה אחר רוב נשמרים אתא חמי אם הרוב משמרין ד"ה חייבין בין דמאי בין ודאי אם אין הרוב משמרים ד"ה פטורין בין דמאי בין ודאי מחצה על מחצה לית יכיל

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא דתנינן מחצה על מחצה דמאי אמר רבי זירא לא סוף דבר הקלין שבדמאי אלא אפילו דמאי עצמו תני נכנס לעיר שרובה עכו"ם ספק רוב משמרין ספק אין הרוב משמרין ד"ה חייבין בין דמאי בין ודאי נכנס לעיר שרובה ישראל ספק רוב משמרין ספק אין הרוב משמרין ד"ה פטורין בין דמאי בין ודאי ספק רוב עכו"ם ספק רוב ישראל ספק רוב משמרין ספק אין הרוב משמרין מחלוקת ר"י ור' שמעון בן לקיש אילו הן השיתין ר"ש בריה דרבי אבא אמר אילו שהן יוצאות מתחת העלין הבכורות והמסייפות הרי אלו פטורות ואילו הן הבכורות עד שלא הושיב שומר עליהן ובשומר

הדבר תלוי אמר רבי יוסי כשאין בהן כדי טיפול שומר ואילו הן המסוייפות משיקפלו המקצועות ר' לעיי אמר משום רבי אליעזר הבכורות הרי אלו חייבות מפני שהן בחזקת משתמרות ר' יוסי בן חלפתא אמר השיתין שבציפורין הרי אלו חייבות מפני שהן בחזקת משתמרות נסתייפו התאיני' והוא משמר שדהו מפני ענבים והוא משמר שדהו מפני הירק אם נכנס הוא הפועל וב"ה מקפיד עליו אסורות משום גזל עולא ב"ר ישמעאל בשם רבי יוחנן רבי ורבי יוסי ב"ר יהודא נכנסו לוכל במסוייפות וצווח בהן השומר ומשך ר"י בר"י את ידיו מהן אמר לו רבי אכול שכבר נתייאשו הבעלים מהן רבי יוחנן בעי צווח ואת אמר הכין אמר רבי יונה יאות הוא מקשי׳ והא מתניתא

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא פליגא הסיאה והאיזוב והקורנית שבחצר אם היו נשמרין חייבי' אם בגינה אפי' נשמרין פטורי' תמן יכול הוא לומר לו הרי כל העולם כולו לפניך ברם הכא כלכלה אחת היא ואני משמרה לבעל מלאכתי תני רבי יוסי ב"ר יהודא הנובלות הנמכרות עם התמרים הרי אילו פטורות מה שתי קופות זו בצד זו או שתי קופות זו על גב זו לא שניי' היא זו בצד זו והיא זו על גב זו אלא כי אנן קיימין במעורבות כשהטילו שאור או כשלא היטלו שאור רבי מנא אמר כשהטילו שאור אנן קיימין אם כשהטילו שאור בפני עצמן יהו חייבות לית יכול דאמר רבי יוחנן מפני שרוב המינין האילו באין מן ההפקר לפיכך מנו אותן חכמים רבי חנינא אמר כשלא הטילו שאור אנן קיימין אם כשלא הטילו שאור אפילו במעורבות יהו פטורין לית יכיל דאמר רבי ישמעאל ב"ר יוסי משום אביו אשכול שביכר בו גרגיר יחידי כולו חיבור למעשרו' רבי יוסי ב"ר בון אמר ר"ז ורבי חילא חד אמר כהדין וחד אמר כהדין וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא אפילו שהטילו שאור חייבות ושלא הטילו שאור פטורות והגופנן שמירה מה בין יהודא בין גליל מן מה דמתלין לה מתל בגלילא שומרה שמר מרה מאן מתל לך עם תבלייא הדא אמרה בגליל פטור וביהודא חייב כוסברה כוסברתה מן מתליך עם תבלייא הדא אמרה בגליל חייבת וביהודה פטורה תניא אמר רבי יהודה בראשונה היה חומץ שביהודה פטור מן המעשרות שהיו עושין יינן בטהרה לנכסי' ולא היה מחמיץ והיו מביאין מן התמד ועכשיו שהיין מחמיץ חייב מחלפא שיטתיה דר' יהודא דתנינן תמן המתמד ונתן במים במידה ומצא כדי מידתו פטור ורבי יהודא מחייב וכא הא אמר הכין אמר רבי לא בראשונה היו ענבים מרובות ולא היו חרצנים חשובות ועכשיו שאין ענבים מרובות חרצנים חשובות ר' הונא א"ר ירמיה בעי לית הדא פליגי על ר"ש בן לקיש וירבו כל הרמונים על ריסי שקמא ויהיו פטורין א"ר יוסי תיפתר במקום שרוב משמרין רבי יוסי ב"ר בעי ואין כל העולם לפניו וירבו כל הרימון שבעולם על רימי אותו המקום ויהיו פטורים:

דף ב,ב פרק א הלכה ב משנה הדמאי אין לו חומש ואין לו ביעור ונאכל לאונן ונכנס לירושלים ויוצא ומאבדין את מיעוטו בדרכים ונותנו לעם הארץ ואוכל כנגדו ומחלל אותו כסף על כסף ונחושת על נחושת כסף על נחושת ונחושת על פירות ויחזור ויפדה את הפירות דברי ר"מ וחכמים אומרים יעלו הפירות ויאכלו בירושלים:

דף ב,ב פרק א הלכה ב גמרא לא יוחנן כ"ג העביר הודיית מעשר העבירן שלא יתוודו הא לבער צריך לבער ובודאי אבל בדמאי אין צריך לבער תני נאכל באנינה ואינו נאכל בטומאה מה בין אנינה מה בין טומאה אמר רב נחמן טומאה מצוי' אנינה אינה מצוי' גזרו על דבר שהוא מצוי ולא גזרו על דבר שאינו מצוי אמר ר' יוסי אפילו כספק טבל לא עשו

אותו אילו בספק טבל ספק ניתקן מ"ש ספק לא ניתקן שמא אינו אסור לאונן ברם הכא מותר לאונן תמן תנינן התרומה ותרומת מעשר של דמאי והכא את אמר הכן אמר ר"ז תמן תנינן תרומת מעשר של דמאי ברם הכא מ"ש של דמאי א"ר אימי אין המשנה הזאת יוצאת ידי תרומת מעשר של דמאי מאי כדון תמן ר"מ ברם הכא רבנן ר"ז אמר בשם רבנן בדין היה תרו"מ של דמאי שלא יפריש עליה חומש ולמה אמרו שיפריש מפני גדירה שאם את אומר לו שלא יפריש אף הוא אינו נוהג בה בקדוש' בדין היה מעשר שני של דמאי שיפריש עליו חומש ולמה אמרו שלא יפריש מפני גדירו שאם את אומר לו שיפריש אף

דף ג,א פרק א הלכה ב גמרא הוא אינו מפריש כל עיקר רבי בון בר חייא בעא קומי רבי לא למה לי דמאי אפילו ודאי למה לי מיעוט אפילו רוב ולא כן תני אין מביאין תרומה מן הגורן לעיר ולא מן המדבר ליישוב אלא א"כ היתה במקום שהיתה וררתה מביאה ונוטל דמים מן השבט א"ל ואינו מצוה להשיב אבידה אמר ר' יוסי מצוה הוא להשיב אבידה בדבר מועט ואינו מצוה להשיב אבידה בדבר מרובה ובודאי אבל לא בדמאי אפילו בדבר מועט אינה מצוה להשיב אבידה דתנינן ומאבדין את מיעוטו בדרכים עד כדון כשאין בידו מעות היה בידו מעות רבי ניחומי ברי' דרבי חייא בר בא אמר אבא היו לו מעות בדיסקיא ולא היה מחללו אתיא דרבי חייא בר בא כר"ז ודרבי

דף ג,ב פרק א הלכה ב גמרא אילא כרבי אמי דבי רבי ינאי אמרי פחות מאוכל מותר לאבדו בפרוס אבל בשלם עד גרוגרות רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק בשלם עד כגרוגרות בפרוס אפי' כמה מותר מה פליגין ר' מנא אמר בדא פליגין דבי ר' ינאי אמרי פחות מאוכל מותר לאבד בפרוס אבל בשלם עד גרוגרות רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק בין בפרוס בין בשלם עד גרוגרות רבי הושעיה בעי מהו להפריש כל שהוא ולאבד: ונותנו לעם הארץ ויאכל כנגדו בדמאי הא בודאי לא שאין מוסרין ודאי לעם הארץ:

דף ג,ב פרק א הלכה ג משנה הלוקח לזרע ולבהמה קמח לעורות ושמן לנר שמן לסוך בו את הכלים פטור מן הדמאי מן הכזיב ולהלן פטור מן הדמאי חלת עם הארץ והמדומע והלקוח בכסף מעשר שירי המנחות פטורין מן הדמאי. ושמן ערב בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין:

דף ג,ב פרק א הלכה ג גמרא מכיון שלקחו לזרע לא שנייא היא דבר שזרעו כלה היא דבר שאין זרעו כלה. אמר רבי יוחנן ותני כן לקחן לזרע וחישב עליהן לאכילה באין מחשבה. לקחן לאכילה וחשב עליהן לזרע לא הכל ממנו: תני אין זורעין טבל אבל מחפין טבל אבל מחפין עם העכו"ם טבל ששכח וזרע טבל פטור שכבר אבד. בדבר שאין דרכו להתלקט. אבל בדבר שדרכו להתלקט קונסין אותו שילקט אותו בלא צמח. אבל אם צמח נעשה כדבר שאין דרכו להתלקט: רבי יוחנן כד הוה אכיל אפי' קופד אפי' ביעה הוה מתקן: אמרו לו תלמידיו לא כן אילפן רבי עשר תעשר את כל תבואת זרעך: דו חשש למשקין שיש בהן רבי ירמיה שלח לרבי זעירא חדא מסאנא דתאנים דלא מתקנא והוה רבי ירמיה סבר מימר מה ר' זעירא מיכול דלא מתקנא והוה רבי זעירא סבר מימר מה אפשר דרבי ירמיה משלחה לי מילא דלא מתקנא בין דין לדין איתאכלת טבל למחר קם עימי' א"ל ההוא מסנאתא דשלחת לי אתמול מתקנא הוה א"ל אמרית מה רבי זעירא מיכל מילא דלא מתקנה א"ל אוף אנא אמרית כן הוה מה רבי ירמיה משלח לי מילא דלאו מתקנה רבי אבא בר זבינא בשם רבי זעירא אמר אין הוון קדמאי בני מלאכים אנן בני נש

ואין הוון בני נש אנן חמרין אמר רבי מנא בההיא שעתא אמרין אפי' לחמרתיה דר' פינחס בן יאיר לא אידמינן חמרתיה דר' פינחס בן יאיר גנבונה לסטיי בליליא

דף ד,א פרק א הלכה ג גמרא עבדת טמורה גבן תלתא יומין דלא טעמא כלום. בתר תלתא יומין איתמלכן מחזרתה למרה אמרין נישלחנה למרה דלא לימות לגבן ותיסרי מערתא. אפקונה אזלת וקמת על תרעת דמרה שוריית מנהקא אמר לון פתחין להדא עלובדא דאית לה תלתא יומין דלא טעימת כלום פתחין לה ועלת לה אמר לון יהבון לה כלום למיכל תיכל יהבין קומה שערין ולא בעית מיכל אמרו ליה רבי לא בעית מיכל. אמר לון מתקנין אינן אמרו לי' אין אמר לון וארימתון דמיין. אמרו ליה ולא כן אילפן רבי הלוקח לזרע לבהמה קמח לעורות שמן לנר שמן לסוך בו את הכלים פטור מן הדמאי. אמר לון מה נעביד להדא עלבדא דהיא מחמר על גרמה סגין וארימון דמיין ואכלת: תרין מסכינין אפקדון תרין סאין דשערין גבין רבי פינחס בן יאיר זרעון וחצדין ואעלון בעין מיסב שעריהון אמר לון אייתון גמליא וחמריא וסבון שעריכון: רבי פינחס בן יאיר אזל לחד אתר אתון לגבי' אמרו לי' עכבריא אכל עיבורן גזר עליהן וצמתון שרון מצפצפין אמר לון ידעין אתון מה אינון אמרין אמרו לי' לא. אמר לון אמרו דלא מתקנה אמרו לי' עורבן וערבון ולא אנכון: מרגלי מן דמלכא סרקיא נפלת ובלעת חד עכבר אתא לגבי ר' פינחס בן יאיר א"ל מה אנא חבר א"ל לשמך טבא אתית גזר עליהון וצמתון חמא חד מגבע ואתא אמר גבי ההן ניהו וגזר עלוי ופלטה. רבי פינחס בן יאיר אזל לחד אתר אתון לגבי' אמרו לי' לית מבוען מספק לן אמר לון דילמא לא אתון מתקנן אמרו לי' עורבן וערבון ומספק להון רבי פינחס בן יאיר הוה אזל לבית וועד הוה גיניי גביר א"ל גיניי מה את מנע לי מן בית וועדא ופליג קומוי ועבר א"ל תלמידיו יכלין אנן עברין. אמר לון מאן דידע בנפשי' דלא אקיל לבר נש מן ישראל מן יומוי יעבור ולא מנכה רבי בעי משרי שמיטתא סלק רבי פינחס בן יאיר לגבי' א"ל מה עיבורי' עבידין א"ל עולשין יפות מה עיבוריא עבידין א"ל עולשין יפות וידע רבי דלית הוא מסכמה עמי' א"ל מישגה רבי למיכל עימי ציבחר בטל יומא דין א"ל אין. מי נחית חמא מולוותא דרבי קיימין אמר כל אילון יהודאי זנין אפשר דלא חמי סבר אפוי מן כדון אזלין ואמרון לרבי שלח רבי בעי מפייסתי' מטון בי גבי קרתי אמר בני קרתי קורבין לי ונחתו בני קרהתי' ואקפון עלוי אמר לון רבי בעי מפייסתי' שבקוני' ואזול לון אמר בני דידי קורבין לי נחתת אישתא מן שמיא ואקפת עלוי אזלון ואמרון לרבי אמר הואיל ולא זכינן נישבע מיני' בעלמא הדין ניזכי נישבע מיניה בעלמא דאתא: רבי חגי בשם רבי שמואל בר נחמן מעשה בחסיד אחד שהיה חופר בורות שיחין ומערות לעוברים ולשבים פעם אחת היתה בתו עוברת לינשא ושטפה נהר והוון כל עמא עללין לגבי' בעיין מנחמתיה ולא קביל עלוי מתנחמה. עאל רבי פינחס בן יאיר לגבי' בעי מנחמתיה ולא קביל עלוי מתנחמה. אמר לון דין הוא חסידכון. אמרו ליה רבי כך וכך היה עושה כך וכך אירעין. אמר אפשר שהיה מכבד את בוראו במים והוא מקפחו במים. מיד נפל קול הברה בעיר באת בתו של אותו האיש. אית דאמרי בסיכתא איתערית ואית דאמרי מלאך ירד בדמות רבי פינחס בן יאיר והצילה רבי חנינ' בן דוסא הוה יתיב אכול בלילא שבת פחת פתורא קומוי אמרו לי' מהו כן א"ל תבלין שאלתי משכינתי ולא עשרתיו והזכיר תיניין ועלה השולחן מאיליו רבי טרפון הוה יתיב אכול ונפיל פיתותא מיני' אמרי לי' מהו כן א"ל קורדם שאלתי ועשיתי על גבו טהרות. יין למורייס ויין לאלונטית קטניות לעשותן טחינין חייבים בדמאי ואין צורך לו מר בודאי הן

עצמן פטורין מן הדמאי. מה אנן קיימי' אין כרבי אפילו בדמאי יהיו חייבין אין כר"א בר"ש אפילו

דף ד,ב פרק א הלכה ג גמרא בודאי יהון פטורים אלא כרבי אנן אמרין בקלין שהקילו בדמאי יין לקילור קמח לעשותה מלוגמה חייבים בודאי ואין צריך לומר בדמאי הן עצמן פטורים מן הודאי הכא את אמר פטורים מן הודאי והכא את אמר פטורים מן הדמאי כאן על גב גופו הוא בטל וכאן כיון שהוא נותנו הוא בטל והתני קילור של ע"ז אסור בהנייה. שנייא היא דכתיב ולא ידבק בידך מאומה מן החרם מה בינן לשמרי' של עכו"ם אלו שמרים של עכו"ם שמא אינן אסורים בהנייה הא שמרים שיבשו אין בהם משום הניית ע"ז: מגזיב ולהלן פטור מן הדמאי: כזיב עצמה מה היא. תני גזיב עצמה פטורה מן הדמאי: הלוקח מן החמרת בצור ומן המגורת בצידן חייב הא מן המנורת בצור ומן החמר' בצידן פטור מחמר יחידי בצור חמרת שנכנס לצור דרך כזיב אתי חמי אילו עמדה לה בכזיב פטורה עכשיו שנכנסה לצור חייבת: אמר רבי יוחנן בשעה שגזרו הדמאי לא גזרו על דברי' הללו אמר ר' הושעיא אימת קדשי' עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו מתוקן. וחלת עם הארץ על דעתיה דרבי הושעיא בחלת ע"ה היא מתניתא אבל חבר שלקח עיסה מעם הארץ והפריש חלתה לא על דעתיה דרבי יוחנן היא הדא היא והדא והמדומע על דעתיה דרבי הושעיא בפירות עם הארץ היא מתנית' אכל חבר שלקח פירות מעם הארץ ונדמעו לא על דעתי' דרבי יוחנן היא הדא היא הדא מאי נפק

דף ה,א פרק א הלכה ג גמרא מביניהן סאה עולה מתוך מאה על דעתי' דרבי יוחנן חייבת על דעתיה דרבי הושעיא פטורה תני וכולן שקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שלה מה שעשה עשוי על דעתיה דרבי יוחנן ניחא על דעתיה דר' הושעיא מתוקנין ואת אמרת הכן מפני א' שאינו מתקן שאין אימת קדשי' עליו תני וכולן שקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שלהן מה שעשה עשוי מפני א' שאינו מתקן: רבי בון בר חייא בעי קומי ר' זעירא עד כדון בכסף מעשר של דמאי אפילו בודאי תני וכולן שקרא שם לתרומת מעשר או למעשר שני שלהן מה שעשה עשוי. רבי אלעזר אמר חוץ משירי מנחות רבי ירמי' אמר השאר במחלוקת: רבי יוסי בעי היידו מחלוקת מה נן קיימין אין כר"מ היא מעשר היא שירי מנחות לא עשה ולא כלום כרבי יהודא מה שעשה עשוי: אמר ר' מנא אזלית לקסרין ושמעית רבי חזקיה יתיב ומתני המקדש בחלקו בקדשי קדשים או בקדשים קלים אינה מקודשת רבי אלעזר אומר ד"ה רבי יוחנן אמר במחלוקת ואמרית לי' מאן שמע ר' הדא מילתא ואמר לי מן רבי ירמיה ואמרית יאות רבי ירמיה דהוא שמע הדא דר"א ד"ה הוא דאמר במחלוקת רבי יוסי דלא שמיע לי' צריכה ליה הוא דאמר היידה מחלוקת אין כר"מ היא מעשר שני היא שירי מנחות לא עשה ולא כלום אין כרבי יהודא מה שעשה עשוי: תני אמר רבי יודה לא פטרו בית הלל אלא שמן של פלייטון בלבד אחרים אומרים בשם רבי נתן מחייבין היו ב"ה בשמן וורד ווירדינון:

דף ה,ב פרק א הלכה ד משנה הדמאי מערבין בו ומשתתפי' בו מברכין עליו ומזמנים עליו ומפרישין אותו ערום ובין השמשות ואם הקדים מעשר שני לראשון אין בכך כלום שמן שהגרדי סך באמצעותיו חייב בדמאי ושהסורק נותן בצמר פטור מן הדמאי:

דף ה,ב פרק א הלכה ד גמרא מפרישין אותו ערום שאינו טעון ברכה: ובין השמשות הדא דתנינן ספק חשיכה ספק לא חשיכה: תני רבי חלפתא בן שאול מחללין דמאי במרחץ שאינו טעון ברכה הא ודאי טעון ברכה. רבי מנא בעי קומי רבי יודן. כיצד הוא מברך אם

היו פירות על פדיון מעשר שני אם היו מעות על חילול מ"ש. אם הקדים שני לראשון אין בכך כלום בשעבר הא בתחילה לא. רבי בא בריה דרבי חייא בר ווא רבי חייא בשם רבי יוחנן מותר להקדים שני לראשון בדמאי רבי יעקב בר אחא בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי לא יעשה ואם עשה מה שעשה עשוי מהו ליקבע שני במקום ראשון רבי יוסי בן שאול אייתי ליה אריסי' פירי א"ל צא וקבע שני וחזר ואמר ליה צא וקבע ראשון וחש לומר שמא קבע שני במקום ראשון הדא אמרה שמותר לקבע שני במקום ראשון.

דף ו,א פרק א הלכה ד גמרא עולא בר ישמעאל בשם רבי יוחנן פוטר אדם את טבלו בסאה אחת של טבל כיצד הוא עושה מביא סאה אחת של טבל ועושה אותה שני ופודה אותה וחוזר ועושה אותה תרומת מעשר למקום אחר נחת עולא לתמן ואמרה בשם רבי יוחנן וחברון עלוי התיב רב ששת והא מתניתא פליגא היו לפניו שתי כלכלות של טבל ותני עלה נוטל מן השניה שני תאני' ושני עישורים ועישורו של עישור ויטול שני תאנים ויעשה אותן שני ויפדה ויחזור ויעשם תרומת מעשר למקום אחר. אמר רבי מנא ואין שני שבראשונה טבול לראשון שבשניה. אמר רבי חנניה תמן כרי שהוא טובל לראשון ולשני. ברם הכא שני שנתקן מחמת ראשון את חוזר ועושה אותו ראשון. שמן הגרדי סך באצבעותיו חייב בדמאי מה שהסורג נותן בצמר פטור מדמאי מה בין זה לזה זה על גב גופה בטל וזה על גב צמר הוא בטל:

מסכת דמאי פרק ב

דף ז,א פרק ב הלכה א משנה אלו דברים מתעשרין דמאי בכל מקום הדבילה והתמרים והחרובין האורז והכמון האורז שבחוצה לארץ כל המשתמש ממנו פטור:

דף ז,א פרק ב הלכה א גמרא תמן תנינן שום בעל בכי ובצל של רכפה וגריסין הקילקין ועדשין המצריות המינין הללו ע"י שיש כיוצא בהן בא"י צרכו חכמים ליתן להן סימן אבל האלצרין והפסטקין והאצטובולין ע"יח שאין כיוצא בהן בארץ ישראל לא צרכו ליתן להם סימן. אמר רבי אבין הדא מתניתא חילופא חיוב המינין האלו ע"י שאין כיוצא בהן בחוצה לארץ צרכו חכמים למנותן. והא דבילה בבוצרה. שחיקה היא. והא תמרין באלכסנדיא. דקיקין אינון. והא חרוב בביארי. גידוד הוא. והא אורז בחולתא אבתר הוא סומק הוא. הוא כמון בקיפרוס. עקום הוא: א"ר אלעזר לא שנו אלא הלוקח מן העכו"ם אבל הלוקח מן ישראל דמאי. רבי יוחנן אמר לא שנייא היא הלוקח מישראל היא הלוקח מן העכו"ם דמאי. רבי לעזר סבר מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד עכו"ם. רבי יוחנן סבר מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל ואפילו יסבור ר' לעזר כרבי יוחנן רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל רבי לעזר חש למעוט. כהדא סורקיא שהיא מסתפקת יום אחד מן האיסור נעשה אותו היום הוכח לכל הימים. רבי יוסי בעי מעתה גר שבא להתגייר <בימים הקדמונים> אין מקבלין אותו אני אומר מעמון ומואב הוא. ונעשה אותו הגר הוכיח לכל הגרים. אלא כיני הא רבי לעזר סבר מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד עכו"ם. ורבי יוחנן סבר

דף ז,ב פרק ב הלכה א גמרא מימר רוב ארץ ישראל נתונה ביד ישראל ועוד מן הדא ר' זעירא שלח שאל לר' אלכסנדריא דצדוקא אילין נקלווסין דהכא מה אתון משערין בהון רוב מן העכו"ם או רובן מישראל א"ל לית אנן יכלין משערין בהון. מתניתא מסייע לדין ומתניתא מסייע לדין מתניתא מסייע לרבי לעזר התגר בכל מקום דמאי אימתי בזמן שרוב מכנסו מישראל אבל אם היה לוקח מן העכו"ם ודאי. מתניתא מסייע לר' יוחנן תני רבי נחמיה אמר אחד עכו"ם ואחד ישראל אחד כותי ואחד עם הארץ פעמים שהוא לוקח פעם אחת מן העכו"ם פעם אחת מישראל דמאי רבי חייא בר אדא בעי קומי רבי מנא ממי לקח האיש הזה נאמר מישראל דמאי מן העכו"ם ודאי תיפתר שהיה התגר עכו"ם ועכו"ם וישראל מטיילין לפניו דמאי התיב רב הושעיא והא מתניתא מסייע לרבי יוחנן דתני אמר רבי יודן לא הוזכרו רימוני בדן וחציר גבע אלא שהן מתעשרין ודאי בכל מקום מה אנן קיימין אם בלוקח מישראל בהדא תנינן ודאי אלא כי אנן קיימין בלוקח מן העכו"ם הא שאר כל הדברים דמאי. אמר רבי שמואל בר רב יצחק בודאי אנן קיימין ובלוקח מישראל אנן קיימין תיפתר שהיה אגרונימוס גדול ודחוק עליו להיות מוכר בזול והתירו לו להיות

דף ח,א פרק ב הלכה א גמרא מוכר טבלים והלוקח יחוש לעצמו: איזהו התגר כל שהביא ושנה ושילש רבי יונה בעי הביא ג' משואין כאחת אין זה תגר. זה אחר זה הרי זה תגר רבי יונה בעי למפרע הוא נעשה תגר או מכאן ולהבא מה נפק מביניהון בא והתקין אין תימר מכאן ולהבא מעשר מזה על זה. רבי מנא בעי הוא ובנו ופועלו מהו שיצטרפו לג' משואות כאחת. רבי יונה בעי ספינה הבאה מרומי כמה מינין יש בה את רואה אותה כאלו אחת הפירות לא הילכו בהן לא אחר הריח ולא אחר המראה ולא אחר הטעם ולא אחר הדמים אלא אחר הרוב רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אם היה יין כגון יין חדש ויין ישן הלכו בו אחר הטעם א"ר מנא אזלית לקיסרין וחמיתון נהיגין בהדא דבילתא שוריי. שאלית לרבי יצחק ב"ר אליעזר ואמר לי כך נהג זוגא שוריי. רבי יצחק ב"ר אליעזר בשם זוגא דקיסרין כל דחמי מיא שוריי. אית דבעי מימר על מגדל מילחא. ואית דבעי מימר עד מערת טלימון: אמר רבי אבא מרי מיליהון דרבנן אמרי כל המינין אסורין בקיסרין החיטים הפת והיין והשמן והתמרים האורז והכמון ולא פרשינן דבילה בגין דתניתא. והא תנינן אורז וכמון ופרשתנון הוי שייריה היא הרי אלו בשביעית היתר בשאר שני שבוע דמאי. הרי אלו בשביעית היתר ויהיו בשביעית שביעית. שביעית ישראל משמטין ועכו"ם פטור וישראל ועכו"ם רבים על כותיים. בשאר שני שבוע דמאי דיהודאי ישראל מתקנין ועכו"ם פטורין ישראל ועכו"ם רבים על כותיים. בשאר שני שבוע דמאי דיהודאי ישראל מתקנין ועכו"ם פטורין ישראל ועכו"ם רבים על כותיים. עד היכן פונדקא דעמודא פונדקא דטיבתא עד כפר סבא. וצירן ודאי בקיסרין. כולכסין הנמכרין בקיסרין הרי אלו אסורים מפני שרובן באין מהר המלך. רבי חייא בר אבא אמר בלבנין ורבנן דקיסרין אמרי באדומין רבי זעירא רבי חייא בשם רבי יוחנן רבי התיר בית שאין מפי יהושע בן זריז בן חמיו של ר' מאיר שאמר אני ראיתי את רבי מאיר לוקח ירק מן הגינה בשביעית והתיר את כולה. א"ר זעירא הדא אמרה אסור לבר נש למיעבד מלה בציבורא. אני אומר אותה הגינה היתה מיוחדת לו דהתיר את כולה. רבי התיר בית שאן רבי התיר קיסרין רבי התיר בית גוברין רבי התיר כפר צמח רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית והיו הכל מליזין עליו אמר להו באו ונידיין כתיב וכיתת נחש הנחושת וכי לא עמד

צדיק ממשה עד חזקיהו להעבירו אלא אותה עטרה הניח לו הקב"ה להתעטר בה ואנו העטרה הזאת הניח הקב"ה לנו להתעטר בה

דף ח,ב פרק ב הלכה א גמרא רבי יהושע בן לוי היה מפקד לטלייא לא תיזבין לי ירק אלא מן גינתא דסיסרא קא עימי' הזכור לטוב א"ל זיל אומר לרבך לית הדא גינתא דסיסרא דיהודא הות וקטלו ונסבי' מיניה ואין בעית מחמרא על נפשך אשתרי לחברך. רבי יוסי דכפר דן בשם רבי בן מעדיה המינין האסורים בביתש אר הקצח והשימשום והחרדל והשום והבולכסין האופנים השחורים ובצלים הנמכרים ובני המדינה הנמכרים במידה ופול הנאגד בשיפה מינתה הנאגד בפני עצמה והאסטפניני לעולם. וקפלוטות מן עצרת עד חנוכה אמר רבי זעירא מן העצרת עד חנוכה איסור רבה על ההיתר מן החנוכה עד העצרת ההיתר רבה על האיסור ולענין ספיחין מראש השנה עד חנוכה אסור ספיחין מן חנוכה עד עצרת היתר ספיחות מן העצרת עד ראש השנה צריכה הקישועין והדלועין והאבטיחים ומלפפונות והיין והשמן ותמרין אפסיות וי"א אף התורמסין ופת חלה לעולם הרי אלו בשביעית שביעית. בשאר שני שבוע מה רבי יונה אמר דמאי רבי יוסי אמר ודאי. ולא פליגין מה דרבי יונה אמר דמאי בלוקח מן הבלנקי' ומה דר' יוסי אמר ודאי בלוקח מן הגינה. עד היכין פרשתא וריצפתא ונפשא דפגוטי עד כפר קרנים מכפר קרנים כבית שאן. ר' יונה בשם ר"ש בן זכריה המינין האסורים בפניי' האגוזים והאורז והשומשמין ופול המצרי גמליאל זוגא אמר אהיניות הבכורות. אמר רבי יונה הדא דתימר מתרנגול קיסרן ולמעלן אבל מתרנגול קיסרן ולמטן כארץ ישראל היא רבי יונה בעי היתה שדהו זרועה ירק ובא ומצאה אורז ירק מותר ואורז אסור מלמעלן וירק מלמטן ירק מותר ואורז אסור. אבל רוב השדות הללו עושות המינין הללו. ואפילו תימר רוב השדות הללו עושות רוב מינין רוב המינין הללו אינן באות אלא מן האיסור. תנא האורז שבחולת אנטוכיא מותר במקומו. רבי לעזר ב"ר יוסי התיר עד בורן. רבי יונה בעי וכמדתה לכל רוח: אילו עיירות אסורות בתחום צור שצת ובצת ופי מצובה עלייתה וחנותה תחתייה ובית כריא וראש מנא ואמון ומזי. אמר רבי מנא הדא דאת אמר בראשונה. אבל עכשיו יש סוסיתה עיינש ועין תדע ורם ברין ועיון ויערוט וכפר וחרוב ונוב והכפיה וכפר צמח רבי התיר כפר צמח רבי אימי בעי ולא ממעלי מסין הן. סבר ר' אימי ממעלי מסין כמי שנתכבשו. אילו עיירות שהן מותרות בתחום צור נכי צור וצייר

דף ט,א פרק ב הלכה א גמרא וגשמיו וזיזין ויגדי חמס ודבב חרבתיה וכרכב דבר חזרג. חד טעין דצמוקין עאל לטבריא שאל גמליאל זוגא לרבי בא בר כהנה אמר לו אין כל ארץ ישראל עשוי משאוי אחד של צמוקין. ואין כל ארץ ישראל עשוי משאוי אחד של צמוקין. אלא כן אמר ליה אין מקום בארץ ישראל עושה משאוי אחד של צמוקין. חד בר נש אייתי חדא אשפלה דקפלוטין לרבי יצחק בר טבליי שאל לרבי יוחנן. א"ל פוק שאל לחנניה בן שמואל דתנייתא נפק ושאל לי' א"ל מתניי' לא יחמי לי שמועה אמר לי דאמר רבי ייסא בשם רבי יוחנן איתפלגין רבי ור"א בר"ש חד אמר אמר מקומו. חרנה אמר אחר מעמדו. רבי אבהו אמר. רבי אמר אחר מקומו והורי ליה כהדא דר"א ב"ר שמעון אחר מעמדו הדא דתימא באילין אשפלתא. ברם באילין טועניא כל עמא מודיי אחר מקומו. היה מקומו ומעמדו היתר והוא עתיד להעבירו דרך איסור אותו האיסור כמי שלא העבירו. רבי בא בר כהן בעי קומי רבי יוסי לא כן אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן רבי וחבירו הלכה כרבי. ואמר רבי יונה ואפילו רבי אצל ר"א בר"ש. א"ל מה את בעי מרבי

יוחנן ר' יוחנן כדעתי' דר' יוחנן אמר קל הקילו בשביעית שהיא מדבריהם. אית דבעי מימר נצטרפה דעתו של ר' יוחנן עם ר"א בר"ש וירבו על רבי:

דף ט,א פרק ב הלכה ב משנה המקבל עליו להיות נאמן. מעשר את שהוא מוכר ואת שהוא אוכל ואת שהוא לוקח ואינו מתארל אצל עם הארץ. רבי יהודה אומר המתארח אצל עם הארץ נאמן. אמרו לו על עצמו אינו נאמן כיצד יהא נאמן על של אחרים:

דף ט,א פרק ב הלכה ב גמרא מה שהוא לוקח על מנת לאכול. והא תנינן את שהוא אוכל. אלא את שהוא לוקח ע"מ למכור והא תנינן את שהוא מוכר. אלא את שהוא לוקח ע"מ למכור את שהוא מוכר מפירות מכנסו תני אמר רבי יודה מימיהן של בעלי בתים לא נמנעו להיות מתארחין אצל בעלי בתים חביריהם אעפ"כ נוהגין בפירותיהם מתוקנין לתוך בתיהן. אמר רבי יונה חברין אינן חשודין לא לאכול ולא להאכיל. אמר רבי יוסי חבירין חשודין לאכול ואינן חשודין להאכיל. מתני' פליגא על רבי יוסי אמרו לו על עצמו אינו נאמן היאך יהא נאמן על של אחרים מיליהון דרבנן מסייעין על רבי יוסי דאמר רבי חנינא רבי ייסא בשם רבי יוחנן לא אמר ר' יודה אלא בסוף אבל בתחילה אוף רבי יודה מודי. אין תימר חברין אינן חשודין לא לאכול ולא להאכיל מה בין בתחילה מה בין בסוף דתני המקבל עליו להיות נאמן חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו החשוד על דבר אחד חשוד על הכל. רבי יודה אומר אינו חשוד

דף ט,ב פרק ב הלכה ב גמרא אלא על אותו דבר בלבד: תני הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות. תניתה רבי ינאי בי ר' ישמעאל ואמר טעמא הדא דתימר במתאחר אצלו אבל ברבים אינו נאמן עד שיקבל עליו ברבים. רבי זעירא רבי יסא בשם רבי יוחנן אפילו חבר ששלח לחבר צריך לעשר. ר"ז בעי קומי רבי יסא כגון אני לרב שמואל בר רב יצחק ורבי שמואל בר רב יצחק לי א"ל מה את בעי מרבי שמואל בר רב יצחק דכל מה דהוא אוכל משוקא הוא אכל הוא נאמן ואשתו אינה נאמנת לוקחין ממנו ואין מתארחין אצלו אבל אמרו הרי כדר עם הנחשב בכפיפה אשתו נאמנת והוא אינו נאמן מתארחין אצלו ואין לוקחין ממנו אבל אמרו תבוא מאירה למי שאשתו נאמנת והוא אינו נאמן תני לא ישמש חבר במשתה ע"ה ולא בסעודת ע"ה אלא אם כן היה הכל מתוקן ומעושר תחת ידו ואפילו מניקת של יין ואם שימש חבר במשתה עם הארץ ובסעודת עם הארץ הרי זו חזקה למעשרות. ראו אותו מיסב אינה חזקה אני אומר על התנאים שבלבו הוא מיסב. בנו מיסב אצלו צריך לעשר על ידיו חבירו אין צריך לעשר על ידיו:

דף ט,ב פרק ב הלכה ג משנה המקבל עליו להיות חבר אינו מוכר לע"ה לח ויבש ואינו לוקח ממנו לח ואינו מתארח אצל ע"ה ולא מארחו אצלו בכסותו. ר' יהודה אומר אף לא יגדל בהמה דקה ולא יהא פרוץ בנדרים ובשחוק ולא יהא מיטמא למתים ומשמש בבית המדרש אמרו לו לא באו אלו לכלל:

דף ט,ב פרק ב הלכה ג גמרא אינו לוקח ממנו לח הא יבש מותר שעמי הארץ נאמנים על הכשירות. ותני כן נאמן עם הארץ לומר הפירות הללו לא הוכשרו. אבל אינו נאמן לומר הוכשרו אלא שלא קבלו את הטומאה. הא מכלל דו מודי בקמייתא לית הדא פליגי עלה דרבי יונה דרבי יונה אמר חבירין אינן חשודין לא לאכול ולא להאכיל שלא ילך ויטמא גופו ויבא ויטמא טהרות ואפילו על דרבי יוסי לית הדא פליגא דרבי יוסי אמר חבירין חשודין לאכול ואינן חשודין להאכיל. תמן לטהרות אבל הכא למעשרות הנאמן על

הטהרות נאמן על המעשרות תנא כל הבא צריך לקבל עליו אפי' חבר תלמיד חכם. אבל חכם שישב בישיבה אינו צריך לקבל
דף י,א פרק ב הלכה ג גמרא עליו שכבר קיבל עליו משעה שישב. אמר רבי לא והוא שקיבל עליו משעה ראשונה רבי יוסי בעי אי משעה ראשונה למה לי חבר אפילו ע"ה. אתיא דרבי לא כריש לקיש דר"ש בן לקיש הוה סלק לגבי אילין דבית רבי ינאי והוו נשייא חזיין ליה וערקין מן קמוי. אמר לון אבא לכון בייתא ע"ה אני אצל טהרות. תני הוא נענה לחבורה ובניו ובני ביתו נענין לו. אית תניי תני הוא ובניו ובני ביתו נענין לחבורה ולא פליג כאן בטפולין לאביהן וכאן כשאין טפולין לאביהם תני רבי חלפתא בן שאול גדולים נענין לחבורה קטנים נענין לו תני מקריבן לכנפיים ואחר כך מלמדין לטהרות. אמר ר' יצחק ב"ר לעזר כנפים מדפות והסטות טהרות מעשרות בראשונה היו אומרים חבר שנעשה גביי דוחין אותו מחבורתו יצא מגבייתו הרי הוא כחבר. חייא בר בון בשם רבי יוחנן חבר שיצא חוצה לארץ אין דוחין אותו מחבורתו הא קטן אין צריך קירוב:
דף י,א פרק ב הלכה ד משנה הנחתומין לא חייבו אותן חכמים להפריש אלא כדי תרומת מעשר וחלה. החנוונין אינן רשאין למכור את הדמאי וכל המשפיעין במידה גסה כגון הסיטונות ומוכרי תבואה:
דף י,א פרק ב הלכה ד גמרא תמן תנינן הלוקח מן הנחתום כיצד הוא מעשר. הכא את אמר הלוקח מפריש והכא את אמר הנחתום מפריש. רבי יונה אמר איתפלגין רבי לעזר ור' יוחנן חד אמר כאן בעושה בטהרה וכאן בעושה בטומאה וחרנה אמר כאן במידה דקה וכאן במידה גסה ולא ידעון מאן אמר דא ומאן אמר דאמן מה דאמר רבי יוחנן מפני הטהרות הוי רבי לעזר דו אמר כאן במידה דקה כאן במידה גסה וקישא על דר"י אם בעושה בטהרה יפריש על הכל. בדין היה שלא יפריש כלום שאין מוסרין ודאי לע"ה וקשיא על דר"ל אם במדה דקה יפריש על הכל.
דף י,ב פרק ב הלכה ד גמרא החנוני אין רשאי למכור דמאי חברייא בשם רבי לעזר דר"מ היא דר"מ אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא עילו הן המשפיעין במידה גסה כגון הסיטונות ומוכרי תבואה הוי אית חורנין. אמר רבי יוסי לא על הדא רבי אילא אמר הדא מילתא אלא על הדא דתני בד"א בזמן שהוא מוכר בחנותו או על פתח חנותו. אבל אם היה מוכר בפלטר או בחנותו שהוא סמוך לפלטר מעשר על הכל עליה חברייא בשם ר' לעזר דר"מ היא דר"מ אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד היידן ר"מ ההיא דתנינן לבתרה ר"מ אומר את שדרכו למדוד בגסה ומדדו בדקה טפילה דקה לגסה תני ר"ח כן את שדרכו להימדד בגסה ומדדו בדקה טפילה דקה לגסה וכן פלטר מידה דקה וחנות מידה גסה טפילה היא גסה לדקה חברייא בשם ר"י מפני התינוקות דלא ייכלון טבל רבילא בשם רבי יוחנן מידה דקה הואיל והמוכר משתכר המוכר מפריש מידה גסה הואיל והלוקח משתכר הלוקח מפריש
דף יא,א פרק ב הלכה ד גמרא מתניתא מסייע לדין מתניתא מסייע לדין מתני' מסיע לחברייא רבי נחמיה אמר את שהוא טפל לדקה כדקה ואת שהוא טפל לגסה כגסה מתניתין מסייע לרבי לא תני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אמר מדד לו בדקה חייב אפילו לא מדד לו אלא סאה ורובע צריך לעשר את אותו הרובע אמר ר"ז חשבון שכר

ביניהן מדד לו סאה לענין רביעין הואיל והמוכר משתכר המוכר מפריש מכר לו רביעין לענין סאה הואיל והלוקח משתכר הלוקח מפריש:
דף יא,א פרק ב הלכה ה משנה ר"מ אומר את שדרכו למדוד בדקה ומדדו בגסה טפילה דקה לגסה ואת שדרכו למדוד בגסה ומדדו בדקה טפילה גסה לדקה. איזו היא מידה גסה ביבש שלשה קבין ובלח דינר רבי יוסי אומר סלי תאני' וסלי ענבים וקופות של ירק כל זמן שהוא מוכרן אכסרא פטור:
דף יא,א פרק ב הלכה ה גמרא על דעתיה דהאי תנא נתנו שיעור ליבש לא נתנו שיעור ללח נתנו דמי' ללח לא נתנו דמים ליבש תני רבי חייא הין מידה גסה מן ההין ולמטן מידה דקה טמן מידה דקה מן הטמן ולמעלה מידה גסה על דעתיה דהדין תניא נתנו שיעור ללח ולא נתנו שיעור ליבש נתנו דמי' ליבש ולא נתנו דמים ללח רבי יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק תניי ב"ד הוא שתהא תרומת מעשר משל מוכר ומ"ש משל לוקח מה אנן קיימין אם במידה דקה הואיל והמוכר משתכר המוכר מפריש ואם במדה גסה הואיל והלוקח משתכר הלוקח מפריש אמר רבי בון בר חייא תפתר באומר לו מכנסו א"ר יוסי אפילו תימר שלא מהכנסו באומר בדעתו נתקן אעפ"כ אמרו לו תניי ב"ד הוא שתהא תרומת מעשר משל מוכר ומ"ש משל לוקח רבי לעזר בשם ר' הושעיא תניי ב"ד הוא החלב משל טבח וגיד הנשה משל לוקח הנהיג רבי אבהו בקיסרין שיהו שניהן משל לוקח בגין דיהוון מרבין טבאות:

מסכת דמאי פרק ג

דף יא,א פרק ג הלכה א משנה מאכילין את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי ר"ג היה מאכיל את הפועלים דמאי גבאי צדקה ב"ש אומרים נותנין את המעושר לשאינו מעשר ואת שאינו מעושר למעשר נמצאו כל אדם אוכלין מתוקן וחכמים אומרים
דף יא,ב פרק ג הלכה א משנה גובין סתם ומחלקין סתם והרוצה לתקן יתקן:
דף יא,ב פרק ג הלכה א גמרא אמר רבי יונה מתני' בעניי חברים ובאכסניא כרבי יהושע תני מעשה ברבי יהושע שהלך אחר רבן יוחנן בן זכאי לברור חיל והיו אותן בני עיירות מביאין להן פירות אמר להן רבי יהושע אם לנו כאן חיביי' אנו לעשר ואם לאו אין חייבין לעשר רבי יוסי אמר בעניי עם הארץ היא מתניתא אם אמר את בעניי חברים נמצאת נועל דלת בפני עם הארץ מה מקיים ר' יוסי לאכסניא כהדא דתני הגרים עמכם לרבות את האכסניא רבי לעזר אומר זו אכסניא של עכו"ם תני צריך להודיע על דעתיה דרבי יונה דו אמר בעניי חברים היא מתניתא ניחא על דעתיה דרבי יוסי דו אמר בעניי עם הארץ היא מתניתא אפי' מודיעו מהו מועיל מפני א' שאינו מתקן אמר רבי מנא הדא אמרה אילין דיהבון בביתין אסור ליתן מדמי שביעית שאינו אלא כפורע חובו מדמי שביעית כהדא דתני אחד שביעית ואחד מעשר שני אין נפרעין מהן מלוה וחוב ואין עושין מהן שושבינות ואין משלמין מהן תשלומי' ואין פוסקין מהן צדקה לעניים בבית הכנסת אבל משלמין מהם דבר של גמילות חסד וצריך להודיע

דף יב,א פרק ג הלכה א גמרא תמן תנינן פועל שאינו מאמין לבע"ה תמן את אמר הפועל מפריש וכא את אמר בעל הבית מפריש אמר רבי יונה תמן במאכילו מן המנויין ברם הכא במאכילו מן האבוס רבי זריקן שמעון בר וואו בשם רבי יוחנן רופא חבר שהיה מאכיל לחולה עם הארץ נותן לתוך ידו ואינו נותן לתוך פיו בדמאי אבל בודאי אפילו לתוך ידו אסור משל חולה אבל משל רופא אסור בישראל אבל בבן נח אפילו בודאי מותר משל רופא אסור אם היה אבר מן החי אפילו משל חולה אסור שלא יבא לידי תקלה וקשיא על דבית שמאי

דף יב,ב פרק ג הלכה א גמרא בגין דו כשר יפסד נותן לו כדי תיקונו מה טעם דב"ש אפילו תגדרנו עכשיו יכול את לגודרו לאחר זמן אין את יכול לגודרו מה טעם דרבנן אם מדקדק את אחריו אף הוא ממעט בצדקה גבאי צדקה בי"ט לא יהו מכריזין כדרך שמכריזין בחול אבל גובים בצנעה ונותנין לתוך חיקו ומחלקין לכל שכונה ושכונה בפני עצמה גבאי קופה בשביעית לא יהו מדקדקין בחצירות של אוכלי שביעית נותו להן פת מותר שלא נחשדו ישראל להיות נותנין אלא או מעות או ביצות ר' חנינא בשם רבי פינחס הדא דתימר במקום שזורעין ולא אוכלין לאכול אינו חשודין כ"ש להאכיל כהנים המגבלין בטהרה לא יהו מדקדקים בחצירות של אוכלי שביעית אית תניי תני מדקדקין אמר רבי פינחס מאן דתני מדקדקין מפני חלתן מ"ד אין מדקדקין מבריחו מן הקלה ומכניסו לחמורה טבל ובעון מיתה שביעית בלא תעשה כיצד הוא עושה אמר רבי חונה מביא כהן חשוד ומטבילה ומאכילה לו ולא נמצא מוסר טהרות לע"ה אמר רבי מנא מביא כהן חשוד ומטבילו ומשמרה עד הערב ומאכילה לו. ולא נמצא מחזיק יד עוברי עבירה ר"ש בר כני בשם ר' אחא משמרה עד ערב הפסח ושורפה:

דף יג,א פרק ג הלכה ב משנה הרוצה לחזום עלי ירק להקל ממשאו לא ישליך עד שיעשר הלוקח ירק מן השוק ונמלך להחזיר לא יחזיר עד שיעשר שאינו מעשר אלא מנין היה עומד ולוקח וראה טעון אחר יפה ממנו מותר להחזיר מפני שלא משך:

דף יג,א פרק ג הלכה ב גמרא אמר ר"א דר"מ היא דר"מ אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד אמר רבי יוחנן דברי הכל היא שנייא היא שהזוכה זוכה בדקה ואין המבקיר מבקיר בגסה וליתה דא פליגי על דר"מ דר"מ אמר כיון שאדם מבקיר דבר ויוצא מרשותו הפקרו הפקר שנייא היא שהזוכה זוכה בדקה ואין המפקיר מפקיר בגסה ואפילו על דר' יוסי ליתה דא פליגי דרבי יוסי אמר אין ההפקר יוצא מתחת ידי הבעלים אלא בזכייה אין הפקרו הפקר שנייא היא שהמפקיר מפקיר בגסה ואין הזוכה זוכה בדקה חזקיה אמר אין הפקר מחוסר לבעלין אלא בזכייה מניין כיצד הוא עושה נוטל מן העליון ומתקן. ואינו אסור משום גזל כהדא ר"ש בר כהנה הוה מסמיך לר' לעזר עברון על חד כרם א"ל אייתי לי חד קיסם מחצד שיניו חזר ואמר ליה לא תיתי לי כלום אמר דאין אייתי כל בר נש ובר נש מיעבדן כן הא אזיל סייגא דגוברא רבי חגי הוה מיסמך לרבי זעירא עבר חד טעון חד מיכיל דקיסין א"ל אייתי לי חד קיסם מחצד שיניי חזר אמר לי' ד לא תיתי לי כלום דאין אייתי כל בר נש ובר נש מיעבד כן הא אזילא מיכלא דגוברא לא ר"ז כשר כל כך אלא מילין דיוצר שמע לן

דף יג,ב פרק ג הלכה ב גמרא ניעבדינן רבי אבהו בשם רבי יוחנן כיון שמשך קנה לא היה חסר אלא ממני ליה כיצד הוא עושה נותן דמי אחת מהן ומתקן ולא נמצא עושה תקלה לבאים אחריו עושה אותן ציבור לפניו ויקבע אותן תוך פירותיו ולא כן תני קובע אדם

מעשרותיו של חבירו לתוך פירותיו ואפילו עושה תקלה לבאים אחריו אמר רבי חיננא תקנו בלוקח ולא תקנו במחזיר כיני מתני' היה עומד ובירר עד כדון באותו מין אפילו מין אחר:

דף יג,ב פרק ג הלכה ג משנה המוצא פירות בדרך ונטלן לאכלן ונמלך להצניע לא יצניע עד שיעשר אם מתחילה נטלן בשביל שלא יאבדו פטור כל דבר שאין אדם רשאי למוכרו דמאי לא ישלח לחבירו דמאי רבי יוסי מתיר בודאי ובלבד שיודיענו:

דף יג,ב פרק ג הלכה ג גמרא תני אין מעבירין על האוכלין רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו הא דמר בראשונה אבל עכשיו מותר מפני הכשפים תמן תנינן ההופך את הגלל ברשות הרבים והוזק בהן אחר חייב בנזקו תני ואסורין משום גזל כהנא אמר והוא שהפכה על מנת לזכות בה אבל אם הפכה על מנת שלא לזכות בה לא בדא ולעניין ניזקין לא בדא שנייא בין הפכה על מנת לזכות בה בין שהפכה על מנת שלא לזכות בה והוזק בהן אחר חייב בנזקו והכא את אמר הכן אמר רבי אבין תמן כתיב בעל הבור ישלם בעל הנזק ישלם ברם הכא עשר תעשר משלך את מעשר ואין את מעשר משל אחרים: כל דבר שאין אדם רשאי למוכרו דמאי לא ישלח לחבירו דמאי מידה דקה שאין אדם רשאי למוכרה דמאי לא ישלח לחבירו דמאי מידה גסה שאדם רשאי למוכרה דמאי ישלח לחבירו דמאי: רבי יוסי מתיר בודאי בין דקה בין גסה ואוסר בדמאי בדקה

דף יד,א פרק ג הלכה ג גמרא רבי אבהו בשם רבי יוחנן מפני גידורו התירו דמאי בגסה דו מתני' רבי יוסי אומר סלי תאנים וסלי ענבים וקופות של ירק כל זמן שהוא מוכרו אכסרה פטור אמר רבן שמעון בן גמליאל שלח לי רבי יוסי בי רבי אתרוג ואמר לי זה בא בידי מקיסרין ולמדתי בו ג' דברים שהוא ודאי שהוא טמא שלא בא בידו אחר שהוא ודאי שפירות קיסרין ודאי שהוא טמא שמרביצין עליו מים שלא בא בידו אחר שאילו בא בידו אחר היה מעשר מזה על זה ויעשר ממנו עליו דו חשש להדא דבר קפרא דבר קפרא אמר אין דרך בני אדם להיות משלחין לחביריהן דברי' חסירין ולא מתני' היא רבי יוסי מתיר בודאי בלבד שיודיעו אתא מימר לך אע"ג דו פליג על רבנן לא עבד עובדא כוותי' רבי זעירא בעי קומי רבי יסא ולא מפירות שהן מותרין בקיסרין הוא א"ל ולא רבי התיר קיסרין ורשב"ג קודם לרבי היה:

דף יד,א פרק ג הלכה ד משנה המולי' חיטין לטוחן כותי או לטוחן עם הארץ בחזקתן למעשרות ולשביעית לטוחן עכו"ם דמאי המפקיד פירותיו אצל הכותי ואצל ע"ה בחזקתן למעשרות ולשביעית אצל העכום כפירותיו ר"ש אומר דמאי:

דף יד,א פרק ג הלכה ד גמרא ר' חייא בשם ר' יוחנן נתחלפה קופתו אצל הטוחן אם הוחזק עם הארץ להיות טוחן שם באותו היום חושש ואם לאו אינו חושש ויחוש מה בינה ולסירקי לא כן תני סרקי שהיתה מסתפקת יום א' מן האסור נעשה אותו היום הוכח לכל הימים סירקי אפשר לה שלא להסתפק ברם הכא לא הוחזק ע"ה להיות טוחן שם באותו היום רבי טייפה סמוקה בשם רבי אבהו כותים נאמנים על הפקדון.

דף יד,ב פרק ג הלכה ד גמרא ולא מתני' היא אצל הכותי' מתני' עד שלא נחשדו אתא מימר לך אפילו משנחשדו מהו שיהא נאמן לומר נטלתיו והנחתי אחרים מתוקנים תחתיהן אם את מאמינו שנטל תאמינו שנתן אם אין את מאמינו שנתן אל תאמינהו שנטל כותי את מאמינו שנתן ואין את מאמינו שנטל רבי יונה בעי מה נן קיימין אם באומר משלי הם אפילו עם הארץ לא יהא נאמן אם באומר פלוני עישר לי אפילו כותי יהא נאמן אמר רבי

בא תפתר כמ"ד כותי כעכו"ם דאיתפלגין כותי כעכו"ם דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל לכל דבר הכא את אמר לטוחן העכו"ם דמאי והכא את אמר אצל העכו"ם כפירותיו כאן קופה בקופות וכאן פירות בפירות רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא מה כפירותיו ממש פוטר טבל ברור במקום אחר אמר ליה ולכל דבה

דף טו,א פרק ג הלכה ד גמרא ולא על יאות הוה רבי חנינא מתרים לקביל ר' אחא רבי חייא בר בון בשם רבי יוסי בן חנינא לא אמר ר"ש אלא כדי קופתו הפקיד אצלו שתים אחת דמאי ואחת ודאי בקיימות אבל אם נאכלה הראשונה השנייה דמאי נטלו ממנו מאה בני אדם מאה סאין בת אחת כל אחד ואחד מתקן דמאי: נתנום לאדם אחד כבר נראה להיות ודאי נטל ממנו אדם אחד כמה סאין בת אחת הראשונה דמאי והשאר ודאי: נתנם למאה בני אדם כבר נראו להיות ודאי: והתני בשם ר"ש בשם רבי טרפון עשו פירות ישראל זה כפירות עכו"ם זה דמאי עוד היא לא אמר ר"ש אלא עד כדי קופתו:

דף טו,ב פרק ג הלכה ד גמרא אמר רבי יהושע בן קבסוי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה (במדבר יח) והזה הטהור על הטמא טהור א' מזה על טמא א' עד שלמדתיה מאוצרה של יבנה וחכמים אומרים אפילו כולו עכו"ם וישראל א' מטיל לתוכו דמאי הדא אמרה שטהור א' מזה על כמה טמאים: דתנינן אצל הנכרי כפירותיו אמר ר"א חכמים שהן בשיטת ר"מ ר' יוחנן אמר חכמים ממש. בעון קומי' מה טעם א"ל כד תסתאבון אנא אומר לכון מה הוה מימר להון כמאן דאמר מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות: שמואל בר אבא בעי ניחא לטהרות לא אמר להון מפני גדר טהרות למעשרות לא אמר להון מפני גדר לקדשים לא אמר להון ואילו הוה אמר להון מה הוה מימר להון גבי מעשרות מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות

דף טז,א פרק ג הלכה ד גמרא רבי ירמיה רבי חייא בשם רבי יוחנן מודה רבי שמעון שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה הא ר"ש אומר מפריש הא רבנן אמרי מפריש מה ביניהון א ר"ש אומר מפריש ונוטל דמים מן השבט ורבנן אמרי מפריש ואינו נוטל דמים מן השבט אפילו בתרומת חוצה לארץ אינה אילו תרומה חוצה לארץ שמא אינו נוטל דמים מן השבט. דילמא על עיקר טבלו של עכו"ם איתאמרת אלא בגין דתני רבי יהודה ור"ש אומר יש קנין לעכו"ם בארץ ישראל לפוטרו מן המעשר עליה רבי ירמיה רבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן מודי ר"ש שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה:

דף טז,ב פרק ג הלכה ה משנה הנותן לפונדקית מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שהיא חשודה לחלף אמר רבי יוסי אין אנו אחראין לרמאין אינו מעשר אלא מה שהוא נוטל ממנה בלבד:

דף טז,ב פרק ג הלכה ה גמרא רבי יוסי ורשב"ג אמרו דבר אחד כמה דר' יוסי אמר אין אנו אחראין לרמאין כן רשב"ג אמר אין אנו אחראין לרמאין מסתברא רבי יוסי יודי לרשב"ג ורשב"ג לא יודי לרבי יוסי ר' יוסי יודי לרשב"ג שאין אנו אחראין לרמאין ורשב"ג לא יודי לרבי יוסי שאין דרך חבר להיות מוציא מביתו דבר שאינו מתוקן:

דף טז,ב פרק ג הלכה ו משנה הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שהיא חשודה לחלף את המתקלקל אמר רבי יהודה רוצה היא בתקנת בתה ובושה מחתנה ומודה רבי יהודא בנותן לחמותו שביעית שאינה חשודה להתחלף ולהאכיל את בתה שביעית:

דף טז,ב פרק ג הלכה ו גמרא אמר רבי יוחנן אוף קדמייתא על דעתיה דר"י היא דר' יודא אמר הנותן לחמותו כנותן לפונדקית ורבנן אמרי הנותן לחמותו כנותן לשכנתו כהדא דתניא הנותן לשכנותו פת לאפות לו תבשיל לעשות לו אינו חושש לא משום שביעית ולא משום מעשרות אימתי בזמן שנתן לה שאור ותבלין אבל אם לא נתן לה שאור ותבלין חושש משום שביעית ומשום מעשרות מה חמותו מן האירוסין או חמותו מן הנישואין נשמעינה מן הדא מודה ר' יודה בנותן לחמותו שביעית שאינה חשודה להאכיל את בתה שביעית שנייא היא תמן בין מן האירוסי' בין מן הנישואין אוף הכא לא שנייא בין מן האירוסין בין מן הנישואין:

מסכת דמאי פרק ד

דף טז,ב פרק ד הלכה א משנה הלוקח פירות ממי שאינו נאמן על המעשרות ושכח לעשרן שואלו בשבת ואוכל על פיו חשיכה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה רבי שמעון השזורי אומר אף בחול שואלו ואוכל על פיו:

דף טז,ב פרק ד הלכה א גמרא חברייא בשם רבי יוחנן מפני כבוד שבת התירו. אם מפני כבוד שבת למה לי שואלו ע"י עילה ר' ביבי בשם רבי חנינא אימת שבת עליו והוא אומר אמת ואם אימת שבת עליו בדה תנינן חשיכה מוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר מפני אחד שאין אימת שבת עליו תני שואלו בחול לא יאכל בשבת. מ"ד אימת שבת עליו ניחא מ"ד מפני כבוד שבת אפילו שואלו בחול יאכל בשבת. לא אמר אלא שוגג הא מזיד אסור דתנינן שכח לעשרן כשאין עמו תנאי אבל אם יש עמו תנאי אוכל על תנאו מהו שיאכל על שאילת חבירו היאך עבידא לקחו ממנו שני בני אדם כא' שאלו על אחת מהן השני לא יאכל עד שיעשר ועד שישאלנו אני אומר של זה עישר ושל זה לא עישר

דף יז,א פרק ד הלכה א גמרא לקח ממנו אד' א' שתי כלכלות כאח' שאלו על אחת מהן השניי' לא יאכל עד שיעשר. ועד שישאלנו אני אומר זה עישר וזה אינו עישר חשכ' מ"ש מעשר מזה על מזה מ"ד מפני כבוד שבת ניחא ומ"ד מפני שאימת שבת עליו למה מעשר מזה על זה עד כדון בשאין לו מאותו המין אבל יש לו מאותו המין היצר תאוב י"ט שהוא סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה וכן שני ימים טובים של גליות מ"ד קדושה אחת היא אוכל מ"ד שתי קדושות הן אינו אוכל אפילו למ"ד שתי קדושות הן אוכל עד שלא נראה לעשר מעשר בנתיים ותנינן שואלו בי"ט אוכל בשבת בשבת אוכל בי"ט ר' יונה בשם ר' זעירא תיפתר בפירות שנסמכה דעתו עליהן מערב שבת אבל בפירות שלא נסמכה דעתו עליהן מערב שבת לא בדא אמר רבי מנא מיליהון דרבנן מסייעין לרבי יונה אבא דתנינן תמן המדיר את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו על המעשר רבי ינאי בשם רבי ישמעאל בשם רבי יוחנן בשבת של פרוטגמייא התירו מפני איבה בשבת של פרוטגמייא לא בפירות שנסמכה דעתו עליהן מערב שבת היא ולא אמר אלא מפני איבה: שאלו שבת הראשונה ולא בא השנייה לא יאכל עד שיעשר או עד שישאלנו ולא כבר שאלו אמר רבי יונה תמן בההוא דשאל על נפשיה ברם הכא בההוא דשאל חורין עלוי

דף יז,ב פרק ד הלכה א גמרא ורבי יונה בעי מהו שישאלנו דרך עקלתון רבי יונה כדעתיה רבי יונה זבין חיטי מן דבר חקולא נפק לגביה אמר ליה לא דאנא חשיד לך אלא בגין דזבנית מינך חיטי וחמית אוכלסים עלך ואמרית דילמא דאנשיתיה מתקנה מתקנין הויין טען מחזקה עלוי א"ל מה אנא חשד לי תני תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה מדמעת מה בין למקומה מה בין שלא למקומה על רבי חגיי אמרין בדין הוא מימר משה דאנא אמר טעמא אמר משה דאנא אמר טעמא מ"ד מדמעת שהיא מתרת את השיריים לאכילה מ"ד אינה מדמעת שאינה מתרת השיריים לאכילה הורי רבי לא כהדא דרבי חגיי אמר רבי זעירא אתא עובדא קומי דרבי חנינא והורי כר"ש שזורי ר' אחא בשם רבי יונתן אין הלכה כר"ש שזורי יתר מכאן היה ר"ש שזורי אומר הפריש תרומת מעשר ונשרפה הרי זה שאלו ואוכל על פיו לא בדא אמר רבי זעירא אתא עובדא קומי דרבי חנינא והורי כר"ש שזורי. אמר רבי אבין לא דמיא ההיא שאילתא להיא קדמייתא תמן לא בגין חשוד ליך אלא בגין דבזניתן מנך אתמול חיטין וחמית אוכלסין עלך ואמרית דילמא דאנשיתה מתקנה מתקנין הווין ברם הכא בגין דחשדתיך ותקינתין ואיתקריין מתקינין הויין: רבי שמואל בריה קבי יוסי בי רבי בון אמר תני בר קפרא כן אימת הדימוע עליו והוא אמר אמת:

דף יז,ב פרק ד הלכה ב משנה המדיר את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו על המעשרות אוכל עמו בשבת הראשונה אע"פ שאינו נאמן על המעשרות בלבד שיאמר לו מעושרין הן ובשבת שניי' אע"פ שהוא נודר ממנו הניי' לא יאכל עד שיעשר:

דף יז,ב פרק ד הלכה ב גמרא ר' ינאי בי רבי ישמעאל בשם ר' יוחנן בשבת של פרוטגמייא התירו מפני איבה אמר רבי אבון כאן התירו טבלים משום דרכי שלום. רבי חנינא אמר רבי ירמיה בעי אם מפני דרכי שלום למה לי בלבד שיאמר לו מעושרי' הן שאלו בשבת הראשונה ולא בא השניי' מהו שתיעשה ראשונה

דף יח,א פרק ד הלכה ב גמרא אמר רב חסדא כאן שנינו שאסור לחבר שיאכל בסעודה שאין לה שם:

דף יח,א פרק ד הלכה ג משנה רבי אלעזר אומר אין אדם צריך לקרות שם על מעשר עני של דמאי וחכמים אומרים קורא שם ואין צריך להפרישו מי שקרא שם לתרומת מעשר של דמאי ולמעשר עני של ודאי לא יטלם בשבת ואם היה כהן או עני למודים לוכל אצלו יבואו ויאכלו ובלבד שיודיעם:

דף יח,א פרק ד הלכה ג גמרא רבי בא בר הונא בשם רב האוכל פירותיו טבולין למעשר שני חייב מיתה. מה טעם דר"א מכיון שהוא יודע שהוא בעון מיתה מפריש. מה טעם דרבנן בלא כך קורא שם ואינו צריך להפריש. הנאמן ראו אותן מפריש שני תני הנאמן לשני נאמן לראשון דברי רבי אליעזר. וכמים אומרים הנאמן לראשון נאמן לשני הנאמן לשני אינו נאמן לראשון מה טעם דר"א משום שאינו חשוד להקדים או משום שהפריש שני חזקה שהפריש ראשון והתנינן רבי ליעזר אומר אין אדם צריך לקרות שם למעשר עני של דמאי הא שני צריך מה אם שני שאין לרבו טובת הנאה צריך להפריש ראשון שיש לרבו טובת הנייה לא כל שכן

דף יח,ב פרק ד הלכה ג גמרא הוציא לחם מעשר שני מתוך ביתו אמר להן פדוי הוא נאמן פדוי לי ופדו לכם אינו נאמן. מתני' דרבי אליעזר היא דרבי אליעזר אומר הנאמן לשני נאמן לראשון אמר רבי יוסי דברי הכל היא עשו אותה בתוספות הבכורים

מהתוספות הבכורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי אף זה נאכלת משום שני ופטור מן הראשון אתא ר' חנניה בשם רבי אימי דר"א היא וכיני מתנית' לא יתנום בשבת דתנינן תמן ב"ש אומרים אין מוליכין חלה ומתנות לכהן בי"ט בין שהורמו מאמש בין שהורמו מהיום וב"ה מתירין הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפן מן הדא הדא ילפא מן ההיא היא י"ט היא שבת וההיא ילפא מן הדא בלימודין אבל בשאינו למודין לא סלק על בר נש מיכול פיסתיה בביתיה דחבריה. תני לא יסרב אדם בחבירו לארחו בשעה שהוא יודע שאינו רוצה מקבל. מהו בתקרובת דע שהוא רחיץ והוא מטרח עלוי ובירושלים הוה מפיך פילכיך דשמאלא לימינא. תני אין מוליכין לבית האבל בכלי זכוכית צבועה מפני שהוא טוענו טענת חנם.

דף יט,א פרק ד הלכה ג גמרא תני עיר שיש בה עכו"ם וישראל הגביים גובין משל ישראל ומשל עכו"ם ומפרנסין עניי ישראל ועניי עכו"ם ומבקרין חולי ישראל וחולי עכו"ם וקוברין מתי ישראל ומתי עכו"ם ומנחמין אבילי ישראל ואבילי עכו"ם ומכניסין כלי עכו"ם וכלי ישראל מפני דרכי שלום. גירדאי שאלין לר' אימי יום משתה של עכו"ם מהו סבר משרי לון מן הכא מפני דרכי שלום אמר לון רבי בא והתני ר' חייא יום משתה של עכו"ם אסור א"ר אימי אילולי ר' בא היה לנו להתיר ע"ז שלהם וברוך המקום שרחיקנו מהם:

דף יט,א פרק ד הלכה ד משנה האומר למי שאינו נאמן על המעשות קח לי ממי שהוא נאמן ומי שהוא מעשר אינו נאמן מאיש פלוני הר"ז נאמן הלך ליקח ממנו אמר לו לא מצאתיו ולקחתי לך מאחר שהוא נאמן אינו נאמן:

דף יט,א פרק ד הלכה ד גמרא תני אמר רבי יוסי אפי' אמר לו מפלוני אינו נאמן עד איתר לו קח ואני נותן מעות מה טעמא דרבי יוסי אני אומר אחד קרוב מצא ולוקח ממנו דתנינן תמן טעמא דרבי ליעזר אני אומר אחר הדלת מצאו אתא דר"א כרבי יוסי ודר' יוסי כר"א דרבי יוסי רובה מן דרבי ליעזר ולא מודה רבי ליעזר שאם אמר לו אל תקבלהו אלא במקום פלוני שהיא אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום והכא אפילו אמר לו מפלוני אינו נאמן עד שיאמר לו קח ואני נותן מעות מה טעמא דר' יוסי אני אומר א' קרוב מצא ולקח ממנו:

דף יט,א פרק ד הלכה ה משנה הנכנס לעיר ואינו מכיר אדם שם ואמר מי כאן נאמן מי כאן מעשר אמר לו אדם אחד אני נאמן איש פלוני נאמן הרי זה נאמן הלך ליקח הימנו אמר להן מי כאן מוכר ישן אמר ליה מי ששלחך אצלי אע"פ שהן כגומלין זה את זה הרי אילו נאמנים החמרים שנכנסו לעיר אמר אחד מהן שלי חדש ושל חבירי ישן שלי אינו מתוקן ושל חבירי מתוקן אינן נאמנין רבי יהודה אומר נאמנין:

דף יט,א פרק ד הלכה ה גמרא ועד אחד נאמן אמר רבי יוחנן קל הקילו באכסנאי מפני חיי נפש תני נכנס לעיר ואינו מכיר אדם או שהיה עומד בגורן ואינו מכיר אדם שם הרי זה נשאל בין לחבר בין לע"ה דברי רשב"ג רבי אומר אין נשאלין על התרומה אלא לחבר בלבד אתיא דרבי כרבי מאיר ודרשב"ג בשיטתיה דתנינן תמן כל המומין הראוין לבא בידי אדם רועין ישראל נאמנין רועין כהנים אינן נאמנים רשב"ג אומר נאמן הוא על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו רבי אומר החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו אמר רבי יונה מה פליגין ליקח אבל לחלק אוף רשב"ג מודה מה בין לחלק מה בין ליקח חול יוצא לחילוק:

תני הנכנס לעיר ומצא סייעות של בני אדם אמר מי כאן נאמן מי כאן מעשר אמר לו אחד אני נאמן אם אמרו לו שהוא נאמן
דף יט,ב פרק ד הלכה ה גמרא הרי זה נאמן אמרו לו שאינו נאמן בפניו אינו נאמן שלא בפניו נאמן אמר רבי יונה בבן עיר בסייעות חברים ובאכסנאי בסייעות עם הארץ וקשיא על דרבי יונה חברין ואת אמרת שלא בפניו נאמן מה טעם דרבי יודה מפני חייהן של בני העיר מה טעמיהון דרבנן מצויין הן להתפרנס מעיר אחרת׃

מסכת דמאי פרק ה

דף יט,ב פרק ה הלכה א משנה הלוקח מן הנחתום כיצד מעשר נוטל כדי תרומת מעשר וחלה ואומר אחד ממאה שיש כאן הרי זה בצד זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו והשאר חלה ומעשר שני בצפונה או בדרומה ומחולל על המעות׃
דף יט,ב פרק ה הלכה א גמרא אף על החלה וחלה חייבת בדמאי ולא כן תנינן חלת עם הארץ והמדומע פטורין מן הדמאי רבי אחא רבי בון בר חייא בשם רבי יוסי בן חנינא דבית שמאי היא ותני כן ר' שמעון בן יהודא אומר משום רבי שמעון חלה בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין כלום אמרו ב"ש אלא דבר שהוא לזריעה אילו הלוקח לזרע ולבמה קמח לעורות שמן לנר שמא אינו פטור מדמאי אלא במגבל עיסתו במי פירות לא כן אמר רבי יוסי בי רבי חנינא דרבי אליעזר בן יהודה איש ברתותא הוא הא כרבנין לא אלא כרבי יוחנן דרבי יוחנן אמר כאן בעושה בטהרה וכאן בעושה בטומאה
דף כ,א פרק ה הלכה א גמרא אלא כר"א דר' אליעזר אמר כאן וכאן בעושה בטהרה אלא במתארח אצלו לא כן תני הנאמן על הטהרות נאמן על המעשרות ותניתה רבי ינאי בי רבי ישמעאל ואמר הדא דתימר במתארח אצלו אבל ברבים אינו נאמן עד שיקבלו עליו ברבים וכא ברבים אנן קיימין רבי אבין רבי שמאי בשם רבי אחא שמע לה מן דבתרה הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת וכמה דתימר תמן חוץ מן הראוי ליקדש לשם תרומה והכא חוץ מן הראוי ליקדש לשם חלה תנינן חלה בין ראשון לשני רבי יונה בשם זעירא אמר חלה אין בה משום בל תאחר רבי יוסי בשם רבי זעירא אין משנה אמורה על סדר ולא בדמאי אנן קיימין לא כן אמר רבי בא בריה דרבי חייא בשם רבי יוחנן מתני' דמאי הא בודאי לא והכא בדמאי אנן קיימין תני רבי חייא אף בודאי עליה רבי יונה בשם ר' זעירא אומר זאת אומרת חלה אין בה משום בל תאחר רבי יוסי בשם רבי זעירא אמר אין משנה אמורה על סדר אלא תקדים חלה לראשון מעתה תהא חלה חייבת במעשרו' ומעשרות לא יהו חייבין בחלה שכל הקודם את חבירו חבירו מתחייב בו
דף כ,א פרק ה הלכה א גמרא ותני כן העושה עיסה מן הטבל בין שהקדים חלה לתרומה בין שהקדים תרומה לחלה מה שעשה עשוי חלה לא תאכל עד שיוציא עליה תרומה תרומה לא תאכל עד שיפריש עליה חלה ולמה קדמה ראשון מפני שקדמה לגורן והרי שני קדמה לגורן אמר רבי מתניה בדין היה שתקדים לכל ולמה קדמה ראשון מפני שקדמה לגורן וכתיב בו ראשית שני אע"פ שקדמו לגורן אין כתוב בו ראשית׃

דף כ,ב פרק ה הלכה ב משנה הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת נוטל א' משלשים ושלה ושליש ואומר א' ממאה ממה שיש כאן הרי זה בצד זה חולין ושאר תרומה על הכל ומהחולין שיש כאן הרי זה בצד זה מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו והשאר חלה ומע"ש בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות:

דף כ,ב פרק ה הלכה ב גמרא תני הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחת נוטל כדי תרומה ותרומת מעשר וחלה כאחת וכמה הן אחד מכ' ואומר אחד ממאה ממה שיש כאן הרי הן בצד זה חולין טבל ועוד אחד מם"ח סמוך לו והשאר תרומה על הכל ומהחולין שיש בו וזה שעשיתי חולין טבל עשוי מעשר ושאר מעשר סמוך לו וזה שעשיתי מעשר עשוי תרו"מ עליו ומע"ש בצפונו ובדרומו מחולל על המעות. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן צריך לברך חמש ברכות. תני רבי חייא כוללן ברכה אחת עד כדון כהן לוי ישראל אין יאמר תרומת מעשר נמצא מפריש על דבר שאינו שלו

דף כא,א פרק ה הלכה ב גמרא מעשר ואח"כ תרומה נמצא מקדים תרומה ואחר כך מעשר נמצא או פוחת ממעשרותיו או מוסיף על מעשרותיו כהדא דתני הפוחת ממעשרותיו מעשרותיו מתוקני' ופירותיו מקולקלי' המעדיף על מעשרותיו מעשרותיו מקולקלים ופירותיו מתוקני' אמר רבי יוסי בסמוך על תניי בית דין הוא מהו תניי בית דין עד מקום שהדעת טועה: מהו תניי ב"ד אמר רבי יוחנן כדי שיהא קובע מעשר ראשון בצפונו ומעשר שני לדרומו ותרומת מעשר בצפון צפונית. מהו תניי ב"ד הוא לכשיפדה מעשר שני שבעורף פדוי עד כדון ביבש בלח: הוה ליה מאה תנאים חמשין רברבין וחמשין דקיקין אין מסב מן רברביא צריך נסיב תשע מן דקיקתא צריך מיסב אחת עשר נסב עשרה מן רברביא אית תמן חדא חולין וחש לומר שמא אותה חולין עושה אותה תרומת מעשר למקום אחר וכתיב תרומת ה' מעשר מן המעשר ולא חולין מן המעשר אמר רבי בון בר כהנא מתנה ואומר מעשר הזה שהפירות הללו חייבות הי הוא קבוע בתחלת כל עוקץ ועוקץ ומהלך עד שהוא מגיע בכל עשר מסב אית בהון חדא תרומת מעשר וכל שהוא חולין עד כדון דבר מרובה היה דבר ממועט הוה ליה עשר תאנים חמש רברבין וחמש דקיקין אין יסב מן רברבתא צריך מסב חדא פרא ציבחר מן דקיקתא צריך מסב חדא ועוד ציבחר נסיב חד מן רברבתא אית תמן

דף כא,ב פרק ה הלכה ב גמרא כל שהוא חולין: וחש לומר שמא אותו החולין עושה תרומת מעשר למקום אחר וכתיב תרומת ה' מעשר מן המעשר ולא חולין מן המעשר א"ר אבא קרתיגנייא מתנה ואומר המעשר הזה שהפירות הללו חייבות הרי הוא קבוע בתחילת העוקץ ומסיים ואומר לכהן עד כאן סיימתי הרי הוא בצד זה חולין טבל ויאמר הרי הוא בצד זה מעשר נמצא מקדים ויאמר הרי הוא בצד זה תרומה נמצא או פוחת על התרומה או מוסיף על התרומה מתוך שהוא אומר הרי הוא בצד זה חולין טבל או פוחת מן התרומה או מוסיף על התרומה אין בכך כלום:

דף כא,ב פרק ה הלכה ג משנה הלוקח מן הנחתום מעשר מן החמה על הצוננת ומן הצוננת על החמה אפילו מדפוסים הרבה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר שאני אומר חטים של אמש היו משל אחר ושל היום היו משל אחר ר"ש אומר בתרומת מעשר ומתיר בחלה:

דף כא,ב פרק ה הלכה ג גמרא עד היכן תלמודו של רבי חייא בשם רבי יהושע בן לוי עד שלשים יום היך עבידא לקח ממנו בתחלת שלשים ובאמצע שלשים ובסוף שלשים. ראשון על גבי שלישי מין אחד הוא ראשון על גבי שלישי שני מינין הן. ר"ש אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה. ורבי יהודה אוסר בחלה ולא אצלו היא נטבלת אלא בשואל שאור טמא לעשות עיסתו אפי' כן לא אצלו היא נטבלת אלא בשואל ככר טמא למלאות תנורו ואם בשואל ככר טמא למלאות תנורו מעשר מכל ככר וככר אלא כר' יוחנן דר"י אמר כאן בעושה בטהרה כאן בעושה בטומאה

דף כב,א פרק ה הלכה ג גמרא אלא כר"א דרבי אלעזר אמר כאן וכאן בעושה בטהרה אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה בעושה בטומאה קיימינן ואצלו נטבלת אוף רבי יודה מודה בה ותני כן רבי יוהד ור"ש אוסרין בתרומת מעשר ומתירין בחלה. הא רבי יודה אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה ר"ש אוסר בתרומת מעשר ומתיר בחלה מה ביניהו על דעתיה דר"י אינו מפריש לא משל היום על של אמש ולא משל אמש על של היום ומפריש מן התנור על התנור על דעתיה דר"ש אפילו מן התנור על התנור אינו מפריש:

דף כב,א פרק ה הלכה ד משנה הלוקח מן הפלטר מעשר מכל טפוס וטפוס דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מאחד על הכל ומודה רבי יהודה בלוקח מן המנפול שהוא מעשר מכל אחד ואחד:

דף כב,א פרק ה הלכה ד גמרא רבי מאיר אומר נחתום עושה טפוס א' ופלטר משתמש בכמה נחתומין ר"י אומר נחתום עושה כמה טפוסין ופלטר משתמש בנחתום אחד איזהו מנפול דבי רבי ינאי אמרי ט' פלטרין וי' נחתומין תימני' מן דתימני' וחד מן דתריי רבי יונה בעי היו לפניו שני טפסין הוכיח על עצמו שהן שניים הושוו כלן לעשות טפוס אחד מעשר מכל ככר וככר רבי יונה בעי כמה דתימא ט' פלטרין וי' נחתומין תימניא מן דתימניא וחד מן דתריי ודכוותה ט' נחתומין ועשרה פלטרין תימניא מן דתימניא וחד מן דתריי או תשעה מן דתשעה וחד מן כולהון מעשר מכל ככר וככר:

דף כב,א פרק ה הלכה ה משנה הלוקח מן העני וכן העני שניתנו לו פרוסות או פילחי דבילה מעשר מכאו"א

דף כב,ב פרק ה הלכה ה משנה בתמרים ובגרוגרות בולל ונוטל אר"י אימתי בזמן שמתנה מרובה אבל בזמן שמתנה מועטת משער מכל או"א:

דף כב,ב פרק ה הלכה ה גמרא רבי יוסי בשם ר' יונה בשם חזקיה אין בלילה אלא ליין ולשמן בלבד ר' יוחנן אמר עד כזיתים הניבללין מתניתין פליגא על ר"י בגרוגרות ובתמרים בולל ונוטל פתר לה עד כזיתין רבי יוסי בשם רבי זעירא בדמאי התירו כר"י דתנינן ר"י אומר אימתי בזמן שמתנה מרובה אבל בזמן שמתנה ממועטת מעשר מכל אחד ואחד דבי רבי ינאי אמרי בשעת הגורן שנו שהכל היו נותנין ממאה סאה היו הכל נותנין ממאה ואחד מחמשים מעשר מחמשים היו הכל נותנים מחמשים ואחד מארבעים מעשר מארבעים היו הכל נותנין מארבעים ואחד משלשים מעשר משלשים היו הכל נותנין מעשרים ואחד מעשרה מעשר מעשרה היו הכל נותנין מעשרה ואחד מאחד מעשר מכל אחד ואחד:

דף כב,ב פרק ה הלכה ה משנה הלוקח מן הסיטון וחזר ולקח ממנו שנייה לא יעשר מזה על זה אפילו מאותו הסוג אפילו מאותו המין נאמן הסיטון לומר משל אחד הן:

דף כב,ב פרק ה הלכה ה גמרא רבי ירמיה בעי אפילו השביח לו מקחו אינין חיטיא דזבנית מינך אתמול טבין הוין מאינין אינון תני הלוקח מן החנווני וחזר ולקח ממנו שנייה אם מכיר הוא את החבית שהיא היא מעשר ממנו עליו הא אם אינו מכיר אותה חבית לא בדא הדא דתימר באילין אידתיקדימא ברם באילין שפייא אורחא מפנתון אילין לגוא אילין:

דף כב,ב פרק ה הלכה ו משנה הלוקח מבעל הבית וחזר ולקח ממנו שנייה מעשר מזה על זה אפילו משתי קופות אפילו משתי עיירות ב"ה שהיה מוכר ירק בשוק בזמן שהן מביאין לו מגנותיו מעשר מאחת על הכל ומגנות אחרות מעשר מכל אחת ואחת:

דף כב,ב פרק ה הלכה ו גמרא רבי יונה בעי וכרבי מאיר מעשר מכל קלח וקלח דתנינן תמן אמר רבי מאיר וכי מפני מה טימא אלא מפני משקה הפה כמה דתימר תמן דרך אגודה ליתור והיא

דף כג,א פרק ה הלכה ו גמרא קשורה בפיו ברם הכא דרך אגודה ליתור והוא נותן מה שבפנים לחוץ ומה שבחוץ בפנים אמר רבי יונה לא סוף דבר מגנותיו אלא אפי' מגנות אחרות אם מעשרין הן לדעתו מעשר מזה על זה ואם לאו אין מעשר מזה על זה:

דף כג,א פרק ה הלכה ז משנה הלוקח טבל מב' מקומות מעשר מזה על זה אף שאמרו אין אדם רשאי למכור טבל אלא לצורך:

דף כג,א פרק ה הלכה ז גמרא אמר רבי יונה כיני מתני' אין אדם רשאי למכור טבל אלא לצורך ובלבד לחבר מעתה ע"ה שנתערב טבלו בחולין אין לו תקנה כיצד הוא עושה הולך אצל חבר והוא לוקח לו טבל ומעשרו לו:

דף כג,א פרק ה הלכה ח משנה מעשרין משל ישראל על של עכו"ם ומשל עכו"ם על של ישראל ומשל ישראל על של כותים ומשל כותים על של כותים ר"א אוסר משל כותים על של כותים עציץ נקוב הרי הוא כארץ תרם מן הארץ על עציץ נקוב ומעציץ נקוב על הארץ תרומתו תרומה ומשאינו נקוב על שאינו נקוב תרומה ולא תאכל עד שיוציא עלי' תרומה ומעשרות תרם מן הדמאי על הדמאי מדאי על הודאי תרומה ויחזור ויתרום מן הודאי על הדמאי תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות:

דף כג,א פרק ה הלכה ח גמרא מתני' דרבי מאיר דרבי מאיר אמר אין קניין לעכו"ם בא"י להפקיעו מיד מעשר רבי יודה ור"ש אומרים יש קניין לעכו"ם בא"י לפוטרו מן המעשר רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש טעמא דרבי מאיר והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה הקישה אחוזה לעבדים מה עבדים אתם קונין מהם והן אינם קונין מכם אף אחוזה אתם קונין מהם והם אינן קונין מכם אר"א בי רבי יוסי קומי רבי יסא והא מסייעא לר"מ והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי הארץ לחולטנית א"ל כל גרמא אמר דהוא מסייעא לר"ש לא תמכר הא אם נמכרה חלוטה היא. רבי הונא רובא דציפורין אמר הנהיג ר' חנינא בציפורין כהדא דר"ש רבי זעירא אמר הנהיג ר"ח בציפורין כהדא כר"ש רבי זעירא אמר קומי רבי אבהו בשם ר"א אע"ג דר"מ אמר אין קנין לעכו"ם בא"י לפוטרו מן המעשרות מודה הוא הכא דיש לו קנין נכסים אמר רבי בא אוכלת פירות:

דף כג,ב פרק ה הלכה ח גמרא והתנינן הלוקח מביא ביכורין מפני תיקון העולם ויביא ביכורים דבר תורה ר' יונה רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי הלוקח פירות תלושין מן עכו"ם מפריש תרומה ותרומת מעשר מהלכה ונותן לשבט ונוטל דמים מן השבט והלוקח פירות מחוברין מן העכו"ם מפריש תרומה ותרומת מעשר מהלכה ונותנן לשבט ואינו

נוטל דמים מן השבט מה טעם כי תקחו מאת בני ישראל מאת בני ישראל את מוציא ואין את מוציא מיד מכרי כהונה ולוויה ואתיא כדמר רבי אלעזר כי תקחו מאת בני ישראל מאת בני ישראל את מוציא ואין את מוציא מיד העכו"ם א"ר אחא בימי רבי הושעי' ביקשו להימנות על הר המלך לפוטרו מן המעשרות אמרו יבא רבי הושעיה לא הספיק לבא עד שנטרפה השעה רבי יהודה בר פזי בשם רבי הושעי' הלכה כר"ש דלא כן מה נן אמרין ר' מאיר ור"ש אין הלכה כר"ש אלא בגין דתני אר"ש שזורי מעשה שנתערבו פירות טבולין בפירותי ושאלתי את רבי טרפון ואמר לי צא ולוקחם מן העכו"ם ועשר עליה ותני עליה רבי יהודה ור"ש אומר יש קנין לעכו"ם בא"י לפוטרו מן המעשר דלא תסבור מימר תריי כל קבל תריי אינון לפום כן צריך לומר הלכה כר"ש ועוד מן הדא דאמר רבי זעירא אבא אנטולי זבין פירי מן דארמאי אתא לגבי דרבי יודה בן לוי שלח למנחם בריה דיתקן ליה ויהב ליה מעשריה מי אתי קם עימיה ריב"ל א"ל מאן יעביד דא אלא אבוך מחלפיה שיטתיה דרבי יהושע ב"ל תמן הוא אמר הלוקח פירות תלושין מן העכו"ם מפריש תרומה ותרומת מעשר מהלכה ונותנה לשבט ונוטל דמיו מן השבט והכא הוא אמר הכין אמר רבי אבא בר זמינא קומי רבי זעירא רבי סימן לא אמר כן אלא מי אתי קם עימיה רבי יהושע בן לוי אמר ליה לית אילין דאביך ואיקפד

דף כד,א פרק ה הלכה ח גמרא ר' זעירא ר' אחא ר' תנחום ב"ר חייא בשם ריב"ל ג' הן שהן מעשרין שלא ברשות זה שנתערב טבלו בחולין וזה שהוא לוקח מפסקיה של כותין. אמר רבי זעירא זאת אומרת שאינו נוטל דמין מן השבט אם אמר את שהוא נוטל דמין מן השבט הרי ברשות תרם אמר רבי יוחנן טעמא דר"א כשם שעשו פירות א"י דמאי אחר רובן אין תורמין ומעשרין מזה על זה כך עשה פירות כותי ודאי אחר רובן אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה

דף כד,ב פרק ה הלכה ח גמרא רבי בון בר חייא בשם רבי זעירא עציץ עשו אותו ספק והתנינן עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש בכרם מספק כמה דתימר מן הודאי על הדמאי תרומה ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות ואמר מן הדמאי על הדמאי כן רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר ר"י זאת אומרת ספק דימוע כספק תרומת מעשר של דמאי פטור מן הודאי:

מסכת דמאי פרק ו

דף כה,א פרק ו הלכה א משנה המקבל שדה מישראל מן העכו"ם מן הכותי חולק לפניהן החוכר שדה מישראל תורם ונותן לו א"ר יהודה אימתי בזמן שנתן לו מאותה השדה ומאותו המין אבל אם נתן לו משדה אחרת או ממין אחר מעשר ונותן לו החוכר שדה מן העכו"ם מעשר ונותן לו. ר"י אומר אף המקבל שדה אבותיו מן העכו"ם מעשר ונותן לו:

דף כה,א פרק ו הלכה א גמרא אר"י זו דברי רשב"ג אבל דברי חכמים מישראל חולק מן העכו"ם תורם. ותני כן החוכר שדה מן העכו"ם תורם ונותן לו ארשב"ג מה אם ירצה העכו"ם הזה שלא לתרום פירותיו אינו רשאי אלא חולק ומניח לפניו רבי זעירא רבי יוחנן

בשם רבי ינאי אתם גם אתם לרבות שלוחכם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית אתם עושין שליח ואין העכו"ם עושה שליח רבי יסא סבר מימר אין העכו"ם עושה שליח ביד אחר חבירו הא בישראל עושה אמר רבי זעירא ומינה אותן עושין שליח ולא בישראל ודכוותה אין העכו"ם עושה שליח אפילו בישראל. התיב רב הושעי' והא מתניתא מסייע לרבי יוחנן ארשב"ג מה אם ירצה העכו"ם הזה שלא לתרום אינו תורם א"ר בא במאמין על ידיו המוכר בפירות השוכר במעות המקבל למחצה לשליש ולרביע עד כדון עכו"ם כותי נישמעינה מן הדא הנותן שדהו בקבלה לעכו"ם ולכותי ולמי שאינו נאמן על המעשרות עד שלא באו לעונת המעשרות אינו צריך לעשר על ידיו משבאו לעונת המעשרות צריך לעשר על ידיו עד כדון במקום שישראל מצויים במקום שאין ישראל מצויין נישמעינה מן הדא רבי סימון היו לו שדות בהר המלך שאל לר"י א"ל הבירן ואל תשכירם לעכו"ם שאל לריב"ל ושרא ליה סבר ריב"ל מקום שאין ישראל מצויין כהדא סוריא דהדא סוריא נישמעינה מן הדא רבי חגי נחית לחמץ אתן שאלון ליה אילין דבר עשתור בגין דלית ישראל שכיחי ואנן מוגרין לעמים צריכין לעשר אנן על ידיהון שלח שאל לרבי זעירא שאל רבי זעירא לרבי אימי א"ל אינו צריך לעשר על ידיהן מינה את שמע להשכיר כרבי יוסי ועוד מן הדא דאמר רבי חנינא בריה דרבי אבהו אבא הוה ליה עובדא שלח שאל לרבי חייא ולרבי יסא ולרבי אימי והורין ליה להשכיר כרבי יוסי הא לעשר על ידיהן אינן מעשרין על ידיהן קיבל ממנו שדה לקצור בחיטים ענבים לבצור ביין זיתים למסוק בשמן מעשר ונותן לו אית חמי עד שלא זרע תורם משזרע מעשר

דף כה,ב פרק ו הלכה א גמרא א"ר חנינא תיקנו במקבל שלא תבור א"י ברם הכא זורעה הוא קיבל ממנו שדה לקצור בשחרי ענבים לבצור בסלי ענבים זתים למסוק בסלי זתים מניח כמות שהן הא מאותה המין שלא מאותה השדה מאותה השדה שלא מאותה המין מעשר ונותן לו תני ר"ח מאותה השדה בין מאותו המין בין ממין אחר תורם ונותן לו משדה אחרת בין מאותו המין בין ממין אחר מעשר ונותן לו. מתני' כרשב"ג. מה דתני ר"ח כחכמים ופליגא אתינן מתניתין במקום פלוני נהגו לעשות שעורין כפליים כחטים מה דתני ר' חייא במקום שנהגו לעשות שעורים כחטים. הכא את אמר תורם ונותן לו וכא את אמר מעשר ונותן לו חבריא בשם רבי יוחנן קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם ולא קנסו בחוכר מישראל רבי לא בשם רבי יוחנן תפשה מדת הדין בחוכר מן העכו"ם ולא תפשה בחוכר מישראל מתניתא מסייעא לדין ומתניתא מסייעא לדין מתניתא מסייעא לחבריא החוכר שדה מן העכו"ם תורם ונותן לו רבי מאיר אומר מעשר ונותן לו הא רבנין אמרין קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם ולא קנסו חכמים בחוכר מישראל ויש קנס בישראל אלא הא הכני רבנין אמרי תפשה מדה"ד בחוכר מישראל ור"מ אומר אין תפסה מדה"ד בחוכר מישראל מתניתא מסייע לר' לא החוכר שדה מן העכו"ם מעשר ונותן לו רש"א תורם ונותן לו. הא רבנין אמרי תפשה מדה"ד בחוכר מן העכו"ם ולא תפשה מדה"ד בחוכר מישראל ר"ש אומר

דף כו,א פרק ו הלכה א גמרא לא תפשה מדת הדין בחוכר מן העכו"ם אית בר נש דיימר הדא מילתא אלא הכני קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם ולא קנסו חכמים בחוכר מישראל ר"ש אומר לא קנסו חכמים בחוכר מן העכו"ם לפיכך אם חזר העכו"ם ונתגייר או שמכרן לישראל אחר מותר מ"ד תפשה ניחא מ"ד קנסו בידו אמר רבי יוחנן מן המסיקין שנו מתוך שאת אומר לו כן אף הוא דוחק עצמו ופודה אותה:

דף כו,א פרק ו הלכה ב משנה כהן ולוי שקיבלו שדה מישראל כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה ר"א אומר המעשר שלהן שעל מנת כן באו:

דף כו,א פרק ו הלכה ב גמרא מתיבין רבנין לר"א במה קנו אמר להם אין אתם מודין לי שאם התנה לו ביניהן שהן חולקין במעשרות אפילו התנו במה קנו סתמא נעשה באומר תלוש מן הקרקע הזה שתיקנו לך מעשרותיו אמר ליה אופנא לית לון אופנא לית לסתמא נעשה כאומר תלוש מן הקרקע הזה שיקח לך אחד מעשרה שבו תני כהן מכהן לוי מלוי ישראל מישראל חולקין למעשרות למי נצרכה לר' אלעזר אע"ג דרא"א מעשר שלהן שעל מנת כן באו מודי הוא הכא שהן חולקין במעשרות ישראל שקיבל שדה מכהן אמר לו על מנת שיהו המעשרות שלי או שלך או שלי ושלך מותר כהן שקיבל שדה מישראל אמר לו על מנת שיהו המעשרות שלי מותר שלך אסור שלי ושלך אסור קיבלה ממנו כדרך המקבלין מותר ואם לאו אסור בלא כך אין המעשרות שלהן אלא הכני שלי שלי שלך שלי ושלך אם קיבלה ממנו כדרך המקבלין מותר ואם לאו אסור ישראל שקיבל שדה מישראל על מנת שיהו המעשרות של זה אסור שאטלם אני ואתנם לזה מותר ולא דא היא קדמייתא א"ר אחא אם תירצה ביניהן

דף כו,ב פרק ו הלכה ב גמרא א"ר יוסי הא דתימר מותר כשקיבלה כדרך המקבלין והן דאת אמר אסור בשלא קיבלה ממנו כדרך המקבלין אתיא דר' יוסי כרבי יוחנן ודרבי אחא כר' יוסי בי רבי חנינא דר"י בי ר' חנינא אמר אדם נותן מעשרותיו בטובת הנייה רבי יוחנן אמר אין אדם מביא מעשרותיו בטובת הנאה מאי טעם דר"י ב"ח ואיש את קדשיו לו יהיו מה עביד ליה רבי יוחנן יתנם לכל מי שירצה מתני' פליגא על רבי יוסי בי רבי חנינא קונם כהנים ולוים נהנין לי יטלו בעל כרחו פתר לה באומר אי איפשי ליתן מתנה כל עיקר תדע לך שהוא כן דתנינן כהנים אלו לוים אלו נהנין לי יטלו אחרים מתני' פליגא על ר' יוחנן אמר הוא ישראל לישראל הילך סלע זה ותן בכור זה לבן בתי כהן פתר לה ברוצה ליתנו לשנים כהנים ובן בתו אחד מהן והוא אמר הילך סלע זו ותן כולן לבן בתו כהן בעון קומי רבי זעירא בהדא כהן לישראל מה דריב"ח אמר לא אגיבון ר' חזקיה בשם ר' אחא אמר הכין אמר לון על דעתיה דר"י בן חנינא כהן לישראל למה הוא אסור לא מפני מראית העין אוף רבי יוחנן אית ליה ישראל לישראל אסור מפני מראית עין א"ר בי רבי בון חילול קדשים יש כאן ותמר מפני מראית עין עוד מן הדא דתני הכהנים והלוים המסייעין בבית הגרנות אין להן לא תרומה ולא מעשר ואם נתן הרי זה חלול שנאמר (ויקרא כב) ולא יחללו את קדשי בני ישראל והן מחללין אותן יותר מיכן אמרו תרומתן אינה תרומה ומעשרותן אינן מעשר והקדישן אינן הקדש ועליהן הכתוב אומר ראשיה בשחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו המקום מביא עליהן ג' פורענות הה"ד (מיכה ג) לכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו' מתני' פליגא על רבי יוחנן המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות ובמי חטאת ובאפר חטאת הרי זו מקדושת אע"פ ישראל פתר לה בתרומה שנפלה לו מאבי אמו כהן כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו על מנת שיהיו המעשרות שלי המעשר שלו מהו שימכרה לכהן נישמעינה מן הדא דר' אבהו בשם ר"ש בן לקיש המוכר מעשרות שדהו לחבירו לא עשה כלום עוברי בהמתו לחבירו לא עשה כלום אויר חורבתו לחבירו לא עשה כלום אלא מוכר לו שדה ומשייר לו מעשרותיה מוכר לו שפחה ומשייר לו וולדה מוכר לו בהמה ומשייר לו עוברה מוכר לו חורבה ומשייר לו אוירא

דף כז,א פרק ו הלכה ב גמרא והיאך אפשר לאדם למכור אויר חורבתו לחבירו תיפתר באומר לו תלוש מן החרבה הזו שתיקנה לך אוירה וכא קרקע לפניו שהוא אומר לו תלוש מן הקרקע הזה שתקנה אחד מעשרה שבו כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו על מנת שיהיו המעשרות שלי המעשרות שלו מת אין לבניו במעשרות לי ולבני לי וליורשי יש לו במעשרות ולבניו במעשרות וליורשיו במעשרות רבי יודן בר שלום בעא קומי דר' יוסי עד כדון ביורשין שהן מדבר תורה אפילו ביורשין שאינן מדבר תורה שיהו כל המעשרות שלו כל זמן שהוא לפניו יהו המעשרות שלו כל זמן שהוא לפניו מכרה לאח' אין לו במעשרות חזר ולקח ממנו תני ר"ח אין לו במעשרות תני ר' הושעיא יש לו במעשרות אתיין אילין פלוגתא כאילין פלגותא דתנינן תמן שהמגרש את האשה והחזירה ע"מ כתובתה הראשונה החזירה תנא ר' חנא קומי ר' לא תרין אמוראין חד אמר לכתובה אבל לא לתנאין וחרנא אמר בין לכתובה בין לתנאין מ"ד לכתובה אבל לא לתנאין יש לו במעשרות ומ"ד בין לכתובה בין לתנאין אין לו במעשרות והתני קיבל שדה מכהנת המעשרות שלה נישאת לישראל חולקין במעשרות נתארמל' או נתגרשה חזרה לתחילתה כאן שמכר כאן שקיבל והתני רבי חייא מכרה א"ר שמואל בר אבדימא תמן יצאת מרשות שניהם ברם הכא יצאת מרשות מוכר ולא יצאת מרשות לוקח כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו ע"מ שיהו המעשרות שלו ד' או ה' שנים יכול הוא למחות בידו שלא ליטעה כרם שלא לזורעה איסטיס שלא לעשותה שדה קנים שלי לעולם אינו יכול למחות בידו שלא ליטעה כרם שלא לזורעה איסטיס שלא לעשותה שדה קנים אתא עובדא קומי ר' אחא בר לא וחייבה מיתן ליה חד מן עשרתי דקניא ישראל שמכר שדה לכהן ואמר לו ע"מ שיהו המעשרות שלי ארבע וחמש שנים מותר לעולם אסור שאין כהן עושה כהן: כהן שמכר שדה לישראל ואמר לו על מנת שיהו המעשרות שלך ד' או ה' שנים אסור הכא את אמר מותר והכא את אמר אסור כאן זיכהו בדבר שהוא ברשותו וכאן זיכהו בדבר שאינו ברשותו:

דף כז,א פרק ו הלכה ג משנה ישראל שקבל מכהן ומלוי המעשרות לבעלים ר' ישמעאל אומר הקרתני שקיבל שדה מירושלמי מעשר שני של ירושלמי וחכ"א יכול הוא הקרתני

דף כז,ב פרק ו הלכה ג משנה לעלות ולאוכלו בירושלים:

דף כז,ב פרק ו הלכה ג גמרא על דעתיה דרבי ישמעאל אילו כהן טמא שהיה שותף עם טהור שמא אין חולקין במעשרות תמן יכול הוא למוכר לכהן טהור אחר ברם הכא יכול הקרתני לעלות ולאכול בירושלים:

דף כז,ב פרק ו הלכה ד משנה המקבל זיתים לשמן כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה רבי יהודה אומר ישראל שקיבל מכהן ומלוי זיתים לשמן או למחצית שכר המעשרות לבעלים:

דף כז,ב פרק ו הלכה ד גמרא ר' יהודה עבד זיתים כקרקע ורבנין לא עבדין זיתים כקרקע מעתה אין יסבור ר"י כר' אליעזר דרבי אליעזר אמר המעשרות שלהן שע"מ כן באו והכי כהן ולוי שקבלו שדה מישראל המעשרות שלהן שע"מ כן באו פרתו של כהן שהיתה שומא אצל ישראל וילדה בכור הבכור לכהן דברי רבי יהודה וחכ"א אין הבכור אלא לשניהן אמר להן ר"י אי אתם מודים לי במעשרות שדהו שהוא שלו אמרו לו מפני שהשדה גופה לכהן והפרה גופה לשניהן אף הפרה אם היתה גופה לכהן הבכור לכהן ותני כן השם באחריות שניהן והמוכר באחריות הנותן כהן שנתן מעות לישראל ליקח לו בהן

פירות למחצית שכר אמר לו הותירו או פחתו שלי והמעשרות שלך מותר ישראל שנתן מעות לכהן ליקח לו בהן פירות למחצית שכר אמר לו הותירו או פחתו שלי והמעשרות שלך אם נתן לו שכרו מותר ואם לאו אסור ישראל שהיה מוכר זתים בששים לוג טבולים אמר לו תנם לי ואני נותן לך ששים לוג מתוקנין מותר ששים לוג טבולין ואני ואת חולקין את המעשרות אסור כדו יהב ליה כוליה מותר כדו יהב לה פלגא אסור א"ר יוסי כאן במרויח לו ותני כן אם היה מרויח לו אסור משום רבית ומשום בזיון קדשים:

דף כז,ב פרק ו הלכה ה משנה ב"ש אומרים לא ימכור אדם את זיתיו אלא לחבר בית הלל אומרים אף למעשר וצנועי ב"ה היו נוהגין כדברי בית שמאי:

דף כז,ב פרק ו הלכה ה גמרא א"ר יוחנן טעמא דב"ה דרך בני אדם לוכל זיתיהן עטונין אלא ע"י עילה בית הלל כדעתו דתננן לא ימכור לו פרה חורשת בשביעית וב"ה מתירין מפני שיכולין לשחטו ואורחיה דבר נש מיבם תורא דידיה על ידי עילה ושוין שהוא מוכר לו שיבלין לעיסתו אע"פ שיודע שאינו עושה אותו בטהרה

דף כח,א פרק ו הלכה ה גמרא תני שוין שאין מוכרין גדיש של חטין ועביט של ענבים ומעטן של זתים אלא לחבר ולמי שהוא יודע שהוא עושה אותו בטהרה ועביט של ענבים לא תורה היא לית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר כשם שאמרו קטן חומרין כך אמרו מעטין של זיתים חומרין רבי חזקיה אמר רבי יונה בשם רבי ירמיה מה פליגין בחיבורין לפי שבכל מקום נשוך חיבור מעוך אינו חיבור וכא אפילו מעוך חיבור הא הכשירן תורה קם רבי יונה עם רבי ירמיה אמר לו את אמרת הדא מילתא אמר ליה אין מיני אפילו הכשירן הן חומרין והתני שוין שאין מוכרין גדיש של חטים ועביט של ענבים ומעטן של זיתים אלא לחבר ולמי שהוא יודע שהוא עושה אותן בטהרה ועביט של ענבים לא תורה היא ודכוותה מען של זיתים תורה היא מאי כדון תיפתר כרבי מאיר דרבי מאיר אמר המוהל כמשקה אמר רבי זעירא טעמא דבית שמאי אין דרך חבר להיות מוכר זיתים אלא למעשר מהו צנועי כשירי אמר רב חסדא כך שנינו שהכשר נקרא צנועי:

דף כח,א פרק ו הלכה ה משנה שנים שבצרו כרמיהן לתוך גת אחת אחד מעשר ואחד שאינו מעשר המעשר מעשר את שלו וחלקו בכל מקום שהוא:

דף כח,א פרק ו הלכה ה גמרא אמר ר' אליעזר דרבי מאיר היא דר' מאיר אמר לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד הוא פתר לה המעשר מעשר את שלו ודאי וחלקו בכל מקום שהוא דמאי רבי יונה בעי מוכר ודאי ומתקן דמאי

דף כח,ב פרק ו הלכה ה גמרא אין לך אלא כההיא דא"ר יוחנן דברי הכל היא המעשר מעשר את שלו ודאי וחלקו בכל מקום שהוא דמאי וחצי חלקו שביד חבירו משלו דמאי:

דף כח,ב פרק ו הלכה ו משנה שנים שקבלו שדה באריסות או שירשו או שנשתתפו יכול הוא לומר לו טול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני אבל לא יאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים טול את היין ואני אטול את השמן חבר ועם הארץ שירשו אביהם עם הארץ יכול הוא לומר טול אתה חטים שבמקום פלוני ואני חטים שבמקום פלוני אתה יין שבמקום פלוני ואני יין שבמקום פלוני אבל לא יאמר לו טול אתה חטים ואני שעורים טול אתה הלח ואני אטול את היבש:

דף כח,ב פרק ו הלכה ו גמרא תני ישראל ועכו"ם שקנו שדה בסוריא הרי הוא כטבל וכמעשר מעורבין זה בזה דברי רבי רשב"ג אומר חלקו של ישראל חייב חלקו של עכו"ם

פטור רבי יסא בשם רבי חנינא מה פליגין כשחלקו שדה במקתה אבל אם חלקו גדיש אף רשב"ג מודה לרבי שכל קלח וקלח של שותפות היא א"ר יונה רבי יוסי בשם רבי יוחנן מה פליגי' כשחלקו שדה בקמתה אבל אם חלקו עמרי' אף רשב"ג מודה לרבי שכל קלח וקלח של שותפות הוא על דעתיה דרבי יונה מה בין גדיש מה בין עמרים בקוצר כל שהוא ומניח לפניו א"ר הושעיא הדא דתימא שקנו ע"מ שלא לחלוק אבל אם קנו ע"מ לחלוק אף ר' מודה לרשב"ג שזה חלק מגיע לו משעה ראשונה א"ר יוסי מליהון דרבנין פליגין דא"ר אבהו בשם ר' יוחנן השותפין מחלוקת רבי ורשב"ג האחין השותפין לא לחלוק הן:

דף כח,ב פרק ו הלכה ז משנה גר ועכו"ם שירשו את אביהן עכו"ם יכול הוא לומר לו טול אתה ע"ג ואני אטול את המעות אתה יין נסך ואני פירות אם משבאו לרשות הגר אסור המוכר פירות בסוריא ואמר משל א"י הן חייב לעשר מעושרין הן נאמן שהפה שאסור הוא הפה שהתיר משלי הן חייב לעשר מעושרין הן נאמן שהפה שאסור הוא הפה שהתיר אם ידוע הוא שיש לו שדה בסוריא חייב לעשר:

דף כח,ב פרק ו הלכה ז גמרא ישראל ועכו"ם שקנו ביתו של עכו"ם והיה שם יין נסך וע"ג ומעות לא יאמר לו טול אתה יין נסך וע"ג ואני מעות א"ר יוחנן לא סוף דבר יין נסך וע"ג ומעות אלא אפילו היו שם שני צלמין אחד עשוי כמין דלופקי ואחד שאינו עשוי כמין דלופקי לא יאמר לו טול אתה את שאינו עשוי כמין דלופקי ואני נוטל את העשוי כמין דלופקי אמר רבי זעירא ויאות אילו חבר וע"ה שירשו את אביהן ע"ה והיו שם פירות מוכשרין ופירות שאינו מוכשרין שמא אומר לו טול אתה את המוכשרין ואני נוטל את שאינן מוכשרין והא מתני' פליגא טול אתה ע"ג ואני מעות אתה יין נסך ואני פירות אמר סיפא ולית היא פליגא אם משבאו לרשות הגר אסור והכא מכיון שקנה כמי שנכנס לרשותו עקילס הגר חילק עם אחיו והחמיר על עצמו והוליך הנייה לים המלח תלתא אמורין ח"א דמי ע"ג הוליך לים המלח וחרנא אמר דמי חלקו של ע"ג הוליך לים המלח וחרנא אמר ע"ג עצמה הוליך לים המלח אלא בשביל לעקור ע"ג מבית אבא:

דף כט,א פרק ו הלכה ח משנה ע"ה שאמר לחבר קח לי אגודת ירק קח לי גלוסקין אחד לוקח סתם פטור אם אמר זו שלי וזו של חבירי ונתערבו חייב לעשר אפילו הן מאה:

דף כט,א פרק ו הלכה ח גמרא תמן תנינן נאמנין על הלקט ועל השכח' ועל הפאה בשעתן והכא את אמ' הכין תמן שתיקונו פטור ברם הכא שתיקונו חייב ותני כן את שתיקונו פטור נאמן להקל ברם הכא פירושו להקל אינו נאמן תני עכו"ם שהיה צווח ואומר בואו וטלו לכם ממני פירות עלרה הן נטע רבעי הן אינו נאמן אם אמר מעכו"ם פלוני הבאתים נאמן להחמיר דברי ר' וחכ"א דברי העכו"ם לא מעלין ולא מורידין. ר' יודן בעי היה צווח לפי תומו ר' יודן בעי הדא דתימא כותי כעכו"ם דאיתפלגון כותי אינו כעכו"ם דברי רבי רשב"ג אומר כותי כעכו"ם לכל דבר א"ר בון בר חייא והוא שיהא רוב מכנסו משלו ישראל שהיה לו אריס בסוריא ושילח לו פירות ואמר הרי אלו מעושרין אני אומר מן השוק לקח והוא שיהא אותו המין מצוי בשוק לא סוף דבר בשאין לו מאותו המין בתוך שדהו אלא אפי' יש לו מאותו המין בתוך שדהו מכיון שאותו המין מצוי בשוק מותר: מתני' דר' יוסי דתני הלוקח סתם צריך לעשר. מה נן קיימין אם כשאמר לו צא ולקח לי שלוחו הוא צא ולקח לך שלו הן אלא כי נן קיימין בסתם רבי יודה אומר לא נתכוון המוכר לזכות אלא ללוקח. רבי יוסי אומר לא נתכוון המוכר לזכות אלא לבעל המעות לפיכך אם נתן אחת יתירה רבי יהודא אומר של לוקח רבי יוסי אומר של שניהן

מחלפא שיטתיה דרבי יוסי תמן הוא אומר לא נתכוון המוכר לזכות אלא לבעל המעות וכא את אמר הכין. כאן ע"י מעותיו של זה וע"י רגליו של זה שניהן חולקין. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אם החליף את המעה צריך לעשר

דף כט,ב פרק ו הלכה ח גמרא א"ר יוסי הדא אמר הנותן מעות לחבירו והחליפן ואבדו חייב באחריותן: שמואל אמר במחליק בידו א"ר אליעזר והוא שנטל חלקו בסוף א"ר יונה צורכה לדין וצורכה לדין חילק בידו ונטלו חלקו בתחלה אינו צריך לעשר אלא על שלו לא חילק בידו ונטל חלקו בסוף אינו מעשר אלא על שלו תני אומר הוא אדם לפועל הילך דינר זה ואכול בו הילך דינר זה שתה בו ואינו חושש על שכרו לא משום שביעית ולא משום מעשרות ולא משום יין נסך אבל אם אמר לו צא ולקח לך ככר ואני נותן לך דמים צא ולקח לך רביעית של יין ואני נותן לך דמים חוששין על שכרו משום שביעית ומשום מעשרות ומשום יין נסך א"ר זעירא נעשה החנווני שלוחו של בעל הבית לזכות לפועל. א"ר הילא פועל זכה לב"ה משל חנווני וחוזר וזוכה לעצמו. מה נפקא מביניהון היה החנווני חרש על דעתיה דרבי זעירא לא חשש שאין שליחות לחרש על דעתיה דרבי הילא חושש תני לא יאמר אדם לחבירו הילך מאתים דינר ושקול על ידי לאוצר אלא אומר הוא לו פרשני מן האוצר וכן לא יאמר אדם לחבירו הילך מאתים זוז ושקול על ידי לאומנות אלא אומר הוא לו פרשיני מן האומנות:

מסכת דמאי פרק ז

דף כט,ב פרק ז הלכה א משנה המזמין את חבירו שיאכל אצלו והוא אינו מאמינו על המעשרות אומר מערב שבת מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו ומעשר שני בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות:

דף כט,ב פרק ז הלכה א גמרא א"ר יוחנן מתניתן בדמאי הא בוודאי לא הא מתני' זו אמר אפילו בודאי בתנינן תמן היו לו תאנים של טבל בתוך ביתו והוא בבית המדרש או בשדה אין תימר בדמאי אנן קיימין לית יכול דתנינן היו דמאי מה א"ר יוחנן בדמאי לא בודאי לא אמר אלא מתניתא בדמאי מה בין דמאי ומה בין ודאי דמאי אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו ודאי אין אדם מתנה אלא על דבר שהוא ברשותו רבי ינאי הוה ליה תנאי ודאי שאל לרבי חייא רובא מאי מתקנא בשבתא א"ל (דברים כו) למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל הימים ואפילו בשבת. מהו דחמת מיקל בלשי תלוי בי א"ל עתיד את להנהיג שררה על ישראל. רבי הושעיא היה לו תנאי ודאי חדא איתא בשלה ירק אנשיית מתקנתה אתת לנבי רבי הושעיא ושלח לזבדי בן לוי דיתקן לילא.

דף ל,א פרק ז הלכה א גמרא רבי בא בר ממל בעי ולא הוה זבדי בר לוי צריך מיזכיא לרבי הושעיא בירקא. רבי זעירא בעי מה נן קיימין אי בשיש לו תנאי עליו ועל אחרים אינו צריך לזכותו בירקא ואם באין לו תנאי לא עליו ולא על אחרים צריך לזכותו בירק רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו איתתבת ולא זכי זבדי בן לוי לרבי הושעיא בירקא א"ר ינאי צריך שיהא זכור תנייו שמעון בר וא בשם רבי יוחנן וצריך להחליט בשפתיו

רבי רמיה בעא קומי רבי זעירא ולא נמצא כמתקן בשבת א"ל אדחי תנאי רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ואינו אסור מפני אובדן אוכלים א"ל מפרו כל שהוא רבי ירמיה בעא קומי רבי זעירא ואינו אסור משום גזל א"ל רוצה הוא שיהא לו נחת רוח. מיליהון דרבנין פליגין דא"ר שמואל בר רב יצחק רבי ורבי יוסי בי רבי יהודה נתארחו אצל בעל הבית אחד אזל לישנא בישא א"ל הב דעתך דאינון מחשדונך יתיב לי מעייני לון והוון עבדין נפשין מזרקין אילין לאילין ומתקנין. ואינו רוצה הנחת רוח. רוצה הוא אלא דלא בעי דחשדוניה: תני רבי יהודה אוסר. מה טעמא דרבי יודה ויש אדם מתנה על דבר שאינו ברשותו. מודה רבי יודה שהוא הולך ולוקח ממקום שלקח זה ומעשרן. ויש אדם מפריש על דבר שאינו שלו. רבי אבהו בשם רבי יוחנן עשו אותו כמוכר פירות טבולין לחבירו כהדא דתני המוכר פירות טבולין לחבירו הרי זה רץ אחריו ומתקנו. לא מצאו אם ידוע שהפירות קיימין מעשר עליהן ואם לאו אינו צריך לעשר עליהן ספק קיימין ספק אין קיימין מעשר עליהן וקורא שם למעשרותיהם:

דף ל,א פרק ז הלכה ב משנה מזגו לו את הכוס אומר מה שאני עתיד לשייר בשולי הכוס הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו ומעשר שני בפיו ומחולל על המעות:

דף ל,א פרק ז הלכה ב גמרא כיני מתניתא לענין מזיגת הכוס מה נן קיימין אם באומר מכבר משקה מעורב הוא ואם באומר לכששתה למפרע טבל שתה אלא כי נן קיימין באומר מכבר לכשאשתה ולא נמצא מטלטל תרומה טמאה בשבת אר"א משייר כ"ש חולין כההוא דתנינן תמן מטלטלין תרומה טמאה עם החולין ולא דמיין תמן טמאה לצורך טהורה ברם הכא חולין לצורך טמאה א"ר יוסי בי רבי בון עם יציאתו מן הכוס קדיש

דף ל,ב פרק ז הלכה ב גמרא תמן תנינן הלוקח יין מבין הכותים תני ר' יוסי ור"ש אוסרין שמא תבקע הנוד ונמצא זה שותה טבלים למפרע והדא מתניתא לא כרבי יוסי ור"ש היא א"ר יעקב בר אידי הכל מודין על הכוס שהוא על אתר:

דף ל,ב פרק ז הלכה ג משנה פועל שאינו מאמין לבע"ה נוטל גרוגרת אחת ואומר זו ותשע הבאות אחריה עשויות מעשר על תשעים שאני אוכל וזו עשויה תרומת מעשר עליהן ומעשר שני באחרונות ומחולל על המעות וחושך גרוגרת אחת רשב"ג אומר לא יחשוך מפני שהוא ממעט את מלאכתו של בעל הבית ורבי יוסי אומר לא יחשוך מפני שהוא תנאי בית דין:

דף ל,ב פרק ז הלכה ג גמרא רבי אליעזר בשם רבי הושעיא עשו אותו שאינו מאמין לבעל הבית פשיטא הדא מילתא נשרפו הפירות התרומה בטיבולה נשרפה התרומה לכישאכלו הפירות קדשה תרומה למפרע מהו חשך מן מיכלה הוא מפיק תרומת מעשר שני לא יחרוש אדם בפרתו בלילה וישכירנה ביום לא יעשה בתוך שלו בלילה וישכיר עצמו ביום לא ירעיב עצמו ולא יסגף עצמו מפני שהוא ממעט במלאכתו של ב"ה רבי יוחנן אזל לחד אתר אשכח ספרא איינוס אמר להו מהו כן אמרו ליה ציים א"ל אסור לך ומה אם מלאכתו של בשר ודם את אמר אסור מלאכתו של הקב"ה לא כל שכן רב חייא בר אשי בשם רב תנאי ב"ד שתהא תרומת מעשר משל פועל ומעשר שני של בעל הבית:

דף ל,ב פרק ז הלכה ד משנה הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשרה מעשר ותשעה מע"ש ומיחל ושותה:

דף ל,ב פרק ז הלכה ד גמרא תני רבי יוסי ור"ש אוסרין שמא תבקע הנוד ונמצא שותה טבלים למפרע לא כטעמיה הדין טעמיה דהדין טעמא דרבי יוסי שמא יסייע טעמא דר"ש שמא ישכח וישתה את השאר

דף לא,א פרק ז הלכה ד גמרא כהדא דתני מעשר שני שבחפץ זה מחולל על סלע שבכיס זה חילל רבי יוסי אומר לא חילל מ"ט דר' יוסי שאם אמר על הסלע הישנה ועל הדינר הישן שחילל מודים חכמים לרבי יוסי שאם אמר על הסלע שאטול מיד בני ועל הדינר שאטול מיד בני שלא חילל שלא היה בידו באותה שעה תמן תנינן המניח פירות להיות מפריש עליהן כו' מעשר שני והדא מתני' דלא כרבי יוסי וכרבי שמעון אמר רבי זעירא תמן למפרעו נתקלקלו ברם הכא מאובדן והילך נתקלקלו

דף לא,ב פרק ז הלכה ד גמרא תמן תנינן פרוטה של הקדש שנפלה לתוך הכיס או שאמר פרוטה בכיס זה הקדש תנא על הראשונה מעל בספק ועל השנייה מעלב ודאי דברי רבי עקיבה וחכמים אומרים על כולן מעל בספק ועל האחרונה מעל בודאי א"ר יודן אבוי דרבי מתניא הדא דתימר כשהיו עשר אבל אם היו שתים על הראשונה מעל בספק ועל השנייה מעל בודאי ר"ש בן לקיש בעא קומי רבי יוחנן מה בין האומר בכיס מה בין האומר מן הכיס ר"ש בן לקיש אומר אפי' הוציא את כל הכיס לא ימעול כמה דתימר למפרעו טבל שתה ואמר אוף הכא למפרעו חולין הוציא אלא כאן תלוי בהפרשה אמר רבי יונה כאן וכאן תלוי בהפרשה נעשה כאומר אל יצא הכיס הזה מידי פרוטה הקדש מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש תמן הוא אומר מועלין בפרוטה לפי חשבון שלשה לוגין והכא הוא אמר הכין מן דאצרכת ליה חזר ופשטה

דף לב,א פרק ז הלכה ד גמרא אמר רבי יצחק בר אליעזר אדם עומד מערב שבת ואומר הרי זו תרומה למחר ואין אדם עומד ואומר הרי זו תרומה למחר אמר רבי יוסי בי רבי בון אין אדם עומד מע"ש ואומר הרי זו תרומה למחר מתני' פליגא על ר' יוסי בי ר' בון לגין שהן טבול יום ומילאהו מן החבית מעשר טבל אם אמר הרי זו תרומת מעשר מחלל אמר הרי זו תרומה מחלל אם אמר הרי זה עירוב לא אמר כלום פתר לה לשעבר והתני ר' חייא אמר אית לך מימר לשעבר וחזר בה:

דף לב,א פרק ז הלכה ה משנה היו לו תאנים של בטל בתוך ביתו והוא בבית המדרש או בשדה אומר שני תאנים שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה ועשרה מעשר ותשעה מעשר שני היו דמאי אומר מה שאני עתיד להפריש למחר הרי הוא מעשר ושאר מעשר סמוך לו זה שעשיתי מעשר עשוי תרומת מעשר עליו ומעשר שני בצפונו או בדרומו ומחולל על המעות:

דף לב,א פרק ז הלכה ה גמרא מיי כדון מכבר לכשאפרישנה הגע עצמך שהיתה תרומה טהורה מכבר לכשאוכלנה הגע עצמך שהיתה תרומ' טמאה מכבר לכשאניחנה בזוית תני מטלטלה אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה א"ר זעירא הדא אמרה טבל שיש עליו תניי מותר לטלטלה בשבת כיצד הוא עושה נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר:

דף לב,ב פרק ז הלכה ו משנה היו לפניו שתי כלכלות של טבל ואמר מעשות של זו בזו ושל זו בזו הראשונה מעושרת מעשרותי' מעשרות כלכלה בחבירתה קרא שם:

דף לב,ב פרק ז הלכה ו גמרא ותני עלה נוטל מן השנייה שתי תאנים ושני עשורין ועישורו של עישור שמואל אמר לא מצי תניתה אין יסב חדא לעשר צריך מיסב חדא למאתים אין יסב חדא למאתים צריך מיסב חדא לאלף אין יסב חדא לאלף צריך מסב חדא

לעשרה אלפין אר"י בר חנינה על הראשונה עובר בעשה ועל השנייה בעשה ולא תעשה על הראשונה עובר בעשה שקבע שני שמות כאחד ועל השנייה בעשה ולא תעשה שקבעו ב' שמות כאחד ושהקדים שני שבראשונה לראשון שבשנייה א"ר אליעזר דר"מ היא דר"מ אמר אין את תופס אלא ראשון ראשון בלבד תמן הוינן סברין מימר מה פליגון רבי מאיר ורבנן לאחר כדי דבור אבל בתוך כדי דבור לא. מן מה דא"ר אליעזר ר"מ היא הדא אמרה אפילו בתוך כדי דבור אינו חוזר בו דתני מעשרותיהן מעשרות כלכלה בחבירתה קרא שם מפני שקבע ב' שמות כאחת הא זה אחר שני חייב בהמה זו תחת זבחים שני חייב מפני שקבע שני שמות כאחת הא זה אחר זה אין את תופש אלא ראשון ראשון בלבד לא כן א"ר שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא אמר זו תמורת עולה חוזר בו אפי' בתוך כדי דבור כאן במתכוין לפחות כאן במתכוין להוסיף אמר הרי זו תרומה אפילו בתוך כדי דבור אינו חוזר בו אדם נשאל על הקדישו ואין אדם נשאל על תרומתו

דף לג,א פרק ז הלכה ו גמרא כיצד הוא עושה נוטל עשרים תאנים מאיזה מהן שירצה וכל עשר דיסב אית בהון תרומת מעשר עד כדון בשוות היה בזו מאה ובזו מאתים אם לשם מאה הוא נוטל אחת עשרה אם לשם מאתים הוא נוטל שלשים תאנים בזו מאה ובזו אלף אם לשם מאה הוא נוטל נוטל חמש עשרה אם לשם אלף הוא נוטל אפילו הוא נוטל את כולה אינו משלים מי שיש לו כלכלה והוא מבקש לעשר' נותן שני תישועין ותשוע של תשוע שהן עשר מעשר ותשע מעשר שני ויאמר תשע עשרה א"ר זעירא דברי חכמים וחידותם הרוצה להכניס מאה תאנים מתוקנו' לתוך ביתו הרי זה נוטל על כל תאינה ותאינה שני תישועין ותישוע של תישוע שהן עשרים ושלש תאיני' ארבעה ואחד תישועו של תישוע:

דף לג,א פרק ז הלכה ז משנה מאה טבל מאה חולין נוטה מאה ואחת מאה טבל מאה מעשר נוטל מאה ואחת מאה חולין מתוקנין מאה מעשר נוטל מאה ועשר

דף לג,ב פרק ז הלכה ז משנה מאה טבל ותשעים מעשר תשעים טבל ושמונים מעשר לא הפסיד כלום זה הכלל כל זמן שהטבל מרובה לא הפסיד כלום:

דף לג,ב פרק ז הלכה ז גמרא ר"ש בן לקיש אמר צריך להתנות ולומר אם טבל עלה בידי הוא מעשר ואם מעשר עלה בידי הרי הוא עשוי תרומת מעשר א"ר יונה צריך לכפול תנייו ולומר ואם לאו לא עשיתי כלום רבי יוחנן אמר אינו צריך לכפול תנייו דין כדעתיה ודין כדעתיה דאיתפלגין שני כריים ואחד מהן רבי יוחנן אמר קדשו מדומעין ור"ש בן לקיש אמר לא קדשו א"ר מנא חולקין על ר"א בן ערך דתני מעשר טבל שנתערב בחולין אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציאו לפי חשבון ואם לאו ר"א בן ערך אומר יקרא לה שם לתרומת מעשר שבו ויעלה באחד ומאה א"ר בא בר ממל תיפתר בדברים שאין להן עלייה רבי הלל בן פזי בעי ויפצע אמר רבי יונה מותר לפצע לא כן תנינן נתפצעו האגוזים לשעבר הא בתחילה לא אמר רבי יונה כיני מתנית' כל זמן שהטבל מרובה על המעשר מעשר לא הפסיד כלום רבי לוינטי בשם רבי יונה כל טבל דאנן קיימינן הכא טבל לראשון ולשני רבי אבהו אמר איתפלגון רבי ורבי דוסתי בי רבי ינאי חד אמר עושה אותה שני למקום אחר וחרנא אמר עושה כולו שני למקום אחר ומפריש עליו ראשון למקום אחר מה נן קיימין מאה טבל ותשעים מעשר נוטל תשעים ושתים חסר עישור אחד מאה טבל ושמונים מעשר נוטל שמונים ושלש חסר שני עשרונים מיכן והילך לפי חשבון:

דף לג,ב פרק ז הלכה ח משנה מי שהיו לו עשר שורות של עשר עשר כדי יין ואמר שורה החיצונה אחת מעשר ואינו ידוע איזו היא נוטל שתי חביות לוכסן
דף לד,א פרק ז הלכה ח משנה חצי שורה החיצונה אחת מעשר ואין ידוע איזו היא נוטל ארבע חביות מארבע זויות שורה אחת מעשר ואינו ידוע איזו היא נוטל שורה אחת לוכסן חצי שורה אחת מעשר ואין ידוע איזה היא נוטל שתי שורות לוכסן חצי חבית אחת מעשר ואינו ידוע איזו היא נוטל מכל חביות וחביות:
דף לד,א פרק ז הלכה ח גמרא ויטול שתים רבי כהן בשם רבנין דקיסרין כשהפריש חציין ממקום אחר תני היו לפניו שתי חביות אחת של מעשר טבל טהור ואחת של מעשר טבל טמא הרי זה מביא שני לגיגנין ונוטל מזו כדי תרומת מעשר משתיהן ומזו כדי תרומת מעשר משתיהן וחוזר ומגביה את הלגינין ואומר אם זהו טהור הרי הוא עשיתי תרומת מעשר ואם לאו לא עשיתי כלום וחוזר ועושה כן בשני וטובל ושותה דברי רבי ר"א בן ר"ש אומר אינו טובל אלא לבסוף מ"ט דרבי אני אומר שמא שתה משקין טמאין תחילה ומ"ט דר"א בי ר"ש אני אומר שמא שתה משקין טמאין בסוף הכל מודין בשותה משקין טמאין שהוא אסור לוכל אפילו ספק תרומה ספק משקין כל עמא מודין שהוא מותר לוכל אפילו תרומה ודאי אלא כן אנן קיימין בהדא מתניתין מ"ט דר"א ב"ר שמעון מאחר שעל ידי זה ועל ידי זה נתברר' הטומאה טעון טבילה מה טעמא דרבי שלא יבוא לידי רביעית ומה טעמא דר"א בי ר"ש בשותה פחות מרביעית ולית ליה לר"א בי ר"ש שלא יבא לידי רביעית א"ר יוסי בי רבי בון אין לך אלא כהדין פיתרא קדמיא דרבי חשש שמא שתה משקין טמאין בתחילה ורבי אליעזר בי ר"ש חש שמא שתה משקין טמאין בסוף:

מסכת כלאיים פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה החטים והזונין אינן כלאים זה בזה. השעורים ושבולת שועל הכוסמין והשיפון הפול והספיר והפורקדן והטופח ופול הלבן והשעועית אינן כלאים זה בזה:
דף א,א פרק א הלכה א גמרא כתיב (ויקרא יט) שדך לא תזרע כלאים. הייתי אומר אפי' שור שחור על גבי שור לבן או שור לבן על גבי שחור. (שם) ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך הייתי אומר [אפילו] שני מיני צמר ואפילו שני מיני פשתים. פירש בבגדים (דברים כב) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו. מה כלאי בגדים שאסרתי לך שני מינין לא זה ממין זה ולא זה ממין זה. אף כלאים שאסרתי לך בכל מקום לא זה ממין זה ולא זה ממין זה. החיטים והזונין אינן כלאים זה בזה. הא עם השעורים כלאים. החיטים והזונין אינן כלאים זה בזה דבר שאינו אוכל. הוינן מטעי ומתני כלאים. א"ר בא בר זבדא שכן מקומות מקיימין אותן ליונים. אמר רבי בא בר זבדא כרבי ליעזר דתנינן תמן המקיים קוצים בכרם רבי ליעזר אומר קידש וחכמים אומרים לא קידש. אמר רבי אבהו טעמא דרבי ליעזר שכן מקומות מקיימין אותן לגמלים בערביא. מה דרבנין סברין

מימר אין מקומות מקיימין אותן לגמלים בערביא. ויבדקו. רבנין אמרין מקום שמקיימין אותן אסורין ומקום שאין מקיימין אותן מותרין. מה טעמא דרבי ליעזר מכיון שמקיימין אותן במקום אחד נאסור מינן בכל מקום שהוא. ולא רבי בא בר זבדא כרבי ליעזר. תמן אין דרך בני אדם להביא <קרנים> [קוצים] ממקום למקום. ברם הכא דרך בני אדם להביא זוגין ממקום למקום. מעתה יהו כלאים עם החטים. אמר רבי יונה מין חטין הם אלא שהפירות מזנין.

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא כהדא דתני (ויקרא יט) ולא תזנה הארץ מיכן שהפירות מזנין. רבי יעקב בר זבדי בעא קומי ר' ירמיה מתניתין דרבי ישמעאל בי רבי יוסי דתני רבי ישמעאל בי רבי יוסי אומר משום אביו תורמין מן היין על החומץ אבל לא מן החומץ על היין. עבר ותרם תרומתו תרומה. רבי אומר היין והחומץ שני מינין הן אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה. והוה מסתכל ביה. אמר ליה מה את מסתכל בי הבא לך רצועה בכאן. תמן למעשרות וכאן לכלאים. אמר רבי יונה הא כן הוה צריך מסתכל ביה כד הוון רבנין קדמאיי בעון מקיימ' הדא מילתא הוון מקיימין לה. תמן למעשרות וכאן לכלאים. רבייוסה בשם רבי יוחנן כולהון זוגות זוגות. מה על כל פירקא אתאמרת או על הדא הלכתא. מן מה דאמר רב חמשה ירקות שאדם יוצא בהם ידי חובתו בפסח כולם מותרין ליזרע בערוגה ואמר הדא דרב פליגא על ר' יוחנן הדא אמרה על כל פירקא איתאמר'. רבא בשם רב כולהון זוגות זוגות. מחלפא שיטתיה דרב. תמן הוא אמר כולן מין אחד והכא הוא אמר הכין. לא דרב אמר כולן מין אחד לא אמר אלא מיני ירקות הן וכולן מותרין ליזרע בערוגה. רבי יוסי בשם רבי חייא בר ווא אשכחון כתיב על פינקסיה דרבי הלל בי רבי אלס רבי יונה בשם רבי חייא בר ווא אשכחון כתיב על כותלא דרבי הלל בי רבי אלס פילה פישונה גילבונה מילותה סרפוונא פסילתה. כיני מתניתא הלבן והשעועית. אמר רבי יונה למה נקרא שמה שעועית שהיא משעשעת את הלב ומהלכת את בני מיעים:

דף א,ב פרק א הלכה ב משנה הקישות והמלפפון אינן כלאים זה בזה. רבי יהודה אומר כלאים. חזרת וחזרת גלין עלשין ועולשי שדה

דף ב,א פרק א הלכה ב משנה כרישים כרישי שדה. כוסבר כיסבר שדה. חרדל וחרדל מצרי ודלעת מצרית <והרומצא> [והרמוצא] ופול המצרי וחרוב אינן כלאים זה בזה:

דף ב,א פרק א הלכה ב גמרא א"ר יודן בר מנשה דברי חכמים אדם נוטל מעה אחת מפיטמה של קישו' ונוטעה והיא נעשית אבטיח. אדם נוטל מעה אחת מפיטמה של אבטיח ונוטעה והיא נעשית מלפפון. רבי יודה אומר עיקרו כלאים. אדם נוטל מעה אחת מפיטמה של אבטיח ומעה אחת מפיטמה של תפוח ונותנן בתוך גומא אחת והן נתאחין ונעשין כלאים. לפום כן צווחין ליה בלישנא יונא מולפפון. הקישות והאבטיח מה אמר בה ר' יודה. נישמעינ' מן הדא הקישואין והאבטיחין והמלפפונות אינן כלאים זה בזה. רבי יהודה אומר כלאים. נאמר הקישואין והמלפפון אינן כלאים זה בזה. האבטיח והמלפפון אינן כלאים זה בזה. ר' יודה אומר כלאים. הקישות והאבטיח צריכה. חזרת וחזרת גלים רבי חנניה אמר הסדיגרון. שמעון בריה דרבי אבי אמר אנטוכין. רבי <ווסי> [יוסי] בי רבי בון אמר יסיח לי עולשין טרוקסימון. עולשי השדה עולתין. כריתין כרתי שדה קפלוטין. דלעת מצרית מתני' דרבי אלא כרבי נחמיה בשם רבי נחמיה דלעת ארמית היא דלעת מצרית כלאים עם היוונית כלאים עם הרמוצה. והרמוצה א"ר

חיננא כמין דלעת מרה היא והן ממתקין אותה ברמץ. והחרוב א"ר יונה כמין פול מצרי פרסי הוא וקצוי דמיין לחרובה:

דף ב,א פרק א הלכה ג משנה הלפת והנפוס והכרוב והתרובתור התרדים והלעונים אינם כלאים זה בזה הוסיף ר' עקיבה השום והשומני' והבצל והבצלצול והתורמוס והפלוסלוס אינן כלאים זה בזה:

דף ב,א פרק א הלכה ג גמרא הלפת והנפוס הכרוב והתרובתור <כורב> [כרוב] דקיק התרדין והלעונין המעויין. הוסיף רבי עקיבה השום והשומנית תומניתה. והבצל והבצלצול פללגולה. והתורמוס והפלוסלוס פרמועה ואין כלאים זה בזה:

דף ב,א פרק א הלכה ד משנה ובאילן האגסין והקרוסטמלין והפרישים והעזרד' אינן כלאי' זה בזה התפוח והחזרר והפרסקין והשקדין השיזפין והרימין אף על פי שדומין זה לזה כלאי' זה בזה:

דף ב,א פרק א הלכה ד גמרא פרישין אמר רבי יונה אספרלגין. ולמה נקרא שמן פרישין שאין לך מין אילן פריש לקדרה אלא מין זה בלבד. שלמן בר לוי אחוי דזבדי בר לוי בשם רבי יהושע בן לוי כולהון זוגות זוגות. רב אמר כולהון מין אחד. מתני' פליגא על רב דתני אף

דף ב,ב פרק א הלכה ד גמרא הבכיים. התיב ר' יוסי בי ר' בון והתני אף הרוגייני' בשוקי של ציפורין היו מרכיבין קרוסטמלין על גבי אגס. ראם תלמיד אחד אמ' להן אסורים אתם הלכו וקצצום ובאו ושאלו ביבנה אמר להן מי שפגע בכם מתלמידי בית שמאי הוי לא אמ' אלא קרוסמיל על גבי אגס הא אגס על גבי חיזרר לא. בתחום אריח היו מרכיבין תפוח על גבי חיזרר ובא תלמיד אחד אמר להן אסורין אתם הלכו וקצצום ובאו ושאלו ביבנה אמר להן יפה אמר התלמיד. לא אמר אלא התפוח על גבי חיזרר הא חיזרר על גבי אגס לא מה דהוה עובדא הוה עובדא. תני גוי שהרכיב אגוז על גבי פרסק אע"פ שאין ישראל רשאי לעשות כן נוטל ממנו ייחור והולך ונוטע במקום אחר מה נפק מינהון קדריס פרסקיה. הרכיב תריד על גבי דרכון אע"פ שאין ישר' רשאי לעשות כן נוטל הימינו זרע והולך וזורע במקום אחר. מה נפק מינהון כורבי לבנון. זרגון ולפת מה נפק מינהון פטר פיטרא. סילינון לוזון ובוטמין מה נפק מביניהון פיסטקין. זיתין ורימון מה נפק מביניהון שיזפין:

דף ב,ב פרק א הלכה ה משנה הצנון והנפוס והחרדל והלפסן ודלעת יונית עם המצרית והרמוצא אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה:

דף ב,ב פרק א הלכה ה גמרא א"ר יונתן יש מהן שהילכו אחר הפרי ויש מהן שהילכו אחר העלין. הלפת והצנון הילכו בהן אחר הפרי. הלפת והנפוס הילכו בהן אחר העלין. התיבון הרי צנון ונפוס הרי פרי דומה והעלין דומין ותימר כלאים. א"ר יונה בזה הילכו בהן אחר טעם הפרי:

דף ב,ב פרק א הלכה ו משנה הזאב והכלב כלב הכופרי והשועל העזים והצבאים היעילים והרחלים הסוס והפרד הפרד והחמור החמור והערוד אף על פי שדומין זה לזה כלאים זה בזה:

דף ב,ב פרק א הלכה ו גמרא הא כלב עם כלב כופרין אינן כלאים. ודלא כר' מאיר דרבי מאיר אומ' כלאים אע"ג דר' מאיר אמ' כלב מין בהמה מודה בכלב כופרי שהוא מין

חיה הא כלב עם כלב כופרי על דעתיה דרבי מאיר כלאים. עוף לא תניתה. אמר רבי יוחנן אייתיתה מן דבר דליה תרנגול עם הפיסיוני. תרנגול עם הטווס אף על פי שדומין זה
דף ג,א פרק א הלכה ו גמרא לזה כלאים זה בזה. רבי שמעון בן לקיש אמר משנה שלימה שנה לנו רבי וכן חיה ועוף כיוצא בהן. אמר רבי יוחנן צרכה להדא דר' יוחנן תנינן הכא חיה ופרשנתה תמן. תנינן בהמה הכא ופרשנתה תמן. עוף תניתה תמן אתא ופרשנתה הכא. אמ' רבי יוסי ויאות. בא להודיעך שהעוף אסו' בכלאים. רבי ירמיה אמר כהנא שאל לריש לקיש המרביע בחיות הים מהו. א"ל עוד הן כתיב בהן למיניהן. ר' אחא לא אמר כן אלא הוה א"ר אחא בשם ריש לקיש כל שכתוב בו למיניהו כלאים נוהג בו. התיב כהנא הרי חיית הים הרי כתיב בהן למיניהן מעתה כלאים [נוהג] בהן. א"ר יוסי בי רבי בון הכא פרס כהנא מצודתיה על ריש לקיש וצדייה. אמר רבי יונה יכול אנא פתר לה משום מנהיג מייתי חוט וקטר באודניה דלכיסא ובאודניה דיריקא ואינון שייפין דין עם דין ומזרעין:
דף ג,א פרק א הלכה ז משנה אין מביאין אילן באילן ירק בירק ולא אילן בירק ולא ירק באילן רבי יהודה מתיר ירק באילן:
דף ג,א פרק א הלכה ז גמרא מחלפה שיטתיה דר' יודה. תמן הוא אמר נוטל הוא אד' מעה אחת מפיטמה של אבטיח ומעה אחת מפיטמו של תפוח ונותנן לתוך גומא אחת והן מתאחין ונעשין כלאים. וכא הוא אמר הכין. תמן על ידי שהוא נותן זה בצד זה הן מתאחין ונעשין כלאים. ברם הכא ירק באילן הוא.
דף ג,ב פרק א הלכה ז גמרא תני מניין שאין מרכיבין עץ סרק על גבי עץ מאכל ולא עץ מאכל על גבי עץ מאכל. מין בשאינו מינו מניין תלמוד לו' (ויקרא יט) את חקותי תשמורו. ר' יונה ר' לעז' בשם כהנא דר' לעזר היא משום חוקים שחקקתי בעולמי. מעתה אסור לאדם הראשון. ר' יוסי בשם רבי הילא דברי הכל היא משום חוקים שחקקתי בעולמי. מעתה אסור להרכיב תאינה שחורה על גבי תאינה לבנה. אמר רבי אבין ולא מכלאי הבגדים למדת. מה כלאי בגדים שאמרתי לך שני מינין לא זה ממין זה ולא זה ממין זה. אף כלאים שאסרתי לך בכל מקום לא זה ממין זה ולא זה ממין זה. תני בשם רבי לעזר מותר הוא גוי לזרוע וללבוש כלאים. אבל לא להרביע בהמתו כלאים ולא להרכיב אילנו כלאים. למה מפני שכתוב בהן למיניהן. והרי דשאין כתיב בהן למיניהן. אין כתיב בציוי אלא בהוצאה. ואם כן למה נתקללה הארץ. ר' יודן בר שלום אמר על ידי שעברה על גזרותיו של הקב"ה. (בראשית א) תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע. והיא לא עשת אלא ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו. רבי פינחס אמר שמחה בציוויה והוסיפה אילני סרק. על דעתיה דרבי יודן בר שלום יפה נתקללה הארץ. על דעתיה דרבי פינחס למה נתקללה הארץ. כאינש דאמר ליט ביזא דכן איינק. ואתיא כיי רבי נתן שלשה נכנסו לדין וארבעה יצאו מקוללין. ארורה האדמה בעבורך. עד כדון לית כתיב אלא בהמתך לא תרביע כלאים. עוף מנין אית תני תני מאת חוקותי תשמורו ואית תני מבהמתך לא תרביע כלאים הרכיב אילן והרביע עוף מאן דאמ' מחוקותי תשמורו חייב שתים מאן דאמ' מבהמתך לא תרביע אינו חייב אלא אחת. בשהרביע בהמה והרביע עוף מאן דאמר מחקותי תשמורו אינו חייב אלא אחת מאן דאמר מבהמתך לא תרביע כלאים חייב שתים. תני אין מרכיבין זיתים ברכב של תמרה מפני שהוא אילן באילן. רבי יודן

בעי ולית הדא פליגא על רבי לוי (תהילים קכח) אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך כשתילי זתים סביב לשולחנך. מה זיתים אין בהר הרכבה. אף
דף ד,א פרק א הלכה ז גמרא בניך לא יהא בהן פסולת. הא מכלל שיש בהן פסולת. שנייא היא הכא שהוא עתיד למתקה כהדא רבי שמעון בר' הוה משקי פרסתקיה יין מבושל בשביל למתקה:
דף ד,א פרק א הלכה ח משנה אין נוטעין ירק בתוך סדין של שיקמא אין מרכיבין פיגס ע"ג קידה לבנה מפני שהוא ירק באילן. אין נוטעין ייחור של תאינה לתוך החצוב שיהא מקורו: אין תוחבין זמור' של גפן לתוך האבטיח שתהא זורקת מימיה לתוכן מפני שהוא אילן בירק: אין נותנין זרע דלעת לתוך החלמות שתהא משמרתו מפני שהוא ירק בירק:
דף ד,א פרק א הלכה ח גמרא רבי זכריה חתניה דרבי לוי בעי בלא כך אינו אסור משום זרעים תחת הגפן. אמר רבי יוסי תיפתר במעמיק שורש למטה משלשה טפחים חוץ לששה. כהדא דתני שרשי פיאה הנכנסים לתוך ארבע אמות שבכרם. למטה משלשה טפחים הרי אילו מותרין:
דף ד,א פרק א הלכה ט משנה הטומן לפת וצנונות תחת הגפן אם היו מקצת העלין מגולין אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשרות ונטלין בשבת. הזורע חיטה ושעורה כאחת הרי זה כלאים רבי יודה אומר אינו כלאים עד שיהיו שתי חטים ושעורה או חיטה ושתי שעורים או חטה ושעורה וכוסמת:
דף ד,א פרק א הלכה ט גמרא חזקיה אמר לא שנו אלא לפת וצנונות הא שאר דברים לא. רבי יוחנן אמר לא שנייא היא לפת היא צנונות היא שאר כל הדברים.
דף ד,ב פרק א הלכה ט גמרא מה נן קיימי' אי משום זרעים באילן למה לי גפן וצנונות אפילו שאר כל הדברים האילו. אי משום שאינו רוצה בהשרשתן למה לי לפת וצנונות אפילו שאר כל הדברים. מן מה דתני ר' חייה כגון אגודה של לפת ואגודה של צנונו'. הוי לית טעמא דלא משום שאינו רוצה בהשרשתן: תני פגה שטמנה בטבל וחחרה שטמנה בגחלי' אם היו מקצתן מגולין ניטלין בשבת ואם לאו אין ניטלין בשבת. ר' לעזר בן תדאי אמר בין כך ובין כך תוחב בשפוד או בסכין ונוטלן. אתיא דרבי לעזר בן תדאי כר' שמעון דתני לא יגור אדם את הכסא ואת המטה ואת הקתידרה מפני שהוא עושה חריץ. רבי שמעון מתיר. רבא בשם רב הונא רבי חגיי בשם ר' זעירא רבי יוסי בשם רבי הילא מודין חכמי' לר"ש בכסא שרגליו משוקעות בטיט שמותר לטלטלו. וכמה דתימר מותר לטלטלו ודכוותה מותר להחזירו. א"ר יוסה אוף נן [נמי] תנינן ניטלין בשבת. א"ר יוסי בי ר' בון דר"ש היא. והא תנינן שביעית. אית לך מימר שביעית דר"ש פתר לה שביעי' דר"ש מתי' בספיחי שביעי' והכא [את] אמר הכן. אע"ג דר"ש מתיר בספיחי שביעית אית ליה משום קדוש' שביעי'. אוף הכא אינו חושש לא משום שביעית ולא משום קדוש' שביעי'.
דף ה,א פרק א הלכה ט גמרא זרע שני מינין בבקעה שני מינין בחורבה שני מינין וחלקן גדר. ר' יוחנן אמר פטור. ר"ש בן לקיש אמר חייב. מודה ר"ש בן לקיש בזורע ע"ג הים ע"ג פטרה ע"ג סלעים ע"ג טרשים שהוא פטור. מודה ר"ש בן לקיש בזורע ע"מ לחלקן גדר שהוא פטור: א"ר בא קרתיגניא מודה ר"ש בן לקיש לענין שבת עד שתנוח. מתני' פליגא על ר' יוחנן הזורע חיטה ושעורה כאחת הרי זה כלאים. פתר לה בנתונים בתוך ששה על ששה דאמר ר' יוחנן אינו חייב עד שיהו ששה על ששה מוקרחין בתוך שדה

תבוא' או מוקפי' גדר. כהדא ר' יודה או' אינו כלאים. א"ר זעירא ר' יהודה כדעתיה דר' יודה אמר
דף ה,ב פרק א הלכה ט גמרא בשד' ירק טפח. א"ר יוסי מאן דבעי מקשיא על הדא דר' זעירא יליף הדא דר' יוד' מן דרבנין כמה דרבנין אמרין באיסור בית רובע ללקות ו' על ששה כן ר' יודה אמר באיסור ששה על ששה ללקות טפח. והתני רבי יודה מתיר. וקשיא מה טעמ' דרבי שמעון בן לקיש מכיון שהוציא מתוך ידו לזרע חייב. והא תנינן ר' יודה או' אינו כלאי'. פתר לה עד שעה שתנוח והתני ר' יודה מתי' לא אפי' נחה ר' יודה מתיר. א"ר הילא ר"ש בן לקיש כדעתיה דאר"ש בן לקיש בשם חזקיה ראש תור מחורבה מותר. מעתה אפילו שני חיטין ושעורה. וכן היא והתנינן עד שיהו שני חיטין ושעורה או חיטה אחת ושני שעורין או חיטה אחת ושעורה וכוסמת. פתר לה חיטה מכאן וחיטה מכאן גדר מיכן וגדר מיכן ושעורה חבושה באמצע. א"ר מתניה הדא דתימר שאין שם חורבה. אבל יש שם חורבה מותר:

מסכת כלאיים פרק ב

דף ה,ב פרק ב הלכה א משנה כל סאה שיש בה רובע זרע ממין אחר ימעט. רבי יוסי אומר יבור בין ממין אחד בין משני מינין. רבי שמעון אומר לא אמרו אלא ממין אחד. וחכמים אומרי' כל שהוא כלאים בסאה מצטרף לרובע. במה דברים אמורי' תבואה בתבואה וקטנית בקטנית תבואה בקטנית וקטנית בתבואה. באמת אמרו זירעוני גינה שאינן נאכלין מצטרפין אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה. אמר רבי שמעון כשם שאמרו להחמיר אף להקל. הפשתן בתבואה מצטרפת אחד מעשרים וארבעה
דף ו,א פרק ב הלכה א משנה בנופל לבית סאה:
דף ו,א פרק ב הלכה א גמרא אנן תנינן שיש בה אית תניי תני שנפל לתוכה. אמר רבי מנא מאן דאמר שיש בה אחד מעשרים וארבעה מאן דאמר שנפל לתוכה אחד מעשרים וחמשה. אמר רבי יוסי בי רבי בון בין כמאן דאמר שיש בה בין כמאן דאמר שנפל לתוכה אחד מעשרים וארבעה. מאי כדון מאן דאמר שיש בה בתלוש. מאן דאמר שנפל לתוכה במחובר. מה נן קיימין אם במתכוין לזרע אפילו חיטה אחת אסור. אם לערב אפילו כל שהוא אסור לערב. רבי יעקב בר אחא אבא בר חייא בשם רב הבורר צרורות מתוך כיריו של חבירו חייב להעמיד לו חטין יפות תחתיהן. אמר רבי יוסי זאת אומרת שהוא אסור לערב. אם אמר את שמותר לערב למה לי חטין יפות תחתיהן. מכר לו חיטין יפות ונמצאו ברורות מהו שינכה לו דמי אותו הרובע. מיליהון דרבנין אמרין אינו מנכה לו דמי אותו הרובע. דאמר רבי יעקב בר אחא אבא בר חייא בשם רב הבורר צרורות מתוך חיטין של חבירו חייב להעמיד לו חיטין יפות תחתיהן. בירר רובע אחד ומחצה מהו שינכה לו דמי אותו הרובע. רבי חיננא ורבי מנא. רבי חיננא אמר מנכה לו. רבי מנא אמר אינו מנכה לו דהוא אמ' ליה אילו יהבתון לי הוינא צרר לון בסירקי מה דהוה זבונה חמי הו' זבן. אלא בשנתערבו דרך מכנס. והא תנינן באמת אמרו זירעוני גינה שאינן

נאכלין מצטרפין אחד מעשרים וארבעה בנופל לבית סאה. ותני עלה כגון קב וחצי קב ואחד מעשרים וארבעה לחצי קב טב

דף ו,ב פרק ב הלכה א גמרא הוא כלום. עד כאן חשו למראית העין מיכן ואילך לא חשו למראית העין: ימעט: כאיזה צד הוא ממעט או פוחת מן רובע או מוסיף על הסאה. לא כן אמר רבי יוחנן ר' אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותר מזיד אסור. תמן את מרבה לבטל איסור תורה ברם הכא את מרבה לבטל מפני מראית עין: רבי יוסי אומר <יברר> [יבור]: מ"ט דר' יוסי מכיון שהתחיל ברובע צריך להשלים את כל הרובע. מודה רבי יוסי שאם היה שם פחות מן הרובע משעה ראשונה אינו זקוק לו. היאך עבידה היה שם רובע אחד משני מינין בורר מין אחד ודיו. או צריך לבור את כולו. ר' שמעון אומר לא אמרו אלא מין אחד שני מינין לא. עד היכן עד רובה של סאה. חזר והוסיף חזרה תבואה להתירה. כמה דר"ש אמר אין שני מינין מצטרפין לאסור. כן הוא אומר הכא אין שני מינין מצטרפין להיתר: היאך עבידא היה שם עשרים ושנים רבעים ומחצה של חיטים וחצי רובע שעורין ונפל לתוכו פחות מרובע עדשים אפי' כן אין שני מינין מצטרפי' להיתר: בד"א כו': ותני עלה כגון שלשת קבין וארבעת קבין הא קביים אחד מעשרים וארבע: באמת. א"ר לעזר. כל מקום ששנו באמת הלכה למשה מסיני. ותני עלה כגון קב וחצי קב. הא קביים ברובע. הכא את אמ' קביים ברובע. והכא את

דף ז,א פרק ב הלכה א גמרא אמר קביים אחד מעשרים וארבעה. ר' זעירא ר' אבונא בשם רב הונא חד אמ' [עד] תשעה קבין. וחרנא אמר עד שמונה. תשעה ועשרה מהו שיצטרפו. איתא חמי תשעה ושלשה מצטרפין. תשעה ועשרה לא כ"ש. רבי אבין ור' חנינה תרויהון אמרין סאה חולקת ביניהון ורובע סאה אסור בשלשת קבין ורובע שלשת קבין אסור בסאה

דף ז,ב פרק ב הלכה א גמרא רובע סאה אסור בתשעת קבין ורובע תשעת קבין אוסרין בסאה שלשת רבעים של פשתן אוסרין בסאה. היאך עבידא אתר דזרע רובע דחיטין זרע תלתא רובעין דכיתן:

דף ז,ב פרק ב הלכה ב משנה היתה שדהו זרועה חטים ונמלך לזורעה שעורין ימתין לה עד שיתליע ויופך ואח' כך יזרע. אם צמחה לא יאמר אזרע ואח"כ אופך אלא הופך ואחר כך זורע. כמה יהי <חריש> [חורש] כתלמי הרביעה. אבא שאול אומר כדי שלא ישייר רובע לבית סאה:

דף ז,ב פרק ב הלכה ב גמרא עד כמה היא מזרעת עד כדי שתהא בארץ שלשה ימים במקום הטינא אבל לא במקום הגריד בעיא היא יתר. ותני כן מקצת היום ככולו במקום הטינא ואם צימחה והוריד בהמתו לתוכה וקירטמתה הרי זו מותרת. מה טעמא דרבנין מכיון שנתן דעתו לחרוש אפי' לא רצף. תני אבא שאול אומר אין מחייבין להיות חורש דק אלא כתלמי הרביעה. רשב"ג אומר זנב הסוס היתה נקראת כדי שיהא סוף עפרה של זו נוגע בזו וסוף עפרה של זו נוגע בזו. מה טעמא דאבא שאול מכיון שהתחיל ברובע דיו. מה אבא שאול כר' יוסי כרבנין הוא דרבנין אמרי מכיון שנתן דעתו לחרוש אפילו לא רצף. אבא שאול אומר מכיון שהתחיל ברובע דיו. רבי יוסי אומר צריך להשלים את כל הרובע:

דף ז,ב פרק ב הלכה ג משנה זרועה ונמלך ליטעה לא יאמר אטע ואחר כך אופך אלא הופך ואח"כ נוטע. נטועה ונמלך לזורעה לא יאמר אזרע ואחר כך אשר אלא משרש

ואחר כך זורע. אם רצה גומם עד פחות מטפח וזורע ואחר כך משרש: היתה שדהו זרוע קנבס או לוף לא יהא זורע ובא על גביהן שאין עושין אלא לשלש שנים: תבואה שעלו בהן ספיחי אסטיס וכן מקום הגרנות שעלו בה מינין הרבה. וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש. ואם ניכש או כיסח אומר לו עקור את הכל חוץ ממין אחד:

דף ז,ב פרק ב הלכה ג גמרא תני סומכין עומרין בצד גפנים. אמר רבי יוסי הדא אמרה שאסור ליטע בצד

דף ח,א פרק ב הלכה ג גמרא קמה יבישה גפן יבש. מהו לזרע בצד גפנים יבשות. נשמעינה מן הדא גפן שיבשה אסורה ואינה מקדשת ואמר רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמ' אפילו גפן הצמר אסור ואינו מקדש. הדא אמרה שמותר לזרע בצד גפנים יבשות ואם צמחו מותרות לשעבר ואסורו' לעתיד לבוא. כהדא ר' שמעון בן יהודה גם כרמייא אמ' לאריסיה פוק זרע. מן דזרע צמחין. אמר ליה פוק חצוד. מן דחצד ארטבין אמר ליה פוק סמך. ר' זעירא בעי עד כדון כר' שמעון בן יהודה שהוא אמר לדעת גמורה. שאר בני אדם שאין אומרין לדעת גמורה. חזר ואמר אפילו רבי שמעון בן יהודה אינו אוסר אלא משום מראית העין: תניי יהושע היו מלקטין עשבים מכל מקום חוץ משדה תלתן. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יצחק בר נחמן כשזרע לעמיר היא מתניתא. והא תנינן וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש. רבי יעקב בר

דף ח,ב פרק ב הלכה ג גמרא אחא בשם גרמיה כשהעלת לזרע: אמר רבי יוסי וכי לא בא יהושע לפרש אלא לעוברי עבירה. עבר עבירה אסור משום גזל. לא עבר עבירה מותר משום גזל. הוי לא שנייא היא שזרעה לזרע <הא> [היא] שזרעה לעמיר. והתנינן וכן תלתן שהעלת מיני עשבים אין מחייבין אותו לנכש. אם את שדעתו עליהן יחייבו אותו לנכש. ר' אחא בשם ר' מיישא רוצה <הן> [הוא] בהן כאלו עקורין ומונחין לפניו. מעתה מצא כלאים בכרם יהו אסורים משו' גזל שהו' רוצ' בהן כאלו עקורי' ומונחין לפניו. ר' יוסי לא אמ' כן אלא שבסוף הוא רוצה בהן כאלו עקורין ומונחין לפניו. מעתה מצא כלאים בכרם יהו אסורין משום גזל שבסוף הוא רוצה בהן כאלו עקורין ומונחין לפניו. כאן יש לו עם מי להכנס. וכאן אין לו עם מי להכנס. רב נחמן אמר רבי מנא בעי הגע עצמך שהיה שם שדה אחרת של תלתן סמוכה לו הרי יש לו עם מי להכנס. מיליהון דרבנין פליגין דאמר רבי זריקן בשם דבית רבי ינאי כל <הספחין> [הספיחין] מותרין חוץ מן <העלין> [העולין] בשדה בור בשדה ניר בשדה כרם ואמר חוץ משדה תלתן שזרען לזרע. אמר רבי יוסי מילתא דרבי יוחנן מסייע לי. מעשה באחד שלקח ירקה של גינה מן הגוי אתא ושאל לרבי יוחנן אמר ליה צא ולקוט ולפי השוק מכור. הותיב רבי אבהו קומי ר' יוחנן והא תנינן וכן מקום הגרנות שעלו בהן מינין הרבה. אמר ליה מקומו מוכיח עליה שאינו רוצה בקיומו. ויתיבינא כאן אסור משום גזל וכאן מותר משום גזל. היאך אתה משיבני דבר שהוא אסור משום גזל

דף ט,א פרק ב הלכה ג גמרא עם דבר שהוא מותר משום גזל. כההיא דאמר רבי אימי עשירים היו בתשובות. או ייבא כההיא דאמר ר' נסא כאינש דאית ביה תרין טעמין והוא מתיב חד מנהון:

דף ט,א פרק ב הלכה ד משנה הרוצה לעשות שדהו משר משר מכל מין בית שמאי אומרי' שלשה תלמין של פתיח ובית הלל אומרי' מלוא העול השרוני. וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו:

דף ט,א פרק ב הלכה ד גמרא רבי זעירא רבי לעזר בשם רבי חייה רובה עושה שתי אמות על שתי אמות ומיצר והולך אפילו כל שהוא. אמר רבי יונה הדא דתימר בעשויה משרין משרין אבל בעשויה משר אחד לא בדא. ואתיא כיי דאמר רבי ינאי יכיל אנא זרע חקלי חמשין מינין עשרי' וחמשה מיכא ועשרין וחמש' מיכא. אף בשתי <שורות> [שדות] כן. מעתה אפילו בינו לבין חבירו מותר. אף בחורבה כן. או ייבה כיי <דאמרי'> [דאמר] ריש לקיש בשם חזקיה ראש תור הבא מחורבה מותר. רבי אומר מתחיל בית רובע ומיצר והולך עד שלשה תלמין של פתיח. ולית ליה לרבי תבואה בתבואה בית רובע. תמן במרובע וכאן במישר. ולית לרבנין מישר. א"ר יודן סוף מישר לרבי תחילת משר לרבנין. ר' לעזר שאל היתה שדה קטנה מהו. נישמעינה מן הדא ר' לעזר בר שמעון אבא יוסי

דף ט,ב פרק ב הלכה ד גמרא בן יוחנן איש ינוח אמר בגדולה חמשים אמות ובקטנה על פי רובה. מה אם אלו שנתנו שיעור לגדולה לא נתנו שיעור לקטנה. חכמים שלא נתנו שיעור לגדולה לא כל שכן שלא יתנו שיעור לקטנה:

דף ט,ב פרק ב הלכה ה משנה היה ראש תור חיטים ונכנס בתוך של שעורים מותר מפני שהוא נראה כסוף שדהו. שלו חיטין ושל חבירו מין אחר מותר לסמוך לו מאותו מין. שלו חיטים ושל חבירו חיטים מותר לסמוך לו תלם של פשתן ולא תלם של מין אחר. רבי שמעון אומר אחד זרע פשתן ואחד כל המינין. רבי יוסי אומר אף באמצע שדהו מותר לבדוק בתלם של פשתן:

דף ט,ב פרק ב הלכה ה גמרא ריש לקיש בשם חזקיה ראש תור הבא מחורבה מותר. אמר רבי יוחנן לא שנו אלא היה ראש תור הא ראש תור הבא מחורבה אסור. חזקיה אמר מי שיש לו בית רובע וכל שהוא. אותו כל שהוא זורע לתוכו כל מין שירצה. אמר ר' יוחנן אינו זורע לתוכו אלא מין אחד לבד. אמר רבי זעירה מודה רבי יוחנן שאם היה בית רובע ומחצה שהוא זורע חצי רובע מכאן וחצי רובע מכאן אותו חצי רובע נידון לכאן ולכאן. מתנית' פליגא על ר' יוחנן היו לו שדות אחת זרועה חיטין ואת זרועה שעורין מותר להביא <תבן> [תלם] בנתיים ולזרע אחת חיטה ואחת שעורה מפני שהחיטין נראות כסוף שדהו של חיטין ושעורין כסוף שדהו של שעורין. מה עבד לה רבי יוחנן. פתר לה כר' ליעזר בן יעקב. דר' אליעזר בן יעקב אמר אפילו חיטה אחר חיטה נכנסת לתוך של שעורין ושעורה אחר שעורה נכנסת לתוך [של] חיטין מותר מפני שהחיטה אחר חיטה הנכנסת לתוך של שעורין חיטה ושעורה

דף י,א פרק ב הלכה ה גמרא אחר שעור' נכנסת לתוך של שעורין. אבל אם היתה חיטה אחת מובלעת לתוך של שעורה או שעורה אחת מובלעת בשל חיטין הרי זה אסור. מה נן קיימין אם במתכוין לבדוק אפי' באמצע שדהו מותר. אם בשאינו מתכוין לבדוק למה לי זרע פשתן אפילו שאר כל המינין. במתכוין לבדוק אנן קיימין. רבי יוסי לא חשש למראית העין. ורבנין חששו למראית העין. רבי שמואל בשם רבי זעירא דרבי שמעון היא דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. רב אמר אין אדם חובש דבר שאינו שלו. אמר רבי יונה אתיא דרב כרבי שמעון כמה דרבי שמעון אמר אין אדם

מקדיש דבר שאינו שלו כן רב אמר אין אדם חובש דבר שאינו שלו. ברם כרבנין לא אתיא:

דף י,א פרק ב הלכה ו משנה אין סומכי' לשדה תבואה חרדל וחריע. אבל סומכין לשדה ירקות חרדל וחריע. סומך לבור <ולנוד> [ולניר] ולגפא ולדרך ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחי' ולחריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה ולאילן שהוא מיסך על הארץ ולסלע שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה:

דף י,ב פרק ב הלכה ו גמרא אין סומכין כו'. מהו חריע מוריקא. כיני מתניתא אין מקיפין הא לסמוך סומכין. מתניתין דרבי יודה. דתני אין מקיפין חרדל וחריע אלא לחסיות בלבד דברי רבי מאיר רבי יודה אומר לכל מקיפין חרדל וחריע חוץ מן התבואה. רבי שמעון אומר לכל מקיפין חרדל וחריע. רבן שמעון בן גמליאל אומר ערוגות קטנות של ירק מקיפין אותן חרדל וחריע. תני מותר הוא אדם לזרע בתוך שדהו שורה של חרדל וחריע ובלבד שיעשה אורך שורה אורך עשר אמות ומחצה על רוחב מלואו. אמר רבי לעזר לא שנו אלא שדה קטנה הא בגדולה לא. איזו היא גדולה ואיזו היא קטנה. אם יש בין בד לבד בית רובע זו היא גדולה. ואם לאו זו היא קטנה. לית הדא פליגא על רבי יוחנן דרבי יוחנן אמר ראש תור הבא <בחורבה> [מחורבה] אסור. תמן לזרעין וכאן לירקות. אף על גב דרבי יוחנן פליג בזרעים מודה הוא הכא בירקות. גריד מותר ליזרע בו כל מין שירצה. אמר ר' יוחנן ובלבד שיעשה שלשה בתוך ששה ושלשה שהן סמוכין לגדר כגריד. היו ג' בתוך ששה ואחד חוץ לששה מאחר שהוצלו אלו אף זה הוצל. היו שנים בתוך ששה ואחד חוץ לששה מאחר שלא הוצלו אלו אף זה לא הוצל. היה שם גריד שורה ושורה גדר ושורה חובשין את השורה גבי של גדר בשדות. שתי שדות זו על גבי זו העליונה סמוכה לחריץ והתחתונה

דף יא,א פרק ב הלכה ו גמרא סמוכה לגדר. דבי ר' ינאי אמרי גדר מותר לזרוע בו כל מין תורבכינה. וגדר יש בו להקל ויש בו להחמיר. היך עבידא פחות מבית רובע מוקרח בתוך שדה תבואה אסור לזרוע בו. הקיפו גדר מותר. בית רובע בבקעה מותר לזרע בו שני מינין. הקיפו גדר אסור. גדר מהו שיציל את הזרעים. גריד זרוע מהו שיציל את הירק. ר' שמואל בשם רבי זעירא שמע להן מן הדא. וסומך לשרשי אילן שיבשו לא אמר אלא יבשו הא לח אסור. רבי יוסי שמע לה מן הדא סומך לבור ולניר ולגפה לדרך ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים. הדא אמרה שגדר זרוע מציל את הזרעים. אפילו תימא ולגדר שהוא גבוה עשרה טפחים אין גדר זרוע מציל את הזרעים. שנייא היא הכא שהוא גדר זרוע ואין גדר זרוע מציל את הזרעים. רבי יודן בעי גריד ומשך מהו שיצטרפו. היאך עבידא היה שם מקום אורך עשר אמות ומחצה על רוחב ששה אינו צריך גריד. עשה גריד מיכן מותר לסמוך <שתי> [משתי] רוחותיו. תני רבי יונתן בן יוסי אומר היה שם סלע ארוכה עשרה ורחב ארבעה מותר לסמוך לה משתי רוחותיה. היתה עשרה על עשרה מותר לסמוך לה מארבע רוחותיה:

דף יא,א פרק ב הלכה ז משנה הרוצה לעשות שדהו קרחת מכל מין עושה עשרים וארבע קרחות לבית סאה מקרחת בית רובע וזורע בתוכה כל מין שירצה. היתה קרחת אחת או שתים זורען חרדל. שלש לא יזרעם חרדל מפני שהיא נראית כשדה חרדל דברי רבי מאיר. וחכמי' אומרי' תשע קרחות מותרות ועשר אסורות.

דף יא,ב פרק ב הלכה ז משנה רבי אליעזר בן יעקב אומר אפילו כל שדהו בית כור לא יעשה בתוכה חוץ מקרחה אחת:

דף יא,ב פרק ב הלכה ז גמרא רבי חזקיה רבי יסא בשם רבי יוחנן על ראשה רבי מאיר אומ' אפי' חבושות אפילו סמוכות. ורבנין אמרין ובלבד שלא יהו לא חבושות ולא סמוכות. היאך עבידא תלת ותרתיי וחדא ותרתיי וחדא:

דף יא,ב פרק ב הלכה ח משנה כל שהוא בתוך בית רובע עולה במידת בית רובע. <אכלת> [אכילת] הגפן והקבר והסלע עולין במידת בית רובע. תבואה בתבואה בית רובע. ירק בירק ששה טפחים. תבואה בירק וירק בתבואה בית רובע. רבי אליעזר אומר ירק בתבואה ששה טפחים. תבואה נוטה על גבי תבואה וירק על גבי ירק תבואה על גבי ירק וירק על גבי תבואה הכל מותר חוץ מדלעת יוונית. ר' או' אף הקישו' ופול המצרי ורואה אני את דבריה' מדבריי:

דף יא,ב פרק ב הלכה ח גמרא רבי בון בר חייה בשם רבי זעירא לא שנו אלא <אוכלת> [אכילת] הגפן. הא גפן עצמה לא. למה מפני שהיא אסורה בהנייה. והרי הקבר אסו' בהנייה. קבר אין איסורו ניכר. ועבודת הגפן אין איסורה בהנייה אלא כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר אין עבודה לגפן

דף יב,א פרק ב הלכה ח גמרא יחידית. והרי הקבר אסור בהנייה. קבר אין איסורו ניכר. תבואה בתבואה <ובית> [בית] רובע ובלבד שלא תהא חבושה מארבע רוחותיה. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא כי נן אמרין הדא בקעת סימוניא אין זורעין לתוכ' אלא מין אחד בלבד. מתיב <לרבי> [רבי] אליעזר לרבנין כמה דאית לכון קל בשורה וחומר במרובע כן אשכחן דאית לרבנין קל בשורה וחומר במרובע. כהדא דתני הרוצה לעשות שורה של ירק לתוך שדה תבואה הרי זה עושה אורך שורה אורך עשר אמות ומחצה על רוחב ששה. אמר רבי יוחנן אינו זורע לתוכה אלא מין אחד בלבד. אמר רבי זעירא מודה רבי יוחנן כשהיו שבעה שהוא זורע טפח מיכן וטפח מיכן אותן חמשה נידונין לכאן ולכאן. מן מה <דרבי> [דמר רבי] זעירא מתיב על דרבי יוחנן תמן נטע חצי שורה ועמד לו וביקש להתחיל בשורה אחרת. רב חסדא אמר אסור. אומר לו עקור את השורה או מלא את השורה. רבי יודן אמר איתפלגון רבי חייא בר בא ורבי שמואל בר רב יצחק. חד אמר אפילו שלשה לתוך ששה. וחרנה אמר אפילו אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יוסי רבי חייא בשם רבי יוחנן ובלבד שלא יהא שם חרבה הוי רבי שמואל בר רב יצחק הוא דאמר אפילו אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע. אם היו צדדין רבה על החרבה מותר: תני חמשה דברים נאמרו בדלעת יוונית אין מסבכין אותה על גבי זרעים. <ומביאין> [ומביאה] את הטומאה וחוצצת את הטומאה

דף יב,ב פרק ב הלכה ח גמרא ועוקצה טפח ואוסרת כל שהוא. והנודר מן הדילועין אינו אסור אלא בדלעת יוונית בלבד. רבי יונה בעי ולמה לית אנן אמרין מביאת את הטומאה וחוצצת את הטומאה תרתי. תני בר קפרא שבע. אין מסבכין אותה על גבי זרעים ומביאה את הטומאה וחוצצת את הטומאה וידה טפח ונותנין לה עבודתה וכלאים עם ארמית וכלאים עם הרמוצה ולא תני אוסרת ולא תני נדרים. אמר רבי יוסי רבי גמליאל בר' נפק לשוקא. אתון שאלון לי' סיבוך שאמרו בנוגע. אתא שאל לאבוי א"ל סיבוך שאמרו בנוגע. אמר רבי יונה רבי הלל בי רבי וולס נפק לשוקא אתון שאלון ליה

סיבוך שאמרו בנוגע. אתא שאל לאבוי אמר ליה סיבוך שאמרו בנוגע: מהו רואה אני את דבריהן מדבריי אמר רבי חיננא אם דלעת מצרית שהיא מסבכת את אמר מותר. קישות ופול המצרי לא כל שכן. אמר רבי אבא מרי לא כן הוה רבי מנא אומר. רבי אמר כל הן דתנינן קישות ופול המצרי אף דלעת מצרית בכלל. מהו רואה אני את דבריהם מדבריי. שאין כולן מסבכין בדלעת יוונית:

מסכת כלאיים פרק ג

דף יב,ב פרק ג הלכה א משנה ערוגה שהיא ששה על ששה טפחים זורעין בתוכה חמשה זירעונין ארבעה בד'

דף יג,א פרק ג הלכה א משנה רוחות ערוגה ואחד באמצע. היה לה גבול גבוה טפח זורעין בתוכה <ג'> [שלשה] עשר שלשה על כל גובל וגובל ואחד באמצע. לא יטע ראש הלפת בתוך הגובל מפני שהוא ממליהו. רבי יהודה אומר ששה באמצע:

דף יג,א פרק ג הלכה א גמרא (ישעיהו סא) זרעיה מיעוט זרעים שנים. אמר ר' שמואל בר יסרטא משנים את למד ארבעה. מה שנים את נותן בתחילת ששה ומיצר והולך. אף ארבעה את נותן בתחילת ששה ומיצר והולך. אי אפשר שלא יהא שם נקב אחד פנוי ליטע בו את האמצעית. אמר רבי יונה עבודה פוגע בעבודה ואין מין פוגע בחבירו לחובשו. רבי יהושע בן

דף יג,ב פרק ג הלכה א גמרא לוי זריעה זרעיה זרועיה. וכרבי יודה דרבי יודה אמר ששה זרע זרעה זרעיה. רבי חיי אמר זרעיה חמשה כל הן דאנא משכח לה וי אנא מחק ליה. אשאילת לרב הונא ספרא דסידרא ואמר זירועיה מליא. רבי יוחנן בשם רבי יניי כולהון בתוך ששה. כהנא בשם ר' שמעון בן לקי' כולהן חוץ לששה. אם כולהן חוץ לששה

דף יד,א פרק ג הלכה א גמרא ניתני תשעה. אמ' רבי תנחום בוצרייא וכן היא בערוגה שבערוגו' היא מתניתא. רבי יצחק ורבי אימי הוון יתבין מקשיי תנינן היה לה גובל גבוה טפח זורעין בתוכה שלשה עשר שלשה על כל גובל וגובל ואחד באמצע. ניתני ששה באמצע. תיפתר שהגובלין ממעטין ששה. אם כשהגובלין ממעטין ששה בדה תנינן רבי יודה אומר ששה

דף יד,ב פרק ג הלכה א גמרא באמצע. וקיימנוה ולא ידעין אי חבריא קיימנוה אי רבי אימי קיימה. על ראשה. ואין על ראשה בדה תני ר' חייה רבי יודה אומר שמונה עשר. מהו להקריח בית רובע ולזרע בתוכו חמשה מיני תבואה. מה אם ששה על ששה שלוקין עליו דבר תורה את אמר מותר. כאן שאין לוקין עליו דבר תורה לא כל שכן. מהו להקריח בתחילת ששה להיות מיצר והולך. מה אם בשעה <שאין עבודה> [שעבודה] פוגעת בעבודה את אמ' מותר. כאן שאין עבודה פוגעת בעבודה לא כ"ש. לא צורכה די לא. מהו להקריח בתחילת בית רובע להיות מיצר והולך. מה אם ששה על ששה שלוקין עליו דבר תורה את אמר מותר. כאן שאין לוקין עליו דבר תורה לא כל שכן. רבי נסא שאל לא מסתברא בגגו של גובל שני טפחים מותר לזרוע בו שני מינין. רבי נסא שאל

עשה פיאה באמצע זרע <בגו מסין> [בגומסין] משכו בכמה. מן מה דאמר רבי יצחק ורבי אימי תיפתר שהגובלין ממעטין ששה. הדא אמרה אפילו פרח מכאן. עד היכן. נישמעינה מן הדא גוממיות שהן עמוקות טפח זורעין לתוכה שלשה זירעונין אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע. הדא אמרה עד טפח. רבי בא בר כהנא שמעון בר נגרשיה בשם רבי שמעון בן לקיש בנוטעים לחורבה שנו. אמר רבי זעירא כל טפח וטפח של גובל עשו אותו מקום בפני עצמו. ויהיו עשרים וחמשה ששה על כל גובל וגובל ואחד באמצע. וכן הוא התיב רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק והתנינן תלם ואמת המים שהן
דף טו,א פרק ג הלכה א גמרא עמוקין טפח זורעין לתוכן <שני> [שלשה] זירעונין אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצ'. ונתני חמשה שנים מיכן ושנים מיכן ואחד באמצע לית יכיל צד שכאן וצד שכאן חובש את האמצעי. רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק בעי גובל מהו שיציל את הירק מיד מוקשה. מה אם זרעים בזרעים שהן ניצולין בעשר אמות ומחצה אין הגובל מציל מידם. מוקשה שהוא ניצול בשתים עשרה לא כל שכן. מוקשה עצמו מהו שיציל בראש הגובל. מה אם זרעים בזרעים שהן ניצולין בעשר אמות ומחצה אינן ניצולין בראש הגובל. מוקשה שהוא ניצול בשמונה אמות לא כל שכן. א"ר יודן אבוי דר' מתליא והן הו' כל שכן. אלא הכן הוא מה אם זרעים בזרעים שניצולין בשנים עשר אמה ומחצה אינן ניצולין בראש הגובל. מוקשה שהוא ניצול בשתים עשרה לא כל שכן:
דף טו,א פרק ג הלכה ב משנה כל מין זרעים אין זורעין בערוגה וכל מין ירקות זורעין בערוגה. חרדל ואפונין השופין מין זרעונין. אפונין הגמלונין מין ירק. גובל שהיה גבוה טפח ונתמעט כשר. שהיה כשר מתחילתו. התלם ואמת המים שהן עמוקין טפח. זורעין לתוכן שלשה זירעונין אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע:
דף טו,א פרק ג הלכה ב גמרא כל מין זרעים וכו'. חרדל והאפונין השופין מין זרעים שזרען לירק אין נותנין אותן על גבי ערוגה. האפונין הגמלונין ופול המצרי שזרען לזרע אין נותנין אותן על גבי ערוה. זרען לירק נותנין אותן על גבי ערוגה. ושאר זירעוני גינה שאין נאכלין אף על פי שזרען לזרע נותנין <אותו> [אותן] על גבי ערוגה: נתמעט כשר: אמר רבי אימי הדא דאת אמר לזרעים שבו הא לזרע בו בתחילה אסו'. עבר וזרע
דף טו,ב פרק ג הלכה ב גמרא מאחר שאלו מותרין אף אלו מותרין. רבי ירמיה בעי ניחא נעקרו השניים הראשונים מותרין. נעקרו הראשונים השניים מה הן. נישמעינה מן הדא. המיטה שניטלו שתי ארוכות שלה ועשה לה את החדשות ולא שינה את הנקבי'. נשתברו חדשות טמיאה וישנות טהורה שהכל הולך אחר הישנות. הדא אמרה נעקרו השניים הראשונים מותרין. נעקרו הראשונים השניים אסורין. רבי יונה אמר רבי זעירא ורבי אימי תרויהון בשם רבי יוחנן חד אמר סומכין לגדר ואין סומכין לגובל. וחרנה אמר גובל שנתמעט כשר. הא גדר שנתמעט פסול. ולא ידעין מא אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יוסי רבי זעירא בשם רבי יוחנן סומכין לגדר ואין סומכין לגובל. הוי רבי אימי דו אמר גובל שנתמעט כשר. הא גדר שנתמעט פסול. אמר רבי יוסי אוף אנן תנינן תרתיהון גובל שנתמעט כשר. הא גדר שנתמעט פסול. סומכין לגדר דתנינן הסומך לבור ולניר ולגפא ולדרך ולגדר שהו' גבוה עשרה טפחים. אין סומכין לגובל דתנינן התלם ואמת המים שהן עמוקין טפח זורעין לתוכה ששה מיני זירעונין אחד מיכן ואחד מיכן ואחד באמצע. אם אומר את שסומכין לגובל יזרע למטן כמה שורות. אמרין חבריא קומי

רבי שמואל בר אבין תיפתר שהיה זורע בראש הגובל. אמר לו אין כיני יעקור אותו הקלח ויזרע למטן כמה שורות. לא מוטב לעקור קלח אחד ולזרע למטן כמה שורות:

דף טז,א פרק ג הלכה ג משנה היה ראש תור ירק ונכנס לתוך שדה ירק אחר מותר מפני שהוא נראה כסוף שדהו. היתה שדהו זרועה ירק והוא מבקש ליטע בתוכה שורה של ירק <אחד> [אחר]. רבי ישמעאל אומר עד שיהא התלם מפולש מראש השדה ועד ראשו. ור' עקיבה אומר אורך ששה טפחים ורוחב מלואו. רבי יודה אומר רוחב כמלוא רוחב הפרסה:

דף טז,א פרק ג הלכה ג גמרא היה ראש תור כו'. תני בר קפרא אינו זורע לתוכה אלא מין אחד בלבד. מה אמר רבי ישמעאל ברוחב מה אין רבי עקיבה חובש בשלש שורות אית ליה רוחב מלואו. רבי ישמעאל שהוא חובש בשתי שורות לא כל שכן. מה אמר רבי ישמעאל בשורה של ירק בשדה תבואה. מה אין רבי עקיבה דהוא מיקל הכא הוא מחמיר תמן. רבי ישמעאל דהוא מחמיר הכא לא כל שכן דיחמיר תמן. לא צורכא דלא מה דאמר רבי ישמעאל תמן ברוחב. כמה דאת אמר תמן לא שנייא היא רבי עקיבה היא רבי ישמעאל ברוחב. שמואל אמר לא שנו אלא שורה אחת הא שתים אסור. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תרויהון אמרי לא שנייא היא אחת היא שתים: רבי שמעון בן לקיש אמר מותר להבקיע ארבע שורות בבקעה. אמר רבי יוחנן ובלבד שיהו שתי שורות החיצונות נידונות כערוגה. אמר רבי זעירא ובלבד שלשה בתוך ששה. אמר רבי הונא טעמא דרבי יודה (דברים יא) והשקית ברגלך כגן הירק. וכמה היא שיעורה של פרסה טפח: תנינן הכא דרבי יודה ותנינן תמן. אילו תניתה הכא ולא תניתה תמן הוינן אמרין מה אין רבי יודה דהוא מחמר הכא מיקל תמן. רבנין דאילין מקילין הכא לא כל שכן יקילון תמן. הוי צורכא מתני תמן. או אילו תניתה תמן ולא תניתה הכא. הוינן אמרין מה אין רבנן דאינון מחמרין תמן אינון מקילין הכא. רבי יהודה דהוא מיקל תמן לא כל שכן דיקיל הכא. הוי צורכא מתני הכא וצורכא מתני תמן:

דף טז,ב פרק ג הלכה ד משנה הנוטע שתי שורות של קישואין שתי שורות של דילועין שתי שורות של פול המצרי מות'. שורה של קישואין שורה של דילועין שורה של פול המצרי אסור. שורה של קישואין [שורה] של דילועין שורה של פול המצרי ושורה של קישואין רבי ליעזר מתיר וחכמים אוסרין. נוטע אדם קישות ודלעת לתוך גומא אחת ובלבד שתהא זו נוטה לצד זו וזו נוטה לצד זו. ונוטע שער של זו לכאן ושל זו לכאן. שכן מה שאסרו חכמים לא גזרו אלא מפני מראית העין:

דף טז,ב פרק ג הלכה ד גמרא הנוטע שתי שורות כו'. חזקיה אמר במחלוקת. מאן דאמר תמן שתים עשרה אוף הכא שתים עשרה. מאן דאמר תמן בשמונה אוף הכא בשמונה. אמר רבי יוחנן דברי הכל היא יפה כח מוקשה בין המוקשיות להציל בשמונה. אורכו בכמה חובש. אמר רבי זעירא נלמדינה מן הכרם. כמה דתימר גבי כרם לא שנייא היא ארכו היא הפליגו. אף הכא לא שנייא היא ארכו היא הפליגו. על דעתיה דחזקיה ניחא מאן דאמר תמן בשמונה אוף הכא בשמונה. על דעתיה דרבי יוחנן אורכו בכמה חובש. אין תימר בשמונה קל וחומר למוקשה בין הבצלים שלא יחביש אלא שתים עשרה. מה אם מוקשה בין המוקשיות שיפיתה כוחו להציל

דף יז,א פרק ג הלכה ד גמרא בשמונה נחבש בשמונה. מוקשה בין הבצלים שהורעת כוחו להציל בשתים עשרה. לא כל שכן שלא יחבש אלא בשמונה. אין תימר מוקשה בין

הבצלים אין נחבש אלא בשתים עשרה. קל וחומר למוקשה בין המוקשיות שלא יחבש אלא בשתים עשרה. עד כדון ברוצף. בעושה קלחים יחידים. כמה דתימר גבי כרם לא שנייא הוא רוצף הוא עושה [קלחים יחידים]. אף הכא לא שנייא הוא רוצף הוא עושה קלחים יחידים. ר' ינאי אמר במחלוקת שני מינין מצטרפין להציל ואין שני מינין מצטרפין ליאסר. רב אמר דברי הכל היא כשם ששני מינין מצטרפין להציל. כך שני מינין מצטרפין ליאסר. מתני' מסייעא לרבי ינאי דתנינן רבי ליעזר מתיר. מתני' פליגא על רב שור' של קישואין שורה של דילועין שורה של פול המצרי ושורה של קישואין. עד שלא נטע את הרביעית לא כבר נאסרו. תיפתר שנטע ארבעתן כאחת: נוטע אדם קישות. תני מותר הוא אדם לעשות בתוך שדהו גומא קטנה עמוקה טפח ולזרע בתוכו ארבע זירעונין ולהפכן לארבע רוחותיה. רבי אבא בר כהנא שמעון גרשייה בשם רבי שמעון בן לקיש בנוטין לחורבה שנו. רבי מנא בעי אם בנוטין לחורבה ניתני שמונה. שנים מיכן ושנים מיכן ושנים מיכן:

דף יז,א פרק ג הלכה ה משנה היתה שדהו זרועה בצלים וביקש ליטע בתוכה שורות של דילועין רבי ישמעאל אומר עוקר שתי שורות ונוטע שור' אחת ומניח קמת בצלי' במקום שתי שורות ועוקר שתי שורות ונוטע שורה אחת. רבי עקיבה אומר עוקר שתי שורות ונוטע שתי שורות ומניח קמת בצלים במקום שתי שורו' ועוק' שתי שורות ונוטע שתי שורות.

דף יז,ב פרק ג הלכה ה משנה וחכמים אומרים אם אין בין שורה לחבירתה שתים עשרה [אמה] לא יקיים זרע של בנתיים:

דף יז,ב פרק ג הלכה ה גמרא <הנוטע את כרמו כו'.> כהנא אמר דברי רבי ישמעאל פעמים שש עשרה פעמים שתים עשרה פעמים שמונה. בשעה שהוא נותן כל העבודה מבפנים שש עשרה. מקצתה בפנים ומקצתה בחוץ שתים עשרה. כולה מבחוץ שמונה. שמואל אמר לעולם שתים עשרה. ותני כן קוצב על דברי שניהן. רבי ישמעאל אומר שתים עשרה. רבי עקיבה אומר שמונה. הא רבי ישמעאל אמר שתים עשרה. ורבנין אמרין שתים עשרה. מה ביניהון סמיכה. על דעתיה דרבי ישמעאל אסור לסמוך. ורבנין אמרין מותר לסמוך:

דף יז,ב פרק ג הלכה ו משנה דלעת בירק ירק בתבואה נותנין לה בית רובע.

דף יח,א פרק ג הלכה ו משנה היתה שדהו זרועה תבואה וביקש ליטע בתוכה שורה של דילועין נותנין לעבודתה ששה טפחים. ואם הגדילה יעקור מלפניה. רבי יוסי אומר נותנין לה לעבודתה ארבע אמות. אמרו לו התחמור זו מן הגפן. אמר להן מצינו שזו חמורה מן הגפן של גפן יחידת נותנין לה עבודתה ששה טפחים ולדלעת יחידית בית רובע. רבי מאיר אומר משום רבי ישמעאל כל שלשה דילועין לבית סאה לא יביא זרע לתוך בית סאה. רבי יוסי בן החוטף אפרתים משום רבי ישמעאל כל שלשה דילועין לבית כור לא יביא זרע לתוך בית כור:

דף יח,א פרק ג הלכה ו גמרא אמר רבי יוחנן דברי רבי ישמעאל אפילו שורה יחידית נותנין לה עבודה. מהו ליתן עבודה לראשון. כמה דתימר גבי כרם נותנין עבודה לראשון. אוף הכא נותנין עבודה לראשון. מהו לזרוע בין הגומות. כמה דתימר גבי כרם אסור לזרוע בין הגפנים. אוף הכא אסור לזרוע בין הגומות. רבי יונה בעי נטע חמשה דילועין וסמכן לגדר מהו ליתן להן <הולכת> [הלכות] עריס מהו בכל הדילועין משערין

או לא. כל מקום שעשית קישות ופול המצרי כדלעת יוונית את עושה דלעת מצרי כדלעת יוונית. ויתיביניה הרי המקיים קלחים לחין לזרע
דף יח,ב פרק ג הלכה ו גמרא יחידים צריך להפנות להם בית רובע או לעשות להם מחיצה גבוהה עשרה טפחים. קל הוא בשורה. מן מה דלא מתיב ליה. הוי כן רבי יוסי סבר מימר היא שורה היא מרובע. דאמ' רבי יונה ורבי יוסי גלילאה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה המקיים קלח אחד בתוך שלו לזרע צריך להפנות לו בית רובע או לעשות לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים. אפילו מין במינו. התיב רבי בון בר חייה קומי רבי זעירא והתנינן כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור. אמר ליה שנייא היא כוסבר שהיא וזרעה נאכלין. אמרר בי יוסי בי רבי בון בוא וראה מה בין תחילת רבי ישמעאל לסופו. שתחילתו בבית כור וסופו בבית סאה:

מסכת כלאיים פרק ד

דף יח,ב פרק ד הלכה א משנה קרחת הכרם בית שמאי אומרים עשרי' וארבע אמות. ובית הלל אומרים שש עשרה אמה. מחול הכרם בית שמאי אומרי' שש עשרה אמה ובית הלל אומרי' שתים עשרה אמה. ואי זו היא קרחת הכרם כרם שחרב מאמצעו אם אין שם שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם. היו שם שש עשר' אמה נותנין לה עבודתה וזורע את המותר. ואי זהו מחול הכרם בין כרם לגדר. אם אין שם שתים עשרה אמה לא יביא זרע לשם. היו שם שתים עשרה אמה נותנין לה עבודת' וזורע את המותר. רבי יהודה אומ' אין זה אלא גדר הכרם ואי זהו מחול הכרם בין שני כרמים. ואי זהו גדר שהוא גבוה עשרה טפחים. וחריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה:
דף יח,ב פרק ד הלכה א גמרא אמר רבי יוחנן קרחת הכרם הוא כרם שחרב. קרחת הכרם מקריחי' אותו מאמצעו. כרם שחרב מקריחין אותו מכל צדדיו. אמ' רבי יוסי והוא שבא ממעט כרם גדול. אבל אם בא ממטע כרם קטון אין זה קרחת
דף יט,א פרק ד הלכה א גמרא הכרם. ותנינן אי זהו קרחת הכרם כרם שחרב מאמצעו ונשתייר בו כדי כרם. בין מארבע רוחות בין משלש בין משתים זו כנגד זו. היאך עבידא חמש שורין מן שובע שובע נסב חד כרמין. כי אית ארבעה כרמין ותלתא ביניין נסב חד חורן אית תמן תלתא כרמין ותרין ביניין. נס חד חורן. אית תמן תרין כרמין ותרין ביניין. כהנא אמר כתחילת מטעתו עושין אותו. בית שמאי אומרים תחילת מטעתו עשרים וארבע וחורבנו עשרים וארבע. אמר רבי יוחנן בית שמאי מחמרין בחורבנו יותר ממטעתו. תחילת מטעתו שש עשרה וחורבנו עשרים וארבע. וכל הדברים ב"ש מוסיפין שליש. מחול הכרם על דעתיה דבית שמאי שמונה עשרה. על דעתיה דבית הלל שתים עשרה. והתנינן מחול הכרם בית שמאי אומרי' שש עשרה אמה. וב"ה אומר' שתים עשרה אמה. אית דבעי מימר צא מהן ארבע אמות לעבודה נמצאו שתי' עשרה על דעתיה דבית שמאי ושמונה על דבית הלל ועבודו' הגפן אדעתיה דבית שמאי שמונה אמות ואדעתיה דבית הלל שש אמות. והתנינן לפיכך הזורע ארבע אמות שבכרם בית שמאי אומרים קידש שורה אחת. ובית הלל אומרי' קידש שתי שורות. נימר בגין בית הלל

תניתה. והתנינן אי זהו עריס הנוטע שורה של חמש גפנים. שנייא היא דאמר רבי שמעון בן לקיש בעריס המעוקם שנו. על ידי עקימה תרתי מתבלעין:

דף יט,ב פרק ד הלכה א גמרא לא סוף דבר גדר אלא אפילו עשה פסין אם אין בין פס לחבירו שלשה טפחים נידונין כגדר. אפילו קמה ואפי' קשין. ואתיא כיי דאמר רבי חנינא אין האסור נעשה מחיצה לציל. סברין מימר האיסור עשה מחיצה ליאסר. על דעתיה דרבי יהודה עשה כבתוך הכרם. ויוסר בשש עשרה. אמר רבי יונה הדא דתימר כשאין הכרתים מכוונים. אבל אם היו הכרתי' מכוונין אוסר בשש עשרה עד שיהא מוקף גדר

דף כ,א פרק ד הלכה א גמרא מארבע רוחותיו. מן מה דתנינן בין שני כרמים הדא אמרה אפילו מרוח אחת עד שיהא מוקף גדר כל אותו הרוח. נישמעינה מן הדא דאמר רבי זעירא ר' יסא בשם רב מתנה אין זנב לכרם גדול ולא מחול לכרם קטן. אין זנב לכרם גדול שאי אתה זקוק לו. ולא מחול לכרם קטן לוסר חוצה לו יותר מתוכו. תוכו שמונה וחוצה לו שתים עשרה. ואי זהו כרם קטן שלש כנגד שלש. הא שלש כנגד שלש יש לו מחול: אמר רבי זעירא הדא אמרה עשה פסין כנגד שלש גפנים יש לו מחול. רבי יודן בעי עשה גדר לפנים

דף כ,ב פרק ד הלכה א גמרא מגדר ואמר אם יש שלשה טפחים מותר להביא זרע לשם ואם לאו אסור להביא זרע לשם. רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש היה שם מקום שתים עשרה אמה ניטל המחול. אמר רבי חזקיה ובלבד שתים עשרה על שתים עשרה. אמר רבי מנא אפילו מיצר והולך:

דף כ,ב פרק ד הלכה ב משנה מחיצת הקני' אם אין שם בין קנה לחבירו שלשה טפחי' כדי שיכנס הגדי הרי זו כמחיצה וגדר שנפרץ עד עשר אמות הרי הוא כפתח. יותר מיכן כנגד הפירצה אסור. נפרצו בו פרצות הרבה אם העומד מרובה על הפרוץ מותר ואם הפרוץ מרובה על העומד כנגד הפירצה אסור:

דף כ,ב פרק ד הלכה ב גמרא עשה פסין כנגד הבניין ויש בעומד ארבעה והעומד רבה על הפרוץ כנגד העומר מותר כנגד הפרצה אסור. עשה פסין כנגד הגפנים ואין בעומד ארבעה והפרוץ רבה על העומד. פשיטא כנגד העומד מותר כנגד הפירצה אסור. רבי שמעון בן לקיש בשם ר' יודה בן חנינה נעץ ארבעה קנים בארבעה זויות שבכרם וקשר גמי מלמעלה מציל משום פיאה. אמר רבי יונה כמחיצת שבת כן מחיצת כלאים. אמר רבי יוחנן מעשה שהלך ר' יהושע בן קרחה אצל רבי יוחנן בן נורי לנגנינר הראו שדה אחת ובית חבירתה היתה נקראת והיו שם פרצות יותר מעשר והיה נוטל אעין וסותם דוקרנין וסותם עד שמיעטן פחות מעשר. אמר כזה כן מחיצת שבת. א"ר זעירא מודה רבי שמעון בן לקיש לענין שבת שהפיאה מצלת יותר מעשר. א"ר חגי מתניתא אמרה כן מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה. אם אמר את שהפיאה מצלת יותר מעשר דיו חבל אחד. ר'

דף כא,א פרק ד הלכה ב גמרא יונה א"ר יאשיה בעי הדא פיאה מה את אמרת מלמעלן מן הצד. אין תימר מלמעלן הא כל שכן מן הצד. אין תימר מן הצד הא מלמעלן לא. אין תימר מלמעלן לא אמר רבי חגי כלום. מה נפשך אם מלמעלן הרי מלמעלן אי מן הצד הרי מן הצד: רבנין דקיסרין בשם רבי ירמיה תיפתר בעשויין כמין דוקרן. ר' זעירא רבי אבודמא דחיפה בשם רבי שמעון בן לקיש לגובה אפילו עד מאה אמה. אמר רבי יודן הדא דאת אמר לענין כלאים אבל לענין שבת לא תהא פיאה גדולה מן הקורה. אמר רבי יוסי

היא כלאים היא שבת. על דעתיה דרבי יוסי מה בין קורה מה בין פיאה. פיאה אינה מצלת מרוח אחת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה. קורה מצלת מרוח אחת. ואתיא כההיא דמר רבי זעירא בשם רב המנונא הפיאה אינה מצלת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה. א"ר בא בר ממל טיטרפליות שבכרמים אסור לטלטל תחתיהן מפני שהן סוף תקרה ואין סוף תקרה מציל משום פיאה. אמר רבי פינחס אתא עובדא קומי רבי ירמיה בארבעה עמודין ועליהן ארבעה פיטסליות והתיר לטלטל תחתיהן משום פיאה. רבי בון ורבנין בעון קומי רבי זעירא פיאה מהו שתציל בסוכה. אמר לון פיאה מצלת בסוכה. סוף סכך מהו שיציל בסוכה. אמר לון אין סוף סכך מציל בסוכה. מה בין זה לזה. זה נעשה לכך וזה אינו נעשה לכך. א"ר אבהו כל אילין מיליא לענין משא ומתן הא להורות אסור להורות. מה אם סוכה קלה את אמר אסור. שבת החמורה לא כל שכן. רבי בון בר חייא בעאק ומי ר' זעירא מאן תנא פיאה מצלת לא ר' יוחנן בן נורי. אמר ליה אדהי תנא.
נמצאת אמר לענין כלאים כל הפחות משלש' כסתום. מג' ועד ארבעה אם העומד רבה על הפרוץ מותר ואם הפרוץ רבה על העומד אסור. מארבע ועד עשר אם עומד מרובה על הפרוץ מותר ואם פרוץ מרובה על העומד כנגד העומד מותר כנגד הפרוץ אסור. יותר מעשר אע"פ שהעומד רבה על הפרוץ כנגד העומד מותר כנגד הפרוץ אסור. לענין שבת כל הפחות משלשה כסתום. משלשה ועד ארבעה מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר ואם הפרוץ רבה על העומד אסור. יתר מעשר אע"פ שעומד רבה על הפרוץ אסור. ר' חנניה ר' יודה בר פזי בשם ר' יוחנן

דף כא,ב פרק ד הלכה ב גמרא לית כאן מג' ועד ארבעה. יש כאן פירצה ג' אין כאן מקום ד'. מתיב רבי מנא והתנינן מקיפין בקנים וקנה יש לו מקום. א"ל לא תתיביני פחות משלשה שכל הפחות משלשה כסתום הוא. רבי יוסי בי ר' בון בשם רב מכל מקום מכיון שהעומד רבה על הפרוץ מותר:

דף כא,ב פרק ד הלכה ג משנה הנוטע שורה של חמש גפנים בית שמאי אומרים כרם. ובית הלל אומרים אינו כרם עד שיהו שתי שורות. לפיכך הזורע ארבע אמות שבכרם בית שמאי אומרים קידש שורה אחת ובית הלל אומרים קידש שתי שורות:

דף כא,ב פרק ד הלכה ג גמרא והוא שזרע כנגד האמצעי. זרע כנגד האמצעי על דעתיה דבית שמאי אוסר את כל השורה. על דעתיה דבית הלל אוסר שלש כנגד שלש. זרע כנגד הבניין שבאמצעי על דעתין דבית שמאי אוסר שתים מיכן ושתים מיכן. חמישית אי זו היא נאמר אם היו זרעי' קרובין לאחת מהן הרי אילו אסורו' ואם לאו הרי אלו מותרות. על דעתי' דבית הלל אסור ארבע כנגד שתים.

דף כב,א פרק ד הלכה ג גמרא זרע כנגד קרן הזוית. על דעתיה דבית שמאי אי זו <שדה> [שורה] אסור זו וזו. על דעתיה דב"ה אסור שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב מכאן ואחת יוצא זנב מכאן. זרע כנגד הביניין שבקרן הזוית על דעתיה דב"ש אוסר את כל השורה. על דעתיה דב"ה אוסר שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב מיכן. שישית אי זו היא. שלישית שבראשונה שנייה שבשלישית:

דף כב,א פרק ד הלכה ד משנה הנוטע שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב הרי זה כרם. שתים כנגד שתים ואחת בינתיים או שתים כנגד שתים ואח' באמצע אינו כרם עד שיהו שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב:

דף כב,א פרק ד הלכה ד גמרא רבי חייה בר בא בשם רבי חייא בר יוסף (במדבר לד) ארץ כנען לגבולותיה. גבולות שבדו להם הכנעניים. רבי אימי בעי ולמידין מן הכנעניים. שמואל אמר במורד לכסן. רבי יוסי בר זמינא בשם רבי יוחנן את רואה כילו אחת נטועה כאן: רבי יונה בעי נטע שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. את רואה כילו אחרת נטועה כאן ואחרת נטועה כאן. נטע שלש כנגד שלש ואחת מכוונת כנגד האמצעי את רואה כילו אחרת נטועה כאן לעשותו כרם גדול. לא כן את אמר אין זנב לכרם גדול בשעה שהוא גדול. מהו ליתן זנב לכרם קטן ולעשותו גדול:

דף כב,א פרק ד הלכה ה משנה הנוטע שורה אחת בתוך שלו ושורה אחת בתוך של חבירו ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע

דף כב,ב פרק ד הלכה ה משנה וגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים הרי אלו מצטרפין. גבוה מעשרה טפחים אינן מצטרפות. רבי יהודה אומר אם ערסן מלמעלה הרי אילו מצטרפות:

דף כב,ב פרק ד הלכה ה גמרא רבי אחא בעי לית הדא פליגא על רבי שמעון דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. תמן אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. ברם הכא שלו ושל חבירו מצטרפין לאסור את האמצעי. רבי מנא לא אמר כן אלא לא כן אמר ר' שמואל בשם ר' זעירא רבי שמעון כדעתיה כמה דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו כן הוא אמר אין אדם חובש דבר שאינו שלו. תמן אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. ברם הכא שלו ושל חבירו מצטרפין לאסור את האמצעי:

דף כב,ב פרק ד הלכה ו משנה הנוטע שתי שורות אם אין ביניהן שמונה אמות לא יביא זרע לשם. היו שלש אם אין בין שורה לחבירתה שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם. רבי ליעזר [בן יעקב] אומר משום חנניה בן חכינאי אפילו חרבה האמצעית ואין בין שורה לחבירתה שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם שאילו מתחילה נטען היה מותר בשמונה אמות. הנוטע את כרמו שש עשרה על שש עשרה אמה מותר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה מעשה בצלמין באחד שנטע את כרמו שש עשרה על שש עשרה אמה היה הופך סער שתי שורות לצד אחד וזורע את הניר ובשנה האחרת היה הופך את הסער למקום הזרע וזורע את הבור ובא מעשה לפני חכמים והתירו. ר' שמעון ורבי מאיר אומרי' אף הנוטע את כרמו על שמונה אמות מותר:

דף כב,ב פרק ד הלכה ו גמרא אמר רבי זעירא שמונה חוץ ממקום כרתין. כמה דתימר שמונה חוץ ממקום כרתין ודכוותה ארבע חוץ ממקום כרתין. אמר רבי לעזר החמירו תוכו יותר מחוצה לו. אמר ר' זעירא עד דאנא תמן קיימנתה תוכו שמונה חוצה לו

דף כג,א פרק ד הלכה ו גמרא שש עשרה. אמר רבי לעזר מארבע אמות ועד שמונה אסור ומקדש. משמונה ועד שש עשרה אסור ואינו מקדש. רבי יוסי בשם רבי יוחנן אתיא דרבי ליעזר בן יעקב כבית שמאי. כמה דבית שמאי אמרו שורה אחת כרם. כן רבי ליעזר בן יעקב אמר שורה אחת כרם. מה נפשך כרם גדול הוא אסור בשמנה כרם קטן הוא אסור בשמנה. ר' יודן לא אמר כן אלא שמונה אמות אסור. שמונה אמות וכל שהוא מותר. אית דבעי מימר שאילו מתחילה נטעו מטע שש עשרה על שש עשרה היה מותר בשמונה אמות. ר' יהודה בן פזי בשם רבי יוחנן אתיא דרבי ליעזר בן יעקב כבית שמאי כמה דבית שמאי מחמירין בו בחורבנו יותר ממטעתו כן רבי ליעזר בן יעקב מחמיר

בחורבנו יותר ממטעתו: ר' יונה בשם רב מותר הזרע ואסור לזרוע. ר' יוסי בשם רב הלכתא מותר [הזרע ומותר] לזרוע. רב חייא בר אשי בשם רב הלכה כר' מאיר ור' שמעון. מה מותר הזרע ומותר לזרוע או מותר הזרע ואסור לזרוע. מן מה דאמר רבי בא משח לי רבי חייא בר אשי כרמי מטע שמונה על שמונה הדא אמר' מותר הזרע ומותר לזרוע. רב הונא זרע כרמיה כרתין. ואינו אסור משום כלאים. מערבבן הויין. ואין עבודה לגפן יחידית. אלא כרבי ישמעאל דרבי ישמעאל אמר אין עבודה לגפן יחידית. דברי חכמים. רבי יעקב בר אידיב שם רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ. אמר רבי יעקב בר אחא ותניי תמן הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ:

מסכת כלאיים פרק ה

דף כג,ב פרק ה הלכה א משנה כרם שחרב אם יש בו ללקט עשר גפני' לבית סאה ונטועות כהילכתן הרי זה נקרא כרם. כרם דל שהו' נטוע ערבוביא אם יש בו לכוין שתים כנגד שלש הרי זה כרם ואם לאו אינו כרם. רבי מאיר אומר הואיל והוא נראה כתבנית כרמים הרי זה כרם:

דף כג,ב פרק ה הלכה א גמרא אמר רבי יוחנן היא קרחת הכרם היא כרם שחרב. קרחת הכרם מקריחין אותו מאמצעו. כרם שחרב מקריחין אותו מכל צדדיו: ר' זעיר' מחוי לחברייא תשע שורין מן שובע שובע. נסב שורה פרא שורה לשתי. [נסב] שורה פרא שורה לערב. שנתיירו שם עשרים גפני' נסב תרתיין מיכן ותרתיי מיכן חדא מיכא וחדא מיכא. נשתיירו שם עשרים גפנים הדא דתנינן עשר גפנים לבית סאה נמצאו שתים כנגד שתים אחת יוצא זנב. שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב. את רואה כילו אחרת נטועה כאן. כילו אחרת נטועה כאן. כילו אחרת נטועה כאן. ליטע כאן אין את יכול שהוא זנב ואין זנב לזנב ליטע כאן אין את יכול שהוא זנב ואין זנב לזנב. הדא אמרה שאין זנב לכרם גדול.

דף כד,א פרק ה הלכה א גמרא הדא פשיטא שאילתיה דרבי יוסי בר זמינא בשם רבי יוחנן את רואה כילו אחרת נטועה כאן. נמצאו ששים וארבע על ארבעים ושמנה. נסב תרתי מיכא ויהב לון הכא נמצאו ארבעים ושמונה על ארבעים ושמונה. חד ביניי עקר חד ביניי והב חד <קדה> [קרח] שש עשרה על שש עשרה עבודתו בשמונה

דף כד,ב פרק ה הלכה א גמרא אמות. מה את עבד לה הוא ועבודתו לתוך בית סאה או חוץ לעבודתו. אין תעבדינה הוא ועבודתו בתוך בית סאה אשכח חסר תלת מאוון וארבעין ותמניא. ואין תעבדינה חוץ לעבודתו אשכח יתר מארבע מאוון וחמשין ותרתיי. וכמו פלגות ביחידיות הן אין תימר ברוצף לא תנינן אלא

דף כה,א פרק ה הלכה א גמרא עשר גפנים לבית סאה. הוי לא מצי תנייה הכורת מכוון והגוף אינו מכוון הרי זה כרם. הגוף מכוון והכורת אינו מכוון אינו כרם. היו דקות ואינן מכוונות העבו והרי הם מכוונות הן מביא חוט ומותח. אית תניי תני מבפנים ואית תניי תני מבחוץ. אמר רבי יונה מאן דאמר מבפנים בתוך טפח. אמן דאמר מבחוץ צריך שיהא

נוגע בהן. שורה החיצונה שאינה מכוונת כנגד הכרתין נותנין לה עבודת' וזורע את המותר. אמר רבי יוסי שאם היו זורעין בתוך ששה הכל אסור. חוץ לששה הגפנים מותרות והכרם אסור. ואיזה כרם דל. אמר רבי יונה דל בגפנים ועשיר בעבודות:

דף כה,א פרק ה הלכה ב משנה כרם שהוא נטוע על פחות מד' אמות רבי שמעון אומר אינו כרם וחכמים אומרים כרם ורואים את האמצעיות כילו אינן:

דף כה,א פרק ה הלכה ב גמרא אמר להם רבי שמעון אותם שאתם אומרי' רואין את האמצעיות כילו אינן הרי הן עיקרו של כרם אמר רבי חנניה הדא אמרה כשהיו שש כנגד שש. אבל אם היו חמש כנגד חמש כל עמא מודיי שהן רואין את האמצעיות כילו אינן. אמר רבי מנא הדא דתימר כשהיו חמש כנגד חמש. אבל אם היו שש כנגד שש אילו אתר ואה את האמצעי' כילו אינן אילו אילו <מהי> [מהו] הדא דתנינן רואין את האמצעיות כילו אינן. אמר רבי הונא שמותר להדלותן על גבי

דף כה,ב פרק ה הלכה ב גמרא גפנים. אמר רבי מנא הדא מסייעא להא דאמר ר' יוסי אם היו זרעים בתוך ששה הכל אסור. חוץ לששה גפנים מותרות והכרם אסור. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן. כשם שהן חלוקין כאן כך חלוקין בשכונת קברות. אמר רבי יונה ולא דמיא תמן מרווחין ורצפן יש להן שכונת קברות רצופין ורווחן אין להן שכונת קברות. ברם הכא מרווחים ורצפן במחלוקת רצופין ורווחן דברי הכל. ברם הכא מה פליגין בשבא ומצאן רצופין. רבי שמעון אומר אומר אני גל נפל עליהן ורצפן ורבנן אמרי מרווחין הן ורצפן:

דף כה,ב פרק ה הלכה ג משנה חריץ שהוא עובר בכרם עמוק עשרה ורוחב ארבעה רבי ליעזר בן יעקב אומר אם היה מפלש מראש הכרם ועד סופו הרי זה נראה כבין שני כרמי' זורעין בתוכו ואם לאו הרי הוא כגת. הגת שבכרם עמוקה עשרה ורוחבה ארבעה זורעין בתוכה דברי רבי ליעזר וחכמים אוסרין. שומרה שבכרם גבוה עשרה ורחבה ארבעה זורעין בתוכה.

דף כו,א פרק ה הלכה ג משנה ואם היה סער כותש אסור. גפן שהיא נטועה בגת או בנקע נותנין לה עבודתה וזורע את המותר. רבי יוסי אומר אם אין שם ארבע אמות לא יביא זרע לשם והבית שבכרם זורעין אותו:

דף כו,א פרק ה הלכה ג גמרא עד שיהא מבריק כדי הוא ועבודתו מן מה דתני מודין חכמים לר' אליעזר בן יעקב בחריץ מבריק כדי הוא ועבודתו הוי כן רבי ליעזר בן יעקב סבר מימר אפי' אינו מבריק כדי הוא ועבודתו. מה פליגין בשהיו שתי שורות מיכן ושתי שורות מכאן. אבל אם היתה שורה אחת מיכן ושורה אחת מיכן מכיון שהוא מגיע נגד שלש גפנים בטל הכרם. תני פחות מיכן אסור דל כן מה אנן אמרין עשרה אסור תשעה לא כל שכן. אלא מהו פחות מיכן לרוחב דל כן מה אנן אמרין יעשה כסתום ותהא מותר ויעשה כסתום ותהא מותר לא כן תני שרשי פיאה נכנסין לתוך ארבע אמות שבכרם למטה משלשה טפחים הרי אילו מותרין. שנייא היא שאויר הכרם מקיף. אמר להן ר' ליעזר בן יעקב אין אתם מודין לי שעמוק כגבוה אלא שאויר הכרם מקיף. מסתברא רבי ליעזר מודה לרבי ליעזר בן יעקב רבי ליעזר בן יעקב לא יודי לר' ליעזר. רבי ליעזר מודי לרבי ליעזר בן יעקב שעמוק כגבוה ר' ליעזר בן יעקב לא יודי לרבי ליעזר שאויר הכרם מקיף רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך שיהא שם חלל ארבע. אמר רב שמואל בר רב יצחק הדא דתימר בעגולה. אבל במרובעת אינו צריך שיהא שם חלל ארבעה. רבי חלפתא בן שאול

אמר צריך שיהא שם שלשה טפחים עפן מלמעלן. אמר ר' יוסי הדא דתימא בעגולה אבל במרובעת אינו צריך שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלה. משלשה ועד ארבעה היא מתני' פחות משלשה כסתום משלשה ועד ארבעה משלים ארבעה וזורע מיד. רבי אבין בשם שמואל (ישעיהו מב) ובבתי כלאים הוחבאו בית שמחביאי' בו את הכלאים:

דף כו,ב פרק ה הלכה ד משנה הנוטע ירק בכרם או המקיים הרי זה מקדש ארבעים וחמש גפנים. אימתי בזמן שהן נטועות על ארבע ארבע או על חמש חמש. היו נטועות על שש שש או על שבע שבע הרי זה מקדש שש עשרה אמה לכל רוח עגולות לא מרובעות:

דף כו,ב פרק ה הלכה ד גמרא רבי יוסי בן חנינא אמר והוא שזרע כנגד האמצעית. ר' אבין בשם שמואל והוא שתהא האמצעי עגולה ירק. היאך עבידא שובע שורין מן שובע שורין צא מהן ארבע גפנים לארבע זויות הכרם נשתיירו שם ארבעים וחמש גפנים הדא היא דתנינן הרי הוא מקדש ארבעים וחמש גפנים אימתי בזמן שהן נטועות ד' על ד' או חמש על חמש הדא מסייע לר' זעירא דר' <לעזר> [זעירא] אמר שמונה חוץ ממקום כרתין. היו נטועות שש על שש או שבע על שבע הדא מסייע לר' לעזר דר' לעזר אמר מד' אמות ועד שמונה אסור ומקדש משמונה ועד שש עשרה אסור ואינו מקדש:

דף כו,ב פרק ה הלכה ה משנה הרואה ירק בכרם ואמר כשאגיע לו אלקטנו מותר כשאחזור אלקנטו אם הוסיף במאתים אסור:

דף כז,א פרק ה הלכה ה גמרא רבי יוסי בר חנינא אמר בפועל שנו בעל הבית שהוא עסוק במלאכתו עשו אותו כפועל בעל הבית שקיים ירקות שדה בכרם אסורין בין לו בין לאחר. פועל שקיים ירקות שדה בכרם אסור לו ומותר לכל אדם. וקשיא אם אסור לו יהא אסור לכל אדם אם מותר לכל אדם יהא מותר לו. אלא כרבי שמעון דאמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. אף על גב דרבי שמעון אמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו מודה הוא הכא שאסור לו בעלה קטן אחד. אבל אם ליקט הוא אסור בין לו בין לכל אדם: ואם הוסיף במאתים אסור. דברי רבי ינאי משערין בהדין ירבוזה. כיצד הוא בודק רב ביבי בשם רבי חנינא לוקט אחד ומניח אחד מה שזה פוחת זה מוסיף:

דף כז,א פרק ה הלכה ו משנה היה עובר בכרם ונפלו ממנו זרעים או שיצאו עם הזבלים או עם המים. הזורע וסיערתו הרוח לאחריו מותר. סיערתו הרוח לפניו רבי עקיבה אומר אם עשבים יופך ואם אביב ינפץ. ואם הביאה דגן ידלק:

דף כז,א פרק ה הלכה ו גמרא אמר רבי לעזר מתני' בעומד בשדה לבן וסיערתו הרוח לשדה כרם. רבי זעירא בעי מה איתאמרת בעומד או אפילו עומד אין תימר בעומד בלבן הא בשדה כרם לא אין תימר אפי' עומד היא הדא היא הדא. נישמענה מן הדא רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון הזורע וסיערתו הרוח לאחוריו מותר מפני שהוא אונס. מה נן קיימין אם בעומד בשדה כרם <עובד עבודה> [עובר עבירה] ואת אמרת מותר. אלא כי נן קיימין בעומד בשדה לבן וסיערתו הרוח לשדה כרם. ר' זעירא ר' שמעון בן לקיש

דף כז,ב פרק ה הלכה ו גמרא משום ר' הושעיא אם עשבים יופך הכל מותר אם אביב ינפץ הקשין מותרין והדגן אסור. אם הביאה דגן תדלק הכל אסור. רבי יוחנן אמר הכל אסור מהו הדא דתנינן אם עשבים יופך אם אביב ינפץ ואם הביאה דגן תדלק. כההיא דתנינן תמן הערלה וכלאי הכרם את שדרכו לשרף ישרף. את שדרכו ליקבר יקבר. רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש פעמים שהקשין מותרין והדגן אסור. פעמים

שהקשין אסורין והדגן מותר. היאך עבידא זרע בהיתר וסיכך על גבן הקשין מותרין והדגן אסור זרע באיסור והעביר את הסכך הקשין אסורין והדגן מותר. רבי זעירא בעי ניחא הקשין מותרין והדגן אסור הקשין אסורין והדגן מותר גדל מתוך איסור ואת אמרת [הדגן] מותר. רבי זעירא כדעתיה דאמר ר' זעירא בשם ר' יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו מוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור:

דף כז,ב פרק ה הלכה ז משנה המקיים קוצים בכרם רבי ליעזר אומר קידש וחכמים אומרים לא קידש אלא דבר שכמוהו מקיימין. האירוס והקיסוס ושושנת המלך וכל מין זרעים כלאים בכרם. הקנבס רבי טרפון אומר אינו כלאים. וחכמים אומרי' כלאים. והקינרס כלאים בכרם:

דף כז,ב פרק ה הלכה ז גמרא אמר ר' אבהו טעמא דר' ליעזר שכן מקיימין אותן לגמלים בערביא. האירוס אירסיה. הקיסוס קיסוסא. ושושנת המלך קרינטון. הקני' והאגין והוורד והאטדין מין אילן ואינן כלאים בכרם. השיפה <והחיטין> [והאיטן] והגמי ושאר כל הגדלים באפר מין דשאים ואינן כלאים בכרם. והתני רבי הושעיה אילו הן מיני דשאים הקינרס והחלמה והדימוע והאטד. תמן לברכה וכאן לכלאים. אמר ר' יוסי הדא אמרה אתרוג אע"פ שאתה אומר עליו בורא פרי העץ את אמר על התמורות שלו בורא מיני דשאים. הצלף בית שמאי אומרי' כלאים בכרם ואינו כלאים בזרעים. בית הלל אומרים אינו כלאים לא בכרם ולא בזרעים. הכל מודין שהוא חייב בערלה. תני רבי חיננא בר פפא את שהוא עולה מגזעו מין אילן משרשיו מין ירק. התיבון הרי הכרוב הרי הוא עולה מגזעו. כאן בודאי כאן בספק:

מסכת כלאיים פרק ו

דף כח,א פרק ו הלכה א משנה איזהו עריס הנוטע שורה של חמש גפנים בצד הגדר שהוא גבוה עשרה טפחים או בצד החריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ד' נותנין לו עבודתו ד' אמות. ב"ש אומרי' מודדין ד' אמות מעיקר גפנים ולשדה וב"ה אומרי' מן הגדר ולשדה. א"ר יוחנן בן נורי טועין כל האומרין כך. אלא אם יש ד' אמות מעיקר גפנים ולגדר נותנין לו עבודתו וזורע את המותר וכמה היא עבודת הגפן ששה טפחים לכל רוח. ור"ע אומר שלשה:

דף כח,א פרק ו הלכה א גמרא וקשיא על דעתי' דבית שמאי בלא כך אינו אסור משום כרם. רבי שמעון בן לקיש אמר בעריס המעוקם שנו. אם בעריס המעוקם שנו בלא גדר אינו אסור משום כרם. רבי יונה בעי מהו ליזרע בנתים במכוונת הן ואת אמר אסור ליזרע בנתיים. מהו ליזרע בין הגפנים כמה דתימר גבי מוקשה אסור ליזרע בין הגומות אוף הכא אסור ליזרע בין הגפנים. רבי יוחנן אמר בעריס המכוון שנו. אם בעריס המכוון שנו בלא גדר אינו אסור משום כרם נימר <כגון> [בגין] בית הלל תניתה. אמר רבי חנניה מסתברא מודה רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן בעריס המכוון שנו <כגון> [בגין] בית הלל. ומודה רבי יוחנן לר"ש בן לקיש בעריס המעוקם שנו בגין רבי יוחנן בן נורי דרבי יוחנן בן נורי אמר טועין כל האומרים כן. אין תימר בעריס המכוון שנו

דף כח,ב פרק ו הלכה א גמרא מה אית בה טועין. בין כמאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין ובין כמאן דאמר מעיקר הגדר מושחין מה ביניהון. אמר ר' יונה תיפתר שהיו הכרתין נתונין מקצתן בתוך ארבע אמות ומקצתן חוץ לארבע אמות. מאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין ניחא. מאן דאמר מעיקר הגדר מושחין מקום שהחוט כלה אסור והשאר מותר. היו שם שתי אמות מאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין אינו אסור אלא שתי אמות. מאן דאמר מעיקר הגדר מושחין אסור עד שתי אמות <אחד> [אחר]. אמר רבי יוחנן רבי יוסי ורבי ישמעאל ורבי יוחנן בן נורי שלשתן אמרו דבר אחד רבי ישמעאל דתנינן על גנה קטנה שהיא מוקפת עריס אם יש בה מלא בוצר וסלו מיכן ומלא בוצר וסלו מיכן תיזרע ואם לאו לא תיזרע. א"ר יונה אמה בוצר ואמה סלו. אמה בוצר ואמה סלו. הוון בעיי מימר מאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין ניחא. מאן דאמר מעיקר הגדר מושחין אין אותן הכרתין ממעטין ארבע. תיפתר שהיו חבוקין לכותל. לא ארבע אינן כלום הלכות עריס בחמש. אמר רבי חנניה תיפתר שהיו שתי גפנים נתונים בקרן זוית אחת שאם ימתחם הן נראים כארבע ביניין. רבי יוסי דתנינן רבי יוסי אומר אם אין שם ארבע אמות לא יביא
דף כט,א פרק ו הלכה א גמרא זרע לשם. מאן דאמר מעיקר הגפנים מושחין ניחא. מאן דאמר מעיקר הגדר מושחין אין אותו הכירת ממעט ארבע. תיפתר שהיה חבוק לכותל. והכין רבי יוחנן בן נורי דהכא. מסתברא רבי יוסי ורבי ישמעאל יודון לרבי יוחנן בן נורי. ורבי יוחנן בן נורי לא יודי לרבי יוסי ורבי ישמעאל. רבי יוסי יודי לרבי ישמעאל. רבי ישמעאל לא יודי לרבי יוסי. רב יהודה בשם רב הלכה כרבי עקיבה. רבי יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ. אמר רבי יעקב בר אחא ותניי תמן הלכה כדברי מי שהוא מיקל בחוצה לארץ:
דף כט,א פרק ו הלכה ב משנה עריס שהוא יוצא מן המדרגה רבי ליעזר בן יעקב אומר אם עומד בארץ ובוצר את כולו הרי זה אוסר ארבע אמות בשדה ואם לאו אינו אוסר אלא כנגדו. רבי לעזר אומר אף הנוטע אחת בארץ ואחת במדרגה אם גבוה עשרה טפחים אינה מצטרפת עמה ואם לאו הרי זו מצטרפת עמה:
דף כט,א פרק ו הלכה ב גמרא רבי שמואל בר נחמן רבי יונתן בשם רבי ליעזר הומם את כרמו פחות מטפח חייב בערלה משום מראית העין עד שיגום מעם הארץ. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן בשם רבי ליעזר בן יעקב העושה כרי מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה חייב בתרומה גדולה מפני מראית העין. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן ורבי ליעזר בן יעקב משום בית שמאי המת מטמא ארבע אמות ברשות הרבים מפני כבודו. רבי מנא אמר הדא אחרייתא משום בית שמאי. רבי יוסי בי רבי בון אמר כולהון משום בית שמאי. א"ר יונה אוף הדא דתנינן מפני מראית
דף כט,ב פרק ו הלכה ב גמרא העין. דלא כן מה בין העומד בארץ מה בין העומד במדרגה גבוהה. מה גבוהה שורה גבוה מדרגה. אין תימר גבוהה שורה שופע המדרגה מלמטן. אין תימר גבוהה המדרגה <שיפוע> [שופע] השורה מלמעלן. והתני שתי שורות במדרגה. אית לך מימר גבוהה שורה לא גבוהה מדרגה. אמר רבי מנא כל אותן עשרה טפחים שבמדרגה עשו אותם מקום בפני עצמו. תמן תנינן הזורק ד' אמות בכותל למעלה מעשרה טפחים כזורק באויר. למטה מעשרה טפחים כזורק בארץ. רב חסדא אמר במודד לכסן. ואין סופה לירד. ר' חייא בשם רבי יוחנן תיפתר שהיתה דבילה שמינה והיא ניטוחה. ר' חגי בעי קומי רבי יוסי לית הדא אמרה שיפוע המדרגה כלמטן. אמר ליה תמן

זרעין נהנין מן המדרגה ברם הכא דרך בני אדם להיות שפין בה והיא נופלת. אילו אמר כשהיה שם חור והיא נהנה מן החור כשם שהזרעין נהנין מן המדרגה יאות. שתי גינות זו על גב זו התחתונה עשויה כרם והעליונה אינה עשויה כרם זורע את העליונה עד שהוא מגיע לאויר עשרה. רבי בון בר חייא בעי קומי רבי זעירא לית הדא אמרה שיפוע המדרגה כלמטן. אמר ליה משום זרעים נוטין לאויר הכרם. העליונה עשויה ככרם והתחתונה אינה עשויה ככרם זורע את התחתונה ואת המדרגה עד שהוא מגיע לעיקר הגפנים. אמר רבי יוסי לית כאן לעיקר הגפנים אלא למטה משלשה. כהדא דתני שרשי פיאה נכנסין לתוך

דף ל,א פרק ו הלכה ב גמרא ארבע אמות שבכרם למטה משלשה טפחים הרי אלו מותרין:

דף ל,א פרק ו הלכה ג משנה המדלה את הגפן על מקצת אפיפיירות לא יביא זרע אל תחת המותר. ואם הביא לא קידש. ואם הולך החדש אסור. וכן המדלה על מקצת אילן סרק. המדלה את הגפן על מקצת אילן מאכל מותר להביא זרע אל תחת המותר ואם הולך החדש יחזירנוץ מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי ישמעאל מכפר עזיז הראהו גפן שהיה מודלה על מקצת תאינה אמר ליה מה אני להביא זרע אל תחת המותר אמר ליה מותר. והעלהו משם לבית מגינייא והראהו גפן שהיה מודלה על מקצת הקורה וסדן של שקמה ובו קורות הרבה אמר ליה תחת הקורה הזו אסור והשאר מותר. אי זהו אילן סרק כל שאינו עושה פירות. רבי מאיר אמר הכל אילן סרק חוץ מן הזית ומן התאינה. רבי יוסי אומר כל שאין כמוהו נוטעין שדות שלימות הרי זה אילן סרק:

דף ל,א פרק ו הלכה ג גמרא חזקיה אמר משלשה ועד ארבעה היא מתניתא. פחות משלשה כסתום משלשה ועד ארבעה משלים. ארבעה נחת הוא לה. עד היכן ר' יעקב בר אידי בשם ר' שמעון בן לקיש עד ד' אמות. ר' אחא רבי חיננא בשם ר"ש בן לקיש עד שש אמות: א"ר מנא אזלית לקיסרין ושמעית ר' הושעיה בר שמי בשם ר' יצחק בן לעזר אם היו שתי פיפרות מותר. אמר רבי חיננא ותני ופליג אם היה דרכו לפסע אסור. ותני כן ר' שמעון בן לעזר אומר אם היה דרכו לפסע בין פיפור לפיפור כפיפור אחד הוא: מה בין אילן סרק מה בין אילן מאכל. אדם מבטל אילן סרק על גבי גפנו ואין אדם מבטל אילן מאכל על גבי גפנו. תמן תנינן כל חמתות צרורות טהורות חוץ משל ערביים. רבי מאיר אומר צרור השעה טהורות צרור עולם טמאות. רבי יוסי אומר כל חמתות צרורות טהורות. אית תניי תני מחלף רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא במתניתין. אמר ר' יודן סימנא דכלים כלאים <דל כן> [דלכן]. מה בין צרור עולם מה בין צרור

דף ל,ב פרק ו הלכה ג גמרא שעה. דבי רבי ינאי אמרי צרור עולם צריך חיתוך צרור שעה אינו צריך חיתוך:

דף ל,ב פרק ו הלכה ד משנה פיסקי עריס שמונה אמות ועוד. וכל מידות שאמרו חכמים בכרם אין בהם ועוד חוץ מפיסקי עריס. אילו הן פיסקי עריס ערים שחרב מאמצעו ונשתיירו בו חמש גפנים מיכן וחמש גפנים מיכן אם יש שם שמונה אמות לא יביא זרע לשם. שמונה אמות ועוד נותנין לו עבודתו וזורע את המותר. עריס שהוא יוצא מן הכותל. מתוך קרן וכלה נותנין לו עבודתו וזורע את המותר. רבי יוסה אומר אם אין שם ארבע אמות לא יביא זרע לשם. הקנים היוצאין מן העריס חס עליהן לפסקן כנגדן מותר עשאן כדי שיהלך בהן החדש אסור. הפרח היוצא מן העריס רואין אותו כילו מטוטלת

תלויה בו כנגדו אסור. וכן בדלית. המותח זמורה מאילן לאילן תחתיה אסור. ספקה בחבל או בגמי תחת הסיפק מותר עשאו כדי שיהלך עליו החדש אסור:
דף ל,ב פרק ו הלכה ד גמרא לית הדא פליגא על רבי זעירא דרבי זעירא אמר שמונה חוץ ממקום כרתין. פתר לה שמונה אמות וכל שהוא. ולמה לא תניתה ולא תיסבור כההיא דאמר רבי יוחנן כל מידות שאמרו חכמים ועוד טפח וההין ריבה ציבחר לפום כן לא תניתה. רבי יונה בעי למה לי נן אמרין כל מידות שאמרו חכמים אין בהן ועוד חוץ מפיסקי עירס. והתנינן עשרת קבין ירושלמיי שהן ששה עשרוניין ועדויין. תמן למידות וכאן לאמות. והתנינן <אמר> רבי יוסי בן משולם אומר ועוד קב למאה סאה שתות למדמע. תמן למידות וכא לאמות. והתנינן אמר רבי יודה בן בבא הגינה והקרפף שהיא שבעים ושיריים על שבעים ושיריים. שמואל אמר בשני שלישי אמה שנו. ולא שנייא בין שבנה גדר ואח"כ נטע אחת עשרה גפנים בין שנטע אחת עשרה גפנים ואח"כ בנה גדר ואח"כ נפסקה האמצעית יש כאן עריס ויש כאן
דף לא,א פרק ו הלכה ד גמרא פיסקי עריס. חרב הגדר אין כאן עריס ולא פיסקי עריס. רבי אבודמי אחוה דרבי יוסי בעי חזר ובנייה את אמר חזר עריס למקומו ודכוותה חזרו פיסקי עריס למקומן. רבי יוסי בשם רבי יוחנן מעשה ששרף רבי יוחנן בן נורי בנגניגר. מה שרף פיסקי עריס שרף. ר' חייא בשם ר' יוחנן מעשה ששרף ריב"נ בנגניגר. מה שרף בין עריס לגדר שרף. אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא ניחא פיסקי עריס שרף דברי חכמים חלוקין עליו. בין עריס לגדר שרף דברי חכמים חלוקין עליו. ולא שמיע דאמר רבי יעקב בר אחא איתפלגון רבי יוחנן ור"ש בן לקיש עריס עצמו מהו רבי יוחנן אמר אסור ומקדש ר"ש בן לקיש אמר אסור ואינו מקדש. והוא שיהא בקרן זוית ארבעה טפחים כדי מקום. תנינן הכא דר' יוסי ותנינתה תמן. אילו תנינתה הכא ולא תנינתה תמן הוינן אמרין הכא על ידי שהיא הלכת עריס את עמר מותר. הוי צורכה מתני תמן. או אלו תנינתה תמן ולא תנינתה הכא הוינן אמרין תמן על ידי שהוא מגופך מארבע רוחותיו את אמר אסור הכא על ידי שאינו מגופף מארבע רוחותיו את אמר מותר. הוי צורכא מתניא הכא וצורכא מתניא תמן. תמן אמר את רואה כילו שפוד של מתכת תחוב בו. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן עד מקום שהוא נקמן. רבי חמא בר
דף לא,ב פרק ו הלכה ד גמרא עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינא תחת האשכולות אסור ומקדש. תחת העלין לא. אמר רבי יוסי אפילו תחת העלין אסור ומקדש:

מסכת כלאיים פרק ז

דף לא,ב פרק ז הלכה א משנה המבריך את הגפן בארץ אם אין עפר על גבה שלשה טפחים לא יביא זרע עליה אפילו הבריכה בדלעת או בסילון. הבריכה בסלע אף על פי שאין עפר על גבה אלא שלש אצבעות מותר להביא זרע עליה. הארכובה שבגפן אין מודדין אלא מעיקר השני:

דף לא,ב פרק ז הלכה א גמרא לא יביא זרע עליה הא מן הצד מותר. מה נן קיימין אי משום זרעים באילן למה לי גפן אפילו שאר כל האילן. אי משום עבודה ניתני ששה. אלא כר' עקיבה דרבי עקיבה אמר שלשה. אין כרבי עקיבה אפילו מן הצד ניתני שלשה. רבי ירמיה בשם רבי חייה בר אבא משום זרעים על גבי הגפן. תמן תנינן מרחיקין את הזרעים ואת המחרישה ואת מי רגלים מן הכותל שלשה טפחים. רבי ירמיה אמר רבי חמא בר עוקבא מקשי תמן את אמר אין השרשין מהלכין מן הצד והכא את אמר השרשין מהלכין מן הצד. אמר רבי יוסי כאן וכאן אין השרשין מהלכין מן הצד. אלא שהן עושין עפר תחוח והן מלקין ארעיתו של כותל. תדע לך שהוא כן דתנינן תמן מי רגלים ומי רגלים מהלכין מן הצד. התיב רבי יוסי בי רבי בון והתנינן מחרישה אית לך מימר מחרישה

דף לב,א פרק ז הלכה א גמרא מהלכת מן הצד. אפילו הבריכה בדלעת או בסילון. הדא דתימר בסילון של חרס אבל בסילון של אבר אינו צריך עד שיהא שם שלשה טפחים עפר מלמעלן. הבריכה בסלע. הדא דתימא בהדין צלמא ברם בהדין רכיכה מתפתפת היא והאי בשאין הראשון נראית אבל אם היה הראשון נראה נותן ששה טפחים לכאן וששה טפחים לכאן. תדע לך שהוא כן דתנינן דבתרה המבריך שלשה גפנים ועיקריהן נראין. ותני עלה במה דברים אמורים לענין הכרם אבל לענין עבודה נותן ששה טפחים לכאן וששה טפחים לכאן:

דף לב,א פרק ז הלכה ב משנה המבריך שלש גפנים ועיקריהן נראין רבי לעזר בי רבי צדוק אומר אם יש שם ביניהם מארבע אמות ועד שמנה הרי אלו מצטרפות ואם לאו אינן מצטרפות. גפן שיבשה אסורה ואינה מקדשת. רבי מאיר אומר אף צמר גפן אסור ואינו מקדש. רבי אלעזר בר ר' צדוק אומר משמו אף על גבי הגפן אסור ואינו מקדש. אלו אסורין ולא מקדשין מותר חורבן הכרם מותר מחול הכרם מותר פיסקי עריס מותר אפיפירות. אבל תחת הגפן ועבודת הגפן וארבע אמות שבכרם הרי אלו מקדשין:

דף לב,א פרק ז הלכה ב גמרא אמר רבי לעזר הלכה דרבי מאיר היא. ניחא בסיתווא אבל בקייטא.

דף לב,ב פרק ז הלכה ב גמרא אית אתרין דמתרן טרפיהן אפילו בקייטא. רבי שמואל בשם רבי זעירא על גבי זמורה היא מתניתא. רבי בון בר חייא בשם רבי שמואל בר רב יצחק לאויר עשרה היא מתניתא. אמר רבי יוסי הוינן סברין כרם יש לו אויר גפן יחידית אין לה אויר. מן מה דאמר רבי בון בר חייא בשם ר' שמואל בר רב יצחק לאויר עשרה היא מתניתא. הדא אמרה אפי' גפן יחידית יש לה אויר: מותר מחול הכרם ארבע אמות. מותר חורבן הכרם ארבע אמות. מותר פיסקי עריס ששה טפחים. מותר אפיפירות ששה טפחים. בנתיים מהו. רבי יוחנן אמר אסור ומקדש רבי שמעון בן לקיש הוא למה לי חורבנו אפילו מטעתו כרם קטן הוא אין לו מחול. אלא כי נן קיימין בכרם גדול שנטעו על מטע כרם קטן. אמר רבי זעירא

דף לג,א פרק ז הלכה ב גמרא הדא אמרה כרם גדול שנטעו שמנה על שמנה אין לו מחול. אין תימר מטע שש עשרה על שש עשרה תוכו אסור ומקדש חוצה לו לא כל שכן. אמר רבי יוסי אין לוקין אלא על עיקר הכרם:

דף לג,א פרק ז הלכה ג משנה המסכך את גפנו על גבי תבואתו של חבירו הרי זה קידש וחייב באחריותו. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים אין אדם מקדש דבר שאינו שלו. אמר

רבי יוסי מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית ובא מעשה לפני רבי עקיבה ואמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו:
דף לג,א פרק ז הלכה ג גמרא כתיב (דברים כב) לא תזרע כרמך כלאים אין לי אלא כרמך. כרם אחר מנין ת"ל כרם ולא כלאים. אמר רבי לעזר דרבי מאיר
דף לג,ב פרק ז הלכה ג גמרא היא דרבי מאיר אמר אין לגוי קנין בארץ ישראל לפוטרו מן המעשרות. אמר ר' יוחנן דברי הכל היא. תיפתר בגוי שזרע כרמו כלאים ולקחו ממנו ישראל. רבי יונה ורבי יוסה תרויהון אמרי דרבי מאיר היא: הנעבד אית תניי תני בין שלו בין של אחרים אסור. אית תניי תני שלו אסור של אחרים מותר. הוון בעיי מימר מאן דאמר בין שלו בין של אחרים אסור רבי מאיר ורבי יודהן מאן דאמר שלו אסור ושל חארים מותר רבי יוסה ורבי שמעון. רבי יוסה בשם רבי לא דברי הכל היא. כמה דתימר תמן דבר שיש בו רוח חיים אף על פי שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה ודכוותה דבר שאינו שלך אף על פי שאינו נאסר להדיוט נאסר לגבוה. רבי שמעון בן לקיש אמר קנסיה דר' מאיר ועבד עובדא דכוותיה מן הדא המסכך את גפנו על גבי תבואתו של חבירו וכי מה עשה מעשה אלא כשהוסיף לפי דעתו הוא מוסיף. חד בר נש חוי סלעיה לרבי לעזר אמר ליה טבא היא ויפסלית אתא עובדא קומי רבי שמעון בן לקיש וקנסיה מן הדא המראה דינר לשולחני ונמצא רע חייב לשלם מפני שהוא נושא שכר. ורבי לעזר נושא שכר. רבי יעקב בר אחא בשם ר' אבונא המחזיק בו כנושא שכר. רבי יוסי בי רבי בון לא אמר כן אלא רבי לעזר אמר קנסיה דרבנין. רבי שמעון בן לקיש אמר קנסיה דר' מאיר. כך אתא עובדא שאל רבי שמעון בן לקיש לרבי לעזר ההן קנסא
דף לד,א פרק ז הלכה ג גמרא דמאן אמר ליה דרבנין אמר ליה פוק שלם. אמר ר' יוחנן הכל מודים בענבים שהן אסורות. אמר ליה ר' לעזר האוסר אינו נאסר ושאינו אוסר נאסר. מה פליגין במסכך את גפנו על גבי תבואתו של חבירו. אבל המסכך את גפנו של חבירו ע"ג תבואתו כל עמא מודיי שהאוסר נאסר. המסכך גפנו של חבירו ע"ג תבואתו של חבירו. נישמעינה מן הדא אמר רבי יוסי מעשה באחד שזרע את כרמו בשביעית ובא מעשה לפני רבי עקיבה ואמר אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. הרי אין הגפן שלו ואין התבואה שלו ואיתתבת:
דף לד,א פרק ז הלכה ד משנה האנס שזרע את הכרם ויצא מלפניו קוצרו אפילו במועד. עד כמה הוא נותן לפועלים עד שליש. יותר מיכן קוצר כדרכו והולך אפי' לאחר המועד. מאימתי הוא נקרא אנס משישקע:
דף לד,א פרק ז הלכה ד גמרא רבי בא בר יעקב בשם רבי יוחנן כיני מתניתא מותר לקוצר אפילו
דף לד,ב פרק ז הלכה ד גמרא במועד. עד כמה הוא נותן לפועלים עד שליש. רב הונא ורב ששת חד אמר שליש לשכר. וחרנא אמר שליש לדמים: מאימתי נקרא אנס משישקע. אמר רבי אחא נשתקעו הבעלים ולא נתיישאו הבעלים איסורו דבר תורה. נתייאשו הבעלים ולא נשתקעו הבעלים איסורן מדבריהן. ויש קרקע נגזל. אמר רבי לא אף על פי שאין קרקע נגזל יש ייאוש לקרקע:
דף לד,ב פרק ז הלכה ה משנה הרוח שעילעלה את הגפנים על גבי תבואה יגדור מיד ואם אירעו אונס מותר. תבואה שהיא נוטה תחת הגפן וכן בירק מחזיר ואינו מקדש.

מאימתי תבואה מתקדשת משתשליש וענבים משיעשו כפול הלבן. תבואה שיבשה כל צורכה וענבי' שבישלו כל צרכן אינן מתקדשות:
דף לד,ב פרק ז הלכה ה גמרא וכבן עזאי יספר. אשכח תני רבי עקיבה אמר יחזיר. בן עזאי אמר יספר. מאימתי מתקדשת משתשליש. אית תניי תני משתשריש. מאן דתני משתשליש מסייעא לרבי יוחנן מאן דאמר משתשריש מסייעא לרבי הושעיא. וענבים משיעשו כפול הלבן. א"ר חנניה בריה דרבי הלל דכתיב (דברים כב) ותבואת הכרם. כיני מתני' אינן מתקדשות:
דף לד,ב פרק ז הלכה ו משנה עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש. רבי שמעון אומר זה וזה אסורין ולא מקדשין. המעביר עציץ נקוב בכרם אם הוסיף במאתים אסור:
דף לד,ב פרק ז הלכה ו גמרא תני אין בין עציץ נקוב לעציץ שאינו נקוב אלא הכשר זרעים בלבד. כרבי שמעון ברם כרבנן אית חורנין. עציץ נקוב מקדש בכרם ושאינו נקוב אינו מקדש. התולש מעציץ נקוב חייב משאינו נקוב פטור. עציץ נקוב אינו מכשיר את הזרעים ושאינו נקוב מכשיר את הזרעים. רבי יוסי אמר לה סתם. רבי חנינא מטי בה בשם רבי שמואל בר רב יצחק התורה ריבתה בטהרת זרעים. מה טעם (ויקרא יא) וכי יפול מנבלתם על כל זרע זרוע אשר
דף לה,א פרק ז הלכה ו גמרא יזרע טהור הוא. תני עציץ שאינו נקוב מעשרותיו מהלכה ותרומתו אינה מדמעת ואין חייבין עליה חומש. רבי יוסי בעי מהו לומר על פיתו המוציא לחם מן הארץ: רבי יונה בעי כן דלעת כתלוש הוא לסכך בה. רבי יודה בר פזי בעי נטע חמש גפנים בחמשה עציצין [שאינן נקובין] ועשאן שתים כנגד שתים ואחת יוצא זנב את אמר כרם הוא. הפכו ויש כרם מיטלטל. שמואל אמר במעביר תחת כל גפן וגפן. אמר רבי יוחנן לאויר עשרה היא מתניתא. העביר חמשה עציצין שאינן נקובים תחת גפן אחת
דף לה,ב פרק ז הלכה ו גמרא תפלוגתא דרבי לעזר ורבי יוחנן. האוסר אינו נאסר ושאינו אוסר נאסר. אבל אם העביר עציץ אחד תחת חמש גפנים כל עמא מודיי שהאוסר נאסר:

מסכת כלאיים פרק ח

דף לה,ב פרק ח הלכה א משנה כלאי הכרם אסורין מלזרוע ומלקיים ואסורין בהנאה. כלאי זרעים אסורין מלזרוע ומלקיים ומותרין באכילה וכל שכן בהנאה. כלאי בגדים מותרין בכל דבר ואינן אסורין אלא מללבוש. כלאי בהמה מותרין לגדל ולקיים ואינן אסורין אלא מלהרביע. כלאי בהמה אסורין זה עם זה:
דף לה,ב פרק ח הלכה א גמרא כלאי הכרם אסורין כו'. כתיב (דברים כב) לא תזרע כרמך כלאים. אין לי אלא הזורע. מקיים מניין ת"ל וכרם ולא כלאים מה כרבי עקיבה ד"ע אומר המקיים עובר בלא תעשה. אמר רבי יוסה דברי הכל היא הכל מודים באסור שהוא אסור בשלא קיים ע"י מעשה. אבל אם קיים ע"י מעשה לוקה. כהדא דתני המחפה בכלאים לוקה. מניין שהוא אסור בהנייה נאמר כאן פן תקדש. ונאמר להלן פן תוקדש

בו. מה פן האמור להלן אסור בהנייה אף פן שנאמר כאן אסור בהנייה. ואית דבעי מימר נאמר כאן פן תקדש ונאמר להלן (דברים כג) ולא יהיה קדש מבני ישראל. מה קדש שנאמר

דף לו,א פרק ח הלכה א גמרא להלן אסור בהנייה אף כאן אסור בהנייה. אמר רבי חונא ביאתו אסורה בהנייה. אית דבעי נישמעינה מן הדא דאמר רבי חנינא פן תקדש פן תוקד באש: כתיב (דברים כב) לא תזרע כרמך כלאים מלמד שאינו חייב עד שיזרע שני מינים בכרם דברי רבי יאשיה. רבי יונתן אמר אפי' מין אחד. על דעתיה דרבי יונתן כתיב (ויקרא יט) שדך לא תזרע כלאים לאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים. חברייא אמרין להחמיר עליו אפילו מין אחד. על דעתיה דרבי יאשיה שדך לא תזרע כלאים לאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים. חברייא אמרין להתרייה שאם התרו בו משום שדך לוקה משום כרמך לוקה. א"ר בון בר חייא ליתן לו שיעור אחרת מן ששה טפחים וכן ארבע אמות. מה נן קיימין אם בשעשה גדר מבפנים בטל הכרם. אם בשעשה גדר מבחוץ זהו המחול <אינן> [אלא] כי נן קיימין בשדה שהיה שם שדה תבואה והקריח לתוכה ארבע אמות. ואתיא כדאמר רבי חנינה אין האוסר

דף לו,ב פרק ח הלכה א גמרא נעשה מחיצה להציל. סברין מימר אוסר נעשה מחיצה ליאסר. על דעתיה דרבי יונתן כתיב שדך לא תזרע כלאים לאיזה דבר נאמר לא תזרע כרמך כלאים <כהיא> [כי הא] דאמר רבי הילא הן דאת אמר לא אמר' למה את אמר. או <כהיא> [כהא] דאמר רבי זעירא לא תזרע כרמך כלאים עיקר כרמך כלאים לא תזרע. רבי יודן קפודקיא בעא קומי רבי יוסי תמן את אמר אין זרעי אילן קרויין זרעים. והכא את אמר זרעי אילן קרויין זרעים. אמר ליה תמן מיעט הכתוב את שאין דרך בני אדם להיות קורין זרעים. ברם הכא ריבה הכתוב (ויקרא יא) על כל זרע זרוע אשר יזרע. אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי המחפה בכלאים לוקה. א"ל רבי יוחנן ולאו מתניתא היא כלאים בכרם איך אפשר כלאים על ידי חרישה לא במחפה. והוה רבי יניי מקלס ליה הזלים זהב מכיס וגו' (משלי ד) (משלי ד) בני אל ילוזו מעיניך תן לחכם ויחכם עוד ישמע חכם ויוסף לקח. אמר ליה רבי שמעון בן לקיש בתר כל אילין קילוסיא יכיל אנא פתר לה כרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר המקיים

דף לז,א פרק ח הלכה א גמרא [כלאים] עובר בלא תעשה. כלום אמר רבי עקיבה אלא לעבור שמא ללקות. והכא ללקות אנן קיימין. ועוד מן הדא דתנינן שביעית אית לך מימר שביעית דרבי עקיבה. פתר לה שביעית דרבי לעזר דרבי לעזר אמר לוקין על החרישה בשביעית. רבי יוחנן אמר אין לוקין על החרישה בשביעית. מה טעם דרבי לעזר (ויקרא כה) ושבתה הארץ שבת לה' כלל. שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור פרט. הזרע והזמר בכלל היו ולמה יצאו להקיש אליהן ולומר לך מה זרע וזמר מיוחד שהן עבודה בארץ ובאילן אף כל דבר שהוא עובדה בארץ ובאילן. מה עבד לה רבי יוחנן שני דברים הן ושני דברים יצאו מן הכלל [אינן] חולקין. ולית ליה לרבי אלעזר חולקין אית ליה לחלוק אינן חולקין הא ללמד מלמדין. ולית ליה לרבי יוחנן מלמדין. שנייא היא שהכלל בעשה ופרט בלא תעשה אין עשה מלמד על לא תעשה ואין לא תעשה מלמד על עשה. על דעתיה דרבי יוחנן ניחא מותר לחפור בה בורות שיחין ומערות. על דעתיה דרבי לעזר מהו לחפור בה בורות שיחין ומערות. כשם שאין מלמדין לענין איסור כך לענין היתר לא ילמדו. א"ר בא קרתיגנייא טעם דרבי יוחנן (שם) שש שנים תזרע שדך לא בשביעית

ושש שנים תזמור כרמך לא בשביעית. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא: ועובר בעשה. רבי ירמיה אמר עובר בעשה. ורבי יוסה אמר אפילו עשה אין
דף לז,ב פרק ח הלכה א גמרא בו. ליידא מילה כתיב (ויקרא כה) ושבתה הארץ שבת לה' לענין לא תעשה שבו. יכול יהו לוקין על התוספות שבו. רבי יוחנן פתר מתניתא יכול יהו לוקין על חרישה בשביעית. ר' לעזר פתר מתניתא יכול יהו לוקין על איסור שני פרקים הראשונים. אית תניי תני שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר כרמך. אית תניי תני שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור מסייעא לר' לעזר. מתניתא פליגא על רבי לעזר השמר לא תעשה. וכתיב (דברים יב) שם תעלה. שם תעשה. בגין דכתיב הא אילו לא כתיב עשה הוא. שלא תאמר כמה דתימ' גבי שבת חפץ חרץ נעץ אינו חייב אלא אחת. ודכוותה שחט זרק והעלה לא יהא חייב אלא אחת. לפום כן צריך מימר חייב על כל אחת ואחת. רבי זעירא רבי חייה בר אשי בשם כהנא הנוטע בשבת חייב משום זורע. רבי זעירא אמר הזומר כנוטע. נטע וזמר בשבת על דעתיה דכהנא חייב שתים על דעתיה דרבי זעירא אינו חייב אלא אחת. כלום אמר רבי זעירא אלא הזומר כנוטע שמא הנוטע כזומר. הכל היה בכלל זריעה יצאת זמירה להחמיר על עצמה. מפני שיצאת זמירה להחמיר על עצמה את פוטרו משום זורע הוי לא שנייא בין על דעתיה דכהנא בין על דעתיה דרבי זעירא חייב שתים:
דף לז,ב פרק ח הלכה ב משנה בהמה עם בהמה וחיה עם חיה בהמה עם חיה וחיה עם בהמה טמאה עם טמאה וטהורה עם טהורה טמאה עם טהורה וטהורה עם טמאה אסורין לחרוש ולמשוך ולהנהיג: המנהיג סופג את הארבעים והיושב בקרון סופג את הארבעים. רבי מאיר פוטר. והלישית שהיא קשורה לרצועתיהן
דף לח,א פרק ח הלכה ב משנה אסורה:
דף לח,א פרק ח הלכה ב גמרא בהמה עם בהמה כו'. יכול לא יהא מעמיד זכרים אצל הנקבות ונקבות אצל הזכרים תלמוד לומר (ויקרא ד) בהמתך לא תרביע אין את אסור אלא מלהרביע אבל מעמיד את זכרים אצל נקבות ונקבות אצל זכרים. וכי מה עשה מעשה לא בשהטיל ולפי דעתו הוא מטיל. איסי בן עקביה אמר אסור לרכב על גבי פרדה מקל וחומר ומה אם בבגדים שאת מותר ללבוש זה על זה את <אוסר> [אסור] בתערובתן. בהמה שאת אסור להנהיג בה בזו עם זו לא כל שכן את אסור לרכוב עליה. והא כתיב (שמואל ב יג) וירכבו איש על פרדו וינוסו. אין למדין מן המלכות. והא כתיב (מלכים א א) והרכבתם את שלמה בני על הפרדה אשר לי. בריה מששת ימי בראשית היתה. רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בי רבי חנינה אמר המנהיג <קולו> [בקול] בכלאים לוקה. ותני כן הנהיגה המשיכה קרא לה ובאת אחריו נתחייב בה לשלם כשואל. והתני שמואל היתה עומדת חוץ לתחום וקרא לה ובאת אחריו הרי זה פטור. תמן לדעתה היא מהלכת. ברם הכא על כורחה היא מהלכת. והתני טיפח כנגד עינו וסימייה כנגד אזנו וחרשה לא יצא לחירות. אמר רבי לעזר בי רבי יוסי קומי רבי יוסי שנייא היא שהוא יכול לברוח. תדע לך שהוא כן דתני תפש בו הרי זה חייב. היושב בקרון רבנין אמרין משקל הוא. ר' מאיר אמר אינו משקל. בראשונה לא היו אלא שתים דכתיב (בראשית מא) וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו. עמד פרעה ועשה שלש דכתיב (שמות יד) ושלישים על כולו. עמדה מלכות הרשעה ועשה אותן ארבעה:

דף לח,א פרק ח הלכה ג משנה אין קושרין את הסוס לא בצדדי הקרון ולא לאחר הקרון. ולא את הליבדקס לגמלים. רבי יהודה אומר כל הנולדים מן הסוס אף על פי שאביהן חמור מותרין זה עם זה. וכן הנולדין מן החמור אף על פי שאביהן סוס מותרין זה עם זה אבל הנולדים מן הסוס עם הנולדין מן החמור אסורין זה עם זה:

דף לח,א פרק ח הלכה ג גמרא אין קושרין את הסוס לא לצדדי הקרון ולא לאחר הקרון. תני רבי מאיר פוטר. אם היה מסייעו בין במעלה בין בירידה הכל מודין שהוא

דף לח,ב פרק ח הלכה ג גמרא אסור. אמר רבי יוחנן מפני שזה נושא עצלותו של זה וזה נושא עצלותו של זה. רב אמר מפני שנושאין את החבל שבנתים. רבי ירמיה בעי קשרן בשערן. מה נן קיימין אם בשקשרו בשערו כך אנו אומרים אסור להרכיב בהמה על גבי חבירתה אם בשקשרו החבל בשערו נאמר מפני שהן נושאין את החבל שבנתים: רבי יונה אמר איתפלגון רב ורבי יוחנן. רבי יוחנן אמר מפני שזה נושא עצלותו של זה וזה נושא עצלותו של זה. רב אמר מפני שהן נושאין את החבל שבנתים. מה נפק מן ביניהון קשרו בשערו בין על דעתיה דרב בין על דעתיה דרבי יוחנן פטור. ולא הליבדקס אית תניי תני ניברקוס. מאן דאמר ליבדקס שם ליבוי על שם (דנייאל יא) לובים וכושים במצעדיו. מ"ד ניברקוס אבהטס. מהו אבהטס חמר סלק. רבי יונה רב הושעיא בעי גרים הבאים מליבוי מהו להמתין להם שלשה דורות. אמר רבי יונה בוצרייה מן מה דאנן חמין ההן פולא מצריי כד רטיב אינון צווחין ליה לובי כד הוא נגיב אינון צווחין ליה פול מצריי. הדא אמרה גר מלובי צריך להמתין ג' דורות. הדא אמרה היא לוב היא מצרים. רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה הלכה כדברי התלמיד. דברי חכמים כל מין פרידות אחד. ואלו הן הסימנין אמר רבי יונה כל שאזניו קטנות אמו סוסה ואביו חמור. גדולות אמו חמורה ואביו סוס. רבי מנא מפקד לאילין דרבי יודן נשיאה אין בעיתון מיזבון מולוון אתון זבנין לו אזניהון דקיקין שאמו סוסה ואביו

דף לט,א פרק ח הלכה ג גמרא חמור. הלובן מן האיש שממנו מוח ועצמות והגידים. והאודם מן האשה שממנו העור והבשר והדם. והרוח והנפש והנשמה משל הקב"ה. ושלשתן שותפין בו. רבי בא רבי יהודה בשם רב מודים חכמים לרבי יהודה בסוס בן סוס בן חמור עם חמור בן חמור בן סוס. רבי חגיי רבי זעירא בשם רבי <איסת> [איסי] בני עזים בני רחלים אסורים זה עם זה. ולא כן נן אמרין עז בן עז בן רחל עם רחל בן רחל בן עז:

דף לט,א פרק ח הלכה ד משנה הפרוטיות אסורות והרמך מותר ואדני השדה חיה רבי יוסי אומר מטמאות באהל כאדם. הקופד וחולדת הסנאין חיה חולדת הסנאין רבי יוסי אומר בית שמאי אומ' מטמא בכזית במשא וכעדשה במגע. שור הבר מין בהמה. רבי יוסי אומר מין חיה. כלב מין חיה. רבי מאיר אומר מין בהמה. החזיר מין בהמה. הערוד מין חיה. הפיל והקוף מין חיה. ואדם מותר עם כולן לחרוש ולמשוך:

דף לט,א פרק ח הלכה ד גמרא הפרוטיות אסורות והרמך מותר כו'. רבי אימי בשם רבי לעזר רמכה דלא כלינס. כמה דתימר (אסתר ח) בני הרמכים. <אבני> [אדני] השדה חיה. ייסי ערקי בר נש דטור הוא והוא חיי מן טיבורייה איפסק טיבורייה לא חיי. רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינה טעמא דרבי יוסי (במדבר יט) וכל אשר יגע על פני השדה בגדל על פני השדה. הירודות והנעמית הרי הן כעוף לכל דבר. והנחש הרי

הוא כחיה. רבי חייה בשם רבי יוחנן ששה ספיקות הן הצלף באילן כבית שמאי. כלי חרס בכלי נתר כבית שמאי. חולדת הסנאים בשרצים כבית שמאי. פול
דף לט,ב פרק ח הלכה ד גמרא מצרי בזרעים. ואנדרוגינוס באדם. כוי בחיה דברי הכל. רבי חמא בר עוקבא אמר ואמה טריקסין. מהו ואמה טריקסין רבי יונה בוצרייה אמר טריכסון מה מבפנים מבחוץ. אמר רבי יוסי מן מה דכתיב (מלכים א ו) וארבעים באמה היה הבית הוא ההיכל לפני הדא אמרה מבפנים. אמר ליה רבי מנא והכתיב (דברי הימים ב ג) ויעש את בית קדש הקדשים עשרים אמה אורך ועשרים רוחב הדא אמרה מבחוץ: שור בר מין בהמה. רבנין אמרין מיכא הוה וערק לתמן. רבי יוסי אמר עיקריה מן תמן הוה. הא שור עם שור בר אינן כלאים דלא כרבי יוסה דרבי יוסה אמר כלאים. ואילין דמתרגמין ותורי בר וראמנין כרבי יוסה. רבי בא בשם רבי שמואל אווז עם אווז מדבר כלאים זה בזה. אווז עם אווז הים תני רבי יודה בן פזי דבר דליה ולא ידעין מאן תני קל וחומר מה אם בשעה ששניהן ביבשה את אמר אסור. בשעה שאחד ביבשה ואחד בים לא כל שכן. ואדם מותר בכולן לחרוש ולמשוך. כתיב (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. בשור ובחמור אין את חורש. אבל חורש את בשור עם אדם בחמור עם אדם:

מסכת כלאיים פרק ט

דף לט,ב פרק ט הלכה א משנה אינו אסור משום כלאים אלא צמר ופשתים ואינו מטמא בנגעים אלא צמר ופשתים. אין הכהנים לובשין לשמש במקדש אלא צמר ופשתים. צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן זה בזה אם רוב מן הגמלים מותר. אם רוב מן הרחלים אסור. מחצה למחצה אסור. וכן הקנבס והפשתן שטרפן זה בזה. השיריין והכלך אין בהן משום כלאים אבל אסורין מפני מראית העין. הכרים והכסתות אין בהן משום כלאים ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בהן. אין עראי לכלאים. לא ילבש כלאים על גבי עשרה אפילו לגנוב את המכס:
דף לט,ב פרק ט הלכה א גמרא אינו אסור משום כלאים כו'. כתיב (דברים כב) לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו. הייתי אומר אינו אסור אלא מללבוש תלמוד לומר לא יעלה עליך. אי לא יעלה עליך הייתי אומר <לך> [לא] יפשיל את הקופה לאחוריו תלמוד לומר לא תלבש מה מלבוש מיוחד דבר שהוא מהנה את הגוף אף אין לי אלא דבר שהוא מהנה את הגוף. לאי זה דבר נאמר לא יעלה עליך. רבי ניחה בר סבה רבי יוחנן בשם רבי זעירא שאם היה בגד גדול קצתו יש בו כלאים ומונח בארץ ומקצתו אין בו לא יכסה בו מצד השני. הייתי אומר אפילו פשתן של ים אפילו קנבס תלמוד לומר
דף מ,א פרק ט הלכה א גמרא צמר ופשתים. מה צמר שאין לו שם לוויי אף כל דבר שאין לו שם לוויי. מניין שאין לו שם לוויי. אמר רבי יהושע בן לוי כתיב (מלכים ב ג) ומישע מלך מואב היה נוקד. מהו נוקד רועה. והשיב למלך ישראל מאה אלף כרים ומאה אלף אלים צמר. אין לך קרוי צמר אלא צמר אלים בלבד. אין מיטמא בנגעים אלא צמר ופשתים דכתיב (ויקרא יג) בבגד צמר או בבגד פשתים. יכול יהו מטמאין בין צבועין בין

שאינן צבועין תלמוד לומר בגד צמר או בגד פשתים. מה פשתים כברייתה אף צמר כברייתו. אוציא את הצבוע בידי אדם ולא אוציא את הצבוע בידי שמים תלמוד לומר (שם) לפשתים ולצמר. מה פתשים לבנה אף צמר לבן. תנינן תרין כללין ולא דמיין דין לדין. תנינן אין אסור משום כלאים אלא צמר ופשתים בין צבועין בין לבנין. תנינן אין מטמא בנגעים אלא צמר ופשתים ובלבד לבנים. רבי יונה בוצרייה בעי קומי רבי מנא תמן את אמר בין צבועין בין לבנים. והכא את אמר ובלבד לבנים. אמר ליה שנייא היא ששנה עליו הכתוב צמר צמר שני פעמים מה פשתן כברייתה אף צמר כברייתו. אמר רבי זעירא כתיב (ויקרא טז) כתונת בד קודש ילבש. בד שהוא עולה יחידי. והרי צמר עולה יחידי. פירש בקבלה (יחזקאל מד) ולא יעלה עליהם צמר בשרתם בשערי הפימית וביתה. הא מבחוץ מותר לעלות עליהם. מנין שהן מותרין בכלאים שנאמר (שמות לט) ואת המצנפת שש ואת פארי המגבעות שש ואת מכנסי הבד שש משזר ואת האבנט שש משזר תכלת וארגמן ותולעת שני וכתיב (יחזקאל מד) פארי פשתים יהיו על ראשם ומכנסי פשתים יהיו על מתניהם ולא יחגרו ביזע. את דרש שש משש. שש מפארי. פארי מפארי. מה שני תולעת דבר שיש בו רוח חיים אף כל דבר שיש בו רוח חיים. מה צמר שאין לו שם לווי אוף פשתים שאין להם שם לווי. רבי יונה עולה בר ישמעאל בשם רבי לעזר צמר ופשתים שטרפן אסור. כיצד הוא עושה מביא ליטרא ועוד צמר גמלים ומבטלן. אבא בר רב הונא בשם רבי ירמיה צמר ופשתים שטרפן בטלן. רב אמר אסור בתערובתן. מה מפליג. מה דאמר רב בשעשאו בגד בפני עצמו מה דאמר רבי ירמיה בההיא דבעי מערבתה עם חורן. רבי הלל בי רבי וולס היה לו בגד בשלשים ריבוא דינר ויהביה לרבי

דף מ,ב פרק ט הלכה א גמרא ומצא בו כלאים ושרפו. רבי מנא היה לו בגד בשלשים ריבוא דינר ויהביה לרבי חייא בר אדא אמר ליה זבנית למית והוה עלוי עד דהוא מברך. אמר רבי חגיי רבי שמואל בר יצחק מייתי מאנא מבי קצרא ומייתב עלוי עשרה וטין מפשפשין ליה. אמר רבי חגיי רבי שמואל בר רב יצחק הוה מפקד גו בייתיה דלא מוקמה נגל דעמר מיקמי נבל דכיתן בגין פיפה: השיריין והכלך כו'. השיריין מטכסה והכלך אגבין קיסריי. אמר רבן שמעון בן גמליאל חזרתי על כל מפרשי הים ואמרו כלכה שמו: אבל אסורין מפני מראית העין: רב אמר כל שהוא אסור מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור. מתניתה פליגא על רב פשתן שצבעה <בחרס> [בחרת] לא יעשה ממנה אימרה מפורסמה. בכרים ובכסתות מותר. מתניתא פליגא על רב נתפזרו מעותיו לפני עבודה זרה לא יהא שוחח ומלקטן שלא יהא כמשתחוה לעבודה זרה ואם היה מקום צנוע מותר. מתניתא פליגא על רב פרצופות שהן מטילין מים בכרכים לא יתן פיו על פיו שלא יהא כמנשק לע"ז ואם היה מקום צנוע מותר. מתניתא פליגא על רב אין שוחטין בגומא אבל עושה הוא גומא בתוך ביתו בשביל שיכנס הדם בתוכו ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את המינין. מתניתא פליגא על רב הגיע לחצר החיצונה שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם. מתניתא פליגא על רב ביב שהוא קמור ארבע אמות ברשות הרבים אין שופכין לתוכו מים בשבת. ותני עלה אם היה מזחילה מותר. עונת גשמים מותר. צינורות מקלחין אסורין. תני בר קפרא אם היה מקום צנוע מותר. אילין פליגין על רב. ולית להון קיום: בכרים וכסתות מותר. הדא דתימר בריקן אבל במלא אסור. בנתון על גבי מסטווה אבל בנתון על גבי המיטה אפילו ריקן אסור. הרי שהיה מהלך בשוק ונמצא

לבוש כלאים. תרין אמוראין חד אמר אסור. וחרנה אמר מותר. מאן דאמר אסור דבר תורה. מאן דאמר מותר כההיא דאמר רבי זעירא גדול כבוד הרבים שהוא דוחה את המצוה בלא תעשה שעה אחת. תני אין מדקדקין במת ולא בכלאים בבית המדרש. רבי יוסי הוה יתיב מתני והוה תמן מיתא. מן דנפק ליה לא אמר כלום. מן דיתיב ליה לא
דף מא,א פרק ט הלכה א גמרא אמר ליה כלום. רבי אימי הוה יתיב מתני אמר חד לחבריה את לבוש כלאים. אמר ליה רבי אימי שלח מאנך ויהב ליה. תני אין עראי בכלאים בבית המקדש. והא תני כהן שיצא לדבר עם חבירו אם הפליגו טעון טבילה אם לשעה טעון קדוש ידים ורגלים. כאן בבגדי זהב כאן בבגדי לבן. לא יעלה עליך מותר להציעו תחתיך. אבל אמרו חכמים לא יעשה כן שלא תהא נימא אחת עולה על בשרו:
דף מא,א פרק ט הלכה ב משנה מטפחות הידים מטפחות הספרים ומטפחות הספג אין בהן משום כלאים. רבי לעזר אוסר. ומטפחות הספרים אסורות משום כלאים:
דף מא,א פרק ט הלכה ב גמרא תמן תנינן שלש מטפחות הן. של ידים טמאה מדרס ושל ספרים טמאה טמא מת. של תכריך נבלי בני לוי טהורה מכלום. רבי לא בשם רבי יוחנן מפני שהוא נותנה על הכסת וישן עליה. רב אמר מפני שהוא נותנה תחת אצילי ידיו. רב אמר אסור והלכה כדברי האוסר. ולמה לא אמר כרבי <אליעזר> [לעזר]. אית תניי תני מחלף. רבי יוחנן יהב מפה על מנוי. ואינו אסור משום כלאים. דלא ינבלון מנוי. א"ר זריקן יהיבו לר' אבונא ביעתא במפה דאית ביה כלאים והוא לא מקבל עד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. מטפחות ספרים. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מפני שהוא עושה אותה כמין תיק ונותן ספר תורתו עליה. רבי בא רבי חייא בר יוסף בשם רב מפני שהוא מחמס בה ידיו. אמר רבי בון בר חייא לרבי בא בלא כך אינו אסור משום כלאים. אמר ליה לא רב הוא ורב אמר אסור והלכה כדברי האוסר.
דף מא,ב פרק ט הלכה ב גמרא אמר רבי יונה לרבי בא ולמה לא אמר ליה מלא מסלקתה. אלו אמר ליה בלא כך אינה אסורה בהנייה. מה הוה ליה מימור ליה. מטפחות הספג פעמים שהוא רואה את רבו ומתעטף בה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן בלנרי נשים אסורין משום כלאים. היא בלנרי נשים היא בלנרי אנשים. מהו בלנרי נשים רבנין דקיסרין אמרי אנטיטיה. מטפחות הספג. הדא דתימר במתכוין לשם מלבוש. אבל אם אינו מתכוין לשם מלבוש לא בדא:
דף מא,ב פרק ט הלכה ג משנה תכריכי המת ומרדעת של חמור אין בהן משום כלאים. לא יתן את המרדעת על כתיפו אפילו להוציא עליה את הזבל. מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. והצנועין מפשילין לאחוריהן במקל. תופרי כסות תופרין כדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובשמים מפני הגשמים. והצנועין תופרין בארץ:
דף מא,ב פרק ט הלכה ג גמרא תכריכי המת כו'. דכתיב (תהילים פח) במתים חפשי. כיון שאדם מת נעשה חפשי מן המצות. רבי ציוה שלשה דברים בשעת פטירתו מן העולם אל תזוז אלמנתי מביתי. ואל תספדוני בעיירות. ומי שניטפל בי בחיי יטפל בי במותי. אל תזוז אלמנתי מביתי. ולאו מתניתא היא אלמנה שאמרה אי איפשי לזוז מבית בעלי. אמר רבי דרוסא דלא יימרון לה ביתא דנשיותה הוא משועבד הוא לנישיותה. אמר רבי לעזר בר יוסה כהדא דתני דרה בבתים כשם שהיתה דרה בהן ובעלה נתון במדינת הים.

ומשתמשת בכלי כסף ובכלי זהב כשם שהיתה משתמשת ובעלה נתון במדינת הים. וניזונת כשם שהיתה ניזונת ובעלה נתון במדינת הים. ואל תספדוני בעיירות מפני המחלוקת. ומי שנטפל בי בחיי יטפל בי במותי. אמר רבי חנניה דציפורין כגון יוסי אפרתי ויוסף חפנים. רבי חזקיה מוסיף אל תרבו עלי תכריכין. ותהא ארוני נקובה
דף מב,א פרק ט הלכה ג גמרא בארץ. מילתא אמרין בסדין אחד נקבר רבי. דרבי אמר לא כמה דבר אינש אזל הוא אתי. ורבנין אמרין כמה דבר אינש אזיל הוא אתי. תני בשם רבי נתן כסות היורדת עם אדם לשאול היא באה עמו מה טעמא (איוב לח) תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש. אנטולינוס שאל לרבי מהו תתהפך כחומר חותם א"ל מי שהוא מביא את הדור הוא מלבישו. רבי יוחנן מפקד מלבשוני <בירירקא> [בורידיקא] לא חיוורין ולא אוכמין אין קמית ביני צדיקייא לא גבהת אין קימת ביני רשיעיא לא גבהת. רבי יאישה מפקד אלבשוני חוורין חפיתין. אמרין ליה ומה את טב מן רבך. אמר לון ומה אנא בהית בעבדאי. רבי ירמיה מפקד אלבשוני חוורין חפיתין אלבשוני בנרסיי יהבון מסנא ברגליי וחוטרא בידיי ויהבוני על סיטרא אין אתא משיחא אנא מעתד. צפריא אמרין מאן דאמר לר רבי דמך אנן קטלי' ליה אדיק לון בר קפרא רישיה מכסי מאנוי מבזעין. אמר לון מצוקים וארלים תפוסין בלוחות הברית וגברה ידן של ארלים וחטפו את הלוחות. אמרין ליה דמך רבי. אמר לון אתון אמריתון וקרעון. ואזל קלא דקרעון לגו פפתה מהלך תלתא מילין. רבי נחמן בשם רבי מנא מעשה ניסין נעשו באותו היום ערב שבת היתה ונתכנסו כל העיירות להספידו ואשירוניה תמני עשרה כנישן ואחתוניה לבית שריי ותלה לון יומא עד שהיה כל אחד ואחד מגיע לביתו וממלא לו חבית של מים ומדליק לו את הנר. כיון ששקעה החמה קרא הגבר. שרון מציקין אמרין דילמא דחללינן שבתא. יצתה בת קול ואמרה להן כל מי שלא נתעצל בהספדו של רבי יהא מבושר לחיי העולם הבא בר מן קצרא. כיון דשמע כן סליק ליה לאיגרא וטלק גרמיה ומית. נפק בת קלא ואמרה ואפילו קצרא. רבי הוה יתיב ליה בציפורין שבע עשרה שנין וקרא על גרמיה (בראשית מז) ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה. ויחי יהודה בציפורין שבע עשרה שנה. ומן גובעין עבד תלת עשרה שנין חשש בשינוי. אמר רבי יוסי בי רבי בון כל אותן שלש עשרה שנה לא מתה חיה בארץ ישראל ולא הפילה עוברה בארץ ישראל. ולמה חש שינוי חד זמן עבר חמא חד עיגל מנכס געה ואמר ליה רבי שיזבי אמר ליה לכך נוצרת. ובסופה איך אינשמת חמתון קטלין חד קן דעכברין אמר ארפונון (תהילים קמה) ורחמיו על כל מעשיו כתיב. רבי הוה ענוון סגין והוה אמר כל מה דיימר לי בר נשא אנא עביד חוץ ממה שעשו זקני בתירה לזקני. דשרון גרמון משניאותיה ומנוניה. אין סליק רב הונא ריש גלותא להכא אנא מותיב ליה לעיל מיניי דהוא מן יהודה ואנא מבנימין דהוא מן דכריא ואנא מן נוקבתא. חד זמן אעל רבי חייא רובה לגביה אמר ליה הא רב הונא לבר נתכרכמו פניו של רבי. אמר ליה ארונו בא. אמר ליה פוק וחמי מאן בעי לך לבר. ונפק ולא אשכח בר נש וידע דהוא כעיס עלוי. עבד דלא עליל לגביה תלתין יומין. אמר רבי יוסי בר בון כל אינון תלתין יומין יליף רב מיניה כללא דאוריתא. אמר רבי יוסי בר בון כל אינון תלתין יומין יליף רב מיניה כללא דאוריתא. לסוף תלת עשרתי שניא ותלתתוי יומיא עאל אליהו לגביה בדמות רבי חייא רובה. אמר ליה מה מרי עביד. אמר ליה חד שיניי מעיקרא לי. אמר ליה חמי לה לי וחמי לה ליה ויהב אצבעתיה עלה ואינשמת. למחר עאל רבי חייא רובה לגביה א"ל מה עביד אמר אי לכם חיות שבארץ

ישראל אי לכם עוברות שבארץ ישראל. אמר ליה אנא לא הוינא. מן ההיא שעתא הוה נהיג ביה ביקר. כד הוה עליל לבית וועדא הוה אמר יכנס רבי חייא רובה לפנים. אמר לו רבי ישמעאל בי רבי יוסי לפנים ממני. אמר לו חס ושלום. אלא ר' חייה רובא לפנים ורבי ישמעאל בי רבי יוסי לפני לפנים. רבי
דף מב,ב פרק ט הלכה ג גמרא הוה מתני שבחיה דרבי חייה רובה קומי רבי ישמעאל בי רבי יוסי. חד זמן חמי גו בני ולא איתכנע מן קומוי א"ל אהנו דאת מתני שבחיה. א"ל מה עבד לך א"ל חמתי גו בני ולא איתכנע מן קומוי. א"ל למה עבדת כן. א"ל ייעול עלי דאין סחית לא ידעית בההיא שעתא אשגרית עיניי בכל ספר תילים אגדה. מן ההיא שעתא מסר ליה שני תלמידין דיהלכון עימיה בגין סכנתא. רבי יסוי צם תמניי יומין למיחמי ר"ח רובה ולסופא חמא ורגזן ידיה וכהו עינוי. ואין תימר דהוה רבי יוסה בר נש זעיר. חד גרדיי אתא לגבי דרבי יוחנן אמר ליה חמית בחילמי דרקיעא נפל וחד מן תלמידך סמך ליה. א"ל וחכים את ליה. א"ל אין אנא חמי ליה אנא חכים ליה. עבר כל תלמידוי קומוי וחכים לרבי יוסה. ר"ש בן לקיש צם תלת מאוון צומין למיחמי ר"ח רובה ולא חמתיה. ובסופא שרא מצטער. אמר מה הוה לעי באוריתא סגין מיניי. א"ל ריבץ תורה בישראל יותר ממך ולא עוד אלא דהוה גלי. אמר לון ולא הוינא גלי. אמרין ליה את הוית גלי מילף והוא הוה גלי מלפה. כד דמך רב הונא ריש גלותא אסקוניה להכא אמרי אן אנן יהבין ליה. אמרין נייתיניה גבי רבי חייא רובא דהוא מן דידהון. אמרין מאן בעי מיהב ליה. אמר רבי חגיי אנא עליל יהיב ליה. אמרו ליה עילתך את בעי דאת גב סב ואת בעי מיעול מיתב לך תמן. אמר לון יהבון משיחתא ברגליי ואין ענייתי אתון גרשין. עאל ואשכח תלת דנין יהודה בני אחריך ואין עוד. חזקיה בני אחריך ואין עוד. אחריך יוסף בן ישראל ואין עוד. תלת עינוי מסתכלה אית אמר ליה אפיך אפיך שמע קליה דר"ח רובא אמר לרב יהודה בריה נפיש לרב הונא יתיב ליה ולא קביל עלוי מתיב ליה אמרין כמה דלא קביל עלוי מתיב ליה כן זרעיתיה לא פסקה לעולם ויצא משם והיה בן שמונים שנה ונכפלו לו שניו. כתיב (בראשית מז) ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם. יעקב כל הן דהוא מה הוא מנכי. רבי לעזר אמר דברים בגב. רבי חנינא אמר דברים בגב. רבי יהושע בן לוי אמר דברים בגב. מהו דברים בגב. ר"ש בן לקיש אמר (תהילים קטז) אתהלך לפני ה' בארצות החיים. והלא אין ארצות החיים אלא צור וחברותיה וקיסרין וחברותיה תמן זולת תמן שובעא. ר"ש בן לקיש משום בר קפרא ארץ שמיתיה חיין תחילה לימות המשיח. ומה טעם נותן נשמה לעם עליה. אלא מעתה רבותינו שבגולה הפסידו. אמר רבי סימיי מחליד הקב"ה לפניהן את הארץ והן מתגלגלין כנודות וכיון שהן מגיעין לא"י נפשן חוזרות עליהן. ומה טעם והנחתי אתכם על אדמת ישראל ונתתי רוחי בכם וחייתם. רבי ברכיה שאל לרבי חלבו רבי חלבו שאל לרבי אימי רבי אימי שאל לר"א רבי לעזר שאל לרבי חנינה. ואית דאמרין רבי חנינה שאל לרבי יהושע בן לוי אפילו כגון ירבעם בן נבט וחביריו. אמר ליה גפרית ומלח שרפה כל ארצה. אמרר בי ברכיה מן הן שאל להן והן שאל להן לא שמעינן מינה כלום. מיי כדון כיון שנשרפה א"י נעשה בהן מידת הדין. תני בשם רבי יהודה שבע שנים עשת א"י נשרפת הדא הוא דכתיב (דנייאל יא) והגביר ברית לרבים שבוע אחד. כותים שבה מה היו עושים מטליות מטליות והיתה נשרפת. כתיב (ירמיהו כ) ואתה פשחור וכל יושבי ביתך תלכו בשבי ובבל תבוא

ושם תמות ושם תקבר רבי אבא בר זמינא אמר רבי חלבו ורבי חמא בר חנינא חד אמר מת שם ונקבר שם

דף מג,א פרק ט הלכה ג גמרא יש בידו שתים. מת שם ונקבר כאן יש בידו אחת. וחרנה אמר קבורה שבכאן מכפרת על מיתה שלהן. רבי יונה בשם רבי חמא בר חנינה ריגליי דבר נשא ערבתיה למיקמתיה כל הן דהוא מתבע. כתיב (מלכים א כב) ויאמר מי יפתה את אחאב ויעל ויפול ברמות גלעד. וימות בתוך ביתו ולא תמן. אליחורף ואחיה תרין איסבטיריי דשלמה חמא מלאך מותא מסתכל בון וחריק בשינוי. אמר מלה ויהבון בחללא. אזל <ונסתון> [ונסבון] מן תמן אתא קאים ליה גחיך לקבליה. א"ל ההיא שעתא הויתא איחרוק בשינייך וכדון את גחיך לן. א"ל רחמנא אמר דינסב לאליחורף ואחיה מן חללא ואמרית מאן יהיב לי אזל ואיטפל בון זמן תמן. תרין ברויי דרבי ראובן בר איסטרובילוס תלמידוי דרבי חמא מלאכה דמותא מסתכל בון וחרק בשינוי ואמר נגלינון לדרומה שמא הגלות מכפרת. אזל <ונסתון> [ונסבון] מן תמן. עולא נחותא הוה אידך תמן שרי בכי. אמרין ליה מה לך בכי אנן מסקין לך לארעא דישראל אמר לון ומה הנייה לי אנא מובד מרגליתי גו ארעא מסאבתא. לא דומה הפולטה בחיק אמו לפולטה בחיק נכריה. רבי מאיר הוה אידמך ליה באסייא אמר אימורין לבני ארעא דישראל הא משיחכון דידכון. אפילו כן אמר לון יהבי ערסי על גיף ימא כתיב (תהילים כד) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. שבעה ימים סובבין את א"י. ימא רבא. ימא דטיבריא. ימא דסמכו. ימא דמילחא. ימא דחולתא. ימא דשליית. ימא דאפמיא. והא איכא ימא דחמץ. דיקלטינוס הקוה נהרות ועשאו. כתי' (במדבר כא) הנשקפה על פני הישימון. אמר רבי חייא בריא כל מי שהוא עולה להר ישימון ומצא כמין כברה בים טיבריא זו היא בורה של מרים. אמר רבי יוחנן שערונה רבנין והא היא מכוונא כל קבילת רעא מציעיא דכנישתא עתיקתא דסרונגין. רבי בר קיריא ורבי לעזר הוון מטיילין באיסטרין ראו ארונות שהיו באין מחוצה לארץ לארץ. אמר רבי בר קיריא לרבי לעזר מה הועילו אילו אני קורא עליהם (ירמיהו ב) ונחלתי שמתם לתועבה בחייכם ותבואו ותטמאו את ארצי במיתתכם. אמר ליה כיון שהן מגיעין לארץ ישראל הן נוטלין גוש עפר ומניחין על ארונן דכתיב (דברים ל) וכפר אדמתו עמו:

דף מג,א פרק ט הלכה ד משנה הברסים והברדסים והדלמטיקיון ומנעלות הפינון לא ילבשם עד שיבדוק. רבי יוסי אומר אף הבאים מחוף הים וממדינת הים אינן צריכין בדיקה מפני שחזקתן בקנבס. ומנעל של זרד אין בו משום כלאים:

דף מג,א פרק ט הלכה ד גמרא הבורסין בריה הברדסין דילמא הדלמטיקון קובלין ומעפורין ומנעלות הפינון דרדסין. רבי יוסי אומר אף הבאים מחוף הים וממדינת הים. מה חוף הים וממדינת הים. או מחוף הים שממדינת הים. מן מה דתני כגון צור וחברותיה קיסרין וחברותיה הדא אמרה מחוף הים שממדינת הים: אינן צריכה בדיקה. הדא דתימר בראשונה שלא היתה הפשתן מצויה בכל מקום אבל עכשיו שהפשתן מצויה בכל מקום צריכין בדיקה. מנעל של זרב אית אתרין דזרבין <עימיה>

דף מג,ב פרק ט הלכה ד גמרא [עימרה] מן גו כהדא דרבי זעירא מפקד לרבי אבא בר זבינא ויאמר לבר ראשון דלא יחוט ליה מסאניה בכיתן אלא ברצועה. מודי רבי זעירא באהן דאסר פיסקי דעמר על דכיתן דהוא שרי דהוא שנץ גרמיה דהיא נחתא לה. בעון קומי רבי לא מהו מיחוט מסאניה <דכיתן> [בכיתן]. אמר לון כגון דר' זעירא דר"ז אמר

אסור. מודה רבי אילא בהן דילבש דרדסין דעמר על גבי דרדסין דכיתן דהוא אסור דלא שלח עילייא לא שלח ארעייה. אבוי דרב ספרא שאל לר' זעירא מהו מיתן פריטין גו גולתה ומיקטרינון בחוט דכיתן. מהו מיתן פריטין גו סדיניה ומיקטרינון בחוט דעמר. א"ל חכם רבי לרב הונא דרב הונא אמר אסור. רבי אבינא אמר אסור. שמואל אמר מותר. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא אמר מותר:

דף מג,ב פרק ט הלכה ה משנה אין אסור משום כלאים אלא טווי ואריג שנאמר לא תלבש שעטנז דבר שהוא שוע טווי וגוז. ר"ש בן אלעזר אומר נלוז ומליז את אביו שבשמים עליו. הלבדין אסורין מפני שהן שועין. פיף של צמר בשל פשתן אסור מפני שהן חוזרין באריג. רבי יוסי אומר משיחות של אריג אסורות מפני שהוא מולל עד שלא קושר. לא יקשור סרט של צמר בשל פשתן לחגור בו את מתניו אף על פי שהרצועה באמצע. אותות הגרדים ואותות הכובסין אסורות משום כלאים:

דף מג,ב פרק ט הלכה ה גמרא נתני שעז ולא נתני טני. אילו תנינן שעז ולא תנינן טני הוינן אמרין הא טווי מותר. מתניתא לא אמרה כן אלא אין אסור משום כלאים אלא טווי

דף מד,א פרק ט הלכה ה גמרא ואריג. ניתני שעט ולא ניתני נוז. אילו תנינן שעט ולא תנינן נוז הוינן אמרין הא לנוז מותר. מתניתא לא אמרה כן אלא פיף של צמר בשל פשתן אסור מפני שהן חוזרין לאריג. ניתני טנז ולא ניתני שע אילו תנינן טנז ולא תנינן שע הוינן אמרין הא שע מותר. מתניתא לא אמרה כן אלא הלבדין אסורין מפני שהן שועין. משיחות של ארגמן אסורות. אית תניי תני מותרות. מאן דאמר אסורות כגון אילין טרסייה דהוא מכפת ביה. מאן דאמר מותרות דהוא שנץ גרמיה והיא נחתא לה:

דף מד,א פרק ט הלכה ו משנה התוכף תיכפה אחת אינה חיבור ואין בה משום כלאים והשומטה בשבת פטור. עשה שני ראשיה בצד אחד חיבור ויש בה משום כלאים והשומטה בשבת חייב. רבי יהודה אומר עד שתשלש. והשק והקופה מצטרפין לכלאים:

דף מד,א פרק ט הלכה ו גמרא רבי חנינה אמר עד יחות כל סיטרה. אמר רבי ינאי אמרו לו לרבי חנינא צא וקרא. והתנינן עשה שני ראשיה לצד אחד. מעתה עד יחות ויסוק. והתני רבי יהודה אומר עד שישלש מעתה עד יחות ויסוק ויחות אלא הכין והכין. חוט שהשחילו למחט אפילו קשור מיכן ומיכן אינו חיבור לבגד.

דף מד,ב פרק ט הלכה ו גמרא החוט חיבור לבגד ואינו חיבור למחט. רבי יונה ורבי יוסה תרויהון אמרין בקשור מיכן ומיכן. מיליהון דרבנן פליגין דא"ר בא רבי ירמיה בשם רב הממתיח צדדין בשבת חייב משום תופר ויימר משום תופר ומשום קושר. א"ר סימון טעמא דרבי <יוסי> [יהודה] ע"י שלישי מלאכתו מתקיימת. מה רבי יודה כרבי אליעזר דתנינן תמן רבי ליעזר אומר האורג שלשה חוטין בתחילה ואחת על האריג חייב. אמר רבי עולא טעמא דרבי ליעזר תמן ע"י שלישי מלאכתו מתקיימת. ברם הכא פחות מיכן מסתתר הוא. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי. לא שנו אלא שק הא סל לא. אשכח תני הסל והשק והקופה מצטרפין בכלאים. אוהלים אין בהן משום כלאים. רבי ירמיה בעי הוא ובנו מהו שיצטרפו בכלאים. האיך עבידא הוא לביש מאנין דעמר ובריה לביש מאנין דכיתן נסב פיסקי <דאמר> [דעמר] ועגלה על תריהון. אמר רבי יוסי וההן נו נשוך. רבי חגיי בעי הוא עצמו מהו שיצטרף בכלאים. האיך עבידא הוא לביש דרדסין דעימר בחדא ריגלייא ודרדסין דכיתן בחדא ריגלייא. אמר רבי יוסי וההן גו נשוך. לא צורכה <ולא> [דלא] היו בראשו פצעיות יהב סיפלני <דמרטוט> [דסמרטוט] דעמר על

חדא <דספלני דמרטוט> [וספלני דסמרטוט] דכיתן על חדא. אמר רבי יוסי וההן נו נשוך. אין לך אסור אלא נשוך בלבד:

מסכת שביעית פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית בית שמאי אומרים כל זמן שהוא יפה לפרי ובית הלל אומרים עד עצרת וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא עד אימתי חורשים כו' כתיב (שמות כג) ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות וכתיב בחריש ובקציר תשבות מה אנן קיימים אם לענין שבת בראשית והלא כבר נאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ואם לענין שבתות שנים והלא כבר נאמר שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך אלא אם אינו ענין לשבת בראשית ולא לענין שבתות השנים תניהו ענין באיסור שני פרקים הראשונים בחריש ובקציר תשבות בחריש שקצירו אסור ואיזה זה חריש של ערב שביעיתש הוא נכנס לשביעית ובקציר שחרישו אסור ואיזה זה קציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית וא"כ למה נאמר חורשים עד ראש השנה רבי קרוספי בשם רבי יוחנן רבן גמליאל ובית דינו התירו באיסור שני פרקים הראשונים רבי יוחנן בעי לא כן תנינן אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו עד שיהא גדול ממנו בחכמה ובמנין רבי קרוספי בשם ר' יוחנן שאם בקשו לחרוש יחרושו ויעקרו אותן מן המשנה רבי קריספא בשם ר' יוחנן שאם בקשו לחזור יחזורו התיב ר' יונה הרי פרשת המילואים הרי פרשת דור המבול הרי אינן עתידי לחזור מעתה יעקרו אותן מן המשנה אלא כדי להודיעך וכא כדי להודיעך אמר ר' מנא כיי דתנינן תמן שאם יאמר אדם כך אני מקובל יאומר לו כדברי ר' איש פלוני שמעת וכן שאם יאמר אדם שמעתי שאסור לחרוש עד ראש השנה יאמר לו באיסור שני פרקים הראשונים שמעת רבי אחא בשם רבי יונתן בשעה שאסרו למקרא סמכו ובשעה שהתירו למקרא סמכו בשעה שאסרו למקרא סמכו בחריש ובקציר תשבות בחריש שקצירו אסור ואי זה זה חריש של ערב שביעית שהוא נכנס לשביעית ובקציר שחרישו אסור ואי זה זה קציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית ובשעה שהתירו למקרא סמכו ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך מה ערב שבת בראשית את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה אף ערב שבתות שנים את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה ולמה עד עצרת עד כאן הוא יפה לפרי מכאן ואילך הוא מנבל פירותיו והא תנינן אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל עד כאן הוא מעבה את הכורת מכאן ואילך הוא מתיש את כוחו ויחרוש מתוך שהוא יודע שהוא מתיש כחו של אילן אף הוא אינו מתכווין לעבודת הארץ ולמה לא תניתא מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה פעמים שאין הגשמים מצויין ואין הליחה מצוייה והוא עתיד לחרוש קודם לעצרת כדברי בית שמאי ובית הלל אומרים עד העצרת:

דף א,א פרק א הלכה ב משנה איזה שדה האילן כל שלשה אילנות לבית סאה אם ראויין לעשות ככר דבילה של ששים מנה באיטלקי חורשין כל בית סאה בשבילן פחות מיכן אין חורשין להן אלא האורה וסלו חוצה לו:

דף א,א פרק א הלכה ב גמרא רב יהודה בשם שמואל רבי אבהו

דף א,ב פרק א הלכה ב גמרא בשם רבי יוחנן הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו רחוקים מטע עשר לבית סאה קרובים כדי שיהא הבקר עובר בכליו קנה קרקע שתחתיהן קרקע שביניהן שחוצה להן מלוא האורה וסלו רב אמר בעשויין צובר ושמואל אמר בעשויין שורה אמר רבי יוסי תמן איתאמרת וכא לא איתאמרת א"ר יונה אפילו הכא איתאמרת בקרובים א"ל רבי מנא ואם בקרובים והא תנינן כדי שיהא הבקר עובר בכליו איתא חמי בשעה שהבקר עובר בכליו השרשים מהלכין מן הצד ובשעה שאין הבקר עובר בכליו אין השרשים מהלכין מן הצד. ר' ליעזר שאל מזו לזו שש עשרה ולצד עשרין וחמש רבי שמואל בר רב יצחק בעי היו נתונים בצד הגדר חורשים כל בית סאה בשבילן אמר רבי יוסי אין בעי ניתן להן ארבעים סאה סאה מכאן וסאה מכאן סאה מכאן וסאה מכאן ר' ירמיה בעי היתה גפן אחת מודלה על גבי שתי סאין את חורש קרקע שתחתיה וקרקע שחוצה לו מלוא האורה וסלו חוצה לו באיסור שני פרקים הראשונים אלו מלמעלן חורשין בו מלמטן ואלו מלמטן חורשין בו מלמעלן ניחא אלו מלמעלן חורשין בו מלמטן אלו מלמטן חורשין בו מלמעלן. נשמיענא מן הדא מרחיקים את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה ותני

דף ב,א פרק א הלכה ב גמרא עליה בין מלמעלן בין מלמטן או נימר בין שהאילן למעלן והבור מלמטן בין שהאילן והבור מלמטן והתני אילן מלמעלן והבור מלמטן אילן מלמטן והבור מלמעלן ניחא אילן מלמעלן והבור מלמטן אילן מלמטן והבור מלמעלן ודרך השרשים לעלות מלמעלן אמר רבי חנינא לא מפני השרשים אלא שהן עושין עפר תיחוח והן מלקין ארעיתו של בור אתא עובדא קומי רבי יסא דבי רבי בון אמר יחידי הוא ולא סמכון עליו דתני עלה ר"ש אומר כשם שאמרו מלמעלן כך אמרו מלמטן:

דף ב,א פרק א הלכה ג משנה אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל רואין אותן כאלו הן תאינים אם ראוין לעשות ככר דבילה של ששים מנה באיטלקי חורשין כל ביתס אה בשבילן פחות מכאן אין חורשין להן אלא צורכן היה א' עושה ככר דבילה ושנים אין עושין או שנים עושין וא' אינו עושה אין חורשין להן אלא צורכן עד שיהו שלשה ומשלשה ועד תשעה היו עשרה ומעשרה ולמעלה בין עושין בין שאינן עושין חורשין כל בית סאה בשבילן שנאמר בחריש ובקציר תשבות אין צריך לומר חריש וקציר של שביעית אלא חריש של ערב שביעית שנכנס לשביעית וקציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר:

דף ב,א פרק א הלכה ג גמרא אחד אילן סרק ולמה אמרו תאינים ע"י שפירותיהן גסין והן עושות הרבה הרי אתרוג פירותיו גסין ואינו עושה הרבה הרי זיתין עושין הרבה ואין פירותיהן גסין ואלו עושות הרבה ופירותיהן גסין אמר רבי חייא בר אדא כל אילניא עבדין שנה פרא שנה והדא תאינתא עבדא על שנה: היה עושה כו'. רבי ביבי בשם רבי חנינא ובלבד שלא יפחות מחשבון משולשים זעירא ב"ר חנינא אמר ובלבד שלא יפחות מחשבון מתושעין היו ארבעה והבקר עובר בכליו שנים ואין הבקר עובר בכליו מכיון שאין הבקר עובר בכליו את רואה אותן כאלו חמשה. היו חמשה תפלוגתא דר"ש ורבנן

דתנינן תמן כרם שהוא נטוע על פחות מד' אמות ר"ש אומר אינו כרם ורבנן אומרים כרם ורואין את האמצעית כאילו אינן וחורשין כל בית סאה בשבילן. שנאמר בחריש ובקציר תשבות. לא אתיא דלא על רישא אין חורשין להן אלא צורכן שנאמר בחריש ובקציר תשבות. אין צריך לומר כו'

דף ב,ב פרק א הלכה ג גמרא ר' ישמעאל כדעיתה דרבי ישמעאל אמר אין העומר בא מסוריא יצא קציר העומר שהיא מצוה:

דף ב,ב פרק א הלכה ד משנה שלשה אילנות של שלשה אנשים הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן וכמה יהא ביניהן רבי שמעון בן גמליאל אומר כדי שהיא הבקר עובר בכליו:

דף ב,ב פרק א הלכה ד גמרא תני ר"ח אילנות של אדם אחד וקרקע של אדם אחד מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן אמר רבי יוסי אף אנן נמי תנינן דר"ח רבה שלשה אילנות של שלשה אנשים הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית סאה עד ר"ה:

דף ב,ב פרק א הלכה ה משנה עשר נטיעות מפוזרות תוך סית סאה חורשין כל בית סאה בשבילן עד ר"ה היו עשויות שורה ומוקפות עטרה אין חורשין להן אלא צרכן:

דף ב,ב פרק א הלכה ה גמרא ר' זעירא בשם רבי לא רבי יוסי בשם רבי יוחנן ערבה הלכה למשה מסיני ודלא כאבא שאול דאבא שאול אמר ערבה דבר תורה וערבי נחל שתים חד ערבה ללולב וערבה למקדש רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני ודלא כר"ע דר"ע אמר ניסוך המים דבר תורה בשני ונסכיהם בששי ונסכיה בשביעי כמשפטם מ"ם יו"ד מ"ם רבי חייא בר אבא בעי קומי רבי יוחנן ועכשיו למה הן חורשין בזקינות א"ל בשעה שניתנה הלכה ניתנה שאם בקשו לחרוש יחרושו רבי בא בר זבדי בשם רבי חוניה דבקעת חוורן ערבה וניסוך המים ועשר נטיעות מיסוד הנביאים הראשונים מה ופליג רבי יוסי ב"ר בון בשם לוי כך היתה הלכה בידן ושכחוה ועמדו השנים והסכימו על דעת הראשונים ללמדך שכל דבר שבית דין נותנין נפשם עליו סופו להתקיים בידם כמה שנאמר למשה מסיני ואתיא כיי דמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכם ואם דבר רק הוא מכם למה שאין אתם יגיעין בו כי היא חייכם אימתי היא חייכם בשעה שאתם יגיעים בו רבי יוחנן אמר לרבי חייא בר נוא בבלייא תרין מילין סלקין בידכון מפשוטיתא דתעניתא וערבתא דיומא שביעיא ורבנן דקיסרין אמרין אף הדא מקזתה. תני נטיעה מעין עשר זקינה מעין שלוש אתא חמי נטיעה שהיא נראית כזקינה את נותן לה כזקינה ואת אמרת נטיעה מעין עשר אמר רבי חונה מהו מעין עשר שאין נטיעה מעין שלוש שלא תאמר שלש נטיעות שהן עושות כעשר שאינן עושות ודכוותה שלוש זקינות שהן עושות כעשר שאינן עושות לפום כן צריך מימר נטיעות מעין עשר. שדה קנים נדונות כשדה תבואה ר' אבהו בשם ר' יוסה ב"ר חנינה בסאתים שנו

דף ג,א פרק א הלכה ה גמרא לית הדא פליגי על שמואל דשמואל אמר בעשויין שורה תמן על ידי שהן מפוזרות בתוך בית סאה את רואה כאלו מליאה ברם הכא כולן נתונים במקום אחד:

דף ג,א פרק א הלכה ו משנה הנטיעות והדלועין מצטרפין לתוך בית סאה רבן שמעון בן גמליאל אומר עשרה דילועין לתוך בית סאה חורשין כל בית סאה עד ר"ה עד אימתי נקרא נטיעות רבי ליעזר בן עזריה אומר עד שיחולו רבי יהושע אמר בת שבע שנים רבי

עקיבה אמר כאילן נטיעה כשמה אילן שנגמס והוציא חליפין מטפח ולמטן כנטיעה מטפח ולמעלן כאילן דברי ר"ש:

דף ג,א פרק א הלכה ו גמרא הנטיעות והדלועין. והן שיהו נטיעות רבות על דילועין רבי חנניא בריה דרבי הילל בעי לא מסתבא בדלעת יונית התיב ר' מנא והתני ג' קישועין ושלושה דילועין וארבע נטיעות מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן לא אתיא דלא על סיפא רשב"ג אומר עשרה סילועין לבית סאה חורשין כל בית סאה עד ר"ה עליה ר' חנניא בריה דרבי הילל בעי לא מסתברא בדלעת יוונית עד אימתי נקראו נטיעות כו' מהו שיחולו עד שיפדו או עד שיעשו חולין מאליהן ר' אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן כיני מתני' עד שיעשו חולין מאליהן ר' אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן כיני מתני' עד שיעשו חולין מאליהן כרבי יהושע כדתני ר' יהושע אומר אף שאמרו בנות חמש בנות שש בנות שבע אלא בגפנים בנות חמש בתאנים בנות שש בזתים בנות שבע ואנן חמיין הדא מרביתא דתאינתה אתיא בפוריא אמר רבי יודן כד טריפן לעוביה ר"ש ור"א בן יעקב שניהם אמרו דברו אחד דאמר רבי שמואל בר נחמן רבי יונתן בשם ר"א בן יעקב הגומם את כרמו פחות מטפח חייב ערלה מפני מראית עין דברי חכמים עד שיגום מעם הארץ:

מסכת שביעית פרק ב

דף ג,א פרק ב הלכה א משנה עד אימתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית משתכלה הליחה כל זמן שבני אדם חורשין ליטע מקשעות ומדלעות אמר רבי שמעון נתת תורת כל אחד ואחד בידו אלא השדה לבן עד הפסח ובשדה אילן עד העצרת:

דף ג,א פרק ב הלכה א גמרא עד אימתי חורשין מאן תנא ליחה ר"מ הוא

דף ג,ב פרק ב הלכה א גמרא ורבי מאיר כבית שמאי ורבי שמעון כבית הלל וכן אתינן מתניתין ר"מ כב"ש ור"ש כב"ה אלא ר"מ כמשנה ראשונה ור"ש כמשנה אחרונה וכן אתינן מתניתין ר"מ כב"ש ור"ש כב"ה אלא ר"מ כמשנה רכאשונה ור"ש כמשנה אחרונה וכן אתינן מתניתין ר"מ כמשנה ראשונה ור"ש כמשנה אחרונה אלא ר"מ שנייא מחלוקת ורבי שמעון שנייה כדברי הכל הוי מאן תנא עד אימתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית ר"מ ברם כר"ש ד"ה עד העצרת לא סוף דבר כשיש מוקשה ומודלה אלא אפילו מאחר שבני אדם עתידין ליטע במוקשיות ובמודלעות מותר אמר ר"ש נתת תורת כל אחד וא' בידו זה אומר כלה ליחה שלי וזה אומר לא כלה ליחה שלי אלא בשדה לבן עד הפסח ובשדה אילן עד עצרת מה בין שדה לבן לשדה אילן שדה הלבן על ידי שהוא עתיד לזורעה בתחילה צריך שתהא הליחה קיימת אבל שדה האילן על ידי שהיא נטועה מכבר אינו צריך שתהא רוב הליחה קיימת:

דף ג,ב פרק ב הלכה ב משנה מזבלין ומעדרין במוקשאות ובמודלאות עד ר"ה וכן בבית השלחים מזבלין ומפרקין ומאבקין ומעשנין עד ר"ה ר"ש אומר אף נוטל הוא את העלה מן האשכול בשביעית מסקלין עד ר"ה מקרסמין ומרזדין ומפסלין עד ר"ה ר' יהושע אומר בזירודה וכפיסולה של חמישית כן של ששית ר"ש אומר כל זמן שאני רשאי בעבודת האילן אני רשאי בפיסולו:

דף ג,ב פרק ב הלכה ב גמרא מזבלין ומעדרין במקשאות מהו לחרוש להם תני כל זמן שאת מותר לחרוש את מותר לזבל ולעדר אם אין את מותר לחרוש אין את מותר לא לזבל ולא לעדר אמר רבי יוסה ומתניתא אמרה

דף ד,א פרק ב הלכה ב גמרא כן מזבלין ומעדרין במקשיות ובמדלעות עד ר"ה וכן בית השלחין ותני עלה חורשים בית השלחין עד ר"ה רבי אומר עד לפני ר"ה שלשה ימים כדי שיזרע וישרש ויטע וישרש ואילן עושה שרשים לשלשה ימים רבי אומר עד לפני ר "ה ג' חדשים כדי שיזרע אורז וישריש ויטע אורז וישריש מעבירין את היבולת מפר קין בעלין. מאבקין עושין לה אבק. מעשנין מתנינן לה תני מכוונין מצדדין מכוונין לה מצדדין חברייא אמרי עושין לה דוקרין רבי יוסה אומר תולה לה אכן תני מוותרין ומשמטין כיני מתניתא מוותרין בגפנים ומשמטין בקנים מקום שנהגו לוותר ולשמט קודם לחג מוותרין ומשמטין קודם לחג לאחר החג מוותרין ומשמטין לאחר החג ר"ש אומר ובלבד מן הבקעה ולמעלה ק' ירמיה בשם ר' הושעיה נוטל את הקבוצין עמה. ר"ש אומר אף נוטל הוא את העלים מן האשכול בשביעית מחלפא שיטתיה דר"ש תנינא תמן ממרסין את האורז בשביעית דברי רבי שמעון אבל לא מכסחין וכא הוא אומר אכין שנייא הוא הכא שהוא כמציל מן הדליקה: מסקלי' עד ר"ה כו'. תמן תנינן המסקל נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ וכא את אמר הכין א"ר יונה כאן בתלוש כאן כרבי יהושע בקירסום דאינון תרין תנאין מסקלין עד ר"ה מקרסמין ומזרדין מפסלין עד ר"ה כרבנן רבי יהושע אומר כזירודה וכפיסולה של חמישית וכן של ששית הוי תלתא תנאין אינון מסקלין עד ר"ה מקרסמין ומזרדין ומפסלין עד ר"ה כרבנן רבי יהושע כזירודה וכפיסולה של חמישית וכן של ששית ואפילו יותר מכאן ר"ש אומר כל זמן שאני רשאי בעבודת האילן רשאי אני בפיסולו עד העצרת:

דף ד,א פרק ב הלכה ג משנה מזהמין את הנטיעות וכורכין אותן וקוטמין אותן ועושין להם בתים ומשקין אותן עד ר"ה ר"א ב"ר צדוק אומר אף משקה הוא את הגוף בשביעית אבל לא את העיקר סכין את הפגין ומנקבין אותן עד ר"ה פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית ושל שביעית שיצאו למוצאי שביעית לא סכין ולא מנקבין אותן רבי יהודה אומר מקום שנהגו לסוך אין מסכין מפני שהיא עבודה מקום שלא נהגו לסוך סכין ר"ש מתיר באילן מפני שהוא רשאי בעבודת האילן:

דף ד,א פרק ב הלכה ג גמרא מזהמין את הנטיעות מתני' דרבי ברם כרבנן מזהמין מתליעין בשביעית אבל לא במועד

דף ד,ב פרק ב הלכה ג גמרא כאן וכאן אין מגזמין אבל נוטל הוא את הרואה רבי יוסה אמר ר' אבונה בעי מה בין המזהם לעושה לה בית המזהם אינו אלא כמושיב שומר בית עושה לה צל והיא גדילה מחמתן תמן תנינן המבקע בזית לא יחפה בעפר אבל מכסה היא באבנים וקש רבי יונה אמר רבי אבונה בעי מה בין קשין מה בין עפר קשין אינן אלא כמושיב שומר עפר עושה לה טינא והיא גדילה מחמתה תני רבי יוסי בן כיפר אמר משום ר' לעזר בן שמוע ב"ש אומרים משקה על הנוף ויורד על העיקר ב"ה אומרים משקה בין על הנוף בין על העיקר דבית רבי ינאי משקה בסלא אמר רבי יצחק בר טבלייא משקה בסלא אמר רבי חייא בר בא רבי יודן בר גורייא משקה בסליא ועדר וכי מתכוונין לעבודת הארץ ביומי דרבי חייא בר בא הוון משקין דיקלייא בכנישתא חדתא וחרוותא. סכין את הפגין אנן תנינן סכין את הפגין תניי דבית ר' ואילו הן פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית

ר"א כמתני' רבי יוחנן כהדא דתניי דבית דבי רבי על דעתיה דר"א לא בא רבי יהודה אלא להקל ע"ד דר' יוחנן לא בא ר' יהודה אלא להחמיר:

דף ד,ב פרק ב הלכה ד משנה אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ר"ה ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקור רבי יהודה אומר כל הרכבה שאינה קולטת לג' ימים שוב אינה קולטת רבי יוסי ור"ש אומרים לשתי שבתות:

דף ד,ב פרק ב הלכה ד גמרא אין נוטעין ואין מרכיבין כו'. רבי לעזר בשם רבי יוסי בר זימרא בסתם הא דבר ברי שחרש מותר אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ר"ה ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקור לא עקר פירותיו מה הן רבי בא רבי לא הוו יתבין בצור אתא עובדא קומיהון הורי רבי לא ישפכו פירותיו אמר ר' בא אני לא נמניתי עמהן בעליית אמרין נצא לחוץ נלמוד נפקון ושמעון רבי יונה רבי יצחק בר טבלייא בשם רבי לעזר אין מחדשין על הגזירה רבי יוסה רבי יצחק בר טבלייא בשם רבי לעזר אין מוסיפין על הגזירה נטעו ומת בנו מהו שיהא מותר לקיימו תני ר' יעקב בר אביי דברדליה נוטעו ומת בנו אסור לקיימו ואתיא כמ"ד מפני החשד אבל מפני הביניי אב בנו בונה תני הנוטע המבריך המרכיב שלשים יום לפני ר"ה עלתה לו שנה תמימה ואסור לקיימו בשביעית אבל אמרו פירות נטיעה זו אסורין עד חמשה עשר בשבט ומה טעם אמר רבי יוסא בשם רבי יוחנן ובשנה מה את ש"מ אמר ר"ז שלוש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל ובשנה

דף ה,א פרק ב הלכה ד גמרא אמר רבי אבא בר ממל קומי רבי זעירא נראין הדברים כשנטעו לפני ר"ה שלושים יום הא אם לא נטעו שלושים יום לפני ר"ה איתא חמי שנה שלימה עלתה לו ואת אמרת הכן א"ל ואין כיני ואפילו נטעו שלשים יום לפני ר"ה יהא אסור עד שלשים יום לפני ר"ה מיי כדון אמר רבי מנא מכיון שעומד בתוך שנתו של אילן משלים שנתו:

דף ה,א פרק ב הלכה ה משנה האורז והדוחן והפרגין והשומשמין שהשרישו לפני ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית ואם לאו אסורין בשביעית ומתעשרין לשנה הבאה ר"ש שזורי אומר פול המצרי שזרעו לזרע בתחילה כיוצא בהן ר"ש אומר אפונים הגימלונים כיוצא בהן ר"א אומר אפונים הגימלונים שתרמלו לפני ר"ה:

דף ה,א פרק ב הלכה ה גמרא האורז והדוחן כו': בפירות הלכו אחר שליש ובאורז אחר השרשה ובירק בשעת לקיטתו איסורו מניין שהילכו בפירות אחר השליש מגרנך מיקביך מגרנך ולא כל גרנך מיקביך ולא כל יקביך מעתה אפי' פחות משליש אמר ר"ז כתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא נזרע ומצמיח יצא פחות משליש שאינו נזרע ומצמיח מעתה שליש הראשון לשעבר ושליש השני לבא אמר רבי יוחנן מחג הסוכות מה חג הסוכות לבא ואת מהלך בו לשעבר ואילו הואיל וזה לבא את מהלך בהן לשעבר נאמר אף באורז ובדוחן ופרגין ובשומשין כן רבי חונא בר חייא אמר שא"א לעמוד עליו מתיבין לחונא בר חייא והתני צובר את גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו אמר רבי יוסה קיימא חונה בר חמא רבי יונה חונה בר חייא בשם שמואל כתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך מעשר אחד את מעשר בשנה אחת ואין את מעשר שתי מעשרות בשנה א' התיבין הרי פול המצרי הרי הוא שני מעשרות בשנה אחת דתני צובר את גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו

דף ה,ב פרק ב הלכה ה גמרא אמר רבי זעירא כתיב שש שנים תזרע שדך ואספת ששה זורעין וששה אוספין לא ששה זורעין ושבעה אוספין אמר רבי יונה בשיתה לי נן יכלין קיימן אלא בז' אלא כיני ששה זרעין ושבעת אוספין לא ששה זרעין וחמשה אסיפין התיבון הרי פול המצרי הרי ששה זורעין וחמשה אוספין דתני צובר גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו מניין שהילכו בירק אחר לקיטתו עישורו מגרנך ומיקבך מה גורן ויקב שהן חיין ממי השנה שעברה את מהלך בהן לשעבר ואילו הואיל והן חיין ממי השנה הבאה את מהלך בהן לבא התיבון הרי פול המצרי זרעו לזרע מתעשר לשעבר זרעו לירק מתעשר לבא וקסמיה בידיה זרעו לזרע הוא חיי ממי השנה שעברה זרעו לירק הוא חיי ממי השנה הבאה: ר"ש שזורי אומר כו'. מהו תרמילו עבדין קנקולין רבי בא בר זבדיב שם ר"ש בן לקיש הלכה כר"ש השזורי אמר רבי יוסה הורי רבי לעזר לרבי שובתי דצדוקי כהדא דר"ש שזורי תני שש מידות אמרו חכמים בפול מצרי זרעו לזרע מתעשר לשעבר זרעו לירק מתעשר לבא זרעו לזרק ולירק או שזרעו לזרע וחישב עליו לירק מעשר מירקו על זרעו ומזרעו על ירקו בשהביא שליש לפני ר"ה אבל אם הביא לאחר ר"ה זרעו מתעשר לשעבר וירקו מתעשר בשעת לקיטתו עישורו בשלקט ממנו לפני ר"ה אבל אם לקט ממנו לאחר ר"ה בין זרעו בין ירקו מתעשר לבא זרעו לזרע וחישב עליו לירק באין מחשבה זרעו לירק וחישב עליו לזרע לעולם אין מח שבת זרע חלה עליו אלא אם כן מנע ממנו שלושה מורביות כשהביא שליש לפני ר"ה אבל אם הביא שליש לאחר ר"ה אפילו לא מנע ממנו שלשה מורביות: זרעו לזרע ועשה כולו קצצין גמורים ומקצתן לא עשה הדא הוא צובר גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו תני רבי אבדומי דחיפה אפילו לא עשה כולו קצצין גמורין לפני ר"ה זרעו מתעשר לשעבר וירקו בשעת לקיטתו עישורו אר"י והוא שהביא שליש למחשבת זרע אבל אם הביא שליש למחשבת ירק אפשר לומר זרעו מתעשר לשעבר וירקו בשעת לקיטתו עישורו

דף ו,א פרק ב הלכה ה גמרא ואת אמרת צובר את גורנו לתוכו ונמצא מתעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו. זרעו לזרע לפני ראש השנה נכנסה שביעית בין זרעו בין ירקו מותר זרעו לירק לפני ר"ה שביעית ונכנסה שביעית בין זרעו בין ירקו אסור זרעו לזרע ולירק לפני ר"ה השביעית ונכנסה שביעית פשיטא זרעו מותר ירקו מהו תני רבי חייא אסור תני רבי חלפתא בן שאול מותר מאן דאמר מותר דבר תורה מ"ד אסור מפני מראית עין רבי סימון בר זבדי בעי קומי רבי יוסי ואפילו להאכיל את בהמתו יהא אסור מפני מראית עין אמר ליה לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו ולא יהא לוקט על האומן א"ר יוסה ב"ר בון אם נעקרו הנימה מותר ואפילו כמ"ד אסור היה לוקט ונמצא בתוכו ירק מותר כהדא בר נש עאל טעון עשר מיסרין דלובי מעשר לרבי ירמיה א"ל לא תיעבד כן לא תלקוט אלא צורכה דלפצה זרעו לפני ר"ה השמינית ונכנסה שמינית בין זרעו בין ירקו אסור זרעו לירק לפני ר"ה השמינית ונכנסה שמינית בין זרעו בין ירקו מותר זרעו לזרע ולירק לפני ר"ה שמינית ונכנסה שמינית זרעו אסור וירקו מותר:

דף ו,א פרק ב הלכה ו משנה בצלים הסריסים ופול המצרי שמנע מהן מים שלושים יום לפני ר"ה מתעשרים לשעבר ומותרין בשביעית ואם לאו אסורין בשביעית ומתעשרין להבא ושל בעל שמנע מהם מים שתי עונות דברי ר"מ וחכמים אומרים שלוש:

דף ו,א פרק ב הלכה ו גמרא מהו בצלים הסריסין אילין בצלייא כופרייא דלא עבדון זרע אמר רבי מנא כיון שמנע מהם מים שלושים יום לפני ר"ה נעשו כבעל ר' יונה בעי למפרע הוא נעשה זרע <זרעו> מכן לבא מה נפק מביניהון לקט בתוך שלושים ולאחר שלושים אין תימר למפרע הוא נעשה זרע מעשר מזה על זה אין תימר מכן ולבא אינו מעשר מזה על זה:

דף ו,א פרק ב הלכה ז משנה הדילועין שקיימן לזרע אם הוקשו לפני ר"ה ונפסלו מאוכל מותר לקיימו בשביעית ואם לאו אסור לקיימו בשביעית התימרות שלהן אסור בשביעית מרביצין בעפר לבן דברי ר"ש ראב"י אוסר ממרסין באורז בשביעית דברי ר"ש אבל לא מכסחין:

דף ו,א פרק ב הלכה ז גמרא למה לי הוקשו אפי' לא הוקשו מכיון שהוקשו נעשו כשאר זירעוני גינה שאינן נאכלין כיצד הוא בודק רבי יוסי בן חנינא אומר עוקצו אם נתאחה אסור ואם לאו מותר רבי יונה בוצרייא אמר קרמולין פטורין מן המעשר הדא דתימר עד שלא עשו דילועין אבל אם עשו דילועין כירק הן מאן הורי כן רבי יוסי באילין עלי קולקסייא שאסור לגמות בהן מים מפני שהצבאים אוכלין אותן. מרבצין בעפר לבן

דף ו,ב פרק ב הלכה ז גמרא דברי ר"ש ראב"י אוסר אתיא דר"ש כרבנן ודראב"י כשיטתיה דתנינן תמן מושכין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקו את כלה שדה כולה רבי מנא אמר לה סתם רבי אבין בשם שמואל בסתם חולקין מה נן קיימין אם במרווחין דברי הכל אוסר אם ברצופין ד"ה מותר אלא כי נן קיימין בנטועין מטע עשר לבית סאה ראב"י עבד לון במרווחין ורבנן עבדין לון כרצופין הא רבנן אמרין במרווחין אסור להשקות מהו להמשיך נילף הדא דרבנן מן דראב"י כמה דראב"י אמר במרווחין אסור להשקות ומותר להמשיך כן רבנן אמרין מותר להמשיך ואסור להשקות לא כן סברינן מימר במרווחין דברי הכל אסור והן עפר לא כמרווחין הוא אלא כאן בשביעית וכאן במועד מה בין שביעית מה בין מועד שביעית על ידי שהוא מותר במלאכה התירו בין דבר שהוא טורח בין דבר שאינו טורח מועד על ידי שאסור במלאכה לא התירו אלא דבר שהוא אבד ובלבד דבר שאינו טורח ואית דבעי נשמעינה מן הדא שביעית ע"י שזמנה מרובה התירו מועד ע"י שזמנו קצר אסור ואותן שבעת ימים אחרות לא מסתברא מיעבדינון כשבע ימי הרגל ויהיו אסורין אשכח תני מרביצין בעפר לבן בשביעית אבל לא במועד דברי רבי שמעון ורבי אליעזר בן יעקב אוסר:

מסכת שביעית פרק ג

דף ו,ב פרק ג הלכה א משנה מאימתי מוציאים זבלין לאשפתות משיפסקו עובדי עבודה דברי ר"מ רבי יהודה אומר משיבש המתוק רבי יוסי אומר משיקשור עד כמה מזבלין עד שלוש אשפתות לביתס אה של עשר עשר משפלות ושל לתך לתך מוסיפים על השאפלות ואין מוסיפין על האשפתות ר"ש אומר אף על האשפתות:

דף ו,ב פרק ג הלכה א גמרא מאימתי מוציאין כו'. עד שלא פסקו עובדי עבודה מהו שיהא מותר לעשות אשפה על פתח חצירו סילני שאל לר' חייא בר בא ואמר ליה רבי

אמר שרא ליה והוון אמרין דו נסב והורי על גרמיה לצאת לחוץ לארץ דלא למיסב מעשר מעתה אפילו משפסקו עובדי עבודה יהא אסור מפני מראית עין שלא יהו אומרים לתוך שדה בית השלחין שלו הוא מוציא יודעין הן בני עירו אם יש לו בית השלחין אם אין לו אמר רבי יוסי הדא אמרה לא חשו לעוברין ושבין מפני מראית עין באיסור ב' פרקים מהו שיהא מותר לעשות כסדר הזה נישמענא מן הדא מוכרין ומוציאין זבלים עם העושין שביעית עד ר"ה עם העכו"ם עם הכותי אפילו בשביעית ובלבד שלא יפרוק את המשפלות לא אמר אלא ובלבד שלא

דף ז,א פרק ג הלכה א גמרא יפרוק את המשפלות הא לצאת מוציא הדא אמרה שהוא מותר ואין תימר שהוא אסור יהא אסור להוציא משיבש המתוק פקועה א"ר מנא ההן פקועה דבקעתא משיקשר משיעשה קשרין קשרין אמר רבי חנניא מכיון שנתקשר בו קשר העליון מיד הוא יבש ותני עלה קרובים דבריהם להיות שווין א"ר ירמיה בפוחת מן האשפלות הא שתים מותר רבי יוסי בעי אם בפוחת מן האשפלות הא שתים אסור אלא כי נן קיימין העושה יותר מן כשיעור כהדא דתני אין מוסיפין לא על המשפלות ולא על האשפתות דברי ר"מ וחכ"א מוסיפין על המשפלות לא בכשיעור ודכוותה אין מוסיפין על האשפתות אפילו בכשיעור:

דף ז,א פרק ג הלכה ב משנה עושה אדם את שדהו שלש שלש אשפתות לבית סאה יותר מכאן אסור דברי ר"ש וחכ"א עד שיעמיק ג' או עד שיגביה שלשה עושה אדם את זבלו אוצר ר"מ אומר עד שיעמיק ג' או עד שיגביה שלשה היה לו דבר מועט מוסיף עליו והולך ר"א בן עזריה אומר עד שיעמיקו או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע:

דף ז,א פרק ג הלכה ב גמרא ולמה תניתה תריין זימנין כאן בפוחת מן האשפלות ברם הכא בעושה כשיעור ותני כן על דרבי שמעון ובלבד שלא יפחות לאשפה משלש משפלות וחכמים אוסרין

דף ז,ב פרק ג הלכה ב גמרא בעושה יותר מכשיעור אבל בכשיעור בשלשה מקומות מותר במקום אחד לא כל שכן פתר לה תרין פתרין כשהיה לו דבר מועט בתוך שדהו בשביעית הרי זה מוסיף עליו והולך. משפסקו עובדי עבודה רבי ליעזר בן עזריה אוסר מ"ט דראב"ע שמא לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו מקום פתר לה פתר חורן כשהיה לו דבר מועט בתוך ביתו ערב שביעית והוא מבקש להוציאו בתוך שדהו שביעיתה רי זה מוסיף עליו והולך משפסקו עובדי עבודה ראב"ע אוסר שמא לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אורו המקום ולא כבר הוא מזובל מערב שביעית רבי בא רבי ירמיה ב"ר בון בר חייא בשם רבי בא בר ממל מפני מראית עין עד שיוציא עשר משפלות כאחת ולית לרבנן מפני מראית עין אמר רבי אידי דחוטרא סלו ומגריפו מוכיחין עליו שהוא עושה אשפה רבי יוסי ב"ר בון אמר אילין שמועתא דהכא דתנינן רבי אליעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה בתחלה במועד ובשביעית אמר רבי זעירא מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה רבי ירמיה רבי בון בר חייא בשם רבי בא בר ממל מפני מראית עין הוון בעין מימר מאן דאמר תמן מפני מראית עין והכא מפני מראית עין מ"ד מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה הכא מאי אית לך למימר לית לך אלא כהדא שמא לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו המקום מה נפק מביניהון חפר לעשות אמה של בניין הוון בעון מימר מאן דאמר מפני מראית עין והכא מפני מראית עין ומ"ד תמן מפני שהוא מכשיר את

צדדיה לזריעה הכא הרי אינו מכשיר את צדדיה לזריעה הכל מודים שאם היה לו שם סיד או צרורות או אבנים גיפסוס מותר:

דף ז,ב פרק ג הלכה ג משנה המדייר את שדהו עושה סהר לבית סאתים עוקר שלש רוחות ומשייר את האמצעיות נמצא מדייר בית ארבעת סאין רבן שמעון בן גמליאל אומר בית שמונת סאין היתה כל שדהו בית ארבעת סאין משייר ממנו מקצת מפני מראית עין ומוציא מן הסהר ונותן לתוך שדהו כדרך המזבלין:

דף ז,ב פרק ג הלכה ג גמרא תמן תנינן שדה שנתקווצה תזרע למוצאי שביעית ניטייבה או שנידיירה לא תזרע למוצאי שביעית א"ר יונה כיני מתני' הרוצה להעמיד צאן בתוך שדהו עושה סהר בית סאתים בכל עושין סיהרין במחצלאות ובקש ובאבנים אפילו שלשה חבלים זה למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין סהר לסהר

דף ח,א פרק ג הלכה ג גמרא כמלוא סהר אותו המקום חולב בו גוזז בו ומוליך ומביא את הצאן דרך עליה תני ר"ש בן לעזרא מר אם רצה תוקע את היתד בארץ ועושה סהרין בארבע רוחותיה של שמונת סאין אין מדיירין לא בשבתות ולא בימים טובים ולא בחולו של מועד אפי' בטובה ואינו רשאי להושיב שומר ולא לנער את הצאן ואם באו מאיליהן אין מסייעין אותן ואם היו עושין עמו בשבתות ובימים טובים הוא רשאי להושיב שומר ולנער את הצאן ואם באו מאיליהן מסייעין אותן תני רשב"ג אומר בשבת מדיירין בטובה וביום טוב במזונות ובחולו של מועד אפילו בשכר תני המוכר את הצאן אסור לנערה מהו לנערה מוליכה ממקום למקום הדא אמרה בששכרה לזמן מועט אבל בששכרה לזמן מרובה מותר אותו היום האחרון אסור רבי חונה בשם רבי נחמן בר יעקב ההן דאזל ליה לצורכה ולא מתעני ייזיל מן אתר לאתר והוא מתעני ייזיל מן אתר לאתר והוא מתעני רב בשם מר עוקבן חפריתה עיקר טב למעייא רבי חייא בר בא שאל עד שלא פסקו עובדי עבודה מהו שיהא מותר להוציא מן הסהר וליתן בתוך שדהו כדרך המזבלין:

דף ח,א פרק ג הלכה ד משנה לא יפתח אדם מחצב בתחילה לתוך שדהו עד שיהא בו שלוש מוריבות שהן שלוש על שלוש על רום שלוש שיעורן עשרים ושבע אבנים גדר שיש בו י' אבנים של משוי שנים שנים הרי אילו ינטלו שיעור גדר עשרה טפחים פחות מכאן מחצה וגוממו עד פחות מן הארץ טפח בד"א מתוך שלו אבל מתוך של חבירו מה שהוא רוצה יטול בד"א בזמן שלא התחיל בו ערב שביעית אבל אם התחיל בו מערב שביעית מה שהיה רוצה יטול:

דף ח,א פרק ג הלכה ד גמרא היאך עבידא תלתא זמנין מן תשע תשע זמנין מן תלת עשרין ושבע תני מחצב שבינו לבין חבירו ופתח בו חבירו בהיתר מותר ואם היתה ריקה אסור תמן תנינן הזיז מביא את הטומאה בכל שהוא הגזרה והגובלית בפותח טפח אמר ר"ח בר בא הדא אמרה זה שהוא מקבל נדבך מחבירו צריך לעשות לא ארבעה טפחים כדי מקום א"ר יוסי מתני' אמרה כן ובמה אמרו הזיז מביא את הטומאה בכל שהוא בזיז שהוא גבוה מן הפתח ג' נדבכין שהן שנים עשר טפח ולמה תנינן נדבכין למדת הדין ר"ח בר בא שאל אינון שיעורין כאינון שיעורייא הכא את אמר שיעור גדר עשרה טפחים פחות מכאן מחצב וכא את אמר הכין מה אנן קיימין אם כשהיו ב' נדבכין ניתני שמונה טפחים אם כשהיו ג' ניתני שנים עשר טפחים א"ר יוסי צא חצי טפח לסיתות מכאן וחצי טפח לסיתות מכאן וכן לחבריה נמצא

דף ח,ב פרק ג הלכה ד גמרא ג' נדבכים של עשרה טפחים פחות מכאן אינו לא גדר ולא מחצב תני א"ר יודא בד"א בזמן שלא נתכוין לתיקון שדהו אבל אם נתכוין לתיקון שדהו אפי' יותר מכאן מותר אמר רשב"ג בד"א בזמן שלא נתכוין לתיקון שדהו אבל אם נתכוין לתקן שדהו אפילו פחות מכאן אסור א"ר ביבי הורי רבי יוסי כהדא תניא לקולא:

דף ח,ב פרק ג הלכה ה משנה אבנים שזיעזעתן המחרישה או שהיו מכוסות ונתגלו אם יש בהן שתים של משוי שנים שנים הרי אלו ינטלו והמסקל את שדהו נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ וכן גרגיר של צרורות או גל של אבנים נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ אם יש תחתיהן סלע או קש הרי אלו ינטלו:

דף ח,ב פרק ג הלכה ה גמרא לא סוף דבר בשזיעזעתן המחרישה אלא אפילו מחרישה עתידה לזעזען אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן אם יש בכל א' וא' של משאוי שנים שנים הרי אלו ינטלו. רבי יעקב בר בון בשם ר"ש בן לקיש זאת אומר' אסור ללקט צרורות מתוך שדה חבירו דו מנכש ויהב עיסביה עליהן הדא דתימא בבקעה אבל בהרים וטרשים וטיבו השב ליה:

דף ח,ב פרק ג הלכה ו משנה אין בונין מדריגות על פי גיאיות ערב שביעית משפסקו הגשמים מפני שהוא מתקנו לשביעית אבל בונה הוא בשביעית משפסקו גשמים מפני שהוא מתקינו למוצאי שביעית ולא יסמוך בעפר אבל עושהו חייץ כל אבן שהוא יכול לפשוט את ידיו וליטלה הרי זו תינטל:

דף ח,ב פרק ג הלכה ו גמרא רבי קריספא בשם רבי יוחנן חנני בן גמליאל באיסור שני פרקי' היא מתניתא תני רבי יהודה ורבי נחמיה אוסרין לא ביאסור ב' פרקים וכא באיסור ב' פרקים ר' שמאי בעי אם באיסור שני פרקים בהדא תנינן לחרוש מותר ולבנות אסור

דף ט,א פרק ג הלכה ו גמרא אלא בהיתר שני פרקים אם בהיתר שני פרקים בהדא תנינן אבל בונה הוא בשביעית משפסקו הגשמים מפני שהוא מתקינן למוצאי שביעית אמר רבי מנא יאות אמר רבי שמאי הדא קמייתא לחרוש מותר מפני שהוא מתקינן למוצאי שביעית לבנות אסור מפני שהוא מתקינן לשביעית מתניתא לא אמרה כן אלא אבל בונה הוא בשביעית משפסקו הגשמים מפני שהוא מתקינן למוצאי שביעית לא יסכך בעפר אבל עושהו חייץ מהו חייץ חייץ לה כמה דתימר (יחזקאל יג) והוא בונה חייץ:

דף ט,א פרק ג הלכה ז משנה אבני כתף באות מ"מ והקובלין מביאין מ"מ ואילו הן אבני כתף כל שאינה יכולה לינטל באחת יד דברי ר"מ רבי יוסי אומר אבני כתף כשמן כל שהן ניטלות שלוש או שתים על הכתף הבונה גדר בינו ובין ר"ה מותר להעמיק עד הסלע מה יעשה בעפר צוברו ברשות הרבים ומתקינו דברי רבי יהושע רבי עקיבה אומר כדרך שאין מקלקלין ברשות הרבים כך לא יתקן מה יעשה בעפר צוברו בתוך שדהו כדרך המזבלין וכן החופר בור ושיח ומערה:

דף ט,א פרק ג הלכה ז גמרא אבני כתף באות מ"מ אפי' מתוך שלו והקובלן מביא מ"מ אפילו פחות מאבני כתף רבי חייא בשם ר"י לא שנו אלא בינו לבין ר"ה הא בינו לבין חבירו אסור בשביעית אבל במועד אפי' בינו לבין ר"ה אסור בפירצה שהיא סגה את העפר אבל בפירצה שאינה סגה את העפר מותר לגודרה בשביעית ותני כן כל פירצה שהיא סגה בעפר אסור לגודרה בשביעית ושאינו סגה את העפר מותר לגודרה בשביעית שאינה מכשלת את הרבים אבל אם היתה מכשלת הרבים אע"פ שאינה סגה את העפר

מותר לגודרה בשביעית כתיב (תהילים ג) ושם דרך אראנו בישע אלהים שנייא היא הכא שהוא תיקון וסופו לקילקול דאמר ר"ש בן לקיש שאול לא זכה
דף ט,ב פרק ג הלכה ז גמרא למלוכה אלא ע"י שהיה זקינו מדליק נר לרבים נקרא שמו נר כתוב אחד אומר ונר הוליד את קיש וכתוב אחד אומר וקיש בן אביאל והלא אביאל היה שמו אלא ע"י שהיה זקינו מדליק נר לרבים נקרא שמו נר רבי אבין בעי עד שלא פסקו עובדי עבודה מהו לצבור עפר בתוך שדהו כדרך המזבלין:

מסכת שביעית פרק ד

דף ט,ב פרק ד הלכה א משנה בראשונה היו אומרים מלקט אדם עצים ואבני' ועשבים מתוך שלו כדרך שהוא מלקט מתוך של חבירו את הגס הגס ומשרבו עוברי עבירה התקינו שיהא זה מלקט מתוך של זה וזה מלקט מתוך של זה שלא בטובה ואין צריך לומר שיקצץ להן מזונות:
דף ט,ב פרק ד הלכה א גמרא בראשונה היו אומרים כו' אמר רבי יונה הכין צורכה מיתני בראשונה היו אומרים מלקט אדם עצים ועשבים מתוך שלו את הגס הגס כדרך שהוא מלקט בשל חבירו בין דקים וגסים נחשדו להיות מלקטין דקים והן אומרים בגסין ליקטנו התקינו שהיא זה מלקט מתוך של זה וזה מלקט מתוך של זה שלא בטובה נחשדו להיות מלקטין בטובה והן אומרין שלא בטובה ליקטנו התקינו שיהו מביאין מן הקרוב ומן המצוי אמר רבי זעירא ראשונה מתקיימים היתה בהמתו שם בהמתו מוכחת עליו היתה כירתו שם כירתו מוכחת עליו ליקט בגסין מהו שיחזיר וילקט מן הגסים שבדקים אם אמר את כן אף הוא מלקט כל שדהו בשביעית היתה שדהו מליאה גסין תרתין מתניין חדא אמרי שדי וחדא אמרה אסור המסקל שדהו נוטל את העליונים ומניח את הנוגעות בארץ הדא אמרה שדי איזהו המודל אחת או שתים הדא אמרה אסור אף במועד כן אשכח תני מלקט אדם עצים ועשבים מתוך שלו את הגס הגס כדרך שהוא מלקט מתוך של חבירו בין דקין בין גסין בשביעית אבל לא במועד אף באבנים כן אשכח תני אף באבנים
דף י,א פרק ד הלכה א גמרא הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות רבי יוסי בשם מנחם רבי עקיבה עבד כשיטתיה חמא חד איזמר כרמא א"ל ולית אסור א"ל לעקלין אנא בעי הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות:
דף י,א פרק ד הלכה ב משנה שדה שנתקווצה תיזרע למוצאי שביעית שניטייב' או שנידיירה לא תזרע למוצאי שביעית שדה שניטייבה ב"ש אומרים אין אוכלין פירותיה בשביעית וב"ה אומרים אוכלין ב"ש אומרים אין אוכלין פירות שביעית בטובה ובית הלל אומרים בטובה ושלא בטובה רבי יהודה אומר חילוף הדברים זה מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה:
דף י,א פרק ד הלכה ב גמרא שדה שנתקווצה כו' תמן אמרין בשניטלו קוציה ורבנן דהכא אמרין בשחריש על דעתייהו דרבנן דהכא איזהו הטיוב כל העם חורשין פעם א' והוא חורש שני פעמים וכא כן אמר רבי יוסי ב"ר בון תמן אין המלכות אונסת ברם הכא המלכות אונסת בראשונה כשהיו המלכות אונסת הורי רבי ינאי שיהו חורשין חרישה

ראשונה חד רשיעא הוה אני עבר חמיתון דמיין קובעתא אמר לון האיסטו שרא לכון מירדי שרא לכון דמיין קובעתה אמר רבי יעקב בר זבדי קומי רבי אבהו לא כן אמר רבי זעירא ורבי יוחנן בשם רבי ינאי רבי ירמיה רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק נמנו בעליית בית נתזה בלוד על כל התורה מניין אם יאמר עכו"ם לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכת דמים יעבור ולא יהרג הדא דתימר בינו לבין עצמו אבל ברבים אפילו מצוה קלה לא ישמע לו כגון לולינוס ופפוס אחיו שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן אמר לא מתכוין משמדתכון ולא איתכווין אלא מיגבי ארנונין כמה הם רבים רבנין דקיסרין אמרי עשרה דכתיב

דף י,ב פרק ד הלכה ב גמרא (ויקרא כג) ונקדשתי בתוך בני ישראל רבי אבונה זעירא חמנוניה פרי חורי חמרא בשבתא רבי יונה ורבי יוסי הורין מפי לארסקינס בשובתא אמר רבי מנא קשיתי קומי רבי יונה אבא לא כן אמר רבי זעירא רבי יוחנן בשם רבי ינאי רבי ירמיה רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק נמנו בעליית בית נתזה בלוד על כל התורה כולה מניין אם יאמר עכו"ם לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה חוץ מן העבודה זרה וגילוי עריות ושפיכת דמים יעבור ולא יהרג הדא דתימא בינו לבין עצמו אבל ברבים אפילו מצוה קלה לא ישמע לו כגון לוליינוס ופפוס אחיו שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן אמר לא אתכווין משמדתון ולא אתכווין אלא מיכל פיתא חמימה כמה הם רבים רבנן דקיסרין אמרין עשרה דכתיב (שם) ונקדשתי בתוך בני ישראל רבי אבונה בעי קומי רבי אימי עכו"ם מהו שיהו מצווין על קידוש השם א"ל ונקדשתי בתוך בני ישראל מצווין על קידוש השם ואין העכו"ם מצווין על קידוש השם ר' נסא בשם ר' אלעזר שמע להן מן הדא (מלכים ב ה) לדבר הזה יסלח ה' לעבד וגו' ישראל מצווין על קידוש השם ואין העכו"ם מצווין על קידוש השם רבי אבא בר זמינא הוה מחייט גבי חד ארמאי ברומי אייתי ליה בשר דנבילה א"ל אכול אמר ליה לינא אכיל א"ל אכול דלכן אנא קטילנא לך א"ל אין בעית מיקט קטיל דנא לינא מיכל בשר דנבלה א"ל מהן מודע לך דאילו אכלת הוינא קטיל לך או יהודיי יהודיי או ארמאי ארמאי אמר ר' מנא אילו הוה ר' אבא בר זמינא שמע מיליהון דרבנן מיכל הוה: טייבה ומת בנו מהו שיהא מותר לזורעה ר' יעקב בר אחא ר' אימי בשם רבי יוסי בי ר' חנינא טייבה ומת בנו מותר לזורעה טייבה ומכרה אסור לזורעה עבר וזרעה מותר שלא גזרו אלא על הגדר שהוא יכול לעמוד בו טייבה בזמן הזה מהו רבי ירמיה סבר מימר שרי אמר ר' יוסי ולא שמיע רבי ירמיה שהוא לוקה לא שמיע שהוא פסול מן העדות חזר ואמר אין דהוא שמיע אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה אמר רבי חזקיה אתותבת קומי רבי ירמיה דאמר וכי אין זה בית דין עמד וביטל חייליה דרבי ירמיה מן הדא בת ישראל שבאת להדליק מן הכהנת טובלת את הפתילה בשמן שריפה ומדלקת רבי חונא בשם דבית רבי ינאי שעת משלחת זאבים היתה ולא עמד בית דין וביטל כמה דתימר תמן לא עמד בית דין וביטל וכא לא עמד בית דין וביטל ודכוותה מאימתי אדם זוכה בפירותיו בשביעית ר' ירמיה סבר מימר משיתנם בתוך כליו רבי יוסי סבר מימר אפילו נתנם לתוך כליו לא זכה בהו דהוא סבר דאינון דידיה ולית אינון דידיה כהדא רבי טרפון ירד לאכול קציעות מתוך שלו שלא בטובה כבית שמאי

דף יא,א פרק ד הלכה ב גמרא חמונ' סנטוריה ושרון חבטון עלוי חד חמא גרמיה בסכנה אמר לון בחייכון אמרין גו בייתי' דטרפון עתדין ליה תכריכין כד שמעון כן אישתטחון על

אפיהון אמרין ליה רבי שרי לן אמר לון ייתי עלי על כל חוטרא וחוטרא דהוה נחית עלי הוינא שרי לכון על קדמייא באילין תרתין מילייהו נהג רבי טרפון כב"ש וסכין כחדא ובקריאת שמע ר' אבהו בשם רבי חנינא בן גמליאל כל ימיו של ר' טרפון היה מתענה על הדבר הזה ואמר אוי לי שנתכבדתי בכתרה של תורה:

דף יא,א פרק ד הלכה ג משנה חוכרין גידין מן העכו"ם בשביעית אבל לא מישראל ומחזיקים ידי עכו"ם בשביעית אבל לא ע"י ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום:

דף יא,א פרק ד הלכה ג גמרא רבי חייא רבי אימי חד אמר חרש בה טבאות ואנא נסב לה מנך בתר שמיטתא וחרנא אמר אישר מאן דאמר חרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינך בתר שמיטתא מהו שואלין בשלומן אישר מ"ד אישר מהו שואלין בשלומן בשלום ישראל שלום עליכם דלמא רבי חיננא בר פפא ורבי שמואל בר נחמן עבדון על חד מחורשי שביעית אמר ליה רבי שמואל בר נחמן אישר א"ל רבי חיננא בר פפא לא כן אולפן רבי (תהילים קכט) ולא אמרו העוברים מכאן שאסור לומר לחורשי שביעית אישר א"ל לקרות אתה יודע לדרוש אין אתה יודע ולא אמרו העוברים אלו עובדי כוכבים שהן עוברין מן העולם ולא אמרו לישראל ברכת ה' עליכם מה ישראל אומרים ברכנו אתכם בשם ה' לא דייכם כל הברכות הבאות לעולם בשבילנו ואין אתם אומרים לנו בואו וטלו לכם מן הברכות הללו ולא עוד אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים וזימיות גולגליות וארנוניות הורה רבי אימי לרדות עמו:

דף יא,א פרק ד הלכה ד משנה המידל בזיתים ב"ש אומרים יגום וב"ה אומרים ישרש ומודים במחליק עד שיגום ואיזהו המידל א' או שנים המחליק ג' זה בצד זה במה דברים אמורים מתוך שלו אבל מתוך של חברו אף המחליק ישרש המבקיע בזיתים לא יחפהו בעפר אבל מכסהו באבנים או בקש אין קוצצין בתולת שקמה בשביעית מפני שהיא עבודה רבי יהודא אומר כדרכו אסור אלא או מגביה עשרה טפחים או גומם מעם הארץ:

דף יא,א פרק ד הלכה ד גמרא המידל בזיתים מהו המידל נוטל אחד ומניח שנים או נוטל שנים ומניח א' תני דבית רבי נוטל א' ומניח שנים והא תנינן המחליק בגפנים שלשה זה בצד זה הא מידל נוטל שנים ומניח א' אמר רבי יונה מתניתא במידל בה בתחילה ומה דתני דבית רבי במידל מכבר אין מציתין את האור באישת של קנים מפני שהיא עבודה רשב"ג מתיר וכן בחולות רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו בתוך שדה מותר ובלבד שלא יסמוך את המענה תני אבא שאול אומר מבדין בחרשים וגומם עם הארץ ובלבד שלא יקוץ בקורדם אין בודקין את הזרעים באדמה בעציץ אבל בודקין אותן בגללים בעציץ ושורין אותן בשביעית למוצאי שביעית ומקיימין את האלווי בראש הגג ולא משקין אותן

דף יא,ב פרק ד הלכה ד גמרא אין תולין תוכין בתאנה כיצד הוא עושה מייתי יחור מתאנה שטר ותולה בה ואמר לה הדא עבדת ואת לית את עבדת ולא כן תנא אילן שהוא מנבל פירותיו סוקרין אותו בסקרא ומטעינן אותו אבנים ומבהתין ליה דיעבוד אמר תמן דלא יתן פירותיו והכא דיעבוד לכתחילה אין מרכיבין דקלים מפני שהיא עבודה שלא תאמר הואיל וחזי רובה שרי הוא לפום כן צריך מימר אסור משלשה ועד תשעה היא מתניתא:

דף יא,ב פרק ד הלכה ה משנה המזנב בגפנים והקוצץ בקנים רבי יוסי הגלילי אומר ירחיק טפח ור' עקיבה אומר קוצץ כדרכו בקרדום במגיל ובמגירה ובכל מה שירצה אילן שנפשח קושרין אותו בשביעית לא שיעלה אלא שלא יוסיף:

דף יא,ב פרק ד הלכה ה גמרא תני הקוצץ בקנים ר' יודה אומר מקום שנהגו לקוץ יתוק לתוך יקוץ ומגביה טפח וקוצץ הקוצץ בקורות לא יהא מחליק ומדריג ומדריג ומחליק אלא מתכוין שיהא קציצתן שווה תני רשב"ג אומר מקום שנהגו להחליק ידריג לדרג יחליק וגומם עם הארץ ובלבד שלא יקום בקורדם ר' יוסי הגלילי כב"ש ורבי עקיבה כב"ה וכן אתינן מתניתין ר"י כב"ש ור"ע כב"ה אלא רבי יוסי הגלילי חשש לעבודת הארץ:

דף יא,ב פרק ד הלכה ו משנה מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית הפגין משהזריחו אוכל בהן פתו בשדה ביחילו כונס לתוך ביתו וכן כיוצא בהן בשאר שני שבוע חייבין במעשרות הבוסר משהביא מים אוכל בו פיתו בשדה הבאיש כונס לתוך ביתו וכן כיוצא בו בשאר שני שבוע חייבין במעשרות:

דף יא,ב פרק ד הלכה ו גמרא מהו בחילו רבי חייא בר בא אמר חייתה כמה דאת אמר (זכריה יא) וגם נפשם בחלה בי

דף יב,א פרק ד הלכה ו גמרא כתיב (ויקרא כה) ולבהמתך ולחיה אשר בארץ תהיה כל תבואתה לאכול רחב"ב אמר שתי תבואות אחת מן הבית ואחת מן השדה וכתיב (שם) מן השדה תאכלו את תבואתה. רבי יוסי בן חנינא בעי פגין מהו לעשות מהן מלוגמא מאחר שהוא אוכל בהן פתו בשדה יהא אסור או מאחר שהוא מכניסן לתוך הבית יהא מותר תמן תנינן הפגין והבוסר ר"ע אומר מטמא טומאה אוכלין ר"י בן נורי אומר משבאו לעונת המעשרות תני כאן מיד ולית כאן מיד רבי חנניא בשם ר"ל בפגי תאנים היא מתניתא הא בשאר כל הפגין אינן מטמאין טומאת אוכלין עד שיבאו לעונת המעשרות אמר ר"י מתני' אמרה כן הפגין משיזריחו אוכל בהן פתו בשדה ר' פדת בשם ר"י הכל מודין בשביעית הכל מודים חברייא אמרין שאינן מטמאין טומאת אוכלין הקור כעץ לכל דבר אלא שהוא נלקט בכסף מעשר וכפניות לאוכלין ונפטרין מן המעשרות דרש רבי יודה בן פזי בבית מדרש הקור אין קדושת שביעית חלה עליו רבי יוסה מפקדין על שואלייה אמרין לון מן לכון מימר כן והוון אמרין הוא אמר לן רבי יוסה מתניתא פליגא על רבי יודה בן פזי ומסייע לן דתני הפגין של שביעית אין שולקין אותן ובמסוייפות מותר מפני שהוא מלאכתן קור וכפניות הרי הן כעץ וכן אנו אומרין ועץ אסור לשולקו אלא בגין דקדושת שביעית חלה עליו לפום כן צריך מימר אסור גבי בוסר מה אית לך מימר אמר רבי אבון שכן דרך הקיהות אוכלות אותו:

דף יב,ב פרק ד הלכה ז משנה זיתים שהכניסו רביעית לסאה פוצע ואוכל בשדה הכניסו חצי לוג כותש וסך בשדה הכניסו שליש כותש בשדה וכונס לתוך ביתו וכן כיוצא בזה בשאר שני שבוע חייבין במעשרות ושאר כל פירות האילן כעונתן למעשרות כך עונתן לשביעית:

דף יב,ב פרק ד הלכה ז גמרא זיתים שהכניסו רביעית לסאה מהו שליש לוג מתניתא שהן עושין שלושה לוגין לסאה כתיב (ויקרא כה) כי יובל היא קודש תהיה לכם וגו' מה היא קודש אף תבואתה קודש רבי יוסי בן חנינא מנשק לכיפתא דעכו עד כה היא ארעא דישראל ר"ז עבד ירדנא במנוי רבי חייא בר בא מתעגל בהדא אליסוס דטבריא ר"ח רבא מתקל כיפי רבי חנניא מתקל גושייא לקיים מה שנאמר (תהילים סב) כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו:

דף יב,ב פרק ד הלכה ח משנה מאימתי אין קוצצין את האילן בשביעית ב"ש אומרים כל האילן משיוציא וב"ה אומרים החרובים משישלשלו והגפנים משיגרעו והזיתים משיניצו ושאר כל האילן משיוציא וכל האילן כיון שבא לעונת המעשרות מותר לקוצצו וכמה יהא בזית ולא יקצנו רובע רשב"ג אומר הכל לפי הזית:

דף יב,ב פרק ד הלכה ח גמרא תני רבי חנינא בר פפא חרובין שלשולן היא חנטן גפנים משיגרעו אמר רבי יונה משיזחילו מים כמה דאת אמר (איוב לו) כי יגרע נטפי מים יזוקו מטר לאידו זיתים משיניצו אמר ר' יונה משהכניסו רובע מה רובע נץ או רובע זיתים אמר רבי יונה לאי דו נץ שהוא עושה רובע זיתים אמר רבי יונה כתיב (דברים כח) כי ישל זיתיך חד לתלת מאה וארבעין קיים בה א"ר יונה כתיב (יואל ב) כי עץ נשא פריו מגיד שלא נשא פריו בעולם הזה וגפן ותאינה נתנו חילם מגיד שלא נתנו חילם בעה"ז א"ר יונה בשם ר' חמא בר חנינא המת בשבע שני גוג אין לו חלק לעתיד לבא סימנא דאכיל פרוטגמיא אכיל משתיתא שמע רבי יוסי ואמר ויאות עד כדון אית תותבה לעלמא דאתי רבי יונה בשם חייא בר אשי עתידין הן חבירין להתייגע מבתי

דף יג,א פרק ד הלכה ח גמרא כנסיות לבתי מדרשות מה טעם (תהילים פד) ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון רבנן דקיסרין אמרי קטני עכו"ם וחיילותיו של נ"נ לא חיין ולא נידונין ועליהן הוא אומר (ירמיהו נא) וישנו שנת עולם ולא יקיצו מאימתי קטני ישראל חיין רבי חייה רובה ור"ש ברבי חד אמר משיולדו וחד אמר משידברו מ"ד משיולדו (תהילים כג) יבאו ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה מ"ד משידברו (שם) זרע יעבדנו יסופר לה' לדור תני בשם ר"מ משהוא יודע לענות אמן בבית הכנסת מ"ט (ישעיהו כו) פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים. תמן אמרי משימולו (תהילים פה) נשאתי אימך אפונה ורבנן דהכא אמרין משיולדו (שם) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון רבי אלעזר אומר אפי' נפלים מה טעם (ישעיהו מט) ונצורי ישראל להשיב ונצירי ישראל להשיב:

מסכת שביעית פרק ה

דף יג,א פרק ה הלכה א משנה בנות שוח שביעית שלהן שנייה שהן עושות לשלוש שנים רבי יהודא אומר הפרסאות שביעית שלהן מוצאי שביעית שהן עושות לשתי שנים אמרו לו לא אמרו אלא בנות שוח:

דף יג,א פרק ה הלכה א גמרא מהו בנות שוח פיטריה מה בכל שנה ושנה הן עושות או אחת לשלוש שנים בכל שנה ושנה הן עושות אין שאין פירותין מגמרין אלא לאחר שלוש שנים כיצד הוא יודע רבי יונה אמר משיקשר עליו חוט תני שמואל תוחב בהן קיסמין תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אילן שחנט קודם חמשה עשר בשבט מתעשר לשעבר לאחר חמשה עשר בשבט מתעשר לבא תני אמר רבי נחמיה בד"א באילן שהוא עושה שתי גורנות בשנה אבל באילן שהוא עושה גורן א' בשנה כגון זיתים ותמרים וחרובין אע"פ שחנטו קודם לזמן הזה הרי הן כלעתיד לבא אמר רבי יוחנן נהגו בחרובין כרבי נחמיה מותיב ר"ש קומי רבי יוחנן והא תנינן בנות שוח שביעית שלהם שנייה שהן עושות לשלש

שנים על דעתך מה שעשו בשביעית יהו שביעית והוא מקבל מיניה א"ר בון בר כהנא ותמיה אנא איך היה מותיב ר"ש קומי רבי יוחנן והוא מקבל מיניה ויתביניה אנא אמר חרובין ואת אמר בנות שוח אנא אמר מנהג ואת אמרת הלכה אנא אמר ר' נחמיה ואת אמר רבנן אלא היא חרובין היא בנות שוח היא מנהג היא הלכה היא ר' נחמיה היא רבנן תמן אמרין אילן שחנט קודם ראש השנה של עולם מתעשר לשעבר ולאחר ר"ה של עולם מתעשר לבא התיב רבי יודן בר פדיא קומי רבי יונה הרי חרובין הרי הן חונטין קודם ר"ה של עולם והן מתעשרין לבא ולא שמיע דא"ר חיננא בר פפא

דף יג,ב פרק ה הלכה א גמרא חרובין שלשולן היא חנטן אמר רבי יסא הביא שליש לפני ר"ה של עולם מתעשר לשעבר אחר ר"ה של עולם מתעשר לבא התיב ר' זעירא קומי ר' יוסא פעמים שהשנים מאפילות ותמרים מטילות שאור אחר ר"ה של עולם והן מתעשרות לשעבר א"ר זעירא לא מן דעתיה אמר הדא מילתא אלא מן הדא רבי יוחנן ור"ש בן לקיש רבי יעקב בר אחא בשם שמואל בר אבא הביא שליש קודם ט"ו בשבט מתעשר לשעבר אחר ט"ו בשבט מתעשר לבא אמר ר"ז ויאות הרי אתרוג עקרתה חנטו ולא עקרתה שנתו וכאן עקרת שנתו ולא עקרתה חנטו רבי בון בר חייא בעי קומי רבי זעירא מעתה שליש הראשון לשעבר שליש השני לבא א"ל שליש הראשון קשה לבא מכיון שהוא בא מיד הוא גדל אמר רבי בא באריס אומן יליף לה רבי זעירא שמואל אמר שיתין יומין שיתא עליי שיתא יומין שיתין עליי תני רשב"ג אומר מן צאת עלין ועד הפגין נ' יום מן הפגין ועד השיתין הנובלות נ' יום מן שיתין הנובלות עד התאינים נ' יום רבי אומר כולהן ארבעים יום לקט תאנה ואינו יודע אימתי חנטה אמר רבי יונה מונה מאה יומין למפרע אם חל לתוכן חמשה עשר בשבט והוא יודע אימתי חנטה. אמרו לו והרי עמך בטבריא והן עושות לשנה אחת אמר להן והרי עמכם בציפורין והן עושות לשתי שנים:

דף יג,ב פרק ה הלכה ב משנה הטומן את הלוף בשביעית רבי מאיר אומר לא יפחות מסאתים עד גובה שלושה טפחים וטפח עפר על גביו וחכמים אומרים לא יפחות מארבעה קבין עד גובה טפח וטפח עפר על גביו וטומנו במקום דריסת בני אדם לוף שעברה עליו שביעית רבי ליעזר אומר אם לקטו העניים את עליו לקטו ואם לאו יעשה חשבון עם העניים רבי יהושע אומר אם לקטו עניים את עליו לקטו ואם לאו אין לעניים עמו חשבון לוף של ערב שביעית שנכנס לשביעית וכן בצלים הקיצונים וכן פואה של עידית ב"ש אומרים עוקרין אותן במארופות של עץ ובית הלל אומרים בקרדומות של מתכות ומודים בפואה של צלעות שעוקרין אותן בקרדומות של מתכות מאימתי מותר אדם ליקח לוף במוצאי שביעית רבי יהודה אומר מיד וחכמים אומרים משירבה החדש:

דף יג,ב פרק ה הלכה ב גמרא הטומן את הלוף עד כדון לוף בצלים א"ר יונה היא לוף היא בצלים אמר רבי יוסה מסתברא בבצלים אפילו פחות מכאן מותר דאינן שפין: לוף שעברה עליו שביעית כו' רבי אבהו בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יהודה כרבי ליעזר ודרבי יוסי כרבי יהושע דתנינן תמן העניים אוכלין אחר הביעור אבל לא עשירים דברי רבי יהודא רבי יוסי אומר אחד

דף יד,א פרק ה הלכה ב גמרא עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור רבי אימי בעי קומי ר"י מתני' עד שלא גזרו על הספיחי' א"ל וכי בעלי' היית סבר רבי אימי איסור ספיחים תורה א"ר ירמיה בעלי לוף שוטה היא מתניתא אייתי רב הושעיא מתני' דבר

קפרא מן דרומא ותני עלי לוף ועלי בצלים אית לך מימר עלי בצלים השוטין מילתי' דר' ירמי' אמרה דבר שיש לו ביעור שנמצא בתוך דבר שאין לו ביעור יש לו ביעור מה עבד לה ר' ירמיה פתר לה בששיקף בעלין ר' יוסי פתר לה מתניתא לפני ר"ה השביעית נטעו לפני ר"ה השביעית עשה ביצים לפני שביעית ודיכנו בשביעית עקרו במוצאי שביעית אין תימר דיכון כעיקר כולו לעניים אין תימר אין דיכן כעיקור אין כולו לעניים מספק יעשה חשבון עם העניים רבי חזקיה פתר מתני' ערב ר"ה שביעית נטעו ערב ר"ה שביעית ועשה ביצה בתחילת שביעית ודיכנו בשביעית ועקרו בסוף שביעית אין תימר דיכון כעקור כולו לבעל הבית אין תימר אין דיכון כעקור אין כולו לבעל הבית לפיכך אין לעניים עמו חשבון עשה בארץ שלש שנים נותן לעניים רובע שתי שנים נותן לעניים שליש שנה אחת נותן לעניים מחצה רבי יוסה פתר מתני' לפני ר"ה שביעית רבי חזקיה פתר מתני' ערב ר"ה שביעית לוף של ערב שביעית כו' רבי בון בר חייא בעא קומי ר' זעירא אף בשאר

דף יד,ב פרק ה הלכה ב גמרא שני שבוע כן והא תני היתה שניי' נכנסת לשלישי' אינו מדכנו ואינו מונע ממנו מים בשביל שיהא מעשר היתה שלישית נכנסת לרביעית מדכנו ומונע ממנו מים בשביל שיהא מעשר עני הדא אמרה שדיכון כעיקור רבי יוסי בשם רבי לא תפתר שעקרן עד שלא צימחו: וכן בצלים הקיצונים קטינאי מודים בפיאה של צלעית פיטרה ותני עלה מקום שנהגו לחרוש יחרוש לנכש ינכש: מאימתי מותר אדם ליקח לוף כו'. מ"ט דרבי יודה גזרו על הלוף ולא גזרו על הירק מעתה אפילו בשביעית יהא מותר בטמון אנן קיימינן שלא ילך ויביא מן האיסור ויאמר מן הטמון הבאתי תני אמר ר' יודה מעשה שהיינו בעין כושין ואכלנו לוף על פי רבי טרפון במוצאי החג של מוצאי שביעית אמר לו רבי יוסי עמך הייתי ולא היה אלא מוצאי הפסח:

דף יד,ב פרק ה הלכה ג משנה אלו כלים שאין האומן רשאי למכרן בשביעית מחרישה וכל כליה העול והמזרה והדקר אבל מוכר הוא מגל יד ומגל קציר ועגלה וכל כליה זה הכלל כל שמלאכתו מיוחדת לעבודתו אסור לאיסור ולהיתר מותר היוצר מוכר חמש כדי שמן וחמש עשרה כדי יין שכן דרכו להביא מן ההפקר אם הביא יותר מכאן מותר ומוכר לעכו"ם בארץ ולישראל בחו"ל בש"א לא ימכור לו פרה חורשת בשביעית ובית הלל מתירין מפני שיכול לשוחטה ומוכר לו פירות אפילו בשעת הזרע ומשאיל לו סאתו אע"פ שהוא יודע שיש לו גורן ופורט לו מעות אע"פ שהוא יודע שיש לו פועלין וכולן בפירוש אסורה:

דף יד,ב פרק ה הלכה ג גמרא אילו כלים כו'. אמר רבי יונה כיני מתניתא אילו כלים שאין האומן רשאי למוכרן בשביעית לחשוד על השביעית סתמן מהו וממה דתני לאיסור ולהיתר מותר הדא אמרה סתמן מותר: היוצר מוכר כו'

דף טו,א פרק ה הלכה ג גמרא וחש לומר שמא החליף אמר רבי יונה ניכרית הן אלו של יין ואלו של שמן אמר רבי עולא אדרא דאילן חכימא ואדרא דאילין חכימא מוכר לעכו"ם בארץ ואפילו יותר מכאן ולישראל בח"ל אפי' מן הקנוי בארץ: ב"ש אומרים כו'. תני המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן רב אמר מקח טעות הוא ושמואל אמר יכול הוא מימיר לשחיטה מכרתיו לך מה אנן קיימין אם בשמכרו לאריס ד"ה לחרישה מכר אם בשמכרו לטבח ד"ה לשחיטה מכר אלא כי נן קיימין בשמכרו לסירסור רב אמר מקח טעות הוא שמואל אמר יכול הוא מימר לשחיטה מכרתיו לך מחלפא שיטתיה דרב מחלפא שיטתיה דשמואל דאיתפלגון מכרה לו ביובל עצמו רב אמר קנה ויוצא מידו ביובל שמואל אמר לא

קנה מחלפא שיטתיה דרב תמן אמר קנה וכא הוא אמר לא קנה תמן ביובל מפור ם הוא ברם הכא מקח טעות הוא מחלפא שיטתי' דשמואל תמן הוא אמר לא קנה וכא הוא אמר קנה לאיזה דבר מכרה לו לא לזריעה ברם הכא יכול הוא מימר ליה לשחיטה מכרתיו לך רב כב"ש ושמואל כב"ה רב כב"ש ושמואל כב"ה רב כב"ש ואפי' יסבור כב"ה לית אורחא משאת' תלתין יומין ויתין תלתלתי יומי לא מקח טעות ושמואל כב"ה ואפי' יסבור כב"ש לית אורחא דבר נשא מיכוס תורא רדייא ר' אחא רבי תנחום בר חייא בשם ר' יוחנן השאיל לו סאתו ובא ומצאו מודד בה אינו זקוק לו כ"ש במשכירה לו:

דף טו,א פרק ה הלכה ד משנה משאלת אשה לחבירת' החשודה על השביעית נפה וכברה וריחיים ותנור אבל לא תבור ולא תטחון עמה אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה אבל משתטיל את המים לא תגע אצלה שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום ומחזיקין ידי עכו"ם בשביעית אבל לא ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום:

דף טו,א פרק ה הלכה ד גמרא רבי זעירא בעי קומי רבי מנא מתניתא בסתם אבל במפרש לא א"ל וסתמו לאו כפירושו הוא אני אומר נפה לספור בו מעות כברה לכבור בה חול ריחיים לטחון בו סממנין תנור לטמון בו אונין של פשתן רבי פינחס בעי במה קנסו במקום שזורעין ואוכלין או במקום שזורעין ולא אוכלין

דף טו,ב פרק ה הלכה ד גמרא מה נפק מביניהון ראו אותו לוקח מן הסירקי אין תימר במקום שזורעין ואוכלין ראו אותו לוקח מן הסירקי אסור אין תימר במקום שזורעין ולא אוכלין ראו אותו לוקח מן הסרקי מותר רבי יוסי בר חנינא בעי על כל פרקא איתאמרת או על הדה הלכתא איתאמרת רבנן דקיסרין בשם רבי יודא בר סוטם מן מה דלא תנינן בגיטין אלא הדא הלכתא הדא אמרה על הדא הלכתא אתאמרת תמן תנינן נחתום שהוא עושה בטומאה לא לשין ולא עורכין עמו ותני עלה לא בוררין ולא טוחנין ולא מרקדין עמו והכא הוא אמר הכין אמר רבי לא כאן לחולין כאן לתרומה אית לך מימר נחתום בתרומה חברייא אמרי כאן בתותת וכאן בשאינו לותת מתניתא מסייע לחברייא אבל משתטיל מים לא תגע אצלה שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום רבי חייא ורבי אימי חד אמר חרוש לה טבאות ואנא נסב לה מנך בתר שמיטתא וחרנא אמר איישר מאן דאמר טבאות מה שואלין בשלומן איישר מאן דאמר לעכו"ם איישר מה שואלין בשלומן ישראל שלום עליכם דלמא רבי חיננא בר פפא ור' שמואל בר נחמני עברון על חד מחורשי שביעית א"ל רבי שמואל בר נחמן איישר א"ל רבי חיננא בר פפא ולא כן אולפן רבי (תהילים קכט) ולא אמרו העוברים ברכת ה' עליכם שאסור לומר לחורשי שביעית איישר א"ל לקרות אתה יודע לדרוש אין אתה יודע ולא אמרו העוברים אלו עובדי כוכבים שעוברין מן העולם ולא אמרו לישראל ברכת ה' עליכם מה ישראל אומרת להן ברכנו אתכם בשם ה' לא דייכם שכל הברכות הבאות לעולם בזכותינו ואין אתם אומרים לנו באו וטלו לכם מן הברכות האילו ולא עוד אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים וזימות וגלגוליות וארנוניות:

מסכת שביעית פרק ו

דף טו,ב פרק ו הלכה א משנה שלש ארצות לשביעית כל שהחזיקו עולי בבל מארץ ישראל עד גזיב לא נאכל ולא נעבד כל שהחזיקו עולי מצרים מגזיב ועד הנהר ועד אמנה נאכל אבל לא נעבד מן הנהר ומאמנה ולפנים נאכל ונעבד:

דף טו,ב פרק ו הלכה א גמרא כתיב (דברים יב) אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ באתם חייבים לעשות ואי אתם חייבים לעשות בחוצה לארץ עדיין אנו אומרים מצות שהן תלויות בארץ אינן נוהגין אלא בארץ יכול אפילו מצות שאינן תלויות בארץ לא יהו נוהגות אלא בארץ ת"ל (דברים יא) השמרו לכם פן יפתה לבבכם וחרה אף ה' בכם וגומר ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם מה אית לך כגון תפילין ותלמוד תורה מה תפילין ותלמוד תורה שאינן תלויות בארץ נוהגין בין בארץ בין בח"ל אף כל דבר שאינו תלוי בארץ יהא נוהג בין בארץ בין בח"ל מעתה משגלו יהו פטורין כתיב (נחמיה ח) ויעשו כל הקהל הבאים מן השבי סוכות וישבו בסוכות כי לא עשו מימי ישוע בן נון ולמה ישוע רבי הלל בריה דרבי שמואל בר נחמן פגם הכתוב צדיק בקבר מפני כבוד צדיק בשעתו הקיש ביאתן בימי עזרא לביאתן בימי יהושע מה ביאתן בימי יהושע פטורים היו ונתחייבו אף ביאתן בימי עזרא פטורים היו ונתחייבו ממה נתחייבו רבי יוסי בר חנינא אמר מדבר תורה נתחייבו הדא הוא דכתיב (דברים ל) והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה הקיש ירושתך לירושת אבותיך מה ירושת אבותיך מדבר תורה אף ירושתך מדבר תורה והטיבך והרבך מאבותיך אבותיך פטורים היו ונתחייבו ואתם פטורים הייתם ונתחייבתם אבותיכם לא היה עליהם עול מלכות ואתם אע"פ שיש עליכם עול מלכות אבותיכם לא נתחייבו אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו אבל אתם כיון שנכנסתם נתחייבתם אבותיכם לא נתחייבו עד שעה שקנו כולה אבל אתם ראשון ראשון קונה ומתחייב

דף טז,א פרק ו הלכה א גמרא א"ר אלעזר מאליהן קיבלו עליהן את המעשרות מה טעם (נחמיה ז) בכל זאת אנו כורתים אמנה וכותבים ועל החתום שרינו לויינו וכהנינו מה מקיים ר"א ואת בכורות בקרנו וצאנינו מכיון שקיבלו עליהן דברים שלא היו מחוייבים עליהן אפילו דברים שהיו מחוייבים עליהן העלה עליהן כאילו מאיליהן קבלו עליהן מה מקיים רבי יוסי ב"ר חנינא ובכל זאת מכיון שקיבלו עליהן בסבר פנים יפות העלה עליהן הכתוב כאילו מאיליהן קבלו עליהן מה מקיים ר"א מאבותיך פתר לה לעתיד לבא דאמר רבי חלבו שמעון בר בא בשם ר' יוחנן אבותיך ירשו ארץ של שבעת עממין ואתם עתידין לירש של עשר עממים תלתי חורנייתא אילן אינון את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמוני ר"י אומר ערביי' שלמייא נבטייא רבי שמעון אומר אסיא ואספמיא ודמשק ראב"י אומר אסייא וקרתיגנא ותורקי רבי אומר אדום ומואב וראשית בני עמון מאבותיך אבותיך אע"פ שנגאלו חזרו ונשתעבדו אבל אתם משאת' נגאלים עוד אין אתם משתעבדין מה טעם (ירמיהו ל) שאלו נא וראו אם יולד זכר כשם שאין הזכר יולד כך אתם משאתם נגאלין עוד אין אתם משתעבדין המהלך מעכו לכזיב מימינו למזרח הדרך טהורה משום ארץ העמים וחייבת במעשרות ובשביעית עד שתוודע לך שהיא פטורה משמאלו למערב הדרך טמאה משום ארץ העמים ופטורה מן המעשרות ומן השביעית עד שתוודע לך שהיא חייבת עד שהוא מגיע לכזיב רבי ישמעאל בר"י משום אביו עד לבלב עכו עצמה מה היא רבי אחא בר יעקב בשם רבי יאמי מן תרין עובדוי דרבי אנן ילפין עכו יש בה א"י ויש בה ח"ל רבי הוה בעכו חמתון אוכלין פיתא נקיי' אמר לון מה אתון לתין אמרו ליה תלמיד

אחד בא לכאן והורה לנו על מי ביצים שאין מכשירין סברין מימר ואנן שלקין ביעין ולתין במיהן סברין מימר מי שלק של ביצים ולא אמר אלא מי ביצים עצמן. אמר רבי יעקב בר אידי מאותה שעה גזרו שלא יהא תלמיד מורה הורויה רבי חייא בשם רב הונא תלמיד שהורה אפי' כהלכתא אין הוראתו הורייה תני תלמיד שהורה הלכה לפני רבו חייב מיתה תני בשם ר"א לא מתו נדב ואביהו אלא שהורו בפני משה רבן מעשה בתלמיד א' שהורה לפני רבי אליעזר רבו אמר לאימא שלום אשתו אינו יוצא שבתו ולא יצא שבתו עד שמת אמרו לו תלמידיו רבי נביא אתה אמר להן לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך אני מקובל שכל תלמיד המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה תני אסור לתלמיד להורות הלכה בפני רבו עד שיהי' רחוק ממנו י"ב מיל כמחנה ישראל ומה טעם (במדבר לג) ויחנו על הירדן מבית הישימות עד אבל השיטים וכמה הן י"ב מיל כהדא רבי תנחום בר חייא הוה בחפ' והוון שאלין ליה והוא מורה שאלין ליה והוא מורה אמרין ליה ולא כן אולפן רבי שאסור לתלמיד להורות הלכה לפני רבו עד שיהא רחוק ממנו י"ב מיל כמחנה ישראל והא רבי מנא רבן יתיב בציפורין אמר לון ייתי דלא ידעית מן ההיא שעתה לא הורי רבי הוה בעכו חמי חד בר נש סלוק מן כיפתא ולעיל א"ל ולית את בריה דפלן כהנא לא הוה אבוך כהן א"ל עיניו של אבא היו גבוהות ונשא אשה שאינה הוגנת לו וחילל את אותו האיש: תחומי א"י כל שהחזיקו עולי בבל פרשת חומת מגדול שיר ושינא דרור ושורא דעכו וקצירייא דגלילא וכברתה ובית זניתה וקובעיא ומילתא דכור וביירייא רבתא תפנית וספנתה מחרתה דייתיר וממציא דאבהתא וראש מי געתן וגעתן עצמה מי ספר ומרחשת ומגדול חרוב ואילים רבתא ונוקבתא דעיון ותיקרת ברכה רבא ובר סנגרא ותרנגולא עילאה דלמעלן מקיסרין וטרכונא דמתחם לבוצרה ומלח דזרכאי וגומרין ובית סבל וקנת ורפיח דחגרא ודרך הגדולה ההולכת למדבר חשבון ויבקא ונחלא דזרד ויגר שהדות' ורקם רגיעה וגניא דאשקלון אשקלון עצמה רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מן מה דתני גנייא דאשקלון הדא אמרה אשקלון כלחוץ רבי סימן בשם חולפייא רבי רבי ישמעאל ב"ר יוסי ובן הקפר נמנו על אויר אשקלון וטיהרוהו מפי רבי פינחס בן יאיר דאמר יורדין היינו לסירקייא של

דף טז,ב פרק ו הלכה א גמרא אשקלון ולוקחין חיטין ועולין לעירנו וטובלין ואוכלין בתרומתינו למחר נמנו עליה לפוטרה מן המעשרות משך רבי ישמעאל ב"ר יוסי את ידיו מסתמך על בן הקפר א"ל בני למה לא אמרת לי מפני מה משכת את ידך ממנו הייתי אומר לך אתמול אני הוא שטמאתי אני הוא שטהרתי ועכשיו אני אומר שמא נתכבשה מדבר תורה והיאך אני פוטר' מדבר תורה אימתי היא טמאה משום ארץ העמים אמר רבי סימון משתשהא הגזירה ארבעין יומין א"ר ירמיה ולא בטעות אנו מחזיקין אלא מיד היא טמאה משום ארץ העמים אמר רבי מנא לא כן אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מן מה דתני גנייא דאשקלון הדא אמרה אשקלון כלחוץ וכי צור אינו אסור ליללך שם והקונה שם אינו מתחייב דלא תסבור מימר אוף הכא כן לפיכך נמנו עליה לפוטרה מן המעשרות ר' סימון ורבי אבהו הוון יתיבון אמרי הא כתיב (שופטים א) וילכוד יהודה את עזה ואת גבולה. ליתי עזה. את אשקלון ואת גבולה ליתי אשקלון. מעתה ההן נחל מצרים ליתי נחל מצרים אמר ריב"ל כתיב (שופטים יא) ויברח יפתח מפני אחיו וישב בארץ טוב זו סיסיתא ולמה נקרא שמו טוב שפטור מן המעשרות ר' אימי בעי ולא מבעלי סיסין הן סבר רב אימי כמי שנתכבשו דאמר רבי שמואל שלש פרסטיניות שלח יהושע לארץ ישראל עד

שלא יכנסו לארץ מי שהוא רוצה להפנות יפנה להשלים ישלים לעשות מלחמה יעשה גרגשי פינה והאמין לו להקב"ה והלך לו לאפריקי (מלכים ב יח) עד בואי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם זו אפריקי גבעונים השלימו (יהושוע י) וכי השלימו יושבי גבעון את ארץ ישראל שלושים ואחד מלך עשו מלחמה ונפלו מפני מה לא גזרו על אותו הרוח שבגדריקו ר' סימן בשם רבי יהושע בן לוי מפני שנוויה רע עד היכין רבי חנן בשם רבי שמואל בר רב יצחק עד נחל מצרים והרי עזה נויה יפה פשפשה אמר רבי יוסי שאלית לרבי אחא ושרא ר' זעירא הוה אזיל לחמתא דפחל והוה חמי גרמיה יהב מבר מדקלייא דבבל שלח שאול לר' חייא בר ווא לתרי בנוהי דר' אביתר דדמא אמרין ליה נהיגין כהנייא מטיא עד תמן כהנייא שאלון לר"י אהן חוטא דנייא אמר לון ר' יוחנן בשם ר' חוניה דברת חורין נהגין כהניי' מטיי עד דריי וההן חוטא דבוצרייא עד דפרדיסא אמר ר' אבהו יש עיירות של כותי' שנהגו בהן היתר מימי יהושע בן נון והן מותרות רבי יוסי בעי מעתה לא יחושו כהנים על חלתן ואנן חמיין רבנן חששין אמר רבי יודה בן פזי לא בגין מילתא דאת אמרת אלא בדין דלא חלטתון מלכותא בידא רבי יוסי שמע דאתת אימין לבוצרה שאל לרבי יוחנן מהו לצאת א"ל אם

דף יז,א פרק ו הלכה א גמרא מפני סכנת דרכים צא אם משום כבוד אמך איני יודע אמר רבי שמואל בר רב יצחק עוד היא צריכה לרבי יוחנן אטרח עלוי ואמר אם גמרת לצאת תבא בשלום שמע רבי ליעזר ואמר אין רשות גדולה מזו ר"ש בן לקיש שאיל לרבי חנינא הקונה בעמון ומואב מהו אמר ליה אני לא שמעתי מר"ח הגדול אלא מפרשת אשקלון ולחוץ וקשיא דהוא שאיל ליה הדא ואמר ליה הדא אלא בגין דלית רבי חנינא אמר מלה דלא שמע מן יומוי ובגין דלא מפיקתיה ריקן בגין כן שאל ליה הדא ומגיב ליה הדא ר"ש בן לקיש אזיל לבוצרה אתון לגביה אמר ליה חמי לן בר נש דריש דיין סופר חזן עביד כל צורכינן חמי חד בבלייא א"ל חמית לך חד אתר טב אתא לגבי רבי יוחנן א"ל מן בבל לבבל אמר רבי יעקב בר אבא מן מה דאמר רבי יוחנן מן בבל לבבל הדא אמרה הקונה שם אינו מתחייב וכי צור אינו אסור לילך שם והקונה משם אינו מתחייב אשכח תני סימן לעמון ומואב ולארץ מצרים שתי ארצות אחת נאכלת ונעבדת ואחת נאכלת ולא נעבדת סבר ר"י מימר את בצר במדב' שאל לר"ש בן לקיש בצר בוצרה רבי יצחק בר נחמן ר"ש בן לקיש שאל לרבי חנינא הקונה מעמון ומואב מהו אמר ליה קשיתה קומי רבי יסא לית עמון ומואב דמשה אמר רבי מנא קשיתה קומי רבי חגיי לית עמון ומואב דמשה לית עמון ומואב דרבי אליעזר בן עזריה א"ר יוסי בר בון כתיב (במדבר יב) כי חשבון עיר סיחן מלך האמורי היא צריכה לרבי שמעון טהרה מיד סיחון ועוג אי לא טהרה אין תימר טהרה חייבת אין תימר לא טהרה פטורה א"ר תנחומא (דברים יב) החל רש לרשת את ארצו עשיתי את ארצו חולין לפניך רבי חונה בעי משרי ההן יבלונה אתא לגביה רבי מנא א"ל הא לך חתום ולא קיבל עילוי מיחתם למחר קם עמיה רבי חייא בר מדייא א"ל יאות עבדת דלא חתמת דרבי יונה אבוך הוה אמר אנטונינוס יהבה לר' תרין אלפין דשנין באריסות לפיכך נאכל אבל לא נעבד בסוריא ופטור מן המעשרות מפני שהיא כשדות עכו"ם. רב הונא אמר כיני מתני' מגזיב עד הנהר מגזיב עד אמנה תני איזו היא ארץ ואיזה הוא ח"ל כל ששופע מטורי אמנה לפנים ארץ ישראל מטורי אמנה ולחוץ ח"ל הנסים שבים את רואה אותן כאלו חוט מתוח מטורי אמנה עד נחל מצרים מהחוט ולפנים ארץ ישראל מהחוט ולחוץ חוץ לארץ רבי יודה אומר כל שהוא כנגד א"י הרי הוא כא"י שנאמר

(במדבר לד) וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול שבצדדין מהן את רואה אותן כאלו חוט מתוח מקלפריא ועד ים אוקיינוס מחוט ולפנים א"י מחוט ולחוץ ח"ל אמר רבי יוסטא בר שונם לכשיגיעו הגליות לטורי אמנה הן עתידות לומר שירה מה טעם (שיר השירים ד) תשורי מראש אמנה:

דף יז,א פרק ו הלכה ב משנה עושין בתלוש בסוריא אבל לא במחובר דשים וזורין ודורכין ומעמרין אבל לא קוצרים ולא בוצרים ולא מוסקין כלל אמר רבי עקיבה כל שכיוצא בו מותר בארץ עושים אותו בסוריא:

דף יז,א פרק ו הלכה ב גמרא עושים בתלוש בסוריא כו'. אמר רבי אבהו שלא יהו הולכים ומשתקעין שם בתלוש למה הוא מותר מן גו דו חמי רווחא קריב לא נפק רבי יוסי ב"ר בון בעי קומי רבי מנא מהו לטחון עם העכו"ם בארץ א"ל מתניתא אמרה שהוא אסור דתנינן עושים בתלוש בסוריא אבל לא במחובר הא בארץ אפילו בתלוש יהא אסור מקום שהוא נאכל ולא נעבד מהו להשכיר בהמתו שם רבי לוי צובריא שאל לרבי יצחק ולרבי אימי ואסרון. רבי הושעיא

דף יז,ב פרק ו הלכה ב גמרא יהב לעממיא פריטין לא משום דהוא אסור אלא שלא ליחד בהמתו עם העכו"ם ומה נן קיימים אם בפירות ששית שנכנסו לשביעית אפילו בארץ מותר אם בפירות שביעית שיצאולמוצאי שביעית לחרוש מותר ולקצור אסור אלא כי אנן קיימין בפירות שביעית בשביעית רבי חנינא אזל לצור ואסר לון הדא אשקייתה שמע רבי יוסי ואמר ויאות והדא לא במחובר היא והא תנינן משקין בית השלחין במועד בושביעית אמר רבי יודן לזרעים שבו רבי מנא בעי מעתה יהא מותר לחרוש להן:

דף יז,ב פרק ו הלכה ג משנה בצלים שירדו עליהם גשמים וצימחו אם היו העלין שלהן שחורין אסורים הוריקו הרי אלו מותרים רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר אם אינן יכולין להתלש בעלין שלהן כנגד כן מוצאי שביעית מותרין:

דף יז,ב פרק ו הלכה ג גמרא כיני מתניתא שחורין אסורין וירוקין מותרין רבי יוסי בשם רבי יוחנן בצל שעקרו ושתלו מכיון שהשחיר מתעשר לפי כולו רבי חייא בשם רבי יוחנן בצל שעקרו ושתלו מכיון שהשריש מתעשר לפי כולו ולא שנייא בין שעקרו בשביעית ושתלו במוצאי שביעית בין שעקרו בשביעית רבי זירא אמר מכיון שרבה עליו החרש מותר רבי לא רבי אימי תרוויהון אמרין אסור מתניתא פליגא על רבי לא ועל רבי אימי דתני זה הכלל שהיה ר"ש אומר משום רבי יהושע כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומע"ש והקדש וחדש לא נתנו להן חכמים שיעור אלא מין במינו בכל שהוא ושאינו במינו בנותן טעם וכל דבר שאין לו מתירין כגון תרומה וחלה וערלה וכלאים נתנו להן חכמים שיעור מין במינו ושלא במינו בנותן טעם התיבון הרי שביעית הרי אין לה מתירין ולא נתנו לה חכמים שיעור אמר להן לא אם אמרתם בשביעית שאינה אוסרת כל שהו אלא בביעור אבל לאכילה בנותן טעם מה עבדין לה רבי הילא ורבי אימי פתרן לה בעירובין אבל בגידולין חומר הוא בגידולין דאמר רבי זעירא בשם רבי יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו הוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור מתניתא פליגא על רבי זעירא דתנינן גידולי תרומה תרומה וגידולי גידוליהן חולין אבל טבל ומעשר ראשון וספיחי שביעית ותרומת מעשר והמדומע והביכורין גדוליהן חולין ותני עלה במה דברים אמורים בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורין מה עבד לה ר' זעירא פתר לה בקדושת שביעית בביעור אבל לאכילה כיון שרבה

עליו החדש מותר רבי אבהו על לארבל ואתקבל גבי אבא בר בנימין אתון ושאלין ליה באילין בוצלייא והורי לון הדא דר' זעירא מכיון שרבה עליו החדש מותר חמתון סמיכין עלוי אמר לון אני לא אמרתי אלא במורכנין אמר רבי יודא בן פזי אנא ידע ראשה וסופה כד דשמע רבי לא ורבי אימי פליגין שרע מינה:

דף יח,א פרק ו הלכה ד משנה מאימתי מותר אדם ליקח ירק במוצאי שביעית משיעשה כיוצא בו עשה הבכיר התיר האפל רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד אין מוציאין שמן שריפה ופירות שביעית מהארץ לחוצה לארץ אמר רבי שמעון בפירוש שמוציאין לסוריא ואין מוציאין חוצה לארץ ואין מביאין תרומה מחוצה לארץ לארץ אמר רבי שמעתי בפירוש שמביאין מסוריא ואין מביאין מחוצה לארץ:

דף יח,א פרק ו הלכה ד גמרא בראשונה היה ירק אסור בספרי ארץ ישראל התקינו שיהא הירק מותר בספרי ארץ ישראל אעפ"כ היה אסור ליקח ירק במוצאי שביעית מיד רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד בר מן קפלוטא מה עבדין ליה ציפוראי אלבשוניה סקא וקיטמא ואייתוניה קומי רבי אמרין ליה מה חטא דין מן כל ירקא ושרא ליה לון עולא בר ישמעאל בשם רבי חנינא רבי ורבי יוסי בר רבי יהודה נחתון לעכו ואתקבלון גבי רבי מנא אמר להו רבי עשה לנו לפס אחד של ירק עבד ליה קופד למחר אמר ליה עשה לנו לפס אחד של ירק עבד לון תרנגולתא אמר רבי ניכר הוא זה שהוא מפתח של שמואל אמר רבי יוסי בר רבי יהודה אפילו מפתח של שמואל אינו ולמה עבד כן דו תלמיד מן תלמידוי דרבי יודא דרבי יודא אמר הירק אסור בספרי ארץ ישראל כד אתא לגביה תני לה עובדא א"ל צריך הויתה עביד כוותין תמן תנינן מן הירק מותר בירקות השדה שהוא שם לווי ותני עלה הנודר מן הירק בשביעית אסור אף בירקות שדה תני רבי קריספא בשם רבי חנניא בן גמליאל ואמר טעמא הדא דתימר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ אבל משהתיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ היא שביעית היא שאר שני שבוע רבי יוסי בר חנינא אמר עולשין חשובות הן לטמא טומאת אוכלין בשביעית הדא דתימר עד שלא התיר רבי אבל משהתיר רבי היא שביעית היא שאר שני שבוע הוון בעון מימר לא פליגין אשכח תני רבי יודה אמר עד גזיב ר"ש אומר עד אמנה תני פירות הארץ שיצאו חוצה לארץ מתבערין במקומן דברי ר"ש ר"ש בן אלעזר אומר מביאן לארץ ומבערן דכתיב (ויקרא כה) בארצך תהיה כל תבואתה לאכול אמר רבי יעקב בר אחא הורי רבי אימי כהן תניא קמיא לקולא אמר רבי הילא ובלבד שלא יעבירם ממקום למקום תמן תנינן אריסטון הביא בכורים מאספמיא וקיבלו ממנו ויביא תרומה אמר רבי הושעיא ביכורים באחריות בעלים תרומה אינה באחריות בעלים אם אמר את כן אף הן מרדפים אחריהם לשם:

מסכת שביעית פרק ז

דף יח,א פרק ז הלכה א משנה כלל גדול אמרו בשביעית כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעין ואינו מתקיים בארץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית יש לו ביעור ולדמיו ביעור ואיזה זה עלה הלוף השוטה ועלה הרנדא העולשין והכרישין הרגילא ונץ

החלב ומאכל בהמה החוחים והדרדין וממין הצובעין ספיחי איסטיס והקוצה יש להן שביעית ולדמיהן שביעית יש להן ביעור ולדמיהן ביעור עוד כלל אחר אמרו כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעין ומתקיים בארץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור איזה זה עיקר הלוף השוטה ועיקר הרנדא הערקבלין והחלבצים והבוכריא ומן הצובעים הפואה והרכפא יש להן שביעית ולדמיהן שביעית אין להן ביעור ולדמיהן ביעור ר' מאיר אומר דמיהן מתבערין עד ר"ה אמרו לו להן אין ביעור קל וחומר לדמיהן קליפי רימון והנץ שלו קליפי אגוזים והגלעינין יש להן שביעית ולדמיהן שביעית הצבע צובע לעצמו לא יצבע בשכר שאין עושין סחורה בפירות שביעית ולא בבכורות ולא בתרומות ולא בנבלות ולא בטריפות ולא בשקציך ולא ברמשים ולא יהא לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק אבל הוא לוקט

דף יח,ב פרק ז הלכה א משנה ובנו מוכר על ידו לקח לעצמו והותיר מותר למוכרו לקח בכור למשתה בנו או לרגל ולא צריך לו מותר למוכרו צידי חיה עופות ודגים שנתמנה להן מינין טמאין מותר למוכרן ר' יהודה אומר אף מי שנתמנה לו לפי דרכו לוקח ומוכר ובלבד שלא תהא אומנתו לכך וחכמים אוסרין:

דף יח,ב פרק ז הלכה א גמרא צביעין לאדם מהו שיהא עליהן קדושת שביעית נישמענא מן הדא לכם כל שהוא צורך לכם ותני עלה כגון אכילה ושתיה וסיכה וצביעה יצאת מלוגמ' שאינה אלא לחולין יצאת אלונתין שאינה אלא לתפילין רבי יונה בעי ולמה יצאת מלוגמא שאין עליה קדושת שביעית והתני דן וצר וזרע איסטיס שזורעין אותן במוצאי שביעית קדושת שביעית חלה עליהן מיי כדון לכם השוה לכול כם רבי יוסי בשם רבי לא שמע מן הדא תהיה אף להדלק' הנר ולצבוע בה צבע ולא נמצא מאבד את אוכלי בהמה תיפתר בצביעין לאדם אמר רבי מנא תיפתר באוכלי בהמה לאדם ולית שמע מיניה כלום צבעין לבהמה מהו שיהא עליהן קדושת שביעית נשמיענא מן הדא דעיקר הוורד ועיקר האנה ועיקר האוג אין בהן קדושת שביעית מיני כביסות מהו שיהא עליהן קדושת שביעית נשמעינא מן הדא היירעינן והבורית והאוהל יש להן קדושת שביעית בשמים מהו שיהא עליהן קדושת שביעית נשמיענא מן הדא הפרח לבן והאורז אין עליהן קדושת שביעית חברייא אמרי דר"ש היא דר"ש אמר אין לקטף שביעית מפני שאינו פרי רבי שמואל בשם רבי אבהו תפתר דברי הכל היא בהדא נסורתא מיני אדלקות מה אית לך כגון ההן פקיעה וההן וורד תני בה תלת מילין עלין שלו יש להן שביעית ולדמיהן שביעית יש להן ביעור ולדמיהן ביעור פיקה שלו יש להן שביעית ולדמיהן שביעית אין לו ביעור ולא לדמי הן ביעור עיקר שלו אין לו שביעית ולא לדמיו שביעית אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור ר' ירמיה בעי קומי ר' אבהו מהו לכבוש מן ההן וורד א"ל וכי יש לו מלאכה אחרת תני רבי חייא אוכל אדם הוא הורי רבי מנא ארוסטי שרי קיטריטון שרי מורקינטן שרי דרמינן שרי איטרוטירון אסור דיומדין אסור ציפוריי שאלין לרבי אימי מהו לחטן בחוטין אמר לו אתון אמרין בשם רבי חנינא עלי קורקסייה שרי אמר רבי יאשיה לעובד' אמר רבי יאשיה אין לך מיוחד לבהמה אלא חציר בלבד ושלקחו לחטן מותר לחטן בו ותני חציר וכל שאר ירקות שלהן לחטן בו מותר לחטין בהן חישב עליהן לאכל אדם אסור להטן בהן תני בר קפרא מותר להטין ואסור בהן ללוות מהן למה שיש עליהן קדושת שביעית ואוכלי בהמה אין עליהן קדושת שביעית דאת אמר עושין מהן מלוגמא לאדם אמר רבי יוסי שמעינן שעושין מהן מלגומא לאדם ושמעינן שמותר לסוחטן ולעשות מהן סממנין לאדם תמן

תנינן לולבי זרדין ושל עדל ועלי לוף שוטה אין מטמאין טומאת אוכלין עד שימתיקו למה שהן מרין ותורמסין לאו אינון מרין שנייא היא תורמסין שעיקרו אוכל אדם לא צורכה דלא שמעינן שאין קדושת שביעית חלה עליהן עד שימתיקו לא כן אמר רבי יוסי ברבי חנינא עולשין חשובות הן לטמא טומאת אוכלין בשביעית ואיתמר טעמא הדא אמרה עד שלא התיר ר' להביא ירק מחוץ לארץ לארץ אבל משהתיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ היא שביעית היא שאר שני שבוע וכא לא יהו חשובות עד שיחשב עליהן ומצינו דבר בתחילה קדושת שביעית חל עליהן ובסוף אין קדושת שביעית חלה עליו התיבון הרי

דף יט,א פרק ז הלכה א גמרא הסיאה והאיזוב והקורנס שלקטן לעצים אין קדושת שביעית חלה עליהן חישב עליהן לאוכלין קדושת שביעית חלה עליהן אמר רבי חנניה שכן אם לקטן לכתחילה לאוכלין קדושת שביעית חלה עליהן מיד הסיאה צרתי איזוב איזובא קורנית קורנית אמהו חלבצין ביצי נץ חלב. אמר להן רבי מאיר מחמיר אני בדמין מן העיקר שהשמן של שביעית מדליקין בו מכרו ולקח בהן שמן אין מדליקין בו רבי אימי בשם רבי יוחנן החליף שמן בשמן שניהם אסורים כיצד הוא עושה רבי חזקיה בשם רבי ירמיה מחליף שניהם של חולין החליף יין בשמן כמה דאת אמר יין א ין סכין אותו ודכוותה שמן אין מדליקין החליף עלין בלולבין כמה דאת אמר עלין יש להן ביעור ודכוותיה לולבין יש להן ביעור החליף אוכלי אדם באוכלי בהמה כמה דתימר אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא ודכוותה אוכלי בהמה אין עושין מהן מלוגמא והתנינן מוכרין אוכלי אדם ואוכלי בהמה ליקח בהן אוכלי אדם אבל לא אוכלי בהמה אוכלי בהמה ליקח בהן אוכלי בהמה וכ"ש אוכלי אדם ליקח בהן אוכלי בהמה והדא קניבתא דירקא מסקין ליה לאיגרא והיא יבשה מן גרמה ר"י בשם ר"ש בן יוצדק ביין עד הפסח בשמן עד העצרת ובגרוגרות עד הפורים רבי ביבי בשם רבי חנינא ובתמרין עד החנוכה רבי אילא בשם ר"ש בר וא ר"י וחברותיה הוו יתבין מקשיין אמרי יש להן ביעור או אין להן ביעור עבר רבי ינאי אמרי הא גברא משאליני' אתו שאלוניה אמר להן כל דבר שדרכו לישור יש לו ביעור ושאין דרכו לישור אין לו ביעור ואלו מהן שדרכן לישור ומהן שאין דרכן ל ישור ושרע תניי מינה מהו לצבוע בטובת הנייה מן מה דתני השלשושית וחלבצין התגר עושה לעצמו הדא אמרה שאסור לצבוע בטובת הנייה כתיב (ויקרא ה) טמאים המה לכם מה ת"ל וטמאים יהיו לכם אלא אחד איסור אכילה ואחד איסור הניי כל דבר שאיסורו דבר תורה אסור לעשות בו סחורה וכל דבר שאיסורו מדבריהן מותר לעשות בו סחורה והרי חמור למלאכתו גדל והרי גמל

דף יט,ב פרק ז הלכה א גמרא למלאכתו הוא גדל רבי יהושיא נסב ויהב בהדין מורייס ר' חונא נסב ויהב בהדין חלתותא תני לא יהו חמשה מלקטין ירק וא' מוכר אבל מוכר הוא שלו ושל חבירו חמשין אחין מלקטין ואחד מוכר על ידיהן א"ר יוסי ב"ר בון ובלבד שלא יעשו פליטר שלא יהא מזבין בה בכל שנה ואית דבעי מימר שלא יהא מזבין בהו בכל שעה תני החנווני שהיה מבשל ירקות בשביעית לא יהא מחשב שכרו על דמי שביעית אבל מחשב הוא על היין ועלה שמן ועל האבטלה ר' לא מפקיד לאילין חלטוריא לא תיהוון מחשבין אגריכון על משחא אלא על חיטיא: תמן תנינן א"ר יהודא אימתי בזמן שאין לו אומנות אלא הוא אבל יש לו אומנות שלא הוא הרי זה מותר היאך עבידא היה יושב ובטל ממלאכתו כל שני שבוע כיון שבאת שביעית התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה אם יש עמו מלאכה אחרת כשר ואם לאו פסול אבל אם היה יושב ועוסק במלאכתו

כל שני שבוע כיון שבא שביעית התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה אע"פ שאין עמו מלאכה אחרת מותר רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי לעזר הלכה כרבי יהודא דמתני' אקלס רבי בא בר זבדא דמר שמועה בשם זעיר מניה תני רבי יהודא לחומרא היאך עבידא היה יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבועות ובשביעית התחיל ומפשיט את ידו לישא וליתן בפירות עבירה אם יש עמו מלאכה אחרת מותר ואם לאו אסור אבל אם היה עוסק במלאכתו כל שני שבועות כיון שבא שביעית התחיל ומפשיט ידו לישא וליתן בפירות עבירה אע"פ שאין עמו מלאכה אחרת אסור לא בדא רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי ליעזר הלכה כרבי יודא מתני' אקלס רבי בא בר זבדא דמר שמועה בשם זעיר מיניה אוף הכא כן אמר רבי יוסי ב"ר בון תמן אין המלכות אונסת ברם הכא המלכות אונסת:

דף יט,ב פרק ז הלכה ב משנה לולבי זרדין והחרובי' יש להן שביעית ולדמיהן שביעית יש להן ביעור ולדמיהן ביעור לולבי האלה והבוטנים והאטדים יש להן שביעית ולדמיהן שביעית אין להן ביעור ולא לדמיהן ביעור אבל לעלין יש להן שביעית מפני שהן נושרין מאביהן הוורד והכופר והקטף והלוט' יש להן שביעית ולדמיהן שביעית ר"ש אומר אין לקטף שביעית שאינו פרי ורד חדש שכבשו בשמן ישן ילקט את הורד וישן בחדש חייב בביעור חרובי' חדשים שכבשו ביין ישן וישנים בחדש חייב בביעור זה הכלל כל שהוא בנ"ט חייב לבער מין בשאינו מינו ומין במינו כל שהוא שביעית אוסרת בכ"ש במינה ושלא במינה בנ"ט:

דף יט,ב פרק ז הלכה ב גמרא בראשה דפירקא את אמרת אין אוכלין על העיקר וכא את אמר אוכלין על העיקר אמר רבי פינחס תמן אין סופר להקשות ברם הכא סופן להקשות מכיון שהקשו נעשו כאביהן תני וכולן שנכנסו משית לשביעית ששית

דף כ,א פרק ז הלכה ב גמרא חוץ מן העדל מפני שהוא כירק רבי אבהו בשם רבי יוחנן לית כאן משית לשביעית ששית אלא שביעית והתני הסיאה והאיזוב והקורנס שהובילו לחצר אבל אם היתה שניי' נכנסת לשלישית שלישית משית לשביעית ששית הכא את מני לחוריה וכא את מני לקומיה אמר רבי יוסי שלישית וששית אע"פ שאין בהן מע"ש יש בהן מעשרות שביעית אין בה מעשר כלל לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן לית כאן משית לשביעית ששית אלא שביעית מן ברשות בעלים ברם הכא ברשות עני הן מוטב ליתן ליה אחד בודאי ולא שנים בספק עלין שכבשו עם לולבין אית תניי תני בין אלו ובין אלו יש להן ביעור ואית תניי תני בין אלו בין אלו אין להן ביעור ואית תניי תני עלין יש להן ביעור לולבין אין להן ביעור מ"ד אין להן ביעור רבי יהושע מ"ד עלין יש להן ביעור לולבין אין להן ביעור רבן גמליאל

דף כ,ב פרק ז הלכה ב גמרא רבי פדת רבי יוסה בשם רבי יוחנן אתיא דר"ש כרבי יהושע דתנינן תמן אמר רבי יהושע שמעתי שהמעמיד בשרף האילן ובשרף העיקרין מותר בשרף הפגין אסור מפני שהוא פרי אמר רבי זעירא לרבי פדת כמה דתימא תמן הלכה כרבי יהושע וכא אמר הלכה כר"ש אמר רבי יונה ודמיא היא כל רבה קטף בטל על גבי שרפו אילן אינו בטל על גבי שרפו אוכלי בהמה קדושת שביעית חלה עליהן ואין קדושת ערלה חלה עליהן

דף כא,א פרק ז הלכה ב גמרא אמר רבי אבין אית לך חורי רבי יהושע אמר שמועה ור"ש בשם גרמיה אמר לה שרף פירי פגין פירי ואין תימר שרף פירי עשה כן בתרומה

אסור ואין תימר פגין פירי עשה כן בתרומה מותר למה שהניית תרומה מותרת והניית ערלה אסורה הכא את אמר ילקט את הורד וכא את אמר חייב בביעור רבי אבהו בשם רבי יוחנן תרין תניין אינון אמר רבי זעירא יכיל אנא פתר לההן ורדי בתרי תניין ורד חדש שכבשו בשמן ישן ורד של שביעית שכבשו בשמן של ששית וישן בחדש ורד שביעית שכבשו בשמן של שמינית:

מסכת שביעית פרק ח

דף כא,ב פרק ח הלכה א משנה כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד לאוכל אדם אין עושין ממנו מלוגמא לאדם ואין צורך לומר לבהמה וכל שאינו מיוחד לאוכל אדם עושין ממנו מלוגמא לאדם ולא לבהמה וכל שאינו מיוחד לא לאוכל אדם ולא לאוכל בהמה חישב עליו אוכל אדם ואוכל בהמה נותנין עליו חומריא דם וחומרי בהמה חישב עליו לעצים הרי הן כעצים כגון הסיאה והאיזוב והקורנס:

דף כא,ב פרק ח הלכה א גמרא כלל גדול כו' רבי בון בר חייא בעי קומי ר"ז אוכלי אדם ואוכלי בהמה היו בפרשה מה חמית מימר אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא ואוכלי בהמה עושים מהן מלוגמא א"ל (ויקרא כה) והיתה שבת הארץ לכם לאכלה מיעט מה מיעט אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא ומיעט אוכלי בהמה אמר רבי בון בר חייא כל מדרש שאתה דורש ווב מדרש ראשון אין זה מדרש רבי יוסי לא אמר כן אלא והיתה שבת הארץ לכם לאכלה מיעוט לך ולעבדך ולאמתך מיעוט אחר מיעוט לרבות אוכלי אדם שאין עושין מלוגמא ורבה אוכלי בהמה כיי דרבי בון בר חייא כל מדרש שאתה דורש ושובר מדרש ראשון אין זה מדרש אמר רבי מתנייה כשמיטתה אוכלי אדם מיטתה ושריביתה אוכלי בהמה רביתה אוכלי בהמה מהו לעשות מהן צבועין לאדם מה אם אוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם עושין מהן צבועין לאדם אוכלי בהמה שעושין מהן מלוגמא לאדם לא כל שכן שעושין מהן צבועין לאדם מיני מלוגמיות מהו לעשות מהן צבועין לאדם מה אם אוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם עושין מהן צבועין לאדם מיני מלוגמיות שעושים מהן מלוגמא לאדם לא כל שכן שיעשה מהן צבועין לאדם לא צורכה דלא אוכלי אדם מהו לעשות מהן צבועין לבהמה כמה דאת אמר באוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם עושין מהן צבועין לאדם ודכוותה אוכל בהמה שאין עושין מהן מלוגמא לאדם עושין מהן צבועין לאדם ודכוותה אוכלי בהמה שאין עושין מהן מלוגמא לבהמה עושין מהן צבועין לבהמה אמר רבי יוסי מפני מה אוכלי אדם אין עושין מהן צביעה לאדם שכן צבעי אדם יש להן קדושה יעשה מאוכלי בהמה צבועין לבהמה שכן צבועין לבהמה אין עליהן קדוש' ניחא חומרי אדם

דף כב,א פרק ח הלכה א גמרא וחומרי בהמה שאסור לשולקן תני המוכר מוכר לאוכלין והלוקח לוקח לעצים לא הכל ממנו המוכר מוכר לאוכלין והלוקח לוקח לאוכלין וחישב עליהן לעצים לא הכל ממנו המוכר מוכר לעצים והלוקח לאוכלין וחישב עליהן לעצים מה אנן קיימין אם כשנתן לו מעות ואח"כ משך דמי עצים נתן לו אם בשמשך ואח"כ נתן לו מעות דמי אוכלין נתן לו אלא כי נן קיימין בשנתן לו מעות ואח"כ משך תפלוגתא דרבי

יוחנן ור"ש בן לקיש על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אין המעות קונות דבר תורה דמי אוכלין נתן לו על דעתיה דר"ש ב"ל דו אמר המעות קונין דבר תורה דמי עצים נתן לו המוכר מוכר לעצים והלוקח לוקח לאוכלין היה זה מעמיד וזה מעמיד ריבה כהדא אם המוכר תובע ללוקח יעשו כדברי הלוקח ואם הלוקח תובע למוכר יעשו כדברי המוכר וכא כן:

דף כב,א פרק ח הלכה ב משנה שביעית נתנה לאכילה ולשתיה ולסיכה לוכל כל דבר שדרכו לאכול ולסוך דבר שדרכו לסוך ולא יסוך יין וחומץ אבל סך את השמן וכן בתרומה ובמע"ש קל מהן שביעי' שנתנה להדלק' הנר:

דף כב,א פרק ח הלכה ב גמרא כיצד לוכל דבר שדרכו לוכל אין מחייבין אותו לוכל לא פת שעיפשה ולא קנובת ירק ולא תבשיל שנתקלקל צורתו וכן הוא שביקש לוכל תרדין חיין או לכוס חיטין חיות אין שומעין לו כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות אין מחיי בין אותו לשתות אניגרון ולא איקסגורין ולא יין ושמרים החושש בשיניו לא יהא מגמא חומץ ופולט אבל מגמא הוא ומבליע ומטבל כל צרכו ואינו חושש החושש גרונו לא יערענו בשמן אבל נותן הוא שמן לתוך אניגר וגומא לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן החושש את ראשו או שעלו בו חטטין סך שמן אבל לא יסוך יין וחומץ אין מפטמין שמן של שביעית אבל לוקח הוא שמן ערב שביעית ואינו חושש

דף כב,ב פרק ח הלכה ב גמרא רבי אימי סבר מימר אפי' מן החשוד אמר רבי יוסי לא אמרו אלא בשאינו יודע אם חשוד אם אינו חשוד הא דבר ברי שהוא חשוד אסור מהו לפטם יין של שביעית נשמעינא מן הדא קל מהן שביעית שנתנה להדלקת הנר הדא אמרה שהוא מותר והתני אסור אמר רבי אלעזר דרבי יהודא היא דרבי יהודא מתיר מפני שהוא משביחו קל מהן שביעית שנתנה להדלקת הנר ותרומה לא נתנה להדלקת הנר תרומה טמאה נתנה להדלקת הנר שביעית אפיל טהורה נתנה להלדקת הנר רבי חזקיה על מסחי יהב צלוחיתא ולוזימא אורייתא א"ל אעל ליה לי לאשונא א"ל לית אסור אתא שאל לרבי ירמיה אתא ואמר ליה למדתנו ותני כן אין סכין שמן של שביעית במרחץ אבל סך הוא מבחוץ ונכנס ולא שמן שריפה לא בבתי כנסיות ולא בבתי מדרשות מפני בזיון קדשים:

דף כב,ב פרק ח הלכה ג משנה אין מוכרין פירות שביעית לא במדה ולא במשקל ולא במנין ולא תאנים במנין ולא ירק במשקל ב"ש אומרים אף לא אגודות ובית הילל אומרים את שדרכו לאגוד אותו בבית אוגדין אותו בשוק כגון הכרישין ונץ החלב:

דף כב,ב פרק ח הלכה ג גמרא למה כדי שימכרו בזול וישקלו בליטרא וימכרו בזול אם אמר את כן אף הוא אינו נוהג בהן בקדושה תני פירות ח"ל שנכנסו לארץ לא יהו נמכרין לא במדה ולא במשקל ולא במנין אלא כפירות הארץ ואם היו נכרין מותר אמר רבי יוסי ב"ר בון אילין קורדקיא דסלקין ומזדבנין מן סוסיא לטבריא רבי חזקיה בשם רבי אבא בר ממל זה שהוא מודר בכפשיה ונסתיימה לו שנים ושלשה פעמים אסור למוד בה אמר רבי הושעיא אסור מימר עבוד אצבעך טבח כהן שנתמנה לו בכור מהו מקטעתא קופדין ומזבנתא גוא שוקא ר' ירמיה סבר מימר שרא מן הדא את שדרכו ליאגד בבית אוגדין אותוב שוק אמר רבי מנא כל גרמה היא אמרה דהוא אסור שלא יהא כעושה סחורה בגופו:

דף כב,ב פרק ח הלכה ד משנה האומר לפועל הילך איסר זה ולקוט לי ירק היום שכרו מותר לקט לי בו ירק היום שכרו אסור לקח מן הנחתום ככר בפונדיון כשאלקוט ירקות

שדה אביא לך מותר לקח ממנו סתם לא ישלם מדמי שביעית שאין פורעין חוב מדמי שביעית:

דף כב,ב פרק ח הלכה ד גמרא מה בין האומר לקוט לי ובין האומר לקוט לי בו רבי אבין בשם רבי יוסי בן חנינא מהלכות של עימעום היא תמן תנינן לא יאמר אדם לחבירו העל את הפירות האילו לירושלים לחלק אלא אומר העלם שנאכלם ונשתם בירושלים רבי זעירא בשם רבי יונתן מהילכות של עימעום היא תמן תנינן שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני מה בין האומר הלויני לבין האומר השאילני אמר ר' זעירא בשם רבי יונתן מהילכות של עמעום היא

דף כג,א פרק ח הלכה ד גמרא פיתן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן מהילכות של עימעום אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא מהו מהלכות של עימעום אני אומר במקום שאין פת ישראל מצויה בדין היה שתהא פת עכו"ם מותרת ועימעמו עליה ואסרוה אמר רבי מנא ויש עמעום לאיסור ופת לא כתבשילי עכו"ם היא כך אנו אומרים במקום שאין תבשילי ישראל מצויין שם בדין הוא שיהא תבשילי עכו"ם מותרין ועמעמו עליה ואסרום אלא כן היה במקום שאין פת ישראל מצויין בדין שתהא פת עכו"ם אסורה אלא שעמעמו עליה והתירוהו מפני חיי נפש רבנן דקיסרי בשם רבי יעקב בר אחא כדברי מי שהוא מתיר ובלבד מן הפלטר ולא עבדין כן ר"ש בן לקיש אומר במראה לו את הלוקט שאינו אלא כנותן לו שכר רגלו רבי יוחנן אמר אפילו לא הראה לו כמי שהראה לו מתני' פליגא על ריש לקיש דתניא השוכר את הפועל להביא לו יין לחולה או תפוח לחולה אם הביא חייב ליתן לו אם לאו אינו חייב ליתן לו אבל אם אמר לו יין לחולה ממקום פלוני תפוח לחולה ממקום פלוני בין שהביא בין שלא הביא חייב ליתן לו שכר רגליו הוא נותן לו מה עביד לה ר"ש בן לקיש פתר לה במראה לו מתני' פליגא על רבי יוחנן דתני לא יאמר אדם לפלוני הא לך דינר זה והבא לי לקט היום הבא לי פאה היום אלא אומר לו בלקט שתביא לי היום בפיאה שתביא לי היום וכן אתה מוצא בבן לוי והרי לא הראה לו ואת אמרת כמי שהראה לו מה עבד לה רבי יוחנן קל הקילו בשביעית שהיא מדרבנן לקח מן הנחתום כבר בפונדיון כשאלקוט ירקותה שדה אביא לך מותר תני רבי יודא ורבי נחמיה אוסרים מה אנן קיימין בההוא דאמר הב לי וברי לי אנא יהב לך ר' יהודא ור' נחמיה אוסרין שאין ירקות שדה מצויין וחכמים מתירין מפני שירקות שדה מצויין:

דף כג,א פרק ח הלכה ה משנה אין נותנין לא לבייר ולא לבלן ולא לספר ולא לספן אבל נותן הוא לבייר לשתות ולכולן הוא נותן מתנה חנם:

דף כג,א פרק ח הלכה ה גמרא תני ר' יוסי אף לא למבייר מחלפא שיטתיה דרבי יוסי תמן הוא אמר אין לוקחין הימנו מים ומלח והכא הוא אמר הכין אמר ר' יוסי מה פליגי בשתשמשו אבל בשתייה אף ר' יוסי מודה הוי מאן תנא אבל נותן לבייר לשתות ר' יוסי אמר רבי יוסי דברי הכל היא

דף כג,ב פרק ח הלכה ה גמרא כאן לאדם כאן לבהמה תני מעיין של בני העיר הן ואחרים הן קודמים לאחרים אחרים ובהמתן אחרים קודמין לבהמתן כביסתן וחיי אחרים כביסתן קודמת לחיי אחרים אמר רבי יוחנן מאן תנא כביסה חיי נפש רבי יוסי דתני אין נותנין מהם לא למשרה ולא לכביסה ורבי יוסי מתיר בכביסה מחלפא שיטתיה דרבי יוסי תמן הוא אומר אין רחיצה חיי נפש וכא הוא אמר הכביסה חיי נפש אמר רבי מנא אדם מגלגל ברחיצה ואין אדם מגלגל בכביסה יהודא איש הוצי עביד טמר במערת' תלתא יומי

בעי למיקם על הדין טעמא מניין שחיי עיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת אתא לגבי רבי יוסי בן חלפתא א"ל הן הוית א"ל עבדית טמיר במערתא תלתא יומין בעי למיקם על הדין טעמא מניין שחיי עיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת קרא לר' אבירודימס בריה א"ל אגיב הדין טעמא מניין שחיי העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת א"ל תהיינה הערים האלה תהיינה עיר ועיר ואח"כ ומגרשי' סביבותיה אמר ליה מה גרם לך דלא פלתה עם חבריך:

דף כג,ב פרק ח הלכה ו משנה תאנים של שביעית אין קוצין אותן במוקצה אבל קוצה הוא בחרבה ואין דורכים ענבים בגת אבל דורך הוא בעריבה ואין עושין זיתים בבד ובקוטבי אבל כותש ומכניס לבודידא:

דף כג,ב פרק ח הלכה ו גמרא כתיב (ויקרא כה) ואת ספיח קצירך לא תקצור הא קצירה כנגד הקוצרים לא אמר ר' לא אם אינו ענין לספיחי איסור תניהו ענין לספיחי התר אמר רבי מנא לכך נצרכה כשעלו מאליהן שלא תאמר הואיל ועלו מאליהן יהו מותרין לפום כן צריך מימר אסור (שם) או ספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצור מן השמור בארץ אין אתה בוצר אבל בוצר את מן המופקר לא תבצור כדרך הבוצרים מיכן אמרו תאנים של שביעית אין קוצין אותן במוקצה אבל קוצה הוא בחרבה אין דורכין ענבים בגת אבל דורך הוא בעריבה ואין עושין זיתים בבד ובקוטבי ורבותינו התירו לעשות בקוטבי רבי יוחנן הורי לאילין דרבי ינאי לטחון ברחיים כר' שמעון ולעשות בקוטבי כרבנן רבי יוחנן הורי לאילין דבית רבי ינאי שלא יהו נוטלין שכר בדיהן שמן אלא מעות כרבי יודא וכרבי נחמיא הורי לון תני החמרין והכתפין כל העושות שביעית שכרן שביעית אמר רבי זעירא בפירות היתר היא מתנית' מהוש כרן שביעית שיהו נוטלין ממה שיהו עושין שכרן שביעית ויהא הא דהורי רבי יוחנן לאילין דבית רבי ינאי שלא יהו נוטלין שכר בדיהן שמן אלא מעות כרבי יודא וכרבי נחמיה הורי לון רבי הילא במכתפי פירות עבידה היא מתניתא ומהו שכרן שביעית כיי דאמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן יי"נ קנס קנסוהו וכא קנס קנסוהו:

דף כג,ב פרק ח הלכה ז משנה אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה שלא יביאנו לידי פסול רבי שמעון מתיר והאחרון אחרון נתפס

דף כד,א פרק ח הלכה ז משנה בשביעית והפירי לעצמו אסור:

דף כד,א פרק ח הלכה ז גמרא תמן תנינן ובכולן הכהנים רשאין לשנות באכילתן ולאוכלן צלויין שלוקין ומבושלים וליתן לתוכן תבלי חולין ותבלי תרומה דברי ר"ש ר"מ אומר לא יתן לתוכן שלא יביא את התרומה לידי פסול אתיא דיחידאי דהכא כסתמא דתמן ודיחידאי דהכא כסתמא דתמן אלא דסתמא דהכא ר"מ דתמן ר"מ ור"ש הלכה כר"ש אמר רבי יוסי אשתאלית לאילין דבית רבי ינאי אמרי נהיגין הוינן מבשלין על יד על יד ואוכלין מאי כדון הלכה כר"מ דתמן היא רבנן דהכא האחרון אחרון נתפס בשביעית והפירי עצמו אסור הא כיצד לקח בפירות שביעית בשר אילו ואילו מתבערין בשביעית לקח בבשר דגים יצא בשר נתפשו דגים לקח בדגים שמן יצאו דגים ונכנס שמן האחרון אחרון נתפס בשביעית והפירי עצמו אסור בעו מיניה מרבי יוחנן שביעית מהו שתצא דרך חילול אמר ליה ולמה לא אמר ר"א אין שביעית יוצא דרך חילול אלא דרך מכירה מתניתא מסייע לדין ומתניתא מסייע לדין מתניתא מסייע לר"י כל מי שיש לו מעות מדמי שביעית והוא רוצה לחללן על עיסתו מחללן מתניתא מסייע לרבי אלעזר מי שיש לו סלע מדמי שביעית והוא רוצה ליקח חלוק הולך אצל חנווני הרגיל אצלו ואמר תן לי בזו פירות והוא נותן לו

והוא אומר לו הרי פירות האלו נתונים לך במתנה והחנווני אומר לו הרי סלע זו נתונה לך במתנה וחוזר לוקח לו חלוק רבי יוחנן שתי חמרא ויהיב פריטוי עד כדון רבי יוחנן דהוא מתייחמון הא שאר כל אדם דלא מתייחמון רבי יעקב בר אחא בשם רבי אבינא מחוי ליה כהדא ונסב כהדא רבי חזקיה הוה אמר א"ל הב לי מן קומוי מן גו דו אמר ליה הב לי מן קומוי כמאן דלא יהב ליה מן דמי שביעית:

דף כד,א פרק ח הלכה ח משנה אין לוקחי' עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית ואם לקח יאכל כנגדן אין מביאין קיני זבין וקיני זבות קיני יולדות מדמי שביעית ואם הביא יאכל כנגדן אין סכין כלים בשמן של שביעית ואם סך יאכל כנגדן עור שסכו בשמן של שביעית ר"א אומר ידלק וחכ"א יאכל כנגדן אמר לפני ר"ע אומר היה ר"א עור שסכו בשמן של שביעית ידלק אמר להם שתוקו לא אמר לכם מה ר"א אומר בו ועוד אמרו לפניו אומר היה ר"א האוכל פת כותי כאוכל בשר חזיר אמר להם שתוקו לא אמר לכם מה ר"א אומר בו מרחץ שהוסקו בתבן ובקש של שביעית מותר לרחוץ בה אם מתחשב הוא לא ירחץ בו:

דף כד,א פרק ח הלכה ח גמרא א"ר יוסי זאת אומרת שאסור ליקח אשה מדמי שביעית דלכן מה בין הקונה אשה מה בין הקונה שפחה תני שמן של שביעית אין חוסמין בו תנור וכיריים ולא סכין בו מנעלים וסנדלין ולא יסוך אדם את רגלו והוא בתוך מנעלו והוא בתוך סנדלו אבל סך הוא את רגלו ונותנו לתוך מנעלו ולתוך סנדלו וסך שמן ומתעגל ע"ג קטבליא ואינו חושש לא יתננה לא על גבי טבלה של שיש להתעגל בה רבן שמעון בן גמליאל מתיר

דף כד,ב פרק ח הלכה ח גמרא עור שסכו בשמן מה אמר בו ר"א אמר רבי יוסי עצמותיו של אותו האיש ישרפו רבי חזיקה בשם רבי אחא אמר מותר ועוד אמר לפניו אמר רבי יוסי זאת אומרת שאסור ליקח בתו של עם הארץ רבי חזקיה בשם רבי אחא מתיר היה ר"א חמיצן של כותים לאחר הפסח מיד הדא דתימר באילין דימוסיי ברם באילין פריבטה אסור אם מתחשב הוא הרי זה לא ירחוץ [ואם הם אדם של צורה הרי זה לא ירחוץ] כהדא רבי יהושע בן לוי אזל מן לוד לבית גברין בגין מיסחי ר"ש בן לקיש הוה בבוצרה חמתון מזלפין להדא אופרדיטי אמר לון ולית אסור אתא שאל לרבי יוחנן א"ל ר"י בשם ר"ש בן יוצדק אין דבר של רבים אסור:

מסכת שביעית פרק ט

דף כד,ב פרק ט הלכה א משנה הפיגם והריבוזין השוטין והחלוגלגות כוסבר שבהרים וכוסבר שבנהרות וגרגים שבנהרות של אפר פטורין מן המעשרות ונלקחים מכל אדם בשביעית שאין כיוצא בו נשמר רבי יהודה אומר ספיחי חרדל מותרין שלא נחשדו עליהן עוברי עבירה ר"ש אומר כל הספיחים מותרין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות השדה וחכמים אומרים כל הספיחים אסורים:

דף כד,ב פרק ט הלכה א גמרא הפיגין והריבוזין כו'. סירוגין וחלגלוגות ומי גדול בחכמה ובשנים אצרכת לחבריא אמרין ניסק ונשאל לאילין דבית רבי סלקון מישאל

ויצאת שפחה של בית רבי ואמרה להן הכניסו לשנים אמרין ייעול פלן קדמא ייעול פלן קדמאי שורין עללין קטעין קטעין אמרה להן מפני מה אתון נכנסין סירוגין סירוגין חד ר' הוה טעון פרפחוני' בגולתי' ונפלון מיניה אמרה ליה שפחה של בית ר' ר' נתפזרו חלוגלגותיך מהו כרפס שבנהרות רבי יוסי ב"ר אמר פיטרוסליגן ולמה לא תנינן הסיאה והאיזוב והקורנס עמהן שלא תאמר אלא נשמרים בחצר חייבין ואלו נשמרים בחצר פטורים אלא אילו ואילו אם היו נשמרין בחצר חייבין ואילו נשמרים בגינה חייבי' ואילו נשמרים בגינה פטורין אלא אלו ואלו אם נשמרים בגינה פטורין ולמה לא תנינן אלא אילין הוא שלא תאמר הואיל ורוב המינין הללו נזרעים ובאין מן האיסור יהו אסורים לפום כן צריך מימר מותרים

דף כה,א פרק ט הלכה א גמרא מהו שיהו אסורין משום ספיחים נשמענא מן הדא רבי יודא אומר ספיחי חרדל מותרין שלא נחשדו עליהן עוברי עבירה ואלו הואיל ולא נחשדו עליהן עוברי עבירה יהו מותרין עד כדון ירקו זרעו אפשר מימר ירקו מותר זרעו לכ"ש ר"ש בן לקיש הוה בחיקוק חמתוי מגלגלין בהדין חרדלא נפל מיניה והוא לא נסב ליה אמר מאן דמייתי לי חרדלא אנא מורי כרבי יודא אמר רבי בא בר זבדי הורי ר' חוניא דמן חוורין בבית חוורן כהדא דר' יודא עאל ר' יוחנן ודרש כרבנן דהכאוכרבנן דתמן ר' אבא בר זמינא בשם ר' יצחק מן קומוי אילין תרתי מילייא נחית ליה ר' יוחנן מציפורין לטבריה אמר מה אתיתן לי הדין דיינא סבא דאי אנא שרי והוא אסיר אנא אסיר והוא שרי אמר רבי וא אתא עובדא קומי רבי יוסי ובעי מיעבד כרבי יוחנן כד שמע דרב ור' חנינא מתפלגין שרע מינה דאיתפלגון שירי פתיל' שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת מהו להדליקן בי"ט רב ורבי חנינא תרוויהון אמרין אסור ור"י אמר מותר א"ר יודן קומי רבי מנא מה מפכא לה גבי ביצה א"ל מן דאנן חמיין דרבנן מדמיא לה הדא אמרה היא הדא היא הדא משום ארבע זקנים אמרו כל הנאכל עירובו בראשון הרי הוא כבני עירו בשני רב הונא בשם רב הלכה כארבע זקנים רב חסדא בעי מחלפא שיטתיה דרב תמן הוא עבד לה שתי קדושות וכא הוא עביד לה קדושה אחת דאיתפלגון שירי פתילה שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת מהו להדליק בי"ט רב ור"ח תרוויהון אמרין אסור ור"י אמר מותר אמר ר' מנא קומי ר' יודן מה אפכן לה פתילה גבי ביצה א"ל מן מה דאנן חמיין רבנן מדמיי לה הדא אמרה היא הדא היא הדא: שאין כיוצא בהן בירקות השדה. ומפני שאין כיוצא בהן בירקות השדה יהו אסורים רבי חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי ב"ר חנינא מפני שדרכן לגדל אימהות ומפני שדרכן לגדל אימהות יהו אסורי' א"ר שמואל בר רב יצחק כל הירק את יכול לעמוד עליו אם חדש הוא אם ישן הוא ברם הכא שלא ילך ויביא מן האיסור ויאמר מן האימהות הבאתי אין מחייבין אותו לעקור את הלוף בשביעית אבל מניחו כמו שהוא אם צימח מוצאי שביעית מותר אין מחייבין אותו לעקור את הלוף בשביעית אבל מניחו כמו שהוא אם צימח מוצאי שביעית מותר אין מחייבין אותו לשרש הקורנס בשביעית אבל משקף בעלין אם צמחו מוצאי שביעית מותר ולא נמצא מאבד אוכלי בהמה מאיליהן הן אבודין ר"ש בן יוחי הוה עבד בשמיטתא וחמי חד מלקט שביעית א"ל ולית אסור ולאו ספיחין אינון א"ל ולא את הוא מתירן א"ל ואין חבירי חלוקין עלי קרא עליו

דף כה,ב פרק ט הלכה א גמרא (קוהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש וכן הוות ליה ר"ש בן יוחי עביד טמיר במערתא תלת עשר שנין במערת חרובין דתרומה עד שהעלה גופו חלודה

לסוף תלת עשר שנין אמר לינה נפיק חמי מה קלא עלמא נפיק ויתיב ליה על פומא דמערתא חמא חד צייר צייד ציפרין פרס מצודתי' שמע ברת קלא אמרה דימוס ואישתיזב' ציפור אמר מבלעדי שמיא לא יבדא כ"ש בר נשא כד חמא דשדכן מילייא אמר ניחות ניחמי בהדין דימוסין דטבריא אמר צריכין אנו לעשות תקנה כמו שעשו אבותינו הראשונים (בראשית לג) ויחן את פני העיר שהיו עושין איטלוסן ומוכרין בשוק אמר נידכי טבריא והוה נסב תורמסין ומקציץ ומקליק וכל הן דהוה מיהא הוה טייף וסליק ליה מן לעיל חמתי' חד כותי אמר לינא אזל מפלי בהדין סבא דיהודאי נסב חד מית אזל וטאמריה הן דדכי אתא לגביה ר"ש בן יוחי א"ל לא דכית אתר פלן איתא ואנא מפיק לך מן תמן צפה ר"ש בן יוחי ברוח הקודש שנתנו שם אמר גוזר אני עליך העליונים שירדו ועל התחתונים שיעלו וכן הוית ליה מי עבר קומי מגדלא שמע קליה דספרא אמר הא בר יוחי מדכי טבריא א"ל יבא עלי אם לא שמעתי שטבריא עתידה להיטהר אפי' כן לא הימנין הוית מיד נעשה גל של עצמות:

דף כה,ב פרק ט הלכה ב משנה שלש ארצות לביעור יהודה ועבר הירדן והגליל ושלוש שלוש ארצות לכל אחת ואחת גליל העליון וגליל התחתון והעמק מכפר חנניא ולמעלן כל שאינו מגדל שקמין גליל העליון מכפר חנניא ולמטן כל שהוא מגדל שקמין גליל התחתון ותחום טבריא העמק וביהודא ההר והשפלה והעמק ושפלת לוד כשפלת הדרום וההר שלה כהר המלך מבית חורון עד הים מדינה אחת ולמה אמרו שלוש ארצות שיהו אוכלין בכל אחת ואחת עד שיכלה האחרון שבה ר"ש אומר לא אמרו שלש ארצות אלא ביהודה ושאר כל הארצות כהר המלך וכל הארצות כאחת לזיתים ולתמרים:

דף כה,ב פרק ט הלכה ב גמרא ולבהמתך ולחיה וגו' כל זמן שחיה אוכלת מן השדה הבהמה אוכלתן מן הבית רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בר רבי חנינא שיערו לומר אין החיה שבהר גדילה עמק ולא גדילה חיה שבעמק בהר דיקליטיאנס אעיק לבני פנייס אמרין ליה אנן אזלין אמר ליה סופיסטה לא אזלין לון ואין אזלון לון חזרון לון ואי בעית מבדקא אייתי טביין ושלחון לארעא דרחיקא ובסוף אינון חזרון לאתריהון עבד כן אייתי טביין וחפי קרנתייהו בכסף ושלחון לאפריקא ובסוף תלתין שנין חזרו לאתריהן תני רשב"ג אומר סימן להרים מילין לעמקים תמרים לנחלים קנים לשפילה שקמין ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר (דברי הימים ב א) ואת הארזים נתן כשקמים אשר בשפלה לרוב אית דבעי מימר למידת הדין אתמר ואית דבעי מימר לעגלה ערופה איתמר איזו עמק בגליל כגון בקעת גנוסר וחברותיה וכן כיוצא בהן איזה הר שביהודה זה הר המלך ושפלתו זו שפלת דרום ועמק שלו מעין גדי עד ירחו איזה הר שבעבר הירדן תני רשב"א אומר כגון הרי מכוור וגדור וכן כיוצא בהן ושפלתו חשבון וכל עריה אשר במישור דיבון ובמות בעל ובית בעל מעון וכן כיוצא בהן ועמק שלו בית הרים ובית נמר' וכן כיוצא בהן ובעמק בית הרים ובית נמרה וסוכות וצפון יתר ממלכת סיחון מלך האמורי אשר מלך בחשבון בית הרים בית רמתה בית נמרה בית נמרון סכות תרעלה צפון עמתו שפלה שבהר כהר <והר> שבשפלה כשפלה מן מה דתני הר והרו עמק ועמקו שפל ושפלתו הדא אמרה שפלה שבהר כהר והר שבשפלה כשפלה אמר ר"י מתני' אמרה כן וההר שלה כהר המלך מבית חורון ועד ים מדינה אחת פרא כורין אמר ר"י עוד היא יש בה הר ושפלה ועמק מבית חורון ועד אמאוס הר מאמאוס ועד לוד שפלה מלוד ועד הים עמק ניתני ארבע מעורבות מן תני אין בסוריא שלש ארצות

דף כו,א פרק ט הלכה ב גמרא איתא חמי אילין עמק שביהודא אינו אוכל עד הר יהודא ועמק שבגליל אוכל עד הר יהודא כל הארצות כאחת לזיתים ולתמרים תני אף לחרובים תני אוכלין על התמרים עד שיכלו מיריחו ועל הזיתים עד שיכלו ממרון ומגוש חלב:

דף כו,א פרק ט הלכה ג משנה אוכלין על המוקפר אבל לא על השמור רבי יוסי אומר אף על השמור אוכלין על הטפחין ועל הדיפרא אבל לא על הסיתוונית רבי יהודה מתיר כל זמן שביכרו עד שיכלה הקיץ:

דף כו,א פרק ט הלכה ג גמרא מתני' דר"ש כתיב (ויקרא כה) מן השדה תאכלו את תבואתה כל זמן שאת אוכל מן השדה את אוכל מה בבית כלה מן השדה כלה מן הבית מה טעמא דר"ש את הוא שגרמת לה שלא תאכל מתני' דרבי יוסי דתניא אין אוכלין על הטפחין שבעכו ר"י אמר אוכלין על הטפחין שבעכו אמר רבי יוסי הוינן סברין מימר מה פליגין רבי יוסי ורבנן בסיתוונות אבל בדפרין לא אשכח תני רבי יהודא מתיר בדפרון והן שבכרו עד שלא יכלה הקיץ:

דף כו,א פרק ט הלכה ד משנה הכובש ג' כבשים בחבית אחת ר"א אומר אוכלין על הראשון ורבי יהושע אומר אף על האחרון רבן גמליאל אומר כל שכלה מינו בשדה יבער מינו מן הבית ר"ש אומר כל ירק אחת לביעור אוכלין ברוגילא עד שיכלו סגריות מבקעת בית נטופה:

דף כו,א פרק ט הלכה ד גמרא מה טעמא דר"א הראשון נותן טעם באחרון מה טעמא דרבי יהושע האחרון נותן טעם בראשון וקשיא עלד רבי יהושע ואין הראשון נותן טעם באחרון רבן גמליאל אומר כל שכלה מינו בשדה יבער מינו מן הבית תני והלכה כדבריו חזקיה אמר מכיון שהתחיל באוצר כמבוער הוא אתא עובדא קומי רבי יסא והורי כחזקיא לא דאנא סבר כוותיה אלא מן מה דאנן חמיין רבנן עבדין עובדא כוותיה רבי יצחק בר רדיפא הוה ליה עובדא אתא שאל לרבי ירמיה א"ל מה אריוותא קמך ואת שאל לתעליי' אתא שאל לר' יאשיה א"ל חמי לך תלתא רחמין ואפקרה קומיהון קפודקאי דציפורין שאלין לרבי אימי בגין דלית לאילן עמא רחים ולא שאל שלם איך צור כה מיעבד א"ל כד תיחמון ריגלא צלילא דיהוין מפקון לשוקא ומבקרין ליה וחזרין וזכיין ביה רבי חגיי מפליג לה צלוחין צלוחין רבי אליעזר מפליג לה צלוחין צלוחין רבי חזקיה סלק גבי רבי ירמיה א"ל זכיתי בהן אוצרה א"ל צור לי אילין פריטייא גביך א"ל הרי מקומן מושכר לי א"ל לא כן אפקרתן חזר וזכיתה בהן:

דף כו,ב פרק ט הלכה ה משנה המלקט עשבים לחים עד שיבש המתוק והמגבב ביבש עד שתרד רביעה שנייה עלי קנים ועלי גפנים עד שישרו מאביהן והמגבב יבש עד שתרד רביעה שנייה ור"ע אומר בכולן עד שתרד רביעה שנייה כיוצא בו המשכיר בית לחבירו עד הגשמים עד שתרד רביעה שנייה המודר הנייה מחבירו עד הגשמים עד שתרד רביעה שנייה עד אימתי נכנסים עניים לפרדיסות עד שתרד רביעה שנייה עד אימתי נהנים ושורפים בקש ובתבן של שביעית עד שתרד רביעה שנייה:

דף כו,ב פרק ט הלכה ה גמרא ר' אבין בשם רבי יוחנן לית כאן עלי קנים אלא עלי גפנים עלי קנים אין להם ביעור ותני כן עלי קנים ועלי האוג ועלי חרובים אין להן ביעור מפני שאין מינן כלה ר"ז בעי אמר עד הגשם עד שירד גשם אחר תמן תנינן האומר הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין אמר רבי יוסי ב"ר בון ר' בא בר ממל בעי אמר הרי עלי עץ מביא גיזר אחד אמר רבי ליעזר מתני' אמרה כן שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפ"ע

דתנינן שנים בידן שני גזירי עצים תני רבי יוסי אומר כל דבר שהוא תלוי ברביעה עד שתרד רביעה שנייה ושאינה תלוי ברביעה עד שיגיע זמנה של רביעה תני רשב"ג אומר שבעת ימים שירדו בהן גשמים ולא פסקו יש בהן כדי רביעה שנייה תני רבי חנינא בשם רשב"ג ולמה נקרא שמה רביעה שהיא רובעת את הארץ אמר רבי חנינא מכיון שתסרח מה שבשדה הותר מה שבבית תני ר' הושעיה אפי' לאחר ג' שנים אסור עד שיסרח תבן של שביעית אין שורין אותו בטיט שריין בטיט בטל והוא שגבלו תבן של שביעית אין נותנין אותו בכר נתנו בכר בטל והוא שישן עליו תבן של שביעית מה שיהא אסור משום ספיחים רבילוי שאל לרבי בא בר זבדי ושרי אמר רבי זעירא ואנא דלא סמכית עלי אשתאלת לאילין דבית ברסנא ואמרין נהגין הוינא כנישין תבן מן ערובת שמיטתא וכד מחסרין מייתי מן שורייא אמר רבי ירמיה מתני' אמרה שהוא מותר דתני הצבועין והפטמון לוקחין מורסן מ"מ ואינו חושש סבר רבי ירמיה מימר אפילו מן החשוד א"ל רבי יוסי לא אמרו אלא בשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד הא דבר ברי שהוא חשוד אסור אמר רבי שמאי מתני' אמרה שהוא אסור דתנינן תמן ובשביעית ובכלאי הכרם והקדש אם יש בזרע ובעץ כדי ליתן טעם לא נמצא מאבד אוכלי בהמה תפתר באוכלי בהמה לאדם אמר רבי מנא תיפתר בקדושת שביעית בביעור ולית את שמע מינה כלום:

דף כז,א פרק ט הלכה ו משנה מי שהיו לו פירות שביעית והגיע שעת הביעור מחלק מזון ג' סעודות לכל אחד ואחד והעניים אוכלין אחר הביעור אבל לא העשירים דברי רבי יהודא רבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור מי שהיו לו פירות שביעית שנפלו לו בירושה או שנתנו לו מתנה רבי ליעזר אומר ינתנו לאוכליהן וחכמים אומרים אין החוט נשכר אלא ימכרו לאוכליהן ודמיהן חתחלקו לכל אדם האוכל מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה חייב מיתה:

דף כז,א פרק ט הלכה ו גמרא מ"ט דרבי יודא (ויקרא כה) ואכלו אביוני עמך ויתרם מה טעמא דרבי יוסי ואכלו אביוני עמך ויתרם תני ר"ש אומר עשירין אוכלין מן האוצר אחר הביעור מ"ט דרבי שמעון ואכלו אביוני עמך עד יתרם ר"ש בן לקיש אומר בפירות עבירה היא מתני' והתני המוצא פירות עבירה אסור ליגע בהן שנייא היא מציאה שנייא היא שנפלו לו על כרחו רבי יוחנן אמר בפירות היתר היא מתני' בהדא תנינן ר"א אומר ינתנו לאוכלין ר"א דהוא שמותי דתנינן אוכלין פירות שביעית בטובה ושלא בטובה כדברי ב"ש בהדא רבנן מתיבין ליה שאין חוטא נשכר בשיטתו השיבוהו בשיטתך שאת אומר ינתנו לאוכליהן שאין חוטא נשכר אמר רבי ביבי הורי רבי יוסי באילין קונדסיא שילכו מעותיהן לים המלח רבי מנא שאל לרבי חזקיה מהו מייכלא בפוניין לאשקלון א"ל אסור רבי חזקיה הוה קאים בשוקא דקיסרין חמי חד טעון עלל מן איסורי הפך אפוי דלא מחמיניה תני פרק כל כך למה כדי שיעשה מקומו הוכיח שמע רבי יעקב בר אחא ואמר

דף כז,ב פרק ט הלכה ו גמרא אמה דהן ילדת בר רבי יהושע בן לוי הוה מפקיד לתלמידים לא תזבון לא ירק אלא מן גינתא דסיסרא קם עימיה זכור לטוב א"ל איזיל אימא לרבך לית הדא גינתא דסיסרא דיהודאי הות וקלטלי' ונסביה מיניה אין בעיתא מחמרא על נפשך אשתווי לחברך חד בר נש הוה חשיד על שמיטתא אמר לאיתתיה אפקין חלתה א"ל ההוא גברא חשיד על שמיטתו ואת אמר אפקין חלתה א"ל חלתה מדבר תורה שביעית מדרבן גמליאל וחביריו:

מסכת שביעית פרק י

דף כז,ב פרק י הלכה א משנה השביעית משמטת את המלוה בשטר ושלא בשטר הקפת החנות אינו משמטת אם עשאה מלוה הרי זו משמטת רבי יהודא אומר הראשון ראשון משמט שכר שכיר אינו משמט ואם עשאו מלוה הרי זו משמט רבי יוסי אומר כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעית משמטת אינה פוסקת בשביעית אינה משמטת השוחט את הפרה וחילקה בר"ה אם היה החודש מעובר משמיט ואם לאו אינה משמיט האונס והמפתה והמוציא שם רע וכל מעשה ב"ד אינן משמיטין המלוה על המשכון והמוסר שטרותיו לב"ד אין משמטין:

דף כז,ב פרק י הלכה א גמרא השביעי' משמטת כו' ניחא שלא בשטר ויעשה כמלוה על המשכון ולא יהא משמט אמר ר' יוחנן תיפתר בשטר שאין בו אחריות נכסים וכר"מ אתא עובדא קומי ר"י בשטר שאין בו אחריות נכסים והורי משמט אמר מפני שאנו למידין מן ההלכה אנו עושין מעשה א"ר ירמיה בשאין לו קרקע הא יש לו קרקע אינו משמט אמר ר"י אפילו יש לו קרקע משמט אתיא דר"י כדרב דא"ר בא בשם רב ייחד לו קרקע משמט לא אמרו אלא ייחד לו הא לא ייחד לו אינו משמט המשעבד שדה לאשתו והלך ומכרה אם רצתה לגבות ממנו משאר נכסים גובה אמר ר' הילא הורי ר' לעזר כהן תנייא חברייא בעיין לא תגבה אלא מנכסים משועבדין אמר לון ר"י כני חורין לפניה ואת אמרת תגבי משועבדין מתני' בשלא אמר לה לא יהא לך פירעון אלא מזה אבל אם אמר לה לא יהא לך פירעון אלא מזה אינו גובה אלא ממנה המשעבד שדה לחבירו והלך ומכרה ר' אחא אמר מכורה לשעה ר"י אמר אינו מכורה לשעה חיילי דר' יוסי מן הדא שורו מצוי הוא להבריח שדה אינו מצוי להבריח' הגע עצמך שהיתה מכורה לבעלי זרוע אמר ר' יודן אבוי דר' מתנייה מצויין הן

דף כח,א פרק י הלכה א גמרא בעלי זרוע ליפול תני הכותב שדה אפותיקי לאשה בכתובתה ולבעל חוב בחובו מכרה הרי זו מכורה והלוקח יחוש לעצמו מתני' בשאמר לה יהא לך פירעון מזו מה פליגין כשאמרו לו לא יהא לך פירעון אלא מזו רב אמר פגמה אע"פ שלא זקפה זקפה אע"פ שלא פגמה תני ר' חייא עד שתפגום ותזקוף ומפני שהוא מקיף לו פעם שנייה נעשית ראשונה מלוה אמר ר"א דר' יודא היא וראוי לתובעו בר"ה ר' בא בשם ר' זעירא בממון שהוא ראוי להאמינו ומכיון שהוא ראוי לתובעו ראוי ליתן לו מעות וכאן הואיל והוא ראוי ליתן לו מעות ולא נתן נעשית ראשונה מלוה ר' יוחנן אמר בגין חרישה ר"ש בן לקיש אומר בגין בניין על דעתיה דרבי יוחנן כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעית על דעתיה דר"ש בן לקיש כל מלאכה שהיא פוסקת מאיליה מה רבי יוסי כר' יודא דר' יוסי אמר כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעי' משמיטת ושאינ' פוסק' בשביעי' אינה משמט'

דף כח,ב פרק י הלכה א גמרא ולא רבי יוסי כר' יודא אע"ג דר' יודא אמר אין דרך השולחני להיות נותן איסר עד שיטול דינר מודה הוא בשכר שכיר שאינו אלא לבסוף רבי אומר ניסן לא נתעבר מימיו והא תנינן אם בא חדש בזמנו אם בא לא בא רב אמר תשרי לא נתעבר מימיו והא תנינן אם היה החודש מעובר אם היה לא היה וכשקידשו את השנים באושה ביום הראשון עמד ר' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אמר כדברי ריב"נ אמר רשב"ג לא היינו נוהגין כן ביבנה ביום השני עבר ר' חנניא בנו של ר' יוסי הגלילי אמר

כדברי ר"ע אמר רשב"ג כן היינו נוהגין ביבנה והתני קדשוהו בראשון ובשני ר' זעירא בשם רב חסדא אותה שנה נתקלקלה מה בין הראשון ומה בין השני ר' בא בשם רב שנה ראשונה ושנה שניה התני יום הראשון ויום השני קדשוהו קודם לזמנו או אחר עיבורו יום א' יכול יהיה מעובר ת"ל (ויקרא כו) אותם אתם אלה הם מועדי לפני זמנו אין אלה מועדי לפני זמנו עשרים ותשעה יום לאחר עיבורו שלשים ושנים יום ומניין שמעברין את השנה על הגליות שיצאו ועדיין לא הגיעו ת"ל (שם) בני ישראל מועדי עשה עשה את המועדות שיעשו אותן כל ישראל אמר רבי שמואל בר נחמן והן שהגיעו לנהר פרת ר' יעקב בר אחא ר' אימי בשם ר' יודא בר פזי קידשוהו ואח"כ נמצא העדים זוממין הרי זו מקודש קם ר' יוסה עם ר' יודה בר פזי א"ל את שמע מן אבוך הדא מילתא א"ל כן רבי בא אמר בשם ר' יוחנן אין מדקדקין בעדי החודש אמר ר' לעזר דר' יודה היא וראוי לתובעו בראש השנה ר' בא בר ממל עמרם רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו שביעית משמטתו והתני השוחט את הפרה וחילקה בר"ה ואמר ר' לעזר דר"י הוא וראוי הוא לתובעו בר"ה כיי דאמר רבי בא בשם ר' זעירא מכיון שהוא ראוי לתובעו כמי שהוא ראוי להאמינו ומכיון שהוא ראוי להאמינו כמי שהוא ראוי ליתן לו מעות וכאן הואיל והוא ראוי ליתן לו ולא נתן נעשית ראשונה מלוה רבי יוסי בי רבי בון בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא תשמיטנו שביעית השביעית משמטתו והתנינן בין נותנין מכאן ועד שלושים יום ובין נותנים מכאן ועד עשר שנים ויש עשר שנים בלא שמיטה אמר רבי הונא איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת חד אמר במלוה על המשכון וחרנא אמר בכותב לו פרוזבול

דף כט,א פרק י הלכה א גמרא תני ל' יום לא איתיי מהו ל' יום לא איתיי שמואל אמר במלוה את חבירו סתם שאינו רשאי לתובעו עד ל' יום עאל רב יהודה ואמר טעמא (דברים טו) קרבה שנת השבע שנת השמיטה לא היא שנת השבע ולא היא שנת השמיטה מה ת"ל קרבה שנת השבע שנת השמיטה שלא תאמר כל שלושים יום אינו רשאי לתובעו לאחר שלושים יום בהשמט כספים הוא ולא יגבנו לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה לא כן אמר רבי בא בר ממל עמרם רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו השביעית משמטתו אשכח תני רבי ישמעאל קרבה שנת השבע שנת השמיטה לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה ומה ת"ל (שם) קרבה שנת השבע שנת השמיטה שלא תאמר כל שש שנים שדהו לפני כרמו לפני ולאחר שש שנים בהשמט כספים הוא ולא יגבנו לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה האונס והמפתה והמוציא שם רע רב יהודא אמר רב דר"מ היא דר"מ אמר במלוה הדבר תלוי וכל מעשה ב"ד אילו גזרי דינים פשיטא דא מילתא מלוה שהיא נעשית כפרנית אינה משמטת כפרנית שהיא נעשית מלוה משמטת רבי ירמיה בעי אם למידת הדין כן לא צורכה דלא מלוה שהיא נעשית מלוה גובה בבינונית המלוה על המשכון שמואל אמר אפילו על המחט (שם) ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידיך פרט למה שיש לאחיך תחת ידיך ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידיך ולא המוסר שטרותיו לב"ד:

דף כט,ב פרק י הלכה ב משנה פרוזבול אינו משמט זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה שנאמר (דברים טו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמור וגו' התקין הלל הזקן פרוזבול זהו גופו של פרוזבול מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני הדיינים שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה והדיינים חותמין למטן או העדים:

דף כט,ב פרק י הלכה ב גמרא מכאן סמכו לפרוזבול שהוא מן התורה ופרוזבל דבר תורה הוא כשהתקין הלל סמכוהו לדבר תורה א"ר חונא קשייתא קומי ר' יעקב בר אחא כמ"ד מעשרות מד"ת והלל מתקין על ד"ת אמר רבי יוסי וכי משעה שגלו ישראל לבבל לא נפטרו מן המצות התלויות בארץ והשמט' כספים נוהג בין בארץ בין בח"ל ד"ת חזר רבי יוסי ואמר (דברים טו) וזה דבר השמיטה שמוט רבי אומר שני שמיטין הללו שמיטה ויובל בשעה שהיובל נוהג שמיטה נוהג ד"ת פסקו יובלות שמיטה נוהגת מדבריהן אימתי פסקו היובלות (ויקרא כה) יושביה בזמן שיושביה עליה לא בזמן שגלו מתוכה היו עליה אבל היו מעורבבים שבט יהודא בבנימין ושבט בנימין ביהודה יכול יהו היובלות נוהגין ת"ל יושביה לכל יושביה נמצאת אומר כיון שגלו שבט ראובן וגד וחצי שבט המנשה בטלו היובלות ר' חזקיה בשם רבי ירמיה ואפילו נתונים ברומי רבי בא בשם רבנן דתנן שלושה שדנו ומת אחד מהן חותמין בשנים ואמר אע"פ שחתמנו בשנים דננו בשלושה אמר רבי חגי מתני' אמרה כן והדיינין חותמין מלמטן או העדים ולמידין מידת הדין מפרוזבול אשכח תני היא מידת הדין למד מפרוזבול אין לו קרקע ולחייבין לו קרקע כותבין לו פרוזבול האיך עבידא ראובן חייב לשמעון ולוי חייב לראובן ראובן אין לו קרקע וללוי יש לו קרקע כותבין לשמעון על נכסיו של לוי:

דף כט,ב פרק י הלכה ג משנה פרוזבול המוקדם כשר והמאוחר פסול שטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרין כשרין א' לוה מה' כותבין פרוזבול לכל א' וא' חמשה לווין מן אחד אינו כותב אלא פרוזבול א' לכולן אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע אם אין לו מזכהו בתוך שדהו כל שהוא היתה לו שדה ממושכנת בעיר כותבין עליה פרוזבול רבי חוצפית אומר כותבין לאדם על נכסי אשתו וליתומים על נכסי אפטרופין כוורת דבורים רבי ליעזר אומר הרי היא כקרקע וכותבין עליה פרוזבול ואינה מקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת חייב וחכמים אומרים אינה כקרקע ואין כותבין עליה פרוזבול ומקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת פטור המחזיר חוב בשביעית אומר לו משמט אני אם אמר לו אעפ"כ יקבל ממנו שנאמר (דברים טו) וזה דבר השמיטה כיוצא בו רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להם רוצח אני אמרו לו אעפ"כ יקבל מהן שנאמר וזה דבר הרוצח:

דף כט,ב פרק י הלכה ג גמרא פרוזבול המוקדם כשר

דף ל,א פרק י הלכה ג גמרא מפני שהוא מירע כוחו והמאוחר פסול מפני שמייפה כוחו שטרי חוב המוקדמים פסולין מפני שמייפה כוחן והמאוחרין כשרין מפני שהוא מורע כוחן מי מידע שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן החתומין בשטר לא בן אמר ר"ש בן לקיש עשו דברי החתומין בשטר כמי שנחקרה עדותן בב"ד תמן אותן שאמרו לא חתמנו כל עיקר ברם הכא אמרי על זה חתמנו ולא חתמנו על זה רבי יוחנן אמר פסולין ממש ור"ש בן לקיש אמר אינו מונה אלא משעת הכתב והתני פרוזבול בין מוקדם בין מאוחר כשר ואינו מונה אלא משעת הכתב אם אומר את כן בשטרות מה בין פרוזבול מה בין שטר שטר שזמנו כתוב בשבת או בי' בתשרי רבי יודה מכשיר ורבי יוסי פוסל א"ל רבי יודה מעשה בא לפניך בציפורי והכשרת א"ל אני לא הכשרתי ואם הכשרתי הכשרתי הוון בעון מימר מאן דאמר פסול משום מאוחר ומ"ד כשר משום מוקדם אלא מ"ד פסול משום זיוף רב אמר והוא שיהא קרקע למלוה וללוה ור' יוחנן אמר למלוה אף על פי שאין ללוה וללוה אע"פ שאין למלוה אין לו קרקע ולחייבין לו קרקע כותבין לו פרוזבול רבי בא בשם רב

מי שאין לו אלא קלח א' בתוך שדהו כותבין לו פרוזבול והתני השותפין והאריסין והאפיטרופין אין להם פרוזבול אמרי תמן כל קלח וקלח של שותפות הוא ברם הכא הוא שלו מהו ליכתוב לאפטרופוס על נכסי יתומים נשמעינא מן הדא כותבין לאיש על נכסי אשתו מהו לכתוב לאשה על נכסי בעלה נשמעינא מן הדא וכן ליתומין על נכסי אפוטרופון רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש טעמא דר"א (שמואל א יד) ויבא העם אל היער והנה הלך הדבש מה את ש"מ אמר רבי מנא חורשא מפיק דבש ואילו אמר ויטבול אותו ביערת הדבש יאות רבי יוסי ב"ר בון בשם ר"ש בן לקיש אמר שמעה יתה כן ויטבול אותה ביער' הדבש מה אנן קיימין אם במחובר לקרקע כל עמא מודיי שהוא כקרקע אם בנתונה על גבי שתי יתידות כל עמא מודיי שאינה כקרקע אלא כי אנן קיימין במונחת על גבי קרקע ואתיי כיי דאמר רבי זעירא בשם רבי ירמיה כותבין פרוזבול על מקומה של תנור ועל מקומה של כירה רבי חונא בר אדא אמר אף על מקומה של נר אף בפת כן מחלוקת ר"א וחכמים דבש גידולי

דף ל,ב פרק י הלכה ג גמרא כוורת פת אינו גידולי תנור המחזיר חוב בשביעית אומר לו משמט אני רב הונא אמר בשפה רפה והימין פשוטה לקבל אמר רבי יוסי הדא אמרה בר נש דתני חדא מיכאל והוא אזל לאתר ואינון מוקרין ליה בגין תרתיי צריך מימר לון אנא חדא מיכלא אנא חכים:

דף ל,ב פרק י הלכה ד משנה המחזיר חוב בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו הלוה מן הגר שנתגיירו בניו עמו לא יחזיר לבניו ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו כל המטלטלין נקנין במשיכה וכל המקיים דברי חכמים רוח חכמים נוחה הימנו:

דף ל,ב פרק י הלכה ד גמרא רבי לעזר אומר ובלבד לבניו רבי יוסי בעי מהו ובלבד לבניו אם יש לו בנים מחזיר לבנים ואים אין לו בנים מחזיר לבנותיו שלא תאמר הואיל ואין ירושת הגר דבר תורה יחזיר לבניו כיוצא בו מי שמת סוף משפחתו ואין לו יורש אלא אמו לא יחזיר ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו הגזלן שעשה תשובה וביקש להחזיר את הגזלה המקבל ממנו אין רוח חכמים נוחה הימנו רבי חייא בשם ר"י אמר הנושא והנותן בדברים זמנין דאת אמר אין רוח חכמים נוחה הימנו וזימנין דאת אמר אין מוסרין אותו אלא למי שפרע ר"ז רבי אבוהו בשם רבי יוחנן הנותן עירבון טבעת לחבירו וביקש לחזור בו חוזר בו רבי זעירא בעי קומי רבי אבהו זהוב א"ל טבעת מה בין זהוב מה בין טבעת שזהוב דרכו להשתנות טבעת בעינו הוא רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו חוזר בו קם רבי יוסי עם רבי יעקב בר זבדי אמר ההן לאו צדק והן צדק אמר בשעה שאמר הין של צדק היה רב פליג דרב אמר כד אנא אמר לבני ביתי ליתן מתנה לבר נש לינה חוזר בי מתניתא פליגא על רב

דף לא,א פרק י הלכה ד גמרא אימתי אמרו המטלטלין נקנין במשיכה ברשות הרבים או בחצר שאינה של שניהם ברשות הלוקח כיון שקיבל עליו ברשות המוכר לא קנה עד שיגביה או עד שימשוך את הכל מרשות הבעלים ברשות זה שהיו מופקדים אצלו לא קנה עד שיזיכנו בהן או עד שישכיר לו את מקומן מה עבד לה רב כאן שהעמידו עמו כאן בשלא העמידו עמו רב פליג דרב אמר כד אנא אמר לבני ביתי ליתן מתנה לבר נש לינה חוזר בי תדע לך דחד בר נש אפקיד ערבון על מילחא ויקרת אתא לגביה רב א"ל או יתן לו כל עירבונו או ימסור לו למי שפרע מחלפא שיטתיה דרב תמן הוא אמר כד אנא אמר

לבני ביתי ליתן מתנה לב"נ לינה חזר בי וכאן הוא אמר הכין תמן למידת הדין ומה דרב נהג למדת חסידות:

מסכת תרומות פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה החרש והשוטה והקטן והתורם את שאינו שלו. נכרי שתרם את של ישראל אפילו ברשות אין תרומתו תרומה. חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום ואם תרם תרומתו תרומה חרש שדיברו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר. קטן שלא הביא שתי שערות ר"י אומר תרומתו תרומה רבי יוסי אומר אם עד שלא בא לעונת נדרים אין תרומתו תרומה ומשבא לעונת נדרים תרומתו תרומה:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא חמשה לא יתרומו כו'. ר' שמואל בר נחמן שמע לכולהון מן הכא דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה פרט לגוי מאת כל איש פרט לקטן אשר ידבנו לבו פרט לחרש ולשוטה וזאת התרומה אשר תקחו מאתם פרט לתורם את שאינו שלו. ויוכיח מעשה שלהן על מחשבתן דתנינן תמן העלו חרש שוטה וקטן אע"פ שחישב שירד הטל עליהן אינן בכי יותן מפני שיש בהן מעשה ואין בהן מחשבה ואיזהו מעשה שלהן רבי חונא אמר בתפוש בהן בטל ותנינן תמן הורידה חרש שוטה וקטן אע"פ שחשב שיודחו רגליה אינן בכי יותן שיש להן מעשה ואין להן מחשבה ואיזו מעשה שלהן א"ר חונא במשפשף בהן במים ואמר אף הכא ויוכיח מעשה שלהן על מחשבתן רבי שמואל ר' אבהו בשם ר' יוחנן רבי זעירא בשם רבנן ונחשב לכם תרומתכם את שכתוב בו מחשבה אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו ואת שאין כתוב בו מחשבה מעשה שלו מוכיח על מחשבתו וכאן הואיל וכתוב בו מחשבה אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו. אמר רבי יוסי קשייתה קומי שמואל הרי גיטין הרי אין כתיב בהן מחשבה ואין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו דתנינן הכל כשירין לכתוב את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן אמר רב הונא והוא שיהא פיקח עומד על גביו רבי יוחנן בעי והיינו וכתב לה לשמה חזר רבי יוסי ואמר תמן זה כותב וזה מגרש ברם הכא הוא חושב והוא תורם

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא רבי יעקב בר אחא אמר הא אילו כתב הוא וגירש הוא גט הוא ברם הכא הוא חושב והוא תורם רבי יעקב בר אחא רבי חייא בשם רבי יוחנן חלוקין על השונה הזה מהו כדון אתאי דרבי יוחנן דתרומות כרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה דקידושין ודר' יוחנן בגיטין כרבנן דקידושין דתניא חרש שוטה וקטן שקידשו אין קדושיהן קדושין רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר בינן לבין עצמן אין קידושיהן קידושין בינן לבין אחרים קידושיהן קידושין. תני חרש שתרם אין תרומתו תרומה אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים כשהיה חרש מתחילתו אבל אם היה פיקח ונתחרש כותב ואחרים מקיימין כתב ידו שומע ואינו מדבר הרי הוא כפיקח רבי יעקב בר אחא רבי חייא בשם ר' יוחנן חלוקים על השונה הזה אמרין והא מתניתין פליגא

נתחרש הוא או נשטה אינו מוציא עולמית ויכתוב ויקיימו אחרים כתב ידו קיימונה בשאינו יודע לכתוב מותיב רבי בא בר ממל והא מתנית' פליגא והרי שכתב כתב ידו או שאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו אע"פ שכתבו וחתמו ונתנו לו וחזר ונתן לה אינו גט אמר ר' יוסה אמר סופה ולית היא פליגא אינו גט עד שישמעו את קולו שאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו לא סוף דבר עד שישמעו את קולו אלא אפילו הרכין בראשו את אמר לית כאן אף הכא לית כאן אמר רבי מנא אית כאן היא השמעת קול היא הרכנת ראש.

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא ר' זעירא בעי קומי רבי מנא כמה דתימא עד שירכין בראשו ג' פעמים ודכוותה עד שישמעו את קולו ג' פעמים א"ל לשמיעת הקול פעם אחת להרכנת הראש שלשה פעמים אמר ר' יודן תמן באומר כך וכך עשיתי הכא באומר כך וכך עשו רבי בנימין בר לוי בעי אם יש בו דעת לשעבר יש בו דעת להבא אם אין בו דעת לשעבר אין בו דעת להבא אמר רבי אבדימי בחרש אנן קיימין ואין שליחות לחרש א"ר יוסי ב"ר בון בבריא אנן קיימין ולמה אינו גט אני אומר מתעסק היה בשטרותיו ותני כן במה דברים אמורים בזמן שפירש מתוך בוריו אבל אם נשתתק מחמת חוליו דיו פעם אחת מאן תנא חרש דלא כרבי יודא דתני אמר רבי יודא מעשה בבניו של רבי יוחנן בן גודגדא שהיו כולן חרשין והיו כל הטהרות שבירושלים נעשין על גביהן אמרו לו מפני שהטהרות אינן צריכות מחשבה ונעשות על גבי חרש שוטה וקטן אבל תרומה ומעשרות צריכות מחשבה ואינן נפסלות בהיסח הדעת רבי יוסי בשם רבי לא אין כתיב בהן מחשבה שמירה כתיב בהן סימני שוטה היוצא בלילה והלן בבית הקברות והמקרע את כסותו והמאבד מה שנותנין לו א"ר הונא והוא שיהא כולהן בו דלא כן אני אומר היוצא בלילה קיניטרוקוס הלן בבית הקברות מקטיר לשדים המקרע את כסותו סוליקוס והמאבד מה שנותנים לו קודייקוס רבי יוחנן אמר אפילו באחת מהן אמר רבי אבון מסתברא מה דאמר רבי יוחנן אפילו אחת מהן ובלבד במאבד מה שנותנין לו אפילו שוטה שבשוטים אין מאבד כל מה שנותנים לו קונדיקוס קורדייקוס אין בו אחת מכל אלו מהו קורדייקוס אמר ר' יוסי המים אתא עובדא קומי רבי יוסי בחד טרסיי דהוון ליה סימוק גו אכום והוא לעי אכום גו סימוק והוא לעי אמר דו הוא קורדייקוס שאמרו חכמים פעמים שוטה פעמים חלים הרי הוא כפיקח לכל דבר בשעה שהוא שוטה הרי הוא כשוטה לכל דבריו ובשעה שהוא חלים הרי הוא כפיקח לכל דבריו אתא עובדא קומי דשמואל אמר

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא כד הוא חלים יתן גט ושמואל כריש לקיש דריש לקיש אמר לכשישתפה רובא דשמואל מן דר"ש בן לקיש דהוא אמר כד דו חלים יתן גט ותחלימני והחייני. מאן תנא קטן דלא כרבי יודה דתני קטן שהניחו אביו במוקשה והיה תורם ואביו מוכר על ידיו תרומתו תרומה לא הוא שתורם אלא אביו הוא שאימן על ידו. בא אביו ואימן על ידו למפרע נעשית תרומה או מכאן ולבא אמר רבי שימי נשמעינא מן הדא הרי שבא בעל הבית ומצאו עומד בתוך שלו א"ל לקוט לך מן היפים האילו אם היו יפים אינו חושש משום גזל ואם לאו חושש משום גזל ואם היה לוקט ונותן לו בין כך ובין כך אינו חושש משום גזל אית לך מימר למפרע נעשית תרומה לא מכאן ולבא ואוף הכא מכאן ולבא נעשית תרומה אתם פרט לשותפין אתם פרט לאפוטרופין אתם פרט לתורם את שאינו שלו. אתם ולא שותפין והתנן שותפין שתרמו זה אחר זה אלא כאן לתרומה גדולה כאן לתרומת מעשר כלום למדו לתרומה גדולה אלא מתרומת מעשר אלא כאן להלכה כאן למעשר. אתם ולא אפוטרופין והתנינן יתומים שסמכו אצל בעל הבית או

שמינה להן אביהן אפוטרופין חייבין לעשר פירותיהן חברייא אמרין כאן באפוטרופוס לעולם כאן באפוטרופוס לשעה רבי יוסי בעי אם באפוטרופוס לעולם בהדא תנינן מוכר מטלטלין וזנן אבל לא קרקעות אלא כאן ביתום גדול כאן ביתום קטן.

דף ג,א פרק א הלכה א גמרא אתם פרט לתורם את שאינו שלו מה את עביד ליה כתורם את שאינו שלו או כתורם את של חבירו נשמעינא מן הדא הבקיר כריו ומירחו וחזר וזכה בו אין תעבדיניה כתורם את שאינו שלו אין תרומתו תרומה ואין תעבדיניה כתורם את של חבירו תרומתו תרומה נשמעינא מן הדא גנב תרומת הקדש ואכלה משלם שני חומשין וקרן א' שאין בהקדש תשלומי כפל מנו תורם לא גיזבר הרי הוא תורם את שאינו שלו ואת אמרת תרומתו תרומה הוי לית טעמא דלא כתורם את של חבירו או נאמר מאן הוא תורם בר לוי שהקדיש תרומה והתני רבי הושעיא אחד המקדיש טבלו ואחד המקדיש תרומתו א"ר אידי גיזבר כמאן דאינון בעלים ודלא כרבי יוסי דרבי יוסי אמר הוא הגיזבר הוא אחר ר"ז רבי אחא רבי יסא רבי יוחנן בשם רבי ינאי אתם גם אתם לרבות שלוחכם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית אתם עושין שליח ואין הגוי עושה שליח רבי יוסי סבר מימר אין הגוי עושה שליח בגוי אחר חבירו הא בישראל עושה א"ל רבי זעירא מיניה ומיניה אתם עושין שליח ולא בישראל ודכוותה אין הגוי עושה שליח אפי' בישראל התיב רבי הושעיא והא מתני' מסייעא לרבי יוחנן אמר רשב"ג ומה אם ירצה הגוי הזה שלא לתרום פירותיו אינו תורם הא אם רצה תורם

דף ג,ב פרק א הלכה א גמרא רבי אבא אמר במאמין על ידו. רבי יוחנן בשם רבי ינאי ישראל שאמר ללוי כור מעשר יש לך בידי והלך אותו בן לוי ועשאן תרומת מעשר על מקום אחר והלך ישראל ונותנן לבן לוי אחר אין לו עליו אלא תרעומת הדא דתימא בשנתנו זה עד שלא עשאו זה אבל אם עשאו זה עד שלא נתנו זה לא כהדא מתני' ביטל אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה ואם משתרם ביטל תרומתו תרומה וכולה מיניה מכיון שאמר לו כור מעשר יש לך בידי נעשה שלוחו נמצא כתורם ברשות ישראל פתר לה כרבי יוסי דרבי יוסי אמר בעל הבית שתרם את המעשרות מה שעשה עשוי: רבי יוחנן בשם רבי ינאי ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר יש לך בידי והילך את דמו חושש לתרומת מעשר שבו כהדא אליפוסה יהב לר"ש בר אבא מעשר א"ל מתוקן הוא אתא שאל לרבי יוחנן א"ל אליפוסה אחינו נאמן הוא רבי איסי בעי קומי דרבי יוחנן כמאן כרבי יוסי דרבי יוסי אמר בעל הבית שתרם את המעשרות מה שעשה עשוי אמר ליה אין בבליא קמת עליה.

דף ד,א פרק א הלכה א גמרא למי נצרכה לרבי יוסי היידן רבי יוסי ההוא דתנינן תמן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא רבי יוסי אומר לא יצא. אמר רב מתנה דרבי יוסי היא אמר רבי יוסי הוינן סברין מימר מה פליגין רבי יוסי ורבנן בק"ש דכתיב בה שמע הא שאר כל המצות לא מן מה דאמר רב מתנה דרבי יוסי היא הדא אמרה היא ק"ש היא שאר המצות שבתורה מ"ט דרבי יוסי והאזנת למצותיו וגו' שמע לאזניך מה שפיך מדבר אמר רב חסדא לית כאן חרש אשגרת לשון היא מתניתא. א"ר יוסי מסתברא יודי רב חסדא בתרומה דהיא דרבי יוסי אמר רבי בון על כורחך אתמר דהיא דרבי יוסי דתנינן חמישתי קדמייתא ולא תנינתא עמהון ואין משום שאין תרומתן תרומה והא תנינן חמישתי אחרייתא ולא תנינתא עמהון הרי סופה מימר דר' יוסי היא. תמן תנינן הכל חייבין בראייה חוץ מחרש שוטה וקטן חברייא בשם ר' לעזר למען ישמעון ולמען ילמדון עד כדון

מדבר ואינו שומע שומע ואינו מדבר ר' הילא בשם ר' לעזר למען ילמדון ולמען ילמדון אמר ר' יונה הדא אמרה דלית כללין דרבי כללין דתנינא חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום וסברינן מימר שומע ואינו מדבר חרש מדבר ואינו שומע חרש והתנינן חרש שחלץ והחרשת שחלצה והחולצת לקטן חליצתה פסולה ואמר ר' יוחנן בשאין יכולין לומר ואמר ואמרה ותנינן חרש שדיברו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר הדא מסייע לרבי יונה דרבי יונה אמר הדא אמרה דלית כללין דר' כללין:

דף ד,ב פרק א הלכה א גמרא תני בשם רבי מאיר לעולם אין תרומתו תרומה עד שיביא שתי שערות רבי אבא בר כהנא בשם רבנן ונחשב לכם תרומתכם את שכתוב בו מחשבה תורם ואת שאין כתוב בו מחשבה אינו תורם התיבון הרי גוי שאין כתיב בו מחשבה ותורם ר' יודה בשם ר' הילא ולא תשאו עליו חטא את שהוא בנשיאת עון תורם ואת שאינו בנשיאת עון אינו תורם התיבון הרי גוי אינו בנשיאת עון ותורם והתני רבי הושעיא עכו"ם אין להן מחשבה תמן להכשיר וכאן לתרומה. רבי אחא רבי חיננא בשם רב כהנא כדברי מי שהוא אומר אינו תורם אינו מקדיש ולמה לא אמר כדברי מי שהוא אומר תורם מקדיש בגין דרבי יהודא דרבי יהודא אומר תורם ואינו מקדיש ורבי יוחנן אמר אפילו כמאן דאמר אינו תורם מקדיש ומהו מקדיש עולה ושלמים להביא חטאת חלב אינו יכול שאין לו חטאת חלב חטאת דם אינו יכול שאין לו חטאת דם. מהו שיביא קרבן זיבה וקרבן צרעת מאחר שהוא חובה אינו מביא או מאחר שהוא מטמא בהן מביא פשיטא לך שהוא מביא מהו שיעשה בהן שליח מאחר שהוא מטמא בהן הוא נעשה בהן שליח או מאחר שאינו נעשה שליח לכל הדברים אינו נעשה בהן שליח התיב רבי יודן הרי יש לו טבל דבר תורה אינו פוטר טבלו דבר תורה וכאן אע"פ שהוא מטמא בהן אינו נעשה שליח. מהו שיביא ביכורים כר' יהודא דו אמר הוקשו לקדשי הגבול אינו מביא כרבנן דו אמרין הוקשו לקדשי מקדש מביא מהו שיביא חגיגה מאחר שהיא חובה אינו מביא או מאחר שהוא משנהו לשם שלמים מביא מהו להביא פסח מאחר שהוא חובה לא יביא או מאחר דאמר ר"ש בן לקיש בשם רבי יודן נשייא מביא אדם פסח בשאר ימות השנה ומשנהו לשם שלמים מביא מהו שיביא מעשר בהמה ואין יסבור ר"מ מכל מעשרותיכם הוקשו מעשרות זה לזה כשם שהוא מביא מעשר דגן כך הוא מביא מעשר בהמה מהו לעשות תמורה אין סבר ר' מאיר הוקשו כל המעשרות זה לזה כשם שמביא מעשר דגן כך מביא מעשר בהמה כשם שהוא מביא מעשר בהמה כך אינו עושה תמורה. ויסבור כר"ש דר"ש אמר מעשר בהמה לימד על כל הקדשים לתמורה. אלא כשם שהוא מביא מעשר דגן כך הוא מביא מעשר בהמה וכשם שהוא מביא מעשר בהמה כך אינו עושה תמורה וכשם שאינו ממיר בו כך אינו ממיר בכל הקדשים מהו שיהו חייבין על

דף ה,א פרק א הלכה א גמרא קדשיו מבחוץ כהנא אמר אין חייבין על קדשיו מבחוץ ר' יוחנן ור"ש בן לקיש אמר חייבין על קדשיו מבחוץ והדא דכהנא פליגא דרבי יודא דרבי יודא פוטר טיבלו דבר תורה ותימר אכן כמ"ד מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות:

דף ה,א פרק א הלכה ב משנה אין תורמין זיתים על השמן ולא ענבים על היין ואם תרמו בש"א תרומת עצמן בהן וב"ה אומרים אין תרומתן תרומה:

דף ה,א פרק א הלכה ב גמרא תמן תנינן אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו וכא את אמר הכין ר' אילא בשם ר"י מפני גזל השבט מהו מפני גזל השבט א"ר חנניא מפני הטורח. הגע עצמך שהיתה שעורה של אורז נחת רוח הוא לאדם

להיות כותש כל שהוא הגע עצמך שהיתה שיבלים עד כאן קשי ר' חנינא ר' מנא לא אמר כן אלא שהוא מבקש לתרום לפי שמן ואינו תורם אלא לפי זיתים. הגע עצמך שתרם לפי השמן כדון עביד כן זמן חורן לא עביד כן ולא עוד אלא דחבריה חמי ליה ואומר זה מתכוין לרבות ואני איני מתכוין לרבות חזקיה אמר לא אמרו אלא זיתים על שמן וענבים על היין הא שאר כל הדברים לא א"ר יוחנן לא שנייא היא אלא זיתים על השמן וענבים על היין הא שאר כל הדברים.

דף ה,ב פרק א הלכה ב גמרא חברייא בשם ר' יוחנן ואפילו על אתר ר' חנניא רבי אימי בשם ר' יוחנן דברי ב"ש נעשה כאומר הרי זו תרומה עליה ועל שלמטן ר' חנניא סבר מימר במינו א"ל ר' זעירא לא תקבל עליך כן מכיון שאמר הרי זו נפטר מה שבידו והשאר חולין וחולין פוטרין את הטבל אמר ר' חנניא בריה דרבי הלל כאחת מכיון שאמר הרי זו נפטר מה שבידו ונפטר מה שלמטן א"ר חנינא נראין הדברים בתרומה גדולה שהיא צריכה לתרום מן המוקף אבל בתרומת מעשר צריכה שתהא מצומצמת במידה במשקל ובמנין. תמן תנינן אין תורמין מן הטמא על הטהור תני בשם רבי יוסי ואם תרם מן הטמא על הטהור בין בשוגג בין במזיד מה שעשה עשוי מה א"ר יוסי הכא ומה אין תמן שכולו הפסד לכהנים את אמר מה שעשה עשוי הכא דאין כולו הפסד לכהנים לא כל שכן אשכח תני בשם רבי יוסי אין תורמין זיתים על שמן ולא ענבים על יין ואם תרם ב"ש אומרים תרומת עצמן בהן וב"ה אומרים אין תרומתן תרומה מחלפה שיטתיה דרבי יוסי תמן הוא אמר מה שעשה עשוי וכא הוא אמר אין תרומתן תרומה תמן טומאה אינה מצויה ואין בני אדם טועין לומר שתורמין ומעשרין מזה על זה אבל זיתים על השמן וענבים על היין מצויין הן ואם אמר את כן אף הוא סבר מימר שמותר לתרום זיתים על שמן וענבים ע ל היין:

דף ו,א פרק א הלכה ג משנה אין תורמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה ומן ההפקר ולא ממע"ר שניטלה תרומתו ולא ממע"ש והקדש שנפדו ולא מן החיוב על הפטור ולא מן הפטור על החיוב ולא מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש ולא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש ולא מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ ולא מפירות חוצה לארץ על פירות הארץ ואם תרמו אין תרומתן תרומה:

דף ו,א פרק א הלכה ג גמרא רבי יוחנן בשם רבי ינאי זה אחד משלשה מקריות מחוורין בתורה ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו יצא הבקר שידך וידו שוין בו היא לקט היא שכחה היא פיאה היא הפקר ולא כבר תניית הן כולהון כן היא מתניתא ולא מפירות שהביאו שליש על פירות שלא הביאו שליש ואם תרם תרומתו תרומה על דעתיה דחזקיה במחלוקת על דעתיה דרבי יוחנן דברי הכל:

דף ו,א פרק א הלכה ד משנה חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה האילם והשיכור והערום והסומא ובעל קרי לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה. אין תורמין לא במדה ולא במשקל ולא במנין אבל תורם הוא את המדוד ואת השקול ואת המנוי. אין תורמין בסל ובקופה שהן של מידה אבל תורם הוא בהן חציין או שלישן. לא יתרום בסאה חצייה שחצייה מידה:

דף ו,א פרק א הלכה ד גמרא יש מהן מפני הברכה ויש מהן שאין יכולין לתרום מן המובחר האילם והערום ובעל קרי מפני הברכה הסומא והשוטה והשיכור שאין יכולין לתרום מן המובחר אבא בר רב הונא אמר שתוי אל יתפלל ואם התפלל תפילתו תחנונים

שיכור אל יתפלל ואם התפלל תפילתו גידופין איזו שתוי כל ששתה רביעית שיכור ששתה יותר

דף ו,ב פרק א הלכה ד גמרא תמן אמרי כל שאינו יכול לדבר לפני המלך רבי זעירא בעי קומי רבי איסי שיכור מהו שיברך א"ל ואכלת ושבעת וברכת ואפי' מדומדם לא צורכה דלא מהו שיקרא שמע אמר אבא בר אבין חד חסיד שאל לאליהו זכור לטוב ערום מהו שיקרא שמע א"ל ולא יראה בך ערות דבר ערות דיבור תני חזקיה בין לקרות בין לברך תמן תנינן המונה משובח והמודד משובח הימינו והשוקל משובח משלשתן וכא את אמר כן א"ר יהושע בן לוי כאן בתרומה גדולה כאן בתרומת מעשר ותני כן אליעזר בן גימל אומר מנין שאין תורמין לא במידה ולא במשקל ולא במנין ת"ל ונחשב לכם תרומתכם במחשבה את תורם ואין את תורם במידה ובמשקל ובמניין מה תרומה גדולה במחשבה אף תרומת מעשר במחשבה והא תנינן אבל תורם הוא את המדוד ואת השקול ואת המנוי אמר רבי לעזר כיני מתני' מודד אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום במידה שוקל אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום במשקל מונה הוא אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו ובלבד שלא יתרום במניין:

דף ז,א פרק א הלכה ה משנה אין תורמין שמן על זיתים הנכתשין ולא יין על ענבים הנדרכות ואם תרם תרומתו תרומה ויחזור ויתרום הראשונה מדמעת בפני עצמה וחייבים עליה חומש אבל לא שנייה. ותורמין שמן על זיתים הנכבשים ויין על ענבים לעשותן צימוקין. מי שתרם שמן על זיתים לאכילה וזיתים על זיתים לאכילה ויין על ענבים לאכילה וענבים על ענבים לאכילה ונמלך לדורכן אין צריך לתרום. אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו ואם תרם תרומתו תרומה:

דף ז,א פרק א הלכה ה גמרא תמן תנינן אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו וכא את אמר הכן רבי אילא בשם ר' יוחנן מפני גדר מי חטאת שלא יהו מי חטאת בטלין. מי חמיר גזל השבט או גדר מי חטאת נשמעינא מן הדא זיתין על זיתין והוא עתיד לכותשן ענבים על ענבים והוא עתיד לדורכן תרומה ויחזור ויתרום הרי יש כאן גזל השבט וגדר מי חטאת ותני עלה תרומה ויחזור ויתרום הדא אמרה שגדר מי חטאת חמיר מגזל השבט מה אמר רבי יוסי הכא מה אין ר"מ דמיקל בגזל השבט מחמיר בגדר מי חטאת רבי יוסי דמחמיר בגזל השבט לא כל שכן דו מחמיר בגדר מי חטאת אשכח תני בשם רבי יוסי אין תורמין זיתים על שמן ולא ענבים על יין ואם תרם תרומתו תרומה ואין צריך לתרום שנייה דברי ר"מ רבי יוסי אומר בית שמאי אומרים תורמין ובית הלל אומרים אין תורמין הכל מודים שאם תרם שא"צ לתרום שנייה

דף ז,ב פרק א הלכה ה גמרא הוי רעיון רבי מאיר מיקל בגזל השבט ומחמיר בגדר מי חטאת ר"י מחמיר בגזל השבט ומיקל בגדר מי חטאת. תמן תנינן רבי יוסי אמר ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי ב"ה העוף עולה על השולחן עם הגבינה ואינו נאכל כדברי ב"ש וב"ה אומרים לא עולה ולא נאכל תורמין זיתים על שמן וענבים על יין כדברי ב"ש וב"ה אומרים אין תורמין אמר רבי מנא לית כאן זיתים על שמן אלא שמן על זיתים דהיא דרבי יוסי דר"י אמר תרומה ויחזור ויתרום כשאין הראשונה קיימת אבל אם הראשונה קיימת קורא לה שם ודיו. תני שנייה לא תאכל עד שיוציא עליה תרומה

ומעשרו' ראשונה מה היא מן מה דתני חזר ועשה זיתים ראשון שמן וענבים יין קורא שם ואין צריך לתרום שנייה

דף ח,א פרק א הלכה ה גמרא הדא אמרה שהוא צריך לקרות שם למעשרותיו: תנינן דבתרה אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו והכא לשעבר הא לכתחילה לא וכא אפילו לכתחילה אין תימר שנייא היא מדבר שנגמרה מלאכתו הא תנינן הפרד והצמוקים והחרובין משיעמיד ערימה. רבי יוסי בן יוסי בשם רבי יצחק בן לעזר אין לך אסור מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו אלא גורן ויקב בלבד. לפי מה הוא תורם לפי שמנן או לפי אוכלן א"ר יוחנן אייתיתה מדחילפיי רבי אומר לפי אוכלן רבן שמעון בן גמליאל אומר לפי שמנן אבל לא על גרעיניהון הכל מודים בכלוכסין שהן תורמין לפי אוכלן אבל לא על גרעינין. חנניה בעי ואף לענין שבת כן אשכח תני רבי אומר ברביעית רבי שמעון בן גמליאל אומר כגרוגרות. אמר רבי חנניה בשם רבי הלל ואף אנן נמי תנינן הדא דמסייע להדא דתני רבי הושעיא זיתים על זיתים והוא עתיד לכותשן ענבים על ענבים והוא עתיד לדורכן תרומה ויחזור ויתרום ותנינן מי שתרם שמן על זיתים לאכילה זיתים על זיתים לאכילה יין על ענבים לאכילה וענבים על ענבים לאכילה ונמלך לדורכן אינו צריך לחזור ולתרום מפני שנמלך הא לא נמלך תרומה ויחזור ויתרום: רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן ממה שהוא מצוה את בני לוי לתרום מן הגמור הדא אמרה שאסור ליתן לו שיבלין חייא בר אדא בשם ר"ש בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין אסור לוכל ממנו עראי ומה טעם את

דף ח,ב פרק א הלכה ה גמרא קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו. מהו שילקו על טבלו דבר תורה רבי אשיאן בשם רבי יונה מתניתא אמרה כן אין לוקין על טבלו דבר תורה דתנינן תמן תרומת מעשר שוה לביכורים בשני דרכים ולתרומה בשני דרכים וניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף כביכורים ואוסרת מן הגורן ויש לה שיעור כתרומה אית לך מימר אוסרת מן הגורן לא לאחר מירוח הדא אמרה שאין לוקין על טבלו דבר תורה:

מסכת תרומות פרק ב

דף ח,ב פרק ב הלכה א משנה אין תורמין מן הטהור על הטמא ואם תרמו תרומתן תרומה באמת אמרו העיגול של דבילה שנטמא מקצתו תורם מן הטהור שיש בו על הטמא שיש בו וכן אגודה של ירק וכן ערימה היו שני עיגולים שני אגודות שתי ערימות אחת טהורה ואחת טמאה לא יתרום מזה על זה רבי אליעזר אומר תורמין מן הטהור על הטמא. אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם שוגג תרומתו תרומה מזיד לא עשה ולא כלום וכן בן לוי שהיה לו מעשר טבל היה מפריש עליו והולך שוגג מה שעשה עשוי מזיד לא עשה ולא כלום ר' יהודה אומר אם היה יודע בו מתחילה אף על פי שהוא שוגג לא עשה ולא כלום. המטביל כלים בשבת בשוגג ישתמש בהן ומזיד לא ישתמש בהן המעשר

והמבשל בשבת בשוגג יאכל מזיד לא יאכל הנוטע בשבת שוגג יקיים מזיד יעקור ובשביעית בין שוגג בין מזיד יעקור:

דף ח,ב פרק ב הלכה א גמרא אין תורמין מן הטהור כו'. רבי יוחנן בשם רבי ינאי ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב מה גורן ויקב אפשר שיהא מקצתו טמא ומקצתו טהור וזה אע"פ שאפשר למידין אפשר משאי אפשר מעתה לא יהא תרומתו תרומה ממנו כתיב כל הדברי' למידין ומלמדין תרומת מעשר היא מלמדת ואינה למידה תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה שלא תהא ניטלת מן הטהור על הטמא והיא ניטלת מן הטהור על הטמא מניין ר' יוסי בשם חזקיה ר' יונה בשם ר' ינאי ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן עשה שינתנו לאהרן הכהן בכהונתו כהנא אמר מכל חלבו את מקדשו ממנו טול מן המקודש שבו תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה שהיא ניטלת מן המוקף והיא ניטלת שלא מן המוקף מניין שתרומת מעשר ניטלת שלא מן המוקף

דף ט,א פרק ב הלכה א גמרא מכל מעשרותיכם אחד ביהודה ואחד בגליל תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה שלא תהא ניטלת אלא מן הגמור ואף היא ניטלת מן הגמור תרומת מעשר ניטלת מן הטהור על הטמא ומן הטמא על הטמא מן הטהור על הטמא ואינה ניטלת מן הטמא על הטהור רבי נחמיה אומר כשם שאינה ניטלת מן הטמא על הטהור כך אינה ניטלת מן הטמא על הטמא ומודה רבי נחמיה בדמיה עד כדון בשהיה לו מאותו המין לא היה לו מאותו המין נשמעינא מן הדא רבי חנינא ענתונא סלק עם רבי זעירה לחמת גרר זבן ליה קלוסקי בעי מתקנא מיום לחבריה אמר ליה לית אנן צריכין חששין ליחידאי אית לך מימר כשהיה לו מאותו המין. באמת א"ר ליעזר כל מקום ששנינו באמת הלכה למשה מסיני. עיגול של דבילה שנטמא מקצתו מכיון שנטמא מקצתו אין כולו טמא במחובר במי פירות היא מתניתא ואין סופו ליחלק ולעשותו שנים תיפתר שקרא לה שם במחובר. וכן אגודה של ירק מתניתין שנטמאת ועודה אגודה אבל נטמאת קלחין ואוגדן לא בדא ואין סופה ליחלק ולעשות שתים תיפתר שקרא לה שם במחובר. אגד שנטמא והתירו ואגדו מהו וליתני עיגול ולא ליתני אגודה ניתני אגודה ולא ליתני ערימה אילו תנינן עיגול ולא תנינן אגודה הוינן אמרין עיגול שכולו גוף אחד תורם אגודה שאין כולה גוף אחת אינו תורם הוי צורכה מיתני אגודה ואילו תנינן אגודה ולא תנינן ערימה הוינן אמרין אגודה שכולה תפושה אחת תורם ערימה שאין כולה תפושה אחת אינו תורם הוי צורכה מיתני עיגול וצורכה מיתני אגודה וצורכה מיתני ערימה מכיון דתנינן היו שני עיגולין ושתי אגודות ושתי ערימות מה צורכה דההיא דמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי ונחשב לכם תרומתכם כדגן וגו'

דף ט,ב פרק ב הלכה א גמרא אמר רבי חייה בר אדא בערימה של קישואין ודלועין היא מתניתא. היו שני עיגולין אחד מקצתו טמא ואחד מקצתו טהור מהו שיתרום מזה על זה ייבא כהדא היו לפניו שני כריים אחד הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות ואחד הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות מהו שיתרום מזה על זה תלמידוי דרבי חייא רובה שאלון לרבי חייא רובה ואמר לון הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו רבי לעזר בשם רבי חייא רבה אין תורמין ומעשרין מזה על זה. הרי שהביא מינין הרבה בקופה וכרוב מלמעלן וכרוב מלמטן ודבר אחר באמצע אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה הדא דתימא בשאין שם חלל אבל אם יש שם חלל תורמין ומעשרין מזה על זה. כל בית הגיתות אחד כל בית הגרנות אחד תני אמר רבי יודה והוא שתהא תופסת הגורן באמצע עד כדון חיטין

אפילו קש ואפילו תבן רבי חגיי בעי קומי רבי יוסי היה טמא באמצע א"ל והיינו נושו חברייא בעון קומי רבי יוסי היתה מפה באמצע אמר לון והיינו חמשה שקין בגורן דתני חמשה שקין בגורן

דף י,א פרק ב הלכה א גמרא אין תורמין ומעשרין מזה על זה. תני רבי אילעאי אומר משום רבי ליעזר תורמין מן הטהור על הטמא בלח כיצד כבש זיתים בטומאה והוא רוצה לתורמן בטהרה מביא משפך שאין בפיו כביצה וממלא אותו ביצים ונותנו על פי חבית ונמצא תורם מן המוקף למה לי פחות מכביצה אפילו כביצה לא פירורין אינון שלא יטמא זיתים הרבה אמרו לו אין לך כל לח קרוי לח אלא יין ושמן בלבד. היאך עבידה קורה אחת לשני בורות שני קורות לבור אחד ניחא קורה אחת לשני בורות אלא שני קורות לבור אחד לא מתוך שנטמאו מקצתן נטמאו כולן רבי לא בשם רבי לעזר תיפתר שהיה בלבו לעשותו תפושה אחת ונמלך לעשותו שתי תפוסות א"ר יוסי ב"ר בון הדא דתימר כשנטמא משישלה ומשיקפה שכבר נראו לתורמן בטהרה אבל אם נטמא עד שלא שילה ועד שלא קיפה לא בדא רבי טבי בשם ר' יאשיה בי רבי ינאי הלכה כרבי ליעזר ר' יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיא הלכה כר' ליעזר רבי חונה ר' חנניא אין הלכה כר' ליעזר ר' יוסי ב"ר בון רב יהודא בשם שמואל אין הלכה כרבי ליעזר אתא עובדא קומי ר' אימי ולא הורי אמר תרין כל קביל תרין אינון

דף י,ב פרק ב הלכה א גמרא אמרין ליה והא רבי יצחק בר נחמן הורי אפילו כן לא הורי. תמן תנינן התורם את הבור ואמר הרי זו תרומה על מנת שתעלה בשלום שלום מן השבר שלום מן השפיכה אבל לא מן הטומאה ר"ש אמר אף מן הטומאה אמר רבי יוסי בן חנינא בטומאת טבולי יום היא מתניתא אמר רבי אילא שכן טבולי יום מצויין בין הגיתות אמר רבי יוסי אין לטבול יום מגע אצל טבל תני אמר רבי יודן בד"א בתרומה גדולה שהיא צריכה לתרום מן המוקף אבל בתרומת מעשר אפילו שאר כל הדברים שלום הן היה תורם תרומה ותרומת מעשר כאחת אינה שלום יהודה ברבי אומר לא עלתה על דעתו של זה לעבור על דברי תורה להקדים תרומת מעשר לתרומה גדולה מתיב ר' אבא בר ממל והא תנינן אין תורמין מן הטמא על הטהור הגע עצמך שתרם ואמר לא עלתה על דעתו לעבור על דברי תורה א"ר בא בר

דף יא,א פרק ב הלכה א גמרא ממל אם אמר את כן נמצאת מבריחו מן הקלה ומכניסו לחמורה טבל בעון מיתה טמא שאכל את הטהור בעשה. תני בשם רבי יוסי אם תרם מן הטמא על הטהור בין בשוגג בין במזיד מה שעשה עשוי. ר' פינחס בעא קומי ר' יסא כדון כסבור בהו שהן טהורין היה יודע שהן טמאין וסבור שמותר לתרום מן הטמא על הטהור אמר ליה יאות רבי סבר כרבי יודא ברם כר' יוסי היא הדא היא הדא. מתניתא בכלים גדולים אבל בכלים קטנים מערים עליהן ומטבילן ותני ר' הושעיא ממלא הוא אדם כלי טמא מן הבור ומערים עליו ומטבילו ותני נפל דליו בתוך הבור נפל כליו לתוך הבור מערים עליהן ומטבילן תרין אמוראין חד אמר בכלים שנטמאו באב הטומאה

דף יא,ב פרק ב הלכה א גמרא וחרנה אמר בכלים שנטמאו בולד הטומא' מתיב מ"ד בוולד הטומאה למ"ד באב הטומאה ואפי' בחול טעון הערב שמש א"ל ברוצה להשתמש בהן חולין בטהרה ר' ירמיה ר' זעירא בשם ר' חייא בר אשי אשה פיקחת מדיחה כוס כן קערה כן תמחוי כן נמצאת מרבצת ביתה בשבת רבי שמואל בשם רבי אבהו בשוגג באיסור ובמזיד באיסור א"ר יוסי מתני' אמרה כן המעשר והמבשל בשבת שוגג יאכל מזיד

לא יאכל בשוגג באיסור במזיד באיסור. תני המבשל בשבת שוגג יאכל מזיד לא יאכל דברי ר"מ ר' יהודה אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת במזיד לא יאכל עולמית ר"י הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו

דף יב,א פרק ב הלכה א גמרא במזיד לא יאכל לא לו ולא לאחרים שמואל כר"י הסנדלר רב כד הוה מורי בחבורתיה הורי כר"מ בציבורא כרבי יוחנן הסנדלר א"ר שמעון בר ברסנא כרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה הורי לון דתני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאו בשבת בין בשוגג בין במזיד אסור בין לו בין לאחרים לא יאכל וכל דבר שאין חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועשאו בשבת בשוגג יאכל למ"ש לאחרים ולא לו במזיד לא לו ולא לאחרים בעון קומי רבי יוחנן את מה את אמר אמר לון אני אין לי אלא משנה המעשר והמבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל שמע רב חסדא ומר הותרו שבתות לא כן אמר רב הונא בשם רב ותני ר' חייא כן בראשונה היו אומרים השוכח תבשילו על גבי כירתו בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל נחשדו שהיו מניחים מזידים ואומרים שכיחים היינו ואסרו להם את השוכח ואת אמר הכא הכין א"ר הילא נחשדו להיות מניחים ולא נחשדו להיות מבשלין קנסו במניח ולא קנסו במבשל חזרו לומר כל תבשיל שהוא מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר איזה תבשיל שהוא מצטמק ויפה לו כרוב ואפונין ובשר טרוף א"ר תנחום בר עילא אף ראשי לפתות וראשי קפלוטות עשו אותן כתבשיל שהוא מצטמק ויפה לו ביצים מה הן רבי יוסי בשם ר' ישמעאל ר' ירמיה ר' חנינא בשם ר' ישמעאל בי ר' יוסי אבא עלה לביתו ומצא שם ביצים ואסר חמין והתיר ר' שמואל בר נתן בשם ר' חמא בר חנינא אני ואבא עלינו לחמת גדר והביאו לפנינו ביצים קטנות כעזרידין וטעמון יפה כפינקריסין תני לא תמלא אשה קדירה עסיות ותורמסין ותתנם לתוך התנור ע"ש עם חשיכה ואם נתנום אסורים למוצאי שבת עד כדי שיעשו ר' אחא אמר במזיד כר"מ ר' יוסי אמר בשוגג כר' יהודא א"ר מנא יאות א"ר יוסי הנוטע בשבת בשוגג יקיים במזיד יעקור בשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקור ר' יהודא אמר חילוף הדברים בשביעית בשוגג יקיים במזיד יעקור בשבת בין בשוגג בין במזיד יעקור מפני שהניית שבת עליו וכאן מכיון שאת אמר המתן למוצאי שבת עד כדי שיעשה כמי שלא נהנה מחמת שבת כלום

דף יב,ב פרק ב הלכה א גמרא מה טעם דרבנן נחשדו על השביעית ולא נחשדו על השבתות ד"א מונין לשביעית ואין מונין לשבתות היאך עבידא נטע פחות משלשים יום לפני שביעית ונכנסה לשביעית אין תימר חשד אין כאן חשד אין תימר מונין יש כאן מונין נטע פחות משלשים יום לפני מוצאי שביעית ונכנסה שמינית אין תימר חשד יש כאן חשד ואתיא כמ"ד מפני מונין ברם כמ"ד מפני חשד וקנסו שוגג מפני מזיד:

דף יב,ב פרק ב הלכה ב משנה אין תורמין ממין על שאינו מינו ואם תרם אין תרומתו תרומה כל מין חיטים אחד כל מין תאנים וגרוגרות ודבילה אחד ותורם מזה על זה כל מקום שיש כהן תורם מן היפה וכל מקום שאין כהן תורם מן המתקיים ר"י אומר לעולם הוא תורם מן היפה. ותורמין בצל קטן שלם ולא חצי בצל גדול ר"י אומר לא כי אלא חצי בצל גדול וכן היה רבי יהודה אומר תורמין בצלים מן בני המדינה על הכופרים ולא כופרים על בני המדינה מפני שהוא מאכל פלוטוקוס:

דף יב,ב פרק ב הלכה ב גמרא רבי יוחנן בשם ר' ינאי זה אחד מן ג' מדרשות

דף יג,א פרק ב הלכה ב גמרא שהן מחוורין בתורה כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן מה נן קיימין אם ללמד שהן תורמין מן התירוש על הדגן ומן הדגן על התירוש התיבון הרי תירוש ויצהר הרי שני מיני אילן ואין תורמין ומעשרין מזה על זה דו אמר מה תירוש ויצהר שהן מיוחדין שהן ב' מיני אילן אין תורמין ומעשרין מזה על זה ואף אני מרבה שני מינין שבדגן שני מינין שבתבואה שאין תורמין ולא מעשרין מזה על זה כל מין חיטים אחד לכן צריכה אפי' מן אגדון על שמתית ומן שמתית על אגדון כל מין תאנים וגרוגרות ודבילה אחת ותורמין ומעשרין מזה על זה תני תורמין תאנים על הגרוגרות במניין וגרוגרות על התאנים במידה אבל לא תאנים על הגרוגרות במידה ולא גרוגרות על התאנים במניין רשב"ג אומר סלי תאנים וגרוגרות מין אחד הן ותורמין ומעשרין מזה על זה א"ר ישמעאל בי ר' יוסי אבא היה נוטל עשר גרוגרות מן המוקצה על תשעים תאנים שבכלכלה ר' ירמיה סבר מימר את רואה את הצמק כאלו תפח ונסב סלין כמה דאינון ר' יונה ור' יוסי תרין אמרין דרך התפח לצמוק ואין דרך הצמוק לתפוח ונסב סלין רברבין בתאנייא

דף יג,ב פרק ב הלכה ב גמרא אמר לון ר' אחא כן ר' אילא רבכון הוי בה תמן תנינן כביצה אוכלין שהניחן בחמה ונתמעטו כן כזית מן הנבילה וכעדשה מן השרץ כזית פיגול כזית נותר כזית חלב הרי אילו טהורין דרומאי אמרי והוא שיהא כזית מעיקרו ר' יוחנן ור"ש בן לקיש תריהון אמרין ואע"פ שאין כזית מעיקרו תמן תנינן אמרו לו אף היא היתה חסירה או יתירה מני אמרו לו ר"מ פעמים שהשאור יפה והוא תפוח הא אילו סולת היתה צמוקה ועכשיו שהוא שאור יפה והוא תפוח את רואה את התפוח כילו צמק ונראית חסירה ופעמים שהשאור רע והוא צמק הא אלו סולת היתה תפוחה ועכשיו שהשאור רע והוא צמוק את רואה את הצמק כילו תפח ונראית יתירה על דעתיה דר' ירמיה דרומאי ור' יוחנן ור"ש בן לקיש שלשתן אמרו דבר אחד ביתירה על דעתייהו דר' יונה ור' יוסי שלשתן אמרו דבר אחד בחסירה אילין דבר פטי בשלון אורז אנשין מתקנתה יתיה חברייא סברין מימר ייסב חיי לו לקביל מבשל אמר לון ר' יוסי אף אנא אמר כן למה שדרכו לתפוח:

דף יג,ב פרק ב הלכה ג משנה ותורמין זיתי שמן על זיתי כבש ולא זיתי כבש על זיתי שמן ויין שאינו מבושל על המבושל ולא מן המבושל על שאינו מבושל זה הכלל כל שהוא כלאים בחבירו לא יתרום מזה על זה אפילו מן היפה על הרע וכל שאינו כלאים בחברו תורם מן היפה על הרע אבל לא מן הרע על היפה ואם תרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה חוץ מן הזונין על החיטין שאינן אוכל והקישות והמלפפות מין אחד ר"י אומר ב' מינין:

דף יג,ב פרק ב הלכה ג גמרא א"ר יוחנן דרבי יהודה היא דר"י מתיר

דף יד,א פרק ב הלכה ג גמרא מפני שהוא משביחו ואמר רבי יוחנן מחלפא שיטתיה דר' יודה ר' לעזר אומר אינה מוחלפת תמן בכהן וכאן בבעלים ר"א ור"י חד אמר מפני שממעטו משותיו וחד אמר מפני שממעטו ממידתו ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה דאמר ר' יוחנן מחלפא שיטתיה דר"י ואמר ר"א אינה מוחלפת תמן בכהן וכאן בבעלים הוי רבי יוחנן דהוא אמר מפני שממעטו משותיו רבי יודא בן רבי אימי בשם ריש לקיש מפני שממעטו משותיו מתני' פליגא על רבי יוחנן ואף משאינו מבושל על המבושל וכל שכן מהמבושל על שאינו מבושל אמר ר' אימי לא תני ר' יוחנן אמר ר' בון בר כהנא בשם רבי ולא תשאו עליו חטא ממה שהוא בנשיאת עון אתה יודע מה שעשה עשוי הא

דבר שהוא אוכל מותר מתני' דרבי ישמעאל בר' יוסי דאמר ר' ישמעאל בי ר' יוסי משום אביו תורמין מן היין על החומץ אבל לא מן החומץ על היין עבר ותרם תרומתו תרומה ר' אומר יין וחומץ שני מינין אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה אמר רבי יהושע בן לוי מסתברא יודה רבי לדבר תורה מה טעמא דרבי שאם אומר את כן שמותר לתרום מן היין על החומץ אף הוא סבר מימר שמותר לתרום חומץ על היין: הקישות והמלפפות מין אחד רבי יודא אמר שני מינין רבי יודא כדעתיה ורבנן כדעתן דתנינן תמן הקישות והמלפפין אינן כלאים זה בזה רבי יהודא אומר כלאים:

מסכת תרומות פרק ג

דף יד,ב פרק ג הלכה א משנה התורם קישות ונמצא מרה אבטיח ונמצא סרוח תרומה ויחזור ויתרום התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה אינה תרומה ואם משתרמה החמיצה הרי זו תרומה ואם ספק תרומה ויחזור ויתרום הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה ואין חייבים עליה חומש וכן השנייה. נפלה אחת מהן לתוך החולין אינה מדמעתן נפלה שנייה למקום אחר אינה מדמעתן נפלה שתיהן למקום אחד מדמעת כקטנה שבשתיהן:

דף יד,ב פרק ג הלכה א גמרא התורם קישות כו'. ניחא אבטיח ונמצא סרוח אלא קישות ונמצא מרה לא מעיקרא היא מרה אמר ר' יוחנן עשו אותן כספק אוכל רבי יונה בעי ולכל הדברים עשו אותן כספק אוכל מטמא טומאת אוכלין ושורפין אותה בטומאה וחייבין עליה חומש ולוקין עליה חוץ לחומה עירב בה נעשה חמר גמל תמן א"ר יוחנן ככר שנטמא בספק רשות היחיד ומגעו ברשות הרבים טמא והכא טהור שהן שני ספיקות תני בשם ר' יוסי אין לך מר בקישות אלא תוכו כיצד הוא עושה מוסיף על החיצון שלה ותורם ר' בנימין בר לוי בעי דבר שאפשר לך לעמוד עליו חכמים חלוקין עליו אלא על עיקר בדיקתה חלוקין תרם חבית ונמצאת מגולה אבטיח ונמצאת נקור תרומה ויחזור ויתרום רבי יודן בר פזי ר"ש בשם רבי יהושע בן לוי

דף טו,א פרק ג הלכה א גמרא לא אמרו אלא נקור אבל לכתחילה אסור לתרום ר' יעקב דרומיי' בעי קומי רבי יוסי לא מסתברא בשראו אותו נוקר א"ל יודע הוא אם הטיל בו אירס חברייא בעון קומי ר' יוסי מה בינה לטמא אמר לון טמא בעינו הוא שגרמה טומאה ברם הכא עפר הוא. ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן הלכה כדברי רבי ר' חייא בשם רבי יוחנן דרבי היא רבי בא בר כהן בעי קומי רבי יוסי לא כן אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן רבי וחביריו הלכה כרבי ואמר רבי יונה ואפי' רבי אצל ר"א בר"ש א"ל בגין דתני לה רבי ישמעאל ב"ר יוסי משום אביו ואמר ר' יוסי בשם ר' יוחנן רבי יוסי וחביריו הלכה כרבי יוסי דלא תסבור למימר אוף הכא כן לכן צריכה מימר הלכה כרבי רבי זעירא ר' יעקב בר אידי בשם ר' יוחנן ר"מ ור"ש הלכה כר"ש ר"ש ור' יהודא הלכה כר"י אין צ"ל ר"מ ור' יהודא שהלכה כר"י ר' בא ר' יעקב בר אידי בשם ר' יונתן ר' מאיר ור"ש הלכה כר"ש ר"ש ור"י הלכה כר"י ואין צ"ל ר"מ ורבי יהודא ור"ש הלכה כרבי יהודא ומינה את שמע ר"ש ורבי יהודא הלכה כרבי יהודא: כיצד הוא עושה נותן שתיהן לכהן והכהן נותן לו

דמי אחת מהן איזה מהן נותן לו דמי גדולה או דמי קטנה מן מה דתנינן מדמעת כקטנה שבשתיהן הדא אמרה דמי גדולה נותן לו:

דף טו,א פרק ג הלכה ב משנה השותפין שתרמו זה אחר זה רבי עקיבה אומר תרומת שניהם תרומה וחכ"א תרומת הראשון תרומה רבי יוסי אומר אם תרם הראשון כשיעור אין תרומת השני תרומה ואם לא תרם הראשון כשיעור תרומת השני תרומה. במה דברים אמורים בשלא דיבר אבל אם הרשה את בן ביתו או את עבדו או את שפחתו לתרום תרומתו תרומה ביטל אם עד שלא תרם ביטל אין תרומתו תרומה ואם משתרם ביטל תרומתו תרומה. הפועלין אין להם רשות לתרום חוץ מן הדרוכות שהן מטמאין את הגת:

דף טו,ב פרק ג הלכה ב גמרא מה אנן קיימין אם בממחין אף ר"ע מודה אם כשאינן ממחין אף רבנן מודיין אלא כי אנן קיימין בסתם רבי עקיבה אומר סתמן אינן ממחין ורבנן אמרין סתמן ממחין על דעתיה דר"ע סאה של ראשון חציה טבל וחציה תרומה טבולה למעשרות סאה של שני חציה תרומה וחציה טבל טבולה לכל לא צורכה דלא חצי סאה של שני מהו שתפטור חצי סאה של ראשון

דף טז,א פרק ג הלכה ב גמרא נשמעינא מן הדא אריסטון אייתי פירין ושייר גו שקא ותרם אתא עובדא קומי ר"י ואמר חזקה על הכל תרם מה כשיעור תורה או כשיעור חבריו אין תעבדיניה כשיעור תורה לית ר' יוסי כרבנן אין תעבדיניה כשיעור חביריו ר' יוסי כרבנן: ולית הדא פליגא על דריש לקיש דריש לקיש אמר אין אדם מבטל שליחותו בדברים תפתר כגון שאמר ליה לך וקבע בצפון והלך וקבע בדרום. אמר רבי יוחנן הדרוכות מכיון שהילכו בהן שתי וערב מטמאין את הבור מיד והתני הפועלין שתרמו את הבור אין תרומתן תרומה ואם היה הבור קטן או שהיו הבעלים אחרים משכשכין בהן אין תרומתן תרומה מפני שאחרים משכשכין בהן הא אם אין אחרים משכשכין בהן אין תרומתן תרומה מהו כדון כאן ביין כאן בשמן ולא היא יין היא שמן יין טומאתו מצויה שמן אין טומאתו מצויה. תני מאימתי תורמין את הענבים משהילכו בהן שתי וערב מאימתי מטמאין אותן ב"ש אומרים משיוציא את השני וב"ה אומרים משיוציא את הראשון אמר רבי יוסי הלכה כב"ש והרבים נהגו כב"ה אמר רבי שמעון נראין דברי ב"ש בשעת מקדש ודברי ב"ה בזמן הזה וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא מוציא תרומה ותרומת מעשר ומטמאין את הבור מיד מאימתי תורמין את הזיתים אית תניי תני

דף טז,ב פרק ג הלכה ב גמרא משיטחנו ואית תניי תני משיטענו ניחא למאן דאמר משיטענו למאן דאמר משיטחנו לא כן אמר ר' יוחנן הדרוכות מכיון שהילכו בהן שתי וערב מטמאין את הבור מיד אלא כאן ביין וכאן בשמן ולא היא יין היא שמן מה בין יין מה בין שמן יין טומאתו מצויה שמן אין טומאתו מצויה אמר רבי חייא בר אדא כאן וכאן הטומאה מצויה אלא שהטומאה מצויה ביין יותר מבשמן תני רבי יוסי ב"ר יהודה אומר אם רצה מביא זיתים ונותנן תחת הממל והולך ובא עליהן אמרו לו לא דומין זיתים לענבים ענבים דיהות ונותקות את היין זיתים קשין ואינן נותקין את השמן:

דף טז,ב פרק ג הלכה ג משנה האומר תרומת הכרי הזה בתוכו ומעשרותיו בתוכו ותרומת מעשר זה בתוכו ר"ש אומר קרא שם וחכמים אומרים עד שיאמר בצפונו או בדרומו ר' אלעזר חסמא אומר האומר תרומת הכרי ממנו עליו קרא שם ר"א בן יעקב אומר האומר עישור מעשר זה עשוי תרומת מעשר עליו קרא שם. המקדים תרומה לביכורים מע"ר לתרומה ומעשר שני לראשון אע"פ שהוא עובר בלא תעשה מה שעשה

עשוי שנאמר מלאתך ודמעך לא תאחר ומנין שיקדמו הבכורים לתרומה זה קרוי תרומה וראשית וזה קרוי תרומה וראשית אלא יקדמו הביכורים שהן ביכורים לכל ותרומה לראשון שהוא ראשית ומעשר ראשון לשני שיש בו ראשית:

דף טז,ב פרק ג הלכה ג גמרא ר' יוסי בר בון בשם ר' יוחנן אתיא דר"ש כב"ש כמה דב"ש אמרין קדשו מדומעין כן ר"ש אומר קדשו מדומעין עד כדון באומר בתוכו אומר בו מהו נשמענא מן הדא מע"ש שבחפץ זה מחולל על המעות הללו ולא קרא לו שם ר"ש אומר קרא לו שם וחכמים אומרים לא עשה ולא כלום עד שיאמר בצפונו או בדרומו הדא אמרה היא תוכו היא בו דברי חכמים רבי זעירא בשם רבי אבדומי דחיפה בשם ר"ש בן לקיש ונחשב לכם תרומתכם והרמותם מה מחשבה במסויים אף התורם במסויים אמר תרומת הכרי הזה וזה בזה א"ר יוחנן מקום שנסתיימה תרומתו של ראשון שם נסתיימה תרומתו של שני רבי יצחק ב"ר

דף יז,א פרק ג הלכה ג גמרא לעזר בעי סאה תרומה שנפלה לתוך הכרי ואמר תרומת הכרי הזה בתוכו מקום שנפלה אותה סאה שם נסתיימה תרומה של הכרי אמר תרומת הכרי הזה בצפונו מחציו ולצפון מדמע דברי רבי ונסב פלגא וחכמים אומרים עושה אותה כמין כי חד מן ארבעה רבן שמעון בן גמליאל אומר נוטל תרומתו מצפון צפונו חד מן תומנייא תרומת שני כריים כאחת מהו ר' יוחנן אמר קדשו מדומעין ר"ש בן לקיש אומר לא קדשו מדומעין אמר ר' הושעיא ב"ר שמאי היו לפניו שתי סאין וכרי אחד ואמר אחד מן הסאות הללו עשויה תרומה על הכרי הזה קדשם ואינו יודע איזה הוא היו לפניו ב' כריים וסאה אחת ואמר הרי זו תרומה על אחד מן הכריים הללו ניתקן ואינו יודע איזהו: ר' חמא ב"ר עוקבא בשם ר' יוסי ב"ר חנינא מן מה שעובר בלא תעשה אתה יודע מה שעשה עשוי ר' חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי ב"ר חנינא אמר לוקה א"ר זעירא מתיבין קומי רבי יוחנן ושתיק מה עובר לוקה או אינו לוקה אתא רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אינו לוקה מה מקיים רבי יוחנן מלאתך ודמעך לא תאחר פתר לה בביעור אימת הוא עובר ר' חייא בר בא אמר מתחילה רבי שמואל בר רב יצחק אמר בסוף מה נפיק מביניהן לסירוף הכרי נפק מביניהן על דעתיה דר"ח בר ווא עובר על דעתיה דרבי שמואל בר רב יצחק אינו עובר

דף יז,ב פרק ג הלכה ג גמרא רבי שמואל בר אבא בעי מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין עובר או אינו עובר אלא על סדר תניין קומי דרבי אבוהו תרומה אינה מעכבת את הביכורים אמר לון דאבא פנימון היא רבי יוסי בעי היידא דאבא פנימון א"ל רבי מנא שמעית אבא תני ביכורים בימינו ותרומה בשמאלו אית תניי תני עובר אית תניי תני אינו עובר מאן דמר עובר רבנן מאן דמר אינו עובר אבא פנימון:

דף יז,ב פרק ג הלכה ד משנה המתכוין לומר תרומה ואמר מעשר מעשר ואמר תרומה עולה ואמר שלמים שלמים ואמר עולה שאיני נכנס לבית זה ואמר לזה שאיני נהנה לזה ואמר לזה לא אמר כלום עד שיהא פיו ולבו שווין:

דף יז,ב פרק ג הלכה ד גמרא תמן תנינן ב"ש אומרים הקדש טעות הקדש ואמר רבי ירמיה בא לומר חולין ואמר עולה קדשה אמר רבי יוסי במתכוין להקדש אנן קיימין אלא שטעה מחמת ד"א והדא מתניתא מה היא על דעתיה דרבי ירמיה במחלוקת ועל דעתיה דרבי יוסי דברי הכל. תני בשפתים ולא בלב יכול שאני מוציא את הגומר בלב ת"ל לבטא ושמואל אמר הגומר בלבו אינו חייב עד שיוציא בשפתיו והתני כל נדיב לב זה הגומר בלב

אתה אומר זה הגומר בלב או אינו אלא המוציא בשפתיו כשהוא אומר מוצא שפתיך תשמור הרי מוציא בשפתיו אמור הא מה אני מקיים כל נדיב לב זה הגומר בלב מה דאמר שמואל לקרבן:

דף יז,ב פרק ג הלכה ה משנה הנכרי והכותי תרומתן תרומה ומעשרותיהן מעשר והקדושיהן הקדש רבי יהודא אומר אין לנכרי כרם רבעי וחכמים אומרים יש לו תרומת הנכרי מדמעת וחייבין עליה חומש ור"ש פוטר:

דף יח,א פרק ג הלכה ה גמרא הוציא להן תרומה מתוך ביתו נוהגין בה בטבל ובתרומה גדולה דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר הרי זו תרומה ודאי הוציא להן מעשר ראשון מתוך ביתו נוהגין בו בטבל ובמע"ר דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר א"צ להפריש אלא מע"ר בלבד הוציא להן מעשר שני מתוך ביתו נוהגין בו בטבל ובמע"ש דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו צריך להפריש אלא מע"ש בלבד א"ר יוסי ב"ר בון רבי חשש שמא הפריש ממין על שאינו מינו ורבן שמעון בן גמליאל חשש שמא הקדים: תרומת הנכרי מדמעת וחייבין עליה חומש ר"ש פוטר: א"ר זעירא אמרה קומי רבי אבוהו בשם רבי יוחנן מה פליגין בתרומת גורנו אבל גוי שלקח מפירות ישראל אף ר"ש מודה א"ל ר' אבהו בשם רבי יוחנן היא המחלוקת וקשיא על דר"ש פוטר טבלו דבר תורה ואת אמר הכן וכי קדשים אינה תורה ור"ש פוטר ותנינן תמן קדשי גוים אין חייבים עליהן משום פיגול ונותר וטמא השוחטן בחוץ פטור ד"ר יוסי ור"ש מחייב הוון בעי מימר מה פליגין בחומש הא בדימוע לא אשכח תני היא הדא היא הדא:

מסכת תרומות פרק ד

דף יח,א פרק ד הלכה א משנה המפריש מקצת תרומה ומעשרות מוציא ממנו תרומה עליו אבל לא למקום אחר ר"מ אומר אף מוציא הוא למקום אחר תרומות ומעשרות:

דף יח,א פרק ד הלכה א גמרא המפריש מקצת תרומות ומעשרות. מתני' כשהפריש ודעתו להפריש ר' שמואל

דף יח,ב פרק ד הלכה א גמרא בשם ר' זעירא מתני' בסתם אמר רבי מנא קומי ר' יודן מה ופליג א"ל סתמא בשהפריש ודעתו להפריש מה בין מוציא ממנו עליו למוציא ממנו למקום אחר בשעה שהוא מוציא ממנו עליו כל הטבל עלה בידו ובשעה שהוא מוציא ממנו למקום אחר מזה ומזה עלה בידו וקשיא נטל להוציא ממנו עליו כל הטבל עלה בידו ונמלך להוציא ממנו על מקום אחר מזה ומזה עלה בידו נטל להוציא ממנו על מקום אחר מזה ומזה עלה בידו ונמלך להוציא ממנו עליו כל הטבל עלה בידו פיחת כל הטבל עלה בידו הוסיף מזה ומזה עלה בידו אף בטועה כן היה סבור שהוא חייב שתי סאין ואינו חייב אלא אחת ר' אימי בשם ריש לקיש אותה הסאה שהוא מוסיף עושה אותה תרומה על מקום אחר והתנינן אבל לא על מקום אחר תיפתר במרבה בתרומה ניחא במרבה בתרומה ובמעשרות לא תני ר"ש בן לקיש מעשרות

דף יט,א פרק ד הלכה א גמרא אלא טעמא דר"ש בן לקיש מכיון דו אמר כל הטבל עלה בידו מה בין מוציא ממנו עליו מה בין מוציא ממנו למקום אחר מיי כדון כשנתקן רובו של

כרי לא נתקן רובו של כרי פלוגתא דחזקיה ורבי יוחנן דאמר ריש לקיש בשם חזקיה טבל בטל ברוב ור' יוחנן אמר אין הטבל בטל ברוב מכיון שנתן דעתו להפריש נסתיימה כל חיטה וחיטה במקומה ואית דבעי מימר כהדא דתני רבי אליעזר בן יעקב דתני ראב"י אינו מוציא לא עליו ולא על מקום אחר עד כדון לא נתקן רובה של כרי נתקן רובה של כרי וייבא כהדא היו לפניו ב' כריים א' הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות וא' הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות מהו שיתרום מזה על זה תלמידוי דרבי חייא רובא שאלון לר' חייא רובא אמר לון הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו ר' לעזר בשם ר' חייא רבה אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה:

דף יט,א פרק ד הלכה ב משנה מי שהיו פירותיו במגורה ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני מפריש עוד שמונת סאין ואוכלן דברי ר"מ וחכ"א אינו מפריש אלא לפי חשבון:

דף יט,א פרק ד הלכה ב גמרא ר' לעזר בשם ר' הושעיה עשו אותו כפועל שאינו מאמין לבע"ה

דף יט,ב פרק ד הלכה ב גמרא פשיטא הדא מילתא נשרפו הפירות התרומה בטילה נשרפה התרומה לכשיאכלו הפירות קדשה התרומה למפרע:

דף יט,ב פרק ד הלכה ג משנה שיעור תרומה עין יפה אחד מארבעים בית שמאי אומרים אחד משלשים והבינונית אחד מחמשים והרעה אחד ששים תרם ועלה בידו אחד ששים תרומה ואינו צריך לתרום חזר והוסיף חייב במעשרות עלה בידו ששים וא' תרומה ויחזור ויתרום כמות שהוא למוד במידה במשקל ובמניין ר' יהודא אומר אף לא מן המוקף:

דף יט,ב פרק ד הלכה ג גמרא כתיב ששית האיפה מחומר החיטים וששיתם את האיפה מחומר השעורים יכול תורם חיטים א' משלשים ושעורים אחד ששים ת"ל וכל תרומת שיהיו כל התרומות שוות שמואל אמר תן ששית על ששיתם ונמצא תורם אחד מארבעים בינונית אחד מחמשים א"ר לוי כתיב וממחצית בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים כל שאתה אוחז ממקום אחר הרי הוא כזה מה זה אחד מן החמשים אף מה שאתה אוחז ממקום אחר הרי הוא כזה והרעה אחד ששים דכתיב וששיתם את האיפה מחומר השעורים

דף כ,א פרק ד הלכה ג גמרא בית שמאי אומרים משלשים וששית האיפה מחומר השעורים בינונית מארבעים מן הדא דשמואל והרעה ששים מן הדא דר' לוי דאמר רבי לוי בר חינא כל המוציא מעשרותיו כתקנן אינו מפסיד כלום מה טעמא ועשירית החומר יהיה האיפה מן החומר יהיה מתכונתו לא צורכה דלא כמה דנן אמרין תרם ועלה בידו אחד מחמשים תרומה ואין צריך לתרום כן ב"ש אומרים תרם ועלה בידו אחד מחמשים תרומה ואין צריך לתרום א"ר חנינא בר איסי לא תני בר קפרא אלא תרם ועלה בידו מחמשים ועד ס' תרומה וא"צ לתרום ר' איסי בשם ר' יוחנן במתכווין לפטור את כריו אבל אם אינו מתכווין לפטור את כריו אפי' אחד על א' כהנא אמר כמות שהוא למוד ר' יוחנן אמר אפי' א' על א' והתנינן כמות שהוא למוד שלא לפחות א"ר לעזר כמות שהוא למוד במדה אם נתכוין להוסיף אפי' במידה ר' יונה אמר ר"ש בן לקיש בעי קומי ר' יוחנן תוספת תרומה מה היא א"ל משום

דף כ,ב פרק ד הלכה ג גמרא יחיד אני שונה אותה מה לחיוב או לפטור אין תימר לחיוב ניחא אין תימר לפטור מה אין רבי יהודא דאית ליה שלא מן המוקף פטור רבנן דלית להון שלא מן המוקף לא כל שכן אתא ר' יוסי ר' איסי בשם ר"ש בן לקיש תוספת תרומה

חייבת במעשרות א"ר יוסי המשנה אמרה כן א"ר זעירא לרבי איסי היידא מתני' ולא אגיביה א"ל ודלמא הדא דתנינן תרם ועלה בידו מששים ואחד תרומה ואינו צריך לתרום ולא תני עלה חזר והוסיף חייב במעשרות עד כמה אדם פוטר טבלו דבר תורה רבי יוחנן אמר אחד למאה כתרומת מעשר א"ל ר' יוחנן מן מאן שמעיתה א"ל מפילפול חברייא שמעית הא דרבי ינאי אמר אפילו אחד מאלף אמר רבי מנא לית כאן שיעורא דכתיב ראשית דגנך תירושך ויצהרך ואפי' כל שהוא:

דף כ,ב פרק ד הלכה ד משנה האומר לשלוחו צא ותרום תורם כדעתו של בעל הבית ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם כבינונית אחד מחמשים פחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה אם נתכוין להוסיף אפי' אחד אין תרומתו תרומה. המרבה בתרומה ר' אליעזר אומר אחד מעשרה כתרומת מעשר יותר מכאן יעשנה תרומת מעשר אבל לא על מקום אחר ר' ישמעאל אומר מחצה חולין ומחצה תרומה רבי טרפון ורבי עקיבה אומרים עד שישייר שם חולין:

דף כ,ב פרק ד הלכה ד גמרא עד כדון כשאמר לו צא ותרום לדעתי היה יודע דעתו של בעל הבית ולא אמר לו צא ותרום לדעתי נשמעינא מן הדא אם אינו יודע דעתו של בעל הבית מפני שאינו יודע הא אם יודע אע"פ שלא אמר לו כמי שאמר לו. א"ר בון בר כהנא הפוחת אחד מעשרה תרומה

דף כא,א פרק ד הלכה ד גמרא והמוסיף א' מעשרה תרומה אבל לא לחולין שאין הפחת והתוספת שווין היאך עבידא הוי יליף תרים חד מן חמשין כד הוא תרים חד מן ארבעין מפסיד ליה שיתא רובעין כד הוא תרים חד מן שיתין מתגר ליה ארבעה רובעין הכא את מר תרומתו תרומה והכא את מר אין תרומתו תרומה א"ר חנינא בריה דר' הלל כאן במתכוין לפחות כאן במתכוין להוסיף. ר' חגיי בעי קומי ר' יוסי תנינן תמן אמר לו תן להן חתיכה והוא אומר טלו שתים שתים והן נטלו שלש שלש כולן מעלו והכא את אמר הכין א"ל תמן מחתיכה הראשונה נסתיימה שליחותו של בעה"ב ברם הכא על כל חיטה וחיטה נסתיימה שליחותו של בעה"ב מה נפיק מביניהון היו לפניו שני כריים אחד נתקן לדעתו ואחד נתקן שלא לדעתו. ר' ירמיה בשם ר' יעקב בר אחא בשם ר"ש בן לקיש אתיא דר"א

דף כא,ב פרק ד הלכה ד גמרא כב"ש כמה דב"ש אומרים קדשו מדומעין כן ר"א אומר קדשו מדומעין על דעתיה דר' יוחנן ניחא אחד מעשרה שבו קדש לשם תרומה והשאר אחד מעשרה תרומה והשאר טבל טבול למעשרות לפום כן צריך מימר יותר מכאן יעשנה תרומת מעשר על מקום אחר על דעתיה דחזקיה קשיא אחד מעשרה שבו קדש לשם תרומה והשאר א' מעשרה שבו תרומה והשאר טבל טבול לכל ותנינן יותר מכאן יעשנה תרומת מעשר על מקום אחר ויעשנה תרומת מעשר על מקום אחר סבר חזקיה כהדא דתני ר' חייא דתני רבי חייא יותר מכאן יעשנה תרומת מעשר על מקום אחר מאי טעמא דרבי ישמעאל ראשית דגנך דיו לראשית שיהא כדגן מניין שלא עשה ולא כלום עד שישייר מקצת תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית:

דף כא,ב פרק ד הלכה ה משנה בשלשה פרקים משערין את הכלכלה בביכורות ובסיפות ובאמצע הקיץ המונה משובח והמודד משובח הימינו והשוקל משובח משלשתן:

דף כא,ב פרק ד הלכה ה גמרא ממי הוא משובח אמר רבי חונה משובח מן התורם מן האומד אמר רבי חנינא בריה דרבי הלל מתני' אמרה כן והשוקל משובח משלשתן

דף כב,א פרק ד הלכה ה גמרא אמר רבי חיננא תיפתר בשלשתן ולית את ש"מ כלום:
דף כב,א פרק ד הלכה ו משנה רבי אליעזר אומר תרומה עולה באחד ומאה ר' יהושע אומר במאה ועוד ועוד זה אין לו שיעור ר' יוסי בן משולם אומר ועוד קב למאה סאה שתות למדומע:
דף כב,א פרק ד הלכה ו גמרא מניין שאין עולין א"ר יונה כתיב מכל חלבו את מקדשו ממנו דבר שאת מרים ממנו אם יפול לתוכו מקדשו וכמה הוא אחד ממאה רבי אליעזר אומר מוסיף סאה ומעלה רבי יהושע אומר מוסיף כל שהוא ומעלה רבי יוסי בן משולם אומר ועוד קב למאה סאה שתות למדומע והלכה כדבריו:
דף כב,א פרק ד הלכה ז משנה רבי יהושע אומר תאנים שחורות מעלות את הלבנות והלבנות מעלות את השחורות עיגולי דבילה הגדולים מעלין את הקטנים והקטנים מעלין את הגדולים העיגולין מעלין את המלבנים והמלבנים מעלין את העיגולין ור"א אוסר ורבי עקיבה אומר בידוע מה נפלה אין מעלות זו את זו וכשאינו ידוע מה נפלה הן מעלות זו את זו. כיצד חמשים תאנים שחורות וחמשים לבנות נפלה שחורה שחורות אסורות ולבנות מותרות נפלה לבנה לבנות אסורות ושחורות מותרות וכשאינו ידוע מה נפלה מעלות זו את זו ובזו ר"א מחמיר ורבי יהושע מיקל. וכן ר"א מיקל ורבי יהושע מחמיר בדורס ליטרא קציעות על פי הכד ואינו יודע איזה היא ר' אליעזר אומר רואין אותן כאלו הן פרודות והתחתונות מעלות את העליונות ור' יהושע אומר לא תעלה עד שיהא שם מאה כד:
דף כב,א פרק ד הלכה ז גמרא רבי איסי בשם ר' יוחנן טעמא דר"א תאנים שחורות שנפלו לתוך הלבנות אוכל את הלבנות והלבנות מעלות את השחורות אמר רבי לעזר כך היה רבי ליעזר משיב את רבי יהושע והלבנות מעלות את השחורות מילתה אמר בידוע מה נפלה מעלות זו את זו כהנא אמר אין מעלות על דעתיה דכהנא מה בין רבי יהושע לרבי עקיבה בשידע ושכח
דף כב,ב פרק ד הלכה ז גמרא על דעתיה דרבי יהושע מעלה על דעתיה דר' עקיבה אינו מעלה שמעון בר בא בשם ר' יוחנן והוא שנפלה שחורה אחת לתוך שתים לבנות כדי שתבטל ברוב. ר' זעירא בעא קומי רבי מנא לא מסתברא בתוך שלש שאם תאבד אחת מהן יהיו שם שתים א"ל ואוף אנא סבר כן בר פדיה אמר טוחן ומתיר ואף על גב דבר פדיה אמר אין בלילה אלא ליין ושמן בלבד מודה הוא הכא שהן נבללות: מילתהון דרבנן פליגא כהנא שאל לשמואל לא מסתברא בהדין מדומע דתנינן הכא שרובה תרומה א"ל ואנא סבר כן אלא תסלק לארעא דישראל את שאיל לה כד סלק שמע הדא דמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן ואפילו סאה שנפלה לתוך תשעים ותשע חולין אמר רבי אבהו כך משיב ר' שמעון בן לקיש את רבי יוחנן ואותה סאה היא פוטרת את הכל וכי עיגול בעיגולין דבר ברי הוא שתרומה עלתה בידו ואת אמר קל הוא ואף הכא קל הוא ויתיביניה שנייא עיגול בעיגולין שכבר בטלו רבי יונה ורבי יוסי תרוויהון בשם ר' זעירא אפילו חיטין בחיטין טוחנן ומתיר
דף כג,א פרק ד הלכה ז גמרא היו לפניו עשרים תאנים ונפלה אחת לתוכן ואבדה אחת מהן ר"ש בן לקיש אומר ספיקן בטל ברוב רבי יוחנן אמר כולן נעשו הוכיח מודי רבי יוחנן שאם תרם מהן על מקום אחר או שריבה ממקום אחר על יהן שספיקן בטל ברוב ר"ש בן לקיש בשם רבי הושעיא היו לפניו מאה וחמשים חביות ונתפתחו מאה מותרות

וחמשים אסורות והשאר לכשיתפתחו מותרות אמר ר' זעירא לא אמר אלא לכשיתפתחו הא לכתחילה אסור ר' זעירא בשם ר' פדיה תרומה אוסרת בוודייה במאה וספיקה בחמשים הא ששים לא שבעים לא עד חמשים צריכה רוב מכאן ואילך אינה צריכה רוב אמר רבי חונה כיני מתני' עיגולי דבילה הגדולים מעלין את הקטנים במשקל וקטנים מעלין את הגדולים במיניין. הכא ר"א מחמיר ורבי יהושע מיקל

דף כג,ב פרק ד הלכה ז גמרא אמר רבי יוחנן תניין אינון נמצאת אומר בידוע לא תעלה שאינו בידוע תעלה דברי ר' אליעזר ר' יהושע אומר בין בידוע בין בשאינו ידוע תעלה דברי רבי מאיר רבי יהודא אומר בין בידוע בין בשאינו ידוע לא תעלה דברי ר' אליעזר ר' יהושע אומר בין בידוע בין בשאינו ידוע תעלה ורבי עקיבה אומר בידוע לא תעלה בשאינו ידוע תעלה. ליטרא קציעות שדרסה על פי חבית ואין ידוע היכין דרסה על פי כוורת ואינו ידוע היכין דרסה ר' אליעזר אומר אם יש שם מאה ליטרין תעלה ואם לאו לא תעלה ר' יהושע אומר אם יש שם מאה פומין תעלה ואם לאו הפומין אסורין והשוליים מותרין דברי ר' יהודא ר' מאיר אומר ר' אליעזר אומר אם יש שם מאה פומין תעלה ואם לאו הפומין אסורין והשוליים מותרין ר' יהושע אומר אפילו יש שם שלש מאות פומין לא תעלה הדא אמרה פומין עשו אותן כדבר שדרכו להימנות הדא מסייעא לרבי יוחנן דו אמר תניין אינון הדא מסייעא למ"ד דברי רבי מאיר כל הדברים מקדשין הדא מסייעא למ"ד תניין אינון הדא אמרה דלעת אפילו אחד ממאה בה אוסר דרסה ואינו יודע היכן דרסה ד"ה תעלה אמר רבי אבין וצריך שיהא בכל אחת שני ליטרין וכל שהוא כדי שתיבטל ברוב:

דף כג,ב פרק ד הלכה ח משנה סאה תרומה שנפלה על פי מגורה וקפאה ר' אליעזר אומר אם יש בקיפוי מאה סאה תעלה באחד ומאה ור' יהושע אומר לא תעלה סאה תרומה שנפלה על פי מגורה יקפיאנה א"כ

דף כד,א פרק ד הלכה ח משנה למה אמרו תרומה עולה באחד ומאה בשאינו יודע אם בלולות הן ואם לאיזו הן נפלו. שתי קופות שתי מגורות שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלה מעלות זו את זו ר"ש אומר אפילו הן בשתי עיירות מעלות זו את זו א"ר יוסי מעשה בא לפני ר"ע בחמשים אגודות של ירק שנפלה אחת לתוכן חצייה תרומה ואמרתי לפניו תעלה לא שהתרומה עולה בחמשים ואחד אלא שהיו שם מאה ושני חציים:

דף כד,א פרק ד הלכה ח גמרא מחלפא שיטתיה דר"א תמן הוא אומר התחתונו' מעלות את העליונות הכא הוא אמר אם יש בקיפוי הא ארעייתא לא ר' ירמיה רבי חייא בשם ר' יוחנן שמעון בר ווא בשם כהנא דברי ר"א עשו אותו כמרבה מזיד רבי אילא רבי אסי בשם רבי יוחנן דברי ר"א עשו אותו כסאה עולה מתוך מאה על דעתיה דר' אסי מותר לרבות על דעתיה דכהנא אסור לרבות קפה וחזר וקפה על דעתיה דרבי אסי מותר על דעתיה דכהנא אסור על דעתיה דר' אסי אע"פ שלא שייר על דעתיה דכהנא והוא ששייר: שתי קופות בשתי עליות ושתי מגורות בעלייה אחת אבל שתי מגורות בשתי עליות לא בדא מה בין קופות למגורות קופות דרכן להתפנות מגורות אין דרכן להתפנות ר' זעירא ר' חייא בשם ר"ש היו לפניו שתי קופות בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלה רצה להעלות מזו מעלה מזו מעלה מחצה מזו ומחצה מזו מעלה

דף כד,ב פרק ד הלכה ח גמרא וכן שני מקואות בזו עשרים סאה ובזו עשרים סאה ונפלו שלשת לוגין מים שאובין לתוך אחת מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלו רצה להוציא קוויה פסולה מזה מוציא מזה מוציא מחצה מזה ומחצה מזה מוציא <מעלה> ר' סימון בשם בר פדיה היו לפניו שתי קופות בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן וידוע לאיזה מהן נפלה ואח"כ נפלה בשנייה ואינו יודע לאיזה מהן נפלה אמר למקום שנפלה הראשונה שם נפלה השנייה למה שתולין קלקלה במקולקל ריבה על הידועה ובטלה שוגג מעלה ומתיר והשנייה חזרה להוכיחה נמצאו שתי סאין עולות מן מאה וחמשים סאה ושתי קופות בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואינו יודע לאיזה מהן נפלה ואח"כ נפלה שנייה וידוע לאיזה מהן נפלה אין אומר למקום שנפלה שם השנייה שם נפלה הראשונה ריבה על אחת מהן ובטלה שוגג מעלה ומתיר והשנייה אסורה עד שירבה לה שוגג אמר מה שלמטן תרומה מה שלמעלן חולין מה שלמטן חולין מה שלמעלן תרומה לדעתו הדבר תלוי ואף במקוה כן אמר מה שלמטן קוויה כשירה מה שלמעלן קוויה פסולה מה שלמטן קוויה פסולה מה שלמעלן קוויה כשירה לדעתו הדבר תלוי את אמר קופות מעלות ומגורות אינן מעלות היאך עבידא שתי מגורות בשתי עליות ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן שתיהן אסורות ריבה על אחת מהן ובטלה שוגג מעלה ומתיר והשנייה לכשירבה לה שוגג היא מותרת ואינה צריכה עלייה שכבר עלתה תרומה

דף כה,א פרק ד הלכה ח גמרא תני בלול מעלה ושאינו בלול אינו מעלה והא תנינן אמר רבי יוסי מעשה בא לפני ר"ע בחמשים אגודות של ירק שנפלה אחת לתוכן וחצייה תרומה ואמרתי לפניו תעלה הרי אינו בלול ומעלה הוינן בעיין למימר דבר שהוא מקפיד על תערובתו אינו מעלה ושאינו מקפיד על תערובתו מעלה היאך עבידא קישות טמאה שנפלה לתוך מאה קישואין טהורין הואיל ואינו מקפיד על תערובתו מעלה הוכשר הואיל והוא מקפיד על תערובתן אינו מעלה:

מסכת תרומות פרק ה

דף כה,א פרק ה הלכה א משנה סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין או למעשר ראשון או למע"ש או להקדש בין טהורין בין טמאין ירקבו אם טהורה היתה אותה סאה ימכרו לכהנים בדמי תרומה חוץ מדמי אותה סאה ואם למעשר ראשון נפלה יקרא שם לתרומת מעשר ואם למעשר שני או להקדש נפלה הרי אלו יפדו ואם טמאין היו החולין יאכלו נקודים או קליות או ילושו במי פירות או יתחלקו לעיסיות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה. סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים רבי ליעזר אומר תירום ותישרף שאני אומר סאה שנפלה היא סאה שעלתה וחכמים אומרים תעלה ותאכל נקודים או קליות או תילוש במי פירות או תתחלק לעיסיות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה. סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאים תעלה ותאכל נקודים או קליות או תלוש במי פירות או תתחלק לעיסיות כדי שלא יהא במקום אחד כביצה:

דף כה,א פרק ה הלכה א גמרא סאה תרומה טמאה כו'. תני רבי חייא טבל מעלה וספיחי שביעית מעלין טבל מעלה קורא שם למעשרותיו וספיחי שביעית מעלין וינתנו לאוכליהון א"ר יוסי מתני'

דף כה,ב פרק ה הלכה א גמרא אמרה כן סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה תעלה מפני שנפלה לפחות ממאה הא מאה תעלה ולא טבל הוא. תמן תנינן מדליקין בפת ושמן של תרומה חזקיה אמר לא שנו אלא פת ושמן הא שאר כל הדברים לא רבי יוחנן אמר לא שניא היא פת היא שמן היא שאר כל הדברים רבי יודן קפודקיא בעי חיטין כפת זיתים כשמן רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יוחנן המדליק בפת ושמן של תרומה ישרפו עצמותיו רבי שמואל בר נחמן בעי קומי ר"י מהו להדליק א"ל אדליק ומה דנפל לשבטך נפל לך הכל מודים בשמן שהוא מותר דא"ר בא בר חייא בשם רבי יוחנן לך נתתיו למשחה למשחה לגדולה למשחה לסיכה למשחה להדלקה ניחא טהורין ירקבו טמאין ירקבו ע"ד דחזקיה ניחא ירקבו על דעתיה דרבי יוחנן ידליק סבר רבי יוחנן כהדא דרבי יוסי בן חנינא שמא ימצא בהן עלייה

דף כו,א פרק ה הלכה א גמרא ובדבר שאין דרכו להיבלל אבל בדבר שדרכו להיבלל שמא ימצא בהן תקלה ולא כן סברינן מימר אין להקדש אלא מקומו ושעתו אמר רבי חנינא תיפתר שחרב אותו המקום ולא מצא למוכרו אפילו בדמי עצים הדא אמרה טהורה בטהורין אבל טהורה בטמאין הדא היא דתנינן אם טמאין היו אותן חולין על דעתיה דר' יוסי ניחא דא"ר יוסי בשם חזקיה ורבי יונה בשם רבי ינאי ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן עשה שינתן לאהרן בכהונתו על דעתיה דכהנא דו אמר טול מן המקודש שבו ואמור אוף הכא טול מן המקודש שבו אף על גב דכהנא אמר תמן טול מן המקודש שבו מודי ובלבד בדבר שהוא זקוק ליתנו לכהן והדין ניקודים כהדא חציי ביצים.

דף כו,ב פרק ה הלכה א גמרא אמר רבי סימון רבי ליעזר כדעתיה כמה דו אמר תמן כל הפסולין עלו בידו כן הוא אמר הכא כל הטמאים עלו בידו ר' זעירא בעי או נאמר לא אמר ר' ליעזר אלא מפני גדירה ולא מודה ר"א בסאה שעלתה מתוך טבל שהוא צריך לקרות שם למעשרותיה אין תימר סאה שנפלה היא סאה שעלתה לא יהא צריך לקרות שם למעשרותיה א"ר מנא יאות אמר רבי זעירא דתנינן דבתרה סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאין לית ר"א פליג אמרין חברייא קומי רבי יוסי יאות אמר רבי סימון די לא כן שורפין את התרומה מפני גדירה אמר לון וכי ששה ספיקות דתנינן לא מפני גדירה הן ואין שורפין והכא מפני גדירה אין שורפין אותן חברייא אמרין בעון קומי רבי יוסי מה נפשך אם תרומה טמאה תשרף אם חולין הן מה בכך שיטמאו א"ל לאו לשום תרומה אכלה כלום תרומה טמאה נאכלת אלא טהורה ושמא טמאה לא אי אתם מודים שאם נולד לה ספק טומאה במקומה שאינו יכול לשורפה מה לי נולד לה ספק טומאה במקום אחר מה לי נולד לה ספק טומאה במקומה אלא אי בעיתון למיקשייה איקשון על הדא דתני רבי הושעיא דתני רבי הושעיא סאה תרומה טהורה שנפלה למאה סאה תרומה טמאה והדין נקודים כהדא חציי סאין.

דף כז,א פרק ה הלכה א גמרא חזקיה אמר אפילו חולין ששם לא יאכלו אלא נקודים מפני חלתן מילתיה אמרה איסור זרות בטל ואיסור טומאה לא בטל מחלפה שיטתיה דחזקיה תמן הוא אמר כמה יהא בעיסה ויהא יכול לעשותה בטהרה חזקיה אמר שתות ד' קבין וד' קבין וכא הוא אמר הכין אמר רבי יוסי תמן כשגיבל ואח"כ הפריש ברם הכא

כשהפריש ואחר כך גיבל אמר רבי אבהו כל ימינו היינו טועין בה כמקל הזה של סומא עד שלמדנוה מן חשבון גימטריא קבא כמה עבד עשרין וד' ביעין כמה סאה עבדה תשעין ושית ביעין שתות דידהו שית עשרה אין יגבול שית יש כאן כביצה טמאה ואין יגבול ארבע אין כאן שיור הא כיצד הוא עושה מיגבל חמש ונוטל ארבע מילתיה דחזקיה אמר ובלבד שלא תהא כביצה טמאה נוגעת בגומא מילתיה דרבי יוחנן אמרה ובלבד שלא תהא כביצה טמאה נוגעת בעיסה

דף כז,ב פרק ה הלכה א גמרא א"ר יוסי לרבי ירמיה לא מסתברא מה דאמר חזקיה לשעבר מה דאמר רבי יוחנן לבא א"ל אף אנא סבר כן ואיזו היא גומא על דעתיה דר"י א"ר יונה תיפתר שגיבל אחת בשבע עשרה ואתיא בעיסת מאתים רבי בא בר ממל בעי ולית הדא פליגא על רבי יוסי בר חנינא דאמר ריב"ח נבילה בטלה בשחוטה בטל מגעה והסיטה לא בטל לפי שאפשר לשחוטה שתיעשה נבילה א"ר יוסי תמן אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה ברם הכא אפשר לחולין להיעשות תרומה א"ר חזקיה רבי סימון קשייתה ורבי בא בר ממל קיימה. תני סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה הרי אלו מדומעין ואין משלמין לה קרן וחומש על מקום אחר ולא ממקום אחר עליהן אלא לפי חשבון

דף כח,א פרק ה הלכה א גמרא ובדבר שאין דרכו להיבלל אבל בדבר שדרכו להיבלל הולכין אחר הרוב אם רוב תרומה תרומה ואם רוב חולין חולין:

דף כח,א פרק ה הלכה ב משנה סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה טהורין ב"ש אוסרין וב"ה מתירין אמרו בית הלל לבית שמאי הואיל וטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים מה טהורה עולה אף טמאה תעלה אמרו להן בית שמאי לא אם העלו החולין הקלין המותרין לזרים את הטהורה תעלה תרומה החמורה האסורה לזרים את הטמאה לאחר שהודו ר' ליעזר אומר תרום ותשרף וחכמים אומרים אבדה במיעוטה. סאה תרומה שנפלה למאה הגביהה ונפלה למקום אחר רבי ליעזר אומר מדמעת כתרומה ודאי וחכמים אומרים אינה מדמעת אלא לפי חשבון. סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר רבי ליעזר אומר מדמעת כתרומה ודאי וחכמים אומרים אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון ואין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון ואין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון. סאה תרומה שנפלה למאה והגביהה ונפלה אחרת הרי זו מותרת עד שתרבה תרומה לחולין. סאה תרומה שנפלה למאה ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת הרי זו אסורה ור"ש מתיר:

דף כח,א פרק ה הלכה ב גמרא רבי יודן בר פזי ורבי אייבו בר נגרי הוון יתבון אמרין תנינן אחר שהודו מי הודה למי ב"ש לבית הלל או בית הלל לב"ש אמרין נצא לחוץ ונלמד נפקין ושמעון רבי חזקיה רבי אחא בשם ר' יודה בר חנינא לא מצינו שהודו ב"ש לב"ה אלא בדבר זה בלבד ר' יונה בשם ר' אביי שמע לה מן הדא המערה מכלי לכלי ונגע טבול יום בקילוח יעלה באחד ומאה ואם תאמר ב"ה יודו לבית שמאי שלא תעלה מאן תני הכא תעלה לא בית שמאי ולא בית הלל אמר רבי חנינא בריה דרבי הלל נאמר בית הלל שנו אותה קודם שיודו לבית שמאי אמר רבי יוסי מתני' אמרה כן אחר שהודו ר"א אומר תירום ותשרף ור"א לאו שמותי הוא א"ר חיננא מתניתא אמרה כן אחר שהודו אילו לאילו תעלה בית שמאי מסלקין לון ואינון מודיי לון אמר רבי אבין יש כאן תשובה אחרת כהדא דתני ר' הושעיא ומה טהורה שהיא בעון מיתה אצל הזרים עולה טמאה שהיא בעשה אצל

הכהנים לא כל שכן אמר ר' יוחנן סאה תרומה שנפלה למאה חולין כל שהן מבטלין אותן מתני' פליגא על ר' יוחנן אינה מדמעת אלא לפי חשבון
דף כח,ב פרק ה הלכה ב גמרא רבי יוסי בשם ר' יוחנן לא תני בשם רבי יוחנן אלא אינה מדמעת כל עיקר ברם אמר והוא שרבה תרומה על החולין והוא שרבו חולין על חשבון תרומה כדי שתבטל ברוב א"ר לעזר והוא שנפלה למקום מדומע אחר על דעתיה דרבי לעזר חולין שלמעלן חולין שלמטן מצטרפים לעלות
דף כט,א פרק ה הלכה ב גמרא סבר רבי לעזר מימר חולין שלמטן נעשו חרשין. אמר רבי יוסי בן חנינא והוא שנפלה לתוך חמשה מקומות אבל אם נפלו כולן למקום אחד אף רבי אליעזר מודי רבי יוחנן אמר אפילו נפלו כולן למקום אחד היא המחלוקת חילפיי אמר על דרבי ליעזר חולין שלמטן נעשו חרשין והא ר' לעזר אמר על דרבנן חולין שלמטן נעשו חרשין מה בין רבי ליעזר ורבנן חומר הוא בסאה שעלת מתוך מאה
דף כט,ב פרק ה הלכה ב גמרא או אינו אלא קל אמרי כיי דאמר ר' יוחנן סאה של תרומה שנפלה לתוך מאה חולין כל שהן מבטלין אותן. תני רבת התרומה נעשה כמרבה מזיד והא תנינן היו בו ארבעים סאה נתן סאה ונטל סאה כשר עד היכין רבי איסי בשם רבי מנא בר תנחום רבי אבהו בשם ר' יוחנן עד רובו של מקוה וכא את אמר הכין תמן היה בו רוב ואת מרבה עליו והוא כשר ברם הכא כל סאה וסאה צריכה מאה סאה א"ר יוסי זאת אומרת דבר שהוא בטל דבר תורה מעורר את מינו ליאסור. רבי שמעון אומר ידיעתה
דף ל,א פרק ה הלכה ב גמרא מקדשתה ורבנן אמרין הרמתה מקדשתה. תני סאה תרומה שנפלה למאה אומר לכהן ולא דמי עצים אני חייב לך טול לך דמי עציך והוא אומר לו וכי סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה שמא אינה מדמעת את הכרי ועצים מדמעין את הכרי ולא סופך מיתנינה לכהן חורן והוא נותן לו דמי עצים מאי כדון נותן לו דמי עצים והשאר יחלוקו חד בר נש אפיל שעורין גו חיטין אתא עובדא קומי ר' יודה בר שלום ואמר יתן לו דמי שעורין והשאר יחלוקו:
דף ל,א פרק ה הלכה ג משנה סאה תרומה שנפלה למאה וטחנן ופחתו כשם שפיחתו החולין כך פחתה תרומה ומותר סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה וטחנן והותירו כשם שהותירו החולין כך הותירה התרומה ואסור אם ידוע שחיטין של חולין יפות משל תרומה מותר סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ואחר כך נפלו שם חולין אם שוגג מותר ואם מזיד אסור:
דף ל,ב פרק ה הלכה ג גמרא ולא סוף דבר שפחתה התרומה אלא אפילו פחתו חולין ותרומה בעינה טוחן ומתיר. תני אין טינופת של תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור על החולין אבל טינופת של חולין מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה ר' ביבי בעי טינופת של תרומה מהו להצטרף עם החולין להעלות את התרומה מן מה דאמר רב הונא קילפי איסור מצטרפין להיתר הדא אמרה טינופת של תרומה מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה רב חונא אמר קילפי איסור מעלין את ההיתר סאה תרומה שנפלה למאה אין את מוציא זונין טינופת שבה לפחות ממאה אתה מוציא זונין טינופת שבה וכן לוג יין צלול שנפל למאה לוגין יין עכור אין את מוציא שמרין שבו לוג יין עכור שנפל למאה לוג יין צלול את מוציא שמרין שבו. תני אף טוחן הוא בתחילה ומתיר מתני' דרבי יוסי דר"י אומר אף מתכווין וילקוט ויעלה באחד ומאתים א"ר זעירא שכן דרך כהנים להיות טוחנין

מדומע בבתיהן מה נפיק מביניהון כלאי הכרם על דעתיה דרבי יוסי טוחן ומתיר על דעתיהון דרבנן אינו טוחן ומתיר. רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותרין מזיד אסורין ולא מתני' היא שוגג מותר מזיד אסור מתניתא בתרומה אתא מימר לך אפילו שאר כל הדברים. רבי אחא בשם רבי יוחנן כשם שמצוה לומר על דבר שהוא נעשה כך מצוה שלא לומר על דבר שאינו נעשה אמר רבי לעזר כשם שאסור לטהר את הטמא כך אסור לטמא את הטהור א"ר אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן אם באת הלכה תחת ידך ואי אתה יודע אם לתלות או לשרוף לעולם הוי רץ אחר השריפה יותר מן התלייה שאין לך חביב בתורה יותר מפרים הנשרפי' ושעירים הנשרפין והן בשריפה ר' יוסי בעי דנין דבר שאין מצותו לכן מדבר שמצותו לכן:

מסכת תרומות פרק ו

דף לא,א פרק ו הלכה א משנה האוכל תרומה שוגג משלם קרן וחומש אחד האוכל ואחד השותה ואחד הסך אחד תרומה טהורה ואחד תרומה טמאה משלם חומש וחומש חומשה אינו משלם תרומה אלא חולין מתוקנים והן נעשין תרומה והתשלומין תרומה אם רצה הכהן למחול אינו מוחל. בת ישראל שאכלה תרומה ואח"כ נשאת לכהן אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה משלמת קרן וחומש לעצמה ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה משלמת קרן לבעלים וחומש לעצמה מפני שאמרו האוכל תרומה שוגג משלם קרן לבעלים וחומש למי שירצה:

דף לא,א פרק ו הלכה א גמרא האוכל תרומה שוגג כו'. כתיב ואיש כי יאכל קודש בשגגה ויסף חמישיתו שיהא הוא וחומשו חמשה ולא כן א"ר אבהו בשם רבי יוחנן שוגג בחלב מזיד בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא קרבן ואמור אף הכא מזיד בתרומה ושוגג בחומש יתרו בו וילקה ויביא חומש א"ר זעירא גזירת הכתוב הוא ואיש כי יאכל קודש בשגגה שתהא כל אכילתו בשגגה כמזיד בספיקו כשוגג בודאו א"ר יוסי הדא אמרה השב לו מידיעתו חייב על שגגתה אמר אני פורש מכזית ואיני פורש מכחצי זית אמר רבי בון בר חייא נעשה כאוכל חצי זית בשוגג וחצי זית במזיד ואין יסבור רבי בון בר חייא כרשב"ל דאמר רשב"ל אכל חצי זית בהעלם אחד פטור והכא אכל שני חצאי זיתים וחסר כל שהוא פטור מודה רשב"ל באיסורי הנאה ומודה רשב"ל ביוה"כ ומודה רשב"ל בעתיד להשלים. רבי אבהו בשם ר' יוחנן המגמע חומץ של תרומה לוקה ר' אבהו בשם ר"י הכוסס חטה של תרומה לוקה. תני הכוסס את החיטה של תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש

דף לא,ב פרק ו הלכה א גמרא רבי אומר אני אומר שמשלם קרן וחומש רבי ירמיה בשם רבי אימי מודין חכמים לרבי במגמע חומץ של תרומה אחר טיבלו שהוא משלם קרן וחומש שהחומץ משיב את הנפש. תני אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורים ואם שילם חולין טמאין יצא רבי נתן אומר סומכוס אמר שוגג מה שעשה עשוי מזיד לא עשה ולא כלום. תמן תנינן אין תורמין מן הטמא על הטהור תני בשם רבי יוסי אם תרם מן הטמא על הטהור בין בשוגג בין במזיד מה שעשה עשוי אתיא דיחידאי דהכא כסתמא דתמן

ויחידאי דתמן כסתמא דהכא. היאך עבידא רבי זעירא בשם רבי חנינא תשלומי תרומה הרי הן כתרומה לכל דבר אלא שגידוליהן חולין גדולי תרומה הרי הן כחולין לכל דבר אלא שאסורין לזרים אמר רבי יוסי ואנן תנינן תרתיהון תשלומי תרומה הרי הן כתרומה לכל דבר דתנינן אינו משלם תרומה אלא חולין מתוקנין והן נעשין תרומה אלא שגידוליהן חולין דתנינן גדולי תרומה תרומה הא גידולי תשלומי תרומה חולין גידולי תרומה הרי הן כחולין לכל דבר דתנינן וחייבת בלקט ובשכחה ובפיאה ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין אלא שאסורין לזרים דתנינן ועניי ישראל מוכרין את שלהן לכהנים בדמי תרומה וה דמין שלהן. תני תשלומי תרומה אין משלמין מהן קרן וחומש ואין משלמין עליהן קרן וחומש ואין חייבין בחלה ואין הידים פוסלות בטבול יום כדרך שפוסלות בחולין ואוף ר"ש ורבי יוסי מודה בה. אם רצה הכהן למחול אינו מוחל כשלא הפריש הפריש ואחר כך אכל תפלוגתא דרבי ורבי לעזר ב"ר שמעון דתני ונתן לכהן את הקודש מתנתו מקדשתו מלאכול בתרומה ואף הפרשתו מקדשתו לחייב עליו חומש דברי ר"א ב"ר שמעון ואף הפרשתו מקדשתו לחייב עליו קרן וחומש מלוכל בתרומה

דף לב,א פרק ו הלכה א גמרא מחל ואחר כך אכל תפלוגתא דרבי יוחנן ור"ש בן לקיש דאיתפלגון גזל תרומה משל אבי אמו כהן רבי יוחנן אמר משלם לשבט וריש לקיש אמר משלם לעצמו אמר רבי יונה כך היה משיב ר"ש בן לקיש לרבי יוחנן על דעתך דתימר משלם לשבט והא תנינן גנב תרומת הקדש ואכלה משלם שני חומשים וקרן וישלם ג' רבי יסא בשם רבי יוחנן התורה אמרה יצא ידי גזילו א"ל ר' זעירא לרבי איסי תרתין מילין אמרין בשם רבי יוחנן ולית אתון אמרין מהן אמר רבי יוחנן יצא ידי גזילו ולית אתון אמרין מהו כדון ונתן לכהן את הקודש מכיון שנתנו לו יצא ידי גזילו אתון אמרין בשם רבי יוחנן במקום שחיטתה שם תהא שריפתה ולית אתון אמרין מינהון מהו כדון ר' לעזר בשם רבי הושעיא על פרשה

דף לב,ב פרק ו הלכה א גמרא ישרוף מה את ש"מ רבי ירמיה בשם רבי אימי מקום פרישתה מחיים שם תהא שריפתה. ר"י כרבי ר"ש בן לקיש כר"א ב"ר שמעון א"ר בון בר חייא ואין יסבור ר"ש בן לקיש כרבי ובלבד בדבר שהוא זקוק ליתנו לכהן אבל בדבר שאינו זקוק ליתנו לכהן אוף רבי מודה דהיא מתני' הפריש פדיון פטר חמור ומת ר"א אומר חייבין באחריותו כחמש סלעים של בן וחכ"א אין חייבין באחריותו אלא כפדיון מעשר שני מודי רבי ליעזר בפטרי חמורות שנפלו לו מבית אבי אמו כהן מכיון שהפרישו קדשו. אכל תרומת חבר משלם לחבר תרומת ע"ה משלם לע"ה ולא נמצא מוסר טהרותיו לעם הארץ כיצד הוא עושה נותן שתיהן לכהן חבר ונוטל דמי אחת מהן ונותן לכהן עם הארץ ר' בון בר חייא אמר קומי ר"ש בן לקיש אתיא כמ"ד הפרשתו מקדשתו ברם כמ"ד מתנתו מקדשתו בלא כן אינו צריך זכייה אמר להן במזכה על ידי אחר. לא הספיקה לשלם עד שנתגרשה איתא חמי אילו היה לה כמה מעשרות שמא אינן שלה תמן מעשרות מסויימין ברם הכא תרומה אינה מסוימת מה דמי לה פיטרי חמורות:

דף לב,ב פרק ו הלכה ב משנה המאכיל את פועליו ואת אורחיו תרומה הוא משלם את הקרן והן משלמין את החומש דברי ר' מאיר וחכמים אומרים הן משלמין את הקרן ואת החומש והוא משלם להן דמי סעודתן. הגונב תרומה ולא אכלה משלם תשלומי כפל דמי תרומה אכלה משלם שני קרנים וחומש קרן וחומש מן החולין וקרן דמי תרומה גנב תרומת הקדש ואכלה משלם שני חומשים וקרן שאין בהקדש תשלומי כפל. אין משלמין

מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה ומן ההפקר ולא ממעשר ראשון שנטלה תרומתו ולא ממעשר שני והקדש שנפדו שאין הקדש פודה את הקדש דברי רבי מאיר וחכמים מתירין באלו:

דף לג,א פרק ו הלכה ב גמרא הא רבי מאיר אמר משלמין ורבנן אמרי משלמין מה ביניהון אמר רבי יוחנן עיקר סעודה ביניהן רבי מאיר אמר עיקר סעודה לבעל הבית ורבנן אמרי עיקר סעודה לפועלין רבי שמעון בן לקיש אמר טפילה ביניהן רבי מאיר אמר טפילה לבעל הבית ורבנן אמרי טפילה לפועלין רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש הא למה זה דומה למוכר חפץ לחבירו ונמצא שאינו שלו שהוא חייב להעמיד לו מקחו אילו כרבי שמעון בן לקיש איתאמרת ניחא ואין כר' יוחנן אמר עיקר סעודתו ביניהן ואת אמרת הכי כרבי מאיר אית אמרת רבי אבהו בשם ר' יוסי בן חנינא שבח סעודה ביניהן בשפסק עמהן להאכילן דבשני חולין והאכילן דבשני תרומה ולא כבר

דף לג,ב פרק ו הלכה ב גמרא אכלו כמאן דאמר טבלים נפשו של אדם חתה מהן. אמר ר' ינאי לצדדין היא מתני' יש בו כזית ואין בו שוה פרוטה משלם להקדש יש בו שוה פרוטה ואין בו כזית משלם לשבט יש בו כזית ויש בו שוה פרוטה שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן משלם להקדש ר' יוחנן אמר משלם לשבט. א"ר זעירא גזירת הכתוב היא ואיש כי יאכל קודש בשגגה למקום שהקרן מהלך שם החומש מהלך כהנא אמר משלם שני חומשין חומש לשבט וחומש להקדש שאין בו בהקדש תשלומי כפל שנאמר ישלם שנים לרעהו ולא להקדש. ר"ש בן לקיש אמר להן על תרתין אחרייתא למה מפני שיש בהן זיקת תרומה ומעשרות ולקט ושכחה אין בהן זיקת תרומה ומעשרות אלא בנשיכת פיאה ובקמת פיאה אנן קיימין

דף לד,א פרק ו הלכה ב גמרא לית הדא פשטה שאילתיה דחילפיי שאל לקט בנשיכה מהו שיקדש רבי יוחנן א"ל והא תנינן לקט אית לך מימר פיאה בלקט רבי יוחנן א"ל על כולהן:

דף לד,א פרק ו הלכה ג משנה רבי אליעזר אומר משלמין ממין על מין שאינו מינו בלבד שישלם מן היפה על הרע ורבי עקיבה אומר אין משלמין אלא ממין על מינו. לפיכך אם אכל קישואין של ערב שביעית ימתין לקישואין של מוצאי שביעית וישלם מהן ממקום שרבי ליעזר מיקל משם ר"ע מחמיר שנאמר ונתן לכהן את הקודש כל שהוא ראוי לעשות קודש ד"ר אליעזר ור"ע אומר ונתן לכהן את הקודש קודש שאכל:

דף לד,א פרק ו הלכה ג גמרא הא כיצד אכל ירק ושילם גרוגרות גרוגרות ושילם תמרים תבוא לו ברכה אכל ביכורים מהו משלם אכל ענבים משלם יין זיתים משלם שמן אכל חלה מהו שישלם מפירות שלא הביאו שליש שכן פירות שלא הביאו שליש חייבין בחלה אכל ביכורים מהו שישלם במחובר לקרקע שכן הביכורים נקנין במחובר לקרקע ר' אבין בשם רבנן דתמן זאת אומרת שאין משלמין מפירות חוצה לארץ אפילו תימא משלמין מתניתין עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ

דף לד,ב פרק ו הלכה ג גמרא לא אמר אלא קישואין דבר שהוא פירות איסור אבל דבר שהוא פירות היתר לא שאם את אמר כן לא נמצא לוקח לו קורדם מדמי שביעית:

מסכת תרומות פרק ז

דף לד,ב פרק ז הלכה א משנה האוכל תרומה מזיד משלם את הקרן ואינו משלם את החומש התשלומין חולין אם רצה הכהן למחול מוחל:

דף לד,ב פרק ז הלכה א גמרא האוכל תרומה מזיד כו'. תמן תנינן אלו הן הלוקין והתנינן אלו נערות הכא את אמר לוקה והכא את אמר משלם אמר רבי יוחנן לצדדין היא מתניתא אם התרו בו לוקה אם לא התרו בו משלם סבר רבי יוחנן מימר במקום מכות ותשלומין משלם ואינו לוקה וילקה וישלם רשעתו רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו שתי רשעיות וישלם ולא ילקה במחייבי ב' רשעות הכתוב מדבר והפילו השופט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר ר"ש בן לקיש אמר אפילו לא התרו בו אינו משלם מאחר שאילו התרו בו היה לוקה מתני' פליגא על ר"ש בן לקיש אלו נערות שיש להן קנס ואילו התרו ביה אינו לוקה סבר ר"ש בן לקיש כר"מ דר"מ אמר לוקה ומשלם ר' אבהו בשם רשב"ל מן המוציא שם רע למד ר"מ וענשו אותו ממון ויסרו אותו מלקות ורבנן אמרין לחידושו יצא המוציא שם רע דבר שהוא יוצא בחידושו אין למידין ממנו לפי שבכל מקום אין אדם מתחייב בדיבורו וכאן אדם מתחייב בדיבורו

דף לה,א פרק ז הלכה א גמרא וכשם שאין למידין ממנו לדבר אחר כך אין למידין ממנו לא לעונשין ולא למכות ולא כן אמר רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש במזיד בחלב בשוגג בקרבן מתרין בו ולוקה ומביא קרבן והכא ילקה וישלם ר' בון בר חייא בשם רבי שמואל בר יצחק שני דברים מסורין לבית דין את תופס אחד מהן יצא דבר שהוא מסור לשמים הכל מודים שאין ממון אצל מיתה דכתיב ומכה נפש בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת מה מכה בהמה לא חלקתה בה בין שוגג בין מזיד לפטור ממון אף מכה אדם לא תחלוק בו בין שוגג בין מזיד לפטור במה פליגין בממון אצל מכות ר"י אמר אין ממון אצל מיתה ויש ממון אצל מכות ור"ש בן לקיש אמר כשם שאין ממון אצל מיתה כך אין ממון אצל מכות רבי אימי בבלייא בשם רבנן דתמן טעמא דרשב"ל רשע רשע נאמר רשע במחוייבי מיתה ונאמר רשע במחוייבי מכות מה רשע שנאמר במחוייבי מיתה אין ממון אצל מיתה אף רשע שנאמר במחוייבי מכות אין ממון אצל מכות נתן בר הושעיה אמר כאן בנערה כאן בבוגרת נערה יש לה קנס ואין לה מכר בוגרת אין לה לא קנס ולא מכר ואין לה בושת ופגם רבנן דקיסרין אמרי תיפתר שפיתתה או שמחלה לו סבר נתן בר הושעיה במקום מכות ותשלומין משלם ואינו לוקה וילקה וישלם כדי רשעתו רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו שתי רשעיות מן עדים זוממין מה עדים זוממין משלמין ואינן לוקין אף הכא משלם ואינו לוקה אמר רבי נתן טעמא דנתן בר הושעיה והפילו השופט והכהו לפניו את שמכותיו יוצאות בו ידי רשעו יצא זה שאומר לו עמוד ושלם מתני' פליגא על ר"ש בן לקיש והתנינן האוכל תרומה שוגג פתר לה כר"מ דר"מ אמר לוקה ומשלם והא תנינן האוכל

דף לה,ב פרק ז הלכה א גמרא תרומה מזיד על דעתיה דנתן בר הושעיה דו אמר משלם ואינו לוקה ניחא על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אם התרו בו לוקה ואם לא התרו בו משלם פתר לה במזיד בלא התראה על דעתיה דרשב"ל לא שנייא היא מזיד היא שוגג היא התרו בו היא לא התרו בו סבר ר"ש בן לקיש כר"מ דאמר ר"מ לוקה ומשלם א"ר חנינא קומי רבי מנא ואין יסבור ר"ש בן לקיש כל מתני' דר"מ קרייא דר"מ והא כתיב ואיש כי יאכל קודש בשגגה וגו' אלא מיסבר סבר רשב"ל שהחומש קרבן ואפילו יסבור שהחומש קרבן קרן קרבן אמר ר' יודן בר שלום מתני' אמרה שהקרן קנס דתנינן אינו משלם תרומה אלא

חולין מתוקנים והן נעשין תרומה אלו ממה שאכל היה משלם יאות ותני כן אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורים ואם שילם חולין טמאים יצא ולא דמי עצים הוא חייב לו הדא אמרה שהקרן קנס וכמה דתימר קרן קנס ודכוותה חומש קנס אלא רשב"ל כדעתיה כמה דר"ש בן לקיש אמר תמן הכל היה בכלל לא תענה ברעך עד שקר ויצא זה ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו לחייבו ממון והכא הכל היה בכלל וכל זר לא יאכל קודש יצא ואיש כי יאכל קודש בשגגה לחייבו ממון והתני מודין חכמים לר"מ בגונב חלבו של חבירו שהוא לוקה ומשלם שכן האוכל חלב לוקה מודים חכמים לר"מ בגונב תרומת חבירו שהוא לוקה ומשלם שכן האוכל תרומתו לוקה והתני מודים חכמים לר"מ בחוסם פרתו של חבירו שהוא לוקה ומשלם ששת קבין לפרה וארבעה קבין לחמור שכן החוסם פרתו לוקה א"ר יוסי שכן במחוייבי מיתות גנב תרומת הקדש ואכלה לוקה ומשלם מ"מ הפסיד ממון א"ר מנא קומי ר' יוסי מעתה הבא על אחותו בוגרת ילקה

דף לו,א פרק ז הלכה א גמרא וישלם שכן הבא על אחות קטנה לוקה חזר רבי מנא ואמר תמן חל עליו מיתה ותשלומין כאחת ברם הכא מחסימה הראשונה נתחייב מלקות ומכאן ואילך לתשלומין התיב ר"ז קומי ר' מנא המצית גדישו של חבירו משיבולת הראשונה נתחייב מיתה מכאן ואילך לתשלומין ולית את אמר הכין אלא על כל שיבולת ושיבולת יש בה התריית מכות והתריית תשלומין ואוף הכא על כל חסימה יש בה התריית מכות והתריית תשלומין א"ר יוסי ב"ר בון תרין אמוראין חד אמר בחוסם בתרומה ובמוקדשים וחרנה אמר בחוסם ע"י שליח שליח לוקה והוא פטור דם יחשב לאיש ההוא ולא לשולחיו במזיד בתרומה בשוגג בחומש במזיד בתרומה ושוגג בנזיר מזיד בתרומה ושוגג ביה"כ אין נפתרינה בשני דברים ניחא אין נפתרינה בדבר אחד מחלוקת ר"י ורשב"ל תמן תנינן אין בין שבת ליה"כ אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהיכרת הא בתשלומין זה וזה שוין מתניתא דר' נחוניא בן הקנה דתני ר' נחוניא בן הקנה אומר יום הכיפורים כשבת לתשלומין ור"ש בן מנסיא אומר כמחוייבי כריתות כך מחוייבי מיתות ב"ד מה ביניהן ר' אחא בשם ר' אבינא אמר נערה נדה ביניהן א"ר מנא אף אחות אשתו ביניהן על דעתיה דר' נחוניא בן הקנה מה שבת אין לה היתר אחר איסורה ויה"כ אין לו היתר אחר איסורו וזו הואיל ויש לה היתר אחר איסורה משלם

דף לו,ב פרק ז הלכה א גמרא ור"ש בן מנסיא אמר שבת יש בה כרת ויה"כ יש בו כרת וזו הואיל ויש בה כרת אינו משלם ר' יודה בר פזי בעי לוין וכריתות מה אמרין בה אילין תניי א"ר יוסי צריכה לרבנן א"ר יונה ולמה לא שמע לה מן הדא דתני ר"ש בן יוחי ר' טרפון אומר נאמר כרת בשבת ונאמר כרת ביה"כ מה כרת האמורה אצל שבת אין ממון אצל מיתה אף כרת האמורה ביה"כ אין ממון אצל כרת א"ר מנא קומי ר' יוסי מה צריכין ליה כרשב"ל ברם כר' יוחנן אם מכות אצל מיתה יש לו לא כל שכן ממון אצל מכות א"ל ואף כר"י צריכה ליה איתפלגון השוחט אותו ואת בנו לשום ע"ז ר"י אמר אם התרו בו לשום אותו ואת בנו לוקה לשום ע"ז נסקל רשב"ל אומר אפי' התרו בו משום אותו ואת בנו אינו לוקה מאחר שאלו התרו בו משום ע"ז היה נסקל הכא שני דברים והכא דבר אחד על דעתיה דרשב"ל מה בין אילין תניי לאילין רבנן ללווין ולא לכריתות א"ר יודן רשב"ל דו אמר כר"מ דו אמר לוקה ומשלם אמר ר' חנניא המצית גדישו של חבירו בי"ט ביניהן אילין תניי סברין מימר הואיל ואין בהן כרת משלם ואילין רבנן סברין מימר הואיל ויש בה מכות אינו משלם מעתה אלו נערות דלא כרבנן א"ר מתניה בבא על הממזרת ביניהן

ואשת אחיו לאו יבימתו היא תיפתר שמת אחיו והיו לו בנים ואירש אשה ומת ובא אחיו ואנסה:

דף לו,ב פרק ז הלכה ב משנה בת כהן שנשאת לישראל ואח"כ אכלה תרומה משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש ומיתתה בשריפה נישאת לאחד מכל הפסולין משלמת קרן וחומש ומיתתה בחנק דברי ר' מאיר וחכ"א זו וזו משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש ומיתתה בשריפה. המאכיל את בניו קטנים ואת עבדיו בין גדולים בין קטנים האוכל תרומת חו"ל והאוכל פחות מכזית תרומה משלם את הקרן ואין משלם את החומש והתשלומין חולין אם רצה הכהן למחול לו מוחל. זה הכלל כל המשלם קרן וחומש התשלומין תרומה אם רצה הכהן למחול אינו מוחל וכל המשלם את הקרן ואין משלם את החומש התשלומין חולין אם רצה הכהן למחול מוחל:

דף לז,א פרק ז הלכה ב גמרא כך היא מתניתא זינתה מיתתה בשריפה מה טעמא דרבי מאיר כי תחל לזנות בית אביה את שאינה ראויה לחזור לבית אביה יצאת זו שהיא ראויה לחזור לבית אביה נשאת לכשר וזינתה הרי היא ראויה לחזור לבית אביה מאי כדון כי תחל לזנות את שחילולה מחמת הזנות ולא חילולה מחמת נישואין מה טעמא דרבנן ובת איש כהן מ"מ מעתה אפילו חללה מבנה תנא ר' חיננא בר פפא קומי ר' זעירא דר' ישמעאל את אביה היא מחללת את שחילולה מחמת עצמה ולא שחילולה מחמת אביה א"ר חנינה שונה אני על דר' ישמעאל אפילו חללה מבנה. והא תנינן רבי אליעזר מחייב קרן וחומש ור' יהושע פוטר הוון בעיי מימר מה פליגין בחומש אבל בקרן אף ר' יהושע מודה מה פליגין לשעבר אבל לבא אף ר' יהושע מודה. לא הספיק לשלם עד שנשתחרר נותן היו לו נכסים שאין לרבו רשות בהן נותן היאך עבידא ראובן שגזל משמעון והאכילה ללוי יצא ידי גזילה תפלוגתא דר' חייא רבא ור' ינאי דאיתפלגון גזל מעורתו של זה ונתן לזה ר' לעזר בשם ר' חייא רבא מוציאין מן הראשון ואין מוציאין מן השני ר"י בשם רבי ינאי אף מוציאין מן השני ואף רבי

דף לז,ב פרק ז הלכה ב גמרא חייא רובה מודה מכיון שנתנה ללוי יצא בה ידי גזילה:

דף לז,ב פרק ז הלכה ג משנה שתי קופות אחת של תרומה ואחת של חולין שנפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה הרי אני אומר לתוך של תרומה נפלה. אבל אם אין ידוע איזה היא של תרומה ואיזה היא של חולין אכל את אחת מהן פטור והשנייה נוהג בהן כתרומה וחייבת בחלה דברי ר"מ ור' יוסי פוטר אכל אחר מן השנייה פטור אכל אחד מן שניהן משלם כקטנה שבשתיהן. נפלה אחת מהן לתוך החולין אינה מדמעתן והשנייה נוהג בה כתרומה וחייבת בחלה דברי ר' מאיר ור' יוסי פוטר נפלה שנייה למקום אחר אינה מדמעתן נפלו שתיהן למקום אחד מדמעת כקטנה שבשתיהן. זרע את אחת מהן פטור והשנייה נוהג בה כתרומה וחייבת בחלה דברי ר' מאיר ור' יוסי פוטר זרע אחר את השנייה פטור זרע אחד את שתיהן בדבר שזרעו כלה מותר ובדבר שאין זרעו כלה אסור:

דף לז,ב פרק ז הלכה ג גמרא אחת טמאה ואחת טהורה אני אומר לתוך טמאה נפלה אחת מדומעת ואחת אינה מדומעת אני אומר למדומעת נפלה אחת יש בה כדי להעלות ואחת אין בה כדי להעלות אני אומר לאותה שאין בה כדי להעלות נפלה. ר"ש בן לקיש משום בר קפרא אמר והוא שיש בשנייה רוב ר"י אמר אע"פ שאין בשנייה רוב מחלפא שיטתיה דר"ש בן לקיש תמן הוא אומר ספיקן בטל ברוב והכא אמר הכין תמן בשם

גרמיה והכא בשם בר קפרא מחלפא שיטתיה דרבי יוחנן תמן הוא אומר כולהן נעשו הוכיח והכא הוא אמר הכין שנייא היא הכא שיש לו במה לתלות:

דף לח,א פרק ז הלכה ג גמרא שתי קופות אחת של תרומה טמאה ואחת של חולין טהורין ונפלה סאה תרומה טמאה לתוך אחת מהן ואינו ידוע לאיזה מהן נפלה אני אומר לתוך של תרומה נפלה והחולין יאכלו <בטהרה נפלה סאה תרומה טהורה אני אומר לתוך של תרומה טמאה נפלה והחולין יאכלו נקודים שתי קופות אחת של תרומה טהורה ואחת של חולין טמאין ונפלה סאה תרומה טהורה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה אני אומר לתוך תרומה נפלה והחולין יאכלו> נקודים נפלה סאה תרומה טמאה שתיהן אסורות מה נפשך אי לתוך תרומה נפלה אסור אי לתוך של חולין נפלה אסור למה שספק טמא טמא וספק מדומע מותר א"ר יוחנן ספק מדומע פטור מן החלה ספק דימוע הנאכל משום דמע חייב בחלה אמר ר' יוחנן דרבי יודא היא דתנינן תמן אם נשאלו בבת אחת טמאין בזה אחר זה טהורין ר' יוסי אומר בין כך ובין כך טמאין במה אנן קיימין אם בנשאלו שניהן כאחת טמאין ואם בזה אחר זה טהורין אלא כינן קיימין בבא לישאל עליו ועל חבירו ר' יודא אומר אומר לו שאול דילך ואיזיל לך ור' יוסי אמר כמי שנשאלו שניהן כאחת והכא לא כמי שנשאלו שניהן כאחת: ר' זעירא בשם ר' חייא בר ווא והוא שזרע את השנייה עד שלא קצר את הראשונה אם זרע את השניה עד שלא קצר את הראשונה אין תלוש ומחובר נעשו הוכיח ר' חנינא תורתייה בשם רבי ינאי בצל של תרומה שעקרו ושתלו מכיון שרבה עליו החדש מותר

דף לח,ב פרק ז הלכה ג גמרא התיב ר' זעירא והתנינן את שזרעו כלה מותר ודבר שאין זרעו כלה אסור שזרעו כלה מותר במרבה עליו החדש ודכוותה דבר שאין זרעו כלה אסור ואע"פ שרבה עליו החדש ר"ז כדעתיה דאמר ר' זעירא בשם ר' יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו הוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור:

מסכת תרומות פרק ח

דף לח,ב פרק ח הלכה א משנה האשה שהיתה אוכלת בתרומה ובאו ואמרו לה מת בעליך או גירשך וכן העבד שהיה אוכל בתרומה ובאו ואמרו לו מת רבך או מכרך לישראל או נתנך במתנה או עשאך בן חורין וכן כהן שהיה אוכל בתרומה ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה ר"א מחייב קרן וחומש ור' יהושע פוטר היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה ר"א אומר כל הקרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולין ור' יהושע מכשיר נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה. וכולם שהיה תרומה לתוך פיהם ר"א אומר יבלעו ור"י אומר יפלוטו אמרו לו נטמאת ונטמאת תרומה רבי אליעזר אומר יבלע ורבי יהושע אומר יפלוט טמא היית וטמאה היתה תרומה או נודע שהוא טבל ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו או מעשר שני והקדש שלא נפדו או שטעמו טעם פשפש לתוך פיו הרי זה יפלוט:

דף לח,ב פרק ח הלכה א גמרא האשה שהיתה אוכלת בתרומה כו'. ניחא מת בעליך גירשך רבנן אמרין כמשנה ראשונה שכן ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה ואביה מקבל את גיטה
דף לט,א פרק ח הלכה א גמרא רבי לעזר אומר ואפילו תימר כמשנה אחרונה
דף לט,ב פרק ח הלכה א גמרא תפתר שאמרה לו הבא גיטי ממקום פלוני והיה דרכו להביא לה בעשרה ימים ומצא סוס רץ והביא לה לחמשה ימים ולא ר' לעזר כרבי ליעזר דתנינן ר' ליעזר אוסר מיד ולא מודי ר' ליעזר שאם אמרה הבא לי גיטי ממקום פלוני שהיא אוכלת בתרומה עד שמגיע הגט לאותו מקום אמר ר' חנניה מכיון שאמרה לו הבא לי גיטי ממקום פלוני כמי שאמרה לו לא יהא גט אלא לעשרה ימים מה שאכלה בהיתר אכלה. ר' חגי שאל לחברייא מניין לאוכל ברשות שהוא פטור מה בין סבר שהוא חולין
דף מ,א פרק ח הלכה א גמרא ונמצא תרומה שהוא חייב מה בין סבר שהוא ישראל ונמצא כהן שהוא פטור אמרין ליה מהוריית ב"ד אמר לון עוד צריכה לי מה בין סבר שהוא חול ונמצא שבת שהוא חייב מה בין סבר שהוא פסח ונמצא שלמים שהוא פטור
דף מ,ב פרק ח הלכה א גמרא אמרין ליה משוחט ברשות אמר לון עוד צריכה לי מה בין סבור שהוא שומן ונמצא חלב שהוא חייב מה בין סבור שהוא אסור ונמצא מותר שהוא פטור לא אגיבו מה אמר לון נמלכין מינן או הודע אליו חטאתו והביא השב מידיעתו חייב על שגגתו יצא זה שאפילו יודע אינו פורש עאל רבי יוסי לגבון אמר לון למה לא אמריתו ליה או הודע אליו חטאתו והביא אמרין ליה הוא קשיתה והוא קיימה. ר' יוחנן בשם ר' ינאי זה אחד מן ג' מקראות שהן מחוורין בתורה ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וכי יש כהן עכשיו ואין כהן לאחר זמן ואיזה זה שהיה עומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשירה אמר רב ופועל ידיו תרצה כל שהוא מזרעו של לוי עבודתו כשירה על דעתיה דרב ובלבד כהן מקריב ועל דעתיה דר' יוחנן ואפי' כל כהן על דעתיה דרב ובלבד בקדשי מקדש על דעתיה דר' יוחנן ואפילו בקדשי הגבול על דעתיה דרב ובלבד בשעת מקדש על דעתיה דרבי יוחנן ואפילו בזמן הזה רבי ירמיה בעי ואף לשאר הדברים כן מקבל ואח"כ זורק קומץ ואח"כ מקטיר
דף מא,א פרק ח הלכה א גמרא שורף ואחר כך מזה. ר' יעקב בר זבדי בשם רבי יצחק מן מה דתני עשו אותה כחטאת גזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת הדא אמרה שהוא מקבל ואחר כך זורק קומץ ואחר כך מקטיר שורף ואחר כך מזה רבי יעקב בר זבדי בשם ר' יצחק שאל היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע לו שהוא בן גרושה או בן חלוצה מה את עביד ליה כמי שהוא מת ויחזור הרוצח למקומו או כמי שנגמר דינו בלא כהן גדול ואינו יוצא משם לעולם נישמענה מן הדא מעשה במגורת של דיסקי ביבנה שנפגמה ונמדדה ונמצאת חסירה והיה ר' טרפון מטהר ור' עקיבה מטמא א"ר טרפון המקוה הזה בחזקת טהרה לעולם הוא בטהרתו עד שיודע שחסר א"ר עקיבה הטמא הזה בחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד שיודע שטהר א"ר טרפון למה זה דומה לעומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשירה א"ר עקיבה למה זה דומה לעומד על גבי המזבח ונודע שהוא בעל מקום שעבודתו פסולה א"ל ר"ט מה זו עקיבה אני מדמה ליה לבן גרושה ואת מדמה ליה לבעל מום נראה למי דומה אם לבן גרושה הוא דומה נלמדנו מבן גרושה ואם לבעל מום הוא דומה נלמדנו מבעל מום אמר ליה ר' עקיבה מקוה פסולו בגופו ובעל מום פסולו בגופו ואל יוכיח בן גרושה שפסולו

מאחרים מקוה פסולו ביחיד ובעל מום פסולו ביחיד ואל יוכיח בן גרושה שפסולו בב"ד ונימנו עליו וטמאוהו א"ר טרפון לר"ע הפורש ממך כפורש מחייו א"ר יוסי זאת אומרת היה עומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשירה עד שיופסל בב"ד הדא אמרה ספק טמא ספק בעל מום עבודתו כשירה דאת מדמי ליה לבן גרושה לבן חלוצה אבל אם מדמי לה לבעל מום עבודתו פסולה ומקוה לאו ספק הוא א"ר חנינא

דף מא,ב פרק ח הלכה א גמרא זאת אומרת פסול משפחה צריך ב"ד. א"ר יוחנן מה פליגין בעבד ואשה אבל בשאר דברים אף ר"א מודי א"ר שמואל בר רב יצחק מתני' אמרה כן או נודע שהוא טבל או מעשר ראשון שלא נטלה ממנו תרומתו או מע"ש והקדש שלא נפדו ולית ר"א פליג מ"ט דר"א מכיון שהתחיל בהיתר תני ר' נתן אומר לא שהיה ר"א אומר משום שהתחיל בו בהיתר אלא שהיה ר"א אומר הלעוס כבלוע אף בשבת כן אף בפסח כן אף ביה"כ כן אף בנזיר כן אף בנבילות כן אף בטרפות כן אף בשקצים כן אף ברמשים כן ר' חייא בשם ר' יוחנן השוחט בהמה ומצא בה שקץ אסור באכילה מה טעמא בהמה בבהמה תאכלו ולא שקץ בבהמה תאכלו א"ר יונה רבי הושעיא בעי מה בינה לבין זיזין שבעדשים ליתושים שבכליסין לתולעים שבתמרים ושבגרוגרות תמן בגופיהן הן ברם הכא אינו בגופו הדין צירא מורייסא עד שלא יצליל שרי מדהוא צליל אסור דם שעל הככר גוררו ואוכלו ואם היה מבין שיניו אוכלו ואינו חושש שקץ שבזיזין ובזביזין ובהגזין ובשקצים וברמשים יכול בזמן שהן בפרי ת"ל טמאים הם בזמן שהן בפני עצמן ולא בזמן שהן בפרי יכול אפילו יצאו וחזרו ת"ל טמאים הם ואפילו יצאו וחזרו רב חייא בר אשי בשם רב אפילו יצאו על שפת אוכל וחזרו הרי אלו אסורין אבא בר רב הונא בשם רבי יוחנן השוחט בהמה ומצא בה חזיר מותר באכילה ורבי יונה אמר אסור באכילה מה טעמא בהמה בבהמה תאכלו ולא עוף בבהמה תאכלו ולא שקץ בבהמה תאכלו. ולא סוף דבר פשפש אלא כל דבר שנפשו של אדם חתה ממנו:

דף מא,ב פרק ח הלכה ב משנה היה אוכל באשכול ונכנס מן הגינה לחצר רבי אליעזר אומר יגמור ור' יהושע אומר לא יגמור חשיכה לילי שבת ר' ליעזר אומר יגמור ור' יהושע אומר לא יגמור:

דף מא,ב פרק ח הלכה ב גמרא תמן תנינן גפן שהיא נטועה בחצר נוטל את כל האשכול וכן ברימון וכן באבטיח דברי רבי טרפון ר' זעירא ר' חייא בשם רבי יוחנן אומר ר' טרפון כר"א אומר ר' טרפון עושה קציעות האוכל כתחילתו ר' אילא רבי יסא בשם ר' יוחנן אומר ר' טרפון כר"א אומר רבי טרפון עושה אכילה אחת שיש בה שתים ושלש אכילות כאכילה אחת מ"ט דר"א משום שהתחיל בו בהיתר

דף מב,א פרק ח הלכה ב גמרא תני ר' נתן אומר לא שאמר ר"א משום שהתחיל בו בהיתר אלא שר"א אומר ימתין עד מוצאי שבת או עד שיצא חוץ לחצר ויגמור:

דף מב,א פרק ח הלכה ג משנה יין של תרומה שנתגלה ישפך ואין צריך לומר של חולין שלשה משקין אסורים משום גילוי המים והיין והחלב ושאר כל המשקין מותרין כמה ישהו ויהיו אסורים כדי שיבא הרחש ממקום קרוב וישתה. שיעור המים המגולין כדי שתאבד בהן המרה ר' יוסי אומר בכלים כל שהן ובקרקעות ארבעים סאה. ניקורי תאינים וענבים וקשואין והדלועין והאבטיחים והמלפפונות אפי' הם ככר אחד גדול ואחד קטן אחד

תלוש ואחד מחובר כל שיש בו ליחה אסור ונשיכת הנחש אסורה מפני סכנת נפשות המשמרת של יין אסורה משום גילוי ורבי נחמיה מתיר:

דף מב,א פרק ח הלכה ג גמרא רבי יעקב בר אחא ר"ש בר בא בשם ר' חנינא יין שנתגלה ישפך ואפי' של תרומה תבשיל שבישלו במים המגולין אפילו של תרומה ישפך ואין צריך לומר של חולין א"ר יוסי מתני' אמרה כן יין של תרומה שנתגלה ישפך ואין צריך לומר של חולין חברייא בשם ר' יוחנן יין שנתגלה אסור לשתותו ואם שיהו והחמיץ מאיליו אסור תאינים וענבים שנקרו אסור לשהותן ואם שיהן וצמקו מאיליהן מותרות באתריה דרבי חייא רובא הוה מנקרא בתאנייא בגין דלא ייכלון חברייא והוה רבי חייא אבוי אכל מינהון ולית אסור לדעתיה הוה עובדא ואפי' כן לא אסיר לא כן תני ראה ציפור ניקרית בתאינה ועכבר מנקרת באבטיח אסור אני אומר מקום הנקר אכלו מנטרא להין הוות. רבי יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי החד והמר והמתוק אין בו משום גילוי רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי החד והמר והמתוק אין בהן לא משום גילוי ולא משום יין נסך ר' סימון מפרש החד קונדיטון והמר פסתינון והמתוק חמרא מבשלא רבי יהושע בר זידל הוה ליה חמרא מבשלא שנתייחד ברשות גוי שאל לר' ינאי בי ר' ישמעאל א"ל לא כן אמר ר"ש בן לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך ר' ינאי ב"ר ישמעאל איבאש סלקין לגביה ר' זעירא ור' הושעיה ור' בון בר כהנא ור' חנניא חבריהון דרבנן מבקרתיה חמון לרבי יהושע בר זידל יתיב אמרין הא מרא שמועתא והא מרא עובדא אתון ושאלון ליה אמר לון רבי ינאי בי רבי ישמעאל כן אמר ר"ש בן לקיש מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך א"ל ר"ז דדילמא מה אילין דריש לקיש דהכין הכין א"ל לא לעובדא וסמכון עלוי כד נחתון קם ר' אילא עם ר' בון בר כהנא א"ל אילולי דאתון מרחמין שמועתא ולא מתניתא היא דתני ר' חייא יין מבושל של גוים למה אסור מפני שהיה מתחילתו יין חומץ של גוים מפני מה הוא אסור מפני שהיה תחילתו יין אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן היין והחומץ של גוים שהיה מתחילתו יין ר' אימי הוה ליה אורחין אמר לון אילולי דאיתגלי חמרא מבשלא דידי הוינה משקי לכון מיניה א"ל רב ביבי איתיא ואנא שתיי אמר מאן דבעי ימות ייזול וימות גו בייתיה בר יודני איגלי קונדיטון דידיה אתא שאל לרבנן אמרין ליה אסור ולא כן א"ר יצחק בר נחמן בשם ריב"ל החד והמר והמתוק אין בהן משום גילוי רבנן דקיסרין בשם רבי חייא בר טיטס בההיא דשחיק

דף מב,ב פרק ח הלכה ג גמרא חד לתלתא בעון קומי רבי אבהו יין שנתבשל שנתגלה מהו אמר לון קרינה צריכה לר' יוחנן ואתון שאלון לי לא כל שכן יין מבושל עאל שאל לרבי יצחק א"ל אסור אינהר ר' אבהו דאמר רבי יוחנן אסור רבי יעקב בר אחא ר' אימי בשם רבי אלעזר אם היה נכנס ויוצא מותר בר נטוזא איתגלי ליה גיגיתיה אתא שאל לרבי בא בר ממל א"ל אם היה יוצא ונכנס מותר ר' יעקב בר אחא רבי אימי בשם רבי לעזר אם היה ישן מותר רבי חנניא ורבי יהושע בן לוי חד אמר ישן מותר וחרנא אמר ישן אסור ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא ומסתברא דאמר ר' חנינא ישן מותר דבכל אתר ר"א סמיך לר' חנניא ור' יוסי בן שאול משתעי אהן עובדא חד איתתא הוות רחמנא מצוותא סגיא חד זמן סליק גבה חד מיסכן יהבת קומוי מיכול כי אכל ארגשת בעלה איסלק יהבתיה גו עיליתא יהבת קומי בעלה דייכיל אכל נם ודמך ליה אתיא חיוויא אכל מן מה דהוה קומיה והוה מסתכל ביה מן דאיתער קם בעי מיכול מן מה דהוה קומיה שרי ההוא

דעיליתא מילולי ביה הדא אמרה ישן מותר בריר הוה ואין אסור משום יחוד מכיון דלא חשיד על הדא לא חשיד על הדא כי נאפו ודם בידיהם. מעשה בטבח אחד בציפורין שהיה מאכיל ישראל נבילות וטריפות פעם אחת שתה יין בערב שבת ועלה לגג ונפל ומת והיו כלבים מלקקים בדמו אתון שאלו לר' חנינא מהו מירמיתי מן קמיהון אמר לון כתיב ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו וזה היה גוזל את הכלבים ומאכיל את ישראל אמר לון ארפונון דמדידהון אינון אכלין מעשה בחסיד אחד שהיה מגלגל בגילוי יין פעם אחת לקה בדלקת וראו אותו יושב ודורש ביוה"כ וצלוחית של מים בידו חד ב"נ איגלי לה גרב דחמר אזל בערובא צומא רבא למישפכיניה חמתיה חד א"ל הביה לי נשתייה א"ל לאו מגלי הוא א"ל הביה לי ומרי דצומא ליקום לא איספק משתייה עד דאיתחלחל ר' ירמיה בשם רבי חייא בר בא כל הארסין מעלין חטטין ואירוס דנחש ממית ר' ירמיה שאל לר"ז מריה שמועתא שאל ליה מתנמנם היה ר' זעירא הוה יתיב אייכול והוה דמיך יהב ידיה על תומנתא ואמר לון אדלקין בוצינא אדלקון ואשכחון שפופינא שהוא דומה לשערה כריך עלה אמר ליה רשיעא לא הוינא זהיר בך אמר רבי אמי צריכין למיחוש למה דברייתא חששין אסור דלא למיתן בר נש פריטין גו פומא

דף מג,א פרק ח הלכה ג גמרא ותבשילא תותי ערסא פיתא תחות שיחיא מיצא סכינא גו פוגלא סכינא גו אתרוגא אמר רבי יוסי בי רבי בון כל זיעא דנפקא מבר נש סם המות הוא חוץ מזיעת הפנים כד שאלון לרבי יונתן א"ל ערבא דו נפשך אנא אמר רבי ינאי אין קטא קטא שיחור ואין אובד אובד מרגלי אמר רבי שמעון בן לקיש אילו זבנת גרמך ללודין הוה מזבין להון בדמין יקרין והכא בדמין קלילין. תני מים שנתגלו לא ירביץ בהון בתוך ביתו ולא ישפכם ברשות הרבים ולא ישקה לגוי ולא ישקה מהן בהמת חבירו אבל משקה הוא בהמתו מים שנתגלו לא ישרה בהן את הטיט ולא יכבס בהן את הכלים ולא ידיח בהן קערות כוסות ותמחויין ואין צריך לומר פניו ידיו ורגליו אחרים אמרו לא אסרו אלא מקום סירטא פניו כסירטא הם ראשי אצבעות ידיו ורגליו כסירטא הם מים שנתגלו לא יגבל בהן את העיסה רבי נחמיה אמר אפייה מותר מפני שאירס נחש כלה באור רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי אמר בשאינה נופלת אבל אם היתה נופלת אסור הכל מודים במים שהוחמו שאסור מה בין פת מה בין חמים כאן האור שולט וכאן אין האור שולט כאן הכלי מפסיק וכאן אין הכלי מפסיק שמואל אמר מה יעשה לי רשע זה אין אני שותה אלא חמין מילתיה אמר צונן שנעשו חמין מותרין אמר רבי חנינא רשע זה דעתו נקייה ואינו שותה חמין שנעשו צונן מילתיה אמרה חמין ונעשו צונן מותרים רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין זה בין זה אסור מתניתא מסייע לרבי יוחנן חמין כל זמן שמעלין הבל הרי אלו מותרים אבל מים המגולין אע"פ שמחממן הרי אלו אסורים מי כבשין ומי שלקות ומי תורמסין הרי אלו מותרים מים שהדיח בהן כבשין ושלקות ותורמסין הרי אלו אסורים הדיח בהן ענבים ואובשין לחולה אסור: המשמרת של יין רבי נחמיה אומר אם היתה פקוקה מלמעלה אע"פ שהיא פתוחה מלמטן ר' יהודה אומר אם היתה התחתונה מכוסה אע"פ שהעליון מגולה מותר מפני שאירס נחש עומד כסבכה ועמד מלמעלן א"ר לעזר בשלא טרף אבל אם טרף אסור לגין בתיקו מותר מכוסה ואינו פקוק אסור פקוק ואינו מכוסה אם היה פקקו חוץ מותר תרין אמוראין חד אמר כדי שינטל בפיקקו וחרנא אמר כדי שלא יכנס לתוכו ראש הכרכר אמר רבי בא מאן דעבד טבאות פקיק לה ומכסה לה לגין שהניחו בשידה תיבה ומגדל ושכחו וחזר ומוצאו אסור בדק ואחר כך הניחו מותר חד עובדא אתא

קומי רבי בחד דחמתיה מגלי ומכסי אמר מפני רשע זה ניקלקל את הכיסויין א"ר מנא לא מסתברא דלא ההיא עובדא

דף מג,ב פרק ח הלכה ג גמרא דההוא אסור א"ר ירמיה חלב של גוי למה אסור מפני תערובת בהמה טמאה ותנינן עומד הוא גוי וחולב בעדר וישראל עומד על גביו ואינו חושש רבא בשם רב יהודא ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי חלב של גוי למה הוא אסור מפני הגילוי ויעמיד א"ר שמואל בר רב יצחק מפני האירס העומד בין הנקבים ג' אירסין הן ארס שוקע וארס צף וארס עומד כסבכה מלמעלה ביומוי דרבי ירמיה אתגליין גיגייתא דסדרא רבא שתון קדמיין ולא מייתון אחריין ומייתון אני אומר ארס שוקע היה פעליא היון בחקלא איתגליין קולתא דמיא ואישתון מינה קדמיין ולא מייתון אחריין ומייתון אני אומר ארס שוקע היה ותני כן חבית שנתגלתה וכן אבטיח שניקר ואכלו ושתו ראשונים לא יאכלו וישתו אחרונים אני אומר ארס שוקע הוא יין שנתגלה ושתו ממנו י' בני אדם אסור לוכל ולשתות אחריהן אני אומר ארס שוקע הוא חמשה משקין אין בהן משום גילוי הציר והמורייס והחומץ והשמן והדבש ר"ש אוסר בדבש מודים חכמים לר"ש כשראו אותו נוקר רבי חיננא בר פפא הוות בידיה צלוחית דדבש מיגלייא לא אספיק מישאל עד דמפעפעת בידיה רב ושמואל תרויהון אמרין ניתנה רשות לארץ לבקע מפניו ולא ניתנה רשות לכלי לבקע מפניו רבי חייא רבא ור"ש ברבי הוון יתבין בחד בית אזלין מרמרין אמרין אפשר דהוא מתחמי הכא ואיתחמי אמרין ברוך הוא שבחר בהן בחכמים שאמרו ניתנה רשות לארץ לבקע מפניו ולא ניתנה רשות לכלי לבקע מפניו ר' ינאי הוה מידחל מיניה סגין והוה יהב ערסיה על ארבעה מרושין דמיין חד זמן פשט ידיה ואשכחיה גביה אמר ארימון מיניה שומר פתאים ה' וכמה הוא שיעור נקב ר' יעקב בר אחא בשם ר"ח מחוי בה הכין אמר ראש אצבעי קטנה ר' יעקב בר אחא ר"ש בר וא בשם ריב"ל עד כדי שלא תכנס ראש אצבע קטנה לתוכה של תינוק בן יומו ואפי' פחות מיכן הוא עליל אלא דלא ידע דו נפיק לא עליל הדין סלטא אפילו קטן כמה אסור דהוא עליל בהדא ונפק בהדא הדא סלקותא אפילו היא תלויה כמה אסורה דהוא משתלשל: איזה מקום קרוב אמר ר' שמואל מאוזן חבית ולפיה. ולא חמי ליה א"ר חנינא מין קטן הוא ושפיפון שמו והוא דומה לשערה: תני המים בקרקעות ארבעים סאה ר' נחמיה אמר כדי שתהא חבית שיחין מתמלא מהן היין בין בכלים בין בקרקעות כל שהוא היין כל זמן שהוא תוסס אין בו משום גילוי כמה תוסס עד שלשה ימים ומעשה שמצאו נחש

דף מד,א פרק ח הלכה ג גמרא בצד הבור של יין ובא מעשה לפני ר' יהודה והתיר מעיין כל זמן שהוא מושך אין בו משום גילוי א"ר ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא מעשה שירד ר' יוחנן בן נורי אצל ר' יוחנן בן ברוקא אבא לבית שריין והראהו גיביה שלא היה בו אלא שלושת לוגין מים והיו הגשמים מטפטפים ויורדין ושחה ושתה ואמר כזה אין בו משום גילוי. ועד היכן ר' מנא בר תנחום בשם רבי חנינא עד כדי שתפוח הכרית רבי לעזר ב"ר יוסי בשם רב עד כדי שיעשה כרגלי אווז א"ר יעקב בר אחא מכיון שהותר מה שבשדה הותר מה שבבית תני ר' הושעיה הגילויין נוהגין בין בארץ בין בח"ל בין בימות החמה בין בימות הגשמים: א"ר יודא בן פזי מאן תנא ניקורין ר"ג דר"ג אומר אף הנחש שהוא מקיא א"ר יונה מה אכפלן מצות גבי נקורים ולא כן תני ראה צפור נוקרת בתאינה ועכבר באבטיח הרי זה אסור אני אומר מקום הנקר אכלו ואמר ר' בא דהוא אמר נחש חוזר ומקיא אמר ר' יונה מה אכפת לן למצות לגבי ניקורין ולענין טריפה ואמר ר' בא

בשם רבנן דתמן שחטה וחטפו זאבים בני מיעיה כשירה שחזקת בני מעים כושר וחש לומר שמא ניקבו חזקת בני מעים כושר והכא את אמרת הכין חומר הוא בסכנת נפשות וירדו בניקורין כרבן גמליאל תני ר' ליעזר אומר אוכל אדם תאנים וענבים בלילה ואינו חושש שנאמר שומר פתאים ה': ר' יונה בשם רב דג ניקור אסור ר' חזקיה רבי טבי בשם רב דג ניקור חי אסור ומליח על ידי מליחה מתחלחל מת נוטל מקום הנקר ר' יעקב בר אחא בשם ר' חייא בר בא אבטיח שניקר שניתמסמסו בני מיעיה אסור חד בר נש הוה טעון מלפפון נקור ואכיל מיניה לעשרה בני נש ומיתון עברת רירין עלוי ופסקתיה חד בר נש הוה סני קופד דאימר חד זמן הוה אכיל קופד עבר חד ואמר ליה דאימר הוא ואיתכלעס ומית חמרייא שרון בפונדקיא אמרין לון הבו לן טלופחין ויהבון אמרין לון הבו לון תינן ויהבון אמרין לון קדמייא הוון טבין מהאילין אמרין לון שזרתיה דחיוי אשכחנן בהון ואיתכלעסון ומיתון כתיב ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו ר' אומר זה הכלב וריב"ל אומר זה הנחש רעייא חלבון חלב ואתא חיויא ואכל מיניה והוה כלבא מסתכל ביה כד אתון ייכלון מישרי נבח בהון ולא אתבוננון בסופה אכיל ומית חד בר נש עביד תום שחיק גו בייתיה ואתא חיויא דטור ואכיל מיניה והוי חיויא דבית מסתכל ביה אתון בני בייתיה מיכל מיניה מישרי מתרתר עליהון עפר ולא אתבוננון וקלק גרמיה גוויה

דף מד,ב פרק ח הלכה ג גמרא חד בר נש זמין חד רבן ואייתיב כלבא גביה א"ל ביזיון אנא חייב לך א"ל ר' טיבו אנא משלם ליה שביין עלון לקרתא עאל חד מינהון בעא מינסב איתתי ואכל ביציו:

דף מד,ב פרק ח הלכה ד משנה חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה ר"א אומר אם היתה מונחת במקום תורפה יניחנה במקום המוצנע ואם היתה מגולה יכסנה ורבי יהושע אומר אם היתה מונחת במקום המוצנע יניחנה במקום תורפה ואם היתה מכוסה יגלנה רבן גמליאל אומר אל יחדש בה דבר. חבית שנשברה בגת העליונה והתחתונה טמאה מודה ר"א ורבי יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו ר' אליעזר אומר תרד ותטמא ואל יטמאנה בידיו. וכן חבית של שמן שנשפכה מודה ר' אליעזר ור' יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לאו ר' אליעזר אומר תרד ותבלע ואל יבלענה בידיו. ועל זו ועל זו אמר ר' יהושע לא זו היא תרומה שאני מוזהר עליה מלטמאה אלא מלאכלה ובל תטמאה כיצד היה עובר ממקום למקום וככרות של תרומה בידו א"ל נכרי תן לי אחת מהן ואטמאה ואם לאו הרי אני מטמא את כולן ר' אליעזר אומר יטמא את כולן ואל יתן לו אחת מהן ויטמא ר' יהושע אומר יניח לפניו אחת מהן על הסלע. וכן נשים שאמרו להן גוים ע"א תנו לנו אחת מכם ונטמאה ואם לאו הרי אנו מטמאין כולכם יטמאו את כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל:

דף מד,ב פרק ח הלכה ד גמרא אמר רבי יוסי ב"ר בון מדברי שלשתן תלויה אסור לשורפה.

דף מה,א פרק ח הלכה ד גמרא חברייא בשם רבי לעזר חבית הראשונה כרבי יוסי והשנייה כרבי מאיר. חברייא אמרי חבית הראשונה כר' יוסי ולית ר' מאיר מודה בה והשנייה כרבי מאיר ולית ר' יוסי מודה בה אמר לון ר' יוסי חמון מה אתון מרין חבית הראשונה כר' יוסי הא כר' מאיר שורפין וכר"ש שורפין וירבו רבי מאיר ורבי שמעון על רבי יוסי וישרופו ועוד מן הדא ואנא חמי רבנן אתא עובדא קומיהון ואמרין איזיל תלי. והא אשכחן דאמר ר"ש שורפין דתנינן מודה ר"א ורבי יהושע ששורפין זו לעצמה וזו

לעצמה וא"ר יוחנן ר"ש שנייה ואין תימרון ליה לר"מ תלויה הא תני תרומה תלויה וטמאה שורפין אותה בערב שבת עם חשיכה דברי ר' מאיר וחכ"א בזמנה. אמר ר"ז קומי ר' מנא תפתר בתלויה שדעתו להישאל עליה א"ל כן א"ר יוסי רבן כל תלויה דאנן אמרין הכא בתלויה שאין דעתו להישאל עליה אבל דעתו להישאל עליה טהורה היא דתני תלויה שאמר טהורה היא טמאה היא הרי זו טמאה אם אמר הריני מניחה על מנת שאשאל עליה טהורה אמר רבי יוסי ב"ר בון תפתר שנולדה לה ספק טומאה עם דמדומי חמה ולית ש"מ כלום.

דף מה,ב פרק ח הלכה ד גמרא ואתון אמרין חבית הראשונה כר"י ולית ר"מ מודה בה והתני במה דברים אמורים בבור שיש בו כדי להעלות אבל בבור שאין בו כדי להעלות אפי' כל שהוא אסור לטמאות ואין כר"מ הא יש בו כדי להעלות הא אין בו כדי להעלות אפילו כל שהוא אסור לטמאות ועוד מן הדא דתנינן רבי יוסי אומר אינה היא המידה ולית בר נש אמר אינה אלא דהוא מודה על קדמייתא. מאי כדון תמן התורה חסה על ממונן של ישראל והכא מה אית לך מימר והכא אינו מפסידו ממון שהוא צריך עצים לשורפה זו לעצמה וזו לעצמה להפסד מרובה חשו להפסד מועט לא חשו אמר ר' יוסי ב"ר בון תפתר כמ"ד מדברי רבי עקיבה ומדברי רבי חנינא סגן הכהנים ולית ש"מ כלום: ר' אילא ור"ז תרויהון בשם ר' יוחנן חבית הראשונה כר' יוסי והשנייה בין כר"מ בין כרבי יוסי אמר ר"ז קומי רבי מנא ולית הדא פליגא על ר"מ א"ל נאמר דלא כר"מ ונאמר דלא כרבי יוסי לפי שמצינו ר"מ שורף תלויה בכל מקום אמר רבי מנא אזלית לקיסרין שמעית חזקיה בשם רבי ירמיה ר' מאיר שורף תלויה בכל מקום ואמרית ליה בגין שהיא תלויה דבר תורה א"ל אין אנא פתר לה שנטמאה במדור של גוים מה אית לך דתני מדור של גוים תולין רבי יוסי בי ר' יהודה אומר שורפין רבי חונא בשם ר' ירמיה ר"מ שורף תלויה בשאר ימות השנה דתני תרומה תלויה וטמאה שורפין אותה ערב שבת עם חשיכה דברי ר"מ וחכמים אומרים בזמנה וישרוף בשחרית תיפתר בשנתעצל ולא שרף תדע לך שהוא כן דלא תנינן שחרית ולא בשנתעצל ולא שרף אמר רבי אבא מרי אחוי דרבי יוסי תיפתר שנולד לה טומאה באותה שעה ולית ש"מ כלום אמר רבי יוחנן ר' יהושע ור"ש שניהן אמרו דבר אחד

דף מו,א פרק ח הלכה ד גמרא א"ר אילא ר"ש דבכורות ור' יהושע דתרומות לא הדין מודה לדין ולא הדין מודה לדין א"ר זעירא מסתברא ר"ש מודה לר' יהושע ור' יהושע לא מודה לר"ש ר' בון בר חייא בעי קומי ר"ז על דעתך דתימר ר"ש יודי לר' יהושע והתנינן מודין ר' ליעזר ור' יהושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה וישרוף שתיהן כאחת א"ל תמן טהורה היא דבר תורה תרומה בעיינה היא אתה הוא שגזרת לשורפה בכל מקום ולא נפסלה בהיסח הדעת לא כן א"ר יוחנן היסח הדעת דבר תורה חבית שנייה כר"מ תורה אחיזת דם כר"ש תורה א"ל שהוא משמרה שלא תגע בטהרות אחרות התיב רבי יצחק בריה דר' חייא ברובה הגע עצמך שהיא נתונה על גבי גחלים א"ל לכשיתננה. א"ר מנא לרבי שימי אתון אמרין יודי ר"א לרבי יהושע ואפילו ר' יהושע לית היא ר' יהושע אמר ליה תניין אינון תמן ר"מ בשם ר' יהושע ברם הכא ר"ש בשם ר' יהושע. תמן תנינן בכור שאחזו דם אפילו מת אין מקיזין לו את הדם דברי ר' יהודה וחכמים אומרים יקיז ואע"פ שעשה בו מום ואם עשה בו מום הרי זה לא ישחוט עליו ר"ש אומר יקיז ואע"פ שעשה בו מום ר' אבהו בשם ר"א אתיא דרבי יהודה כחכמים כר"ג ודרבנן כרבי אליעזר ודר"ש כר' יהושע ותני ר"ש יקיז ואע"פ שהוא מתכוין לעשות בו מום ואתייא כרבי יהושע אחרייא

רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש טעמא דר' יהודה לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים לא התרתי לך דמו אלא לשופכם מתיב ר' אבא מרי אחוי דרבי יוסי והא בפסולי המוקדשים כתיב לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים אמר
דף מו,ב פרק ח הלכה ד גמרא רבי חייא בר אבא להכשר את אמרת מה מים מכשירים אף דם מכשיר ר' אבהו בשם רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו תמים יהיה לרצון כל מום לא יהיה בו ר"ש דרש בשעה שהוא לרצון אין את רשאי ליתן בו מום בשעה שאינו לרצון את רשאי ליתן בו מום וחכמים אומרים אפילו כולו מומין אין את רשאי ליתן בו מום. רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בר חנינא כלי שתוכו טהור ואחוריו טמאים אין מטמאין בו דבר ממועט כדי להציל בו דבר מרובה והתנינן תרד ותטמא ואל יטמאנה בידיו אמר רבי שמואל בר ברכיה תיפתר בשני כלים אחד תוכו טהור ואחוריו טמאים ואחד תוכו טמא ואחוריו טהורים והרי מתני' בכלי אחד טמא אמר רבי מנא תפתר בבור טהור מה דמתני' בבור טמא והתנינן תרד ותבלע ואל יבלענה בידיו תיפתר שנתגלגלה לבית פרס. על דעתיה דחברייא חבית הראשונה וחבית השנייה על דעתיה דרבי יוסי חבית של יין וחבית של שמן. לא מסתברא אם היתה כבר טמאה לא מסתברא אם היתה שפחה אחת.
דף מז,א פרק ח הלכה ד גמרא תני סיעות בני אדם שהיו מהלכין בדרך פגעו להן גוים ואמרו תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותו ואם לאו הרי אנו הורגים את כולכם אפי' כולן נהרגים לא ימסרו נפש אחת מישראל ייחדו להן אחד כגון שבע בן בכרי ימסרו אותו ואל ייהרגו א"ר שמעון בן לקיש והוא שיהא חייב מיתה כשבע בן בכרי ורבי יוחנן אמר אע"פ שאינו חייב מיתה כשבע בן בכרי עולא בר קושב תבעתיה מלכותא ערק ואזיל ליה ללוד גבי ריב"ל אתון ואקפון מדינתא אמרו להן אין לית אתון יהבון ליה לן אנן מחרבין מדינתא סלק גביה ריב"ל ופייסיה ויהביה לון והוה אליהו זכור לטוב יליף מתגלי עלוי ולא אתגלי וצם כמה צומין ואיתגלי עלוי אמר ליה ולמסורות אני נגלה א"ל ולא משנה עשיתי א"ל וזו משנת החסידים רבי אימי איתצד בסיפסיפה אמר ר' יונתן יכרך המת בסדינו אמר ר' שמעון בן לקיש עד דאנא קטיל אנא מתקטיל אנא איזיל ומשיזיב ליה בחיילא אזל ופייסון ויהבוניה ליה אמר לון ואתון גבי סבון והוא מצלי עליכון אתון גבי ר' יוחנן אמר לון מה דהוה בלבכון איעבד ליה יתעבוד לון ימטא להוא עמא לא מטון אפיפסירוס עד דאזלון כולהון זעיר בר חנינא איתצד בספסיפה סלק רבי אמי ורבי שמואל מפייסה עלוי אמרה להון זנביה מלכותא יליף הוא ברייכון עבד לכון ניסין מעשוקין ביה עלל חד סרקיא טעין חד ספסר אמר להון בהדא ספסירא קטיל בר נצר לאחוי ואישתיזיב זעיר בר חנינא ר' יוחנן אמר איקפח בעלי קנייה סליק לבית וועדא והוה ר"ש בן לקיש שאיל ליה והוא לא מגיב שאיל ליה והוא לא מגיב א"ל מהו הכין א"ל כל האיברים תלוין בלב והלב תלוי בכיס א"ל ומהו כן א"ל ומהו את כן א"ל איקפחת בעלי קנייה א"ל חמי לי זויתה נפיק מחוי ליה חמיתון מן רחוק ושרי מצלצל אמרין אין ר"י הוא יסב פלגא אמר לון חייכון כולה אנא נסיב ונסיב כולה דיקלוט חזירא מחוניה טלייא דר' יהודא נשיאה איתעבד מלך נחת לפמייס שלח כתבין בתר רבנן תיהוון גבי במפקי שובתא מיד א"ל לשלוחיה לא תתן להון כתבין אלא בערובתא עם מטמעי שמשא ואתא שליחא גבהון בערובתא עם מטמעי שמשא והוה ר' יודן נשיאה ור' שמואל בר נחמן נחתין למיסחי בדימוסין דטבריא אתא אנטיגריס גבהון ובעי ר' יודן נשייא למינזף ביה א"ל ר' שמואל בר נחמן ארפי ליה לנסיון

הוא מתחמי אמר לון מה רבנן עבדין תנון ליה עובדא אמר לון סחון דברייכון עביד ניסין במפקי שובתא טעין יתהון ואעיל יתהון. א"ל הא רבנן לבר אמר לא יחמון אפיי עד דאינון סחיין הוה ההיא בי בני אזייה שבעה יומין ושבעה לילוון נפק ואנצח קדמיהון ועללון וקמון ליה קדמיהון אמר לון בגין דברייכון עביד לכון ניסין אתון מבזין מלכותא אמרין ליה דיקלוט חזירא בזינן דיקליטיאנוס מלכא לא בזינן ואפילו כן לא מכסי לא ברומי זעיר ולא בחבר זעיר:

מסכת תרומות פרק ט

דף מז,ב פרק ט הלכה א משנה הזורע תרומה שוגג יופך ומזיד יקיים ואם הביאה שליש בין שוגג בין מזיד יקיים ובפשתן מזיד יופך. וחייבת בלקט ובשכחה ובפיאה ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין ועניי ישראל מוכרין את שלהן לעניי כהנים בדמי תרומה והדמין שלהן ר"ט אומר אין מלקטין אלא עניי כהנים שמא ישכחו ויתנו לתוך פיהן א"ל ר' עקיבה א"כ לא ילקטו אלא טהורים. וחייבת במעשר ובמעשר עני ועניי ישראל ועניי כהנים נוטלין ועניי ישראל מוכרין את שלהן לכהנים בדמי תרומה והדמין שלהן החובט משובח והדש כיצד יעשה תולה כפיפות בצוארי בהמה ונותן לתוכן מאותו המין ונמצא לא זומם את הבהמה ולא מאכיל את התרומה:

דף מז,ב פרק ט הלכה א גמרא הזורע תרומה שוגג יופך כו'. לא מסתברא דלא חילופין קנסו בו שתבטל שדהו על גב תרומה ר' שמואל בר אבדימי בעי מהו שיהא נאמן לומר מזיד הייתי וא"ל אם כשהיו מכירין לא כל הימינו ואם לאו הפה שאסר הוא הפה שהתיר ר' בנימין בר גידל בעי זרע תרומת כרשינין זרע תרומת חוצה לארץ א"ל גזירה היא ואין גזירה לגזירה הדא אמרה שהקדושה חלה עליה כשהוא מחובר הדא אמרה הפריש מפירות שלא הביאו שליש לא קדשו. ובמזיד יופך קנסו בו שלא יהנה בקיסמין: רבי יוסי בעי הפריש עומרין שלו ונתחלפו לו אפילו כן עניי ישראל ועניי כהנים מלקטין תנא אשתו של עם הארץ טוחנת עם אשתו של חבר בזמן שהיא טמאה אבל בזמן שהיא טהורה לא תטחון שהיא מחזקת עצמה טהורה ממנה וכדברי ר' טרפון אפי' בזמן שהיא טמאה לא תטחון שמא תשכח ותתן לתוך פיה. כן היא מתניתא א"כ לא ילקטו אלא טהורין. כן היא מתניתא חייבת בתרומות ובמעשרות ובמעשר עני ליטרא בצליים של מעשר ראשון שנטעה והרי בה עשר ליטרין

דף מח,א פרק ט הלכה א גמרא הרי אלו חייבות במעשרות ואותו מעשר ראשון שלהן שהוא מפריש על תרומת מעשר ועל מה שנטע ליטרא בצלים של מע"ש שנטעה והרי בה עשר ליטרין חייבת במעשרות וחוזר ופודה את מע"ש שנטע: החובט משובח מן מי משובח מן הדש: הדש כיצד הוא עושה תני בשם ר"ש תולה לה כרשינין והן יפין לה מן הכל א"ר יוסי זאת אומרת עשה לה כן בחולין אינו עובר עליו משום בל תחסום המרכין בקיטניות ובתלתן אינו עובר משום בל תחסום שור בדישו אבל אסור מפני מראית עין אית תניי תני בדיש שהוא מותר לך ואית תניי תני בדיש שהוא אסור לך אמר רבי בא בר ממל מתני' בשנותנו משהוציאו עדשים מימיהן עדשים צופרות אותו שלא יתן אבל אם

נתנו עד שלא הוציאו עדשים את מימיהן לא בדא וכמה דאת אמר עדשים צופרות אותו שלא יתן דכוותה עדשים צופרות אותו שלא יבלע היאך עבידא בצל של חולין שנותנו לתוך עדשים של תרומה אפילו כן עדשים צופרות אותו שלא יבלע הדא דתימר ביבש אבל בלח אסור בבצל ובקפלוט בין לח בין יבש בין שלם בין מחותך אסור

דף מח,ב פרק ט הלכה א גמרא העביר פטמתו כמחותך הוא היו שנים שלשה כמחותכין הן הדא דתימר כשאין בקליפה החיצונה בנותן טעם אבל אם יש לה אית תניי תני בדיש שהוא מותר לך מתניתא תמן אמר אף בדיש שהוא אסור לך דתנינן תולה כפיפות בצוארי בהמה בדישו ולא בדורכו ר' אליעזר בן יעקב אומר אף בדורכו א"ר אבין ר"ע שאל את ר"ש בן יוחי מיבדקניה ביה חסם מבחוץ והכניס מבפנים א"ל בבואכם אל אוהל מועד מבואכם אל אוהל מועד א"ר זעירא לא תחסום שור בדישו לא תדוש בשור חסום:

דף מח,ב פרק ט הלכה ב משנה גידולי תרומה תרומה וגידולי גידולין חולין אבל

דף מט,ב פרק ט הלכה ב משנה הטבל ומעשר ראשון וספיחי שביעית ותרומת חוצה לארץ והמדומע והביכורים גידוליהן חולין גידולי הקדש ומע"ש חולין ופודה אותן בזמן זרעם. מאה לגינה של תרומה ואחת של חולין כולן מותרין בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה אפילו מאה של חולין ואחת של תרומה כולן אסורין. הטבל גידוליו מותרין בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורין איזה דבר שאין זרעו כלה כגון הלוף והשום והבצלים רבי יהודה אומר השום כשעורין:

דף מט,א פרק ט הלכה ב גמרא ותני עלה בד"א בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורים אבל הטבל שרובו חולין ומעשר ראשון שרובו חולין וספיחי שביעית שאין מצויין ותרומת ח"ל שאינה מצוייה והמדומע שרובו חולין והביכורים שאינן מצויין וגידולי הקדש ומע"ש חולין ופודה אותן בזמן זרעם רבי אבהו בשם רבי יוחנן פודה את כל האוצר בדמי אותה סאה הפריש הקדש למע"ש מע"ש בין דבר שזרעו כלה ובין דבר שאין זרעו כלה נפדה בשער הזול אלא

דף מט,ב פרק ט הלכה ב גמרא דבר שזרעו כלה נפדה בשער שהוא עומד בו דבר שאין זרעו כלה נפדה בשער הראשון הקדש בין דבר שזרעו כלה בין דבר שאין זרעו כלה אין לו אלא מקומו ושעתו אבל דבר שזרעו כלה פודה את כל האוצר בדמי אותה סאה שזרע ודבר שאין זרעו כלה פודה את כל האוצר. אמר רבי יוסי זאת אומרת היו לפניו מאה סאה העולות מתוך מאה סאה ואחת של חולין נתחלפו לו מותרות. תמן א"ר יוחנן סאה תרומה שעלת מתוך מאה סאה חולין כל שהן מבטלות אותה הכא ליקט נפל לתוכן חולין כל שהן מותרים כמו דרבי יוחנן אמר תמן טוחן ומתיר אוף הכא כן תמן מזה ומזה עלה בידו ברם הכא כל הטבל עלה בידו בשלקט מאחת אבל אם לקט משתיהן מזו ומזו עלה בידו. עד היכין ר' יעקב בר אידי בשם ר' יוחנן עד שלוש גורנות אסורות עד גורן הרביעית אסור והרביעית מותר ר' שמואל בר אבדומי בעי קומי ר' מנא בתרומה עד כמה א"ל עשו גורן הרביעית כגורן הראשונה מה גורן הראשונה דבר שזרעו כלה בתרומה אסור ובטבל מותר אף גורן הרביעית בדבר שאין זרעו כלה בתרומה אסור ובטבל מותר

דף נ,א פרק ט הלכה ב גמרא מה אית לך א"ר יוסי ב"ר בון כגון הכלוכסין רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינא השום עד כשעורין לדבר שזרעו כלה מכאן ואילך לדבר שאין זרעו כלה ר' יוסי ב"ר בון בשם ר' יוסי בן חנינא השום עד כשעורים לכל דבר:

דף נ,א פרק ט הלכה ג משנה המנכש עם הנכרי בחסיות אע"פ שפירותיו טבל אוכל מהן עראי שתילי תרומה שנטמאו שתלן טהרו מלטמא ואסורים מלוכל עד שיגום את האוכל רבי יהודא אומר עד שיגום וישנה:

דף נ,א פרק ט הלכה ג גמרא רב חייא בר אשי בשם רבי אבהו בשם ר' יוחנן דר"ש היא אין כר"ש למה לי עראי אפילו קבע אלא בגין דאמר רבי ירמיה רבי חייא בשם רבי יוחנן מודי ר"ש שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה לפום כן צריכין מימר דר"ש היא תני המנכש עם הכותי מותר בדמאי הא בודאי לא למה שדמאי בטל במחובר לקרקע ואין גידולי איסור מעלין אותו רבי אבהו בשם ר"י שתילי תרומה שנטמאו שתלן ועושה אותן תרומה ואם היו תרומה מעיקרן כבר נדחו רבי אבהו בשם רבי יוחנן מים שניטמאו משיקן ועושה אותן מי חג ואם היו מי חג מעיקרן כבר נדחו רבי אבהו בשם רבי יוחנן תאנים וענבים שנטמאו סוחטן ועושה אותן תרומה ואם היו תרומה מעיקרן כבר נדחו ר"ז רבי יוסי בשם ר"א סוחטן עד פחות מכזיתים ויינו כשר אפי' לנסכים אמרין רשב"ל פליג מה בין לקולא בין לחומרא

דף נ,ב פרק ט הלכה ג גמרא אין תימר לקולא ניחא אין תימר לחומרא הא תנינן עד שיגום את האוכלין רבי אבהו בשם רבי יוחנן כיני מתניתא עד שיגום בעלים וישנה:

מסכת תרומות פרק י

דף נ,ב פרק י הלכה א משנה בצל שנתנו לתוך עדשים אם שלם מותר אם חותכו בנותן טעם ושאר כל התבשיל בין שלם בין מחותך בנותן טעם רבי יהודא מתיר בצחנה שאינו אלא ליטול את הזוהמה. תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחימצה הרי זו אסורה שעורין שנפלו לתוך הבור של מים אע"פ שהבאישו מימיו מותרין:

דף נ,ב פרק י הלכה א גמרא בצל שנתנו לתוך עדשים כו'. ר' חזקיה ר' אחאי בשם רבי בא בר ממל מתני' כשהוציאו העדשים מימיהן שהעדשים צופדות אותו שלא יבלע וכמה דתימר עדשים צופדות אותו שלא יבלע ודכוותה עדשים צופדות אותו שלא יתן מתני' בבצל של חולין שנתנו לתוך עדשים של תרומה אבל בבצל של תרומה שנתנו לתוך עדשים של חולין לא בדא ביבש אבל בלח אסור בבצל אבל בקפלוטות בין לח בין יבש בין שלם בין מחותך אסור העביר פטמתו כמחותך הוא היו שנים שלשה קטנים כמחותכין הן הדא דתימר כשאין בקליפתו החיצונה כדי ליתן טעם אבל אם יש בקליפתו החיצונה כדי ליתן טעם אסור. תמן תנינן דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון אמר רבי הושעיה מתניתא דלא כר' יהודה דתנינן רבי יהודה מתיר בצחנה שאינה אלא ליטול את הזוהמה.

דף נא,א פרק י הלכה א גמרא רבנן דקיסרין בעיין והדא דאמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין משערין אותן כילו בצל כילו קפלוט דלא כרבי יהודה. מודה רבי יהודה בבצל של הקדש ומודה רבי יהודה בבצל של ע"ז. תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחימצה הרי זו אסורה. תני רבי יוסי מתיר רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי ב"ר חנינא מה פליגין במחמץ במימיו אבל במחמץ בגופו מותר. כמה דרבי יוסי אמר תמן אין חימוצו

חימוץ ברור כן הוא אמר הכא אין תבשילו תבשיל ברור כל נותני טעם בין לשבח בין לפגם אסור דברי ר"מ ר"ש אומר לשבח אסור לפגם מותר אמר ר' שמעון בן לקיש מה פליגין בשהשביח ואח"כ פגם אבל פגם ואחר כך השביח אף ר"מ מודה ר' יוחנן אמר לא שנייא היא פגם היא השביח היא השביח היא פגם היא המחלוקת. תמן תנינן שעורים שנפלו לתוך הבור של מים אע"פ שהבאישו מימיו מימיו מותרין הדא מתני' מה היא ר"י אומר במחלוקת ר"ש בן לקיש אמר דברי הכל ר' יוסי בר רבי בון אמר אילין שמועתא הכא ר' יוחנן אמר במחלוקת ר"ש בן לקיש אמר דברי הכל:

דף נא,א פרק י הלכה ב משנה הרודה פת חמה ונתנה על פי חבית של יין של תרומה ר"מ אוסר ור' יהודה מתיר רבי יוסי מתיר בשל חיטים ואוסר בשל שעורין מפני שהשעורין שואבות. תנור שהסיקו בכמון של תרומה ואפה בו את הפת הפת מותרת שאין טעם כמון אלא ריח כמון:

דף נא,א פרק י הלכה ב גמרא א"ר זעירא בעון קומי ר' ינאי נתנה על פי מגופת חבית מהו אמר לון

דף נא,ב פרק י הלכה ב גמרא יגיד עליו ריעו מהו יגיד עליו ריעו א"ר יוסי כהדא דתנינן תמן חבית מליאה פירות ונתונה לתוך המשקין או שמליאה משקין ונתונה לתוך הפירות כמה דאת אמר תמן והוא שיהא המשקין נוגעין בחבית והכא והוא שתהא ככר נוגעת במגופה א"ר מנא ומינה כמה דתימא והוא שתהא המשקין נוגעין בחבית עצמה ואף הכא והוא שתהא הככר נוגעת במגופה עצמה מילתיה אמרה אפי' בצוננת א"ר בא בצוננת הוה עובדא והא תנינן חמה אמר רב חסדא שלא תאמר הואיל וההבל כובש יהא מותר כמה ר"ש בן לקיש אומר מים עושין פירות ומשקין אין עושין פירות דלא כר"י אלא ר"ש בן לקיש אמר מים עושין פירות וחסירין ומשקין עושין פירות ואינן חסירין ר"י אומר אין משקין עושין פירות כל עיקר ומה דאמר ר' יוחנן כשהיינו הולכים אצל ר' הושעיה רבה לקיסרין ללמוד תורה היינו נותנין חמטותינו על גבי קבוטין של מורייס והיינו טועמין בהו טעם מורייס דלא כר' יהודה מהלומין היו ואין אסור משום גזל בעל הבית נוטלין היו רשותו של בעל הבית חיטין מלמטן ושעורין מלמעלן כשם שאין החיטים שואבות כך אין השעורין שואבות שעורין מלמטן וחיטים מלמעלן כשם שהשעורין שואבות כך החיטים שואבות. מהו לצלות שני שפודין אחד של בשר שחוטה ואחד של בשר נבילה בתנור אחד רב ירמיה אמר בשם רב אסור ושמואל אמר בשם לוי מותר

דף נב,א פרק י הלכה ב גמרא פליגא מתני' על רב אין צולין שני פסחים בתנור אחד מפני התערובות לא אמרו אלא מפני התערובות הא שלא מפני התערובות לא מי צתרי רב אמר אסור ושמואל אמר מותר אייכיל שמואל לרב מי צתרי. הדין טוויה רב חייא בר אשי בשם רב משגר ליה בחרותא:

דף נב,א פרק י הלכה ג משנה תלתן שנפלה לתוך הבור של מים בתרומה ובמע"ש אם יש בזרע כדי ליתן טעם אבל לא בעץ ובשביעית ובכלאי הכרם והקדש אם יש בזרע ובעץ כדי ליתן טעם. מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלוקו היו לו חבילי תלתן של טבל כותש ומחשב כמה זרע יש בהן ומפריש את הזרע ואינו צריך להפריש את העץ אם הפריש לא יאמר אכתוש ואטול את העץ ואתן את הזרע אלא נותן את העץ ואת הזרע:

דף נב,א פרק י הלכה ג גמרא ואין עץ פוגם וחוזר ופוגם מתניתין כמ"ד נותן טעם לפגם אסור ואפי' כמ"ד נותן טעם לפגם מותר מודי הוא הכא שהוא אסור למה כל דבר שנפלה

לתוכו תלתן הוא משביח. וכמה היא חבילה עשרים וחמשה זירין א"ר יוחנן וארבע מינהון מיטה מילתיה אמרה עד שהן בחבילות הן נטבלות מעתה ואפילו שיבלין אין מכניסן לכן והלא חביות מכניסן לכן אין גידוליהון לכן ואלו מכניסן לכן וגידוליהון לכן:
דף נב,א פרק י הלכה ד משנה זיתי חולין שכבשן עם זיתי תרומה פצועי חולין עם פצועי תרומה פצועי חולין עם שלימי תרומה או במי תרומה אסור אבל שלימי חולין עם פצועי תרומה מותר:
דף נב,ב פרק י הלכה ד גמרא א"ר יונה זאת אומרת פצועין בולעין ופולטין וחוזרין ובולעין שלימין בולעין ופולטין ועוד אינן בולעין הדא אמרה לא לשבח ולא לפגם אסור מתני' דרבי שמעון היא דר"ש אמר נותן טעם לפגם אסור והא ר"ש אמר נותן טעם לפגם מותר כהדא רבי שמעון אומר כרוב של שקיא ששלקו עם כרוב של בעל אסור מפני שהוא בולע:
דף נב,ב פרק י הלכה ה משנה דג טמא שכבשו עם דג טהור כל גרב שהוא מחזיק סאתים אם יש בו משקל עשרה זוז ביהודה שהן חמש סלעים בגליל דג טמא צירו אסור רבי יהודא אומר רביעית בסאתים רבי יוסי אומר אחד ששה עשר בו. חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים לא פסלו את צירן העיד רבי צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור:
דף נב,ב פרק י הלכה ה גמרא תני רבי יודא בר פזי דבר דליה דג טהור טפל שכבשו עם דג טמא מליח אסור והתני ר' חייא מדיחו ומותר א"ר מנא מאן דאמר מותר בשכבשן שתיהן כאחת מאן דאמר אסור בשכבשן זה אחר זה
דף נג,א פרק י הלכה ה גמרא תדע לך שהוא כן דתנינן או במי תרומה אסור לא בשכבשן זה אח"ז: כל גרב שמחזיק סאתים. כמה סאתה עבדא עשרים וארבע לוגין וכמה לוגא עביד תרתין ליטרין וכמה ליטרא עבדא מאה זינין נמצא כל זין וזין אחת מתשע מאות וששים הורי ר' יוסי ב"ר בון בעכברא חד לאלף ר' אבהו בשם ר' יוסי ב"ר חנינא רובע ציר בסאתים ציר והלא אין ציר דג טמא מציל א"ר אבהו חשבית יתה קרוב למאתים ר' אילא בשם ר"ש בר חייא רובע ציר בסאתים דגים וציר אתא עובדא קומי ר' יאשיה והורי כן ותני כן בד"א בזמן ששולה ראשון ראשון ומניח לפניו שמותר לעשות כסדר הזה אבל אם היה שולה ראשון ראשון ומניח לאחריו אפילו יותר מכסדר הזה מותר. על ידי עילה גבונתא איקלקלת שאל רבי חגיי לר' בא בר זבדא א"ל דבר של רבים אינו נאסר ר' יעקב בר זבדי אמר ר' יצחק שאל ואילין אגרתא לא גייס לוקם כתיב בהן ואת אמרת ע"י עילה העיד ר' צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור מהו טהור מלהכשיר הא לטמא אפילו כל שהוא מטמא:
דף נג,ב פרק י הלכה ו משנה כל הנכבשים זה עם זה מותרים אלא עם החסיות חסיות של חולין עם חסיות של תרומה ירק של חולין עם חסיות של תרומה אסור אבל חסיות של חולין עם ירק של תרומה מותר. רבי יוסי אומר כל הנשלקים עם התרדין אסורין מפני שהן נותנין טעם ר"ש אומר כרוב של שקיא עם כרוב של בעל אסור מפני שהוא בולע ר"ע אומר כל המתבשלין זה עם זה מותרין אלא עם הבשר ר' יוחנן בן נורי אומר כבד אוסרת ואינה נאסרת מפני שהיא פולטת ואינה בולעת. ביצה שניתבלה בתבלין אסורים אפילו חלמון שלה אסור מפני שהיא בולעת מי כבשים ומי שלקות של תרומה אסורים לזרים:

דף נג,ב פרק י הלכה ו גמרא א"ר יוחנן לית כאן נכבשים אלא נשלקים כבוש כרותח הוא רבי חנינא תירתא בשם ר' הושעיא חסית בחסית מין במינו ר"ע מתיר וחכמים אוסרים ר' יסא בשם ר' יוחנן מודים חכמים לר"ע בבשר בבשר שהוא מותר א"ר זעירא לר' יסא ואילו לא אתאמרת הדא לא הוינן ידעין דהוא כן ודילמא לא איתאמרת אלא מודי ר"ע לחכמים בבשר בבשר שהוא אסור אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן מודי ר"ע לחכמים בבשר בבשר שהוא אסור רבי חנניא שמע לה מן דבתרא ר' עקיבה אומר כל המתבשלין זה עם זה מותרים חוץ מן הבשר הא בשר בבשר אסור דילמא איתאמרת אלא מודים חכמים לר"ע בבשר בבשר שהוא אסור ר' חנניא ר' אבהו בשם רבי יוחנן מודים חכמים לר"ע בבשר בבשר שהוא אסור

דף נד,א פרק י הלכה ו גמרא אמר ר' יוסי הוינן סברין מימר של בעל בולע מן מה דאמר רב חונא סב מן איבה והב לפלופה הדא אמרה של שקי בולע. רבי ירמיה בעי שלקה בחלב מהו רבי זעירא לא אכל כבד מימיו שלקה ר' בא ואוכלה ליה ואית דאמר מלחה ר' בא ואוכלה ליה. חלמון אסור מפני שהוא בולע. תני בר קפרא חלמון אסור וכ"ש חלבון ביצים ר' יצחק רבה בשם ר"ש בן לקיש ביצים ששלקן ומצא בהן אפרוח בנותן טעם ר' זעירא ר"ש בר אבא בשם ר' יוחנן אדא בר גרשון רבי ביריי ר' לוי בר פלטא זקן אחד בשם רבי ששים ואחת אסורות ששים ושתים מותרות ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן העיד אדא חבירנו לפנינו בששים ואמר מי שיביא לי יותר מששים מכשיר אנא אמרין לשמעון בר ווא אמר את הכין ואינון אמרין הכין אמר לון אנא מה דשמעית ואינון מה דשמעין שמעון בר ווא אמר קומי ר' חנינא מעשה בא לפני רבן גמליאל בר' א"ל אבא לא מורי בארבעים ושבע ואנא מורה בארבעים וחמש ר' חייא בשם ר' חנינא מעשה בא לפני רבי ואמר אית תמן חמשין ר' חייא בשם ר' חנינא והירק והקליפין והמים מצטרפין א"ר זעירא ואיסור מתוכן א"ר הונא קליפי איסור מעלין את ההיתר ר' זעירא הדא דתימר והוא ששולקן בקליפיהון שלוקות בשלוקות אבל שולקן ביצים קלופות בשאינן קלופות או שאינן קלופות בקלופות שלוקות בשאינן שלוקות צריכים שיעור אחר גיעולי ביצים מותרים שורו עיבר ולא יגעיל ביצים שהקרימו הרי אלו אסורות מוזרות הנפש היפה תאכל מצא בהן דם קולף מקום הדם ר"ז סלק למבקרה לר' חייא בריה דר' יצחק עטישייא אשכחיה יתיב אמר לא שנו אלא בלובן חלמון אבל בלובן חלבון מותר הוא סבר דהוא גביה מן אבהתיה אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן בין חלבון בין חלמון אסור תני רבי חלפתא בן שאול חלמון אסור חלבון מותר א"ר זעירא הן דאמר בחלמון אסור כשנמצא במקום זכרותו של חלמון ואפילו חלמון והוא שנמצא במקום זכרותו של מוח שממנו אפרוח נוצר תמן תנינן אלו פוסלין ולא מעלין המים בין טהורים בין טמאין מי כבשים מי שלקות והתמד עד שלא החמיץ הכא את עבד ליה אוכל והכא את עבד ליה משקה א"ר מנא כאן בקשין כאן ברכין כאן באוכל כאן במשקה אמר ר' יוסי ב"ר בון

דף נד,ב פרק י הלכה ו גמרא אפילו תימר כאן וכאן בקשין כאן וכאן ברכין נותנין טעמים בתרומה ואין נותנין טעמים במקוה:

מסכת תרומות פרק יא

דף נד,ב פרק יא הלכה א משנה אין נותנין דבילה וגרוגרות לתוך המורייס מפני שהוא מאבדן אבל נותנין את היין למורייס ואין מפטמין את השמן אבל עושין היין יינומלין אין מבשלין יין של תרומה מפני שהוא ממעיטו רבי יהודא מתיר מפני שהוא משביחו:

דף נד,ב פרק יא הלכה א גמרא אין נותנין דבילה וגרוגרות לתוך המורייס כו'. תני נותן דבילה וגרוגרות לתוך המורייס כדרך שנותנין תבלין ובלבד שלא יסחטם להוציא מימיהם ובתבלין מותר שכך הוא מלאכתן צרור תבלין שנתנו לתוך קדירה זו וחזר ונתנו לתוך קדירה אחרת אם ביטל טעמו מותר ואם לאו אסור מה בינה לבין שבת לא כן תני השבת שנתן טעם בקדירה אין בה משום תרומה ואינה מטמאה טומאת אוכלין משלך נתנו לך בדין היה שלא תטמא טומאת אוכלין והן אמרו שתטמא טומאת אוכלין והן אמרו מכיון שנתנה טעם בקדירה בטלה. רבי חייא בשם רבי יוחנן דרבי היא דתניא יין למורייס ר' מתיר ורבי אלעזר ב"ר שמעון אוסר לפיכך אם עבר ונתנו רבי אוסר לזרים וראב"ש מתיר לזרים ר' מנא ב"ר תנחום בעי כדברי מי שמתיר לזרים מורייס של גוים למה אסור ר' ירמיה בשם ר' חייא בר ווא משום בישולי גוים הן אסורים התיב ר' יוסי והתני חמין מותר שאינו חמין אסור חמין מותר לא אפילו מבושלין ודכוותיה שאינו חמין אסור ואפילו שאינן מבושלים. ואמר רבי יוחנן בר מרי ואפי' כמאן דאמר חמין מותר ובלבד ביודע. הדא אמרה הניית תרומה מותרת הניית ע"ז אסורה.

דף נה,א פרק יא הלכה א גמרא ר' לעזר ורבי יוחנן חד אמר מפני שממעטו ממידתו וחרנא אמר מפני שממעטו משותיו ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה דאמר רבי יוחנן מחלפה שיטתיה דרבי יהודה ואמר ר"א אינה מוחלפת תמן בכהן וכאן בבעלים הוי דר' יוחנן הוא דאמר מפני שממעטו משותיו יהודה בן כיני רבי אימי בשם ר"ש בן לקיש מפני שממעטו משותיו:

דף נה,א פרק יא הלכה ב משנה דבש תמרים ויין תפוחים וחומץ סיתווניות ושאר כל מי פירות של תרומה ר' ליעזר מחייב קרן וחומש ור' יהושע פוטר ר' ליעזר מטמא משום משקה א"ר יהושע לא מנו חכמים שבעה משקין כמוני פטמין אלא אמרו שבעה משקין טמאין ושאר כל המשקין טהורין:

דף נה,א פרק יא הלכה ב גמרא הוון בעי' מימר מה פליגין בחומש אבל בקרן אף ר' יהושע מודי מה פליגין לשעבר הא בתחילה אף רבי יהושע מודי ותנינן דבש תמרים רבי ליעזר מחייב במעשרות ורבי יהושע פוטר כאן שזכו משנטבלו וכאן שזכו עד שלא נטבלו מודי ר' ליעזר שאם עישר על התמרים אפילו באספמיא דבשן מותר מילתיה אמר שהוא מעשר מן התמרים על הדבש לפי תמרים. רבי ליעזר מחייב במעשרות. תני רבי נתן אומר לא שרבי ליעזר מחייב במעשרות אלא שר' ליעזר אומר שלא יאכל מן התמרים עד שיעשר על הדבש מילתיה אמרה שהוא מעשר מן התמרים על הדבש לפי דבש ולפי תמרים:

דף נה,ב פרק יא הלכה ב גמרא ר' ליעזר מטמא משום משקה: תני ר' נתן אומר לא שרבי ליעזר מטמא משום משקה על מה נחלקו על שנפל לתוכו משקה שרבי ליעזר מטמא משום משקה וחכמים אומרים הולכין אחר הרוב. על דעתיה דרבי נתן ר"מ וראב"י ור' ליעזר שלשתן אמרו דבר אחד רבי מאיר דו אמר אין מי פירות בטלין לעולם ראב"י דתני ראב"י אומר ציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהוא טמא והדין ר"א דהכא. טעמא דרבי ליעזר וכל משקה מה טעמא דרבנן אשר ישתה מה ר"א כרבי ישמעאל דר' ישמעאל דו

אמר כלל ופרט הכל בכלל ורובה מדרבי ישמעאל דו אמר אפי' כלל ופרט וחזר וכלל הכל בכלל ר' פריגורי דקיסרין א"ר לעזר בי רבי ישמעאל אלא כך משיב ר"א לחכמים מה דאית לכון אשר יאכל פרט לאוכל סרוח כן אית לי אשר ישתה פרט למשקה סרוח אמרו לו לא דומין אוכלין למשקין לא אם אמרת באוכלין שכן אוכל סרוח מעיקרו טהור תאמר במשקין שכן משקה סרוח מעיקרו טמא דבר אחר לא אם אמרת באוכלין שכן אוכלין המיוחדים לאדם אינן צריכין מחשבה תאמר במשקין שכן משקין המיוחדים לאדם צריכין מחשבה. ומפני שצריכין מחשבה יהא משקה סרוח מעיקרו טמא הואיל והן צריכין מחשבה יהא משקה הסרוח מעיקרו טהור. ד"א אמרו לו לא אם אמרת באוכלין שכן אוכלי בהמה לאדם אינן באין במחשבה תאמר במשקין שכן משקה בהמה לאדם באין במחשבה ותני כן כל משקה מה ת"ל אשר ישתה פרט למשקה סרוח דברי ר' ליעזר אמרו לו אין משקין יוצאין לא ידי עופות ולא ידי פרה

דף נו,א פרק יא הלכה ב גמרא חברייא בשם רבי לעזר מודה רבי ליעזר לחכמים במשקה סרוח מעיקרו שהוא טמא והתנינן המוהל היוצא מהן ר' ליעזר מטהר וחכמים מטמאין. רבי אילא בשם רבי לעזר מודה רבי ליעזר לחכמים במי ים הגדול שאפילו הן סרוחים התורה קרא אותן ימים ולמקוה המים קרא ימים רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו מודי רבי ליעזר לחכמים במי תרדין ובמי שלקות שאינן מכשירין. רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוחאי אם יאמר לך אדם שמנה משקין הן אמור לו הרי טל ומים מין אחד הן ומנו אותן חכמים שנים אילו הוה לון חורן לא מניניה ואין הוה חורן לא הוה מניניה:

דף נו,א פרק יא הלכה ג משנה אין עושין תמרים דבש ולא תפוחים יין ולא סיתווניות חומץ ושאר כל הפירות אין משנין אותן מברייתן בתרומה ובמע"ש אלא זיתים וענבים בלבד אין סופגין ארבעים משום ערלה אלא על היוצא מהזיתים ומן הענבים ואין מביאין ביכורים משקין אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים אינו מטמא משום משקה אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים ואין מקריבין על גבי המזבח אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. עוקצי תאנים והגרוגרות והכלוסים והחרובים של תרומה אסורין לזרים:

דף נו,א פרק יא הלכה ג גמרא רבי אילא בשם רבי לעזר כיני מתני' אין מביאין בכורים משקין אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים ואפילו משזכו בהן בעלים והתני דרך ביכורים משקה להביאן מניין שיביא תלמוד לומר תביא משלקטן משעה ראשונה על מנת כך ברם הכא בשלא לקטן משעה ראשונה על מנת כך זיתים של תרומה טהורים יעשו שמן טמאים לא יעשו וענבים בין טמאות בין טהורות לא יעשו ד"ר מאיר ר' יעקב אמר משמו לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על זיתים טהורים שיעשו על מה נחלקו על הטמאים ש"ר ליעזר אומר שלא יעשו ור' יהושע אומר שיעשו וענבים טהורות יעשו וטמאות לא יעשו א"ר יודן מודה ר' ליעזר ור' יהושע בזיתים טהורים שיעשו על מה נחלקו על הטמאים ש"ר ליעזר אומר לא יעשו ור' יהושע אומר יעשו וענבים בין טהורות בין טמאות יעשו א"ר יוחנן מודה ר"א ורבי יהושע בזיתים טהורים שיעשו וענבים טמאות שלא יעשו ועל מה נחלקו על זיתים טמאים ועל ענבים טהורות שרבי ליעזר אומר שלא יעשו ורבי יהושע אומר שיעשו כל עמא רביין על דר' מאיר

דף נו,ב פרק יא הלכה ג גמרא בענבים טהורות שיעשו ולמה אמר שלא יעשו חשובות הן לאוכל יותר מן המשקה כל עמא רביין על דר' יודן בענבים טמאות שלא יעשו ולמה אמר יעשו בשביל ליהנות מן החרצנים ומן הזגין זיתים טמאים רבי ור"מ חד ר' יעקב ור'

יודן חדא היאך עבדין עובדא ר' זעירא בשם ר"א אם מתני' במובלעות באוכל רבי זעירא כל דתרומות והטהרות שמועה בשם ר"א:

דף נו,ב פרק יא הלכה ד משנה גרעיני תרומה בזמן שהן מכנסן אסורות ואם השליכן מותרות וכן עצמות של קדשים בזמן שהוא מכנסן אסורות ואם השליכן מותרות המורסן מותר סובין של חדשות אסורות ושל ישנות מותרות נוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין המסלת קב או קביים לסאה לא יאבד את השאר אלא יניחנה במקום המצונע. מגורה שפינה ממנה חיטי תרומה אין מחייבין אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת אלא מכבד כדרכו ונותן לתוך החולין. וכן חבית של שמן שנשפכה אין מחייבים אותו להיות יושב ומטפח אלא נוהג בה כדרך שהוא נוהג בחולין. המערה מכד לכד ונוטף שלש טיפין ונותן לתוך החולין ואם הרכינה ומיצת הרי זו תרומה וכמה יהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לכהן אחד משמונה לשמינית:

דף נו,ב פרק יא הלכה ד גמרא א"ר יוחנן בגלעיני אגסים וקרוסטומלין היא מתניתא א"ר לעזר אפילו תימא בגלעיני הרוטב במחוסרין למצמץ והא תנינן וכן עצמות הקודש אית לך למימר במחוסרות למצמץ לא בראשי כנפים הסחוסין אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן בראשי כנפים הסחוסין היא מתניתא ואלו הן החדשות כל זמן שהבריות רגילין לחבוט ר' אחא אמר עד שלשים יום ר' אבהו בשם ר' יוחנן כן היא שיעורה והתני מסלת בחיטין כל שהוא רוצה ומנקב בירק כל שהוא רוצה רבי אבהו בשם רבי יוחנן במעמידו על תרומתו ר' ירמיה בשם רבי אילא כאן בשני רעבון כאן בשני שובע. תמן תנינן מיעי אבטיח וקניבת ירק של תרומה רבי דוסא מתיר לזרים וחכמים אוסרים ר' אבהו בשם רבי יוחנן לא שנו אלא בקניבת ירק של גננין אבל בקניבת ירק של בעלי בתים אף רבנן מודיין רבי בון בעיין לא מסתברא בתרומה גדולה אבל בתרומת מעשר אין העלין

דף נז,א פרק יא הלכה ד גמרא תלושין על העלין ולא הקלחים תלושין על הקלחים. תמן תנינן הרכינה ומיצת הרי היא של מוכר א"ר יוחנן לית כאן של מוכר אלא של לוקח והכא את אמר הכין א"ר יצחק בן אלעזר משום יאוש ואף בקודש כן אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן ואף בקודש כן אמר רבי הושעיה לא שנו אלא בקדשים שיש להן מתירין אבל בקדשים שאין להן מתירין אפילו כל שהוא צריך להחזיר רבי בון בר חייא בעי הדין לוג שמן של מצורע צריך להחזיר או אינו צריך להחזיר אין תימר צריך להחזיר ולא החזיר עובר משום חסרון אין תימר אינו צריך להחזיר והחזיר עובר משום יתרון ר' חיננא לא אמר כן אלא אמר רבי הושעיה לא שנו אלא בקדשים שיש להם מתירין אבל בקדשים שאין להם מתירין אפילו כל שהוא צריך להחזיר והדין לוג שמן של מצורע לא כקדשים שיש להן מתירין הן ותימר צריך להחזיר הדא אמרה צריך להחזיר ולא החזיר עובר משום חסרון. תני רבי חלפתא בן שאול קדירה שבישל בה תרומה מגעילה בחמין ג' פעמים ודיו א"ר בא ואין למידין ממנה לעניין נבילה א"ר יוסי קשייתה קומי ר' בא תרומה בעון מיתה ונבילה בלא תעשה ואת אמר הכין א"ל כמאן דאמר מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות ר' יוסטי בר שונם בעי קומי ר' מנא

דף נז,ב פרק יא הלכה ד גמרא תנינן אם הרכינה ומיצת הרי זה תרומה ואת אמרת הכין א"ל כאן ע"י האור נגעל ויוצא. שמרים של תרומה הראשון והשני אסור והשלישי מותר במה דברים אמורים בשנתן לתוכן מים אבל לא נתן לתוכן מים אפילו שלישי אסור שמרים של מע"ש ראשון אסור ושני מותר ר"מ אומר אף השני אסור בנותן טעם רבי

יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק הקודש כמי מנן הריוסן של זב ראשון טמא ושני טהור במה דברים אמורים בשלא נתן לתוכן מים אבל נתן לתוכן מים אפילו עשירי טמא. רבי יודן בר אחתיה דרבי יוסי בר חנינא בשם רבי יוסי בר חנינא פחות מכאן נותנו בנירו רבי ינאי בשם רבי יודן באוכל כדי לבשל ביצה קלה הדא דתימר בטמא הך כביצה בטמא אבל טהור אפילו כל שהוא צריך להחזיר בדמאי אבל בודאי בין טמא בין טהור בין רוב בין מועט צריך להחזיר:

דף נז,ב פרק יא הלכה ה משנה כרשיני תרומה מאכילין אותן לבהמה ולחיה ולתרנגולין ישראל ששכר פרה מכהן מאכילה כרשיני תרומה וכהן ששכר פרה מישראל אע"פ שמזונותיה עליו לא יאכילנה כרשיני תרומה ישראל ששם פרה מכהן לא יאכילנה כרשיני תרומה וכהן ששם פרה מישראל מאכילה כרשיני תרומה. מדליקין שמן שריפה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובמבואות אפילין ועל גבי החולים ברשות כהן בת ישראל שנשאת לכהן והיא לימודה לבא אצל אביה אביה מדליק ברשותה מדליקין בבית המשתה אבל לא בבית האבל דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר בבית האבל אבל לא בבית המשתה ר' מאיר אוסר כאן וכאן ור"ש מתיר כאן וכאן:

דף נז,ב פרק יא הלכה ה גמרא מניין לפרתו של כהן שהיתה שומא אצל ישראל שאינה מאכילה בתרומה ת"ל וכהן כי יקנה קנין כספו וגו' יכול לא יאכילנה בכרשינין ת"ל הם

דף נח,א פרק יא הלכה ה גמרא אית תניי תנא יכול לא תאכל בכרשינין ובתלתן ר' חזקיה רבי ירמיה רבי חייא בשם רבי יוחנן לית כאן תלתן דבר תורה לא כן תני מניין לכהן שקנה עבד ולישראל בו שותפות אפילו אחד ממאה בו שאינו מאכילו בתרומה ת"ל וכהן כי יקנה תני בר קפרא אחד זו ואחד זו לא תאכל בתרומה. מדליקין שמן שריפה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות כו'. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כן היא מתניתא ועל גבי החולים ברשות כהן הא מתניתא קדמייתא אפי' שלא ברשות כהן תני ר' חייא ביקור החולים אין לו שיעור אמר ר' חייא בר אדא מתניתא אמרה כן ועל גבי החולים ברשות כהן רבי ירמיה בעא קומי ר' זעירא עד כדון בתרומה שנפלה לו מבית אבי אמו כהן ואפי' בתרומת גורנו א"ל מאן יימר לך בתרומת גורנו רבי יונה ורבי יוסי רבי יונה כרבי ירמיה ור' יוסי כר"ז מאן דאמר בתרומת גורנו נחלק ואתי אתיי למאן דאמר בתרומה שנפלה לו מבית אבי אמו כהן בלא כן אינו צריך זכייה א"ל במזכה לו ע"י אחר. תני ישראל וכהן שהיו שותפין בחנות ממלא ישראל את הנר שמן שריפה ועולה לעלייה ויורד לחנות לעשות צרכיו של כהן אבל לא של ישראל כהן שבא אצל ישראל לעשות עמו חשבון והדליק על גביו שמן שריפה

דף נח,ב פרק יא הלכה ה גמרא אעפ"כ זכית אמר להן במזכה להן ע"י אחר. תני בת ישראל שנכנסה לעשות צרכיו של כהן אבל לא של ישראל תני בת ישראל שנכנסה להדליק מכהנת טובלת פתילה שמן שריפה ומדלקת ר' חונא בשם דבי ר' ינאי שעת משלחת זאיבים היתה ולא עמד בית דין וביטל כמה דתימר תמן לא עמד ב"ד וביטל אף הכא לא עמד ב"ד וביטל בקרו של כהן שהיה מאכיל אצל ישראל וכן בגדו של כהן שהיה נארג אצל ישראל מדליק על גביו שמן שריפה ואינו חושש כהן שבא לעשות חשבון עם ישראל והדליק על גביו שמן שריפה ועמד לו והלך לו אע"פ כן אין מחייבין אותו לכבותו עד שיכבה מאיליו רבי חנניא בר עכברי הוה עבד עבידתא גבי רבי חייא ציפוריא מי אזיל ליה מלי ליה בוצינא שמן שריפה ולא כן שבקין מימר לעשות צרכיו של כהן אבל לא של

ישראל אמרין די לא הוה עביד ליה כן לא הוה אתי סברין מימר כד ימטי בייתיה הוה מטפי לה א"ר חיננא על ידי כן הוה שחר ועל ידי כן הוה קרץ אדא שמשא שאל לר' אימי בגין דאנא צבע פתילה מן חולא א"ל בטל הוא על גב פתילות הורי רבי יודא בן פזי לאילין דבי נחמיה כן רבי אימי נסב פתילה רבי אילא לא נסב פתילה לית ליה לר' אילא הדא דר' אימי סבר ר' אילא משום גזל ובלא מן הדין שמשא מבזבזא בה קדושה גמליאל זוגא שאל לרבי יסא מהו להוסיף שמן חולין ולהדליק א"ל לא תני ר' הושעיה אלא אין מחייבין אותו למצותו א"ר אבהו שנה לי יונתן בן עכמאי בת כהן שהיתה עומדת ערב שבת עם חשיכה ובידה נר ובתוכו שמן שריפה הרי זו מוספת לתוכו שמן של חולין ומדלקת א"ל ר"ז מה טבייה א"ל אדם גדול היה ובקי במשנתינו היה פרשיה רבי חייא דכפר תחומין קומי רב ומניתיה חכים.

דף נט,א פרק יא הלכה ה גמרא מדליקין בבית המשתה אבל לא בבית האבל דברי רבי יודא רבי יוסי אומר בבית האבל אבל לא בבית המשתה ר' מאיר אוסר כאן וכאן ורבי שמעון מתיר כאן וכאן מה טעמא דר' יהודא בבית המשתה על ידי דמניהון נקיים לא מתעסקין ביה בבית האבל על ידי דמניהון צואין מתעסקין ביה מה טעמא דרבי יוסי בית האבל על ידי דאינון כניעין לא מתעסקין ביה בית המשתה על ידי דאינון פחיזין מתעסקין ביה מה טעמא דרבי מאיר בבית האבל על ידי דמניהון צואין מתעסקין ביה בית המשתה על ידי דאינון פחיזין מתעסקין ביה מה טעמא דרבי שמעון בית האבל על ידי דאינון כניעין לא מתעסקין ביה בית המשתה ע"י דמניהון נקיים לא מתעסקין ביה אמרין דבי רבי ינאי הלכה כרבי שמעון רבי יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה הלכה כרבי שמעון רבי יוסי צירניא בעי קומי רבי ירמיה דלא כן מה אנן אמרין רבי מאיר ורבי שמעון אין הלכה כר"ש א"ל של בית קודמין היא והא רבי יהודה אומר מעין שניהן ורבי יוסי אומר מעין שניהן ורבי יהודא ורבי יוסי הלכה כר' יוסי. מהו להדליק שמן שריפה בחנוכה אמרין דבי ר' ינאי מדליקין בשמן שריפה בחנוכה א"ר ניסא אנא לא אנא חכים לאבא אימא הוה אמרה לי אבוך הוה אמר מי שאין לו שמן של חולין מדליק שמן שריפה בחנוכה:

מסכת מעשרות פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה כלל אמרו במעשרות כל שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ חייב במעשרות. ועוד כלל אחר אמרו כל שתחילתו אוכל וסופו אוכל אע"פ ששימרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול וכל שאין תחילתו אוכל אבל סופו אוכל אינו חייב עד שיעשה אוכל:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא כלל אמרו במעשרות כו'. כתיב (דברים יד) עשר תעשר את כל תבואת זרעך הייתי אומר כל הדברים יהו חייבין במעשרות תלמוד לומר את כל תבואת זרעך ריבה. וריבה שאר זרעוני גינה שאין נאכלין. כתיב תבואת זרעך וכתיב (שם) היוצא השדה שנה שנה. הא כיצד טול מבנתיים דבר שהוא אוכל ונשמר. אית

דבעי מישמיענה מן הדא עשר תעשר כלל את כל תבואת זרעך פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט. אין לי אלא תבואה קיטנית מניין תלמוד לומר (שם) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא לרבות זרע שום שחליים וגרגר. או יכול שאני מרבה לוף העליון וזרע כרישין זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זרעוני גינה שאינן נאכלין תלמוד לומר (שם) מזרע הארץ ולא כל זרע הארץ. פרי העץ לרבות כל פירות האילן. יכול שאני מרבה חרובה שיטה וצלמונה וחרובי גדירה תלמוד לומר (שם) מפרי העץ ולא כל פירות

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא האילן. ירקות מניין איסי בן יהודא אומר המעשרות לירקות מדבריהם. רב חסדא אמר הבקיר קמה וחזר וזכה בה ועבר והפריש ממנה תרומה הרי זו תרומה. מה בין קמה לשיבלין קמה עד שלא הבקירה עבר והפריש ממנה תרומה אינה תרומה שיבלין עד שלא הבקירן עבר והפריש מהן תרומה הרי זו תרומה. רב חיננא בשם רב חסדא אף בהקדש כן. מיליהון דרבנין פליגין דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו יצא לקט שידך וידו שווין בו. היא לקט היא שכחה היא פיאה היא הבקר. אמר רבי יוחנן חבורה היה מקשה הרי הקדש הרי אין ידך וידו שווין בו כמו שידך וידו שווין בו. א"ר אילא מה נן קיימין אם בשנתמרח הכרי ברשות ההבקר וברשות ההקדש אמר התורה (שם) ראשית דגנך ולא של הבקר ראשית דגנך ולא של הקדש. אלא כי נן קיימין בשהבקיר שיבלין וחזר וזכה בהן בהבקר פטור ובהקדש חייב בהבקר פטור מן ההיא דאמר רבי יוחנן בשם ר' ינאי (שם) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך במה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו יצא הבקר שידך וידו שווין בו בהקדש חייב מן הדא הקדיש קמה ופדה קמה חייב. מה בין הבקר מה בין הקדש הבקר יצא ידי בעלים הקדש

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא לא יצא ידי הגזבר. א"ר אבין אפילו ידי בעלים לא יצא מאחר שאמר לו פדה את ראשון. רבי זעירא רבי יסא בשם רבי לעזר הזורע שדה הבקר חייב במעשרות. רבי יונה מפיק לישנא בזכה בשדה הבקר וגידוליה. רבי חייא בר אדא בעי קומי רבי יוחנן כמהין ופטריות מהו שיהיו חייבין במעשרות. אמר ליה רבי יוחנן בשם רבי סיסיי כתיב (דברים יד) עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא נזרע ומצמיח יצאו כמהין ופטריות שאינן נזרעות ומצמיחות. רבי יונה מפיק לישנא מפני שהארץ פולטתן. אף על פי שהוא שומרו להוסיף אוכל חייב קטן וגדול. האם אם אינו שומרו להוסיף אוכל אינו חייב קטן וגדול. רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש זו להוציא מדברי רבן גמליאל דתנינן תמן רבן גמליאל אומר תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן חייבות במעשרות. אמר רבי יוסי וכי מחמת האוכל ר"ג מחייב מעתה אפילו ירקן אלא רבן גמליאל אומר חשובות הן לאוכל ורבנן אמרי אין חשובות לאוכל. ועוד מן הדא דתני א"ר יהושע מימי לא מלאני לבי לומר לאדם צא ולקוט לך תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן ושלוק לפוטרן מן המעשרות. תני כל שתחילתו אוכל ואין סופו אוכל מה אית לך כהדא דתניא המקיים מלאה של אכרוע לזרע בטלה דעתו קלחים יחידין לא בטלה דעתו. אמר רבי יונה והוא שליקט ירק אבל לא ליקט ירק כך אנו

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא אומרים עצים חייבין במעשרות. וכל שאין תחילתו אוכל אבל סופו אוכל אינו חייב עד שיעשה אוכל. מה אית לך כהדא דתנינן דבתרה מאימתי פירות חייבים במעשרות התאנים משיבחילו:

דף ב,ב פרק א הלכה ב משנה מאימתי הפירות חייבים במעשרות התאינים משיבחילו. והענבים והבאושן משהבאישו. האוג והתותים משיאדימו וכל האדומים משיאדימו. הרמונים משימסו. התמרים משיטילו שאור. הפרסקי משיטילו גידים. והאגוזים משיעשו מגורה. ר' יהודה אומר האגוזים והשקדים משיעשו קליפה. החרובים משינקידו וכל השחורים משינקידו. והאגזים והקרוסטומלין והפרישין והחזרדין משיקריחו וכל הלבנים משיקריחו. התלתן כדי שתצמח התבואה והזיתים משיכניסו שליש:

דף ב,ב פרק א הלכה ב גמרא משיבחילו בחילו רבי חייא בר ווא אמר חיתה כמה דתימר (זכריה יא) וגם נפשם בחלה בי. רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן משיאדימו פניהם. וכל התאנים פניהם מאדימות רבי תנחום בר מריון בשם רבי יוחנן לוקח אחת ומניח אם בשלה בתוך כדי מעת לעת חייבות ואם לאו פטורות: הענבים והבאושין משיבאישו. רבי זעירא בשם רבי יסא משיקראו באישה. רבי אייבו בר נגרי רבי תנחום בר עילאי בשם רבי נחום בר סימאי והוא שתהא חרצנה שלהן נראית מבחוץ. אמר רבי יוחנן רכיב הוינא על כתפי דסבי ושמעית קליה דרבי שמעון בן אלעזר יתיב מתני מכניסין במעי מלפפון ואין מכניסין במעי אבטיח. מה בין מעי מלפפון למעי אבטיח. אמר רבי שמעון בר ברסנא מעי מלפפון לאכילה מעי אבטיח לזריעה. אם את אומר כן נמצאת מכבד את הקרקע בשבת: כל האדומין משיאדימו. מיישא תני רימון שניקרה בו אפי' פרידה אחת כולה

דף ג,א פרק א הלכה ב גמרא חיבור למעשר. אשכול שבישל בו אפילו גרגיר יחידי כולו חיבור למעשרות. אמר רבי חנינא פשטו הוא לן כל אותה הגפן כל אותו המין. חזרו ופשטו לו כל אותה הרוח. רבי יוסי בי רבי בון אומר כל אותו הכרם. היה כרם קטן ועשאו גדול גדול ועשאו קטן אחד ועשאו שנים שנים ועשאו אחד. שמואל אמר דלעת שניקרה בבית אביה כל אותה הגומא אסורה. אף במכבדות תמרה כן. אמר רבי יוסי שאל יונתן בן חרשא איש גינוסר את רבן גמליאל וחכמים ביבנה ניקורי רטב באביהן מה הן. אמרו לו כל אותו הדקל אסור. אמר רבי יוסי לכן צריכה בשניקרו כולן שלא תאמר הואיל ואין דרך הנחש לעשות כן אני אומר ענן של ציפורים שכן עליהן וניקרו. רבי יונה בשם רבי שמעון חסידא ניקורי רטב באביהן אסור והרבים נהגו בהן היתר ואינן ניזוקין: הרימונים משימסו. רבי זעירא בשם רבי יסא משיתמעך האוכל תחת ידיו. רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי משיכניסו מחצה. רבי יונה בעי דילמא מן רבנין דאגדתא הוא שמע לה. (דברים א) אחינו המסו את לבבינו פלגין לבבינו. התמרים משיטילו שאור. רבי חייא בר ווא אמר משיתמלא החרץ. רבי יונה בעי מה נן קיימין אם כשיתמלא החרץ נובלת היא אם משתפרוש גרעינה מתוך האוכל בשלה היא כל צורכה. רבנין דקיסרין אמרו [משישטחם] ויהיו יפות לאכילה: הפרסקין משיטילו גידים. רבי זעירא בשם איסי משיטילו גידים אדומים: האגוזים והשקדים משיעשו מגורה רבי יודה אומר האגוזים והשקדים משיעשו קליפה. אמרו בקליפה התחתונה שהיא סמוכה לאוכל. מודים חכמים לרבי יודה באלצרין ובאיפסטקין ובאיצטרובילין משיעשו קליפה. תני רבי חיננא בר פפא חרובין שילשולן היא חנטן. וכל השחורין. כגון ענבי הדס וענבי סנה. משינקידו. תני רבי חיננא בר פפא משיעשו נקודות נקודות שחורות. הפרישין. איספרגלין ולמה נקרא שמן פרישין שאין לך מין אילן שהוא פריש לקדירה אלא זה בלבד. וכל הלבנים. כגון אילין מרפייתה. משיקריחו. רבי חיננא בר פפא אמר משיעשו קרחות קרחות לבנות.

תני רבי שמעון בן יוחי משיזחילו מים. אתא עובדא קומי רבי חנינא ובעא למיעבד כרבי חיננא בר פפא. חזר ואמר וכי מחמת האוכל הן מקריחות לא מחמת התולעת שיש בהן. התלתן משתצמיח. כיני מתניתא כדי שתזרע ותצמיח. כיצד הוא

דף ג,ב פרק א הלכה ב גמרא בודק רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן נוטל מלא קומצו ונותן לתוך הספל של מים אם שקע רובה חייבת ואם לאו פטורה. רבי יונה בעי מעתה מה ששיקע יהא חייב ומה שלא שיקע יהא פטור. אלא ברוב כל פרידה ופרידה איתאמרת. אמר רבי יוסי בי רבי בון וכיני ברוב כל פרידה ופרידה איתאמרת. א"ר זעירא כתיב (דברים יד) עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שהוא נזרע ומצמיח יצא פחות משליש שאינו נזרע ומצמיח. רבי חיננא בשם רבי זיתים וענבים שלא הביאו שליש אף המשקין היוצא מהן להכשיר אינן מכשירים. רבי חייה בשם רבי חנינא זיתים מאימתי חייבות במעשרות משיבכר צמייא קייטא. לא ביכר צמייא קייטא משביכרו בנות שבע. לא ביכרו בנות שבע משיורו מרויות שנייה שבמוקצה. רבי לעזר בי רבי יוסי בשם ר' תנחום בר חייא משיבכרו בנות שבע לבנות. אמר רבי יוסי בי רבי בון ובלבד בנות שבע שבאותו מקום:

דף ג,ב פרק א הלכה ג משנה ובירק הקישואין והדלועין והאבטיחין והמלפפונות התפוחים והאתרוגים חייבים גדולים וקטנים. רבי שמעון פוטר את האתרוגים בקוטנן. החייב בשקדים המרים פטור מן המתוקים החייב במתוקים פטור מן המרים:

דף ג,ב פרק א הלכה ג גמרא תמן תנינן הלוקח שדה ירק בסוריא עד שלא באו לעונת המעשרות חייב משבאו לעונת המעשרות פטור ולוקט כדרכו ולוקח וכא את אמר הכין. חזקיה אמר בשדה של קישואין ושל דילועין היא מתניתא. אמר רבי זעירא אפילו תימר בשדה ירק עצמו עוד הוא יש לו גבול משיביא שלש פתילות. נהוראי בר שיניא אמר משום רבי שמעון תפוחים קטנים פטורים תפוחים גדולים חייבים. תפוחי מילי מילה בין גדולים בין קטנים חייבים. ודא מתניתא מה היא מאן דאמר קטנים במחלוקת מאן דאמר תפוחי מילי מילה דברי הכל. אתרוג הבוסר רבי עקיבה אומר אינו פרי וחכמים אומרים פרי. רבי אילא רבי יסא בשם רבי לעזר אתיא דרבי שמעון בשיטת רבי עקיבה רבו. כמה דרבי עקיבה אמר אינו פרי כן רבי

דף ד,א פרק א הלכה ג גמרא שמעון אומר אינו פרי. אמר רבי יוסי כל שהוא כשר ללולב חייב במעשרות וכל שאינו כשר ללולב אינו חייב במעשרות. התיבון הרי המנומר הרי גדל בטפוס הרי עשוי ככדור הרי הוא פסול ללולב וחייב במעשרות. מסתברא רבי שמעון יודי לרבי עקיבה ורבי עקיבה לא יודי לר"ש. ר"ש יודי לר"ע דכתיב פרי ואינו פרי. ר"ע לא יודי לר"ש הרי המנומר הרי גדל בטפוס הרי עשוי ככדור הרי הוא פסול ללולב וחייב במעשרות: החייב בשקדים המרים פטור במתוקים קטנים החייב במתוקים <קטנים> פטור במרים גדולים. תני רבי ישמעאל בי רבי יוסי משום אביו שקידים המרים הרי אלו פטורין ומתוקים אינן חייבים עד שתפרוש קליפתן החיצונה. הורי רבי חנינא בציפורין כהדא דרבי ישמעאל בי רבי יוסי. במה הורי ציפוראי אמרי במרים. רבי זעירא אמר במתוקים. אמר רבי יוחנן ירדו לכאן נתחייבו עלו כבר נפטרו. הורי רבי פינחס כיון שראה שלשה שפירשה קליפתן החיצונה שהוא תורם את כל הקופה. אמר רבי מנא ובלבד שלא יתרום מקופה על חבירתה:

דף ד,א פרק א הלכה ד משנה ואיזהו גורנן למעשרות הקישואין והדלועין משיפקיסו ואם אינו מפקס משיעמיד ערימה. אבטיח משישלק. ואם אינו משלק משיעשה מוקצה. ירק הנאגד משיוגד ואם אינו אוגד משימלא את הכלי ואם אינו ממלא את הכלי משילקוט כל צורכו. הכלכלה משיחפ' אם אינו מחפה משימלא את הכלי ואם אינו ממלא את הכלי משילקוט כל צורכו. במה דברים אמורים במוליך לשוק אבל במוליך לביתו אוכל מהן עראי עד שהוא מגיע לביתו. הפרד והצמוקין והחרובין משיעמיד ערימה. הבצלים משיפקילו ואם אינו מפקל משיעמיד ערימה. התבואה משימרח ואם אינו ממרח משיעמיד ערימה. הקטניות משיכבור ואם אינו כובר משימרח. אף על פי שמירח נוטל מן הקוטעים ומן הצדדים וממה שבתוך התבן ואוכל. היין משיקפה אע"פ שקיפה קולט מן הגת העליונה ומן הצינור ושותה. השמן משירד לעוקה. אף על פי שירד נוטל מן העקל ומן הממל ומבין הפצים ונותן לחמיטה ולתוך התמחוי אבל לא יתן ללפס ולקדירה כשהן מרותחים. רבי יהודה אומר לכל הוא נותן חוץ מדבר שיש בו חומץ וציר:

דף ד,א פרק א הלכה ד גמרא מאן דו ירים פקסוסיה מאן דו ירים שלקוקיה היה מפקס ראשון ראשון משלק ראשון ראשון לא נטבלו עד שיפקס כל

דף ד,ב פרק א הלכה ד גמרא צורכו וישלק כל צורכו. פיקס ושלק ברשות הקדש ופדיו אוגדו צינוק גדול לשדה אבל אם אגדו צינוק קטן לשוק נטבל. רבי זעירא בעי אדיין לא נגמרה מלאכת השדה ואת אמר הכין. אלא כיני אוגדו צינוק גדול בשדה והוא עתיד לאוגדו צינוק קטן לשוק נטבל. היתה כלכלה אחת ובדעתו למלאות את חציה כיון שמילא חציה נטבלה. בדעתו למלאות את כולה לא נטבלה עד שימלא את כולה. היו שתים ובדעתו למלאת שתיהן לא נטבלו עד שימלא את שתיהן. במה דברים אמורים במוליך לשוק אבל במוליך לביתו אוכל מהן עראי עד שהוא מגיע לביתו. מה בין המוליך לשוק מה בין המוליך לביתו בשעה שהוא מוליך לביתו בדעתו הדבר תלוי ובשעה שהוא מוליך לשוק לא בדעתו הדבר תלוי בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא לקוחות ונטבלו מיד. תני משיעמיד ערימה בראש גגו. רבי יונה בעי הא בשדה לא. אמר רבי חיננא דרובה אתא מימר לך אפילו משיעמיד ערימה בראש גגו. הבצלים משיפקילו מן דו ירים פודגרה. תבואה משיתמרח רבי חנניא בשם רבי יוחנן מן דו ישפר אפוי דכריה. והא תני רבי יעקב בר סיסין מאימתי הוא

דף ה,א פרק א הלכה ד גמרא תורם את הגורן משתיעקר <את> האלה. כאן בשיש בדעתו למרח וכאן בשאין בדעתו למרח. תני אבל כובר הוא מקצת ותורם מן הכבור על שאינו כבור. אמר רבי אילא שכן דרך בעלי בתים להיות מכניסין לתוך בתיהן מאי טעמא והאלפים (ישעיהו ל) והאלפים והעירים עובדי האדמה בליל חמיץ יאכלו. כבר ברשות ההקדש ופדיו מאחר שהוא יכול לוכל ממנו עראי ועכשיו שאינו יכול לוכל ממנו עראי כמו שעשה מעשה ברשות ההקדש והוא חייב. התיב רבי חיננא והתני שילה וקיפה ברשות ההקדש פטור. אמר רבי יודן תמן אי איפשר לו שלא יכבוש ושלא לשלוק ברם הכא איפשר לו שלא למרח. דאמר רבי אילא והאלפים והעירים וגומר. תני אבל קולט הוא מתחת הכברה ואוכל. רב חסדא אמר שהן מחוסרים לרוח. רבי אילא בשם רבי יסא שהן מחוסרים

דף ה,ב פרק א הלכה ד גמרא ניחה. והתנינן היין משיקפה מ"ד שהן מחוסרים [ניחה] ניחא מ"ד שהן מחוסרים לרוח מחוסר הוא בשמריו. התיב רבי בנימן בר גידל והתנינן

השמן משירד לעוקה מ"ד שהן מחוסרין [ניחה] ניחא מ"ד שהן מחוסרין לרוח מחוסר הוא להציל. היה אוכל וחשיכה לילי שבת או שנתנו לאדם אחר לא נטבלו. רבי ירמיה סבר מימר בנתון בחמיטה ובתמחוי אבל בנתון בצלוחית לא נטבל. אמר ליה רבי ירמיה ואין שבת טובלת. אמר ליה ואין מקח טובל. אמר ליה כההיא דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה רבי זעירא בשם רבי לעזר אף מה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו בדבר שלא נגמרה מלאכתו. חייליה דרבי ירמיה מן הדא ועוד אמר רבי ליעזר עומד אדם על המוקצה ערב שבת בשביעית ואומר מיכן אני אוכל למחר. לא אמר אלא בשביעית הא שאר שני שבוע לא. מה עבד ליה רבי ירמיה להחזירו למקומו אי אתה יכול שהוא עושה מוקצה לפיכך נטבל. מתניתא פליגא על רבי ירמיה אין עראי לשבת. פתר לה ובלבד דבר שיש לו מוקצה. על דעתיה דרבי ירמיה לא שנייא היא דבר שיש לו מוקצה היא דבר שאין לו מוקצה. רבי מנא בעי היתה צלוחית מליאה ונתונה בין פצים לחבירו נטבלה או מאחר שהיא נתונה במקום שלא נגמרה מלאכתו לא נטבלה. עד היכן רבי יודה בר פזי רבי סימון בשם רבי יוסי בר חנינא עד כדי שיהא נתון ידו לתוכה והיא נכוית. הכל מודים

דף ו,א פרק א הלכה ד גמרא בכלי שני שהוא מותר. מה בין כלי ראשון מה בין כלי שני. אמר רבי יוסי בי רבי בון כאן היד שולטת וכאן אין היד שולטת. אמר רבי יונה כאן וכאן אין היד שולטת אלא עשו הרחקה לכלי ראשון ולא עשו הרחקה לכלי שני. אמר רבי מנא ההין פינכא דאדיא מסייע לאבא. ההין פינכא דגלוסא מסייע לאבא. דאת מפני ליה מן אתר לאתר ועד כדון הוא רתח. מהו ליתן תבלין מלמטן ולערות עליהן מלמעלן. רבי יונה אמר אסור ועירוי ככלי ראשון הוא. חייליה דרבי יונה מן הדא אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח וכא הוא אמר הכין. א"ר יוסי תמן כלי חרס בולע תבלין אינן מתבשלין. התיב רבי יוסי בי רבי בון והתני אף בכלי נחושת כן אית לך מימר כלי נחושת בולע. מהו לערות עם הקילוח. אמר רבי חנינה בריה דרבי הלל מחלוקת רבי יונה ורבי יוסי. רבי יצחק בר גופתא בעי קומי רבי מנא עשה כן בשבת חייב משום מבשל עשה כן בבשר וחלב חייב משום מבשל. אמר ליה כיי דאמר רבי זעירא איזו חלוט ברור כל שהאור מהלך תחתיו וכא איזו תבשיל ברור כל שהאור מהלך תחתיו. על דעתיה דרבי יודה מלח כציר יין כחומץ:

דף ו,א פרק א הלכה ה משנה העיגול משיחליקנו. מחליקין בתאנים ובענבים של טבל רבי יהודה אוסר. המחליק בענבים לא הוכשר ר' יהודה אומר הוכשר. וגרוגרות משידות ומגורה משיעגל. היה דש בחבית ומעגל במגורה נשברה החבית ונפתחה המגורה לא יאכל מהן עראי. רבי יוסי מתיר:

דף ו,א פרק א הלכה ה גמרא חנניא בריה דרבי יסא אמר מה פליגין רבי יודה ורבנין בטבל שנטבל מדבריהן אבל טבל שנטבל דבר תורה אוף רבנין מודיי. רבי מנא אמר לה סתם רבי אבין בשם רבי יוחנן רבי יודן כדעתיה ורבנין כדעתון דתני זית שפיצעו בידים מסואבות לא

דף ו,ב פרק א הלכה ה גמרא הוכשרו לסופגן במלח הוכשרו לידע יש בו מים לא הוכשרו. רבי יודן אמר הוכשרו. רבנין אמרין במימיו הוא בודק רבי יודה אומר בגופו הוא בודק. והכא רבנין אמרין במימיו הוא מחליק רבי יודא [אמר] בשיש שלו [הוא] מחליק. רבי אמר לרבי שמעון בריה עלה והבא לנו גרוגרות מן החבית. אמר ליה ואינו אסור משום מוקצה. אמר ליה ואדיין את לזו אין לך אסור משום מוקצה אלא תאינים

וענבים בלבד. אמר רבי שמואל בר סיסרטאי מפני שהן מסריחות בנתיים. ר' זעירא בעי קומי רבי יסא לא מסתברא באילין פיצולייי <אילין> הוה עובדא. אמר ליה אוף אנא סבר כן. אתא רבי יוסי בי רבי בון רבי יצחק בר ביסנא בשם רבי יוחנן באילין פיצולייא הוה עובדא. אמר ליה אין לך אסור משום מוקצה אלא תאנים וענבים בלבד. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו הדא דתימא לעניין שבת אבל לעניין מעשרות כל הדברים יש להן מוקצה. אמר רבי מתניתא אמרה כן גרוגרות משידוש ומגורה משיעגיל. אמר רבי יוחנן דברי שונה ראשון לא התחתון צריך לעליון ולא העליון צריך לתחתון. דברי שונה אחרון [התחתון] צריך לעליון ולא העליון צריך לתחתון. דברי שונה אחרון [התחתון] צריך לעליון ולא העליון צריך להתחתון. אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא <א"ל> דלא תסבור מימר סתמא ור' יוסי היא הלכה כסתמא לפום כן צריך מימר דרבי מאיר היא דרבי מאיר ור' יוסי הלכה כר' יוסי:

מסכת מעשרות פרק ב

דף ו,ב פרק ב הלכה א משנה היה עובר בשוק ואמר טלו לכם תאנים אוכלין ופטורין לפיכך אם הכניסו לבתיהן

דף ז,א פרק ב הלכה א משנה מתקנים ודאי. טלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהם עראי לפיכך אם הכניסו לבתיהן אינן מתקנים אלא דמאי. היו יושבים בשער או בחנות ואמר טלו לכם תאנים אוכלין ופטורין ובעל השער ובעל החנות חייבים. רבי יהודה פוטר עד שיחזיר את פניו או עד שישנה מקום ישיבתו:

דף ז,א פרק ב הלכה א גמרא היה עובר בשוק כו'. שמואל אמר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר אין מתנה כמכר. אמר רבי יוסי דברי הכל היא. אישאלית לאילין דבי רבי ינאי ואמרין נהיגין הוינין יהבין אילין לאילין בחקלא ואכלין ולא מתקנין. מיי כדון כמאן דאמר מאיליהן קיבלו עליהן את המעשרות. מתני' במקום שרוב מכניסין לבתים אבל במקום שרוב מכניסין לשוק אינן מתקנין אלא דמאי. אם במקום שרוב מכניסין לבתים בדא תנינן טלו והכניסו לבתיכם לא יאכלו מהן עראי. מכיון שאמר טול והכניס כמי שאמר טול ואני מעשר על ידך. אבל במקום שרוב מכניסין לשוק אינו נאמן לומר לו עישרתי ואינו נאמר לומר לו לתוך ביתי אני מכניסן. נתן לו דבר מרובה אפילו אמר לו טול ואכול כמי שאמר לו טול והכנס. נתן לו דבר שאין דרכו להיאכל חי אפילו אמר לו טול ואכול כמי שאמר לו טול והכנס. היה אדם גדול ואין דרכו לוכל בשוק ואמר לו טול ואכול כמי שאמר לו טול והכנס. היו שנים לזה אמר לו טול ואכול ולזה אמר לו טול והכנס זה שאמר לו טול ואכול פטור וזה שאמר לו טול והכנס חייב. אמר רבי יוסי ולא מתניתא היא אוכלין ופטורין ובעל השער ובעל החנות חייבין. אמר רבי יונה דברי הכל היא. כאן בדמאי

דף ז,ב פרק ב הלכה א גמרא כאן בודאי. צא ולקוט לך עשרים תאנים משלי ואני ממלא כריסי משלך הממלא את כריסו פטור והאוכל במניין חייב. רבי בון בר חייה בעי קומי רבי זעירא ואין אדם אוכל אחת אחת ברשות הכל ופטור. אמר ליה אין. והכא למה הוא

חייב. אמר ליה במצרף. אם במצרף אפילו הממלא את כריסו יהא חייב. ואינו אסור משום חליפין. אמר רבי שימי אין לו חליפין שלא נתכוין האיש הזה אלא להגס את לבו שיאכל. צא ולקוט לך עשרים תאנים משלי אוכל כדרכו והוא פטור. צא ומלא את הכלכלה לא יאכל עד שיעשר. במה דברים אמורים בעם הארץ אבל בחבר מתקן ודאי שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. אמר רבי רואה אני את דברי מדברי רבן שמעון בן גמליאל מוטב שיתרמו שלא מן המוקף ולא להאכיל לעמי הארץ טבלים. אמר רבי זעירא מדברי שניהם אפילו חבר ששילח לחבר צריך לעשר. הוון בעיין מימר מאן דאמר שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף וזה חבר צריך

דף ח,א פרק ב הלכה א גמרא הוא לעשר ומאן דאמר מוטב שיתרומו שלא מן המוקף ולא להאכיל לעמי הארץ טבלים וזה חבר צריך הוא לעשר. רבי יונה בעי הכא את עביד ליה חבר והכא את עביד ליה עם הארץ. אמר רבי יוסי כאן וכאן עם הארץ הוא אלא בשביל אחד שהוא מתקן הוא נקרא חבר. רבי יוסי בשם רבי ששת רבי לעזר בי רבי יוסי בשם רבי אבין האומר לחבירו אני מעשר על ידך אינו צריך לעמוד עמו. תמן תנינן נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב למטה מעשרה טפחים הרי זה עירוב. אמר רבי לעזר וצריך לעמוד עמו. והכא את אמר הכין. אמר רבי חייה בר אדא כאן בגדול כאן בקטן. רבי חנניה בשם רבי חנינא אפילו תימר כאן וכאן בגדול כאן וכאן בקטן תמן באומר לו אני מערב על ידך ברם הכא באומר לו עשר על ידי. הדא ילפא מן ההיא באומר לו אני <מעשר> [מערב] על ידך שאינו צריך לעמוד עמו וההיא ילפא מן הדא באומר לו עשר על ידי שהוא צריך לעמוד עמו. צא ולקט לך עשרים תאנים משלי אוכל והולך והוא פטור צא ומלא את הכלכלה רבי אומר אומר אני שהוא צריך להראות לו את הכלכלה. וכמה הוא שיעור הכלכלה רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן סתם כלכלה

דף ח,ב פרק ב הלכה א גמרא ארבעת קבין וגדולה סאה וקטנה שלושת קבין. ר' יונה בעי למעשרות איתאמרת או למדת הדין. אין תימר למעשרות איתאמרת כל שכן למידתה דין אין תימר למידת הדין איתאמרת הא למעשרות לא. רבי יוסי פשיטא ליה למעשרות איתאמרת כל שכן למידת הדין.

דף ט,א פרק ב הלכה א גמרא הדא אמרה שביתו טובל לו אבל לא לאחרים. אמר רבי לעזר רבי יודה ורבי נחמיה שניהם אמרו דבר אחד דתנינן תמן רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלוכל בתוכה חייבת. אמר רבי יוסי הוינן סברין מימר מה פליגין רבי נחמיה ורבנין בחצר שהוא בוש לוכל בכולה הא מקצתה בוש ומקצתה לא בוש לא. מן מהד אמר רבי לעזר רבי יהודא ורבי נחמיה שניהם אמרו דבר אחד הדא אמרה מקום שהוא בוש פטור מקום שאינו בוש חייב. אמר רבי יוחנן דברי רבי יהודה עשו אותו כייחור שהוא נוטה לחצר. על דעתיה דרבי יוחנן באוכל אחת אחת ובאוכל ברשות הכל ובמשייר. על דעתיה דרבי לעזר אפילו אינו אוכל אחת אחת אפילו אינו אוכל ברשות הכל ולא שייר:

דף ט,א פרק ב הלכה ב משנה המעל' פירות מגליל ליהודה או עולה לירושלים אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך וכן בחזירה. רבי מאיר אומר עד שהוא מגיע למקום השביתה. הרוכלים המחזירין בעיירות אוכלין עד שהן מגיעין למקום הלינה. רבי יהודה אומר הבית הראשון הוא ביתו:

דף ט,א פרק ב הלכה ב גמרא פירות שלקטן שלא לצורך השבת וקדשה עליהן השבת רבי יוחנן אומר השבת טובלת. רבי שמעון בן לקיש אומר אין השבת טובלת. מתיב רבי

שמעון בן לקיש לרבי יוחנן על [דעתך] דתימר השבת טובלת והתנינן המעלה פירות מן הגליל ליהודה או עולה
דף ט,ב פרק ב הלכה ב גמרא לירושלים אוכל עד שהוא מגיע למקום שהוא הולך וכן בחזירה ותני עלה אפילו לן אפילו שבת. אמר ליה ברוצה לשבות. תדע לך שהוא כן דתני עלה אפילו שבת בשני ויש שביתה בשני אלא ברוצה לשבות אף הכא ברוצה לשבות. הכל מודים בלינה שאינה טובלת. מה בין לינה מה בין שביתה אדם מגלגל בלינה ואין אדם מגלגל בשביתה בכל מקום אדם לן ואין אדם שובת בכל מקום. תני מעשה ברבי יהושע שהיה מהלך אחר רבן יוחנן בן זכאי לבני חיל והיו בני אותן העיירות מביאין להם פירות אמר להן רבי יהושע אם לנו כאן אנו חייבין לעשר ואם לאו אין אנו חייבין לעשר. אמר רבי זעירא רבי יהושע דעתו נקיה. אמר ליה רבי מנא וכל עמא שטיי. אלא רבי יהושע דלווייתיה שכיחא ליה הוי דו אמר הלינה טובלת ושאר בני אדם דלית אלווייתיה שכיחא לון אין לינה טובלת. והתנינן רוכלים המחזירין בעיירות אוכלין עד שהן מגיעין למקום הלינה. מהו מקום הלינה ביתו. רבי שמעון בן לקיש אמר בשם רבי הושעיה כגון אילין דכפר חנניה דנפקין וסחרין ארבע וחמש קוריין ועיילין דמיכין בבתיהון. תני רבי חלפתא בן שאול רוצה הוא אדם לפלח עסקיו בבית הראשון שהוא פוגע בו וללון שם:
דף ט,ב פרק ב הלכה ג משנה פירות שתרמן עד שלא נגמרו מלאכתן רבי ליעזר אוסר מלוכל מהן עראי וחכמים מתירין חוץ מכלכלת התאנים. כלכלת תאנים שתרמה רבי שמעון מתיר וחכמים אוסרים. האומר לחבירו הילך איסר זה ותן לי בו חמש תאנים לא יאכל עד שיעשר דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב. אמר רבי יהודה מעשה בגינת וורדים שהיתה בירושלים והיו תאיניה נמכרות משלש ומארבע באיסר ולא הפרישו ממנה תרומה ומעשר מעולם:
דף ט,ב פרק ב הלכה ג גמרא מה נן קיימין אם בכלכלה של תאנים דברי הכל אסור אם בזיתים על השמן וענבים על היין דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין בתמרים והוא עתיד לדורסן ובגרוגרות והוא עתיד לדושן. רבי ליעזר אומר תרומה טובלת בפירות שלא נגמרו מלאכתן ורבנין אמרין אין תרומה טובלת בפירות שלא
דף י,א פרק ב הלכה ג גמרא נגמרו מלאכתן. ראשון מהו שיטבול. מה נן קיימין אם בכדי שנתמרח דברי הכל אסור אם במעשר ראשון שהקדימו בשבלין דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין בתמרים והוא עתיד לדורסן בגרוגרות והוא עתיד לדושן והפריש מהן תרומה גדולה ונמלך להניחן כמות שהן ועבר והפריש מהן ראשון. אין תימר למפרע נטבלו תרומה שהיא טובל' ואין תימר מיכן ולבא ראשון הוא שהוא טובל. הלוקח תמרים והוא עתיד לדורסן גרוגרות והוא עתיד לדושן אסור לוכל מהן עראי ומתקנן דמאי דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים אוכל מהן עראי ומתקנן ודאי דברי ר' יוסי. ר' הילא רבי לעזר בשם חילפיי אמר ר' יונה אשכחון כתוב בפינסקיה דחילפיי אוכל מהן עראי ומתקנן ודאי. וקשיא אם אוכל מהן עראי מתקנן ודאי אם מתקנן דמאי
דף י,ב פרק ב הלכה ג גמרא יהא אסור לוכל מהן עראי. רבי יוסי בשם רבי הילא אוכל מהן עראי משום דבר שלא נגמרה מלאכתו ומתקנן ודאי מתוך שיודע שביתו טובל אף הוא מפריש תרומה משעה ראשונה. אמר רבי לעזר בכלכלה של כל דבר היא מתניתא. רבי שמעון מתיר מקל וחומר ומה אם בשעה שיש עליה זיקת שלשה מעשרות את אמר

מותר בשעה שאין עליה אלא זיקת שני מעשרות לא כל שכן. ראשון מהו שיטבול לשני. מה אם בשעה שיש עליה זיקת שני מעשרות את אמר מותר בשעה שאין עליה אלא זיקת מעשר אחד לא כל שכן: רבי זעירא בשם רבי יוחנן רבי הילא בשם רבי לעזר מה פליגין בלוקט ונותן לו אבל בלוקט ואוכל כל עמא מודיי שהוא אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב. רבי הילא בשם רבי לעזר כשם שהן חלוקין כאן כך חלוקין בחצר בית שמירה דאמר רבי יוחנן מקח וחצר ושבת אינה תורה. רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש המחוור מכולן זו חצר ביתש מירה. חברייא בשם רבי יוחנן כך משיב רבי יודה את רבי מאיר אין את מודה לי בנותן לבנו שהוא פטור. מה לי הלוקט ונותן לבנו מה לי הלוקט ונותן לאחר. רבי יודן בעי מה חמית מימר בלוקט ונותן לו או נימר בלוקט ואוכל. אמר רבי מנא לית כאן בלוקט ואוכל אלא בלוקט ונותן לו מן הדא גינת וורדין אית לך מימר גינת וורדין בלוקט ואוכל לא בלוקט ונותן לו אוף הכא בלוקט ונותן לו דו אמר ליה אין את עליל את מקלקל וורדייה. מתני' פליגא על הווייה דרבי מנא

דף יא,א פרק ב הלכה ג גמרא כרמא אני מוכר לך אע"פ שאין בו גפנים הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו. פרדיסא אני מוכר לך אף על פי שאין בו אילנות הרי זה מכור שלא מכר לו אלא שמו:

דף יא,א פרק ב הלכה ד משנה האומר לחבירו הילך איסר זה בעשרים תאנים שאבור לי בורר ואוכל. באשכול שאבור לי מגרגר ואוכל. ברימון שאבור לי פורט ואוכל. באבטיח שאבור לי סופת ואוכל. אבל אם אמר לו בעשרים תאנים אלו בשני אשכולות אלו בשני רימונים אלו בשני אבטיחים אלו אוכל כדרכו ופטור מפני שקנה במחובר לקרקע. השוכר את הפועל לקצות בתאנים. אמר לו על מנת שאוכל תאנים הוא אוכל ופטור. ע"מ שאוכל אני ובני או שיאכל בני בשכרי הוא אוכל ופטור ובנו אוכל וחייב. על מנת שאוכל בשעת הקציעה ולאחר הקציעה בשעת הקציעה אוכל ופטור ולאחר הקציעה אוכל וחייב שאינו אוכל מן התורה. זה הכלל [כל] האוכל מן התורה פטור ושאינו אוכל מן התורה חייב. היה עושה בלבסים לא יאכל בבנות שבע לא יאכל בלבסים. אבל מונע הוא את עצמו עד שהוא מגיע למקום היפות ואוכל. המחליף עם חבירו זה לוכל וזה לוכל זה לקצות וזה לקצות זה לוכל וזה לקצות חייב. רבי יהודה אומר המחליף לוכל חייב לקצות פטור:

דף יא,א פרק ב הלכה ד גמרא רבי יוסי בשם רבי יוחנן מגרגר אחת אחת והולך ואוכל. אמר ליה רבי חייא בר וא וכן רבי הוה עביד. תני בשם רבי יוסי אבטיח שספת בו אפילו כל שהוא קניו. רבי יונה בעי אף ברימון כן. למה לי על מנת אפילו שלא על מנת. רבי אבין בשם רבי שמיי לכן צריכה אפילו אמר לו על מנת. תמן תנינן היה עושה בידיו אבל לא ברגליו ברגליו אבל לא בידיו אפילו על כתיפו הרי זה יאכל. ותני כן בידו אוגד ברגליו מסמיך אפילו על כתיפו טוען. רבי יוסי בי רבי יהודא אומר עד שיעשה בידיו וברגליו ובגופו כדייש מה דייש שהוא עושה בידיו וברגליו ובגופו אף כל דבר שהוא עושה בידיו וברגליו ובגופו. דייש מה דייש מיוחד שהוא בתלוש אף כל שהוא בתלוש יצא המנכש בשום ובבצלים והמסמך בגפנים והעודר תחת הזיתים. דייש מה דייש מיוחד שגידוליו מן הארץ אף כל דבר שגידוליו מן הארץ יצא החולב והמגבן והמחבץ. דייש מה דייש מיוחד דבר שלא נגמר מלאכתו אף כל דבר שלא נגמר מלאכתו יצא הבודל בתמרים והמפרד בגרוגרות והיין משיקפה והשמן משירד לעוקה. דייש מה דייש מיוחד דבר שלא

בא לזיקת המעשרות אף כל דבר שלא בא לזיקת המעשרות יצא הלש והמקטף והאופה. כתיב (דברים כג) כי תבוא בקמת רעך יכול בשאר כל אדם הכתוב מדבר ת"ל (שם) וחרמש לא תניף על קמת רעך את שיש לו רשות להניף ואי זה זה הפועל.

דף יא,ב פרק ב הלכה ד גמרא איסי בן עקביא אומר בשאר כל אדם הכתוב מדבר מה תלמוד לומר וחרמש לא תניף מכאן שאין לו רשות לאכול אלא בשעת הנפת מגל. תני רבי שמעון בן יוחי אומר עד איכן דיקדקה התורה בגזל שצריכה לדון בין אדם לחבירו עד כדי הנפת מגל. בתוך כן גדולה מלאכה שלא חרב דור המבול אלא עד מפני הגזל. ופועל עושה במלאכתו ואוכל ופטור מן הגזל. כתיב (דברים כה) לא תחסום שור בדישו אין לי אלא שור בתלוש ואדם במחובר אדם מהו שיאכל בתלוש. מה אם השור שאינו אוכל במחובר אוכל בתלוש אדם שאוכל במחובר אינו דין שיאכל בתלוש תלמוד לומר לא תחסום שור בדישו שור בלא תחסום ואין אדם בלא תחסום. שור מהו שיאכל במחובר מה אדם שאינו אוכל בתלוש אוכל במחובר שור שאוכל בתלוש אינו דין שיאכל במחובר או מה כאן בלא תחסום אף כאן בלא תחסום תלמוד לומר לא תחסום שור בדישו בדישו אין את חוסמו אבל חוסמו את במחובר לקרקע. מיכן אמרו קוצץ הוא אדם על ידי עצמו על ידי בנו ובתו הגדולים ועל ידי עבדו ושפחתו הגדולים ועל ידי אשתו מפני שיש בהן דעת אבל אינו קוצץ על ידי בנו ובתו הקטנים ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים ולא על ידי בהמתו מפני שאין בהן דעת. לא צריכה האוכל מן התורה יהא חייב. אמר רבי יונה התורה פטרה אותו. תמן תנינן היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים בענבים לא יאכל בתאנים ותני עלה היה עושה בייחור זה לא יאכל בייחור אחר ותנינן היה עושה בכלוסים לא יאכל בבנות שבע בבנות שבע לא יאכל בכלוסים. לא כן צריכה אפילו שתיהן בייחור אחד. כתיב (דברים כג) כי תבא בקמת רעך יכול בשאר כל אדם הכתוב מדבר תלמוד לומר ואל כליך לא תתן אבל נותן את לכיליו של חבירך ואי זה זה הפועל. ואכלת ענבים וכי אין אנו יודעין שאין בכרם לוכל אלא ענבים מה תלמוד לומר ואכלת ענבים אלא מיכן שאם היה עושה בתאנים לא יאכל בענבים בענבים לא יאכל בתאנים. כנפשך כל דבר שהיצר תאב. כנפשך כל דבר שהוא פטור מן המעשרות. מה את אוכל ופטור אף פועל אוכל ופטור. בנפשך מיכן שלא יאכל הפועל יותר על שכרו. מיכן היה רבי אלעזר חסמא אומר לא יאכל הפועל יותר על שכרו. מניין

דף יב,א פרק ב הלכה ד גמרא שנפשו קרוייה שכרו רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינא נאמר כאן נפשו ונאמר להלן נפשו דכתיב (דברים כד) ואליו הוא נושא את נפשו מה נפשו האמורה להלן שכרו אף כאן שכרו. שבעך שלא יהא אוכל ומקיא. שבעך שלא יהא מקלף בתאנים ומצמץ בענבים. רשאים הפועלים לטבל עמו בציר בשביל שיאכלו ענבים הרבה. רשאי בעל הבית להשקותן יין בשביל שלא יאכלו ענבים הרבה. רשאי בעל הפרה להרעיבה בלילה בשביל שתאכל הרבה בשעה שהיא דשה. רשאי בעל הבית להאכילה פקיעי עמיר בשביל שלא תאכל הרבה בשעה שהיא דשה. רבי אבהו אמר התריגו לבהמין. רבי חנניא מייכלין דבילה. רבי מנא מיכלין איסטפניני. תני רבי חייה אוכל פועל אשכול ראשון. תני אשכול אחרון. רבי שמואל בשם רבי הילא נתנו לסל אסור. אמר רבי יוסי לא כן צריכה כשהיה הוא בוצר ואחר מוליך אבל אם היה הוא בוצר הוא מוליך בתחילה אוכל משום הלכות מדינה ולבסוף אוכל משום פועלין. הפועלים אוכלין בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתן לגת ובחמור שתהא פורקת. תני מערים אדם על

פועליו להיות אוכלין תשע וקוצין אחת אית תניי תני קוצין תשע ואלכין אחת. ניחא אוכלין תשע וקוצין אחת קוצין תשע ואוכלין אחת. אמר רבי אבין שלא תאמר יעשה כלאחר גמר מלאכה ויהא חייב. ניחא לאכול חייב לקצות חייב. אמר רבי לעזר דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן. אמר רבי לעזר רבי מאיר ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד כמה דרבי ליעזר אומר תרומה טובלת בפירות שלא נגמרה מלאכתן. כן רבי מאיר אומר מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן:

מסכת מעשרות פרק ג

דף יב,א פרק ג הלכה א משנה המעביר תאנים בחצרו לקצות בניו ובני ביתו אוכלין ופטורין והפועלין שעמו

דף יב,ב פרק ג הלכה א משנה בזמן שאין להן עליו מזונות אבל אם יש להן עליו מזונות הרי אלו לא יאכלו. המוציא פועליו לשדה בזמן שאין להן עליו מזונות אוכלין ופטורין אבל אם יש להן עליו מזונות אוכלין אחת אחת מן התאינה אבל לא מן הסל ולא מן הקופות ולא מן המוקצה. השוכר את הפועל לעשות עמו בזיתים אמר לו על מנת לוכל זיתים אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב. לנכש בבצלים אמר לו על מנת לוכל ירק מקרטס עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב:

דף יב,ב פרק ג הלכה א גמרא המעביר תאנים כו'. הוא עצמו מהו שיאכל. רב אמר הוא אסור לוכל. עולא ב"ר ישמעאל בשם רבי לעזר הוא מותר לוכל. רב כרבי מאיר רבי לעזר כרבנן. רב כרבי מאיר אין כרבי מאיר אפילו בניו ובני ביתו יהו אסורין. אלא רב כרבי ורבי לעזר כרבנין. דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי רבי יוסי בן שאול בשם רבי אין אוכלין על המוקצה אלא על מקומו. דברי חכמים. רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי אוכלין על המוקצה בין על מקומו בין שלא על מקומו. מותיב רבי יוסי בן שאול לרבי והתנינן החרובין עד שלא כינסן לראש הגג. אמר ליה לא תתיביני חרובין. חרובין מאכל בהמה הן. על דעתיה דרב מה בין הוא מה בין בניו. הוא על ידי שהוא תלוי במוקצה אסור בניו על ידי שאינן תלוין במוקצה מותרין. ניחא בניו. ובני ביתו ואין לה עליו מזונות.

דף יג,א פרק ג הלכה א גמרא כמאן דאמר אין מזונות לאשה דבר תורה. כהדא דתני אין בית דין פוסקין מזונות לאשה מדמי שביעית. אבל ניזונת היא אצל בעלה שביעית. ויעשו אותה כפועל שאינו יפה שוה פרוטה. הדא אמרה שלא עשו אותה כפועל שאינו יפה שוה פרוטה. אפילו כמאן דאמר אין לה עליו מזונות אין לה עליו בית דירה כהדא דתני אנשים ששיתפו שלא מדעת אנשים שיתופן נשים ששיתפו שלא מדעת אנשים אין שיתופן שיתוף. תני וכולן שנכנסו משדה לעיר נטבלו. מתניתא דרבי דתני הביא תאנים מן השדה לאוכלן בחצר שאינה משתמרת ושכח והכניסן לתוך ביתו או שהכניסום התינוקות הרי זה מחזירן למקומן ואוכל. לא אמרו אלא שוגג הא מזיד אסור. מאן תניתה רבי דתני הביא תאנים מן השדה והעבירן לחצירו לאוכלן בראש גגו רבי מחייב רבי יוסי בי רבי יהודה פוטר.

דף יג,ב פרק ג הלכה א גמרא הוי מאן דתנא המעביר תאנים בחצירו לקצות הא לא לקצות חייב. רבי עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר רבי ורבי יוסי בי רבי יהודה היו מכניסין את הכלכלה לאחורי הגגות ראה אותן רבי יודה בי רבי אלעאי אמר להן ראו מה ביניכם לראשונים. רבי עקיבה היה לוקח שלשה מינין בפרוטה בשביל לעשר מכל מין ומין ואתם מכניסין את הכלכלה לאחורי הגגות. מה לי לאחורי הגגות אפילו הכניסם בחצירו לאוכלן בראש גגו. ולא רבי יוסי בי רבי יהודה היא. בגין רבי דהוה עימיה חמתון חד סבא אמר לון יהבון לי אתון אמרון ליה אין. אמר לון לאבוכון דבשמיא לא יהביתון אלא לי. רבי יוחנן כרבי ורבי שמעון בר לקיש כרבי יוסי בי רבי יודה. רבי יוחנן כרבי אפילו דיסבור כרבי יוסי בי רבי יודה חומר היא בשבת שכן נשרים שנשרו מאיליהן אסורים. רבי שמעון בן לקיש כרבי יוסי בי רבי יודה אפילו דיסבור כרבי חומר היא בחצר בית שמירה דאמר רבי

דף יד,א פרק ג הלכה א גמרא יוחנן מקח וחצר ושבת אינן תורה. רבי אימיב שם רבי שמעון [בן לקיש] המחוור שבכולן זה חצר בית שמירה. רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי היו לו שתי חצירות אחת במגדלא ואחת בטיבריא העבירו בזו שבמגדלא לאוכלן בזו שבטיבריא מכיון שהעבירן דרך היתר מותר. אתיא דרבי שמעון בן יוחי כרבי יוסי בי רבי יודה ורובה מן דרבי יוסי בי רבי יודה. מה דאמר רבי יוסי בי רבי יודה בעומד במקום פטור. מה דאמר רבי שמעון בן לקיש בעומד במקום חיוב. מכיון שהעבירן דרך היתר מותר. רבי אליעזר דרובא מן תרוויהון דרבי ליעזר אמר מכיון שהתחיל בהן דרך היתר מותר. ניחא לא מן הסל ולא מן הקופה ולא מן המוקצה כמה דתימר תמן מלקט אחת אחת ואוכל ואם צירף חייב ואמור אוף הכא כן. א"ר יצחק מוקצה עשו אותה כמצורף. תני דבי רבי אוכל כדרכו ופטור. רבי יונה בעי מה נן קיימין אם כששכרו לעשות עמו בזיתים כל עמא מודיי שהוא אוכל כדרכו ופטור ואם ששכרו לעשות עמו בגופן של זיתים כל עמא מודיי שהוא אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב. אלא כי נן קיימין כששכרו לנכש עמו בזיתים מן דבתרה לנכש עמו בבצלים אמר לו על מנת לוכל ירק מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב. אלא כי נן קיימין כששכרו לנכש עמו בזיתים מן דבתרה לנכש עמו בבצלים אמר לו על מנת לוכל ירק מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב. רבי חגיי שאל לחבריא מהו אהן פטור דתנינן הכא. א"ל משום אוכל עראי בשדה והוא פטור. אמר לון וכא אתינן מתני' משום אוכל עראי בשדה והוא פטור אלא משום הבקר שכן אם הכניסו לביתו פטור דתני מצא

דף יד,ב פרק ג הלכה א גמרא כלכלה מחופה בעלין אסורה משום גזל וחייבת במעשרות. אסורה משום גזל משום דבר שיש בו סימנין וחייבין במעשרות שעד עכשיו דעת בעלים עליה. עד היכין עד כדי שיכול לתרום מן המובקר. לא היה יכול לתרום מן המובקר עושה אותה דמים ואוכלה. רבי יונה בעי דמים מהו שיטבלו כמקח או מאחר שהבעלים מוציאין אותה לא נטבלה. רבי מנא בעי הגע עצמך שהיתה נתונה בפיו לא נמאס הוא יכול הוא להחזירה אם אומר את כן לא נמצא אוכל טבל למפרע הדא אמרה דמים כמקח הן. מצא כלכלה במקום שהרוב מכניסין לשוק אסור לוכל ממנה עראי ומתקנה דמאי. במקום שהרוב מכניסין לבתים מותר לוכל ממנה עראי ומתקנה ודאי. מחצה על מחצה מתקנה דמאי. מכניסה לבית מתקנה ודאי. רבי יונה בעי דמאי מהו שיטבול לודאי. אם אומר

דף טו,א פרק ג הלכה א גמרא את כן לא נמצאת מקדים. רבי יוסי בי רבי בון רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוצדק צריך להתנות ולומר אם מאותן שמכניסין לשוק היא מה שעשיתי עשוי ואם לאו לא עשיתי כלום. שלא תהא מאותן שמכניסין לבית ונמצאת תרומת מעשר טבולה לתרומה גדולה. מחצה על מחצה בשדה מתקנה דמאי. מכניסה לבית מתקנה ודאי. וחש לומר שמא מאותה שמכניסין לבית היא ונמצאת תרומה גדולה טבולה לתרומת מעשר. אמר רבי מתניה בקורא שם על מעשרותיו. עד כדון דבר שאין לו גורן אבל דבר שיש לו גורן מפרישין תרומת מעשר ואין צריך להפריש תרומה גדולה. כהדא דתני מצא פירות ממורחין בשדה מכונסין אסורין משום גזל מפוזרין מותרין משום גזל בין כך ובין כך חייבין במעשרות ופטורין מתרומה גדולה שאי אפשר לגורן שתיעקר אלא אם כן נתרמה [תרומה גדולה]. נישמעינה מן הדא חבר שמת והניח מגורה מלאה פירות אפילו בו ביום הכניסן הרי אלו בחזקת מתוקנים. ואפשר שלא נטרפה דעתו שעה אחת א"ר בון בר חייא תפתר שמת מתוך יישוב. רבי חנינא בשם רבי פינחס שמע לה מן הכא עישור אחר שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף שיזכה בו לעניים הדא אמרה מן הבית. רבי חייא בר אבא שמע להן מן הכא מי שהיו פירותיו במגורה ונתן סאה לבן לוי וסאה לעני הדא אמרה מן הבית. רבי אבא מרי שמע לה מן הכא מן הבית זו חלה הדא אמרה מן השדה:

דף טו,ב פרק ג הלכה ב משנה מצא קציעות בדרך אפילו בצד שדה קציעות וכן תאנה שהיא נוטה על הדרך ומצא תחתיה תאנים מותרות משום גזל ופטורות מן המעשרות. הזתים והחרובין חייבין. מצא גרוגרות אם דרסו רוב בני אדם חייב ואם לאו פטור. מצא פלחי דבילה חייב בידוע שמדבר הגמור. החרובין עד שלא כינסן לראש גגו מוריד מהן לבהמה ופטור מפני שהוא מחזיר את המותר:

דף טו,ב פרק ג הלכה ב גמרא אמר רבי יונה לא אמרו אלא לדרך הא בינו לבין חבירו לא. אמר רבי יונה והוא שמצא זיתים תחת זיתים וחרובין תחת חרובין אבל אם מצא זיתים תחת חרובין וחרובין תחת זיתים לא בדא. ולא בבתים הן נדרסות אמר רבי בון בר חייא תפתר שרוב דורסין בשדות. רבי זעירא בעי ואינה ניכרת אם דרוסה היא אם אינה דרוסה. אמר רבי שאול פעמים שהיא פוקעת תחת הגלגל והיא דרוסה והיא נראית שאינה דרוסה. פעמים שהרגל דורסתה והיא אינה דרוסה ונראית כדרוסה. אמר רבי לעזר הדא דתימא במקום שאין רוב דורסים בשדות אבל במקום שרוב דורסין בשדות אותן שדרסו אותן המיעוט שעתידין לדרוס מצטרפין.

דף טז,א פרק ג הלכה ב גמרא אית תניי תני שאין שבחו של תלמיד חכם להיות אוכל בשוק כהדא רבי לעזר בר רבי שמעון הוה אכיל בשוקא חמתיה רבי מאיר אמר ליה בשוקא את אכיל ובטל גרמיה:

דף טז,א פרק ג הלכה ג משנה ואיזה היא חצר שהיא חייבת במעשרות רבי ישמעאל אומר חצר הצורית שהכלים נשמרים בתוכה. רבי עקיבה אומר כל שאחד פותח ואחד נועל פטורה. רבי נחמיה אומר כל שאין אדם בוש מלאכול בתוכה חייבת. רבי יוסי אומר כל שנכנס לה ואין אומר לו מה אתה מבקש בתוכה פטורה. רבי יהודה אומר שתי חצירות זו לפנים מזו הפנימית חייבת והחיצונה פטורה. הגגות פטורין אף על פי שהן של חצר חייבת. בית שער ואכסדרה ומרפסת הרי אלו כחצר אם חייבת חייבין ואם פטורה פטורין. הצריפין והבורגנין והאליקטיות פטורין. סוכת גינוסר אף על פי שיש בה ריחים

ותרנגולין פטורין. סוכת היוצרים הפנימית חייבת והחיצונה פטורה. רבי יוסי אומר כל שאינה דירת החמה ודירת הגשמים פטורה. סוכת החג בחג רבי יהודה מחייב וחכמים פוטרין:

דף טז,ב פרק ג הלכה ג גמרא איזו היא חצר תני רבי ישמעאל כל שהשומר יושב על פתחה ומשמר. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן כולהון מן הבית למדו בית טובל דבר תורה אמר ביערתי הקדש מן הבית. שמעון קומי רבי יוחנן אמר לון הלכה כדברי כולהון להחמיר. ולמה לא אמרינן ליה משמיה דליתיה מילתא דרבי יוחנן פליגא על מילתא. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום ר' עקיבה כל שאחד פותח ואחד נועל פטור בשני שותפין לא בשני דיורין. מה בין שותף מה בין דיור כשם שהשותף ממחה כך הדיור ממחה. אמר רבי יונה בבעל הבית ודיורו היא מתניתא בעל הבית ממחה על ידי דיור ואין דיור ממחה על ידי בעל הבית. עליה שמעון קומי רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה רבי יונה אמר זעירא ורבי אימי תריהון בשם רבי יוחנן הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה. אמר רבי אימי הורי רבי יוחנן באילין דבי רבי אימי הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דרבי עקיבה. רבי בון בר חייא בעי קומי ר' זעירא מה בא רבי יהודה להוסיף על דברי רבי עקיבה רבו אמר לו לא כלום. א"ר לעזר לגג מבוצר לאויר חצר היא מתנית'. מכיון שהעבירן דרך חצר לא נטבלו. תפתר אי כרבי יוסי בי רבי יודה אי כרבי בשהיה דעתו לעשותן מוקצה ונמלך שלא לעשותן. אמר רבי אבין והוא שיהא בגג ארבע על ארבע מה הבית אינו טובל עד שיהא בו ארבע על ארבע אף הגג אינו פוטר עד שיהא בו ארבע על ארבע. דתני בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות פטור מן המזוזה ומן המעקה ומן העירוב ואינו טובל למעשרות ואין עושין אותו חיבור לעיר והנודר מן הבית מותר לישב בו ואין נותנים לו ארבע אמות לפני פתחו ואין צמית ביובל ואינו מטמא בנגעים ואין הבעלים חוזרין עליו מעורכי מלחמה. מהו שיטבלו לבעל הבורגנין מן מה דתני בית ספר ובית תלמוד טובלין לספר ולא למשנה אבל לא לאחרים הדא אמרה שאין טובלין לבעל הבורגנין. רבי אומר ארבע אמות אף על פי שאין שם ארבע דפנות. ר"ש אומר ארבע דפנות אף על פי שאין שם ארבע אמות. רבי יהודה אומר ארבע אמות וארבע דפנות וכן היה רבי יודה מחייב במזוזה. מסתברא רבי יודה יודי לאילין רבנין אילין רבנין לא יודון לרבי יודה אף על פי שיש שם ארבע אמות וארבע דנפות שהוא פטור מן המזוזה ואינו טובל למעשרות:

דף טז,ב פרק ג הלכה ד משנה תאינה שהיא עומדת בחצר אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב. רבי שמעון אומר אחת בימינו ואחת בשמאלו ואחת בפיו. עלה לראשה ממלא חיקו ואוכל. גפן שהיא נטועה בחצר נוטל את כל

דף יז,א פרק ג הלכה ד משנה האשכול וכן ברימון וכן באבטיח דברי רבי טרפון. רבי עקיבה אומר מגרגר באשכול ופורט ברימון וסופת באבטיח. כוסבר שהיא זרועה בחצר מקרטם עלה עלה ואוכל ואם צירף חייב. סיאה ואיזוב והקורנית שבחצר אם היו נשמרים חייבין. תאינה שהיא עומדת בחצר ונוטה לגינה אוכל כדרכו ופטור. עומד בגינה ונוטה לחצר אוכל אחת אחת ואם צירף חייב. עומדת בארץ ונוטה בחוץ לארץ או עומדת בחוצה לארץ ונוטה לארץ הכל הולך אחר העיקר. ובבתי ערי חומה הכל הולך אחר העיקר. ובערי מקלט הכל הולך אחר הנוף. ובירושלם הכל הולך אחר הנוף:

דף יז,א פרק ג הלכה ד גמרא תני נותנין לו שהות לפצע בה פעם ראשונה שנייה שלישית. רבי יונה בשם רבי זעירא שאל ליקט את השנייה בתוך כדי שהות השנייה נטבלו שתיהן. ר' לעזר בי רבי שמעון אומר שלש בימינו ושלש בשמאלו ושלש בפיו רבי אלעזר בי רבי שמעון על ידי דהוה אכלן הוה משער גרמיה כן. ר' לעזר בי ר' שמעון אזל לגביה ר' שמעון בי ר' יוסי בן לקוניא חמוי הוה מזג ליה והוא שתי מזג ליה והוא שתי. אמר ליה לא שמעת מן אבוך כמה אדם צריך לגמות בכוס. אמר ליה כמות שהיא אחת בצונין שתים בחמין שלש ולא שיערו חכמים לא ביינך שהוא נאה ולא בכוסך שהוא קטן ולא בכריסי שהיא רחבה. והוה רבי יהושע בן קרחה צווח ליה הלא בר חמרא. אמר ליה למה את צווח לי כן. אמר ליה עד דערקת ואזלית לך ללודקיא. אמר ליה ולא קוצין כסיחין כסחתי. אמר ליה ולא היה לך לילך לסוף העולם להניח בעל הגינה שיקוץ את קוצין. נתגלגלה מאיליהו מהו מחזרתה כמה דתימר תמן מחזירן למקומן ואוכל ואוף הכא כן. תמן במחזירן במקום פטור ברם הכא במחזירן למקום חיוב. מה דמי לה היה עומד בראש התאנה מה את עביד לה בעומד בעיר בעומד בשדה. ייבא כהדא היה עומד בעיר ואמר יודע אני שהפועלים שוכחין עומר שבמקום פלוני ושכחוהו הרי זה שכחה דכתיב בשדה ושכחת ולא בעיר ושכחת.

דף יז,ב פרק ג הלכה ד גמרא תמן תנינן היה אוכל את האשכול ונכנס מן הגינה לחצר רבי ליעזר אומר יגמור ורבי יהושע אומר לא יגמור. רבי זעירה רבי חייה בשם רבי יוחנן או דרבי טרפון כרבי ליעזר או רבי טרפון עבד עוקצת האוכל מתחילתו. ר' אילא ר' איסי בשם ר' יוחנן או ר' טרפון כר' ליעזר או רבי טרפון עבד אכילה שתים ושלש אכילות כאכילה אחת. מאי טעמא דרבי ליעזר משום שהתחיל בו בהיתר. אמר רבי נתן לא שרבי ליעזר אומר משום שהתחיל בו בהיתר אלא שרבי ליעזר אומר ימתין עד שיצא שבת או עד שיוצא חוץ לחצירו ויגמור. תני בשם רבי נחמיה חצר שהיא נעדרת הרי היא כגינה אוכלין כתובה עראי. אמר רבי שמלאי הלכה כרבי נחמיה. תני זרע רובה חייב נטע רובה פטורה. אמר רב חסדא והוא שנטעה לנוייה של חצר. הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא. הדא ילפא מן ההיא זרע רובה חייבת והוא שתהא נעדרת. וההיא ילפא מן הדא שאם היתה נעדרת שהיא פטורה והוא שעידר רובה. הדא דתימר אוכל כדרכו ופטור בעומד בגינה. הדא דתימר אוכל אחת אחת ופטור ואם צירף חייב בעומד בחצר. רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא היתה ניטלת בדוקני. דלמא רבי זעירא ורבי אבא בר כהנא ורבי לוי הוון יתבין והוה רבי זעירא מקנתר לאילין דאגדתא וצוח להון סיפרי קיסמי. אמר ליה רבי בא בר כהנא למה את מקנתר לון שאל ואינון מגיבין לך. אמר ליה מהו דין דכתיב (תהילים סה) כי חמת אדם תודך שארית חמות תחגור. אמר ליה כי חמת אדם תודך בעולם הזה שארית חמות תחגור לעולם הבא. אמר ליה או נימר כי חמת אדם תודך בעולם

דף יח,א פרק ג הלכה ד גמרא הבא שארית חמות תחגור בעולם הזה. אמר רבי לוי כשתעורר חמתך על הרשעים צדיקים רואין מה את עושה להן והן מודין לשמך. אמר רבי זעירא היא הפכה והיא מהפכה לא שמעינן מינה כלום. ירמיה בני אזל צור צור דוקניתא דהיא טבא מן כולם. תמן תנינן כל שהוא לפנים מן החומה הרי הוא כבתי ערי חומה חוץ מן השדות. רבי מאיר אומר אף השדות. מה טעמא דרבנין וקם בית אין לי אלא בית מנין לרבות בתי בדין בורות שיחין ומערות ומרחצאות ושובכות ומגדלות [ת"ל

אשר בעיר]. יכול אף השדות ת"ל בית מה בית שהוא מיוחד שהוא בית דירה יצאו שדות שאינן בית דירה. מה טעמא דרבי מאיר (ויקרא כה) וקם הבית אין לי אלא בית מנין לרבות בתי בדין בורות שיחין ומערות ומרחצאות ושובכות ומגדלות והשדות תלמוד לומר (שם) אשר בעיר. אשר לו חומה פרט לבית הבנוי בחומה דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר כותל החיצון הוא החומה. רבי יהודה דריש אשר לו חומה. רבי שמעון דריש אשר לא חומה. אמר רבי חיננא והוא שעלה דרך הנוף אבל אם עלה דרך העיקר כבר קלטו העיקר. מתניתא דבית שמאי היא דבית שמאי אומרין הכל כלפנים. ואית בהן תנייא קדמייא כבית שמאי:

מסכת מעשרות פרק ד

דף יח,א פרק ד הלכה א משנה הכובש השולק המולח בשדה חייב. המכמר באדמה פטור. המטבל בשדה פטור.

דף יח,ב פרק ד הלכה א משנה הפוצע זיתים שיצא מהן השרף פטור. הסוחט זיתים על בשרו פטור ואם סחט ונתן לתוך ידו חייב. המקפא לתבשיל פטור. ולקדירה חייב מפני שהוא כבור קטן:

דף יח,ב פרק ד הלכה א גמרא הכובש השולק כו'. אור טובל. מקח טובל. מלח טובלת. תרומה טובלת. שבת טובל. חצר בית שמירה טובלת. דאמר רבי יוחנן הרי מקח ושבת וחצר אינן תורה. רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש המחוור שבכולן זו חצר בית שמירה. הכובש עד שיכבוש כל צרכו השולק עד שישלוק כל צרכו. נשמעינה מן הדא המהבהב שיבלין באור נטבלו. בלא כך אינן מחוסרין מלאכה על ידי האור. שנייא היא שהוא גמר מלאכתו. ויידא אמרה דא המקטף שיבלין לעיסתו לאוכלן מלילות ניטבלו. לעשותן עיסה לא נטבלו. כבש ושלק שלא מדעת הבעלים תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאיתפלגון הממרח כריו של חבירו שלא מדעתו ר' יוחנן אמר נטבל ורבי שמעון בן לקיש אמר לא נטבל. אמר רבי יודן תמן אפשר לו שלא לכבוש. שלקו ברשות ההקדש פדאו והכניסו לחצר בית שמירה מהו. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש נטבל זו תורה וזו אינה תורה. הכניסו לחצר בית שמירה פדיו ושלקו מהו דברי הכל נטבל. וכי מה עשה מעשה ברשות ההקדש. הקדישו ושלקו הכניסו לחצר בית שמירה פדיו ושלקו מהו דברי הכל נטבל. פדיו וצימקו מהו אין תימר האור טובל האור

דף יט,א פרק ד הלכה א גמרא פוטר ואין תימר אין האור טובל אין האור פוטר. רבי ירמיה בעי טיגנו בשדה מהו בלא כך אין האור טובל אילו אפשר דלא מיתן גביה משח בעי הוה רבי יוסי בר כהנא אמר רבי יונה תני רבי חלפתא בן שאול עשה היסב בשדה טובל אם לא היסב אינו טובל אין הוא היסב שהוא טובל כל היסב שיש בו יין קצב להיסב ולא היס. תני השום והשחליים והחרדל ששחקו בשדה טבלו. עד כדון בשום של טבל ששחקו בשמן של חולין. שום של חולין ששחקו בשמן של טבל. רבי זעירא רבי חייא בר אשי בשם רב אשכול שסחטו לכוס נטבל לתמחוי לא נטבל. בלא כך אין האור טובל

תפתר בתבשיל צונין. לקדירה חייב אמר רבי לעזר לקדירה ריקנית היא. מתניתא לא אמר כן אלא המקפה לתבשיל פטור לקדירה חייב מפני שהוא כבור קטן:

דף יט,א פרק ד הלכה ב משנה תינוקות שטמנו תאנים לשבת ושכח לעשרן לא יאכלו מוצאי שבת עד שיעשרו. כלכלת שבת בית שמאי פוטרין ובית הילל מחייבין רבי יהודה אומר אף הלוקט כלכלה לשלח לחבירו לא יאכל עד שיעשר. הנוטל זיתים מן המעטן טובל אחד אחד במלח ואוכל. אם מלח ונתן לפניו חייב. רבי ליעזר אומר מן המעטן הטהור חייב מן המעטן הטמא פטור מפני שהוא מחזיר את המותר. שותין על הגת בין על החמין בין על הצונן ופטור דברי רבי מאיר רבי אלעזר בי רבי צדוק מחייב. וחכמים אומרים על החמין חייב ועל הצונן פטור:

דף יט,א פרק ד הלכה ב גמרא רב המנונא אמר תינוק שחיפה כלכלה לשוק נטבלה. מקום שמחשבתו של גדול מתקיימת שם מעשיו של קטן מתקיימין. רבי זעירא בעי כלום מחשבתו של גדול מתקיימת עד שיפתח לשוק ודכוותה אין מעשיו של קטן מתקיימין עד שיפתח לשוק. מתניתא פליגא על רב המנונא תינוקות שטמנו תאינים לשבת ושכחו לעשרן לא יאכלו למוצאי שבת עד שיתעשרו. ר' זעירא בשם רב המנונא תפתר בשלקטום עם דמדומי חמה והוכיח מעשה שלהן על מחשבתן. לית הדא פליגא על דר' יוחנן דר' יוחנן אמר השבת טובלת מפני שלקטום לשבת הא אם לקטום שלא לשבת לא. ר' יונה בשם רבה מנונא אפי' לקטם לשבת אוכל מהן עראי לערב שבת.

דף יט,ב פרק ד הלכה ב גמרא אפי' על דרבי שמעון בן לקיש לית היא פליגא. ולא תינוקות אינון ואפילו לקטם לשבת כמי שלקטום שלא לשבת. רבי יוסי בשם רבי הילא תיפתר שלקטום עם דמדומי חמה והוכיח מעשה שלהם על מחשבתן. רבי לעזר בשם רבי הושעיה בכלכלה של תאנים היא מתניתא. דבי רבי ינאי אמרי אפי' נצרה. רבי לעזר בן אנטיגנוס בשם רבי לעזר בי רבי ינאי תפתר בתאינה המיוחדת לשבת. דלמא רבי חייא רבי אימי רבי איסי הוון יתבין עבר חד טעין כלכלה דתאינים א"ל ליזבון א"ל כלכלת שבת אינה מזבנה. רבי חייא בשם רבי יוחנן לא אמר רבי יודא אלא בכלכלת שבת. אי אמר רבי יהודה בליקט כלכלה לשלחה לחבירו שהוא מקפיד עליה ככלכלת שבת. לית הדא פליגא על רב דרב אמר הוא אסור לוכל. פתר לה בעושה מעטן בשדה. וקשיא אם מלח טובלת למה לי צירוף ואם צירוף למה לי מלח אלא על ידי זה ועל ידי זה. מה נן קיימין אם בשיש שני מעטנין דברי הכל אסור אם כשאין לו אלא מעטן אחד דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין כשיש לו מעטן טהור ולחבירו מעטן טמא. אמר רבי ליעזר אדם מחזיר על מעטן של חבירו ורבנין אמרי אין אדם מחזיר למעטן של חבירו. אמר רבי יוחנן על החמין חייב שהוא קבע על הצונין פטור שהוא עראי יכול הוא מחזרתיה דאמר רבי יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה ורבי זעירא בשם רבי לעזר אף במה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו בדבר שלא נגמרה מלאכתו:

דף כ,א פרק ד הלכה ג משנה המקלף בשעורים מקלף אחת אחת ואוכל ואם קילף ונתן לתוך ידו חייב. המולל מלילות של חיטים מנפיח על יד על יד ואוכל ואם ניפח ונתן לתוך חיקו חייב:

דף כ,א פרק ד הלכה ג גמרא א"ר זעירא יכיל אנא מקלף תרתי תרתי ותני כן בשעורים שנים פטור שלש חייב בחיטים שלש פטור ארבע חייב. הונא בר חיננא ורב תחליפא בר אימי הוון יתבין קומי רבי לעזר. אמר רבי יונה אין כולהון בר אימי ההן בר רב אימי אין

כולהון בר רב אימי והויין ליה עד קישרי אצבעותיה והוון סבין מיניה והפך אפוי לכותלא וחוי לון מלא שיעלון. ותני כן ובלבד שלא ינפח לא בקנון ולא בתמחוי. ולענין שבת עד כגרוגרות. רבי חייא בר אדא בעי קומי רבי מנא הכא את אמר בשעורין שתים פטור שלש חייב וכא את אמר הכין. אמר ליה שנייא היא הכא שהוא מחזיר את המותיר. ותני כן במה דברים אמורים בזמן שאינו סמוך לגורן אבל היה סמוך לגורן אפי' יתר מכן מותר מפני שהוא מחזיר את המותר:

דף כ,א פרק ד הלכה ד משנה כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור. זרעה לירק מתעשר זרע וירק. רבי ליעזר אומר השבת מתעשר זרע וירק וזירים וחכמים אומרים אינו מתעשר זרע וירק אלא השחליים והגרגר בלבד. ר"ג אומר תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול הלבן חייבות במעשר. רבי ליעזר אומר הצלף מתעשר תמרות וקפרס רבי עקיבה אומר אינו מתעשר אלא אביונות מפני שהן פרי:

דף כ,א פרק ד הלכה ד גמרא חזקיה אמר כיון שלקט ממנה שתים ושלש מוריות באה במחשבת ירק. אף לענין הזרע כן כיון שמנע ממנה שתים ושלש מוריות באה למחשבת זרע. זרעה לזרע מתעשרת לשעבר זרעה לירק מתעשרת לבא. זרעה לזרע ולירק או שזרעה לזרע ואח"כ חישב עליה לירק מעשר מזרעה על ירקה ומירקה על זרעה. ושלקט ממנה לפני ראש השנה אבל אם ליקט ממנה לאחר ראש השנה זרעה מתעשר לשעבר וירקה מתעשר בשעת לקיטתו עישורו. וכשהביא שליש לפני ראש השנה אבל אם הביא שליש לאחר ראש השנה בין ירקה בין זרעה מתעשר לבא. תני שבת שזרעה לזרע מתעשרת זרע ואינה מתעשרת ירק זרעה לירק מתעשרת זרע וירק ואינה מתעשרת זירין זרעה לזירין מתעשרת זרע וירק ואינה מתעשרת זירין זרעה לזירין מעשרת זרע וירק אלא השחליים והגרגר בלבד. כיני מתניתא אין לך דבר שזרעו לזרע מתעשר זרע וירק אלא השחליים והגרגר בלבד.

דף כ,ב פרק ד הלכה ד גמרא מה פליגין כשזרעו לזרע אבל אם זרעו לירק אף רבנן מודיי ותני כן נהגין בבת ניין בירקו בהיתר דברי רבי ליעזר. לא אמר אלא דברי רבי ליעזר הא דברי הכל חייב. תני הפול והשעורין והתלתן שזרען לירק בטלה דעתו זרען חייב וירקן פטור. אמר רבי ירמיה עוד היא דרבי ליעזר. שמואל אמר קפרס אסור משום קליפין. ותני כן (ויקרא יט) וערלתם ערלתו את פריו דבר שהוא עורל את פריו. רב מפקד לאילין דבי רב אתי רב הונא המנונא מפקד לחברייא תיהוון מפקדין לנשיכון כד הינון כבשין הדא קפרס דיהוון מרימין אילין ביטיתא. אמר רבי בא אסברי רבי זעירא כל הקליפין גדילות עם הפרי וזה פרי מלמעלן וקליפין מלמטן. הקפרס והתמרות מין אחד הן. מעשר מקפרס על התמרות ומן התמרות על הקפרס אבל לא מהן על האביונות ומן האביונות עליהן. אביונות נותנין עליהן חומרי אילן וחומרי זרעין. וליידה מילה שאם היתה שנייה נכנסת לשלישי שהוא מפריש ופודהו ונותנו לעני. הצלף בית שמאי אומרים כלאים בכרם ואינו כלאים בזרעים ובית הלל אומרים אינו כלאים לא בכרם ולא בזרעים. תני רבי חיננא בר פפא את שהוא עולה מגזעו מין אילן משרשיו מין ירק. התיבון הרי הכרוב עולה מגזעו. כאן בודאי כאן בספק:

מסכת מעשרות פרק ה

דף כ,ב פרק ה הלכה א משנה העוקר שתלים מתוך שלו ונוטע לתוך שלו פטור. לקח במחובר לקרקע פטור. לקט לשלח לחבירו פטור. רבי לעזר בן עזריה אומר
דף כא,א פרק ה הלכה א משנה אם יש כיוצא בהו נמכרים בשוק הרי אלו חייבין. העוקר לפת וצנונות מתוך שלו ונוטע לתוך שלו לזרע חייב מפני שהוא גורנן. בצלים שהשרישו בעליה טהרו מלטמא. נפלה עליהן מפולת והן מגולין הרי אלו כנטועין בשדה:
דף כא,א פרק ה הלכה א גמרא העוקר שתלים מתוך שלו כו'. רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש רבי עקיבה היא דתנינן תמן נוטל מן הגורן וזורע ופטור מן המעשרות עד שימרח דברי רבי עקיבה. רבי חייא בשם רבי יוחנן דברי הכל היא. מודין חכמים לרבי עקיבה בשתלים. מה בין חיטים מה בין שתלים חיטים גמר מלאכה שתלים אינן גמר מלאכה. מודה רבי עקיבה לחכמים בלפת וצנונות שהן פסידין. וחיטין אינן פסידין חיטין יש להן גורן אחרת אילין אין להן גורן אחרת. לקט לשלח לחבירו פטור. רב אמר הוא אסור לוכל רבי שימי אמר קומי רבי יוסי בשם רבי אחא מה דאמר רב בשהכניסו לחצר בית שמירה כר"מ. א"ר מנא מתניתא אמרה כן לקח במחובר לקרקע פטור הא בתלוש חייב מאן אית ליה מקח טובל בפירות שלא נגמרה מלאכתן לא ר"מ.
דף כא,ב פרק ה הלכה א גמרא רבי חייה בשם רבי יוחנן דרבי יודה היא ותני כן רבי יודה אומר בשם רבי לעזר בן עזריה אף השולח לחבירו עטנין ושתילין וחבילי תלתן לא יאכל עד שיעשר שכן דרך בני אדם משלחין לחביריהן טבלים בדברים הללו. רבי שמעון בן לקיש אומר אפילו חבר ששילח לחבר צריך לעשר. חברייא בעיי ניחא עם הארץ חשוד חבר חשוד. אמר רבי יוסי וכי עם הארץ גבי תרומה לאו כחבר הוא אלא כיני נהגו בני אדם להיות משלחין לחבריהן טבלים בדברים הללו. ולאו שנייא בין לזרע בין להבקר בין לחוצה לארץ. תמן תנינן לעולם הוא נותן משום פאה ופטור מן המעשרות עד שימרח וכא את אמר הכין. תמן הוא מבקיר על הכל ברם הכא הוא מבקיר על הגידולין. והא תנינן חוץ לארץ. שנייא היא חוץ לארץ בין לעיקר בין לגידולין. כא לא שנייא בין לעיקר בין לגידולי'. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש דו אמר טבל בטל ברוב ניחא. על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אין הטבל בטל ברוב ימתין עד שיגדיל ויעשר לפי כולו.
דף כב,א פרק ה הלכה א גמרא או נימר מה פליגי רבי יוחנן ור"ש בן לקיש בטבל שנטבל דבר תורה אבל בטבל שנטבל מדבריהן כל עמא מודיי שהטבל בטל ברוב. התיב רבי בא בר כהן קומי רבי יוסי והא תנינן כיוצא בו זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי ניקוף. ענבי בציר עם ענבי עוללות. ולא טבל שנטבל מדבריהן הוא. אמר רבי מנא קיימתיה בשמן זיתי מסיק שנתערב עם שמן זיתי ניקוף. אמר רבי מנא לא שנו אלא לזרע הא לוכל פטור. רבי חייא בשם רבי יוחנן לא שנייא [בין לזרע] בין לוכל חייב מפני שהוא גורנן. אמר רבי חנינה מפני שהוא מכניסן מן השני לעני ומן העני לשני. רבי יוחנן בשם רבי ינאי ערימה של בצלים שהשרישה התולש מהן בשבת פטור ואינו רוצה בהשרשתן. אמר ליה רבי שמעון בן לקיש מאי איכפלה שבת גבי מעשרות לא תנינן אלא אינו חושש לא משום כלאים ולא משום שביעית ולא משום מעשרות וניטלין בשבת.
דף כב,ב פרק ה הלכה א גמרא אמר רבי זעירא לרבי אבהו חמי מה אמר לא אמר אלא מאי איכפלה שבת גבי מעשרות. הא שביעית איכפלה שאם היה רוצה בהשרשתן שהן אסורים משום ספיחין ואם לאו מותרין משום ספיחין. אמר ר' מיישא לרבי זעירא ודא היא דרובא אלו תני בצל <יד> יחידי יאות. השרישו בקופה הרי הן בחזקתן למעשרות

ולשביעית ואם היו טמאים לא עלו מידי טומאתן השרישו בעלייה הרי הן בחזקתן למעשרות ולשביעית ואם היו טמאין עלו מידי טומאתן. בחזקתן ואת אמר עלו ר' יוסי בשם רבי לא התורה ריבתה בטהרת זרעים מ"ט (ויקרא ט) וכי יפול מנבלתם על כל זרע זרוע אשר יזרע טהור הוא. תני לא יתלוש עבר ותלש אית תניי תני חייב אית תניי תני מותר. מאן דאמר אסור מתיר מ"ד חייב פטור ניחא דלא צורכה דלא מותר רבי שמעון בן לקיש אמר חייב:

דף כב,ב פרק ה הלכה ב משנה לא ימכור אדם את פירותיו משבאו לעונת המעשרות למי שאינו נאמן על המעשרות ולא בשביעית למי שהוא חשוד על השביעית. ואם ביכירו נוטל את הבכורות ומוכר את השאר. לא ימכור אדם את תבנו ואת גפתו ואת זגיו למי שאינו נאמן על המעשרות להוציא מהן משקין ואם הוציא חייב במעשרות

דף כג,א פרק ה הלכה ב משנה ופטור מן התרומה. שהתורם בלבו על הקוטעים ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן. הלוקח שדה ירק בסוריא אם עד שלא באו לעונת המעשרות חייב משבאו לעונת המעשרות פטור ולוקט כדרכו והולך. רבי יהודה אומר אף ישכור פועלין וילקט. אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בזמן שקנה קרקע אבל בזמן שלא קנה קרקע אף על פי שלא באו לעונת המעשרות פטור. רבי אומר אף לפי חשבון:

דף כג,א פרק ה הלכה ב גמרא כיני מתניתא לא ימכור אדם את שדהו ר"ש מתיר מפני שהוא אומר לו הרי מכרתי את שלי צא ותבע את שלך. עבר ומכר מעשר ואוכל ואינו מעשר מה שהוא מוכר ואין אנו אחראין לרמאין. תני לא יתרום עבר ותרם רבי ברכיה אמר יפה כחו רבי מנא אמר לא יפה כחו. אותה התרומה שהוא מפריש טובלה למעשר. רבי חנניה חברון דרבנין בעי תרם אחד בששים שהיא אחד משישים ואחד על הקוטעין ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן. א"ר יוסי ולא מתני' היא שהתורם בלבו על הקיטעין ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן. כלום צריכה אלא ביתר. תני שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה

דף כג,ב פרק ה הלכה ב גמרא ממנו ישראל רבי עקיבה אומר התוספת פטור וחכמים אומרים התוספת חייב. רבי אבינא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר אף חכמים לא חייבו בתוספת אלא לשעבר שאם היה שני שני עני עני. תני רבי יונתן בי רבי יוסי אומר מניין לתבואה שהביאה שליש לפני ראש השנה כונסה אותה בשביעית. תלמוד לומר (שמות כג) ואספת את תבואתה בשביעית. רבי אבינא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר אתיא דרבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו כמה דרבי עקיבה אמר אחר שליש הראשון את מהלך כן רבי יונתן בי רבי יוסי אומר אחר שליש הראשון את מהלך. אמר רבי זעירא לרבי אבינא תרתין מילין אתון אמרין ואינון פליגין הדא על הדא. הכא אתון מרין אף חכמים לא חייבו בתוספת אלא לשעבר שאם היה שני שני עני עני והכא אתון מרין אתיא דרבי יונתן בי רבי יוסיב שיטת רבי עקיבה רבו. אי דאתיא דרבי יונתן בי רבי יוסי בשיטת רבי עקיבה רבו כמה דרבי עקיבה אוסר ספיחין תורה כן רבי יונתן בי רבי יוסי אוסר ספיחים תורה. הביאה פחות משליש לפני שביעית ונכנסה שביעית אסורה משום ספיחים ולא חלה עליה קדושת שביעית שכבר היו עשבים ולא חלה עליהן קדושת שביעית. הביאה פחות משליש לפני שמינית ונכנסה שמינית מותרת משום ספיחים וחלה עליהן קדושת שביעית. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש תריהון מרין מודים חכמים לרבי

עקיבה בסדרן של שנים שאם היה שני שני עני עני. אמר רבי יוחנן הבקר והקדש בסוריא מחלוקת ר' עקיבה וחכמים. א"ר שמעון בן לקיש מודי ר' עקיבה לחכמים בחנט והשרשה.

דף כד,א פרק ה הלכה ב גמרא זרע בחורבה והביאה שליש וסיכך על גבה. על דעתיה דרבי עקיבה התוספת חייב ועל דעתייהו דרבנן התוספת פטור. זרע בבית והעביר הסכך וסיכך על גביו על דעתיה דרבי עקיבה התוספת פטור ועל דעתין דרבנן התוספת חייב. ואף בחלה כן מחלוקת רבי עקיבה וחכמים. מה את בעי מרבי עקיבה דרבי עקיבה אמר פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבין בחלה אין יסבור רבי עקיבה כרבי ליעזר יאות את מקשי. רבי בון בר חייא בעי קומי רבי זעירא זרע בעציץ שאינו נקוב ונקב אמר ליה עכשיו נקב: אמר רבי אבין אתיא דרבן שמעון בן גמליאל בשיטת רבן גמליאל זקינו דתנינן תמן ישראל שהיו אריסין לגוים בסוריא רבי ליעזר מחייב פירותיהן למעשרות ולשביעית ורבן גמליאל פוטר רבי אומר לפי חשבון על ראשה:

דף כד,ב פרק ה הלכה ג משנה המתמד ונתן מים במידה ומצא כדי מדתו פטור. רבי יהודה מחייב. מצא יותר על מדתו מוציא עליו ממקום אחר לפי חשבון. חוררי הנמלים שלנו בצד הערימה מחייבת הרי אלו חייבין שידוע שמדבר הגמור היו גוררין כל הלילה. שום בעל בכי ובצל של רכפא וגריסים הקילקין ועדשין המצריות. רבי מאיר אומר אף הקריקס. רבי יוסי אומר אף הקרטניס פטורים מן המעשרות ונלקחין מכל אדם בשביעית. זרע לוף העליון זרע כרישין זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זירעוני גינה שאינן נאכלין פטורים מן המעשרות ונלקחים מכל אדם בשביעית שאף על פי שאביהן תרומה הרי אלו יאכלו:

דף כד,ב פרק ה הלכה ג גמרא א"ר אבהו זימנין אמר לה בשם רבי לעזר זימנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינא והוא שהחמיץ. תמן תנינן התמד עד שלא החמיץ אינו ניקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה. משהחמיץ ניקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה. מתני' דרבי יודה היא דתנינן תמן המתמד ונתן מים במידה ומצא כדי מידתו פטור רבי יודה מחייב. אמר רבי אבהו זמנין אמר לה בשם רבי לעזר וזמנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינה והוא שהחמיץ. אמר רבי יוסי דברי הכל היא שכן אפילו מי מלח ניקחין בכסף מעשר. מהו מוציא מעשרות הא תרומה לא שהתורם בלבו על הקוטעין ועל הצדדין ועל מה שבתוך התבן.

דף כה,א פרק ה הלכה ג גמרא הממרח כריו של חבירו שלא מדעתו רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. רבי יוחנן אמר נטבל ורבי שמעון בן לקיש אמר לא נטבל. מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש והא תנינן וכן נשים שנתנו לנחתום לעשות להן שאור אם אין בשל אחת מהן כשיעור פטורה מן החלה. ואם בשל כולהון כשיעור. אמר ליה שכן העושה עיסה על מנת לחלקה עיסה פטורה מן החלה. והתנינן נחתום שעשה עיסה לחלקה חייב בחלה. אמר ליה לא תתיביני נחתום. נחתום לא בדעתו הדבר תלוי בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא לקוחות ויטבול מיד. אמר ליה והא תני חוררי הנמלין שלנו בצד הערימה החייבת הרי אלו חייבין הא בצד ערימה פטורה פטורין. אמר רבי יונה אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן

דף כה,ב פרק ה הלכה ג גמרא משום יאוש. שמואל בר אבא אמר והן שגיררו ראשי שיבלין. מתיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן והתנינן הקדישן עד שלא נגמרו וגמרן

הגיזבר ואחר כך פדיין פטורים הרי הגיזבר כאחר הוא ואת אמרת מה שעשה עשוי. אמר ליה תפתר כמאן דאמר גיזבר כבעלין ודלא כרבי יוסי דרבי יוסי אמר גיזבר הוא כאחר. רבי חנניה חברון דרבנין בעי ואפילו יש בכולהון כשיעור יעשה כדבר שלא נגמרה מלאכתו ויהא פטור דא"ר יוסי בשם רבי זעירא בשם רבי לעזר אף מה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו בדבר שלא נגמרה מלאכתו: איזו שום בעל בכי כל שאין לו אלא חור אחד מקיף את העמוד. אמר רבן שמעון בן גמליאל כל שאין לו אלא קליפה אחת. איזו בצל של ריכפא כל שעוקצו נמעך לתוכו. רבן גמליאל אומר כל שאין לו אירס. אילו הן גריסין הקילקין אילו המרובעין. תני רבן שמעון בן גמליאל [אומר] אין מרובע מששת ימי בראשית. התיב רבי ברכיה והתנינן גופה של בהרת כגריס הקילקי מרובע. א"ר ביסנא כל גרמא היא אמרה לית ליה מרובע. ולמה תנינן דירבענה היא. והא נגעה. מלא קיטרין. והא אביבא דפילא. עגול הוא מלמטן.

דף כו,א פרק ה הלכה ג גמרא אית דבעי מימר לא אמר רבן שמעון בן גמליאל אלא בבריות. ותני כן מרובע באוכלין ואין מרובע בבריות. אילו הן עדשין המצריות כל שגלגליהן חדין. רבן שמעון בן גמליאל אומר כל שאין להן צרורות. אילו הן הקריקס כל שעוקציהן מעוטין והלקטיהן מרובין. מה דמי לה אמר רבי יוסי כגון אילין קונייתא. רבי ירמיה בעי כרכמין מהו שיהו מותרין משום ספיחין. התיב רבי תנחום בר ירמיה והתנינן והחשוד על השביעית אין לוקחין מהן פשתן אפילו סרוק. ופשתן לאו קיסמין הוא. אמר רבי חיננא מפני זרעה. רבי מנא אמר אם מפני זרעה והתנינן החשוד להיות מוכר תרומה לחולין אין לוקחין ממנו מים ומלח. אית לך מימר מים ומלח מפני זרעו לא משום קנס אף הכא משום קנס. מנחם בר מבסימא אחוי דיונתן קיפא בשם רבי אמי פשתן נלקחת מכל אדם בשביעית. הדא דתימר כשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד הא דבר בריא שהוא חשוד אסור. זוגא קריביה דרבי בא בר זבדי בשם רבי אבהו ביקייא נלקחת מכל אדם בשביעית. הדא דתימר כשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד הא דבר בריא שהוא חשוד אסור. זוגא קריביה דרבי בא בר זבדי בשם רבי אבהו ביקייא נלקחת מכל אדם בשביעית. אמר רבי יוסי מתני' אמרה כן זרע לוף העליון זרע כרישין זרע בצלים זרע לפת וצנונות ושאר זרעוני גינה שאינן נאכלין. ותני עלה זרע אסטיס וזרע קוצה וזרע

דף כו,ב פרק ה הלכה ג גמרא ביקייא הא ביקייא עצמה לא. דילמא דלא איתאמרת אלא כשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד הוא הא דבר בריא שהוא חשוד אסור. כיני מתניתא זרע הסילון של לוף. חדא איתא הוה לה ירבוזין דתרומה גו כפתה נפלון לגינתא וצמחון. אתא עובדא קומי רבי יוחנן ושרא. אמר ליה רבי חייא בר ווא ולא מתניתא היא שאף על פי שאביהן תרומה הרי אלו יאכלו. אמר ליה בבלייא מן דליית לך חספא אשכחת מרגניתא את אמר ולאו מתניתא היא:

מסכת מעשר שני פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה מעשר שני אין מוכרין אותו ואין ממשכנין אותו ואין מחליפין אותו ולא שוקלין כנגדו ולא יאמר אדם לחבירו בירושלים הילך יין ותן לי שמן וכן שאר כל הפירות אבל נותנין זה לזה מתנת חנם. מעשר בהמה אין מוכרין אותו תמים חי ולא בעל מום חי ושחוט ואין מקדשין בו את האשה. הבכור מוכרין אותו תמים חי. ובעל מום חי ושחוט ומקדשין בו את האשה. ואין מחללין מעשר שני על אסימון ולא על המטבע שאינו יוצא ולא על המעות שאינן ברשותו:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא מעשר שני אין מוכרין אותו כו'. אין מוכרין אותו מפני שכתוב בו קדושה. אין ממשכנין אותו מפני שכתוב בו ברכה. כיצד אין מוכרין אותו לא יאמר אדם לחבירו הא לך את המנה הזה של מעשר שני ותן לי בו חמשים זוז של חולין. מאן תנא אין מוכרין אותו ר"מ ברם כרבי יודה בדין הוא שיהא מותר למוכרו מקל וחומר מה אם תרומה שהיא אסורה לזרים מותר למוכרה מעשר שני שהוא מותר לזרים אינו דין שיהא מותר למוכר. לא אם אמרת בתרומה שאינה טעונה מחיצה תאמר במעשר שני שהוא טעון מחיצה. ביכורים יוכיחו שהן טעונין מחיצה ומותר למוכרן. לא אם אמרת בביכורים שאינן תופסין

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא את דמיהן תאמר במעשר שני שהוא תופס את דמיו. שביעית תוכיח שהיא תופסת את דמיה ומותר למוכרה. אמר רבי יודן מזו מכירתה של שביעית היא חילולה. אמר רבי ירמיה מאן תנא אין מוכרין אותו רבי מאיר ברם כרבי יודן בדין הוא שיהא מותר למוכרו מקל וחומר מה אם שביעית שאין פורעין חוב מדמיה מותר למוכרה מעשר שני שפורעין חוב מדמיו אינו דין שיהא מותר למוכרו. הא אשכחנן שפורעין חוב מדמיו כיי דתנינן תמן משך הימנו מעשר בסלע ולא הספיק לפדותו עד שעמד בשתים. אמר רבי יוסי שנייא היא שמשעה ראשונה מעשר שני חייב אילו חייב היה לו ונתן לו מעשר יאות. אמר רבי יודן מתני' אמרה כן שהוא אסור למוכרו דתנינן תמן מזיד קידש שוגג לא קידש. אם את אומר יהא מותר למוכרו יהא מותר לקדש בו. וכל שהוא אסור למוכרו אסור לקדש בו והתנינן אין לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית ואם לקח יאכל כנגדן. א"ר יוסי זאת אומרת שאסור ליקח אשה מדמי שביעית דלכן מה בין קונה אשה מה בין קונה שפחה. רבי יוסי בשם רבי זעירא רבי יודן בשם רבי יילא דברי הכל היא מפני פילפולו. רבי יוסי בשם רבי אחא דברי הכל היא כדי שיהו הכל זקוקים למחיצתן. כיצד אין ממשכנין אותו הנכנס לתוך ביתו של חבירו למשכנו אל ימשכן מעשר שני שלו. תני ולא מרהינין אותו ולא יתננו לחנווני שיאכל עליו.

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא עבר ומשכן עבר והרהין ייבא כהדא האוכל מעשר שני שלו בין שוגג בין מזיד יצעק לשמים דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אומר שוגג יצעק לשמים מזיד יחזרו דמיו למקומן. ואם היו מעות שוגג יצעק לשמים מזיד יחזרו דמיו למקומן דברי רבן שמעון בן גמליאל. רבי אומר בין שוגג בין מזיד יחזרו דמיו למקומן. רבי זריקה בשם חזקיה הלכה כרבי במעות וכרבן שמעון בן גמליאל בפירות. אמר רבי יילא מעשה היה והורו כרבי במעות. או ייבא כהדא אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ראש השנה. ואם נטע או הרכיב או הבריך יעקור. לא עקר פירותיו מה הן. רבי בא רבי אמי הוון יתיבין בצור אתא עובדא קומיהון והורי רבי אילא ישפכו פירותיו. אמר רבי בא אני לא נמניתי עמהן בעלייה נפקין

ושמעון רבי יונה ורבי יצחק בר טבליי בשם רבי לעזר אין מחדשין על הגזירה. אמר ר' יוסי ר' יצחק בר טבליי בשם ר' לעזר אין מוסיפין על ההלכה. ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירא מן מה דתני אין ממשכנין אותו ולא מרהינין אותו הדא אמרה עבר ומשכן עבר והרהין קונסין בו. ולא שוקלין כנגדו מעות אפילו סלע של חולין לעשות סלע של מעשר שני. היה לו סלע של מעשר [שני] והיא מסויימת לו מהו שישקול כנגדו הסלע של מעשר שני אחרת ותהא מסויימת לו. האחין שחלקו מהו שישקלו זה כנגד זה. תנן לא יאמר אדם לחבירו בירושלים הא לך יין ותן לי שמן הא לך שמן ותן לי יין אבל אומר לו הא לך יין שאין לך יין הא לך שמן שאין לך שמן. הא לך יין שאין לי שמן הוון בעי מימר אסור. אשכח תני מותר. ואין אסור משום חליפין. מכיון שאינו יכול להוציאו ממנו בדין אין אלו חליפין. ולייד מילה אמר הא לך יין שאין לי שמן דאילו הות לי משה הוינא מיתן לך. אבל נותנין זה לזה מתנת חנם. מתני' דרבי מאיר דו רבי מאיר

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא אמר אין מתנה כמכר. אמר רבי יוסי דברי הכל היא הכא כהדא דתני היה אומר אדם לחבירו מה אכלת היום והוא אומר לו קיץ והיה יודע שהוא בכור מה הקיץ נמכר בזול אף הבכור נמכר בזול. היה אומר לו מן והיה יודע שהוא מעשר שני מה המן ניתן במתנה אף מעשר שני ניתן במתנה. התיבון הרי מעשר בהמה דברי הכל אינו נמכר ואת אמרת ניתן במתנה אף זה הניתן במתנה. רבי מנא לא אמר כן אלא כרבי יודה דרבי יודה עשה אותו כנכסיו. התיבון הרי מעשר בהמה דברי הכל אינו כנכסיו ואת אמר ניתן במתנה אף זה ניתן במתנה: הא שחוט מותר תניי דבי רבי ינאי לא שנייא בין חי בין שחוט בין תמים בין בעל מום. ולייד מילה תנן חי ולא שחוט בגין ניתני דבתרה הבכור מוכרין אותו תמים חי ובעל מום חי ושחוט. רבי אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן נאמר כאן (ויקרא כז) לא יגאל ונאמר בחרמי כהנים לא ימכר ולא יגאל מה לא יגאל הנאמר בחרמי כהנים אינו לא נמכר ולא נגאל. ר' יעקב דרומייה בעא קומי רבי יוסי כלום כתיב בבכור לא תפדה בבעל מום מעשר בהמה לא חלקה התורה בין חי בין שחוט בין תם בין בעל מום. אין מקדשין בו את האשה

דף ג,א פרק א הלכה א גמרא אבל מקדשין בגידיו ובעצמיו ובקרניו ובטלפיו. א"ר לעזר מפני שכתוב בו ברכה. ייקדש בבשרו. א"ר יוסי כלום למדו מעשר אלא מחרמי כהנים מה חרמי כהנים אין מקדשין בהן את האשה אף כל הקדשים אין מקדשין בהן את האשה. מעתה לא יקדשו לא בגידיו ולא בעצמיו ולא בקרניו ולא בטלפיו. הוי צורכה להההיא דאמר רבי לעזר מפני שכתוב בהן ברכה. רבי יודן בעי אומר לאשה משכי לי מעשר בהמה זה שתתקדשי לי בו לאחר שחיטה מאחר שיש בידו לשחוט מקודשת מכבר או לאחר שחיטה. רבי זעירא בשם רבי בא בר ממל הגונב מעשר בהמה של חבירו אם היה קיים מחזירו לו בעינו. אכלו מה שאכל אכל. רבי לעזר בשם רבי מנא אין אומר לו שיתן מילתא או פחות משוה פרוטה אין אומר לו שיתן. אמר רבי חיננא הדא דתימא כשאינו יפה שוה פרוטה מעיקרו אבל אם היה יפה שוה פרוטה מעיקרו אומר לו שיתן. רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי חי לא שחוט. תמן תנינן המקדש בחלקו בקדשי קדשים ובקדשים קלים אינה מקודשת. אמר רבי יודה בר פזי רבי יודה יליף כל הקדש מבכור מה בכור מקדשין בו את האשה אף הקדשים מקדשים בו את האשה. רבי מאיר יליף כל הקדשים ממעשר בהמה מה מעשר בהמה אין מקדשין בהן את האשה אף כל הקדשים אין מקדשין בהן את האשה. מחלפה שיטתיה דרבי יודה בר פזי תמן הוא אומר

בין חי בין שחוט והכא הוא אמר חי ולא שחוט. תמן בשם גרמיה והכא בשם רבי יהושע בן לוי. ואפילו תימר כאן וכאן בשם גרמיה במקדש בחי ובראוי ליפול לו ולאחר שחיטה.
דף ג,ב פרק א הלכה א גמרא מה טעמא דרבי יהושע בן לוי (במדבר יח) ובשרם יהיה לך כחזה התנופה ומאי טעמא דרבי יודן בן פזי יהיה לך אפילו לאחר שחיטה. מה מקיים רבי יהושע בן לוי יהיה לך ריבה לך הויה אחרת שיהא נאכל לשני ימים ולילה אחד:
מתני' דלא כרבי דוסא דתני מחללין מעשר שני על אסימון דברי רבי דוסא וחכמים אוסרין. מה טעמא דרבי דוסא (דברים כ) וצרת הכסף דבר שהוא נצרר מחבירו שיש לו צורה ויוצא על גב צורתו. רבי יוסי בשם רבי יוחנן דברי רבי דוסא מחללין מעשר על ליטרא של כסף אילו אמר כסף הוינן אמרין כשם שאמר כסף כך אמר זהב. אילו אמר כסף הוינן אמרין להוציא שברי קערות ותמחויין הוי מהן ליטרא של כסף על אסימון. הכל מודין שאין מחללין אותו על מעות הנתונות לאולייר הדא דתימר בדרך שהן יפין אצל הולייר אבל בדרך שהן יפין אצל התורמסר מחלל. מטבע שנפסל והמלכות מקבלתו רבי יוסי בשם רבי יונתן כאסימון. רבי חייא בשם רבי יונתן כמטבע של מלכים הראשונים
דף ד,א פרק א הלכה א גמרא נימר אם היה יוצא על גב צורתו מחלל ואם לאו אינו מחלל. מטבע שמרד כגון בן כוזיבא אינו מחלל. היו לו מעות של סכנה אתא עובדא קומי רבי אימי אמר יוליך הנייה לים המלח. היה לו מעות של דיסקניס רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו מחללין כדרך שהן יפות אצל התורמסר. ביקש להוציאן מחללן כדרך שהוא מחלל עליהן. תני אין מחללין אותו לא על המעות שהן בבבל ולא על המעות שבבבל כן לא על המעות שכן בבבל בעומד בבבל ולא על המעות שבבבל כן בעומד כן היו לו מעות מבבל לבבל והוא עומד כאן
דף ד,ב פרק א הלכה א גמרא נימר אם היתה דרך פתוחה מחלל ואם לאו אינו מחלל וטבבו כן. אמר רבי אבין כל המטביעות היו יוצאות בירושלים מפני כן על שם (תהילים מח) יפה נוף משוש כל הארץ. יכול אם היו לו מעות בהר המלך ובקצרה מחללן עליהן. ת"ל (דברים יד) וצרת הכסף בידך מהו בידך ברשותך. ר' יונה בעי נפל כיסו לבור ובו מאה ריבוא והיה יכול להוציא חמשים ריבוא להעלותן אותן חמשים ריבוא כמו שהן ברשותו:
דף ד,ב פרק א הלכה ב משנה הלוקח בהמה לזבחי שלמים וחיה לבשר תאוה יצא העור לחולין אף על פי שהעור מרובה על הבשר. כדי יין סתומות מקום שדרכן לימכור סתומות יצא קנקן לחולין. האגוזים והשקדים יצאו קליפין לחולין. התמד עד שלא החמיץ אינו נלקח בכסף מעשר ומשהחמיץ נלקח בכסף מעשר. הלוקח חיה לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאוה לא יצא העור לחולין. כדי יין פתוחות או סתומות במקום שדרכן למכור פתוחות לא יצא קנקן לחולין. סלי תאנים וסלי ענבים עם הכלי לא יצאו דמי הכלי לחולין:
דף ה,א פרק א הלכה ב גמרא תני בן בג בג אומר (דברים יד) ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך לוקח הוא אדם פרה מפני עורה וצאן מפני גיזתה ויין מפני קנקנו. אמר רבי זעירא הדא דתימא כשהיה המוכר הדיוט אבל אם היה המוכר אומן נעשה כמוכר זה בפני עצמו וזה בפני עצמו. אמר רבי זעירה מתני' אמרה כן כדי יין סתומות מקום שדרכן למכור סתומות יצא הקנקן לחולין. אמר רבי מנא ומינה כמה דתימר תמן אם היה המוכר

אומן נעשה כמוכר זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ודכוותה אם היה הלוקח אומן נעשה כלוקח זה בפני עצמו וזה בפני עצמו. חותל של תמרים פטולייא של תמרים יצאו לחולין. קופות של תמרים אית תניי תני יצאו ואית תניי תני לא יצאו. אמר רב חסדא מאן דאמר יצאו דרוסות ומאן דאמר לא יצא כשאינן דרוסות: התמד עד שלא החמיץ אינו ניקח בכסף מעשר ופוסל את המקוה משהחמיץ ניקח בכסף מעשר ואינו פוסל את המקוה: מתני' דרבי יודה [היא] דתנינן תמן המתמד ונתן מים במידה ומצא כדי מידתו פטור ורבי יודה מחייב. א"ר אבהו זימנין אמר לה בשם רבי לעזר וזימנין אמר לה בשם רבי יוסי בי רבי חנינא והוא שהחמיץ. אמר רבי יוסי דברי הכל היא שכן אפילו מי מלח ניקחין בכסף מעשר. אמר רבי לעזר לא קנה מעשר. א"ר יוסי בקדמייתא הוינן מרין הלוקח בהמה לבשר תאוה על כרחו

דף ה,ב פרק א הלכה ב גמרא נתפס השם לשלמים ולא הוינן אמרין כלום מן הדא דאמר רבי לעזר לא קנה מעשר. רבי יוסה בשם רבי יוחנן בהמת מעשר שני בירושלים כרבי מאיר פטורה מן הבכורה כרבי יהודה חייבת בבכורה. רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא ילדה בכור אימוריו מהו שיקרבו לגבי מזבח. ולא חל מעשר שני על אימוריו ולא נמצא מבריחו מן האכילה. א"ל וכי הלוקח בשר בהמה לבשר תאוה לא חל מעשר שני על אימוריה ולא נמצא מבריחה מן האכילה. אמר ליה בלקיחתה פקעה ממנה קדושת מעשר. אמר רבי יוסי ואנן לא הוינן אמרין כן אלא לא התירה התורה ליקח בכסף מעשר אלא שלמים בלבד. מה נפקה מביניהון ילדה בכור והקדישה שלמים מאן דאמר לא התירה התורה ליקח בכסף מעשר אלא שלמים בלבד קריבה מאן דאמר בלקיחתה פקעה ממנה קדושת מעשר אינה קריבה. אמר רבי יוסי כל אילין מילייא אנן מרין ומתני' מסייעא לר' זעירא לא יביא מחיטי מעשר [שני] אלא ממעות מעשר שני. מה בין חיטין מה בין מעות אלא בלקיחתה פקעה ממנה קדושת מעשר. אמר רבי חיננא קומי רבי מנא ויביא מן החיטין התרומה לכהן והשאר לבעלים מפני מה אינו מביא. אמר ליה הגע עצמך שנשפך הדם לא נפסל הלחם.

דף ו,א פרק א הלכה ב גמרא אמר רבי יוחנן גזרו על נקיבה בעלת מום מפני וולדה גזרו על זכר בעל מום מפני נקיבה בעלת מום. ואמרין בשם רבי יוחנן אפילו תמימה גזירה. בראשונה היו אומרין לוקחין בהמה לבשר תאוה והיו בריחין אותו מעל גבי המזבח חזרו לומר לא יקחו אפילו חיה אפילו עופות כהדא דתני אחד שביעית ואחד מעשר שני מחללין אותו על נקיבה בעלת מום ועל שאר בהמה חיה ועוף בין חיין בין שחוטין דברי רבי מאיר וחכמים אומרים אין מחללין אלא על השחוטין בלבד. רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק גזרו אותן שלא ירעו אותן עדרים עדרים. קם רבי ירמיה עם רבי זעירא. א"ל עד כדון רבי שמואל בר רב יצחק קיים ואתון תליון ביה מרטוטיבן. והא אמרין בשם רבי יוחנן אפילו תמימה גזירה. דילמא לא איתאמרא אלא על השביעית. אשכח תני על השביעית:

דף ו,ב פרק א הלכה ג משנה הלוקח מים ומלח ופירות המחוברין לקרקע או פירות שאינן יכולין להגיע לירושלים לא קנה מעשר. הלוקח פירות שוגג יחזרו דמים למקומן מזיד יעלו ויאכלו במקום ואם אין מקדש ירקבו. הלוקח בהמה שוגג יחזרו דמיה למקומה. מזיד תעלה ותאכל במקום ואם אין מקדש תקבר על ידי עורה. אין לוקחים עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי מעשר שני ואם לקח יאכל כנגדן. אין מביאין קיני

זבין וקיני זבות וקיני יולדות מדמי מעשר שני ואם הביא יאכל כנגדן. זה הכלל כל שהוא חוץ לאכילה ולשתייה ולסיכה מדמי מעשר שני יאכל כנגדן:

דף ו,ב פרק א הלכה ג גמרא תמן תנינן אין לוקחים עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית ואם לקח יאכל כנגדו וכא את אמר הכין. רבי יונה אמר איתפלגון רבי חייא בר רב יוסף ושמואל חד אמר כאן דרך מכירה וכאן דרך חילול

דף ז,א פרק א הלכה ג גמרא וחרנא אמר כאן שהמוכר קיים וכאן שהלך לו המוכר. ולא ידענא מאן אמר דא ומאן אמר דא מן מה דאמר רבי יוסי בשם שמואל נקנה המקח הרי הוא דאמר כאן דרך מיכרה וכאן דרך חילול. מתני' דרבי עקיבה [היא] דלא כרבי ישמעאל. רבי ישמעאל דריש (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך כלל בבקר ובצאן ביין ובשכר פרט ובכל אשר תאוה נפשך הרי כלל אחר. כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט לומר לך מה הפרט מפורש דבר שהוא וולד וולדות הארץ אף אין לי אלא דבר שהוא וולד וולדות הארץ. רבי עקיבה מפרש מה הפרט מפורש דבר שהוא פרי וולד פירי ומכשירי פירי אף אין לי אלא דבר שהוא פרי וולד פירי ומכשירי פירי. מה נפק מן ביניהון דגים וחגבים כמהין ופטריות כרבי עקיבה נקחין בכסף מע"ש. א"ר חגי מתני' אמרה כן שאין מחללין מעות על פירות בריחוק מקום. אמרה קומי רבי אבינא וקלסי' אמרה קומי רבי ירמיה וקנתריה. והתנינן מעות בירושלים ופירות במדינה שנייא היא שהיה אחר מקום. כד נפיק רבי חגי אשכח תני מעות ופירות בירושלים מעות ופירות במדינה. אמר אין הוה שמיע רבי ירמיה הדא מילתא יאות קנטרי. בעי מיחזור ביה.

דף ז,ב פרק א הלכה ג גמרא אמר ליה רבי זעירא לא תיחזור בך דאמר רבי לעזר דרבי מאיר ורבנין דמאי הא בודאי לא. מן מה דאמר ר"א דרבי מאיר היא הדא אמרה היא דמאי היא ודאי. רבי זבידא הוה יתיב מתני' לבריה הרוצה לחלל מעות על הפירות בזמן הזה בין אילו בין אילו קדשו כדברי בית שמאי. בית הלל אומרים מעות כמות שהן ופירות כמותש הן. עבר רבי קריספא א"ל לא תנייתי' כן אלא פירות על המעות. הא מעות על הפירות דברי הכל לא קדשו והתנינן אם אין מקדש ירקבו. תיפתר שהקדישן בשעת מקדש וחרב המקדש. תני בן ביבי (דברים יד) ונתת את הכסף בריחוק מקום אתה פודהו בקירוב מקום אין אתה פודהו ונתת הכסף בקירוב מקום אתה מחללו ואי אתה מחללו בריחוק מקום. רבי יוסי בשם שמואל נקנה המקח. רבי יוסי בן חנינא כי פור'. וא"ר הילא מן מה דתנינן יאכל כנגדן הדא אמרה קדשו.

דף ח,א פרק א הלכה ג גמרא אמר רבי יוסי מכיון שמשך נקנה המקח מכאן ואילך מקח אחר הוא. אמר רבי יודן צריך לחזור ולהקדישו. שהוא סבור לומר שמא קידשו ולא קידשו:

מסכת מעשר שני פרק ב

דף ח,א פרק ב הלכה א משנה מעשר שני ניתן לאכילה ולשתייה ולסיכה לאכול [כל] דבר שדרכו לוכל ולסוך [כל] דבר שדרכו לסוך. לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן. אין מפטמין שמן של מעשר שני ואין לוקחין בדמי מעשר שני שמן מפוטם אבל

מפטם הוא את היין. נתן בתוכו דבש ותבלין והשביחו השבח לפי חשבון. דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון. עיסה של מעשר שני שאפייה פת והשביחה השבח לשני. זה הכלל כל ששבחו ניכר השבח לפי חשבון וכל שאין שבחו ניכר השבח לשני:

דף ח,ב פרק ב הלכה א גמרא מעשר שני ניתן לאכילה כו'. ניתן לאכילה שכתוב בו אכילה ושתייה שהשתייה בכלל אכילה. מניין שהשתייה בכלל אכילה רבי יונה שמע לה מן הדא (ויקרא יז) על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא יאכל דם מה נן קיימין אם בדם שקרש והתני דם שקרש אינו לא אוכל ולא משקה אלא כי נן קיימין כמותש הוא והתורה קראה אותו אכילה. והא תני המחה את החלב וגמאו הקפה את הדם ואכלו הרי זה חייב מה עבד לה רבי יונה אינו לא אוכל לטמא טומאת אוכלין ולא משקה לטמא טומאת משקין. חזר רבי יונה ושמעה מן הכא (דברים יד) ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך מה נן קיימין אם בנותן טעם יין בתבשיל והלא הטעם לפגם הוא. רבנן דקיסרין אמרין תיפתר באילין אורזנייה וגמזוזינייה כל הטפל לאכילה כאילה. רבי יוסי שמע לה מן הכא שבועה שלא אוכל ואכל ושתה חייב שתים. חברייא אמרין אינו חייב אלא אחת. אמר לון רבי יוסי אמרין דבתרא שבועה שלא אוכל ואשתה ואכל ושתה חייב שתים אילו מי שהיו לפניו שני ככרים ואמר שבועה שלא אוכל ככר זה וחזר ואמר שבועה שלא אוכל ככר זה שמא אינו חייב שתים. רבי חנניה בשם רבי פינחס שמע לה מן הכא שבועה שלא אוכל ואכל אוכלין שאינן ראוים לאכילה ושתה משקין שאינן ראוין לשתייה פטור הא אם שתה משקין הראויין לשתייה חייב לא בשבועה שלא אוכל ניחא במתני' דנן מרין שבועה שלא אוכל ברם כרבנין דאינון מרין שבועה שלא אוכל ושלא אשתה. רבי חיננא שמע לה מן הדא אכל ושתה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת. רבי אבא מרי שמע לה מן הכא (דברים כו) לא אכלתי באוני ממנו אלא שתיתי ניחא כמאן דאמר שבועה שלא אוכל ושתה ברם כמאן דאמר שבועה שלא אשתה ואכל שתייה בכלל אכילה ואין אכילה בכלל שתייה.

דף ט,א פרק ב הלכה א גמרא אית דבעי משמע מן הדא (דברים יב) לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך. תירושך זה היין ויצהרך זו סיכה והתורה קראה אותה אכילה. ואינו מחוור אין תימר מזוור הוא ילקה עליו חוץ לחומה. אמר רבי יוסי בן חנינא אין לוקין חוץ לחומה אלא על מעשר שני טהור שנכנס לירושלים ויצא. מניין שאינו מחוור כהדא דתני בשבת בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג מותר ביום הכיפורים בין סיכה שהיא של תענוג בין סיכה שאינה של תענוג אסור בתשעה באב ובתענית ציבור בסיכה שהיא של תענוג אסור ושאינה של תענוג מותר. והתני שוות סיכה לשתייה לאיסור ולתשלומין אבל לא לעונש ביום הכיפורים לאיסור אבל לא לעונש. והתני לא יחללו להביא את הסך ואת השותה. אמר רבי יוחנן לית כאן סך. אמר רבי אבא מרי ואין לית כאן סך לית כאן שותה דלכן דבר שהוא בא משני לאוין מצטרף. מניין שהוא מחוור בעשה רבי לעזר בשם רבי סימיי (דברים כו) לא נתתי ממנו למת מה נן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא אסור לחי לחי הוא אסור כל שכן למת. איזו דבר שהוא מותר לחי והוא אסור למת הוי אומר זו סיכה: כיצד לוכל דבר שדרכו לוכל. אין מחייבין אותו לא פת שעיפשה ולא קנובת ירק ולא תבשיל שעיבר צורתו וכן הוא אם ביקש לוכל תרדין חיין או לכוס חיטין חיין אין שומעין לו. כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות. אין מחייבין אותו לשתות

דף ט,ב פרק ב הלכה א גמרא לא אניגרון ולא אכסיגרון ולא יין בשמרין. החושש בשיניו לא יהא מגמע חומץ ופולטו אבל מגמע הוא בהן ובולע ומטבל כל צורכו ואינו נמנע. החושש בגרונו לא יערענו בשמן אבל נותן הוא שמן הרבה לתוך אניגרון וגומע. לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן. החושש את ראשו או שעלו בו חטטין סך שמן ולא יסוך יין וחומץ. יין של מעשר שני שפיטמו מותר לסוך בו. מה בין זה לזה זה דרכו לכן וזה אין דרכו לכן. רבי יודן בעי שמן של מעשר שני שנסרח. אמר ר' מנא מכיון שנסרח פקעה ממנו קדושתו. מה צריכה ליה שביעית אף על פי שנסרח בקדושתו הוא. שמעון בר בא בשם רבי חנינא זה שהוא לוחש נותן שמן על גבי ראשו ולוחש ובלבד שלא יתן לא ביד ולא בכלי. רבי יעקב בר אידי רבי יוחנן בשם רבי ינאי נותן בין ביד בין בכלי. מה ביניהון מאיסה מאן דאמר נותן בין ביד בין בכלי. מה ביניהון מאיסה מאן דאמר נותן בין ביד בין בכלי מאוס הוא מאן דאמר נותן שמן על גבי באשו ולוחש אינו מאוס. אמר רבי יונה מעשר שני ביניהון מאן דאמר נותן בין ביד בין בכלי מעשר שני אסור מאן דאמר נותן שמן על גבי ראשו ולוחש מעשר שני מותר. אמר רבי יוסי וכי כל שהוא מותר בשבת מותר במעשר שני וכל שאסור בשבת אסור במעשר שני והתני מדיחה היא אשה בנה ביין מפני הזיעה בתרומה אסור. היא תרומה היא מעשר שני. מהו כדון ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שהוא עושה בחול. דגים שנתבשלו בקפלוטות של מעשר שני והשביחו השבח לפי חשבון. א"ר הושעיא דרבי יודה היא דתנינן רבי יודה מתיר בצחנה שאינו אלא ליטול את הזוהמה. רבנן דקיסרין בעיין והא דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורים משערין כילו בצל כילו קפלוט דלא כרבי יודה. מודי רבי יודה בבצל של הקדש מודי רבי יודה בבצל של ע"ז.

דף י,א פרק ב הלכה א גמרא אמר ר' יוחנן כל שיש בו הותיר מידה השבח לפי חשבון וכל שאין בו הותיר מידה השבח לשני. רבי שמעון בן לקיש אמר כל שטעמו ושבחו ניכר השבח לפי חשבון וכל שאין טעם שבחו ניכרו השבח לשני. מתניתא פליגא על ר' יוחנן עיסה של מע"ש שאפייה פת והשביחה השבח לשני. פתר לה בשאין טעם שבחו ניכר. מתניתא פליגא על ר' יוחנן דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מע"ש והשביחו השבח לפי חשבון. ר' יוסי בשם ר' הושעיה תפתר שבישל שניהן כאחת. ר' יונה בשם רב הושעיה בעי הגע עצמך שבישל זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ועירבן כלום יש בדגים אלא טעם קפלוטות ובקפלוטות אלא טעם דגים.

דף י,ב פרק ב הלכה א גמרא מתני' פליגא על רבי יוחנן האשה ששאלה מחברתה תבלין ומים ומלח לעיסתה הרי אלו כרגלי שתיהן. אמר רבי בא תחומין עשו למידת הדין תדע לך שהוא כן דתמן אמרין בשם רב חסדא ולא ידעינן אם מן שמועה אם מן מתניתא אפילו עצים סברינן מימר עצים אין בהן ממש: מתני' פליגא על רבי שמעון בן לקיש תבשיל של מעשר שני שתיבלו בתבלין של חולין השבח לשני פתר לה בשאין טעם שבחו ניכר. והתני תבשיל של חולין שתיבלו בתבלין של מעשר שני לא יצא מעשר שני מידי פדיונו. על דעתיה דרבי יוחנן והוא שיהא שם הותיר מידה. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש והוא שיהא טעם שבחו ניכר:

דף י,ב פרק ב הלכה ב משנה רבי שמעון אומר אין סכין שמן של מעשר שני בירושלים וחכמים מתירין. אמרו לו לרבי שמעון אם הקל בתרומה חמורה לא נקל במעשר שני הקל. אמר להן מה לא היקל בתרומה חמורה מקום שהקל בכרשינין ובתלתן ניקל

במעשר שני הקל מקום שלא הקל בכרשינין ובתלתן. תלתן של מער שני תיאכל צמחונין ושל תרומה בית שמאי אומרים כל מעשיה בטהרה חוץ מחפיפתה ובית הלל אומרים כל מעשיה בטומאה חוץ משרייתה. כרשיני מעשר שני יאכלו צמחונים ונכנסין לירושלים ויוצאין. נטמאו רבי טרפון אומר יתפרדו לעיסות וחכמים אומרים יפדו. ושל תרומה ב"ש אומרין שורין ושפין בטהרה ומאכילין בטומאה ובית הלל אומרים שורין בטהרה ושפין ומאכילין בטומאה שמאי אומר יאכלו צריד רבי עקיבה אומר כל מעשיהן בטומאה:

דף י,ב פרק ב הלכה ב גמרא מה הקילו בתרומה כהדא דתני סך הוא כהן שמן של תרומה ומביא בן בתו של ישראל ומעגלו על גבי מיעיו ואינו חושש. אמר רבי יוחנן כאן השיבו דברי סופרים לדברי תורה.

דף יא,א פרק ב הלכה ב גמרא כיני מתניתא מותרת להיאכל צמחונין מה ביניהון אמר רבי יונה שולה ביניהון. בית שמאי אומרים שולה בידים טהורות ובית הלל אומרים שולה בידים טמאות. תני זו דברי רבי מאיר אבל דברי רבי יהודה אומר בית שמאי אומרים כל מעשיה בטהרה חוץ מחפיפתה ובית הלל אומרים כל מעשיה בטומאה חוץ משליתה. מה ביניהון אמר רבי מתניא מגיגה ביניהון. בית שמאי אומרים מוגג בידים טהורות ובית הלל אומרים מוגג בידים טמאות: כדי לעשות עיסה ולחזור כדי לעשות [עיסה] ולחזור: מתניתא דרבן שמעון בן גמליאל [דרשב"ג אמר] אף הפירות נכנסין ויוצאין

דף יא,ב פרק ב הלכה ב גמרא דברי הכל היא הכא קל הוא שהקילו בכרשינין ובלבד בעיסה של כרשינין ובלבד עיסה של מעשר שני. ר' גוריון בשם ר' יוסי בן חנינא דברי ר' טרפון אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים. אמר ר' יונה נראו דברים הראוי לאוכל אדם אין פודין אותו לוכל בהמה ושאינו ראוי לוכל אדם פודין אותו לוכל בהמה. רבי יצחק בר אלישב בעי נטמאו בגבולין לא יפדו שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים. אמר רבי יונה והן נוטי ניטומי:

דף יא,ב פרק ב הלכה ג משנה מעות חולין ומעות מע"ש שנתפזרו מה שליקט ליקט למעשר שני עד שישלים והשאר חולין. אם בלל וחפן לפי חשבון. זה הכלל המתלקטים למעשר שני והנבללין לפי חשבון. סלע של מעשר שני ושל חולין שנתערבו מביא בסלע מעות ואומר סלע של מע"ש בכל מקום שהיא מחוללת על המעות האלו ובורר את היפה שבהן ומחללן עליה מפני שאמרו מחללין כסף על נחושת מדוחק לא שיקיים כן אלא חוזר ומחללן על הכסף. בית שמאי אומרים לא יעשה אדם את סלעיו דינרי זהב ובית הלל מתירין. אמר ר' עקיבה אני עשיתי לרבן גמליאל ור' יהושע את כספם דינרי זהב:

דף יא,ב פרק ב הלכה ג גמרא אמר רבי זעירה כדי לשכר שני שמא יאבדו השאר ויהיו אלו שבידו תפוסין על השני. אמרר בי זעירא וצריך להתנות ולומר אם אלו שלמטן שני יהיו אלו שבידי תפוסין עליהן. אמר רבי יונה והוא שליקט

דף יב,א פרק ב הלכה ג גמרא מיכן ומיכן אבל אם ליקט על אומן כבולל וחופן הוא. רבי יוסי בשם רבי פדייה רבי יונה בשם [רבי] חזקיה אין בלילה אלא ביין ושמן בלבד. רבי יוחנן אמר עד כזיתים הנבללים. מתניתא פליגא על רבי יוחנן אם בלל וחפן לפי חשבון פתר לה עד כזיתים. המתלקטים למעשר שני והנבללין לפי חשבון. רבי יוסי בי ר' בון בשם רבי חונא סלקת מתניתא הנבללין והנחפנין לפי חשבון. תני בן עזאי אומר שתים. ר' זעירא אמר מה בחלמה כד ייכל לעולא בר ישמעאל קופדא שמינה למחר אתא שאל ליה. אמר ליה למה שתים א"ל מתוך שאת אומר לו כן [אף] הוא דוחק [את] עצמו

ופודה אותה. חזקיה אמר כשהוא מחללה עושה אותה כרעה וכשהוא מחלל עליה עושה אותה כיפה. והתנינן בורר את היפה שבהן ומחללן עליה ויבור את הרעה ויעשה אותה כיפה. אמר רבי יונה אני אומר היא היתה מעשר שני.

דף יב,ב פרק ב הלכה ג גמרא מכל מקום לא יצאת לחולין. אמר רבי יונה לא יתכוין לעשותה חולין ברורין תדע לך שהוא כן דתנינן לא שיקיים כן אלא חוזר ומחללו על הכסף. רבי חגי אומר קומי רבי זעירא מנחם בשם רבי יוחנן כל שאמרו בדמאי מחללין בודאי מחללין אותו מדוחק. והתנינן מחללין כסף על נחושת מדוחק הא כסף על כסף לא. רבי בא בר כהן אמר קומי רבי יונה רבי אחא בשם רבי יוחנן כל שאמרו בדמאי מחללין בודאי עבר וחיללן מחוללין. רבי יודן בן פזי רבי שמעון בר בא בשם רבי יוחנן כל שאמרו בדמאי מחללין בוודאי עבר וחיללן מחוללין. תני ר' לעזר בי ר"ש אומר כשם שמחללין כסף על נחושת כך מחללין זהב על הכסף. א"ל ר' מפני מה מחללין כסף על נחושת שכן מחללין כסף על זהב ויחללו זהב על כסף שאין מחללין זהב על נחושת. אמר לו רבי לעזר בי ר' שמעון שכן מעשר שני של זהב מחללין אותו על מעות שבירושלים. מדברי שניהם מחללין כסף על כסף ואין מחללין כסף על נחושת. אמר רבי יוחנן לא אמרו בית שמאי אלא בסוף אבל בתחילה אוף בית שמאי מודיי. מה טעמא דבית שמאי כסף ולא זהב. ואימא כסף ולא נחושת. והתנינן הפורט סלע ממעות מעשר שני וסברינן מימר כיני מתני' המצרף סלע ממעות מעשר שני

דף יג,א פרק ב הלכה ג גמרא מאי כדון טעמא דבית שמאי היא כסף היא נחושת. רבי שמעון בן לקיש אמר בין בתחלה בין בסוף בית שמאי פליגין. מה טעמא דבית שמאי כסף ראשון ולא כסף שני. והתנינן הפורט סלע ממעות מעשר שני וסברנן מימר כיני מתניתא המצרף סלע ממעות מעשר שני מאי כדון טעמא דבית שמאי כסף עד כדי כסף:

דף יג,ב פרק ב הלכה ד משנה הפורט סלע ממעות מעשר שני בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות ובית הלל אומרים בשקל כסף ובשקל מעות. רבי מאיר אומר אין מחללין כסף ופירות על כסף וחכמים מתירין. הפורט סלע של מעשר שני בירושלים בית שמאי אומרים בכל הסלע מעות ובית הלל אומרים בשקל כסף ובשקל מעות. הדנים לפני חכמים אומרים בשלשה דינרי כסף ובדינר מעות. רבי עקיבה אומר בשלשה דינרין כסף וברביעית. רבי טרפון אומר ארבע אספרי כסף. שמאי אומר יניחנה בחנות ויאכל כנגדה. מי שהיו מקצת בניו טמאין ומקצת בניו טהורים מניח את הסלע ואומר מה שהטהורין שותין סלע זו מחוללת עליו נמצאו טמאין וטהורין שותין מכד אחד:

דף יג,ב פרק ב הלכה ד גמרא רבי שמעון בן לקיש אמר מה פליגין רבי מאיר ורבנין בפירות שאין בהן כדי כסף אבל בפירות שיש בהן כדי כסף אף רבנן מודיי חצי דינר כסף וחצי דינר פירות מותר דינר כסף ודינר פירות אסור כל שכן שני דינרי כסף ושני דינרי פירות שאסור: אלו הן הדנין בן עזאי ובן זומא. אלו הן התלמידים חנינא בן חכיניי ורבי אלעזר בן מתיא. עדה קדושה רבי יוסי בן המשולם ורבי שמעון בן מנסיא: מאי טעמא דשמאי שמא ישכח ויעשה אותן חולין: מה נן קיימין אם באומר מכבר משקה מעורב הוא

דף יד,א פרק ב הלכה ד גמרא ואם באומר לכשישתה למפרע חולין שתו. אלא כי נן קיימין באומר מכבר לכשישתה. בטמאין טמא מת שאין כלי חרס מיטמא מאחוריו אבל בטמאין טומאת זיבה שהזב מטמא בהיסט לא בדא. כשאין אחר מערה אבל אם יש אחר מערה אפילו טמאין טומאת זיבה:

מסכת מעשר שני פרק ג

דף יד,א פרק ג הלכה א משנה לא יאמר אדם לחבירו העל את הפירות האלו לירושלים לחלק אלא אומר לו העלם שנאכלם ושנשתם בירושלים אבל נותנין זה לזה מתנת חנם:
דף יד,א פרק ג הלכה א גמרא לא יאמר אדם לחבירו כו'. מה בין האומר שנאכלם ונשתם לאומר לחלק. רבי זעירא בשם רבי יונתן מהלכות של עימעום היא: תמן תנינן האומר לפועל הא לך איסר זה ולקט לי ירק היום שכרו אסור לקח מן הנחתום ככר בפונדיון לכשילקוט ירקות השדה אביא לך מותר לקח ממנו סתם לא ישלם לו דמי שביעית שאין פורעין חוב מדמי שביעית. מה בין האומר לקט לי מה בין האומר לקט לי בו. רבי אבין בשם רבי יוסי בן חנינא מהלכות של עימעום היא. תמן תנינן שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלוני. מה בין האומר הלויני מה בין האומר השאילני. רבי זעירא בשם רבי יונתן מהלכות של עימעום היא. פיתן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן עוד היא מהלכות של עימעום. אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא מהו מהלכות של עימעום היא. כך אני אומר במקום שפת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת גוים אסורה ועימעמו עליה והתירוה. או במקום שאין פת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת גוים מותרת ועימעמו עליה ואסרוה. אמר רבי מנא ויש עימעום לאיסור. ופת לא כתבשילי כוים היא. כך אני אומר במקום שאין תבשילי ישראל מצויין בדין הוא שיהו תבשילי גוים מותרים ועמעמו עליהן ואסרום. אלא כן הוא במקום שאין פת ישראל מצויה בדין הוא שתהא פת גוים אסורה ועימעמו עליה והתירוה מפני חיי נפש: רבנין דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא כדברי מי שהוא מתיר ובלבד מן הפלטור ולא עבדין כנן. תני לא יאמר אדם לחבירו בירושלים העל חבית זו של יין ממקום למקום לחלק. אמר רבי לעזר
דף יד,ב פרק ג הלכה א גמרא דרבי יודה ודרבי נחמיה היא. מה נן קיימין אם בההוא דאמר ליה הא לך הב לי דברי הכל אסור. הב לי ואנא יהיב לך דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין בההוא דאמר ליה הב לי בריא לי אנא יהב לך. רבי יודה ורבי נחמיה אוסרים שאין ירקות השדה מצויין ורבנין מתירין שירקות השדה מצויין. משהעלה אותן מהו שיאמר לו טול חלקך ואני חלקי. מהו שיאמר לו טול חבית של יין זו ואנו אוכלין חבית שמן שיש לי שם. אף במעשר בהמה כן. מעשר שני על ידי שמכירתו מיוחדת את אמר מותר מעשר בהמה על ידי שאין מכירתו מיוחדת הרי את אמר אסור. לית פשיטא לך דהיא מותר. מהו שיאמר לו העל בהמה וחיה זו ואנו אוכלין בשר שחוטה שיש לי שם:
דף יד,ב פרק ג הלכה ב משנה אין לוקחין תרומה בכסף מעשר מפני שהוא ממעט באכילתו ור"ש מתיר. אמר להן ר' שמעון אם היקל בזבחי שלמים שהוא מביאן לידי פיגול ונותר וטמא לא ניקל בתרומה. אמרו לו מה לא היקל בזבחי שלמים שכן מותרים לזרים ניקל בתרומה שהיא אסורה לזרים:
דף טו,א פרק ג הלכה ב גמרא תני שלא יבוא לידי פסול. מהו לידי פסול אמר רבי יונה שנפסל בטבול יום. לאוכלו אין את יכול שהוא טמא דבר תורה [לפדתו] אין את יכול

שהוא טהור דבר תורה הוי שלא יבוא לידי פסול. מהו ממעט באכילתו תרומה אסורה לזרים מעשר שני מותר לזרים תרומה אסורה בטבול יום מעשר שני מותר בטבול יום. וכשם שהוא ממעט באכילתו כך הוא ממעט באכילתה תרומה מותרת לאונן מעשר שני אסור לאונן תרומה אינה טעונה מחיצה מעשר שני טעון מחיצה. אשכח תני מפני שהוא ממעט באכילתו ובאכילתה. תני אין לוקחים שביעית מכסף מע"ש. אמר רבי יוסי במחלוקת. אמר רבי יונה דברי הכל היא. אוכלי תרומה זריזין הן. התיב רבי חוניה קומי רבי מנא והתנינן נתערבו בבכורות רבי שמעון אומר אם חבורת כהנים יאכלו ותני עלה יאכלו כחמור שבהן. אמר ליה אוכלי פסחים בשעתן זריזין הן כאוכלי תרומה. תדע לך שהוא כן דתנינן אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום ותנינן משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה. רבי יהושע בן לוי אומר אין מוסיפין חומש אלא על תחילת הקדשות. א"ר לעזר ותני כן (ויקרא כז) אם בבהמה הטמאה ופדה בערכך מה בהמה טמאה מיוחדת שהיא תחילת הקדש מוסיף חומש אף כל שהוא תחילת הקדש מוסיף חומש.

דף טו,ב פרק ג הלכה ב גמרא רבי שמואל בר חייא בר יהודה בשם רבי חנינה שלמים שלקחן בכסף מעשר הוממו ופדיין מוסף חומש. רבי שמואל בר חייה בר יהודה בשם רבי חנינה שלמים שלקחן מדמי פסח הוממו ופדיין מוסיף חומש. א"ר יודן חדא צורכה וחדא לא צורכה. אמר ר' מנא פסח צורכה שלמים לא צורכה. שלא תאמר הואיל ופסח משתנה לשם שלמים כהקדש אחד הוא ואינו מוסיף חומש. א"ר הונא טעמא דר"ש דו אמר אין הפסח עושה תמורה ושונה הימר בו עודהו פסח מימר בו עודהו שלמים. א"ל ר' מנא ולא דמויי הוה רבי מדמי לה. רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן שלמים שלקחן בכסף מעשר שני הוממו ופדיין עוד אינן חוזרין לכמות שהיו להיעשות שני.

דף טז,א פרק ג הלכה ב גמרא רבי זעירא ר' הילא תריהון בשם ר' יוסי בן חנינה חד אמר שלמים שלקחן בכסף מעשר פקעה מהן קדושת מעשר תרומה שלקחה בכסף מעשר לא פקעה ממנה קדושת מעשר משנה שוברת. משיבין דבר שפקעה ממנו קדושת מעשר על דבר שלא פקעה ממנו קדושת מעשר. וחרנא אמר לית הדא אמרה משיבין דבר שפקעה ממנו קדושתו על דבר שלא פקעה ממנו קדושתו שהוא אומר לו עבר על טבילה אחת:

דף טז,א פרק ג הלכה ג משנה מי שהיו לו מעות בירושלים וצריך להם ולחבירו פירות אומר לחבירו הרי המעות האלו מחוללין על פירותיך נמצא זה אוכל פירותיו בטהרה והלה עושה צורכו במעותיו ולא יאמר כך לעם הארץ אלא בדמאי. פירות בירושלים ומעות במדינה אומר הרי המעות ההם מחוללין על פירות האלו. מעות בירושלים ופירות במדינה אומר הרי המעות האלו מחוללין על פירות ההם ובלבד שיעלו הפירות ויאכלו בירושלים. מעות נכנסות לירושלים ויוצאות פירות נכנסין ואינן יוצאין. רשב"ג אומר אף הפירות נכנסין ויוצאין.

דף טז,ב פרק ג הלכה ג משנה פירות שנגמרו מלאכתן ועברו בתוך ירושלים יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלים. ושלא נגמרו מלאכתן סלי ענבים לגבת וסלי תאנים למוקצה. בית שמאי אומרים מעשר שני יעלה ויאכל בירושלים ובית הלל אומרים יפדה ויאכל בכל מקום. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי יוסי לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על פירות שלא נגמרה מלאכתן שיפדה מעשר שני שלהן ויאכל בכל מקום ועל מה

נחלקו על פירות שנגמרה מלאכתן שבית שמאי אומרים יחזור מעשר שני שלהם ויאכל בירושלים ובית הלל אומרים יפדה ויאכל בכל מקום. והדמאי נכנס ויוצא ונפדה:
דף טז,ב פרק ג הלכה ג גמרא אבל לא יאמר כן לעם הארץ אלא בדמאי. הא בודאי לא שאין מוסרים ודאי לעם הארץ. כדי לעשות עיסה ולחזור כדי לעשות עיסה ולחזור:
רשב"ל אמר זאת אומרת ירושלים עשו אותה כחצר בית שמירה. מה חצר בית שמירה טובלת אף זו טובלת. א"ר יונה בדין היה אפי' בתים ששם לא יטבילו שהן של כל ישראל. אלא זאת אומרת ירושלים עשו אותה כחצר בית שמירה מה חצר בית שמירה תופסת אף זו תופסת. א"ר הדא אמרה כרי שהוא טבול לראשון ולשני אם התרו בו משום שני לוקה. התיב רבי מנא והתנינן ב"ש אומרים יחזור מע"ש שלהן ויאכל בירושלים אית לך מימר על דבית שמאי לוקה אלא חומר הוא במחיצות אוף הכא חומר הוא במחיצות.
רבי זעירא בעי הפריש עליו שני ממקום אחר נפטר או כבר תפסתו מחיצה. רבי יונה בעי עשה כולו שני למקום אחר כולו נתפש או לא נתפש אלא אחד מעשרה שיש בו: הא סלי תאנים לאכילה וסלי ענבים לאכילה גמר מלאכה הן: אמרו בית הלל לבית שמאי אין אתם מודים לנו בפירות שלא נגמרה מלאכתן שיפדה מעשר שני שלהן ויאכל בכל מקום אף פירות שנגמרה מלאכתן כן. אמרו להם בית
דף יז,א פרק ג הלכה ג גמרא שמאי לא אם אמרתם בפירות שלא נגמרה מלאכתן שהוא יכול להבקירן ולפוטרן מן המעשרות תאמרו בפירות שנגמרה מלאכתן שאינו יכול להבקירן ולפוטרן מן המעשרות. אמרו להן בית הלל אף פירות שנגמרה מלאכתן יכול הוא להבקירן ולפוטרן מן המעשרות וכי סלי תאנים וענבים לאכילה שמא אין יכול להבקירן ולפוטרן מן המעשרות הדא אמר' סלי תאנים לאכילה וסלי ענבים לאכילה גמר מלאכה הן. אמרו להן בית שמאי לא אם אמרתם בפירות שלא נגמרה מלאכתן שהוא יכול להוציא עליהן שני ממקום אחר תאמרו בפירות שנגמרה מלאכתן שאינו יכול להוציא עליהן שני ממקום אחר. הדא פשטא שאילא אמר רבי זעירא רבי חנינא ורבי יונתן ורבי יהושע בן לוי עלו לירושלים נתמנו להן פירות וביקשו לפדותן בגבולין אמר לון חד סבא אבוכון לא הוון עבדין כן אלא מפקרן חוץ לחומה ופודין אותן שם. סבתא הוות סברה מימר רואין את המחיצות כאלו עולות ואילין רבנן הווין סברין מימר אין רואין את המחיצות כאלו עולות. סבתא הוות סברה מימר כרבי ליעזר ואילין רבנין [הווין] סברין מימר כרבי יהושע. רבי פינחס מסאב לה ופדה לה דו חשש לדו ולדין. רבי יעקב בר אידי ור' יהושע בן לוי הלכה כדברי
דף יז,ב פרק ג הלכה ג גמרא התלמיד: אמר רבי זעירא ובלבד בפירות שהן טבולין לדמאי הא דמאי עצמו כבר תפסתו מחיצה:
דף יז,ב פרק ג הלכה ד משנה אילן שהוא עומד בפנים ונוטה לחוץ או עומד לחוץ ונוטה לפנים מכנגד החומה ולפנים כלפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ. בתי הבתים שפתחיהן לפנים וחללן לחוץ או שפתחיהן לחוץ וחללן לפנים בש"א הכל כלפנים ובית הלל אומרים מכנגד החומה ולפנים כלפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ. הלשכות בנויות בקודש ופתוחות לחול תוכן חול וגגותיהן קודש. בנויות בחול ופתוחות לקודש תוכן קודש וגגותיהן חול. בנויות בקודש ובחול ופתוחות לקודש ולחול תוכן וגגותיהן מכנגד הקודש ולקודש קודש מכנגד החול ולחול חול:

דף יז,ב פרק ג הלכה ד גמרא אמר רבי לעזר לחומרין. רבי יוסה בעי מהו לחומרין. אמר רבי יונה הדא דתנינן תמן בתי הבדין שפתחיהן לפנים וחללן לחוץ מכנגד החומה ולפנים כלפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ. אין שוחטין שם קדשים קלים כלפנים ולא פודין שם מעשר שני כלחוץ. אין פתחיהן לחוץ וחללן לפנים מכנגד החומה ולחוץ כלחוץ מכנגד החומה ולפנים כלפנים אין שוחטים שם קדשים קלים כלפנים ולא פודין שם מעשר שני כלחוץ. אמר רבי יעקב בר אחא כיני מתניתא תוכן קודש וגגותיהן חול מכנגד הקודש ולקודש קודש מכנגד החול ולחול חול.

דף יח,א פרק ג הלכה ד גמרא בנויות בקודש ופתוחות לקודש ולחול תוכן קודש. בנויות בחול ופתוחות לקודש ולחול תוכן חול. הן דאת אמר תוכן קודש אוכלין שם קדשי קדשים ושוחטין שם קדשים קלים וטמא שנכנס לשם חייב. רב יהודה בשם רב אין לוקין אלא על אורך מאה ושמונים ושבע על רוחב מאה ושלשים וחמש. והתני לשכה שהיא בנויה בשיווי חומת העזרה אוכלין שם קדשי קדשים ושוחטין שם קדשים קלים וטמא שנכנס לשם פטור. תיפתר כהדא תנניא דתני אמר רבי יוסי זו משנת ר' עקיבה אבל דברי חכמים הבדילו כל הלשכות וכל הלשכות הולכין אחר פתחיהן:

דף יח,א פרק ג הלכה ה משנה מעשר שני שנכנס לירושלים ונטמא בין שנטמא באב הטומאה בין שנטמא בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ בית שמאי אומרים הכל ייפדה ויאכל בפנים חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ ובית הלל אומרים הכל ייפדה ויאכל בחוץ חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים:

דף יח,א פרק ג הלכה ה גמרא כתיב (דברים יד) כי לא תוכל שאתו. מה נן קיימין אם בריחוק מקום כבר כתיב כי ירבה ממך. אם בקירוב מקום כבר כתיב ונתת הכסף. אלא מהו לא תוכל שאתו לא תוכל לפדותו וכתיב ונתת הכסף. תני בר קפרא אמר אב הטומאה דבר תורה וולד הטומאה מדבריהן. רבי יוחנן אמר בין זה בין זה דבר תורה.

דף יח,ב פרק ג הלכה ה גמרא וקשיא דבית שמאי על דרבי יוחנן דבית שמאי אומרים הכל ייפדה ויאכל בפנים חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין וולד הטומאה בחוץ ובין אב הטומאה בחוץ זה וזה [לא] דבר תורה הוא. ואפילו על דברי ב"ה לא מקשייא דב"ה אמרין הכל ייפדה ויאכל בחוץ חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים. מה בין ולד הטומאה בפנים מה בין אב הטומאה בפנים זה וזה לא דבר תורה הוא. לא הוי בה רבנן אלא על דבר קפרא. וקשיא דבר קפרא על דבית שמאי דבית שמאי אומרים הכל ייפדה ויאכל בפנים חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ. מה בין אב הטומאה לולד הטומאה בין בחוץ בין בפנים זה וזה לא דבר תורה הוא. שלא [יהו] אומרים <אינו> [ראינו] מעשר שני שנכנס ויוצא. מעתה לא ייפדה שלא יהו אומרים <אינו> [ראינו] מעשר שני נכנס לירושלים ונפדה. בשעה שניטמא בפנים מחיצה תופסתו בשעה שניטמא בחוץ אין מחיצה תופסתו. ואפילו על דבית הלל לית הוא מקשייא. דבית הלל אומרים הכל ייפדה ויאכל בחוץ חוץ משנטמא בוולד הטומאה בפנים. מה בין ולד הטומאה בין בחוץ בין בפנים זה וזה לא מדבריהן הוא. כשהכניסן על מנת שלא תתפשנו מחיצה. אמר רבי זעירה הדא אמרה מעשר שני טהור שהכניסו על מנת שלא תתפשנו מחיצות אין מחיצה תופשתו. רבי יונה בעי טהור דבר תורה ואת אמרת הכין אלא כיני עבר ופדאו פדוי. רבי יעקב דרומייא בעי קומי רבי יוסי נטמא חוץ לירושלים ונכנס לא יצא שלא יהו אומרים ראינו מעשר שני

נכנס לירושלים ויוצא. קול יוצא ליוצא ואין קול יוצא לפדיון רבי חייה בר אדא בעי קומי רבי מנא ניטמא בולד הטומאה ופדאו וחזר וניטמא באב הטומאה.

דף יט,א פרק ג הלכה ה גמרא נאמר אם היו המעות הראשונות קיימות מחלל עליהן ואם לאו אינו מחלל עליהן ואין לוקין לא על המעות הראשונות ולא על המעות השניות. ר' יונה בעי אף ללוקח כן. א"ר מנא מחיצה תופסת והלוקח תופס. כשם שנאמר במחיצה כך נאמר בלוקח:

דף יט,א פרק ג הלכה ו משנה הלקוח בכסף מעשר שנטמא ייפדה רבי יהודה אומר יקבר. אמרו לו לרבי יהודה מה אם מעשר שני עצמו שניטמא הרי זה נפדה הלקוח בכסף מעשר שניטמא אינו דין שייפדה. אמר להן לא אם אמרתם במעשר שני עצמו שכן הוא נפדה בטהור ובריחוק מקום תאמרו בלקוח מכסף מעשר שאינו נפדה בטהור ובריחוק מקום. צבי שלקחו בכסף מעשר ומת יקבר על ידי עורו רבי שמעון אומר ייפדה. לקחו חי ושחטו ונטמא ייפדה רבי יוסי אומר יקבר. לקחו שחוט ונטמא הרי הוא לו כפירות. המשאיל קנקן למעשר שני אעפ"י שגפן לא קנה מעשר. זלף לתוכן סתם עד שלא גפן עולות באחד ומאה משגפן מקדשות בכל שהן. עד שלא גפן תורם מאחת על הכל משגפן תורם מכל אחת ואחת. ב"ש אומרים מפתח ומערב לגת וב"ה אומרים מפתח ואינו צריך לערות. במה דברים אמורים במקום שדרכן לימכור סתומות אבל במקום שדרכן לימכר פתוחות לא יצא קנקן לחולין. ואם רצה להחמיר על עצמו למכור במדיה יצא קנקן לחולין. רבי שמעון אומר אף האומר לחבירו חבית זו אני מוכר לך חוץ מקנקניה יצא קנקן לחולין:

דף יט,א פרק ג הלכה ו גמרא מה טעמא דרבי יודה כסף ראשון ולא כסף שני. אלא מן מה דאינון מתיבין ליה מקל וחומר הוא מותיב לון מק"ו. רבי יוסי בשם רבי יוחנן צבי עשו אותו כקדשי בדק הבית לטעון העמדה והערה. רבי ירמיה בעי קומי ר' זעירה

דף יט,ב פרק ג הלכה ו גמרא בהמה טמאה מהו שתיטען העמדה והערכה. אמר ליה אילולי דאמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן חיה טהורה אינה טעונה העמדה והערכה בהמה טמאה לא. א"ר הילא ותני כן (ויקרא כד) ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך. מה בהמה טמאה מיוחדת ששוה שעת פדיונה לשעתה קדישה אף אני ארבה את המתה ששוה שעת פדיונה לשעת הקדישה ומוציא את שאמר הרי זה הקדש ומתה שלא שוות שעת פדיונה לשעת הקדישה. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן חמורה מועלין בה ובחלבה. וחלב לאו כמיתה היא וכל שהוא טעון פדיון מועלין בו. אין תיפתריניה לשם הילכות מיתה לא יכיל דתנינן חמורה. א"ר חנינא קומי רבי מנא תיפתר כר' שמעון דרבי שמעון אמר קדשי בדק הבית אין טעונין העמדה והערה. אמר ליה אין כרבי שמעון למה לי חמורה אפילו שאר שאר כל בהמה: א"ר זעירא

דף כ,א פרק ג הלכה ו גמרא אמרה תורה פורטיהו במקדש וכונסיהו בגבולין. מה במקדש יצא קנקן לחולין אף בגבולין נתפס קנקן מעשר: רבי חייא בשם רבי יוחנן כיני מתניתא אם עד שלא גפן קרא שם לא קנה מעשר קנקן משגפן קרא שם קנה מעשר קנקן. עד שלא גפן קרא שם עולות באחד ומאה אם משגפן קרא שם מקדשות כל שהן. אם עד שלא גפן קרא שם תורם מאחד על הכל משגפן קרא שם תורם מכל אחד ואחד. במה דברים אמורים בשל יין אבל בשל שמן בין עד שלא גפן בין משגפן לא קנה מעשר קנקן. בין עד שלא גפן בין משגפן עולות באחד ומאה. בין עד שלא גפן בין משגפן תורם מאחד

על הכל: אמר רבי חנניא וקשיא על דבית שמאי מה בינה לחמשה שקין בגורן אילו חמשה שקין בגורן שמא אין תורמין ומעשרין מזה על זה. רבי יהושע בן לוי אמר על הראשונה הושבה.
דף כ,ב פרק ג הלכה ו גמרא רבי בא אמר על השנייה. אם רוב רביעית חולין יש לי בחבית זו יצא קנקן לחולין. רבי חייא בשם רב יוחנן מתניתא אמרה כן רבי שמעון אומר אף האומר לחבירו חבית זו אני מוכר לך חוץ מקנקנה יצא קנקן לחולין:

מסכת מעשר שני פרק ד

דף כ,ב פרק ד הלכה א משנה המוליך פירות מעשר שני ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר פודיהו בשער מקומו. המביא פירות מן הגורן לעיר כדי יין מן הגת לעיר השבח לשני ויציאה מביתו. פודין מעשר שני כשער הזול כמות שהחנוני לוקח ולא כמות שהוא מוכר כמות שהשולחני פורט לא כמות שהוא מצרף. אין פודין מעשר שני אכסרה את שדמיו ידועין נפדה על פי אחד ואת שאין דמיו ידועין נפדה על פי שלשה. כגון היין שקיסם ופירות שהרקיבו ומעות שהחליאו:
דף כ,ב פרק ד הלכה א גמרא המוליך פירות כו'. א"ר יונה לא אמרו אלא המוליך הא בתחילה אסור ובפירות מעשר שני אבל בפירות שהן טבולין למעשר שני אפילו לכתחילה מותר. כהדא רבי ה"ל פירין הכא ופירין בכותניין והוה קבע מעשרות דהכא תמן ומפרק לון בשערא דתמן. תני בין ביוקר והוזלו בין בזול והוקרו. ניחא ביוקר והוזלו בזול והוקרו שנייא היא שהוא יכול להערים עליו ולפוטרו מן החומש. תני אבא בר חילפיי בר קריי' אמר בד"א בודאי אבל בדמאי בין ביוקר והוזלו בין בזול והוקרו מוכרו בזול. למה משום שנראה להימכר בזול או משום שאינו יכול להחזירו למקומו. מה נפיק מביניהון חזרו והוקירו במקומו אין תימר משום שאינו יכול להחזירו למקומו
דף כא,א פרק ד הלכה א גמרא הרי הוקירו ואין תימר משום שנראה להימכר בזול אפי' כן נראה להימכר בזול. כהדא דר' חייא בר וא הוה ברומי וחמתון מפרקין אילין ניקלוסיא דהכא תמן בשערה דהכא אמר מאן דהורי לון חילפיי בר קירויא אורי לון. תני משתכר הוא אדם עד שקל משתכר הוא אדם עד רביעית. היאך עבידא דינרא הכא בתרין אלפין ובאדבאל בתרין אלפין ולקן והוא בעי מיתן חמשין רבוא ומיסוק דיהב ליה הכא בתרין אלפים וחמשין ריבוא. תני אין פודין מעשר שני לשם שני אלא לשם חולין. רבי שאול בעי הגע עצמך שהיו הכל יודעין בו שהוא שני אפילו כן: תני אין פודין מעשר שני אלא במין על מינו דלא כן מה אנן אמרין פודין מן החיטים על השעורין ומן השעורין על החיטים לכן צריכה אפילו מן האגדו על השמתית ומן השמתית על האגדו. א"ר חנניא ר' היה לוקח קישואין בכורות למלכות וקובע מעשר שני שלהן על כל הוקץ ועוקץ. ראה אותן כאלו הן חתוכות. רבי יוחנן בעי שלימות ואתא מרת חתוכות. א"ר יונה ויאות אלו שנים שהיו שותפין בקישות אחת לזה חלק אחד ולזה ט' חלקי' שמא הוא אומר לו טול חלקך ואני חלקי אלא על ידי זה ועי"ז נמכר ביוקר והכא על ידי זה ועל ידי זה נמכר ביוקר.

דף כא,ב פרק ד הלכה א גמרא כהדא ר"ש ב"ר הוה מפקיד על אילין דרומיא דהוון מזלזלין בה. נסתון בר קפרא וקרטטה קומוי א"ל טב הוא כלום עד כדון מילה מקרטטה ולא טבא מילה מקרטטה וטבא. ר' יהושע בן לוי אמר אין פודין מעשר שני אלא עד שלשים ושש בשווי. וא"ר חזקיה זה שהוא מחלל לא יהא מחלל על חצי פרוטה שלא יהא כמחלל על אסימון אלא עד שוה פרוטה. א"ר אימי במה עלל קומי רבי יוחנן ורשב"ל ואינון אמרי פוק ואישלם כהדין תנייה פודין מעשר שני כשעת הזול ולא כשעת היוקר. כמות שהחנוני לוקח לא כמות שהוא מוכר. כמות שהשולחני פורט לא כמות שהוא מצרף. עד כדון דבר מרובה היה דבר ממועט אפילו כן כמות שהחנווני לוקח לא כמות שהוא מוכר כמות שהשולחני פורט לא כמות שהוא מצרף. רב נחמן בר יעקב מחוי חותל לנגר' ומפרק על פומיה. ר' ינאי מחוי רובע חיטין לחטוניא ומפרק על פומיה. רבי סימון חווי פירין לרבי חלקיה א"ל בשוויהן א"ל כן. א"ר חלקיה בשם רבי סימון אין פודין מעשר שני על פי השוטים. רבי פינחס חווי פירין

דף כב,א פרק ד הלכה א גמרא לגרוסה א"ל בשוויהן. א"ל הכין א"ר חלקיה בשם רבי סימון אין פודין [מע"ש] על פי השוטין. א"ר שמי כמה דבר נש בעי בטהרת טהורה בתקופת תמוז בתר בלני מסיק לזורזייה ומיתיה פריטין ומיפרקיניה. אמר רבי ירמיה כמה דבר נש בעי בערובתא בפתי רמשא מנשייא קלען ומעביר עליהן ומייתי פריטי ומפרקיניה. א"ר יודן בר גדיא רבי יעקב בר בון מניחין עליו עד שיכמושו ופודה אותן מוצאי שבת מיד. רבי מנא ה"ל משח ואחתיה לעכו. א"ל רבי חייא בר אדא אין ההוא מישחה דבית מעקה קיים הא ענתך דיפרקניה דלא טב שיתא מיניה. א"ר יוחנן פודין מעשר שני על פי ג' לקוחות ואפילו אחד מהן גוי אפילו אחד מהן בעל. רבי יונה בעי שניהם גוים לא שניהם בעלים לא. אחד גוי ואחד בעל לא. אלא לצדדין איתאמרת:

דף כב,א פרק ד הלכה ב משנה בעל הבית אומר בסלע ואחר אומר בסלע בעל הבית קודם מפני שהוא מוסיף חומש. בעל הבית אומר בסלע ואחר אומר בסלע ואיסר את של סלע ואיסר קודם מפני שהוא מוסיף על הקרן. הפודה מעשר שני שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו ובין שניתן לו מתנה:

דף כב,א פרק ד הלכה ב גמרא ואין חומשו של זה מרובה על תוספתו של זה. אמר רבי אבין שנייא היא שהוא יכול להערים עליו ולפוטרו מן החומש: של סלע ואיסר קודם מפני שהוא מוסיף על הקרן. רבי יעקב בר אידא בשם רבי יסמיי כל מעשר שני שאין בקרנו שוה פרוטה אינו מוסיף חומש. רבי יוסי בי רבי סימון בשם ר"י כל מעשר שני שאין בחומשו שוה פרוטה אינו מוסיף חומש. התיב רבי בא בר ממל

דף כב,ב פרק ד הלכה ב גמרא והתנינן חמש פרוטות הן. ונתני שש על דעתיה דר' סימאי וקרנו של מעשר שני בשוה פרוטה ושבע על דעתיה דר"י וחומשו של מעשר שני שוה פרוטה. ועוד מן הדא דא"ר <רבי> יוסי בשם רבי מנא בר תנחום רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין קרקע נקנה בפחות משוה פרוטה. ועוד מן הדא מעשר שני שאין דמיו ידועין דיו שיאמר הוא וחומשו מחולל על הסלע הזה. רבי יוסי בשם ר' קריספא ר' יונה בשם ר' זעירא בסלע של מעשר שני היא מתניתא אי אפשר שלא יהא שם חולין כל שהן. אמר רבי יוחנן הקדש שפדייו יותר על דמיו תפס את הכל מעשר שני שפדייו יותר על דמיו לא תפס את הכל. מה בין הקדש מה בין מעשר שני. אמר רבי אימי שכן אדם מצוי להיות מרבה בהקדישו. רבי זעירא בעי קומי רבי אימי נבדק אותו האיש ואמר לא לכך

נתכוונתי. אמר ליה לכשיבדוק. רבי יונה בעי כמאן דאמר אינו כנכסיו ברם כמאן דאמר כנכסיו הוא מה בין הקדש ומה בין מעשר שני. אמר רבי יוסי לא כן כבר אתמר טעמא שכן אדם מצוי להיות מרבה בהקדישו. אמר רבי יוחנן הקדש פדייו ולא הוסיף חומש הרי זה פדוי. מע"ש שפדייו ולא הוסיף חומש הרי זה אינו פדוי. מה בין הקדש ומה בין מעשר שני. אמר רבי הילא הקדש יש לו תובעין מעשר שני אין לו תובעין. רבי יונה בעי כמאן דאמר אינו כנכסיו. ברם כמאן דאמר כנכסיו הוא. מה בין הקדש מה בין מעשר שני. אמר רבי יוסי ולא כבר איתמר טעמא הקדש יש לו תובעין מעשר שני אין לו תובעין: הפודה מעשר שני שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו בין שניתן לו במתנה. מתניתא דרבי מאיר [היא] דרבי מאיר אומר אין מתנה כמכר. אמר רבי יונה דברי הכל היא תיפתר בפירות שהן טבולין למעשר.

דף כג,א פרק ד הלכה ב גמרא והתנינן הפודה נטע רבעי שלו מוסיף עליו חמישיתו אית לך מימר בפירות שהן טבולין למעשר שני. והתנינן לנטע רבעי. לא לנטע רבעי עצמו ברם הכא מעשר הוי סופך מימר:

דף כג,א פרק ד הלכה ג משנה מערימין על מעשר שני כיצד אומר אדם לחבירו לבנו ולבתו הגדולים לעבדו ולשפחתו העברים הילך מעות האלו ופדה לך את מעשר זה אבל לא יאמר כן לבנו ולבתו הקטנים לעבדו ולשפחתו הכנענים מפני שידן כידו. היה עומד בגורן ואין בידו מעות אומר לחבירו הרי הפירות הללו נתונים לך מתנה וחוזר ואומר לו הרי הן מחוללין על מעות שבבית:

דף כג,א פרק ד הלכה ג גמרא רבי אבון אמר איתפלגון רבי לעזר ורבי יוסי בר חנינה. חד אמר למה מערימין עליו מפני שכתוב בו ברכה. וחרנה אמר למה פודין אותו בשער הזול מפני שכתוב בו ברכה. מה נן קיימין אם כשאמרו לו צא ופדה לי שלוחו הוא. צא ופדה לך שלו הן. אלא כי נן קיימין כשאמר לו פדה לי משלך פדה לך משלי. ותני כן פדה לי משלך פדה לך משלי אינו מוסיף חומש. א"ר יוחנן כל מעשר שאינו הוא ופדיונו משלו אינו מוסיף חומש. ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' חנינא טעמא דר' יוחנן (ויקרא כז) ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסיף עליו. כדי שיהא הוא ופדיונו משלו. מה נן קיימין אם בגדולה זכת בסימנים אם בקטנה קטן זכה. א"ר יודן בר שלום קומי רבי יוסי תפתר כמאן דאמר הקטן תורם. א"ל ואפילו כמ"ד הקטן תורם קטן זכה.

דף כג,ב פרק ד הלכה ג גמרא על דעתין דרבנין דתמן ניחא דתמן אמרין בשם רב נחמן בר יעקב כל שנותנין לו אגוז ומשליכו צרור והוא נוטלו המוציא בידו כמוציא באשפה. אגוז והוא נוטלו צרור והוא משליכו גזילו גזל מפני דרכי שלום. אגוז וצרור והוא נוטלן ומצניען ומביאן לאחר זמן גזילו גזל גמור. זכה לעצמו אבל לא לאחרים. רב הונא אמר כשם שהוא זוכה לעצמו כך הוא זוכה לאחרים. הכל מודים שאין מתנתו מתנה. דכתיב (שמות כב) כי יתן איש. מתנת איש מתנה ואין מתנת קטן מתנה דברי חכמים. רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן לעולם אין גזילו גזל גמור עד שיביא שתי שערות. רבי אבהו בשם רבי יוחנן הדא דתימא להוציא ממנו בדין אבל להביא קרבן שבועה כל עמא מודיי עד שיביא שתי שערות. ברם כרבנין דהכא [חברייא] בשם רבי יוסי בעי מעתה אפי' לעצמו לא יזכה דכתיב אל רעהו עד שיהא כרעהו. רבי יוסי בי רבי בון בשם [רב] שמואל בר רב יצחק פתר לה בשיטת אפיוטות. דתנינן תמן אפיוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין. והתנינן אבל אינו מזכה לא ע"י בנו ובתו

הקטנים ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנענים מפני שידן כידו רבנן דקיסרין אמרין כאן בקטן שיש בו דעת כאן בקטן שאין בו דעת תמן תנינן השואל את הפרה ושילחה לו ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו לית הדא אמרה שהעבד זכה מרבו לאחר. א"ר לעזר תפתר בעבד עברי. א"ר יוחנן אפי' תיפתרינה בעבד כנעני תיפתר באומר לו פתח לה והיא באה מאיליה ותני כן הנהיגה המשיכה קרא לה ובאת אחריו נתחייב לה לשלם כשואל. רבי זעירא שמע לה מן הכא אבל אינו מזכה לא ע"י בנו ובתו הקטנים ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנענים מפני שאין ידן כידו. לית הדא אמרה שאין העבד זכה מרבו לאחר. תיפתר כרבי מאיר דרבי מאיר עביד יד העבד כיד רבו והתני אשתו רבי מאיר דבר יד האשה כיד בעלה. רבי חנניא בשם רבי פינחס תיפתר כהדין תנייה דתני אשתו אינה פודה לו מעשר שני רשב"א [אומר] משום ר"מ אשתו פודה לו מע"ש והדין תניה רבי מאיר עביד יד העבד כיד רבו ולא יד האשה כיד בעלה: בראשונה היו עושין כן במעות היו נוטלין אותן ובורחין התקינו שיהא עושין בפירות אף על פי כן היו נוטלין אותן ואוכלין אותן. התקינו שיהא מזכה לו אחד מעשרה לקרקע. רבי אינייא בר סיסי סלק גביה רבי יונה אמר ליה אפרוק לך בהדא סילעא אמר אי בעי מינס נסא חזר ונסתה מיניה.

דף כד,א פרק ד הלכה ג גמרא א"ר יונה כד שערית דעתיה דאלו נסתה לא הוה אמר לי כלום לפום כן יהבית יתה ליה:

דף כד,א פרק ד הלכה ד משנה משך ממנו מעשר בסלע ולא הספיק לפדותו עד שעמד בשתים נותן לו סלע ומשתכר בסלע ומעשר שני שלו. משך ממנו מעשר בשתים ולא הספיק לפדותו עד שעמד בסלע נותן לו סלע מחוליו וסלע של מעשר שני שלו. אם היה עם הארץ נותן לו מדמיו. הפודה מעשר שני ולא קרא שם רבי יוסי אומר דייו. רבי יהודה אומר צריך לפרש. היה מדבר עם האשה על עיסקי גיטה וקידושיה נתן לה קידושיה ולא פירש רבי יוסי אומר דייו ורבי יהודה אומר צריך לפרש:

דף כד,ב פרק ד הלכה ד גמרא מתני' דלא דרבן שמעון בן גמליאל דתנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם משיכתו של מעשר שני הוא פדיונו: רבי יוסי בשם ר' לעזר אין מוסיפין חומש על הסלע השנייה והיה רבי לעזר מסתכל ביה. אמר ליה מה את מסתכל בי. אף רבי הילא מודי בה כיי דאמר רבי יוחנן כל מע"ש שאין הוא ופדיונו משלו אינו מוסיף חומש: מהו צריך לפרש זה גיטיך וזה קידושיך והכא זה פדיון מעשר שני. רבי זעירא חייא בר בון אבא בר תחליפא בשם רבי הושעיה מה פליגין כשהפליגו דעתן לעניינות אחרים. אבל אם היו עסוקים באותו עניין גט הוא. רבי חגי בעי קומי רבי יוסי רבי כרבי יוסי ורבי נתן כרבי יודה דתנינן תמן [אי] איפשי שתקבל לה אלא הא לך ותן לה אם רצה להחזיר יחזיר. מתנית' דרבי דתני אמרה הבא לי גיטי והלך ואמר לו אשתך אמרה התקבל לי גיטי הוליכו לה ונתנו לה זכה לה התקבל לה אם רצה להחזיר לא יחזיר דברי רבי. רבי נתן אומר הולכיו לה ונתנו לה אם רצה להחזיר יחזיר. זכה לה התקבל לה אם רצה להחזיר לא יחזיר. רבי אומר בכולן לא יחזיר עד שיאמר לו א"א שתקבלי אלא שתוליכי לה. וקשיא על דרבי הא לך

דף כה,א פרק ד הלכה ד גמרא מדבורי אם רצה להחזיר לא יחזיר. וקשיא על דרבי נתן הא לך מדיבורא אם רצה להחזיר לא יחזיר. רבי חונא אמר נעשה שלוחו ושלוחה. איסה אמר כולהן דתנינן שלוחו ושלוחה מגורשת ואינה מגורשת. אמר ליה ומה בידך. ואמר רבי זעירא חייה בר בון אבא בר תחליפא בשם רבי הושעיה מה פליגין כשהפליגו דעתון

לעניינים אחרים. אבל אם היו עסוקין באותו עניין גט הוא. והכא אפילו הן עסוקין באותו עניין היא המחלוקת. רבי עזרה בעי קומי רבי מנא אף לעניין מתנה כן. אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו. אמר ליה תמן התורה זיכת אותה בגיטה והיא עושה שליח לקבל דבר שהוא שלה. אית לך מימר במתנה אדם עושה שליח לקבל דבר שאינו שלו. ועוד מן הדא דאמר רבי יוסי ר' יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו חוזר בו. קם רבי יוסי עם רבי יעקב בר זבדי אמר ליה והיינו הין צדק. אמרין בשעה שאמר הין צדק הוה:

דף כה,א פרק ד הלכה ה משנה המניח איסר ואכל עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון אוכל עליו עוד איסר. המניח פונדיון ואכל עליו חציו והלך למקום אחר והרי הוא יוצא באיסר אוכל עליו עוד פלג. המניח איסר של מעשר שני אוכל עליו אחד עשר

דף כה,ב פרק ד הלכה ה משנה איסר ואחד ממאה באיסר. בית שמאי אומרים הכל עשרה ובית הלל אומרים בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה:

דף כו,א פרק ד הלכה ה גמרא תני רבי חייא שני איסרין פונדוין. א"ר מתניא מתניתא אמרה כן המניח איסר ואכל עליו חציו והלך לו למקום אחר והרי הוא יוצא בפונדיון אוכל עליו עוד איסר. שמואל אמר לא מצייא תנייה אין יסב חד לעשרה צריך למיסב חדא למאת. אין יסב חדא למאת צריך למיסב חדא לאלף. אין יסב חדא לאלף צריך למיסב חדא לעשרת אלפים: בית שמאי אומרים בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה. תני בר קפרא בין בדמאי בין בודאי אחד עשר הן. הורי רבי יודן בי רבי שלום כהדא דתני בר קפרא בית שמאי כרבי ליעזר דרבי ליעזר אמר הנאמן על השני נאמן על הראשון. א"ר יוסי דברי הכל היא עשו אותו כתוספות הביכורים מה תוספות הביכורים נאכלת בטהרה ופטור' מדמאי אף זה נאכל משום שני ופטור מן הראשון. אתא ר' חנניה בשם רבי יוסי דר' ליעזר היא:

דף כו,א פרק ד הלכה ו משנה כל המעות הנמצאין הרי אלו חולין ואפילו דינרי זהב עם הכסף ועם המעות. מצא בתוכן חרש וכתוב עליו

דף כו,ב פרק ד הלכה ו משנה מעשר הרי זה מעשר. המוצא כלי וכתוב עליו קרבן רבי יהודה אומר אם היה של חרש הוא חולין ומה שבתוכו קרבן ואם היה של מתכת הוא קרבן ומה שבתוכו חולין. אמרו לו אין דרך בני אדם להיות כונסין חולין בקרבן. המוצא כלי וכתוב עליו קו"ף קרבן. מ"ם מעשר. דלי"ת דמאי. טי"ת טבל. תי"ו תרומה. שבשעת הסכנה היו כותבין תי"ו תחת תרומה. רבי יוסי אומר וכולן שמות אדם הן. א"ר יוסי אפילו מצא חבית והיא מליאה פירות וכתוב עליה תרומה הרי אלו חולין שאני אומר אשתקד היתה מליאה פירות תרומה ופינה. האומר לבנו מעשר שני בזוית זו ומצאו בזוית אחרת הרי אלו חולין. הרי שם מנה ומצא מאתים השאר חולין. מאתים ומצא מנה הכל מעשר:

דף כו,ב פרק ד הלכה ו גמרא שלא תאמר הואיל ואין דרך בני אדם לעשות כן יהא שני לפום כן צריך מימר חולין. תני אל"ף דל"ת חי"ת טי"ת רי"ש מ"ם תי"ו תרומ'. אל"ף קדמית'. דלי"ת דמאי. חי"ת חלבו. טי"ת טובו. רי"ש ראשית. מ"ם מעשר. תי"ו תרומה. ביש"ין שני. פי"שן שני. יו"ד מ"ם מעשר. מעשר עיר פורקן לשם יוסי לשם שמעון לעלות לאוכלן בירושלים חולין אני אומר סיבולת עשו ביניהן. עד כדון חדשות

ישנות אני אומר אתמול היתה מליאה תרומה ופינה. כהדא דר' יונה ורבי יוסי הוון שותפין בגרביה כד דמך רבי יונה אמר רבי מנא לרבי יוסי כל גרב דכתיב ביה ר' יונה דידי. אמר ליה אשתקד הוה דידך אישתדא דידי. מצא במגופתו הרי הוא כתוב עליו מעשר הרי זה מעשר. נתחלפו לו.

דף כז,א פרק ד הלכה ו גמרא תמן תנינן זימן שחורים ומצא לבנים לבנים ומצא שחורים שנים ומצא שלשה אסורין. שלשה ומצא שנים מותרין. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא דר' היא. דתני מאתים ומצא מנה המנה ניטל דברי רבי. וחכמים אומרים חולין. חזר ואמר דברי הכל היא. שנייא היא בגוזלין שדרכן לפרוח. והתני רבי חלפתא בן שאול היא הדבר בגוזלין היא הדבר בבצים הוי דרבי היא. תמן הוא הניח הוא מצא. ברם הכא אביו הניח אביו מצא. רבי בון בר כהן אמר קומי רבי יסא בשם רבי אחא הורי רבי בא בר זבדא במעשר שני כהדא דרבי. הרי שהיה מצטער על מעותיו של אביו נראה לו בחלום כך וכך הם ובמקום פלוני הם. אתא עובדא קומי רבנין אמרין דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין. רבי יונה בעי מצטער וחמי ואת אמרת הכין. אמר רבי יוסי לא מסתברא דלא בההוא דלא מצטער וחמי ברם הכא כמה דבר נש הוי הוא חלים. אמר רבי אבין מאן דעבד יאות עבד כרבי יוסי. חד בר נש אתא לגבי דרבי יוסי בן חלפתא. אמר ליה חמית בחילמאי מיתמר לי איזול לקפודקיא ואת משכח מדלא דאבוך. אמר ליה אזל אבוי דההוא גברא לקפודקיא מן יומוי אמר ליה לא. אמר ליה איזל מני עשר שריין גו בייתך ואת משכח מדלא דאבוך [תחות] קפא דקוריא. חד בר נש אתא לגבי דרבי יוסי בר חלפתא אמר ליה חמית בחילמאי לבוש חד כליל דזית. אמר ליה דאת מתרוממא לבתר יומין. אתא חד חורן אמר ליה חמית בחילמאי לבוש כלילא דזית. א"ל דאת מלקי. א"ל להההוא גברא אמרת דאת מתרוממא ולי אמרת דאת מלקי. אמר ליה ההוא הוה בנציא ואת בחבטיא. חד בר נש אתא לגבי דרביישמעאל ב"ר יוסי א"ל חמית בחילמאי משקא זיתא משח. א"ל תיפח רוחיה דההוא גברא לאימיה הוא חכים. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי א"ל חמית בחילמאי עיני נשקה חבירתה. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לאחתיה הוא חכים. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי אית לי תלתא עיינין. אמר ליה

דף כז,ב פרק ד הלכה ו גמרא תנורין את עביד תרתין עיניך ועיניה דתנורא. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בדחילמאי אית לי ארבעה אודנין. אמר ליה מלוי את תרתי אודניך ותרתי אודני דגרבא. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי ברייתא ערקין מן קומי. א"ל דאת מייתי איזייא וכל עמא ערקין מן קדמך. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי א"ל חמית בחילמאי לביש חד פינקס דתרי עשר לוחין. אמר ליה איסטווא דההוא גברא אית בה תריע שר מרקען. חד בר נש אתא לגבי רבי ישמעאל בי רבי יוסי א"ל חמית בחלמאי בלע חד כוכב. א"ל תיפח רוחיה דההוא גברא יהודאי קטל דכתיב (במדבר כד) דרך כוכב מיעקב. חד בר נש אתא לקמיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחלמאי כרמיה דההוא גברא מסיק חסין. א"ל חמריה דההוא גברא מיפוק בסיס ואת מינסב חסין וצבע כבסין. חד בר נש אתא לגבי דרבי ישמעאל בי רבי יוסי אמר ליה חמית בחילמאי מיתמר לך הכין זרק אצבעתן נחת. אמר ליה הב לי אגראי ואנא אמר לך. אמר ליה חמית בחילמאי מיתמר לי הכין תיהוי נפח בפומך. אמר ליה הב לי אגראי ואנא אמר לך. אמר ליה חמית

בחלמאי הכין זקיף אצבעך. אמר ליה לא אמרית לך הב לי אגרי ואנא אמר לך. כד דאיתמר לך הכין נחת דילפא בחיטך. כד איתמר לך הכין אינפחן. כד איתמר לך הכין תמחין. חד כותיי אמר אנא איזול מפלי בהדין סבא דיהודאי. אתא לגביה אמר ליה חמית בחילמאי ארבעין ארזין וארבע שיקמין מקניתא אדרא תורתא וההוא גברא יתיב מדרך. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא לית הדין לם אפילו כן לית את נפיק ריקן ארב עתי ארזי ארבעתי שיטתיה דערסא. ד' שיקמין ארבעתי כורעתא דערסא. מקניתה מרגלתא. אדרא דרא דתיבנא. תורתא אצבעתא. וכן הוות ליה. חדא איתא דאתיא לגבי ר' ליעזר אמרה לי חמית בחילמאי תיניתא דביתא מיתברא. אמר לה דאת מולד בר דכר אזלה וילדה בר דכר. בתר יומין אזלה בעיא ליה אמרין לה תלמידוי לית הוא אכא אמרין לה מה את בעייא מיניה אמרה לון חמית ההיא אתתא בחלמאי תינייתא דבייתא מיתברא אמרין לה דאת מוליד בר דכר ובעלה דההיא איתתא מיית. כד אתא ר' ליעזר תנון ליה עובדא אמר לון קטלתון נפש למה שאין החלום הולך אלא אחר פתרונו שנאמר (בראשית מז) ויהי כאשר פתר לנו כן היה. אמר רבי יוחנן כל החלומות הולכין אחר פתרוניהון חוץ מן היין. יש שותה יין וטוב לו יש שותה יין ורע לו. תלמיד חכם שותה וטוב לו עם הארץ שותה ורע לו. חד בר נש אתא לגבי רבי עקיבה אמר ליה חמית בחילמאי רגלי קטינא. אמר ליה דמועדא מייתי ולית מיכל קופד. אתא חד חורן לגביה אמר חמית בחלמאי רגלי מסובלא א"ל מועדא מייתי ואית לך קופד סגי. חד תלמיד מן דר' עקיבה הוה יתיב ואפוי שניין אמר ליה מהו כן אמר ליה חמית בחילמאי תלת מילין קשיין באדר את מיית וניסן לית את חמי ומה דאת זרע לית את כנש. אמר ליה תלתיהון טבין אינון. בהדרא דאורייתא את מתרוממא וניסן לית את חמי. ומה דאת זרע לית את כנש. מה דאת מוליד לית את קבר:

מסכת מעשר שני פרק ה

דף כח,א פרק ה הלכה א משנה כרם רבעי מציינים אותו בקזוזות של אדמה ושל ערלה בחרסית ושל קברות בסיד וממחה ושופך. אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בשביעית [אבל בשאר שני שבוע הלעיטהו לרשע וימות]. והצנועין מניחין את המעות ואומר כל הנלקט מזה מחולל על המעות האלו:

דף כח,א פרק ה הלכה א גמרא כרם רבעי כו'. זוגא שאל לרבי מה ניתני כרם רבעי או נטע רבעי. אמר לון פוקון שאלון לרבי יצחק רובא דבחנת ליה כל מתניתא נפקון ושאלון ליה. אמר לון קדמיא כרם רבעי ותינייא נטע רבעי. ר' זעירא מקבל לסביא דהוון ביומוי דר' יצחק רובא דלא בחנון כל מתנייתא מיניה. תני רם רבעי מציינים אותו בקזוזות אדמה שהוא לשעה. ושל ערלה בחרסית בחיוורא שהוא יותר מיכן. ושל קברות בסיד דהוא יותר מיכן. תני רבי תחליפא בן שאול אם היו יחידות תולה בהן אזני חביות. רבי זעירא בעי למה לי נן אמרין כל אחד ואחד לפי מה שהוא. כהדא דתני אילן של הקדש סוקרין אותו בסיקרא. בתי עבודה זרה מפחמין אותן בפחמין. בית מנוגע נותנין עליו אפר מקלה. מקום הרוג בדם. מקום עגלה ערופה בחגורה של אבנים. וחש לומר שמא אילן

שהוא מנבל פירותיו הוא. ולא כן תני אילן שהוא מנבל פירותיו סוקרין אותו בסיקרא ומטעינין אותו אבנים ומבהתין ליה די עבד. תמן דלא יתיר פירוי. ברם הכא דיעבד לכתחילה.

דף כח,ב פרק ה הלכה א גמרא ר' יונה בעי ולמה לי נן מרין חוט בחוט של סיקרא זכר למזבח. כיי דתנינן תמן חוט של סיקרא חוגרו באמצע להבחין בין דמים העליונים לדמים התחתונים. תני רבי חייא סוקרין עליו בסיקרא הקדש: רבי יוסי ורשב"ג אמרו דבר אחד. כמה דרבי יוסי אמר אין אנו אחראין לרמאין כן רבן שמעון בן גמליאל אומר אין אנו אחראין לרמאין. מסתברא רבי יוסי יודי לרבן שמעון בן גמליאל רבן שמעון בן גמליאל לא יודי לר' יוסי. ר' יוסי יודי לרבן שמעון בן גמליאל שאין אנו אחראין לרמאין. רשב"ג לא יודי לר' יוסי שאין דרך החבר להוציא מביתו דבר שאינו מתוקן: מניין לציון רבי ברכה ב"ר יעקב בר בת יעקב בשם רבי חוניא דברת חוורן רבי יוסי אמר לה רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנניא דברת חוורן רבי יחזקאל רבי עוזיאל בריה דרבי חוניא דברת חוורן בשם רבי חוניא דברת חוורן (ויקרא יג) וטמא טמא יקרא כדי שתהא הטומאה קורא לך בפיה ואומרת לך פרוש. רבי הילא בשם רבי שמואל ב"ר נחמן (יחזקאל לט) ועברו העוברים בארץ וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון. מכאן שמציינין על העצמות. אדם. מכאן שמציינין על השדרה והגולגולת. ובנה. מכאן שמציינין על אבן קבועה. אם אומר את על תלושה אף היא הולכת ומטמא במקום אחר. אצלו. במקום טהרה. ציון. מכאן לציון. תני מצא אבן אחת מצויינת אף על פי שאין מקיימין כן המאהיל עליה טמא אני אומר מת מצויין היה נתון תחתיה. היו שתים המאהיל עליהן טהור וביניהון טמא. היה חרוש בנתיים הרי הן כיחידיות ביניהן טהור וסביבותיהן טמא. תני אין מציינין על הבשר שמא יתאכל הבשר. רבי יוסטי בר שונם בעי קומי רבי מנא ולא נמצא מטמא טהרות למפרע. א"ל מוטב שיתקלקלו בו לשעה ואל יתקלקלו בו לעולם: לא ביום הוא מציין ולא בלילה הוא גונב. אמר לון רבי מנא מביום כיי דאמר רבי חנינא (איוב כד) חתר בחושך בתים יומם חתמו למו לא ראו אור. מיומם חתמו למו כך היו אנשי דור המבול עושין היו רושמין באפכולסמין ובאין וגונבים בלילה. כך דרשה רבי חנינא בציפורין. איתעביד תלת מאה חתירין בתים:

דף כט,א פרק ה הלכה א גמרא ויציין אם מצויין הוא היאך נקרא הוא צנוע. אמר רבי יוחנן אתיא דרבי שמעון בן גמליאל כמאן דאמר לעיתותי ערב. דתני רבי דוסא אומר כל מה שילקטו העניים בין העומרים הבקר הרי הוא הבקר. רבי יודה אומר לעיתותי ערב. וחכמים אומרים אין הבקר אנסין הבקר שאין אנו אחראין לרמאין. ברם כמ"ד בשחרית לא אתיא ויש אדם מבקר במחובר לקרקע. אמר רבי ירמיה אפילו כמאן דאמר בשחרית אתיא הוא. ולאו רבן שמעון בן גמליאל היא. ועוד הוא אית לי משיכתו של מעשר שני הוא פדיונו. אמר רבי יוסי והיינו וקם לו. אלו ראה ככר מתגלגל בנהר ואמר ככר זה הקדש שמא כלום אמר. אמר רבי ירמיה עד דאת מקשי לי [למ"ד] בשחרית קשייתה [למ"ד] לעיתותי ערב. אמר ליה מאן דאית ליה לעתותי ערב לית ליה לאילין קשייתא:

דף כט,ב פרק ה הלכה ב משנה כרם רבעי עולה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד ואיזו היא תחומה אילת מן הדרום ועקרבה מן הצפון ולוד מן המערב והירדן מן המזרח ומשרבו הפירות התקינו שיהא נפדה סמוך לחומה ותנאי היה בדבר אימתי שירצו יחזור הדבר לכמות שהיה. ר' יוסי אומר משחרב בית המקדש היה התנאי הזה ותנאי היה אימתי

שיבנה בית המקדש במהרה בימינו שיחזור הדבר לכמות שהיה. כרם רבעי בית שמאי אומרים אין לו חומש ואין לו ביעור. ובית הלל אומרים יש לו. בית שמאי אומרים יש לו פרט ויש לו עוללות והעניים פודין לעצמן. ובית הלל אומרים כולו לגת:

דף כט,ב פרק ה הלכה ב גמרא א"ר הילא בראשונה היו עושין יין בטהרה לנסכים ולא היו ענבים מצויות. התקינו שיהא עולה לירושלים מהלך יום לכל צד. אף הן מחלקין אותן לקרובין ולשנכנין ולמיודעין. אפילו דבר קל היה מעטר את השוק: הדא פליגא על נקיי. נקיי הוה שמש במגדל וצבעייא בכל ערובת שובא מן דהוה עביד קנדילוי הוה סליק שבת בבית מקדשא ונחית ומדליק לון. ואית דאמרין ספר הוה בכל ערובת שובתא הוה סליק פשט סדרוי לבית המקדש ונחית שבת בבייתיה. טרטירוי דמהלול הוה סליק שבית לגו בית מקדשא ולא הוה בר נש קרץ לתאינייא קדמוי מיניה. בנות צפורי הוון סלקין שבתין בגו בית מקדשא ולא הוה בר נש קרץ לתאינייא קדמוי מינהון. בנות לוד היו לשות עיסתן ועולות ומתפללות ויורדות עד שלא יחמיצו. חד בר נש הוה קאים רדי פסקת תורתי' קומוי הוות פריא והוא פרי פריא והוא פרי עד דאשתכח יהיב בבבל. אמרו ליה אימת נפקת אמר לון יומא דין. אמרין בהיידא אתיתאץ אמר לון בדא. אמרין ליה איתא חמי לון. נפק בעי מיחמייא לון ולא חכים בהיידא דא מכלל דפליגא. אפילו תימר לית הוא פליגא מחילות היו ונגנזו. הדא הוא דכתיב (איכה ג) גדר דרכי בגזית נתיבותי עוה. רבי יונה בשם רבי זעירא אפילו כרם שהיה סמוך לחומה היה נפדה: אמר רבי אחא זאת אומרת שבית המקדש עתיד להיבנות קודם למלכות בית דוד

דף ל,א פרק ה הלכה ב גמרא דכתיב (דברים לב) ודם ענב תשתה חמר ואת אמרת הכין: תני רבי אומר במה דברים אמורים בשביעית אבל בשאר שני שבוע בית שמאי אומרים יש לו חומש ויש לו ביעור. על דעתיה דהדין תנייה לא למדו לנטע רבעי אלא ממעשר שני. כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית ודכוותיה אין נטע רבעי בשביעית. מעתה אל יהיו לו קדושה. קדושתו מאיליו למדו (ויקרא יט) קודש הילולים הרי הוא כקודש שקורין עליו את ההלל. ויהא מותר לאונן. תני מגיד שהוא אסור לאונן. ויהא חייב בביעור. בגין רבי שמעון דרבי שמעון פוטר מן הביעור. ויפדה במחובר לקרקע. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אחד שביעית ואחד שאר שניש בוע בית שמאי אומרים אין לו חומש ואין לו ביעור. על דעתיה דהדין תנייא לא למדו נטע רבעי ממעשר שני כל עיקר. מעתה אל יהא לו קדושה וקדושתו מאיליו למדו קודש הילולים הרי הוא כקודש שקורין עליו את ההלל. ויהא מותר לאונן. מגיד שהוא אסור לאונן. ויהא חייב בביעור. בגין דר"ש דר"ש פוטר מן הביעור. ויפדה במחובר לקרקע. רבי זעירא בעי קומי רבי אבהו מניין שהוא טעון פדיון שנאמר קודש הילולים קודש חילולים. לא מתמנעין רבנין דרשי בין ה"א לחי"ת. תני רבי אייבי בר נגרי קומי רבי לא דרבי ישמעאל (ויקרא יט) ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף עליו פרט לנטע רבעי שאין חייבים עליו חומש. חזר ותנא קומוי שתי גאולות הן אחת למעשר שני ואחת לנטע רבעי. תמן תנינן ר' יודה אומר אין לנכרי כרם רבעי וחכמים אומרים יש לו. א"ר לעזר כיני מתניתא אין לנכרי כרם רבעי כל עיקר. רב ביבי אמר קומי רבי זעירא בשם רבי לעזר אתייא דרבי יודה כבית שמאי. על דעתיה דר' כמה דבית שמאי אמרו לא למדו לנטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית ודכוות' אין נטע רבעי בשביעית. כן רבי יודה אומר לא למדו לנטע רבעי אלא ממעשר שני [כמה דתימר אין מעשר שני]

בסוריא ודכוותיה אין נטע רבעי בסוריא. א"ל חמי מה אמר לא אמר אלא אין לו חומש ואין לו ביעור הא שאר כל הדברים יש לו. רבי יודה אומר אין לנכרי נטע רבעי בסוריא. שמואל בר אבא בעי הא בית שמאי אומרים לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בשביעית ודכוותה אין נטע רבעי בשביעית. ודכוותה שלישית ושישית הואיל ואין בהן מעשר שני לא יהא בהן נטע רבעי. א"ר יוסי שלישית ושישית אע"פ שאין בהן מעשר שני יש בהן מעשרות. שביעית אין לו מעשרות כל עיקר. חיפה שאל הא רבי יודה אמר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימא אין מעשר שני בסוריא ודכוותה אין נטע רבעי בסוריא. ודכוותה לא למדו תרומת תורה אלא מתרומת מעשר כמה דתימר אין תרומת מעשר במדבר ודכוותיה לא תהא תרומת תורה במדבר. א"ר יוסי לא למדו ממנו אלא לשיעורין. תני רבי יוסי בי רבי יודה אמר רבי לעזר ב"ר שמעון אומר לא נתחייבו ישראל בנטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו. אמר רב חסדא אתיא דרבי יוסי בי רבי יודה בשיטת רבי יודה אבוי. כמה דרבי יודה אמר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני בסוריא ודכוותיה אין נטע רבעי בסוריא. כן רבי יוסי בי רבי יודה אומר לא למדו נטע רבעי אלא ממעשר שני. כמה דתימר אין מעשר שני אלא לאחר ארבע עשרה שנה ודכוותה אין נטע רבעי אלא לאחר ארבע עשרה שנה. א"ר יוסי והוא בשיטת אבוי סוריא למודה מארבע עשרה שנה ואין ארבע עשרה שנה למודה מסוריא. כתיב (ויקרא יט) ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם וגומר. רבי יוסי הגלילי אומר הרי את כמוסיף פירות חמישית על פירות רביעית. מה פירות חמישית לבעלין אף פירות רביעית לבעלין. רבי זעירא רבי יסא בשם רבי יוחנן אתיא דרבי יוסי הגלילי [כרבי יודה] כמה דרבי יודה אומר עושה אותו כנכסיו כן רבי יוסי הגלילי עושה אותו כנכסיו. ר' ירמיה בעי קומי רבי זעירא כדברי מי שהוא עושה אותו כנכסיו מהו שיהא חייב במעשרות. א"ל כיי דאמר ר' יהושע בן לוי דאמר רבי אבין בשם ר' יהושע בן לוי לא סוף דבר הלכה זו אלא כל הלכה שהיא רופפת בבית דין ואין אתה יודע מה טיבה צא וראה היאך הציבור נוהג ונהוג. ואנן חמיין ציבורא דלא מפרשין. אמר רבי מנא אילו אמר כבית שמאי ויש ציבור כבית שמאי. אמר רבי אבין כלום למדנו נטע רבעי אלא ממעשר שני כמה דתימר אין מעשר שני חייב במעשרות ודכוותה אין נטע רבעי חייב במעשרות. רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן עיסת מעשר שני חייב במעשרות ודכוותה אין נטע רבעי חייב במעשרות. רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן עיסת מעשר שני בירושלים כר בי מאיר פטורה מן החלה כרבי יודה חייבת בחלה. אמר רבי יודה לא אמרו אלא בירושלים הא בגבולין לא. רבי בא בר כהן בעי קומי רבי יוסי כדברי מיש מחייב בפרט מהו שתהא חייבת בחלה. א"ל ולא רבי יודה היא. וסברינן מימר כל הדא הילכתא רבי יודה כבית שמאי:

דף ל,ב פרק ה הלכה ג משנה כיצד פודין נטע רבעי מניח את הסלע על פי שלשה ואומר כמה אדם רוצה לפדות לו בסלע על מנת להוציא יציאות מביתו ומניח את המעות ואומר כל הנלקט מזה מחולל על המעות הללו מכך וכך סלים בסלע. ובשביעית פודהו בשוויו אם היה הכל מובקר אין לו אלא שכר לקיטה. הפודה נטע רבעי שלו מוסיף עליו חמישיתו בין שהוא שלו בין שניתן לו במתנה: ערב יום טוב הראשון של פסח של רביעית ושל שביעית היה ביעור. כיצד היה הביעור נותנין תרומה ותרומת מעשר לבעליה ומעשר ראשון לבעליו ומעשר עני לבעליו. מעשר שני והביכורים מתבערין בכל

מקום. רבי שמעון אומר הביכורין נותין לכהנים כתרומה. התבשיל בית שמאי אומרים צריך לבער. ובית הלל אומרים הרי הוא כמבוער. מי שהיו לו פירות בזמן הזה והגיעה שעת הביעור בית שמאי אומרים צריך לחללן על הכסף ובית הלל אומרים אחד שהן כסף ואחד שהן פירות:

דף ל,ב פרק ה הלכה ג גמרא לפדות לו בסלע ליקח לו בסלע אין לו אלא שכר לקיטה אין לו אלא שכר עקיצה. רבי הושעיה מפיק תלתא איסתוננסין ומפריק על פומהון. כתיב (דברים יד) מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההיא והנחת בשעריך יכול פעם אחת בשבוע את חייב להוציא את המעשרות ולהוציא מעשר עני ת"ל מקצה שלש שנים אחת לשלש שנים ולא אחת לשבע אלא בשלישית את חייב לבער את המעשרות ולהוציא מעשר עני ת"ל מקצה שלש [שנים]. אין מקצה אלא בסוף שנה את מבער ואין את מבער בראש השנה. אי בסוף שנה יכול כיון בראשה של רביעית את חייב לבער את המעשרות ולהוציא מעשר עני תלמוד לומר (דברים כו) כי תכלה לעשר את כל תבואתך כשתכלה לעשר את כל הפירות. אי כשתכלה לעשר את כל הפירות יכול אפילו בחנוכה נאמר כאן מקצה ונאמר להלן (שם) מקצה שבע שנים במועד שנת השמיטה בחג הסוכות. מה מקץ שנאמר להלן במועד אף כאן במועד. אי מה מקץ שנאמר להלן בחג הסוכות אף כאן בחג הסוכות. ת"ל כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך אימתי הוא מכלה לעשר את כל הפירות בפסח של רביעית. בשנה ההיא את זקוק לבערו ואין את זקוק לבערו בשאר כל השנים. בשנה ההיא את זקוק לבער ואין את זקוק לבער ירק שיצא מראש השנה עד הפסח. חברייא אמרין שאינו מתוודה ברביעית אלא בחמישית. א"ר הילא שאינו מעכב ודאי ברביעית אלא בחמישית. מה נפק מביניהון עבר ונתוודה. על דעתיהון דחברייא פסול על דעתיה דרבי הילא כשר:

דף לא,א פרק ה הלכה ג גמרא בשנה ההיא את מוציאו מן הטמא על הטהור ואין את מוציאו בשאר כל השנים מן הטמא על הטהור. א"ר לעזר כיני מתניתא בשנה ההיא את מוציאו ממקום טומאה למקום טהרה ואין את מוציאו בשאר כל השנים ממקום טומאה למקום טהרה. אתיא דרבי לעזר כמאן דאמר אין מוציאין מעשר לכהונה. ביומוי דרבי יהושע בן לוי ביקשו להימנות שלא ליתן מעשר לכהונה. אמרין מאן ייעול רבי יהושע בן לוי דהוא מסייע לליואי. עאל וסייע לכהנים. אמר בעשרים וארבעה מקומות נקראו הכהנים לוים וזה אחד מהן (יחזקאל מד) והכהנים הלוים בני צדוק. רבי בנימין בר גידול ורבי אחא הוון יתיבין אמרין והא כתיב (נחמיה י) והיה הכהן בן אהרן עם הלוים בעשר הלוים ליתן לו תרומה מעשר. והכתיב (שם) והלוים יעלו את המעשר. רב חונא וחברייא חד מנהון אמר לבני לוי מה תלמוד לומר ולבני אלא מכאן שנותנין מעשר לכהונה. וחרנא אמר אפילו לית כתיב אלא לבני נותנין מעשר לכהונה. אלו מאן דאמר פלן ברי יסב מקמת פלן ושאר נכסי ירשו בני דילמא לא נסב עמהון. רבי יונה יהב מעשרוי לרבי אחא בר עולא לא משום דהוה כהן אלא משום דהוה לעי באורייתא. מה טעמא (דברי הימים ב לא) ויאמר לעם ליושבי ירושלים לתת מנת הכהנים ולהוים למען יחזקו בתורת ה'. רב הונא לא נסב מעשר רבי אחא לא נסב מעשר רבי חייא בר בא הורי על גרמיה לצאת לחוץ לארץ בגין דלא מיסב מעשר. שאל בר נש לרבי שמואל בר נחמן שאל לרבי יונתן מהו דנסב. אמר לו סב ומה דנפל לשבטך נפל לך. רבי ינאי מפקד לקריבוי כד תהיווין חכרין ארע לא תחכרון אלא מן דחלונייא: ואף על גב דאת אמר אין נותנין מעשר לכהונה מודה

שאין מוציאין שלו מידו מה טעמא (במדבר יח) כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם והרמותם ממנו את תרומת ה' מעשר מן המעשר. מאת בני ישראל את מוציא ואין את מוציא ממכירי כהונה ולוייה. ואתייא כיי דאמר רבי לעזר כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר. מאת בני ישאל את מוציא ואין את מוציא מן הגוי. רבי אבהו אמר איתפלגון רבי יהושע בן חנניה ורבי לעזר בן עזריה. רבי יהושע בן חנניה אמר אין נותנין מעשר לכהונה ורבי לעזר בן עזריה אמר נותנין מעשר לכהונה. מתיב רבי יהושע בן חנניה לרבי לעזר בן עזריה והא כתיב (שם) ואכלתם אותו בכל מקום בא ואוכלו עמו בקבר. אמר ליה מהו בכל מקום בעזרה. אמר ליה והא כתיב (שם) אתם וביתכם ואשה נכנסת לעזרה. רבי בא הוה משתעי ההן עובדא רבי לעזר בן עזריה הוה יליף מיסב מעשרא דחדא גינה והיה לאותה גינה שני פתחים אחד למקום טומאה ואחד פתוח למקום טהרה. נפק רבי עקיבה לגביה אמר ליה

דף לא,ב פרק ה הלכה ג גמרא פתח ההן וסתום ההן. אין אתא אמור לי' בא בדרך הזה אמר ליה אין שלח תלמידיה אמור ליה (במדבר יח) אתם כתיב. שמע רבי לעזר בן עזריה אמר מרצעה דעקיבה בן יוסף בא לכאן. באותה שעה החזיר ר' לעזר בן עזריה כל המעשרות שנטל. אמר רבי יצחק בר לעזר בשרותא בעיא מוליי סבא דקיסה מיניה וביה כל גומרה דלא כויה בשעתה לא כויה: הכל מודין בפת ושמן שהוא צריך לבער ביין ובתבלין שהוא כמבוער מה פליגין בתבשיל בית שמאי אומרים צריך לבער ובית הלל אומרים אינו צריך לבער. מה טעמא דבית שמאי וצרת הכסף בלבד בידך. מה טעמא דבית הלל אפילו מחללו מהו מועיל:

דף לא,ב פרק ה הלכה ד משנה אמר רבי יהודה בראשונה היו שולחין אצל בעלי בתים שבמדינות מהרו והתקינו פירותיכם עד שלא תגיע שעת הביעור עד שבא רבי עקיבה ולימד שכל הפירות עד שלא באו לעונת המעשרות פטורים מן הביעור. מי שהיו פירותיו רחוקים ממנו צריך לקרות להן שם. מעשה ברבן גמליאל והזקנים שהיו באים בספינה אמר רבן גמליאל עישור שאני עתיד למוד נתון ליהושע ומקומו מושכר לו. עישור אחר שאני עתיד למוד נתון לעקיבה שיזכה בו לעניים ומקומו מושכר לו. אמר רבי יהושע עישור שאני עתיד למוד נתון לאלעזר בן עזריה ומקומו מושכר לו ונתקבלו זה מזה שכר:

דף לא,ב פרק ה הלכה ד גמרא ולא טבל הוא. רבי הילא בשם שמואל זאת אומרת שהטבל קרוי קודש. אמר רבי יודה מעשה ברבן גמליאל והזקנים שהיו יושבין על מעלות האולם בהר הבית והיה יוחנן הכהן הסופר הלז יושב לפניהם אמרו לו צא וכתוב אחינו בני גלילא עילאה בני גלילא ארעיתא שלמכון יסגא מודענא לכון דמטא זמן ביעורא תפקון מעשריא מן מעטני זיתאי. לאחנא בני דרומא עילאה ובני דרומא ארעיתא מודענא לכון דמטא זמן ביעורא תפקון מעשריא מעמרי שיבליא. לאחנא בני גלותא דבבל וגני גלותא דמדי ובני גלותא דיון ושאר כל גלוותהון דישראל שלמכון יסגא מודענא לכון דאימריא רכיכין וגוזליא דקיקין ושפר באנפיי ובאנפי חביריי מוספא על שתא דא תלתין יומין: הדא אמרה שאין נותנין מעשר לכהונה. שנייא היא שהיה רבי יהושע בן חנניה תמן. אמר רבי חנניה הדא אמרה

דף לב,א פרק ה הלכה ד גמרא שהיה רבן גמליאל צריך לזכות. א"ר יהושע בפירות מחוברין לקרקע אילו קופתו של רבן גמליאל נתונה לתוך ביתו של רבי יהושע ואומר יזכה למעשר שבה כלום עשה עד שיסיים: רבי רדיפה אמר איתפלגון רבי ירמיה ורבי

יוסי חד אמר הראוי ליטול זכה וחרנא אמר הראוי ליתן זכה. מ"ד הראוי ליטול זכה כל שכן ראוי ליתן. ומאן דאמר הראוי ליתן הא ליטול לא. הא מתני' פליגא על מ"ד הראוי ליטול זכה. דתמן תנינן האומר תן גט זה לאשתי שכן ראוי הוא לקבל גט בתו ושחר שיחרור זה לעבדי שכן הוא ראוי לקבל שטר שיחרורו. ותנינן התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה להחזיר יחזיר והעבד ראוי להוליך את הגט. פתר לה לצדדין היא [מתניתא] מתניתא פליגא על מאן דאמר הראוי ליתן זכה דתנינן תמן עישור אחר שאני עתיד למוד נתון לעקיבה בן יוסף כדי שיזכה בו לעניים ומושכר לו מקומו ורבי עקיבה ראוי הוא ליטול. פתר לה עד שלא העשיר. ואפילו תימר משהעשיר תפתר שהיה פרנס ויד הפרנס כיד העני. מילתיה דרבי יהושע בן לוי אמר בבעל הבית עשיר נחלקו אבל בבעל הבית עני מאחר שהוא ראוי ליטול זכה:

דף לב,א פרק ה הלכה ה משנה במנחה ביום טוב היו מתודין. כיצד היה הוידוי (דברים כו) בערתי הקודש מן הבית זה מעשר שני ונטע רבעי. ונתתי ללוי זה מעשר לוי. וגם נתתיו זה תרומה ותרומת מעשר. לגר ליתום ולאלמנה זה מעשר עני. הלקט והשכחה והפיאה אף על פי שאין מעכבים את הוידוי. מן הביתז ו חלה. ככל מצותך אשר צויתני הא אם הקדים מעשר שני לראשון אינו יכול להתודות. לא עברתי ממצותיך לא הפרשתי ממין על שאינו מינו לא מן התלוש על המחובר ולא מן המחובר על התלוש לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש. ולא שכחתי מלברכך ומלהזכיר שמך עליו. לא אכלתי באוני ממנו הא אם אכלו באנינות אינו

דף לב,ב פרק ה הלכה ה משנה יכול להתודות. ולא בערתי ממנו בטמא האם אם הפרישו בטומאה אינו יכול להתודות. ולא נתתי ממנו למת לא לקחתי ממנו ארון ותכריכין למת. ולא נתתים לאוננים אחרים. שמעתי בקול ה' אלהי הבאתיו לבית הבחירה. עשיתי ככל אשר ציויתני שמחתי ושימחתי בו. השקיפה ממעון קדשך מן השמים עשינו מה שגזרתה עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו. השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל בבנים ובבנות. ואת האדמה אשר נתת לנו בטל וברוחות ובמטר ובוולדות בהמה. אשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש כדי שתתן טעם בפירות. מיכן אמרו שישראל וממזרים מתוודין אבל לא גרים ולא עבדים משוחררים שאין להן חלק בארץ. רבי מאיר אומר אף לא כהנים ולוים שלא נטלו חלק בארץ. רבי יוסי אומר יש להם ערי מגרש. יוחנן כהן גדול העביר הודיית המעשר. אף הוא ביטל את המעוררין ואת הנוקפין. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים. ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמאי:

דף לב,ב פרק ה הלכה ה גמרא ויתודה ביום טוב ראשון של פסח כדי שיהא לו מה לוכל ברגל. ויתודה בשחרית עד כאן מצוה הוא לוכל. תני והביכורים. מאן תנא ביכורים רבנין. מא לא תני ביכורים רבי שמעון דתנינן וחייבים בביעור ורבי שמעון פוטר. נתתיו ללוי מכאן שאין נותנין מעשר לכהונה: אמר רבי יונה זאת אומרת נשרף טיבלו אינו יכול להתוודות. אית תניי תני כל המצות שבתורה מעכבות. ואית תניי תני כל המצות שבפרשה מעכבות. רבי אחא בר פפא בעי קומי רבי זעירא אפילו הקדים תפילה של ראש לתפילה של יד. אמר ליה אוף אנא סבר כן. אמר רבי יוסי בי רבי בון צריך לומר חלה על כל תרומה על הכל לה' זה שם המיוחד. מנין שלא עשה ולא כלום עד שישייר מקצת תלמוד לומר מראשית ולא כל ראשית: מניין שהוא עובר בעשה רבי לעזר בשם ר' סימיי

לא נתתי ממנו למת מה אנן קיימין אם להביא לו ארון ותכריכין דבר שהוא אסור לחי. לחי הוא אסור לא כל שכן למת. אלא איזהו דבר שהוא מותר לחי ואסור למת הוי אומר זו סיכה. רבי הונא בר אחא בשם ר' אלכסנדרא בוא וראה כמה גדול כוחן של עושי מצוה **דף לג,א פרק ה הלכה ה גמרא** שכל השקפה שבתורה ארורה וזה בלשון ברכה. אמר רבי יוסי בן חנינא ולא עוד אלא שכתוב בו היום הזה. תניי יומא. רבי יודה בן פזי פתח בה (תהילים עא) אבוא בגבורות ה' אלהים. כתיב (זכריה יד) אלה שני בני היצהר העומדים על אדון כל הארץ. רבי אבהו אמר אתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר אלו שהן באין מכח המצות ומעשים טובים לפני הקב"ה. רב הוה ליה כיתן ולקת. שאל לרבי חייא רובא מהו מיכוס צפר ומגבלא אדמיה בזרע כיתן. א"ל נבלה. ולמה לא אמר ליה טריפה בגין דרבי מאיר דרבי מאיר אמר טריפה חייבת בכיסוי. לא כן אמר רבי אמי משם רבי שמעון בן לקיש משעלו מן הגולה לא לקת פשתן ולא החמיץ יין ונתנו עיניהם בזכות רבי חייא הגדול ובניו. ורב כהדא (ישעיהו מו) שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה. רבי אבהו אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר שכל באי עולם באין בצדקה ואלו באין זרוע וחרנא אמר שכל טובות ונחמות הבאות לעולם בזכותן והן אינן נהנין מהן כלום כגון מר זוטרא דמצלי על חרונין ומתעני ועל נפשיה לא מתעני: תני למחלוקת ניתנו דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר לבית דירה ניתנו. אתיא דרבי יודה כרבי יוסי ודרבי מאיר כדעתיה. דתנינן מעלות היו שכר ללוים דברי רבי יודה. רבי יוסי אומר לא היו מעלות להם שכר: רבי ירמיה רבי חייא בשם רבי שמעון בן לקיש מתניתא משנחשדו להיות נותנין מעשר לכהונה. הדא מסייעא לרבי יוחנן בחדא ופליגא עלוי בחדא. פליגא עלוי דתנינן וכן בת כהן ללוי לא תאכל בתרומה ולא במעשר. ניחא בתרומה לא תאכל במעשר מה נפשך כהנת היא תאכל לוייה היא תאכל. רבי אילא בשם רבי יוחנן כמאן דאמר אין נותנין מעשר לכהונה.

דף לג,ב פרק ה הלכה ה גמרא הוי הוא אומר נותנין מעשר לכהונה. מסייעא ליה דו אמר כולן לשבח דאמר רבי יוחנן יוחנן כהן גדול שלח ובדק בכל ערי ישראל ומצאן שלא היו מפרישין אלא תרומה גדולה בלבד אבל מעשר ראשון ומעשר שני מהן היו מפרישין ומהן לא היו מפרישין. אמר הואיל ומעשר ראשון במיתה ומעשר שניב עון טבל יהא אדם קורא שם לתרומה ולתרומת מעשר ונותנו לכהן ומעשר שני מחללו על המעות והשאר מעשר עני שהמוציא מחבירו עליו הראייה. ויתודה. אמר רבי הילא כעס הוא לפני המקום מי שהוא אומר עשיתי ולא עשה. מעתה מי שהוא מפריש מתודה מי שהוא אינו מפריש לא יתודה. כהדא דתני עד השקיפה היו אומרין בקול נמוך מכאן ואילך היו אומרין בקול גבוה: את המעוררין. אותן שהיו אומרין (תהילים מד) עורה למה תישן ה' הקיצה ואל תזנח לנצח. וכי יש שינה לפני המקום והלא כבר נאמר (תהילים קכא) הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל ומה ת"ל (תהילים עח) ויקץ כישן ה' אלא כביכול כאלו לפניו שינה בשעה שישראל בצרה ואומות העולם ברווחה וכן הוא אומר (איוב יז) ובהמרותם תלן עיני: את הנוקפין. אותן שהיו מכין על גבי עגן בין קרניו. אמר להן יוחנן כהן גדול עד מתי אתם מאכילים את המזבח טרפות ועמד ועשה להם טבעות. רבי בא בשם רבי יהודה טבעות עשה להם טבעות רחבות מלמטן וצרות מלמעלן: עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים עד תחילת ימיו: ובימיו אין אדם צריך לשאול על הדמאי שהעמיד זוגות. מילתיה דרבי יהושע בן לוי אמרה מהן לגנאי ומהן לשבח. דאמר רבי יוסי בשם

רבי תנחום בר חייא. רבי חזקיה רבי לעזר בי רבי יוסי רבי תנחום בר חייא בשם רבי יהושע בן לוי בראשונה היה מעשר נעשה לשלשה חלקים שליש למכירי כהונה ולויים ושליש לאוצר ושליש לעניים ולחבירים שהיו בירושלים. אמר רבי יוסי בי רבי בון מן דהוה סליק למדין בירושלים עד דתלת איגרין הוה יהב מדידיה מכאן ואילך משל אוצר. משבא אלעזר בן פחורה ויהודה בן פתורה היו נוטלין אותן בזרוע והיה ספיקן בידן למחות ולא מיחה. והעביר הודיית מעשר וזו לגנאי: את המעוררין לשבח ואת הנוקפין לשבח. עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים עד תחילת ימיו. רבי חסידא שאל לרבי חזקיה לא מסתברא עד סוף ימיו. אמר ליה אוף אנא סבר כן. דמאי רבי יוסי בשם רבי אבהו. רבי חזקיה בשם רבי יודה בן פזי דמאי דמי תיקן. דמאי לא תיקן:

מסכת חלה פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה חמשה דברים חייבין בחלה החיטים והשעורין והכוסמין ושיבולת שועל והשיפון הרי אלו חייבין בחלה. ומצטרפין זה עם זה ואסורים בחדש מלפני הפסח ומלקצור מלפני העומר ואם השרישו קודם לעומר העומר מתירן ואם לאו אסורין עד הבא העומר הבא:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא חמשה דברים חייבין בחלה כו' כתי' (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. יכול יהו כל הדברים חייבין בחלה ת"ל מלחם ולא כל לחם אם מלחם ולא כל לחם. אין לי אלא חטין ושעורין בלבד. כוסמין שבולת שועל ושיפון מניין ת"ל (שם) ראשית עריסותיכם תריבה וריבה הכל: רבי יוסי בשם ר"ש תני ר' ישמעאל בן רבי יונה רבי זעירא ר"ש בן לקיש בשם רבי ישמעאל א"ר מנא אזלית לקיסרין ושמעית ר'

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא אחווה ור' זעירא. ואבא הוה אמר ליה בשם רבי ישמעאל אומר נאמר לחם בפסח ונאמר לחם בחלה. מה לחם שנאמר בפסח דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ. אף לחם שנאמר בחלה דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ. ובדקו ומצאו שאין לך בא לידי מצה וחמץ אלא חמשת המינים בלבד. ושאר כלה דברים אינן באין לידי מצה וחמץ אלא לידי סירחון. תני א"ר יוחנן בן נורי קרמית חייבת בחלה. ריב"נ אמר באה היא לידי מצה וחמץ. ורבנין אמרי אינה באה לידי מצה וחמץ. ויבדקוה. על עיקר בדיקתה הן חלוקין. ריב"נ אמר בדקוה ומצאוה שהיא באה לידי מצה וחמץ. ורבנין אמרי בדקוה ולא מצאו אותו שהיא באה לידי מצה וחמץ. תמן תנינן תפוח שריסקו ונתנו לתוך העיסה וחימיצה הרי זו אסורה. תני רבי יוסי אומר מותר. רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינא מה פליגין במחמץ במימיו אבל במחמץ בגופו דברי הכל מותר. ר' יוסי כדעתי' דו אמר תמן אין תבשילו תבשיל ברור. וכן הוא אומר הכא אין חימוצו חימוץ ברור. וכמה דאת אמר אין לך בא לידי מצה וחמץ אלא חמשת המינין בלבד ודכוות' אין לך מגרר עם כולן אלא חיטים ושעורים בלבד. רבי הילא בשם ר"ש בן לקיש לא שנינו

אלא העושה עיסה מן החיטים ומן האורז ואינו נגרר אלא עם החיטין בלבד: מהו שיהו חייבים על קלי שלו משום חדש. א"ר זעירא כתיב (ויקרא כג) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו את שחייבים על לחם שלו משום חדש חייבין על קלי שמום משום חדש. את שאין חייבים על לחם שלו משום חדש אין חייבים על קלי שלו משום חדש: רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא עירב ארבעת קבין בפני עצמן וחימצן וד' קבין בפני עצמן ועירבן הרי בשעת חיובן לבא לידי מצה וחמץ. אתייא דרבי יונה כרבי ירמיה ודרבי יוסי כרבי זעירא. אתיא דרבי יונה כרבי ירמיה. כמה דרבי ירמיה אמר עד שיהא קרוי לחם. כך ר' יונה אמר עד שיהא קרוי לחם. דרבי יוסי כר"ז כמה דר"ז אמר מינו קרוי לחם כן רבי יוסי אמר מינו קרוי לחם. אתיא דרבי יוסי כרבי הילא אע"ג דו פליג עלוי. רבי שמואל בר נחמן שמע כולהון מן אהן קרייא

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא (ישעיהו כח) ושם חיטה שורה ושעורה נסמן וכוסמת גבולתו. ושם חיטה אלו החיטים שורה זו שבולת שועל ולמה נקרה שמה שורה שהיא עשויה כשורה. שעורה אלו השעורים. נסמן זה השיפון. וכוסמת זה הכוסמין. גבולתו לחם. עד כאן גבולו של לחם ולמידין מן הקבלה. א"ר סימון מן מה דכתיב (שם) ויסרו למשפט אלהיו יורנו כמי שהוא דבר תורה. א"ר סימון אילין נשייא דאמרין לא ניעול בגינן לכנישתא אין חמי לי' מילף מילף הוא. לא עבדין טבאות אלא ויסרו למשפט אלהיו יורנו: ר' יודא בר פזי בשם ר' יונתן דר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא דתני ר' <יוחנן> ישמעאל בנו של ר"י ב"ב אומר יכול מביא מן הכוסמין ושבולת שועל והשיפון. ודין הוא ומה אם החטים שכשרו לשאר כל המנחו' לא כשרו למנחת העומר. כוסמין ושבולת שועל והשיפון שלא כשרו לשאר כל המנחות אינו דין שלא יכשרו למנחת העומר. השעורי' יוכיחו שלא כשרו לשאר כל המנחות וכשרו למנחת העומר. לא אם אמרת בשעורין שמנחת סוטה באה מהן. תאמר בכוסמין ושבולת שועל ושיפון שאין מנחת סוטה באה מהן. יצאו החיטים מן הכתוב. וכוסמין ושבולת שועל והשיפון מק"ו. א"ר יוסי מי סבור סבר רבי יהודא בן פזי שמנחת העומר באה מן הכוסמין ושבולת שועל והשיפון אילו מן דאמר תאנים שחורות עלי שמא אינו מותר בלבנות אלא שחורות אמר לבנות לא אמר. והכא שעורה אביב אמר שבולת שועל אביב לא אמר.

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא ברם כרבנין ג' מינין הן השיפון מין כוסמין שבולת שועל מין שעורין. רבנן דקיסרין בעין מה תנינן ה' מינים לא חמשה דברים שני דברים מין א' ושני דברים מין אחד. תמן תנינן איזו מין במינו החיטים אין מצטרפין עם הכל אלא עם הכוסמין. השעורין מצטרפין עם הכל חוץ מן החיטים. ר' יוסי אמר ליה סתם. ר' יונה בשם ר' יוחנן תמן בנשוך וכאן בבלול. תני ר' חייא כן וכולן שבללן תבואה קמחים ובציקות מצטרפות. עירס ראשי עיסות. א"ר יוסי וההן נשוך לאו כמעורס הוא. את אמר אינו מצטרף והכא אינו מצטרף. מהו שילקו על חתן דבר תורה. ר' יונה בשם שמואל רבי יוסי רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש אין לוקין על חלתן דבר תורה א"ר יעקב בר אחא ר"ש בן לקיש כדעתיה דאיתפלגון הפיגול והנותר ששחקן רבי יוחנן אמר לא ביטלו זה את זה ור"ש בן לקיש אמר ביטלו זה את זה. א"ר יוסי ולא דמיין תמן אמר זה אסור וזה אסור. ברם הכא שני דברים רבים על א' ומבטלין אותו. וכבר ביטלו עד שלא נעשו איסור. אילו <אמר> [אחד] עשה חמש עיסיות מחמשה מינין ועירבו ואמר רבי שמעון בן לקיש אין לוקין על חלתן דבר תורה יאות: הלל הזקן היה כורך שלשתן

כאחת. א"ר יוחנן חלוקין על הלל הזקן והא ר' יוחנן כורך מצה ומרור. כאן בשעת המקדש כאן שלא בשעת המקדש ואפילו תימר כאן וכאן בשעת המקדש שני דברים רבים על אחד ומבטלין אותו. רבי יוסי בשם רבי אלעזר כשם שאין האיסורין מבטלין זה את זה כך אין המצות מבטלות זו

דף ג,א פרק א הלכה א גמרא את זו: רבי יהושע דרומיא בעי עשה עיסה מחמשת המינין וחזר ועשה חמש עיסיות ממין א' ועירבו. חיטים שבו מהו שיבטלו חיטים שבו ושעורין שבו מהו שיבטלו שעורין שבו. א"ר חייא בר אדא לא כן אמר רבי יוסי שני דברים רבים על אחד ומבטלין אותו. לא צורכה דלא עשה חמש עיסיות מחמשה מינים ועירבן וחזר ועשה חמש עיסיות מחמשה ולא עירבן. חיטין שכן מהו שיבטלו חיטים שכן ושעורי' שכן מהו שיבטלו שעורים שכן: ואסורין בחדש מלפני הפסח. אית תניי תני מלפני הפסח ואית תניי תני מלפני העומ'. מ"ד מלפני הפסח מסייע לר' יוחנן מ"ד מלפני העומר מסייע לחזקיה דא"ר יונה בשם חזקיה בשעת הקרבן הקרבן מתיר שלא בשע' הקרבן היום מתיר. ר' יוסי בשם חזקי' בשעת הקרבן הקרבן מתיר. מודה חזקיה שלא בשעת הקרבן היום מתיר. ר' יוחנן אמר בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת הקרבן היום מתיר א"ר הילא טעמא דרבי יוחנן (ויקרא טו) עד עצם היום הזה מלמד שהיום מתיר. יכול אפי' בשעת הקרבן ת"ל (שם) עד הביאכם את הקרבן אלהיכם יכול הבאה ממש ת"ל עד עצם היום הזה. הא כיצד טול מבנתיים זמן הבאה. מודה ר' יוחנן באיסור שהוא אסור. איסורו מהו רבי ירמיה אמר איסורו דבר תורה רבי יונה ורבי יוסי תרוויהון אמרין איסורו מדבריהן. א"ר יוסי מיליהון דרבנן מסייעין לן

דף ג,ב פרק א הלכה א גמרא דתנינן תמן אין מביאין מנחות ובכורי' ומנחת בהמה קודם לעומר. ואם הביא פסול. ואמר רבי יהושע דרומיא רבי יונה רבי אימי בשם רבי יוחנן לא שנו אלא שלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר הא ששה עשר עבר והביא כשר. אין תימר איסורו ד"ת היא לא שנייא. היא שלשה עשר היא ארבעה עשר היא חמשה עשר היא ששה עשר עבר והביא פסול. ועוד מן הדא דא"ר זעירא <על ידי> [עלי'] דרב בר <בי> דעתון דבנוי דרבי חייא <בר> רבה הוא סבר כוותהון אין תימר איסורו ד"ת רב בר דעתיה דרבי יוחנן [הוא]: והתנינן משחרב ב"ה התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור. אין תימר איסורו ד"ת ניחא אין תימר איסורו מדבריהן יש תקנה אחר התקנה. א"ר יוסי בי רבי בון מפני

דף ד,א פרק א הלכה א גמרא הרחוקין. רבי ירמיה בשם רבי חייא בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת הקרבן היום מתיר. אמר רבי הונא מתניתא דחזקיה פליגא עלוי. עד עצם היום הזה מלמד שהיום מתיר. יכול אפילו בשעת הקרבן ת"ל עד הביאכם את קרבן אליהם. והתנינן משחרב בית המקדש התקין ר"י [ב"ז] שיהא יום הנף כולו אסור. א"ר יונה איתתבת קומי רבי ירמיה ואמר אין יסבור רבי חזקיה כרבי יודא דרבי יהודא אמר והלא מן התורה אסור. תמן חשין לצומא רבא תרין יומין. אמר לון רב חסדא למה אתם מכניסין עצמכם למספק הזה המרובה חזקה שאין ב"ד מתעצלין. בר אבוי דשמואל בר רב יצחק חש על גרמיה וצם תרין יומין איפסק <ברובה> [כרוכה] ודמך: אם השרישו קודם לעומר העומר מתיר. רבי יונה אמר קודם להבאה רבי יוסי אמר קודם לקצירה. אמר רבי יונה הבאה מתרת להבאה קצירה מתרת לקצירה. א"ר יוסי קצירה מתרת הבאה וקצירה

לפום כן רבי יוסי חווי בה קצר לרבים ונטמא חזר היחיד לאסורו. רבי יונה אמר קודם לקצירה. רבי יוסי אמר
דף ד,ב פרק א הלכה א גמרא קודם להבאה. א"ר יונה מילתיה דכהנא מסייע לי. דהנא אמר (ויקרא ג) ואם תקריב מנחת ביכורים לה' זו ביכירה האחרת לא ביכירה. הגע עצמך אפילו עשבים אפי' השרשה העומר בא ומתיר ולא קודם לקצירה אנן קיימין ועוד מן הדא דתני המנכש בשלשה עשר ונתלש הקלח בידו הרי זה שותלו במקום הטינא אבל לא במקום הגריד. הרי יש כאן שלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר ומקצת היום ככולו. אמר רבי יוסי מילתיה דרבי אבינא מסייע לי דאמר ר' אבינא תיפתר כהדא מתניתא במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה בארבעה עשר. אבל במקום שנהגו לעשות מלאכה בארבעה עשר לא בתלוש שמא במחובר. אשכח תני מקום שנהגו לעשות מלאכה בתלוש עושין אפילו במחובר: ואם לאו אסורים עד שיבא עומר הבא: רבי לעזר שאל מהו שיביא העומר מהן אפשר לומר חדש וישן אין תורמין ומעשרין מזה ע"ז ואת אמר הכן. התיבון הרי שאר המינין הרי הן תלוין בעומר. ואין העומר בא מהן. לא אם אמרת בשאר המינין שלא כשרו למנחת העומר תאמר בשעורין שכשרו
דף ה,א פרק א הלכה א גמרא למנחת העומר. חברייא בשם רבי לעזר ראשית קצירך ולא סוף קצירך רבי זעירה בשם רבי אלעזר ביכורין אין אלו ביכורין. מה נפק מביניהון. עבר והביא על דעתהון דחברייא פסול על דעתיה דר"ז כשר: דברי חכמים רבי יוסי בי רבי בון רבי חייא בשם רבין בר חייה והן שהביאו שליש לפני ר"ה אבל אם הביאו שליש לאחר ר"ה העומר בא מהן:
דף ה,א פרק א הלכה ב משנה האוכל מהן כזית מצה בפסח יצא ידי חובתו. כזית חמץ חייב בהיכרת. נתערב אחד מהן בכל המינין הרי זה עובר בפסח הנודר מן הפת ומן התבואה אסור בהן דברי ר"מ וחכמים אומרים הנודר מן הדגן אינו אסור אלא מהן וחייבים בחלה ובמעשרות:
דף ה,א פרק א הלכה ב גמרא אמר רבי יעקב בר זבדי זאת אומרת שלוקין על חלתן דבר תורה. רבי ירמיה בשם רבי חייא בר ווא תיפתר שאכל כזית מזה וכזית מזה. אמר רבי יוסי אפי' תימר כזית מכולהן. שנייא היא שכולהן לשם חמץ. מחלפא שיטתי' דרבי יוסי. תמן הוא אומר שני דברים רבין על א' ומבטלין אותו וכא הוא אמר הכין. א"ר יוסי ב"ר בון כיני מתניתא אי
דף ה,ב פרק א הלכה ב גמרא כזית מזה וכזית מצה. האם הנודר מן הפת ומן התבואה אסור בכל כרבנן. רבי חייא בשם רבי יוחנן כיני מתניתא הנודר מן הדגן אינו אסור אלא מהם מה נן קיימין אם באומר פת תורה מעתה אף האומר תבואת תורה יהא אסור בכל דכתיב ותבואת הכרם. אי באומר פת סתם אין לך קרוי פת סתם אלא חיטין ושעורין בלבד. אמר רבי יוסה קיימתיה במקום שאוכלין פת כל אין לך קרוי פת סתם אלא חמשת המינים בלבד:
דף ה,ב פרק א הלכה ג משנה אלו חייבין בחלה ופטורין מן המעשרות הלקט והשכחה והפאה וההבקר ומעשר ראשון שנטלה תרומתו ומע"ש והקדש שנפדו ומותר העומר ותבוא' שלא הביאה שליש רבי לעזר אומר תבואה שלא הביאה שליש פטורה מן החלה: אלו חייבי' במעשרות ופטורין מן החלה. האורז והדוחן והפרגין והשומשמין והקטניות

ופחות מחמשת רבעים בתבוא' הסופגנין והדובשנין והאיסריטין וחלת המשרת והמדומע פטורין מן החלה:

דף ה,ב פרק א הלכה ג גמרא רבי הושעיה שאל לכהנא מניין שהן חייבין בחלה ופטורין מן המעשרות. א"ל לא תימר לי תרימו וכן תרימו. חזר ואמר מארבע עשרה. מה ארבע עשרה חייבין בחלה ופטורים מן המעשרות אף אילו חייבין בחלה ופטורין מן המעשרות. רבי יוחנן בשם רבי ינאי זה אחד משלשה מקריות שהן מחוורין בתורה (דברים טו) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך. מה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו יצא הבקר שידך וידו שווין בו היא לקט היא שכחה היא פאה היא הבקר: מעשר ראשון שנטלה תרומתו. ומכיון שנטלה תרומתו לאו כחולין הוא. תיפתר שהקדימו בשיבולין דאמר רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשיבולין פטור

דף ו,א פרק א הלכה ג גמרא מתרומה גדולה א"ר יוסי כתיב (במדבר יח) את כל חלבו את מקדשו ממנו. לא חלבו וחלב חבירו. א"ר יוסי כתיב (שם) והרמותם ממנו את תרומת ה' מעשר מן המעשר ולא תרומה ומעשר מן המעשר. בשמירה ואח"כ הפריש תרומת מעשר שבו. אבל אם הפריש תרומת מעשר ואח"כ מירחו לא בדא. כשהפריש ממנו עליו אבל אם הפריש ממקום אחר עליו לא בדא: מע"ש והקדש שנפדו: רבי זעירא רבי יוסי רבי חא בר עוקבא רבי הלל בן הליס מטא בה בשם רבי יודה דמן הדא מעשר שני שהקדימו בשביבלין פטור מתרומה גדולה. רבי יונה בעי כמ"ד אינו כנכסיו ברם כמ"ד כנכסיו הוא חייב. א"ל אוף אנא סבר כן הוי מע"ש הואיל וכל עמא מודיי שהוא כנכסיו חייב הוי פליגי היא. מ"ד חייב אפילו תרומה שבו חייבת. ומ"ד פטור אפילו חולין שבו פטורין. מאן דאמר חייב עשאו תרומת מעשר על מקום אחר מה את עביד לה בגדיש שנדמע בעיסה שנדמעה. ר' יוחנן אמר אנא בעיתה. ר' יאשיה אמר אנא בעיתה. מה בין גדיש שנדמע לעיסה שנדמעה. גדיש שנדמע את אמר חייב עיסה שנדמעה את אמר פטורה. רבי תנחומא בשם רבי

דף ו,ב פרק א הלכה ג גמרא חונא גדיש שנדמע עד שלא נדמע עבר והפריש ממנו תרומ' אינה תרומה. עיסה שנדמעה עד שלא נדמעה עבר והפריש ממנה חלה אינה חלה דתנינן תמן המפריש חלה קמח אינה חלה וגזל ביד כהן: ומותר העומר: מתני' דלא כר"ע דר"ע מחייב בחלה ובמעשרות: ותבואה שלא הביאה שליש: מה טעמא דרבנין נאמר לחם בפסח ונאמר לחם בחלה מה לחם הנאמר בפסח דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ אף לחם שנאמר בחלה דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ. מ"ט דרבי לעזר (במדבר יח) כתרומת גורן כן תרימו אותה. מה תרומת גורן מפירות שהביאו שליש אף זו מפירות שהביאו שליש. ולית לי' לרבי לעזר לחם לחם. אשכח תני בשם רבי לעזר אינה חייבת בחלה ואין אדם יוצא בה י"ח בפסח. מהו שחייבי' על לחם שלו משום חדש א"ר יודן כתיב (ויקרא כג) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו. את שחייבי' על קלי שלו משום חדש חייבים על לחם שלו משום חדש את שאין חייבין על קלי שלום משום חדש אין חייבין על לחם שלו משום חדש. א"ר זעירא כתיב (דברים יד) עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שאינו נזרע ומצמיח יצא פחות משליש שאם נזרע אינו מצמיח. פשיטא על דרבנין בההן פחות משליש שאינו נגרר לעניין המעשרות. רבי חייא בר יוסף שאל על דעתיה דרבי לעזר מהו שיהא נגרר לעניין חלה כעיסת האורז. שמואל בר אבא בעי אי זה חדש וישן

שבחלה. שתי שדות אחת הביאה שליש ואחת פחות משליש לחלה את למעשרות שתים. אחת
דף ז,א פרק א הלכה ג גמרא פחות משליש ואחת עשבים לחלה שתים ולמעשרות אחת. אחת הביאה שליש ואחת עשבים בין לחלה בין למעשרות שתים. בנתיים מהו רבי יונה בשם ר"ש בן לקיש בנתיים כבראשונה רבי יוסי בשם ר"ש בן לקיש בנתיים כבאחרונה איזו בנתיים העושה עיסה מן הטבל חלה חייבת בתרומה ותרומה חייבת בחלה. מנין שהחלה חייבת בתרומה רבי יצחק בשם רבי שמואל בר מרתא בשם רב (במדבר טו) חלה תרימו תרומה מחלה תרימו תרומה מניין שהתרומה חייבת בחלה מן קושוי פתרין הדין קרייא מאותה שכתוב בה ראשית תרימו חלה: הסופגנין טריקט'. הדובשנין מלי גאלה. והאיסקריטין חליטין דשוק וחלת מסרה חליטין דמיי. רבי יוחנן אמר טריקטא חייבת בחלה ואומר עליו המוציא לחם מן הארץ. ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. ר"ש בן לקיש אמר טריקטא אינה חייבת בחלה ואין אומרין עליו המוציא לחם מן הארץ ואין אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח. רבי יוסי אמר תרתיי ר' יוחנן אמר טריקטא חייבת בחלה ואומר עליה המוציא לחם מן הארץ ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ר"ש בן לקיש אמר טריקטא אינה חייבת בחלה ואינו אומר עליה המוציא לחם מן הארץ ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. רבי יוסי אמר חורי <רבי יוסי אמר> רבי יוחנן [אמר] כל שהאור מהלך תחתיו חייב בחלה ואומר עליו המוציא לחם מן הארץ ויוצא בו ידי חובתו בפסח רבי שמעון [בן לקיש] אמר כל שהאור מהלך תחתיו אינו חייב בחל' ואין אומרין עליו המוציא לחם מן הארץ ואין אדם יוצא בו י"ח בפסח. א"ל ר' יוחנן ובלבד ע"י משקה. מתני' פליגי על ר' יוחנן הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין וחלת
דף ז,ב פרק א הלכה ג גמרא המשרת והמדומע פטורה מן החלה. פתר לה בסופגנין שנעשו באור. ואין יוצאין בסופגנין שנעשו בחמה. יוצאין בסופגנין שנעשו באור. ולית הדא פליגא על ר"ש בן לקיש. פתר לה כשהיה האור מהלך מן הצד מיליהון דרבנין פליגין. כהנא שאל לשמואל לא מסתברא בההן מדומע. דתנינן הכא שרובה תרומה תרומה. א"ל אוף אנא סבר כן. אלא כד תיסוק לארעא דישראל את שאל לה. כד סלק להכא שמע רבי יסא בשם רבי יוחנן אפילו סאה אחת שנפלה על תשעים ותשע חולין. א"ר אבהו כד משיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן הסאה פוטרת את הכל. אמר ליה וכי עיגול בעיגולין דבר ברי שהתרומה עולה בידו ואת אמרת דבר קל הוא אף הכא קל הוא ויתביניה שנייא הא בעיגולין שכבר בטלו. רבי יונה ורבי יוסי תריהון בשם רבי זעירא אפילו חיטין בחיטין טוחן ומתיר: פחות מחמשת רבעים בתבואה. א"ר <אבינא> [אבונא] הדא אמרה כשהיו פחות מחמשת רבעים. אבל אם היו חמשת רבעים מצומצמין לא בדא. ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' אבונא לא על הדא אתאמרת. אלא על הדא דאמר ר' יוחנן מדומע פטור מן החלה. ספק מדומע והנאכל משום דימוע חייב בחלה עליה. ר' יוסי בי רבי בון בשם רבי אבונא הדא דאיתמר כשהיו יותר מחמשת רבעים אבל אם היו חמשת רבעים מצומצמין פטורה מן החלה:
דף ז,ב פרק א הלכה ד משנה עיסה שתחילתה סופגנים וסופה סופגנים פטורה מן החלה. תחילתה עיסה וסופה סופגנין תחילת' סופגנין וסופה עיסה חייבת בחלה. וכן הקנובקאות חייבות המעיסה ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין. החליטה ב"ש מחייבין וב"ה פוטרין חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו פטור למכור בשוק חייב:

דף ח,א פרק א הלכה ד גמרא <הדא> [חדא] איתא שאלת לרבי מנא בגין דאנא בעייא למיעבד אצוותי אטרי מהו דינסבנה ותהא פטורה מן החלה. אמר לה למה לא. אתא שאיל לאבוי. אמר ליה אסור שמא תימלך לעשותה עיסה: וכן <הקנוקעות> [הקנובקאות] חייבות. ריב"ל [אמר שלא] תאמר הואיל והוא עתיד להחזירה לסולתה תהא פטורה מן החלה. אמר ר' בא בר זבדא עיסה <מברין> [מכרין] חייבת בחלה. שלא תאמר הואיל הואיל והוא עתיד להחזירה לסולתה תהא פטורה מן החלה. רב אמר עיסת כותח חייבת בחלה. אמר ר' בון שמא תימלך לעשותה חררה לבנה. אמר ר' מנא צריכין אנו מכרזין באילין דעבדין עביצין דייאון עבדון לון פחות מכשיעור דאינון סברן שהיא פטורה והיא חייבת: תני רבי ישמעאל בי ר' יוסי אמר משום אביו אי זו היא המעיסה הנותן חמין לתוך קמח. חליטה קמח לתוך חמין. איתה חמי נחלטה כל צורכה ב"ש מחייבין. לא נחלטה כל צורכה ב"ש פוטרין. ר' יוסי ר' יסא בשם חזקיה בשם רבי חייה בשם רבי הושעיא שני תלמידים שנו אותה. רבי אימי בשם רבי יוחנן על הדבר הזה הלכתי אצל ר' הושעיא רובא לקיסרין ואמר לי שני תלמידים שנו אותה. וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא הנאפה בתנור חייב. באילפס ובקדירה פטור. אי זהו חלוט ברור. א"ר זעירא כל שהאור מהלך תחתיו. אמר רבי יוסי אפי' האור מהלך תחתיו מכיון שהוא עתיד לעשותו בצק חייב בחלה. קמח קלי שעשאו בצק חייב בחלה. רבי יוסי בשם רבי יוחנן והוא שאפיין. חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו פטור דכתיב ראשית עריסותיכם ולא של הקדש. למכור בשוק חייב. לא בדעתו הדבר תלוי. בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא הלקוחות ונטבלו מיד:

דף ח,ב פרק א הלכה ה משנה נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה ונשים שנתנו לנחתום לעשות להם שאור אם אין בשל אחת מהן כשיעור פטורה מן החלה: עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלין ממנה חייבת בחלה ומערבין בה ומשתתפין בה ומברכין עליה ומזמנין עליה ונעשית בי"ט ויוצא בה אדם י"ח בפסח. ואם אין הרועים אוכלין ממנה אינה חייבת בחלה ואין מערבין בה ואין משתתפין בה ואין מברכין עליה ואין מזמנין עליה ואינה נעשית בי"ט ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. בין כך ובין כך מטמא טומאת אוכלין:

דף ח,ב פרק א הלכה ה גמרא הממריח כריו של חבירו שלא מדעתו רבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש. ר' יוחנן אמר נטבל ר"ש בן לקיש אמר לא נטבל. מתיב ר' יוחנן לר"ש בן לקיש. והתנינן וכן נשים שנתנו לנחתום לעשות להן שאור אם אין בשל אחת מהן כשיעור פטורה מן החלה. ואין בשל כולהן כשיעור. א"ל שנייא היא שכן העושה עיסה על מנת לחלקה בצק פטורה מן החלה. א"ל והתנינן נחתום שעשה שאור לחלק חייב בחלה. א"ל לא תתיביני נחתום. נחתום לא בדעתו הדבר תלוי. בדעת הלקוחות הדבר תלוי שמא ימצא לקוחות והוא חוזר ועושה אותה עיסה. א"ל והתנינן חורי הנמלים שלנו בצד הערימה חייבת הרי אילו חייבין. הא בצד ערימה פטורה פטורין. א"ר יונה אמר לו ר' יוסי ר' אבהו בשם רבי יוחנן משום יאוש שמואל בר אבא אמר והן שגדלו שבלים. מתיב ר"ש בן לקיש לרבי יוחנן והתנינן הקדישן עד שלא נגמר וגמרן הגיזבר ואחר כך פדיין פטורין. הרי גזבר כאחד הוא ואת אמרת מה שעשה עשוי. א"ל תיפתר כמאן דאמר גיזבר כבעלים. ודלא כרבי יוסי דרבי יוסי אמר הוא גיזבר הוא אחר. ר' חנניה חברון דרבנין בעי ואפילו יש בשל אחת מהן כשיעור יעשה כדבר שלא נגמרה מלאכתן ויהא

פטור מן החלה. דא"ר יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה רבי זעירא בשם רבי לעזר אף במה שבלגין לא נטבל. מפני שהוא עתיד להחזיר לדבר שלא נגמרה מלאכתו: איזהו עיסת כלבים. ר' שמעון בן לקיש אמר כל שעירב בה מורסן. מתניתא אמר בזמן שהרועין אוכלין ממנה. פעמים שאין הרועים אוכלים ממנה. רבי יוחנן אמר כל שעשה כעבין ותני כן עשאן כעבין חייבת עשאה לימודין פטורה. רבי בא בשם שמואל רבי אמי בשם רבי חייה

דף ט,א פרק א הלכה ה גמרא רובא אפילו עשה קלוסקין והא תנינן אם אין הרועין אוכלין ממנה. תיפתר שעשאה משעה ראשונה שלא יאכלו הרועים ממנה: ונעשית ביו"ט. מתני' דר' שמעון בן אלעזר דתני אין עושין מי"ט למוצאי י"ט. והתני ממלאה עשה קדירה בשר אע"פ שאינו אוכל ממנה אלא חתיכה אחת. קומקום חמין אע"פ שאינו שותה ממנו אלא כוס אחד. אבל לאופות אותה אינה אופה אלא צורכה. דתני ר' שמעון בן אלעזר אומר ממלאכה היא אשה את התנור פת מפני שהפת יפה בשעה שהתנור מלא: תני מצה גזולה אסור לברך עליה. א"ר הושעיא על שם (תהילים י) ובוצע ברך ניאץ ה'. א"ר יונה הדא דתימא בתחילה אבל בסוף לא דמים הוא חייב לו. רבי יונה אמר אין עבירה מצוה. רבי יוסי אמר אין מצוה עבירה. א"ר הילא אלה המצות אם עשיתן כמצותן הן מצות ואם לאו אינן מצות:

דף ט,א פרק א הלכה ו משנה החלה והתרומה חייבין עליה מיתה וחומש ואסורה לזרים והן ניכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים <ורגלים> והערב שמש ואינן ניטלין מן הטהור על הטמא אלא מן המוקף ומן הדבר הגמור. האומר כל גורני

דף ט,ב פרק א הלכה ו משנה תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום עד שישייר מקצת:

דף ט,ב פרק א הלכה ו גמרא רבי יודה בר פזי רבי חנין בשם רבי שמואל בר רב יצחק חלה חולין הוא הייתי אומר מותר לגלגל בהן. לפום כן צריך מימר החלה והתרומה חייבים עליהן מיתה וחומש. עשר מצות אדם עושה עד שלא יאכל פרוסה. משום לא תחרוש. בל תזרע. בל תחסום. לקט. שכחה. ופיאה. תרומה. ומע"ר. ומע"ש. וחלה. רבי יצחק בידו אתי מיסב לידוי הוא פשט עשרתי אצבעתיה ואמר הרי קיי מתי עשר מצות: חלה על הכל. תרומה על הכל. תרומה לה' זה שם המיוחד. מניין שלא עשה כלום עד שישייר מקצת ת"ל מראשית ולא כל ראשית:

מסכת חלה פרק ב

דף י,א פרק ב הלכה א משנה פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבין בחלה. יצאו מיכן לשם רבי ליעזר מחייב ור"ע פוטר. עפר ח"ל שבא בספינה לארץ חייב במעשרות ובשביעית. אמר רבי יהוד' אימתי בזמן שהספינה גוששת. עיסה שנילושה במי פירות חייבת בחלה ונאכלת בידים מסואבות. האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה מפני שהיא יכולה לכסות את עצמה אבל לא <את> האיש:

דף י,א פרק ב הלכה א גמרא פירות חוצה לארץ כו'. כתיב (במדבר טו) אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. שמה אתם חייבין. אין אתם חייבין חוץ לארץ. תני זו דברי רבי

מאיר. אבל דברי רבי יהודה פירות ח"ל שנכנסו לארץ ר"א פוטר ור"ע מחייב. מה טעמו דר"א לחם הארץ. לא לחם ח"ל. מ"ט דר"ע אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. שמה אתם חייבין בין בפירות הארץ בין בפירות חוץ לארץ. מה מקיים ר"א טעמא דר"ע אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. חברייא בשם ר' לעזר ר' בא בשם ר' לעזר. ר' הילא בשם ר' שמעון בן לקיש כך משיב ר"ע את ר' ליעזר אין את מודי לי בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומצאו קמחין וסלתות שהן חייבין בחלה. ולאו גידולי פטור הן והוא מקבל מיניה. א"ר יוסי תמיהני איך ר"ע מותיב את ר' ליעזר והוא מקבל מיניה. תמן עד שלא נכנסו לה למפריעה ירשו דא"ר הונא בשם

דף י,ב פרק ב הלכה א גמרא רבי שמואל בר נחמן לזרעך אתן אין כתיב כאן אלא לזרעך נתתי כבר נתתי. מה מקיים ר"ע טעמא דר' ליעזר להט הארץ בספינה שנכנסה לארץ. אם קירמו פניה מן החוט ולפנים חייבת. מן החוט ולחוץ פטורה. על דעתיה דר"ע היא ספינתה היא עיסת הגוי היא הכנסתן שהכל הולך אחר קרימה בתנור. מודין חכמים לר"ע בהכנסתן לארץ שהכל הולך אחר קרימה בתנור. מן מה דר"ע מתיב לר' ליעזר והוא מקבל מינה: ר' יונה בעא קומי ר' ירמיה בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומצא קמה לחה מהו שתהא אסורה משום חדש. א"ל למה לא. עד כדון לחה אפילו יבישה. א"ל אפילו יבישה אפי' קצורה. מעתה אפילו חיטין בעלייה. כך אני אומר לא יאכלו ישראל מצה בלילי הפסח. א"ר יונה מן דנפקות תהית דלא אמרת ליה. שנייא היא שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה. על דעתי' דרבי יונה דו אמר מצות עשה דוחה בלא תעשה אע"פ שאינה כתובה בצידה ניחא. על דעתיה דרבי יוסי דו אמר אין מצות עשה דוחה למצות בלא תעשה אלא אם כן היתה כתובה בצידה. מה שיהיו תגרי גוים מוכרין להם וכרבי ישמעאל. דרבי ישמעאל אמר כל ביאות שנאמרו בתורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו שבע שכיבשו ושבע

דף יא,א פרק ב הלכה א גמרא שחילקו. התיב רבי בון בר כהנא והכתיב (יהושוע ב) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח. לא בששה עשר. התיב ר' לעזר בי רבי יוסי קומי ר' יוסי והכתיב (במדבר לג) ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים. לא בחמשה עשר יצאו מיכן. ושם ר' אליעזר מחייב ור' עקיבה פוטר א"ר ליעזר מן אתריה ורבי עקיבה מן אתריה. ר' ליעזר מן אתריה מ"ט דר' ליעזר לחם הארץ בכל מקום שהוא. ר' עקיבה מן אתריה מ"ט דר' עקיבה אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. שמה אתם חייבין ואין אתם חייבין חוץ לארץ. רבנין דקיסרין בשם רבי חנינה

דף יא,ב פרק ב הלכה א גמרא במחלוקת כל מקום אשר תדרך כף רגלכם בו לכם יהיה. אין בכלל אלא מה שבפרט וכרבי יודה. מתיבין לרבי יודה אם בספרי ארץ ישראל והכתיב מהמדבר והלבנון הזה ועד הנהר הגדול נהר פרת כל ארץ החתים ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם. אלא אם אינו ענין לספרי ארץ ישראל תניהו ענין לספרי ח"ל. מעתה מה שהיה דוד הולך ומכבש בארם נהרים ובארם צובה יהו חייבין בחלה. שנייא היא שהיה דוד מניח ספרי ארץ ישראל ומכבש ספרי ח"ל. הוי בעיי מימר מה דאמר תמן חייב אוף הכא חייב. מה דאמר תמן פטור אוף הכא פטור. אפילו כמאן דאמר תמן פטור הכא חייב. כיון שנכנסו ישראל נתחייבו. כתיב (מלכים ב יד) הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערבה כדבר ה' אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה

בן אמתי הנביא אשר מגת החפר. רבי חנניה ורבי מנא חד אמר כל מה שכיבש יהושע כיבש זה. וחרנה אמר יותר ממה שכיבש יהושע כיבש זה.

דף יב,א פרק ב הלכה א גמרא תנא רבי סידור מסייע לרבי מנא ימים קלים עשו ישראל באותה הארץ. עפר חוץ לארץ שבא לסוריא נעשה כסוריא. יצא משם לכאן נתחייב. אמר רבי יודה אימתי בזמן שהספינה גוששת. א"ר חגיי רבי יודה כדעתיה דרבי יודה פוטר במים לפי שאין בהן ממש. א"ר אבין לא מסתברא דלא מחלפא שיטתיה לא הית' <את> הספינה גוששת כמו שהספינ' גוששת לא היתה ספינה גוששת מעשרותיה מהלכת תורמין ממנה על עציץ שאין נקוב ומעציץ שאין נקוב עליה כהדא דתני עציץ שאינו נקוב מעשרותיו מהלכה ותרומתו אינה מדמעת ואין חייבין עליו חומש. רבי הילא בשם ר' לעזר הקונה עציץ נקוב בסוריא אף על פי שלא קנה עפר שתחתיו וקרקע שעל גביו קנה לחייבו למעשרות ולשביעית אפילו נתון על גבי שתי יתידות אף רבי יודה מודי בה. מה בינו לבין הספינה. ספינה עולה ויורדת וזה במקומו הוא: רבי יוסי בי רבי חנינה אמר דרבי אלעזר בן יהודה איש בירתותא היא דתנינן תמן רבי לעזר בן יהודה איש בירתותא אומר משם רבי יהושע פסל את כולה. ורבי עקיבה אומר משמו לא פסל אלא מקום מגעו. רבי שמעון בן לקיש אמר מה פליגין כשהוכשרה ואחר כך נילושה שמי פירות מחוורין להכשיר. אבל אם נילושה ואח"כ הוכשרה אין מי פירות מחוורין להכשיר. רבי חייה בשם רבי יוחנן דברי הכל היא. אף על גב דרבי עקיבה אמר תמן אין מי פירות מחוורין לטומאה מודי הוא הכא שמי פירות מחוורין לחלה. רבי בא

דף יב,ב פרק ב הלכה א גמרא רבי חייה בשם רבי יהושע בן לוי אין לך מחוור אלא שבעת המשקין בלבד. רבי יוסי בעי מה איתאמרת לחלה לטומאה. אין תימר לחלה כ"ש לטומאה. אין תימ' לטומאה הא לחלה לא. רבי יונה כדעתיה דרבי יונה תני דרבי שמעון בן יוחי רבי יהושע בן לוי תני דרבי שמעון בן יוחי דתני רבי שמעון בן יוחי רבי טרפון אומר נאמר כאן חלה. ונאמר להלן (ויקרא ח) חלת לחם שמן. מה חלה שנאמר להלן עשויה בשמן. אף חלה שנאמר כאן עשויה בשמן. ושמן אחד משבעת המשקין הוא. רבי יוסי בשם רבי שבתי רבי חייא בשם רבי שמעון בן לקיש לחלה ולנטילת ידים אדם מהלך ארבעת מילין. ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה הדא דתימר לפניו אבל לאחריו אין מטריחין עליו. שומרי גנות ופרדיסין מה את עבד לון כלפניהן כלאחריהן. נישמעינה מן הדא האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה. והדא אשה לא בתוך ביתה יושבת ותימר אין מטריחין עליה. והכא אין מטריחין עליו. תני המים שלפני המזון רשות ושל אחר המזון חובה. אלא שבראשונים נוטל ומפסיק ובשניים נוטל ואינו מפסיק. מהו מפסיק. ר' יעקב בר אחא אמר נוטל ושונה. ר' יעקב בר רב יצחק בעי נוטל ושונה ואת אמרת רשות אין דבעי מימר ארבעת מילין ואת אמרת רשות. אמר רבי יעקב בר אידי על הראשונים נאכל בשר חזיר. ועלה שניים יצאת אשה מביתה. ויש אומרים שנהרגו עליה שלש נפשות. הדא אמרה עגבות אין בהן משום ערוה. הדא דאת אמר לברכה. אבל להביט אפילו כל שהוא אסור. כהדא דתני המסתכל בעקיבה של אשה כמסתכל בבית הרחם. והמסתכל בבית הרחם כילו בא עליה. שמואל אמר קול באשה ערוה מה טעם (ירמיהו ג) והיה מקול זנותה ותחנף הארץ וגומר. רב הונא אמר עומד הוא אדם על הצואה ומתפלל ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. ישב ולא קינח אסור. א"ר מנא אף על גב דלא אמר ר' יוסי הדא

מילתא אמר דכוותה דרב הונא אמר עומד הוא אדם על גבי צואה ומתפלל ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. ישב ולא קינח הרי בשרו נוגע בצואה:

דף יג,א פרק ב הלכה ב משנה מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה יעשנה קבין ואל יעשנה בטומאה. ורבי עקיבה אומר יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבין שכשם שהוא קורא לטהורה כך הוא קורא לטמאה. לזו קורא חלה בשם ולזו קורא חלה בשם. אבל קביין אין להן חלה בשם. העושה עיסתו קבין ונגעו זה בזה פטורין מן החלה עד שישוכו. רבי אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה:

דף יג,א פרק ב הלכה ב גמרא מה פחות מארבעת מיל יעשנה בטהרה. ארבעת מיל יעשנה קבין. אי ארבעת מיל יעשנה בטהרה יותר מארבעת מיל יעשנה קבין. נשמעינ' מן הדא דא"ר חייא בר ווא כגון קיסרין. וקסרין לאו ארבעת מילין היא. הדא אמרה ארבעת מיל יעשנה בטהרה יותר מארבעת מיל יעשנה קבין. ר' אמי הורי בכפר שמי לעשות עיסה גדולה בטומאה. והלא אין שם ארבעת מילין. מכיון דנהרא מפסיק כמי שיש שם ארבעת מיל. מתנית' דר"ע דר"ע אמר יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבין. עיסה גדולה היתה נוח היה לו להלך כמה ולא לעשותה קבין. מחלפה שיטתיה דר"ע תמן הוא אמר נוטל מקב חלה וכא הוא אמר הכין. תמן לשעבר ברם הכא לכתחילה: רבי יונה רבי חייה בשם רבי יוחנן רבי יוסי רבי אימי בשם רבי יוחנן והן שנשכו. אית תניי תני הסל מצטרף ואין התנור מצרף. ואית תניי תני התנור מצרף ואין הסל מצרף. אמר רבי יוחנן איתיתיה מדחילפיי נשכו כאן וכאן מצרף. לא נשכו כאן וכאן אינו מצרף. מתניתא כגון אילין ריפת' דבבל:

דף יג,א פרק ב הלכה ג משנה המפריש חלתו קמח אינה חלה וגזל ביד כהן. העיסה עצמה חייבת בחלה. והקמח אם יש בו כשיעור חייבת בחלה ואסורה לזרים דברי רבי יהושע. אמרו לו מעשה וקפשה זקן זר אמר להן אף הוא קילקל לעצמו ותיקן לאחר. חמשת רבעים קמח חייבין בחלה הן [ושאורן] וסובן ומורסנן חמשת רבעים חייבין. ניטל מורסנן מתוכן וחזר לתוכן הרי אילו פטורין. שיער החלה אחד מעשרים וארבעה. העושה עיסה לעצמו והעושה למשתה בנו אחד מעשרים וארבע'. נחתום שהוא עושה למכור לשוק וכן האשה שהיא עושה למכור בשוק אחד מארבעי' ושמונה. ניטמאת עיסתה שוגגת או אנוסה אחד מארבעים ושמונה. ניטמאת מזידה אחד מעשרים וארבעה כדי שלא יהא חוטא נשכר. רבי ליעזר אומר <מטלית> [ניטלית] מן הטהור על הטמא כיצד עיסה טהורה ועיסה טמאה נוטל כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן פחות מכביצה באמצע כדי שיטול מן המוקף. וחכמים אוסרין:

דף יג,ב פרק ב הלכה ג גמרא אמר להן אף הוא קילקל לעצמו ותיקן לאחרים. קילקל לעצמו <ואכלה> [דאכלה] ואיתענש. ותיקן לאחרים דאינון אכלין ותליי ביה. אית תניי תני תיקן לעצמו וקילקל לאחרים. תיקן לעצמו מ"מ אכלה. וקילקל לאחרים דאינון סברין מימר הוא פטור והיא חייבת. רבי אימי בשם רבי ינאי קב טיברני חייב בחלה. חד חליטר שאל לרבי יוחנן אמר איזיל עביד ארבע ופליג. ויאמר ליה תלתא ופליג. א"ר זעירא קבייא באתריהון רובעיא אזדרעון ויאמר ליה חמשה פרא ציבחר. שלא יבוא לידי ספק חיוב חלה. א"ר יוחנן דרך עיסה שנו. אמר ר"ש בן לקיש דרבן שמעון בן גמליאל היא דרשב"ג אומר לעולם אינה חייבת בחלה עד שיהא בה דגן כשיעור. תלמידוי דר' חייה רובא בר לוליתא בשם ר' יהושע בן לוי דברי הכל היא. א"ר מנא אע"ג דלא

דף יד,א פרק ב הלכה ג גמרא אמר רבי יוסי רבי הדא מילתא אמר דכוותה דאמר רבי יוחנן דרך עיסה שנו. וכאן מכיון שניטל מורסנן וחזר לתוכן אין זה דרך עיסה: תני א"ר יודה מפני מה אמרו בעל הבית אחד מעשרים וארבעה. ונחתום אחד מארבעים ושמונה. אלא שהנחתום עינו יפה בעיסתו ובעל הבית רעה בעיסתו. וחכמים אומרים לא משם הוא זה ולא מטעם זה. אלא (במדבר יח) ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן עשה שיתנו לכהן בכהונתו. אלא שהנחתום עיסתו מרובה ויש בה כדי מתנה לכהן ובעלה בית עיסתו מעוטה ואין בה כדי מתנה לכהן. והתנינן העושה עיסה לעצמו והעושה למשתה בנו אחד מעשרים וארבעה שלא תחלוק לעיסת בעל הבית. והתנינן וכן האשה שהיא עושה למכור בשוק אחד מארבעי' ושמונה בשעה שהיא עושה לביתה עינה רעה בעיסתה. בשעה שהיא עושה למכור בשוק עינה יפה בעיסתה. אמר רבי מתניתא בלימודת להיות מפרשת אחד מארבעים ושמונה. אבל בלימודת להיות מפרשת אחד מעשרים וארבעה ניתני כדיש לא יהא החוטא נשכר: ואין הבית מצטרף. דבר שהוא מקפיד על תערובתו אין הבית מצטרף ושאין מקפיד על תערובתו הבית מצטרף.

דף יד,ב פרק ב הלכה ג גמרא עיסה טמאה עיסה טהורה עשו כדבר שהוא מקפיד על תערובתו <ועיסתה חלה> [ועיסה תחלה]. אבל בעיסה שניה אין לשני מגע אצל הטבל. תני רבי לעאיי אמ' משום ר' ליעזר תורמין מן הטהור על הטמא בלח. כיצד כבש זיתין בטומאה והוא מבקש לתורמן בטהרה מביא משפך שאין בפיו כביצה וממלא אותו זתים ונותנו על פי חבית ונמצא תורם מן המוקף. למה לי פחות מכביצה אפילו כביצה. ולא פירורין אינון. שלא לטמאות זיתים הרבה. אמרו לו אין לך קרוי לח אלא יין ושמן בלבד. היך עבידא קורה אחת לשתי בורות. שתי קורות לבור אחד. מכיון שנטמא מקצתו אין כולו טמא. רבי הילא בשם רבי יסא תיפתר שהיה בדעתו לעשותו תפיסה אחת ונמלך ועשאן שתי תפיסות. א"ר יוסי בי ר' בון הדא דתימר כשניטמא <בששילה> [מששילה] ומשקיפה שכבר נראה לתורמן בטהרה. אבל אם ניטמא עד שלא שילה ועד שלא קיפה לא בדא. רבי טבי רבי יאשיה בשם רבי ינאי הלכה כר' <לעזר> [ליעזר]. רבי יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה [הלכה] כר' ליעזר. רבי הונא בשם רבי חנינא אין הלכה כר' ליעזר. רבי יוסי בי ר' בון רב יהודה בשם שמואל אין הלכה כר' ליעזר. אתא עובדא קומיה ולא הורי אמר תרתיי כל קבל תרי אינון. אמר ליה והא רבי יצחק בר נחמן <מודי> [מורי]. אפילו כן לא הורי:

מסכת חלה פרק ג

דף יד,ב פרק ג הלכה א משנה אוכלין עראי מן העיסה עד שתגלגל בחיטי' ותטמטם בשעורי'. גילגלה בחטים ויטמטמה בשעורין האוכל ממנה חייב מיתה. כיון שהיא נותנת את המים מגבהת חלתה ובלבד שיהא שם חמשת רבעים קמח:

דף יד,ב פרק ג הלכה א גמרא אוכלין עראי מן העיסה כו'. אמר ר' חגיי לא שנו אלא עראי אבל קבע

דף טו,א פרק ג הלכה א גמרא אסור. מפני שהוא מערים לפוטרה מן החלה. א"ר יוסי אי מן הדא לית שמע מינה כלום שאפילו שהוא נוטל ממנה שתים שלש מקרצות מכיון שהוא עתיד להחזירו לדבר שלא נגמרה מלאכתו מותר. דא"ר יוסי בשם ר' זעירא בשם רבי ליעזר אף מה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו לדבר שלא נגמרה מלאכתו. והדא אמרה מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה מפני שאינו יכול. הא אם היה יכול לא בדא. הדא אמרה שאסור לאדם לעשות עיסתו קבין. ושאר כל הדברים את מהלך בהן אחר הטימטום. עשה עיסה מן החטים ומן האורז אחר מי את מהלך אחר הגילגול או אחר הטימטום. תני רבי הושעיה חלה כמין גבלול. משתגלגל בחיטים ותטמטם בשעורים. ר' לעזר בשם ר' הושעיה משתעשה גבלולין גבלולין. מה ופליג. כאן להלכה. כאן לדבר תורה. תני רבי יהודה בן בתירה אומר משתעשה מקרצות מקרצות. מה טעמא דרבי יודה בן בתירה (במדבר טו) כתרומת גורן כן תרימו אותה. מה תרומת גורן ניטלת מן הגמור אף זו ניטלת מן הגמור. מעתה לכשתאפה. ר' מתניה לא הוקשה לתרומת הגורן אלא

דף טו,ב פרק ג הלכה א גמרא למלאכת העירוס בלבד: ר' יוסי בשם ר"ש בן לקיש דרבי עקיבה היא. דתנינן תמן הנוטל חלה מן הקב רבי עקיבה אומר חלה וחכמים אומרים אינה חלה. כלום א"ר עקיבה אלא לשעבר שמא בתחילה. והכא בתחילה נן קיימין. ר' יונה ר' חייה בשם ר"ש בן לקיש ירדו לה בשיטת ר"ע. א"ר יוחנן דברי הכל היא. כיון שהיא נותנת את המים זו היא ראשית עריסותיכם. דתני מעשר טבל שנתערב בחולין אוסר כל שהוא. אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון. ואם לאו רבי לעזר בן ערך אומר יקרא שם לתרומת מעשר שבו ויעלה באחת ומאה. רבי יעקב גבולייא בשם ר' חנינה הלכה כר"א בן ערך. א"ר יוחנן ממה שלימדו את הכהנות הדא אמרה אין הלכה כר' לעזר בן ערך. מה למדו את הכהונותה רי זה חלה על העיסה הזאת ועל שאור המתערב בה ועלה קמח שנשתייר בה ועל הקרץ שניתן תחתיה לכשתעלה כולה גוש אחד הוקדש זה שבידי לשם חלה חוץ מן הטמא שבה. ואמר הוא והטמא שבה. ויעלה באחד ומאה. רבי יונה אמר רבי שמואל קפודקיא וחד מן רבנין חד אמר כאן בשיש בו כדי להעלות. וכאן בשאין בה כדי להעלות [וחרנא אמר] מכיון שהוא זקוק להעלות כמי שיש לו פרנסה ממקום אחר. א"ר יוסי נראין דברים בערבי

דף טז,א פרק ג הלכה א גמרא שבתות שזה מביאה וזה מביאה כמפריש מחיוב על חיוב. אבל בחול תקנו בחלה שתהא ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף שמא מפטור על החיוב. אמר ר' יונה לא מסתברא דלא בחול. אבל בערב שבת צריכה לומר היא והטמא שבה למה עד שלא תעשה גוש אחד היא ניטלת לשום חלה משתעשה גוש אחד היא קדישה לשם חלה. אם אומר את חוץ מן הטמא שבה נמצא טבל טמא מעורב בחלה. מתוך שאת אומר היא והטמא שבה חולין טמאין הן לא מוטב להפריש מפטור על חיוב. ולא יהא טבל טמא מעורב בחלה. א"ר שמואל בר אבדומא ולא למפריעו היא קדישה מכיון שהיא קדישה

דף טז,ב פרק ג הלכה א גמרא למפריעה כמפרש' מחיוב על חיוב למה לי. ובלבד שלא יהא שם חמשת רבעים קמח. אמר רבי מתניתא קודם עד שלא למדו את הכהנות:

דף טז,ב פרק ג הלכה ב משנה נדמעה עיסתה עד שלא גילגילה פטור' שהמדומע פטור ומשגלגלה חייבת. נולד לה ספק טומאה עד שלא גילגילה תיעשה בטומאה. ומשגילגלה תיעשה בטהרה:

דף טז,ב פרק ג הלכה ב גמרא א"ר יונה תרתין מילין תני ר' חייא רוב' ואינון פליגין חדא על חדא טבל מנינו בחולין וכל הספק פוסל את התרומה ופוסל את החולין מלעשות תרומה. וקשיא אם טבל <ממנו> [מנינו] בחולין למה לי פוסל את [התרום' ואת] החולין מלעשותן תרומה והא מנינו <בתרומה> [בחולין]. א"ר יונה אוף אנן תנינן תרתיהון. טבל מינו בחולין. דתנינן תמן אוכל מעשר שהוכשר במשקה ונגע בו טבול יום או ידים מסואבין מפרישין ממנו תרומת מעשר בטהרה מפני שהוא שלישי. הדא אמרה שהטבל מנינו בחולין. וכל הספק פוסל את התרומה ופוסל את החולין מלעשותן תרומה. דתנינן תמן נולד לה ספק עד שלא גילגלה תיעשה בטומאה. משגילגלה תיעשה בטהרה. אמר רב ששת דרבי עקיבה היא דרבי עקיבה אמר יעשנה בטומאה ולא יעשנה קבין. אמר רבי זעירא דברי הכל היא יעשנה קבין בספיקן. התיב רבי חייה בי רבי בון קומי רבי זעירא והתני אף בשאר המינין

דף יז,א פרק ג הלכה ב גמרא כן. אית לך מימר יעשנה קבין בספיקן. רבי זבידא אמר אנא בעיתה. רבי יוסי בשם רבי הילא בדין היה שיטמא אדם טבלו דבר תורה דכתיב (במדבר יח) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי. תרומה צריכה שימור אין הטבל צירכה שימור. מה אני מקיים (שם) ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן. עשה שינתן לו לאהרן הכהן בכהונתו. וכאן הואיל ואין את יכול ליתנו לכהן בכהונתו רשאי את לטמותו:

דף יז,א פרק ג הלכה ג משנה הקדישה עיסתה עד שלא גילגילה ופדייתה חייבת. הקדישתה עד שלא גילגילה וגילגלה הגיזבר ואח"כ פדיתה פטורה שבשעת חובתה היתה פטורה. כיוצא בו המקדיש פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות ופדיין חייבין ומשבאו לעונת המעשרות ופדאן חייבין. הקדישן עד שלא נגמרו גמרן הגזבר ואח"כ פדיין פטורין שבשעת חובתן היו פטורין:

דף יז,א פרק ג הלכה ג גמרא ולמה תנינתא תרי זימנין. רבי חונא רבי חייא רבי יהושע בן לוי בשם ר' פדיה אחת למירוח ואחת לשליש. רבי יוסי אמר רבי בא וחבריא. חברייא אמרין אחת למירוח ואחת לשליש. רבי בא מפרש לחלה למירוח ופיאה לשליש.

ומתניתא דרבי עקיבה היא דרבי עקיבה אמר אחר שליש האחרון את מהלך. דאיתפלגון שדה שהביא' שליש לפני גוי ולקחה ישראל רבי עקיבה אומר התוספות פטור וחכמים אומרים התוספות חייוב. מיי כדון. תיפתר או כרבי עקיבה במחלוקת או כדברי הכל בקוצר מיד:

דף יז,א פרק ג הלכה ד משנה נכרי שנתן לישראל עיסה לעשות לו פטורה מן החלה. נתנה לו מתנה עד שלא גילגל חייבת. ומשגילגל פטורה. העושה עיסה עם הנכרי אם אין בשל ישראל כשיעור חלה פטורה מן החלה. גר שנתגייר והיתה לו עיסה אם נעשית עד שלא נתגייר פטור ומשנתגייר חייב ואם ספק חייב. ואין חייבין עליה חומש. רבי עקיבה אומר הכל הולך אחר הקרימה דתנור:

דף יז,א פרק ג הלכה ד גמרא מה בינה לעיסת ארנונא

דף יז,ב פרק ג הלכה ד גמרא שמא אינה חייבת בחלה. תמן ברשות ישראל הוא שמא ימלך הגוי ליטלה. ברם הכא לדעתו היא תלויה. תני ר' יודה מלאי של ישראל ופועלין גוים עושין לתוכו חייב בחלה. מלאי של גוי ופועלי ישראל עושין בתוכו פטור מן החלה. אמר רבי יוסי אוף אנן [נמי] תנינן נכרי שנתן לישראל לעשות לו עיסה פטורה מן החלה. רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא ואפילו יש בשל ישראל כשיעור יעשה כקב מכאן וקב מכאן וקב הגוי באמצע אמר ליה רבי זעירא ואינו מעורב על ידי <גוים> [גידין]. תמן תנינן גר שנתגייר והיתה לו פרה נשחטת עד שלא נתגייר פטור משנתגייר חייב. ואם ספק פטור שהמוציא מחבירו עליו הראייה. תמן את אמר ספק פטור והכא את אמר ספק חייב. אמר רבי אחא איתתבת קומי רבי אמי ואמר מי יאמר לי שהוא נוטל דמיו מן השבט. רבי יעקב בר זבדי רבי חייא בשם רבי לעזר נוטל הוא דמיו מן השבט. <ויפר> [ויפריש] תמן ויטול דמיו מן השבט. א"ר יוסי חלה שהיא טבל ובעון מיתה מפריש ולא יטול דמיו מן השבט על שם המוציא מחבירו עליו הראייה. אמר רבי בון בר חייה שני גוים שעשו שני קבין וחלקו והוסיפו זה על שלו וזה על שלו חייבין שלא היתה להן
דף יח,א פרק ג הלכה ד גמרא שעת חובה ונפטרו. שני ישראלים שעשו שני קבין וחלקו והוסיפו זה על שלו וזה על שלו פטורין שכבר <היה> [היתה] להן שעת חובה ונפטרו. ישראל וגוי שעשו שני קבין וחלקו והוסיפו זה על שלו וזה על שלו. ניחא חלקו של ישראל חייב. חלקו של גוי מהו. כלום חלקו של גוי חייב לא מחמת חלקו של ישראל. חלקו של ישראל חייב וחלקו של גוי פטור: רבי עקיבה אומר הכל הולך אחר קרימה בתנור: חברייא בשם רבי לעזר מודה ר' עקיבה לחכמים בעיסת הדיוט שגילגולה טיבולה. רבי הילא בשם רבי
דף יח,ב פרק ג הלכה ד גמרא לעזר מודה רבי עקיבה לחכמים בעיסת הקדש שגילגולה פוטרה. כהנא אמר דברי ר"ע אין מירוח פוטר במקום הקדש. אמר ר' יונה הדא דכהנא פליגא על רבי לעזר. מאן דאמר גלגול פוטר המירוח פוטר. ומאן דאמר אין גילגול פוטר אין המירוח פוטר. ברם כרבנין גילגול פוטר ברשות הגוי. [ואין] המירוח פוטר ברשות הגוי. וקשיא על דרבנין גילגול פוטר ברשות הגוי אין המירוח פוטר ברשות הגוי. שנייא היא דכתיב וכל מעשר הארץ מזרע הארץ. והכא לית כתיב מלחם הארץ. מלחם ולא כל לחם: א"ר חנינא בריה דרבי הלל מן הדא דרבנין אנן ילפין דלית הדא דכהנא פליגא על רבי לעזר כמה <דרב' אמר> [דרבנין אמרי] גילגול פוטר ברשות הגוי אין המירוח פוטר ברשות הגוי. כן רבי עקיבה אומר אין גילגול פוטר ברשות הגוי ואין המירוח פוטר <במקום> [ברשות] הקדש:
דף יח,ב פרק ג הלכה ה משנה העושה עיסה מן החיטים ומן האורז אם יש בה טעם דגן חייבת ויוצא בה אדם ידי חובתו בפסח. ואם אין בה טעם דגן אינה חייבת בחלה ואין אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח. הנוטל שאור מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן לתוך עיסה שהורמה חלתה אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון ואם לאו מוציא חלה אחת על הכל. כיוצא בו זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי ניקוף. עינבי בציר עם עינבי עוללות. אם יש לו פרנסה ממקום אחר מוציא לפי חשבון. ואם לאו מוציא תרומה ותרומת מעשר לכל ושאר מעשר ומעשר שני לפי חשבון. הנוטל שאור מעיסת חיטים ונותן <עיסת> [לעיסת] האורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואם לאו פטורה מן החלה. ואם כן למה אמרו הטבל אוסר כלש הוא מין במינו ושלא במינו בנותן טעם:

דף יח,ב פרק ג הלכה ה גמרא מתניתא [דלא] כדרבן שמעון בן גמליאל דרבן שמעון בן גמליאל אומר לעולם אינה חייבת [בחלה] עד שיהא בה דגן כשיעור.

דף יט,א פרק ג הלכה ה גמרא רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש הלכה כרבן שמעון בן גמליאל א"ר הילא בין כרבנין דהכא בין כרבנין דהתם אמרין עד שיהא רובה דגן וטעמו גן. רב הונא אמר טעמה דגן אף על פי שאין רובה דגן. מתנית' פליגי על רב הונא עירב בה שאר המינין עד שיהא בה רובה דגן וטעמה דגן. פתר לה במינים אחרים. מתניתא פליגא על רבי הילא הנוטל שאור מעיסת חיטין ונותנה לתוך עיסת האורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואם לאו פטורה. בגין <נתנו> [ניתני] דבתרה הטבל <אסור> [אוסר] כל שהוא מין במינו ושלא במינו בנותן טעם. רבי יוסי הוה מסמך לרבי זעירא שמע קליה דרבי הילא יתיב מתני רבי יוחנן אמר טעמה דגן אע"פ שאין רובה דגן רבי יוסי בשם רבי יוחנן עד שיהא בה רובה דגן וטעמה דגן. אמר מחלפא היא בידיה

דף יט,ב פרק ג הלכה ה גמרא סימן הוה לן רבי יוסי כרב הונא. רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא מנחה שנתערבה בחולין קומץ ומתיר את שירים לאכילה קורא אני עליה (ויקרא ב) והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו. אמר ליה וכי טבל שנתערב בחולין קורא אני עליה (במדבר יח) ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן. אמר ליה וכי אמרית לך שאינו מוציא ממנו עליו ולא ממנו למקום אחר. אין תפשיטא לך שאינו מוציא ממנו על מקום אחר אפילו ממנו

דף כ,א פרק ג הלכה ה גמרא עליו אינו מוציא. מתני' אמרה שהוא מוציא ממנו עליו דתנינן ואם לאו יוציא חלה אחת על הכל. אמרין לית הדא דר' זעירה תתיבה על ר' בון בר חייה. מה בין המוציא ממנו עליו מה בין המוציא ממנו למקום אחר. בשעה שהוא מוציא ממנו עליו הואיל ואין אותו הטבל ראוי להיעשות תרומה כיוצא בו חולין שבו מבטלין אותו. בשעה שהוא מוציא ממנו למקום אחר הואיל ואותו הטבל יכול להעשות חולין כיוצא בו לא

דף כ,ב פרק ג הלכה ה גמרא בטל. אמר רבי יוסי הדא אמרה טבל שנתערב' בתרומה הואיל ואתו הטבל יכול להעשות בתרומה כיוצא בו לא בטל. ולית הדא דרבי בון בר חייה תתיבה על דר' זעירא. מה נפשך אם שלמעלן בטל אף שלמטן בטל אם שלמטן לא בטל אף שלמעלן לא בטל שכבר קידשתנו. ואם לאו מביא ד' רובעין ומשיך. רבי יונה בשם ר' זעירא זאת אומרת רובע שאור שנטבל במקומו טבול ד' רובעים במקום אחר.

דף כא,א פרק ג הלכה ה גמרא הדא אמרה שהנשוך תורה. א"ר אימי איתפלגון רבי יוחנן ורשב"ל. רבי יוחנן אמר הנשוך תורה. רשב"ל אמר אין הנשוך תורה. רבי חייא בר בא מחליף שמועתא. בעון קומי רבי יוסי את מה שמעת מן ר' יוחנן אמר לון אנא לא שמעית כלום אלא נפרש מיליהון דרבנין מן מליהון דתמן תנינן המכניס חלות ע"מ להפריש ונשכו ב"ש אומרים חיבור בטבול יום וב"ה אומרים אינו חיבור ארשב"ל ממה דתנינן אינו חיבור הדא אמרה שאין חייבים עליו משום טמא אוכל טהור. א"ל ר' יוחנן שנייא היא בטבול יום דכתיב ביה טהור וטמא טהור לחולין מבעוד יום ולתרומה משתחשך. הוי רבי יוחנן דו אמר דבר שאינו חיבור בטבול יום תורה הוא. דו אמר שהנשוך תורה. ור"ש בן לקיש דו אמר אינו תורה דהוא אמר אין הנשוך תורה. והתנינן ואם לאו מביא ארבעת רובעין ומשיך. אמר רב הושעיה תפתר שבא מעיסת הנשוך.

דף כא,ב פרק ג הלכה ה גמרא רבי זעירה בעי או מה פליגין רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש בנשוך מאיליו אבל אם השיכו בידו כל עמא מודיי שהנשוך תורה. אפילו תימר השיכו בידו היא המחלוקת נאמר רבי שמעון בן לקיש כדעתיה דאמר רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה טבל בטל ברוב. ר' יוסי בי רבי נהוראי אמר טבל בטל ברוב. אמר רבי יוחנן אין הטבל בטל ברוב. רבי בא בר ממל ורבי הילא אעלון עובדא קומי רבי יסא סבריין מימר שנים רבין על אחד ולא שמיעין דאמ' רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין הטבל בטל ברוב. והתנינן ואם לאו מוציא מאחד על הכל. אמר רבי יוסי כל עמא מודיי שהוא מפריש מה פליגין לחוש להפרשה שנייה. מאן דאמר טבל בטל ברוב ארימה ונפלה לאתר חורן אינו חושש להפרשה שנייה. מ"ד אין הטבל בטל ברוב ארימה ונפלה לאתר חורן חושש להפרשה שנייה: א"ר בא <מפליגין> [מה פליגין] ר' יוחנן ור"ש בן לקיש בטבל שנטבל דבר תורה. אבל בטבל שנטבל מדבריהן כל עמא מודיי שהטבל בטל ברוב. התיב ר' בא בר כהנא קומי ר' יוסי והתנינן כיוצא בו זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי ניקוף עינבי בציר שנתערבו עם עינבי עוללות. ולא טבל שנטבל מדבריהן הוא. א"ר מנא קיימתיה בשמן של זיתי מסיק שנתערב בשמן של זיתי ניקוף. מתיב ר' יוחנן לר"ש בן לקיש והתנינן נוטל אדם <כדו> [כדי] חלה מעיסה

דף כב,א פרק ג הלכה ה גמרא שלא הורמה חלתה לעשותה בטהרה להיות מפריש עליה והולך מכיון שקדש רובה לשם חלה. תבטלי ברוב. אמר ברושם תדע לך שהוא כן דתנינן תמן הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת לאיזה דבר הוא מסיים לא כדי שיבטל ברוב. א"ר יצחק בר לעזר שלא יהא או' תרומת הכרי הזה וזה בזה. חזר ר' יצחק בר לעזר ואמר לא אמרנא כלום. ולא ר' יוחנן כי אמר תרומת כרי זה וזה בזה. ר' יוחנן אמר מקום שנתרמה תרומתו של ראשון נסתיימה תרומתו של שני. לקט דלעת להיות מפריש עליה והולך הרי זה לוקט ובא ורושם עד כאן תרומה ועד כאן תרומה דברי רבי רשב"ג אומר לוקט ומחשב כמות שהוא למוד. הוון בעיי מימר מ"ד עד כאן תרומה ועד כאן תרומה טבל בטל ברוב. מאן דאמר לוקט ומחשב כמות שהוא למוד אין הטבל בטל ברוב. א"ר בא כדי שהיא זקוק ליתן לשבט ביניהן היה צריך לתרום ארבע חמש חביות מן הבור מעלה את הראשונה על פי הבור ואומר הרי זו תרומה וכן השנייה וכן השלישי דברי רשב"ג. רבי אומר מעלה כולן על פי הבור ואומר הרי אלו תרומה. הוון בעיי מימר מאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור הטבל בטל ברוב ומאן דאמר מעלה כולן

דף כב,ב פרק ג הלכה ה גמרא על פי הבור אין הטבל בטל ברוב. רבי אבהו בשם רבי יוחנן הקיף ביניהון. מאן דאמר מעלה כולן על פי הבור תורם מן המוקף ומאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור אין תורם מן המוקף. רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן מחליף מאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור תורם מן המוקף. ומאן דאמר מעלה כולן על פי הבור אין תורם מן המוקף. אמר ליה ר' זעירה ואינו מעורב ע"י גידין:

מסכת חלה פרק ד

דף כב,ב פרק ד הלכה א משנה שתי נשים שעשו שני קבין ונגעו זה בזה אפילו הן ממין אחד פטורין ובזמן שהן של אשה אחת מין במינו חייב ושלא במינו פטור. אי זהו מין במינו החיטים אינן מצטרפים עם הכל אלא עם הכוסמין. השעורין מצטרפין עם הכל חוץ מן החיטים. רבי יוחנן בן נורי אומר ושאר המינין מצטרפין זה עם זה:

דף כב,ב פרק ד הלכה א גמרא שתי נשים שעשו שני כו': א"ר יוחנן סתם אשה אחת אינה מקפדת שתים מקפידות הן. אשה אחת שהיא מקפדת עשו אותה כשתי נשים. שתי נשים שאינן מקפידות עשו אותם כאשה אחת. אם אינה מקפדת למה היא עושה אותה בשני מקומות. אמר ר' יונה בשאין לה מקום ללוש. מילתי' דרבי יונה אמר היה לה מקום היכן ללוש והיא עושה אותן בשני מקומות מפקדת היא. נקי וקיבר מקפדת היא. אמר רבי לעזר שתי דיעות עשו אותן כשתי נשים. שמואל בר אבא בעי אפילו רוצות. יש דברים שהן חיבור בחלה ואינן חיבור בטבול יום. חיבור בטבול יום ואינן חיבור בחלה. חיבור בחלה דתנינן ובזמן שהן של אשה אחת מין במינו חייב ושלא במינו פטור. ואין <חייבין> [חיבור] בטבול יום דתנינן תמן המכניס חלות על מנת להפריש ונשכו בית שמאי אומרים חיבור בטבול יום. ובית הלל אומרים אינן חיבור בטבול יום. דתנינן תמן בשר הקודש שקרם עליו הקופה. הא שאר כלה קופה חיבור ואין סופו לחתכו ואינן חייבים בחלה דא"ר יוחנן העושה עיסה על מנת לחלקה בצק פטורה מן החלה: מהו שיירתה רב הונא אמר אם אומר את השיפון מין כוסמין מצטרף עם החיטים. שיבולת שועל מין שעורין אינו מצטרף עם החיטים. שיבולת שועל מין שעורין אינו מצטרף עם החיטים. רבי יוחנן בן נורי אומר שאר המינין מצטרפין זה עם זה.

דף כג,א פרק ד הלכה א גמרא אית תניי תני כל המינין מצטרפין זה עם זה. על דעתיה דהך תנייא בריא מה בין נשוך מה בין בלול. אמר רבי יודן אבוה דרבי מתניה כשחלקן והוסיף עליהן נשוכין חייבין בלולין פטורין:

דף כג,א פרק ד הלכה ב משנה שני קבין וקב אורז וקב תרומה באמצע אינן מצטרפין. דבר שניטלה חלתו באמצע מצטרפין שכבר נתחייב בחלה. קב חדש וקב ישן שנשכו זה בזה רבי ישמעאל אומר יטול מן האמצע וחכמים אוסרין. הנוטל חלה מן הקב ר"ע אומר חלה וחכמים אומרים אינה חלה. שני קבין שניטלה חלתן של זה בפני עצמו ושל זה בפני עצמו וחזר ועשאן עיסה אחת ר"ע פוטר וחכמים מחייבין נמצא אומר חומרו <קלו> [קולו]:

דף כג,א פרק ד הלכה ב גמרא ניתני אורז ולא ניתני תרומה. אילו תנינן אורז ולא תנינן תרומה הוינן אמרין אורז על ידי שאינו ממינו אינו מצטרף. תרומה על ידי שהיא ממינה מצטרף הוי צורכה מיתני תרומה. או אילו תנינן תרומה ולא תנינן אורז הוינן אמרין. תרומה על ידי שהיא אינה נגררת אינה מצטרפת. אורז על ידי שהוא נגרר מצטרף הוי צורכה מיתני

דף כג,ב פרק ד הלכה ב גמרא אורז וצורכה מיתני תרומה. קב אורז אינו מצטרף. קב מדומע אינו מצטרף. קב תרומה אינו מצטרף. קב הגוי אינו מצרף. קב מין <אחד> [אחר] מצרף. קב אשה אחרת מצרף. קב חדש מצרף. קב דבר שניטלה חלתו מן האמצע מצטרף. ור' בון בר חייא בעי קב חלה מהו שיצרף. תני רבי חלפתא בן שאול קב הקדש מרצף. קב חלה אינו מצרף. מה בין הקדש ומה בין חלה. הקדש ראוי לפדותו ולחייבו. חלה אינה ראוי לפדותה ולחייבה: חצי קב חטים וחצי קב שעורין וחצי קב כוסמין נוטל

מן הכוסמין לפי מה שהן. קב חטים וקב שעורין וכב כוסמין תורם מכל אחד ואחד לפי מה שהוא. לא אמר אלא קב חיטין קב שעורין קב כוסמין. הא קב חטים וקב כוסמין מאמצע לא בדא. רבי בון בר חייא א"ר חנינ' חברון דרבנין בעי מה בין כוסמין באמצע מה בין שעורין באמצע. רבי כהן בשם רבנין דקיסרין אין הכוסמין מצטרפין עם החיטים מפני שהוא במינו אלא שהו' מדמה לו מכיון שהוא רחוק ממנו אינו מדמ' לו. ר' יונה בעי אף לעניין מעש' בהמה כן כמה דתימר תמן היו לו חמש חיוב בכפר חנניא וחמש חיוב בכפר בנותני וחמש פטור בציפורין. כמה דתימר תמן דבר

דף כד,א פרק ד הלכה ב גמרא שניטלה חלתו מאמצע מצרף אוף הכא כן. אין תימר שנייה היא חלה שהיא כנשוך וההן ששה עשר מיל לא כנשוך הוא. מצינו חלה מהלכה לא מצינו מעשר בהמ' מהלכה: יאות א"ר ישמעאל כוסמין וחיטין שני מינים הן. ע"י שהוא מדמה לו את או' מצרף. חדש וישן לא כ"ש. א"ר הילא טעמ' דרבנן כוסמין וחיטין שני מינין ואין בני אדם טועין לומר שתורמין ומעשרין מזה על זה. חדש וישן מין אחד הוא אם את אומר כן אף הוא סבר לומר שתורמין ומעשרין מזה על זה: אחד הוא אם את אומר כן אף האו סבר לומר שתורמין ומעשרין מזה על זה: רבי עקיבה מדמה לה לפירות שלא נגמרו מלאכתן. עבר והפריש מהן תרומה הרי זו תרומה. ורבנין מדמין לה לתבואה שלא הביאה שליש. עבר והפריש ממנה חלה אינ' חלה. חזרו לו' אינן דומין לא לפירות שלא נגמר' מלאכתן ולא לתבוא' שלא הביאה שליש. אלא ר' עקיבה מדמה לה <לומר> [לאומר] הרי זו תרומה על הפירות האילו לכשיתלשו ונתשלו. ורבנין מדמין לה <לומר> [לאומר] הרי זו תרומה על הפירות האילו לכשיתלשו. הוון בעי מימר מה דא"ר עקיבה נוטל חלה מקב חלה מהלכה הא מדבר תורה לא. מן מהד תנינן ר' עקיבה פוטר וחכמים מחייבין הדא אמרה אפילו מדבר תורה נמצא חומרו קולו אית תניי תני קולו חומרו. מ"ד חומרו קולו ר' עקיב'. קולו חומרו רבנין:

דף כד,א פרק ד הלכה ג משנה נוטל אדם כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה לעשות' בטהרה להיות מפריש עליה והולך. חלת דמאי עד שתסרח שחלת דמאי ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף:

דף כד,ב פרק ד הלכה ג גמרא מהו עד שתסרח מאוכל אדם או עד שתפסול מאוכל הכלב. נישמעינ' מן הדא נסרח' מאוכל אדם מטמא טומא' אוכלין ושורפין אותה בטומאה. מטמא טומאת אוכלין ואת אמרת מאוכל הכלב. אלא מאוכל אדם. הדא אמרה שתורמין מן הרע על היפה. ואתייא כיי דמר רב שמואל בר רב נחמן בשם ר' יונתן שתורמין מעלי איסתפניני על האיסטפניני במקום שאוכלין אותה כהדא גמלייל זוגא אינשי מתקנה איסטפניניתיה אתא שאל לרבי יוחנן א"ל אית תמן קניבה אפריש מן קנובתה.

דף כה,א פרק ד הלכה ג גמרא תני תרומת מעש' של דמאי אית חמי תרומ' מעשר של וודאי ניטלת מן הטהור על הטמא. תרומת מעשר של דמאי לא כ"ש. א"ר יוסי בספק תרומה גדולה אנן קיימין ספק הפריש תרומה ספק לא הפרי'. כמה דתימ' מן הודאי על הדמאי תרומה לא תאכל עד שיוציא [עליה] תרומ' ומעשרו' ואמ' מן הדמאי על הדמאי כן. אמר ר"ש בר ברסנ' כאן ברוצה לאוכלה כאן ברוצה לשורפה:

דף כה,א פרק ד הלכה ד משנה ישראל שהיו אריסין לגוים בסוריא רבי ליעזר מחייב בפירותיהן במעשרות ובשביעית. ורבן גמליאל פוטר. רבן גמליאל אומר שתי חלות בסוריא.

דף כה,ב פרק ד הלכה ד משנה ורבי ליעזר אומר חלה אחת. אחזו קולו של רבן גמליאל וקולו של רבי ליעזר חזרו לנהוג כדברי רבן גמליאל בשתי דרכים. רבן גמליאל אומר שלש ארצות לחלה. מארץ ישאל ועד גזיב חלה אחת מגזיב ועד הנהר ועד אמנם שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן. של אור יש לה שיעור ושל כהן אין לה שיעור. מהנהר ומאמנם ולפנים שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן. של אור אין לה שיעור ושל כהן יש לה שיעור. וטבול יום אוכלה. רבי יוסי אמר אינו צריך טבילה. ואסורה לזבין ולזבות לנידות וליולדות ונאכלת עם הזר על השלחן וניתנת לכל כהן. אלו נותנין לכל כהן החרמים והבכורות ופדיון הבן ופדיון פטר חמור והזרוע והלחיים והקיבה וראשית הגז ושמן שריפה וקדשי מקדש והביכורים. ורבי יהודה אוסר בביכורים. כרשיני תרומה רבי עקיבה מתיר וחכמים אוסרין:

דף כה,ב פרק ד הלכה ד גמרא ר' אבהו בשם ר' יוחנן לא חייב ר' ליעזר אלא בחכירי [בתי] אבות כגון <מהלל> [מהלין] דבית ר'. תני ר' חלפתא בן שאול קנס קנסו ר' ליעזר. מה נפק מביניהון אריס לשעה. מאן דאמר קנס חייב. מאן דאמר בחכירי בתי אבות פטור: הלוקח מן הנחתום בסוריא צריך להפריש חלת דמאי דברי רבן גמליאל וחכמים אומרים אינו צריך להפריש חלת דמאי. א"ר חנניה קומי רבי מנא ויאות אמ' רבן גמליאל מה טעמהון דרבנין. א"ל כשם שלא נחשדו ישראל על תרומה בארץ כך לא נחשדו על חלה בסוריא. ר' אבון בר חייא בעי כמה <דאתאמר> [דאת אמר] שתי חלות בסוריא ודכוותה שתי תרומות בסוריא. א"ר חגי חלה אין אחריה כלום. תרומה יש אחריה כלום. אם או' את כן נמצאת אותה תרומה שהוא מפריש טבולה למעשרות. ביקש ר' ג בר' להנהיג את הדמאי בסוריא ולא הניח לו רבי הושעיה. אמר ליה מעתה יחושו הכהנים על חלתן. מחלפה שיטתיה דרבי הושעיה תמן אמר אימת קדשים עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו מתוקן. וכא הוא

דף כו,א פרק ד הלכה ד גמרא או' הכן. א"ר בון בר חייא אני אומר אותה של אור נתן לו א"ל רבי מנא לא תני רבי הושעיה אלא מעתה יחושו הכהנים על חלתן: הלוקח מן הנחתו' ומן האשה שהיא עושה למכו' בשוק צריך להפריש חלת דמאי מבעל הבית. והמתארח אצלו אינו צריך להפריש חלה דמאי. ר' יונה בשם ר' חנניה חברון דרבנין במתארח אצלו לעיסתו. א"ר יונה והן שראו אותו מגבל אצל אחר. חזקת בעלי בתים בסוריא אינו צריך להפריש חלת דמאי. ר' בון בר חייה בעי ולית הדא פליגא על ר' הושעיה. א"ר מנא כאן בארץ. כאן בחוצה לארץ: רבי חונא אמר כיני מתניתא מגזיב עד הנהר מגזיב עד אמנם: תני אי זו היא הארץ ואיזהו חוץ לארץ כל שהוא שופע מטוורס אמנם ולפנים ארץ ישראל. מטוורס אמנם ולחוץ חוצה

דף כו,ב פרק ד הלכה ד גמרא לארץ. הניסין שבים את רואה אותן כאלו חוט מתוח מטוורס אמנם ועד נחל מצרים. מהחוט ולפנים ארץ ישראל. מהחוט ולחוץ חוץ לארץ. רבי יודה אומר כל שהוא כנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל שנאמר (במדבר לד) וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים. שבצדדין <מהן> [מה הן] את רואה אותן כאלו חוט מתוח מקפלריא ועד אוקיינוס. מנחל מצרים ועד אוקיינוס מהחוט ולפנים ארץ ישראל. מהחוט ולחוץ חוץ לארץ. אמר רבי יוסטא בר שונם לכשיגיעו הגליות לטוורס אמנם הן עתידות לומר שירה שנאמר (שיר השירים ד) תשורי מראש אמנה. אית תניי תני הירדן מארץ ישראל אית [תניי] תני הירדן מחוצה לארץ.

אית [תניי] תני הירדן גבול בפני עצמו. מאן דאמר הירדן מארץ ישראל (דברים ג) והערבה והירדן וגבול. מאן דאמר הירדן מחוץ לארץ. (יהושוע יח) והירדן <וגבול> [יגבול] אותו לפאת קדמה. ומ"ד הירדן גבול בפני עצמו והוא שיהא במקום אחד עשה ירדן שנטל מזה ונתן לזה מה שנטל נטל ומה שנתן נתן. ומה נן קיימי' אם במקו' שהיה ארץ ישראל ונעשה בסוריא חזקתו למעשרות ולשביעית. רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי יוחנן. ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי לחזקות ולביעורין ולמעשר בהמה. רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש והוא שמשך עפר: של אור יש לה שיעור שהוא דבר תורה. של כהן אין לה

דף כז,א פרק ד הלכה ד גמרא שיעור שהיא מדבריהן. ויפריש לאור ולא יפריש לכהן. שלא יהו אומרי' ראינו תרומה טהורה נשרפת. ויפריש לכהן ולא יפריש לאור. שלא יהו אומרים ראינו תרומה טמאה נאכלת. מתוך שהוא מפריש שתיהן לכשהוא בא לכאן הוא נשאל. וזו וזו מדבריהן הוא. מוטב לרבות בנאכלת ולא לרבות בנשרפת: אוף רבי יודה מודי בה. חומר הוא בדבר שהטומאה יוצאה מגופו. הורי ר' אבהו בבוצרה שהיא צריכה רוב. אמר רבי יונה מלמד שהיא עולה בפחות ממאה ואינה נאסרת באחד ומאה. אמר רבי זעירא מתניתא אמרה אפילו באחד ואחד. דתנינן ונאכלת עם הזר על השלחן. אמר רבי יוחנן רבותינו שבגולה היו מפרישין תרומות ומעשרות עד שבאו הרובין ובטלו אותן. מאן אינון הרובין תרגמוניא. רבי זעירא רב יהודה בשם שמואל חלת חוץ לארץ ותרומת חוץ לארץ אוכל ואח' כך מפריש. ר' בא בשם שמואל לא חשו אלא לתרומת דגן תירוש ויצהר. רבי הילא בשם שמואל לא חשו אלא לתרומה בלבד. אבל לירקות או אפילו לתרומה גדולה לא חשו. כהדא דתני איסי בן עקיבה אומר מעשרות לירקות מדבריהן. תני חלת הגוי בארץ ותרומת הגוי בחוץ לארץ מודיעין אותו שאינו צריך ואוכל: וניתנת לכל כהן בין לכהן חבר בין לכהן עם הארץ: יש מהן נותנין לאנשי משמר ויש מהן נותנין לכל כהן. הבכורות והביכורים לאנשי משמר ושאר כולהן לכל כהן. רבי ירמיהב עי קומי רביז עירא מניין <שהדמים> [שחרמים] לאנשי משמר. אמר ליה (ויקרא כז) כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו. אחוזה עצמה מהו שתהא לאנשי משמר בגין דכתיב לכהן תהיה אחוזתו. <אחוזה עצמה מהו שתהא לאנשי משמר> והכתיב (דברים יח) ונתן

דף כז,ב פרק ד הלכה ד גמרא לכהן הזרוע והלחיים והקיבה. מעתה לאנשי משמר. רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוחנן (ויקרא כז) כל חרם קודש קדשים הוא לה' מה קדשי קדשים לאנשי משמר. אף חרמים לאנשי משמר. מעתה אף המטלטלין. דתני מה בין הקרקעות למטלטלין אלא שהקרקעות לאני שמשמר והמטלטלין לכל כהן. רבי יוסי בי קרבי בון רבי חייא בשם רב ששת (דברים יח) אשי ה' ונחלתו יאכלון. מה אישים לאנשי משמר. אף נחלה לאנשי משמר. עשרים וארבעה מתנות ניתנו לאהרן ולבניו. עשר במקדש. ארבע בירושלם. עשר בגבולין. אילו הן שבמקדש חטאת ואשם וזבחי שלמי ציבור וחטא' העוף ואשם תלוי ולוג שמן של מצורע. שתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות והעומר. ואילו הן שבירושלם הבכורות והביכורים והמורם מן התודה ומאיל נזיר ועורת המוקדשין. אלו הן שבגבולין התרומה ותרומת מעשר וחלה והזרוע והלחיים והקיבה וראשית הגז וגזל הגר ופדיון הבן ופדיון פטר חמור וחרמים ושדה אחוזה: ר' יודה אוסר בביכורי' רבי יודה כדעתיה דו רבי יודה אמר אין נותנין אותן אלא לחבר בטוה: אמר רבי יונה רבי עקיבה כדעתיה דו רבי עקיבה אמר כל מעשיהן בטומאה. אמר

רבי יוסי אפילו תימא מחלפא שיטתיה שנייא הוא שאין אדם מצוי לטמא אוכלי בהמתו מפני מה לא גזרו על הבקייה במנעליהן יצאת עמהן מאלכסנדריאה. אימתי גזרו על הכרשינין רבי יוסי אומר בימי רעבון. רבי חנניה בשם רבי בימי דוד. אמרין היא הדא היא הדא:

דף כז,ב פרק ד הלכה ה משנה נתיי איש תקוע הביא חלו' מבייתור ולא קיבלו ממנו. אנשי אלכסנדיראה הביאו חלותיהן מאלכסנדריאה ולא קיבלו מהן. אנשי הר בצועים הביאו ביכוריהן קודם לעצרת ולא קיבלו מהן מפני הכתוב שבתורה (שמות כג) וחג הקציר ביכורי מעשיך אשר תזרע בשדה. בן אטיטס העלה בכורו' מבבל ולא קיבלו <מהן> [ממנו]. יוסף הכהן הביא בכוריו יין ושמן ולא קיבלו ממנו. אף הוא העלה את בניו ואת בני ביתו לעשות פסח קטן בירושלים והחזירוהו שלא יקבע הדבר חובה. אריסטון הביא בכוריו מאפמיא וקיבלו ממנו מפני שאמרו הקונה בסוריא כקונה

דף כח,א פרק ד הלכה ה משנה בפרוור ירושלם:

דף כח,א פרק ד הלכה ה גמרא תני רבי חייה גזרו עליהן והחזירם למקומן. אמר רבי בא בר זבדא איפשר לאוכלה אין את יכול שלא יאמרו ראינו תרומה טמאה שנאכלת. לשורפה אין את יכול שלא יהו אומרים ראינו תרומה טהורה נשרפת. להחזירה למקומה אין את יכול שלא יהו אומרים ראינו תרומה יוצא מן הארץ לחוץ לארץ. הא כיצד מניחה על הפסח ושורפה. אמר רבן שמעון בן גמליאל אני ראיתי את שמעון בן כהנא שותה יין של תרומה בעכו שאמר זה הובא מקיליקיה וגזרו עליו ושתייו בספינה. ואין בני אדם טועין לומר שמביאין תרומה מחוצה לארץ לארץ. נאמר לא ירד לעכו איכן שתייו מן החוט ולחוץ מן החוט ולפנים. נאמר מן החוט ולחוץ. אמר רבי יונה אפילו תימר מן החוט ולפנים לא חשו למראית העין בספינה. אימתי היה שמעון בן כהנ' בימי רבי ליעזר. רבי שמעון בר כהנה הוה מסמך לרבי ליעזר עברון על חד סייג אמר ליה אייתי חד קיסם נחצי שניי, חזר ואמר לא תיתי לי כלום. אמר דאין אתי כל בר נש ובר נש מיעבד כן הוה אזיל סייגה דגוברה. רבי חגיי הוה מסמך לרבי זעירא עבר חד טעין חד מובל דקיסין אמ' ליה אייתי לי חד קיסם ניחצי שניי. חזר ואמר ליה לא תיתי לי כלום דאין אתי כל בר נש ובר נש מתעבד כן הא אזלא מובלה דגברא. [לא] רבי זעירה כשר כל כך. אלא מילין דיצרן שמע <לך> [לן] נעבדינן: אנשי אלכסנדריאה הביאו חלותיהן מאלכסנדריאה ולא קבלו מהן. א"ר בא מרי ולא רבי חייה רובא היא. עוד הוא אית ליה וגזרו עליהן והחזירום: אני שהר צבועים הביאו ביכורים קודם לעצרת ולא קיבלו מהן. תנינן תמן אין מביאין בכורים משקין. רבי הילא בשם רבי לעזר כיני מתניתא אין עושין בכורים משקין אפילו משזכו בהן בעלים. והתני רך ביכורים משקה להביאן. מניין שיביא תלמוד לומר תביא. תיפתר שלקטן משעה הראשונה על מנת כן. וכאן לא לקטן משעה ראשונה על מנת כן: ואתייא כמאן דאמר פסחן של נשים רשות. תני האשה עושה פסח הראשון לעצמה והשני טפילה לאחרים דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר האשה עושה פסח שני לעצמה אפילו בשבת ואין צריכה לומר הראשון.

דף כח,ב פרק ד הלכה ה גמרא רבי שמעון בן אלעזר אומר האשה עושה פסח ראשון טפילה לאחרים ואינה עושה פסח שני. מה טעמא דרבי מאיר (שמות יב) איש שה לבית אבות כל שכן לבית. מה טעמא דרבי שמעון בן אלעזר איש ולא אשה. מה מקיימין רבנין איש פרט לקטן. אמר רבי יונה ואפילו למאן דאמר חובה שנייא היא שהדבר מסויי' שמע

יקבע הדבר חובה. לא כן סברנן מימר קודם לשתי <חלות> [הלחם] לא יביא ואם הביא כשר. שנייא היא שהדבר מסויים שמא יקבע הדבר חובה. ולא כן תנינן אם באו תמימין יקרבו. שנייא היא שהדבר מסויים שמא יקבע הדבר חובה. אריסטון הביא ביכוריו מאפמיא וקיבלו ממנו. תמן תנינן אין מביאין תרומה מחוץ לארץ לארץ. ויביאו ביכורין. אמר רבי הושעיא ביכורים באחריות הבעלים. תרומה אינה באחריות הבעלים. אם אומר את כן אף הן מרדפין לאחריה לשם:

מסכת עורלה פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה הנוטע לסייג ולקורות פטור מן הערלה. רבי יוסי אומר אפילו אמר הפנימי למאכל והחיצון לסייג הפנימי חייב והחיצון פטור:
דף א,א פרק א הלכה א גמרא הנוטע לסייג כו'. כתיב (ויקרא יט) ונטעתם כל עץ מאכל את שהוא למאכל חייב. לסייג ולקורות ולעצים פטור. מעתה אותו של מאכל אפי' חישב עליו לסייג יהא חייב. ת"ל עץ מאכל. רבי יוסי ילמד דבר מתחילתו ממשמע שנאמר (שם) שלש שני' יהיה לכם ערלים לא יאכל. וכי אין אנו יודעין שבעץ מאכל הכתוב מדבר מה ת"ל ונטעתם כל עץ מאכל את שהוא למאכל חייב לסייג ולקורות ולעצים פטור. רבי יונה למד דבר מסופו ממשמע שנאמר (שם) ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו. וכי אין אנו יודעין שבעץ מאכל הכתוב מדבר מה ת"ל ונטעתם כל עץ מאכל את שהוא למאכל חייב לסייג ולקורות ולעצים פטור. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר בד"א בזמן שנטע לסייג ולקורות ולעצים פטור. נטע דבר שאין ראוי להם חייב. יאות אמר רשב"ג מ"ט דרבנין. א"ר זעירא במשנה סדר נטיעתם לעצים ברוצף לקורות במשפה לסייג מקום הסייג מוכיח עליו. תני בשם רבי מאיר כל האילנות באין למחשבת פטור חוץ מן הזית ומן התאינה. ר"מ כדעתיה דאמר כל אילנות אילן סרק חוץ מזית ותאינה. תני בשם ר"ש אין לך בא למחשבת פטור אלא שלשת המינין בלבד רימון ושקמה וצלף. מהו שיהו חייבין במעשר. תפלוגתא דר' בא
דף א,ב פרק א הלכה א גמרא בר ממל ודר' הילא. דאיתפלגון המשמר פירותיו לעצים רבי בא בר ממל אמר חייב ר' הילא בשם ר' יוסי אמר פטור. ר' בא בר ממל אמר חייב מן הדא (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך. ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו. יצא הפקר שידך וידו שווין בו. הוא לקט היא שכחה היא פאה היא הבקר. ר' הילא בשם ר' יוסי אמר פטור מן הדא כוסבר שזרעה לזרע ירקה פטור. שנייא היא כוסבר שיש לו גורן אחרת. והיי דא אמר דא המקיים מליאה של כרוב לזרע בטלה דעתו קלחין יחידין לא בטלה דעתו. א"ר יונה והוא שליקט ירק אבל אם לא ליקט ירק כך אנו אומרים עצים חייבין במעשרות. מהו שיהיו אסורין משום גזל. וכי עצים אינן אסורין משום גזל. מה צריכה ליה כגון אילן תותייא דלא אית בהון ממש. רימון שנטעון לשם רימון. בנות הדס שנטען לשם בנות הדס. אית תניי תני חייב אית תניי תני פטור. א"ר

חסדא מאן דאמר חייב במקום שרוב משמרין. מ"ד פטור במקום שאין הרוב משמרין. רבי יוסי בעי אם במקום [שהרוב] משמרין למה לי חישב אפילו לא חישב. כך אנו אומרים זית ותאנה עד שיחשוב עליהן. אלא אפילו מחצה משמרין ומחצה שאין משמרין. א"ר מתיא מן דבתרתה מקום שאין רוב משמרין אפילו לא חישב פטור. רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק גפן שעלת במקום חורשין פטורה מן הערלה. אמר ר' יוסי אפילו נטעה. והתנינן העולה מאליו חייב בערלה. תמן בשנטעה במקום ישוב ברם הכא שנטעה במקום חורשין. אמר רבי ליעזר הדא דתימר כשאינה עושה כדי טפילתה אבל אם היתה עושה כדי

דף ב,א פרק א הלכה א גמרא טפילתה חייבת. רב הונא שאל אתרוג שנטעו למצותו מהו שיהא חייב בערלה. חזר רב חונא ואמר אתרוג שנטעו למצותו חייב בערלה. ולא כן תנינן (ויקרא כג) ולקחתם לכם ולא מן המצוה תמן ולקחתם לכם בדמים לא מן המצוה. ברם הכא כמה דתימר גבי שופר (במדבר כט) יום תרועה יהיה לכם מ"מ. וכא שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל מ"מ. מה בינו למשמר פירותיו לעצים. כשם שהוא רוצה בפריו כך הוא רוצה בעצו. ברם הכא רוצה הוא בפריו ואינו רוצה בעצו. ועוד מן הדא דא"ר חנינא פרי אם אומר עצמו אין אדם יוצא בה ידי חובתו בחג. מה דמי לה זית שנטעו להדליק בו בחנוכה. א"ר יוסי בר בון זה דבר תורה וזה מדבריהן ואת אמר הכין. מה דמי לה זית שנטעו להדליק בו את המנורה זה דבר תורה וזה דבר תורה. ר"ש בן יקים בעא קומי רבי יוחנן נטעו צד התחתון לסייג והעליון למאכל. צד התחתון למאכל והעליון לסייג. א"ל היא הדא היא הדא. היא צד התחתון לסייג והעליון למאכל. היא צד העליון לסייג והתחתון למאכל. כיצד הוא יודע אמר רבי יונה מביא זמורה ומסיים עד כאן לסייג מכאן ואילך למאכל. צד התחתון למאכל והעליון לסייג גדל מתוך איסור ואת אמרת הכין. ר"ז כדעתיה דאמר ר"ז בשם רבי יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו מוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור. נטעו לסייג וחישב עליו למאכל בא במחשבה. למאכל וחישב עליו לסייג לא כל הימינו. נטעו שנה ראשונה לסייג מכאן ואילך חישב עליו למאכל מכיון שחישב עליו מחשבת חיוב יהא חייב. והתנינן רבי יוסי אומר אפילו הפנימי למאכל

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא והחיצון לסייג הפנימי חייב והחיצון פטור. תמן למאכל למאכל לעולם. לסייג לסייג לעולם. ברם הכא מכיון שעירב בו מחשבת חיוב יהא חייב. נטעו שלש שנים לסייג מיכן ואילך חישב עליו למאכל והוסיף תוספתו רבי ירמיה אמר התוספת פטור רבי בא אמר התוספת חייב. א"ר יוסי הדא דרבי ירמיה מתחמיא קשיא ולית היא אלא ניחא כהדא דתני שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ישראל ר' עקיבה אומר התוספת פטור וחכ"א התוספת חייב. והכא עיקרו פטור ותוספתו חייב. א"ר יוחנן דברי רבי ישמעאל כל שאין לו ערלה אין לו רבעי. רבי יוחנן בעי עד שיהא לו שלש שנים ערלה. א"ר יונה עיקר ערלה צריכה ליה אין עיקר ערלה פחות [משלש] שנים. א"ר יוסי עיקר רבעי צריכה ליה כל שאין לו ערלה אין לו רבעי. תני אילן שמקצתו נטוע בארץ ומקצתו ח"ל מכיון שמקצתו נטוע בארץ כילו כולו בארץ דברי רבי. רשב"ג אומר צד הנטוע בארץ חייב צד הנטוע ח"ל פטור. ר' אבהו בשם רבי יוחנן נעשה כטבל וכמעושר מעורבין זה בזה. רבי זעירא בשם רבי יוחנן שורש פטור פוטר. מה כרבי

דף ג,א פרק א הלכה א גמרא דרבי אמר שורשין חיין זה מזה. דברי הכל היא הכא שורש פטור פוטר. הן דתימר שורש פטור פוטר בשורש ישן שהשריש מתוך שלו לתוך של חבירו אבל אם השריש מח"ל בארץ לא בדא. שורש פטור פוטר והתנינן רבי יוסי אומר אפילו הפנימי למאכל והחיצון לסייג הפנימי חייב והחיצון פטור. ויפטור צד החיצון לצד הפנימי. ר"ז אמר לה סתם רבי לא בשם רבי לעזר ראוי הוא לחשוב עליו ולחייבו. רבי יוסי בשם רבי יוחנן שרשים אין בהן ממש. אמר רבי זעירא לרבי יסא בפירוש שמעתנה מן דר' יוחנן או בערלה הויתון קיימין ואידכרת הדא מילתא בביכורין ואמר שרשין אין בהן ממש. אמר רבי זעירא הדא דתימר שרשין אין בהן ממש בהשרישו מח"ל לארץ אבל משהשרישו מארץ לח"ל שרשים יש בהן ממש. סיפקה לזקינה פטור. לח"ל פטור. להקדש חייב לצד התחתון לצד העליון חייב. להקדש חייב שהוא ראוי לפדותו ולחייבו. לצד העליון חייב שהוא ראוי לחשוב עליו ולחייבו. רבי יוסי כרשב"ג. אפילו יסבור כרבי ערלה תלוי' לדעתו ומעשרות אין תלויין לדעתו:

דף ג,א פרק א הלכה ב משנה עת שבאו אבותינו לארץ ומצאו נטוע פטור. נטעו אע"פ שלא כיבשו חייב. הנוטע לרבים חייב רבי יודה פוטר. הנוטע ברשות הרבים והנכרי שנטע והגזלן שנטע והנוטע בספינה והעולה מאיליו חייב בערלה:

דף ג,א פרק א הלכה ב גמרא (ויקרא יט) ונטעתם פרט לשנטעו גוים עד שלא באו ישראל לארץ. ר' הונא בשם

דף ג,ב פרק א הלכה ב גמרא רבי אבא הדא אמרה שורש פטור פוטר: נטעו אף על פי שלא כיבשו חייב. וכרבי ישמעאל דאמר כל ביאות האמורות בתורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו. שבע שכיבשו ושבע שחילקו. רב הילא בשם רבי לעזר מודה רבי ישמעאל בחלה ובערלה. ותני כן בבואכם לפי ששינה הכתוב משמעו שינו חכמים חיובו. רבי יונה בעי מחלפה שיטתיה דרבי ישמעאל תמן הוא אמר היא הוייה היא הקמה היא שבירה היא נתיצה היא גאולה היא פדייה. והכא הוא משנה בין לישן ללישן. נטעו לרבים חייב רבי יודה פוטר. מחלפא שיטתין דרבנין. תמן אינון אמרין ירושלם וחוצה לארץ אין מיטמאין בנגעין והכא אינון אמרין הכין. תמן (ויקרא יד) ובא אשר לו הבית פרט לירושלם שהיא לכל השבטים ברם הכא ונטעתם מכל מקום. מחלפה שיטתיה דרבי יודה תמן הוא אומר אני לא שמעתי אלא בית המקדש והכא הוא אמר הכין. תמן הוא אמר אני לא שמעתי אלא בית המקדש שמועה אמרה ברם הכא גרמיה אמר. אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו הנוטע לרבים חייב בערלה. עלת מאיליו פטור מן הערלה. הנוטע לרבים חייב ברשות הרבים פטור. הנוטע לרבים חייב בנוטע בתוך שלו. לרשות הרבים פטור. בשגזל קרקע. ויש קרקע נגזל. אמר רבי הילא אף על פי שאין קרקע נגזל יש יאוש לקרקע. רבי יאשיה מייתי נטיעות מח"ל בגושיהן ונציב לון בארץ. רבי יונה לשכרו שנים. רבי יוסי

דף ד,א פרק א הלכה ב גמרא לשכרו רבעי. תני גוי שהרכיב אילן מאכל על גבי אילן סרק אע"פ שאין ישראל רשאי לעשות כן חייב בערלה. ערלה מאימתי הוא מונה לו משעת נטיעתו. ר"ש בן לקיש אמר ובלבד דברים שהן באין במחשבה כגון חרובי צלמונה וחרובי גידודה אבל ערבה כנטוע בארץ. רבי יוחנן אמר אפילו ערבה. והתנינן אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות מל' יום לפני ראש השנה ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקר. על דעתיה דר"ש בן לקיש דו פתר לה בערבה ניחא. על דעתיה

דרבי יוחנן דו אמר אפילו ערבה למה לי יעקר. שנייא היא שהן מתאחין בשביעית. והיידא אמר דא הנוטע והמבריך והמרכיב שלשים יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה שלימה ומותר לקיימה בשביעית. פחות משלשים יום לפני ראש השנה לא עלתה לו שנה שלימה ואסור לקיימו בשביעית. אבל אמרו פירות נטיעה זו אסורים עד חמשה עשר בשבט. תני רבי יהושע אוניא לית כאן מרכיב. אמר רבי אבא מרי אפי' כר' שמעון בן לקיש לית כאן מרכיב לשעבר הא בתחילה לא. רבי יצחק בר חקולה בשם חזקיה הנוטע בעציץ שאינו נקוב חייב בערלה. רבי יוסי אמר מפני שהשרשין מפעפעין אותו. רבי יונה מפיק לישנא כלי חרש עומד בפני שרשין. רבי ירמיה בעי נטע בו דלעת

דף ד,ב פרק א הלכה ב גמרא מאחר שהוא כנקוב אצל האילן כנקוב הוא אצל הזרעים. רבי יוחנן בשם רבי ינאי אילן שנטעו בתוך הבית חייב בערלה ופטור מן המעשרות דכתיב (דברים טו) עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה. ובשביעית צריכ' דכתיב (ויקרא כד) ושבתה הארץ שבת לה וכתיב (שם) שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור:

דף ד,ב פרק א הלכה ג משנה אילן שנעקר והסלע עמו אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב. נעקר הסלע מצידו זיעזעתו המחרישה או שזיעזעתו ועשאו כעפר אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב. אילן שנעקרו ונשתייר בו שורש פטור. וכמה יהיה בשורש רבן גמליאל משום רבי לעזר בן יהודה איש בירתותא כמחט של מתון. אילן שנעקר ובו בריכה והוא חיה ממנו חזרה זקינה להיות כבריכה. הבריכה שנה אחר שנה ונפסקה מונה משעה שנפסקה. סיפוק הגפנים סיפוק על גבי סיפוק אע"פ שהבריכן בארץ מותר. רבי מאיר אומר מקום הגפנים סיפוק על גבי סיפוק אע"פ שהבריכן בארץ מותר. רבי מאיר אומר מקום שכוחה יפה מותר ומקום שכוחה רע אסור. בריכה שנפסקה והיא מלאה פירות אם הוסיף במאתים אסור:

דף ד,ב פרק א הלכה ג גמרא כיני מתני' אם היה יכול לחיות פטור ואם לאו חייב. חזקיה שאל פחות מכאן כתלוש הוא. השתחוה לו אסרו. כותבין עליו גיטי נשים. אמרין חזר ביה חזקיה. אמר רבי יונה מן הדא חזר ביה דא"ר יוחנן

דף ה,א פרק א הלכה ג גמרא בשם רבי ינאי מכיון שיש כמחט של מיתוי דבר בריא שיש לו שלש שנים. חזקיה שאל שליש מחט שנה שני שלישי' שתי שנים. חבריי' בעיי מחט ושליש דבר בריא שיש לו ארבע שנים. אין תימר לא חזר ביה למה שאל כן. אמר רבי יונה מן מילתיה חזר ביה דאמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי מכיון שיש בו כמחט של מיתוי דבר בריא שיש לו שלש שנים. אמר רבי יוסי אפילו יש בו שלש שנים אין בו כמחט של מיתוי. אמר ר' יודן מתניתא מסייעא לרבי יוסי אמר רבי אף כשאמרו בנות חמש בנות שש בנות שבע אלא בגפנים בנות חמש בתאנים בנות שש בזיתים בנות שבע. <ואנא> [ואנן] חמיי הדין מרוותא דתאינה אתיא בפירי. א"ר יודן <כד> [כר'] טריפן לעוביה. אילן שנעקר ובו בריכה ובו ברכה. רבי חונא בשם רבי יוחנן ובו בריכה.

דף ה,ב פרק א הלכה ג גמרא א"ר מנא אית בני נש שמון בריכה כמאן דאמר (בראשית כד) בוא ברוך ה'. רבי זעירה רבי יסי רבי לעזר בשם רבי חנינא. רבי בא ר' חייה רבי לעזר רבי חנינה בשם רבי חנינה בן גמליאל ילדה שסיפקה לזקנה טהרה הילדה. אמר ר' חייה בר בא מתניתא אמרה כן סיפוק גפנים סיפוק על סיפוק אף על פי שהבריכן לארץ מותר וחש לומר שמא השרישה הילדה עד שלא תתאחה מן הזקינה. רבי חנניה בריה דרבי הלל דרבי יהודה היא. דרבי יהודה אמר מתאחה היא עד שלא תשריש. רבי יוסי

בשם רבי יוחנן שרשים אין בהן ממש. אמר רבי זעירא לר' יוסי בפירוש שמעתנה מן רבי יוחנן או מן שיטתיה דאמר רבי יוחנן ותני כן הקדיש ואחר כך נטע פטור מן הערלה. נטע ואחר כך הקדיש חייב בערלה. ואתון סברין מימר הקדש פטור וזקינה פטור. ולא דמיא הקדש ראוי הוא לפדותו ולחייבו הואיל וראוי לחשוב ולחייבו אית לך גבי זקינה ראוי לחשוב עליה ולחייבה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו אפילו מוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור.

דף ו,א פרק א הלכה ג גמרא הא ילדה שסיפקה טהורה הילדה. אין תימר לא טהרה אפי' מוסיף כמה אסור. ר' זעירה בשם רבנין אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו אפילו מוסיף כמה אסור. לוקין עליו בכזית. אמר רבי מיישא לרבי זעירא תרתין מילין אתון אמרין ואינון פליגין חדא על חדא. הכא אתון אמרין שאין גידולי איסור מעלין את האיסור והכא אתון אמרין לוקין עליו בכזית. וילקה לפי חשבון שיש בו. אמר רבי יונה כאן מחמת עצמו הוא חי וכאן מחמת הסיפוק הוא. מעתה אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר וסיפקו לחבירו [וחבירו בחבירו] וכן חבירו סיפקו זה לזה טהרו זה את זה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חסדא תריהון אמרין בסתם חלוקין. מה נן קיימין אם דבר בריא הוא שהוא חי מכח הזקנה דברי הכל מותר. ואם דבר בריא שהוא חי מכח הילדה דבר הכל אסור. אלא כי נן קיימין בסתם. כיצד הוא יודע רבי ביבי בשם רבי חנינה אם היו העלים הפוכין כלפי הילדה דבר בריא שהוא חי מכח הזקנה ואם היו העלים הפוכין כלפי הזקנה דבר בריא שהוא חי מכח הילדה. אמר רבי יודן בר חנין סימנא דאכיל מן חבריה בהית מסתכל ביה. אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה תיפתר שנשרו העלין: בריכה שנפסקה. אמר רבי יודן לא סוף דבר בריכה אלא אפילו אילן דאמר רבי יסי בשם רבי יוחנן בצל שעקרו ושתלו כיון שהשריש מעשר לפי כולו. רבי חייה בשם רבי יוחנן בצל שעקרו ושתלו כיון שהשריש מעשר לפי כולו דלא תיסבור מימר אוף הכא כן. חילפיי שאל לרבי יוחנן ולרבי שמעון תבל מהו שיאסר ביותר ממאתים. א"ל אין תבל ביותר ממאתים. והתנינן כל המחמץ והמתבל והמדמע. אין תימר למאה מאתים

דף ו,ב פרק א הלכה ג גמרא אפילו לא חימץ אפילו לא תיבל אלא בענבים אנן קיימין. רבי יוסי בשם רבי יוחנן בשלא צמקו אבל אם צמקו יש תבל ביותר ממאתים. רבי חייה בשם רבי יוחנן בשלא בישלו אבל אם בישלו יש תבל ביותר ממאתים. ר' יוסי בשם ר' יהושע בן לוי בשם ר' פדיה נותני טעמים אחד משישים. א"ר שמואל בר רב יצחק לרבי חייא בר בא הא רבי יוסי פליג [עלך] ומתניתא פליגא על תריכון. כל המחמץ והמתבל והמדמע אין תימר למאה מאתים אפילו לא חימץ אפילו לא תיבל אלא ביותר אנן קיימין. אמר רבי ירמיה תיפתר בשר בבשר. אמר רבי יוסי היא בשר בבשר היא שאר כל האיסורין דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסור משערין אותן כילו כן. מיי כדון ההן אמר נותני טעמים אחד ממאה וההן אמר נותני טעמים אחד משישים. מאן דאמר נותני טעמים אחד משישים את עושה את הזרוע אחד משישים באיל. ומאן דאמר אחד ממאה את עושה את הזרוע אחד ממאה באיל. מאן דאמר אחד ממאה את מוציא העצמות מהזרוע ומ"ד אחד משישים אין את מוציא את העצמות מן הזרוע. וכשם שאת מוציא את העצמות מן הזרוע כך הוציאם מן האיל. לית יכיל דתני אין טינופת של תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור את החולין אבל טינופת של חולין מצטרפת עם החולין להעלות את

התרומה. רב ביבי בעי טינופת של תרומה מהו שתצטרף עם החולין להעלות את התרומה. מן מה דאמר רב חונא קליפי איסור מצטרפת להיתר הדא אמרה טינופת של תרומה מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה. תני רבי חייה כל מה שאסרתי לך במקום אחר התרתי לך כאן. לפי שבכל מקום מאה אסור מאה ועוד מותר ברם הכא אפילו מאה מותר ותוב אם הוסיף במאתים אסור. דבית ר' ינאי משערין כהדין ירבוזה כיצד הוא יודע רב ביבי בשם ר' חנינא לוקט אחד ומניח אחד מה שזה פוחת זה מוסיף:

דף ו,ב פרק א הלכה ד משנה נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות הרי זה לא ילקוט ואם ליקט יעלו באחד ומאתים ובלבד שלא יתכוין

דף ז,א פרק א הלכה ד משנה ללקוט. רבי יוסי אומר אף יתכוין וילקוט ויעלו באחד ומאתים:

דף ז,א פרק א הלכה ד גמרא נטיעה של ערלה נטיעה של כלאי הכרם והלא כל הנטיעות אינן כלאים בכרם. כיני מתניתא ערוגה של כלאי הכרם. אמר רבי יוסי בי רבי מתניתא ערוגה של כלאי הכרם. אמר רבי יוסי בי רבי בון כשהביא עציץ נקוב והעבירו תחת הגפן. ר' שמעון בן לקיש בשם חזקיה לוקט שלשה אשכולות ומתיר. מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש תמן אומר בשם ר' הושעיה היו לפניו מאה וחמשים חביות נתפתחו מאה מאה מותרות וחמשים אסורות והשאר לכשיפתחו יהו מותרות. אמר רבי זעירא לא אמרו אלא לכשיפתחו הא ליפתח לכתחילה אסור והכא הוא אמר הכין. תמן בשם רבי הושעיה והכא בשם חזקיה. ואמרין תמן בשם רבי שמעון בן לקיש פותח שלש חביות ומתיר. ואתיא כחזקיה דהכא. והא תנינן הרי זה לא ילקוט לשעבר. והא תנינן אם לקטו יעלו באחד ומאתים. א"ר יוסי בי רבי בון כאן בשליקט שלשה כאן בשליקט כולהון. תני רימוני בדן שסיפקו מעלה ודיין אינו מעלה. אף בקרקע כן ספק קרקע מעלה [ודאי] קרקע אינו מעלה. היך עבידא נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות ספק קרקע מעלה [ודאי] קרקע אינו מעלה. רבי יודן בעי אף לעניין נבילה כן. חזר רבי יודן ומר נבילה אין לו עלייה קרקע יש לו עלייה: ר' יוסי אומר אף יתכוין וילקוט ויעלו באחד ומאתים. מ"ט דרבי יוסי שכן דרך בני אדם להיות

דף ז,ב פרק א הלכה ד גמרא מידל בגפנים. תמן תנינן סאה תרומה שנפלה למאה טחנן ופתחו כשם שפתחו החולין כך פתחה התרומה ומותר. תני אף יתכוין וילקוט ויעלו באחד ומאתים. אמר רבי זעירא דברי הכל היא שכן דרך הכהנים להיות טוחנין מדומע לתוך בתיהון. מה נפק מן ביניהון כלאי הכרם. על דעתיה דרבי יוסי טוחן ומתיר. על דעתון דרבנין אין טוחן ומתיר:

דף ז,ב פרק א הלכה ה משנה העלים והלולבים ומי גפנים והסמדר מותר בערלה וברבעי ובנזיר ואסור באשירה. רבי יוסי אומר הסמדר אסור מפני שהיא פרי. רבי ליעזר אומר המעמיד בשרף הערלה אסור. אמר רבי יהושע שמעתי בפירות שהמעמיד בשרף העלים ובשרף העיקרים מותר בשרף הפגים אסור מפני שהוא פרי. ענקוקלות והחרצנים והזגין והתמד שלהן קליפי רימון והנץ שלו קליפי אגוזים והגרעינין אסורין בערלה ובאשירה ובנזיר ומותרים ברבעי. והנובלות כולן אסורות. רבי יוסי אומר נוטעין ייחור של ערלה ואין נוטעין אגוז של ערלה מפני שהוא פרי. ואין מרכיבין בכפניות של ערלה:

דף ח,א פרק א הלכה ה גמרא העלים והלולבים. מתניתא דלא כר' ליעזר דתני בשם רבי ליעזר (במדבר ו) מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל אף העלים והלולבים במשמע. תני רבי יוסי אומר סמדר אסור מפני שהוא פרי. וקשיא אם אסור בנזיר למה לי פרי אם פרי הוא יהא אסור בכל. מילתיה דר' יצחק אמר שהוא אסור בכל. ר' יצחק שאל מאן תנא אין מרכיבין בכפניות של ערלה רבי יוסי. תני פרי אתה פודה ואין אתה פודה לא בוסר ולא פגים. הורי רבי זבידא באילין פגי תמרה שיקברו. רבי יונה בעי עבר ופדיו שמא אינו פדוי ותימר טעון קבורה. רבי פדת רבי יוסי בשם רבי יוחנן רבי שמעון ורבי יהושע שניהם אמרו דבר אחד. תמן תנינן ר' שמעון אומר אין לקטף שביעית מפני שאינו פרי אמר רבי זעירא לרבי פדת כמה דתימר תמן הלכה כרבי שמעון והכא הלכה כרבי יהושע אמר רבי יונה ודמיה היא לכל רביה קטף בטל על ידי שרפו. אוכלי בהמה קדושת שביעית חל עליהן אין קדושת ערלה חל עליהן. א"ר בון אית לה חורי רבי יהושע אמרה שמועה רבי שמעון בשם גרמיה אמרה למה שרף פרי פגין פרי אין תימר שרף פרי עשה כן בתרומה מותר למה שהניית תרומה מותרת והניית ערלה אסורה: ענקוקלות והחרצנים. רבי זעירא וחד מן רבנין בשם רב ענבים שלקו עד שלא הביאו שליש אמר רבי יוסי בי רבי בון אפי' לקו משהביאו שליש. אמר רבי חייא בר אדא לשון נוטריקון הוא ענבין דלקי תלתיהון: רבי יוסי אומר אין נוטעין יחור: אמר רבי יוחנן עבר ונטע מותר עבר והרכיב אסור: אגוז של ערלה שנטעו וכן ביצת ע"ז שנעשית אפרוח ר' חגיי בשם רבי יאשיה איתפלגון חזקיה וכהנא כהנא אמר מותרת חזקיה אמר אסור. על דעתיה דחזקיה <אין> [איך] אפשר לביצת עבודה זרה שנעשית אפרוח מה נן קיימין אם כשפחסה אין כאן אפרוח אם כשהכניסה לפנימה מן הקנקלין אסרה. אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה תפתר שגדר בה ע"ז: ביצת הקדש שנעשית אפרוח. א"ר יסא פליגי בה כהנא ורבי יוחנן כהנא אמר אסורה ור' יוחנן אמר מותרת א"ר זעירא לר' יוסי הא רבי יוחנן אמר מותרת אוף היא פודה אותה בזמן זרעה. ר' חנינא ורבי יונה ורבי לעזר בשם כהנא פודה אותה בזמן זרעה ורבי חנניא בשם ר' פינחס מתקנתה כהנא אמר אסורה ופודה אותה כמותש היא ורבי יוחנן אמר מותרת ופודה אותה בזמן זרעה:

מסכת עורלה פרק ב

דף ח,א פרק ב הלכה א משנה התרומה ותרומת מעשר של דמאי החלה והביכורין עולין באחד ומאה

דף ח,ב פרק ב הלכה א משנה ומצטרפין זה עם זה וצריך להרים. הערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים ומצטרפין זה עם זה ואינו צריך להרים. רבי שמעון אומר אינן מצטרפין. רבי ליעזר אומר מצטרפין בנותן טעם אבל לא לאסור:

דף ח,ב פרק ב הלכה א גמרא התרומה ותרומת מעשר כו'. למי נצרכה לרבי שמעון אף על גב דרבי שמעון אמר אין שתי שמות מצטרפין מודי שכולהן לשם תרומה מצטרפין. מאן תנא תרומת מעשר של דמאי רבי מאיר. דרבי מאיר מחמיר בדבריהן כדברי תורה. והא אשכחן דר"מ מחמיר בדבריהן כדברי תורה. אמר רבי חנינה ההיא דתנינן תמן

הרואה כתם הרי זו מקולקלת וחוששת משום זוב דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים אין בכתמים משום זוב. רבי יונה בעי ולמה לא תנינן חלת דמאי כמה דתנינן חלה. לא ניתני חלת דמאי. והתנינן תרומת מעשר של דמאי. רבי חנניא בשם שמואל דמאי צריך חלה. אמר ליה רבי חייה בר

דף ט,א פרק ב הלכה א גמרא לוליבא נוטל הוא דמיו מן השבט. אמר ליה כן אמר שמואל שהוא נוטל דמיו מן השבט. רבי מנא בשם רבי יוסי אינו נוטל דמיו מן השבט למחר הוא מביא ודאי ואומר דמאי הוא כדי ליטול ממנו דמים. רבי יוחנן שאל לגמליאל זוגא נהיגין אתון מפקין חלה מן הדמאי אמר ליה לא כן א"ר שמואל אחוה דרב ברכיה בשעה שגזרו על הדמאי רוב העם מפרישין אותו לתוך בתיהן. אמר רבי יוסי בי רבי בון תניי בית דין שתהא חלתו בצפון צפונו: ועולין באחד ומאה: מה את עביד לה בתחילת הפרשה או בסוף הפרשה אין תימר בתחילת הפרשה אין הקטן מעלה ואין אחר מעלה ואינו דוחה את השבת ואין תעבדיניה בסוף [הפרשה] קטן מעלה ואחר מעלה ודוחה את השבת. תמן תנינן רבי יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה. ותני עלה רבי שמעון בן אלעזר אומר אם רצה נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר. אמר רבי יונה רבי יודה עבד לה בסוף הפרשה. ורבי שמעון בן אלעזר עבד לה בתחילת הפרשה. אמר רבי יוסי אף רבי שמעון בן אלעזר עבד לה בסוף הפרשה. ולא מודי רבי שמעון בן אלעזר שאסור לעשות כן בודאי. מאי כדון

דף ט,ב פרק ב הלכה א גמרא ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שהוא עושה בחול. תמן תנינן רבי ליעזר אומר תרומה עולה באחד ומאה רבי יהושע אומר במאה ועוד. תמן אמר חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר כל מקום ששנה [רבי] מחלוקת ואחר כך חזר ושנה סתם הלכה כסתם. מן מה דתנינן סאה תרומה שנפלה למאה ואמר רבי לעזר לית כאן לומר לתוך מאה אלא לתוך תשעים ותשעה. כמה דתנינן רבי ליעזר ורבי יהושע מניין שהן עולין. אמר רבי יונה כתיב (במדבר יח) מכל חלבו את מקדשו ממנו. דבר שאת מרים ממנו שאם יפול לתוכו הוא מקדשו. וכמה הוא אחד ממאה. רבי ליעזר אומר מוסיף סאה ומעלה. רבי יהושע אומר מוסיף כל שהוא ומעלה. רבי יוסי בן משולם אומר ועוד קב למאה סאה שתות למדומע. תני רבי שמעון אומר תרומה עולה במאה מקל וחומר אם איסור מתוך איסור עולה איסור מתוך היתר לא כל שכן. [תרומה] אית תניי תני איסור מתוך היתר ואית תניי תני היתר מתוך היתר. מאן דאמר איסור מתוך היתר שכן תרומה אסורה לזרים. מאן דאמר היתר מתוך היתר שכן תרומה מותרת לכהנים. אית דפתר לה כולה לכהנים מאן דאמר איסור מתוך היתר במדומע בתרומה טמאה. מ"ד היתר במדומע בתרומה טהורה. תני פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חולין וכן חתיכה של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של

דף י,א פרק ב הלכה א גמרא חולין לא יעלו. רבי יודה אומר יעלו. מה טעמא דרבי יודה (יחזקאל מה) ושה אחד מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל. מדבר שהוא מותר לישראל. וקשיא כתיב מאתים ורבי יודה אומר מאה. כתיב חיים ורבי יודה אומר שחוטין. מה בין חיים לשחוטין. רבי חיננא אמר חיין עשו אותן כדבר שדרכו להימנות. עד כדון דבר שהוא מעלה ומתיר להדיוט. דבר שהוא מעלה ומתיר לגבוה נישמעינה מן הדא (ויקרא כב) ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. יש לך קדשים שאינו אוכל בהן פרט לעירובין וליתר ממאה. אין לי אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה. מניין אוכלי

תרומה באוכלי קדש אוכלי קדש באוכלי תרומה משקה תרומה במשקה חולין משקה חולין במשקה תרומה משקה תרומה במשקה קודש משקה קודש במשקה תרומה משקה קודש במשקה קודש מניין תלמוד לומר מן הקדשים ריבה. רבי אבין בשם ר' יוחנן תיפתר בלוג שמן של מצורע שנתערב במותר רקיקי מנחת נזיר. והתני משקה שנים א"ר חנניה הדא אמרה עולות בעולות אבל חטאת בעולות הרי יש כאן ודאי בלא תעשה. היאך סבר רבי יודה כרבי ליעזר או כרבי יהושע. [כי] כרבי ליעזר מעלה ואוכל [אי] כרבי יהושע מעלה ושורף

דף י,ב פרק ב הלכה א גמרא מאן תנא אין מצטרפין זה עם זה רבי מאיר דאמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן דברי רבי מאיר כל האיסורין מצטרפין ללקות עליהן בכזית משום לא תאכל כל תועבה. הכא את אמר צריך להרים והכא את אמר אינו צריך להרים. רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן מפני גזל השבט. ותני כן כל תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה כגון תרומת הכליסין החרובין והשעורין שבאדום אינו צריך להרים. הערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים מניין שהן עולין כתיב מליאה מליאה מה מליאה שנאמר להלן עולה אף כאן עולה. אי מה כאן מאה אף כאן מאה לפי שכפל הכתוב איסורו שינו חכמים חיובו. עד כדון כלאי הכרם ערלה מניין מה זו איסור הנייה אף זו איסור הנייה. מה זו עולה אף זו עולה. עד כדון כר' עקיבה כר' ישמעאל. רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל קל וחומר מה אם תרומה שהיא אסורה לזרים הרי זה עולה ערלה שהיא מותרת לזרים לא כל שכן. לא אם אמרת בתרומה שהנייתה מותר' תאמר בערלה שהנייתה אסורה. רבי חיננא פרי פרי גזירה שוה מצטרפין זה עם זה בין לאסור בין להתיר כדי ליתן טעם דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר אינן מצטרפין. רבי לעזר אומר מצטרפין בנותן טעם [לא] לאסור. מה פליגין שנפלו שלשת קבין ערלה ושלשת

דף יא,א פרק ב הלכה א גמרא קבין של כלאי הכרם. אבל אם נפלו שלשת קבין ועוד ערלה ושלשת קבין של כלאי הכרם הותר הכרי. למה ועוד בטל בשלשת קבין שלשת קבין בטילין במאה. נפלו שלשת קבין של ערלה ושלשת קבין של כלאי הכרם כאחת מהו כמו שנפלו שלשת קבין ועוד ערלה ושלשת קבין של כלאי הכרם או כמו שנפלו שלשת קבין של כלאי הכרם ואחר כך נפלו שלשת קבין ערלה: פשיטא שידיעתו מתרתו ידיעת חבירו מהו שתתירו. היאך עבידא הוא לא ידע בה חבירו ידע בה. ידיעת ספק מהו שתתיר כידיעת ודאי. היאך עבידא היו לפניו שתי קופות אחת יש בה מאתים ואחת אין בה מאתים נפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפלה ואחר כך נפלה בשניי' מדדה ומצא בה מאתים ושתים אין [תימר] ידיעת ספק כידיעת ודאי עולה אין תימר אין ידיעת ספק כידיעת ודאי אינה עולה.

דף יא,ב פרק ב הלכה א גמרא היתה קופה אחת ספק יש בה מאתים ספק אין בה נפלה סאה תרומה לתוכה ואין ידוע אם נפלה אם לא נפלה ואחר כך נפלה השנייה אין תימר ידיעת ספק כידיעת ודאי עולה אין תימר אין ידיעת ספק כידיעת ודאי אינה עולה:

דף יא,ב פרק ב הלכה ב משנה התרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה. כיצד סאה תרומה שנפלה למאה ואח"כ נפלו שלשת קבין ערלה או שלשת קבין של כלאי הכרם זו היא שהתרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה. הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה כיצד סאה ערלה שנפלה למאתים ואחר כך

נפלה סאה ועוד ערלה או סאה ועוד של כלאי הכרם זו היא שהערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה:

דף יב,א פרק ב הלכה ב גמרא א"ר קורייס לא שהתרומה מעלה את הערלה אלא שהתרומה מצטרפת עם החולין להעלות את <התרומה> [הערלה]. ניחא תרומה מעלה את הערלה שכן טהורה מעלה את הטמאה. ערלה מעלה את התרומה כלום טמאה מעלה את הטהורה. לא אצל הזרים שמא אצל הכהנים. והתנינן הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה. שנייא היא תמן בין אצל הזרים בין אצל

דף יב,ב פרק ב הלכה ב גמרא הכהנים. סאה תרומה שנפלה למאה. א"ר לעזר לית כאן לתוך מאה אלא לתוך תשעים ותשעה. סאה ערלה שנפלה לתוך מאתים. א"ר לעזר לית כאן לתוך מאתים אלא לתוך מאה ותשעים ותשעה:

דף יב,ב פרק ב הלכה ג משנה כל המחמץ והמתבל והמדמע בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם אסור. בית שמאי אומרים אף מטמא. ובית הלל אומרים לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה. דוסתאי איש כפר איתמה היה מתלמידי שמאי ואמר שאלתי את שמאי הזקן ואמר לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה. ולמה אמרו כל המחמץ והמתבל והמדמע להחמיר מין במינו להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כיצד שאור של חיטים שנפל לתוך עיסת חיטים ויש בו כדי לחמץ בין שיש בו לעלות באחד ומאה בין שאין בו לעלות באחד ומאה אסור. אין בו לעלות באחד ומאה בין שיש בו כדי לחמץ בין שאין בו כדי לחמץ אסור. להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו כיצד גריסים שנתבשלו עם עדשים ויש בהן בנותן טעם בין שיש בהן כדי לעלות באחד ומאה בין שאין בהן לעלות באחד ומאה אסור. אין בהן בנותן טעם בין שיש בהן לעלות באחד ומאה בין שאין בהן לעלות באחד ומאה מותר:

דף יב,ב פרק ב הלכה ג גמרא רבי יוסי בשם ר' חילפיי רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש כתפוח עושין אותו בית שמאי: תמן תנינן מי הצבע פוסלין אותו בשלשת לוגין ואין פוסלין אותו בשינוי מראה. אבא ברי' דרב נחמן דברי רבי מאיר משום שאיבה ניכרת. רבי חונא בשם רבי אבא אתייא דרבי מאיר כבית שמאי כמה דבית שמאי אמרי משום חימוץ מחמיץ כן רבי מאיר אמר משום שאיבה ניכרת. עד כדון דבר שיש בו איסור וטומאה. יש בו טומאה ואין בו איסור מהו. חימץ ממנו למקום אחר נעשה זה אסור וזה אסור. ריבה על הראשון וביטלו נעשה

דף יג,א פרק ב הלכה ג גמרא עיקר טפילה וטפילה עיקר. שאור של תרומה שנפל לתוך העיסה והגביהו ואחר כך נתחמצה העיסה הרי זו מותרת. ודכוותה תאינה של תרומה שנפלה לתוך מאה הוגבהה אחת מהן ואחר כך הוכרה התרומה תהא מותרת. תמן לא הוכר האיסור ברם הכא הוכר האיסור: רבי יונה בעי ולמה [לא] תנינן גריסי' שנתבשלו עם האורז אלא מתניתן כמאן דאמר נותני טעם לפגם מותר. ואפילו כמאן דאמר נותני טעם לפגם מותר מודה הוא הכא שהוא אסור. גריסין של תרומה שנפלו עם עדשים של חולין ויש בהן נותן טעם ריבה עליהן עדשים של חולין מותר. עד כמה ירבה תפלוגתא דרבי ודרבי ישמעאל בי ר' יוסי. על דעתיה דרבי דו אמר עד שירבו על כולהון. על דעתיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי דו אמר עד שירבו על הנופלין. גריסין שנתבשלו עם עדשין של חולין ואין בהן נותן טעם. ריבה עליהן גריסין של חולין מין מעורר את מינו לאסור. לא תהא גדולה מיין נסך. כמה דתימר ביין נסך את רואה את

ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. והכא את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. הדא אמרה ריבה עליהן גריסין של תרומה מותר:

דף יג,א פרק ב הלכה ד משנה שאור של חולין שנפל לתוך עיסה ויש בו כדי לחמץ ואחר כך נפל שאור של תרומה או של כלאי הכרם ויש בו כדי לחמץ אסור. שאור של חולין שנפל לתוך עיסה וחימיצה ואחר כך נפל שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם ויש בו כדי לחמץ אסור ורבי שמעון מתיר:

דף יג,א פרק ב הלכה ד גמרא תני חנניה בשם רבי יוחנן אף הראשונה במחלוקת. א"ר יונה הוינן

דף יג,ב פרק ב הלכה ד גמרא סברין מימר מה פליגין כשחימץ זה כל כוחו וזה כל כוחו ונפל שאור של חולין תחילה. אבל אם נפל שאור של תרומה תחילה כבר נתחמצה העיסה. כל נותני טעמים בין לפגם בין לשבח אסור דברי ר"מ. ר"ש אומר לשבח אסור לפגם מותר. רשב"ל אמר מה פליגין כשהשביח ואח"כ פגם אבל אם פגם ואח"כ השביח אוף ר"מ מודה. רבי יוחנן אמר לא שנייא היא השביח היא פגם היא פגם היא השביח היא המחלוקת. תמן תנינן שעורין שנפלו לתוך הבור של מים אע"פ שהבאישו מימיו מותרים. והדא מתנית' מא היא ר' יוחנן אמר במחלוקת רבי שמעון בן לקיש אמר דברי הכל. רבי יוסי בי רבי בון אמר אילין שמועתא הדא רבי יוחנן אמר במחלוקת רשב"ל אמר דברי הכל. אמר רבי יונה צורכה להדא דרבי שמעון בן לקיש לא כן סברנן מימר מה פליגין כשחימץ זה כל כוחו וזה כל כוחו ונפל שאור של חולין תחילה אבל אם נפל שאור של תרומה כבר נתחמצה העיסה ואפי' נפל שאור של חולין תחילה נעשה כמי שהשביח מעיקרו ואח"כ פגם. חזר רבי יונה ומר האשה הזאת אינה מחמצת כל צורכה משיירת היא כל שהוא. אותו כל שהוא יעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם. וקשיא אילו השביח ולא פגם שמא כלום היא. ר' יונה בעי מה בין שבח מזה ומזה ומה בין פגם מזה ומזה. שבח מזה ומזה אסור פגם מזה ומזה מותר.

דף יד,א פרק ב הלכה ד גמרא א"ר מנא שבח מזה ומזה את רואה כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו כדי לאסור. פגם מזה ומזה את רואת את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אין בו כדי לאסור:

דף יד,א פרק ב הלכה ה משנה תבלין שנים שלשה שמות ממין אחד או משלשה אסור ומצטרפין. רבי שמעון אומר שנים או שלשה שמות ממין אחד או שני מינין משם אחד אין מצטרפין:

דף יד,א פרק ב הלכה ה גמרא ניחא שני שמות ממין אחד שני מינין משם אחד. רבי אבהו בשם רבי לעזר במיני מתיקה שנו. רבי אבהו בשם רבי יוחנן שלשה נותני טעמים הן כל שההדיוט טועמו ואומר קדירה זו אינה חסירה ונפל זו היא נותן טעם לשבח מותר. ואפילו אמר תבלין פלוני יש בקדירה זו זה הוא נותן טעם לפגם מותר. וכל שהאומן טועמו ואומר תבלין פלוני יש בקדירה זו זה הוא נותן טעם לפגם אסור. רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין משערין אותן כילו בצל כילו קפלוט. עד כדון דבר שדרכו להשתער בבצל וקפלוט דבר שאין דרכו להשתער בבצל וקפלוט במה אתה משערו. הכמון

דף יד,ב פרק ב הלכה ה גמרא במה אתה משערו. אמר רבי יודן לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי לעזר במיני מתיקה שנו. מיני מתיקה על ידי שדרכן להשתער בבצל וקפלוט משערין אותו כילו בצל כילו קפלוט שאר כל האיסורין על ידי שאין דרכן להשתער בבצל וקפלוט משערין אותן במינן. הכמון משערין אותו במינו. רבי מנא לא אמר כן אלא לא כן אמר רבי אבהו אמר רבי לעזר במיני מתיקה שנו. מיני מתיקה על ידי שטעמן שוה משערין אותן כילו בצל כילו קפלוט שאר כל האיסורין על ידי שאין טעמן שוה אין משערין אותן כילו בצל כילו קפלוט. הכמון צריכה. רבי אבהו בשם ר' יוחנן כל נותני טעמים אין לוקין עליהן עד שיטעום טעם ממשו של איסור. התיב רבי חמא ב"ר יוסי קומי ר' יוחנן הרי בשר בחלב הרי לא טעם ממשו של איסור ואת אמר לוקה וקבלה. מהו וקבלה כאינש דשמע מיליה דבעל דיני' וקבלה. רבי אבהו בשם ר' יוחנן כל נותני טעמים אין לוקין עליהן חוץ מנותני טעם של נזיר. אמר רבי זעירא כל נותן טעם אין לוקין עליהן עד שיטעום טעם ממשו של איסור ובנזיר אפי' לא טעם טעם ממשו של איסור. אמר רבי בא בר ממל כל נותני טעמים אין איסור והיתר מצטרפין ובנזיר איסור והיתר מצטרפין. מתניתא מסייע לדין ומתניתא מסייע לדין. מתניתא מסייע לרבי זעירא כזית יין שנפל לקדירה אכל ממנה כזית פטור עד שיאכל את כולה. על דעתיה דרבי בא בר ממל כיון שאכל ממנה כזית חייב. מתני' מסייע לר' בא בר ממל ממשמע שנאמר (במדבר ו) וכל משרת ענבים לא ישתה וכי מה הניח הכתוב שלא אמרו. אלא לפי שנאמר (שם) מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל מיין ושכר יזיר מה ת"ל וכל משרת ענבים לא ישתה. אלא שאם שרה ענבים ושרה פתו בהן ויש בהן כדי לצרף בהן כזית חייב. מיכן אתה דן לכל איסורין שבתורה ומה אם היוצא מן הגפן שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה ויש לו היתר לאחר איסורו עשה בו טעם כעיקר שאר כל האיסורין שבתורה שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנייה ואין להן היתר אחר איסורן אינו דין שנעשה בהן את הטעם כעיקר. מכאן למדו חכמים כל נותני טעמים שיהו אסורין. וקשיא על דרבי זעירא בכל אתר אמר עד שיטעום וכא אמר אפי' לא טעם:

דף יד,ב פרק ב הלכה ו משנה שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ והצטרפו וחימיצו רבי ליעזר אומר אחר האחרון אני בא וחכמים אומרים בין שנפל האיסור בתחלה בין בסוף לעולם אינו אוסר עד שיהא בו כדי לחמץ. יועזר איש הבירה היה מתלמידי שמאי ואמר שאלתי את רבן גמליאל הזקן עומד בשער המזרח ואמר לעולם אינו אוסר עד שיהא בו כדי לחמץ:

דף יד,ב פרק ב הלכה ו גמרא תמן תנינן יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא. חזקיה אמר כוס שמזגו מן האיסור ומן ההיתר ונפל איסור בסוף איסור היתר בסוף היתר. אמר רבי שמואל בר רב יצחק דר' ליעזר היא דר' ליעזר אמר אחר האחרון אני בא. אמר רבי ירמיה חומר הוא ביין נסך. רבי יוסי בעי אם חומר הוא ביין נסך אפי' נפל היתר בסוף יהא אסור. רבי יסא בשם רבי יוחנן כוס שמזגו מאיסור ומהיתר את רואה את שנפל את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. אמר רבי הושעיה והוא שנפל ההיתר בסוף. רבי אימי בשם רבי יוחנן לא שנייא בין שנפל איסור בתחילה והיתר בסוף להיתר בתחילה ואיסור בסוף. אפילו מים ויין אפי' נמזג כל צורכו מן ההיתר את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. אמר רבי זעירא הדא דאת אמר וכולה תינויין היאך עבידא. רבי יוסי בי רבי

בון רבי אבהו בשם ר' יוחנן צלוחית של יין נסך שנפלה לתוך חבית של יין וחזרה ונפלה לתוך הבור של מים את
דף טו,א פרק ב הלכה ו גמרא רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר: עד כדון בשנפלו בזה אחר זה נפלו שתיהן כאחת מה אמר בה רבי ליעזר נשמעינה מן הדא אימתי חמיצן של כותיים מותר לאחר הפסח של בעלי בתים אחר שלש שבתות של אפיה. ושל נחתומים בכרכים לאחר שלשה ימים. ושל נחתומים בכפרים לאחר שלשה תנורים. רבי שמעון בן אלעזר אומר אף כשאמרו של בעלי בתים אחר שלש שבתות של אפייה והוא שיהא אדם גדול או שיהא משיא את בנו ואפה שלשה תנורים בשבת אחת זה אחר זה וזה אחר זה מותר. ואף כשאמרו של נחתומים בכרכים לאחר שלשה ימים והוא שנדחק ואפה שלשה תנורים ביום אחד זה אחר זה וזה אחר זה מותר. תני רבי שמעון אומר ואף כשאמרו של נחתומים בכפרים לאחר שלשה תנורים עד שלשה ימים אסורין שמשחרית הוא בודה לו שאור לכל אותו היום: אותה העיסה השנייה לא מאיסור ומהיתר היא מתחמצת. ומר ר' ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי ליעזר. ואמר רבי יוסי לרבי חנינא ענתונייא נהירת דהויתון מסין את ורבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא חמיצן של כותיים רבי ליעזר ואנן לינן אמרין כן אלא רבי הילא בשם רשב"ל ירדו לחמיצן של כותיים כרבי ליעזר. ועוד מן הדא דאמר רבי חנינא דרבי אבהו אבא הוה ליה עובדא שלח שאל לרבי חייא ולרבי יסא ולרבי אימי ואורין ליה כרבי ליעזר. מה כיחידייא מוריי לא משום שירדו לחמיצן של כותיים כרבי ליעזר. אמר רבי מנא קומי רבי יסא היך מה דתימר תמן הלכה כרבי ליעזר. וכא הלכה כרבי ליעזר. אמר ליה ולכל דבר:
דף טו,א פרק ב הלכה ז משנה כלים שסכן בשמן טמא וחזר וסכן בשמן טהור או שסכן בשמן טהור וחזר וסכן בשמן טמא רבי ליעזר אומר אחר הראשון אני בא וחכמים אומרים אחר האחרון:
דף טו,א פרק ב הלכה ז גמרא מה טעמא דרבי ליעזר הראשון מוציא את האחרון. אמר רבי יוחנן רבי יהודה ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד דתנינן תמן צלוחית שפיה צר טובל ומעלה כדרכו רבי יודה אומר הזיה הראשונה. כמה דרבי יודה אומר הראשון מוציא את האחרון כן רבי ליעזר אומר אוף הכא הראשון מוציא את האחרון. עד כדון כשסך מיכן ומצא בצד השני. סך מיכן ומצא מיכן
דף טו,ב פרק ב הלכה ז גמרא מה אסר בה רבי ליעזר. נשמענה מן הדא דאמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן לא סוף דבר צלוחית אלא אפילו ספל. ואמר רבי יוחנן רבי יודה ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד. אית לך מימר תמן כשסך מיכן ומצא בצד השני. לא כשסך מיכן ומצא מיכן אוף הכא כשסך מיכן ומצא מיכן:
דף טו,ב פרק ב הלכה ח משנה שאור של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך עיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ והצטרפו וחימיצו אסור לזרים ומותר לכהנים ר"ש מתיר לזרים ולכהנים. תבלין של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך קדירה לא באלו כדי לתבל ולא באלו כדי לתבל ונצטרפו ותיבילו אסור לזרים ומותר לכהנים. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים:
דף טו,ב פרק ב הלכה ח גמרא שאור של תרומה ושל שביעית שנפלו לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימיצו אסור לזרים ומותר לכהנים. ר"ש

מתיר לזרים ולכהנים. בזה כדי לחמץ ובזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימיצו אסור לזרים ולכהנים. ר' לעזר בר' שמעון מתיר לזרים. רבי אבהו אמר ר' יוחנן בעי מה בין תרומה אצל הזרים מה בין שביעית אצל הכהנים. תרומה אצל הזרים אסורה שביעית אצל הכהנים מותרת. חזר ואמר רבי יוחנן תיפתר שנפל שאור של תרומה תחילה לא באת שביעית אלא לפגום. רבי לעזר בי ר' שמעון בשיטת אביו. מהו בשיטת אביו כמה דר' שמעון אמר נותני טעמים לפגם מותר כן רבי לעזר בי רבי שמעון אמר נותני טעמים לפגם מותר. אמר רבי אבא מרי מהו בשיטת אביו כמה דר' שמעון אמר כל הספיחין מותרין כן רבי לעזר בי רבי שמעון אמר כל הספיחין מותרין. כלום אמר רבי שמעון אלא בספיחי ירק דלמא בספיחי זרעים. וקמת היא ספיחי יירק היא ספיחי זרעים. רבנין דקיסרין אמרין אחת בשיטת אביו ואחת בשיטת חכמים. בשיטת אביו משום נותני טעם לפגם מותר. בשיטת חכמים משום שמות מצטרפין:

דף טו,ב פרק ב הלכה ט משנה חתיכה של קדשי קדשים ושל פיגול ושל נותר שנתבשלו עם חתיכות אסור לזרים ומותר לכהנים. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים. בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים שנתבשלו עם בשר התאוה אסור

דף טז,א פרק ב הלכה ט משנה לטמאים ומותר לטהורים:

דף טז,א פרק ב הלכה ט גמרא תני של פיגול ושל נותר ושל קדשים קלים. אמר ר' יונה לא אמר אלא קדשים קלים. פיגול ונותר לאחר זריקה לא כלפני זריקה הן לא אמר אלא פיגול ונותן דבר שאין זריקה מתרתו בקדשי קדשים הא בקדשים קלים הואיל והן מותרין אחר זריקה אפילו לפני זריקה אין לוקין עליהן משום זרות. אמר רבי יוסי לא אמרו אלא קדשים קלים פיגול ונותן לאחר זריקה לא כלפני זריקה הן לאיזה דבר נאמר פיגול ונותר להוציא קדשים קלים לאחר זריקה הא לפני זריקה הואיל והן אסורין בקדשים קלים לוקין עליהן משום זרות. אמר רבי אבין לישן מתניתא מסייע לרבי יוסי (דברים יב) ונדבותיך זו תורה ושלמים שאם אכל מהן לפני זריקת דמים לוקה. רבי שמעון בן לקיש אמר במחלוקת. רבי יוחנן אמר דברי הכל. וקשיא על דרבי שמעון בן לקיש לא כן סברנן מימר כולהן לשון תרומה מצטרפין וכא יצטרפו כולהן לשון טומאה ולשון זרות. סבר רבי שמעון בן לקיש כהדא דתני בר קפרא חתיכה

דף טז,ב פרק ב הלכה ט גמרא של קודש ושל פיגול ושל נותר שנתבשלו עם החתיכות רבי שמעון מתיר וחכמים אוסרין:

מסכת עורלה פרק ג

דף טז,ב פרק ג הלכה א משנה בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק. נתערב באחרים כולן ידלוקו דברי רבי מאיר וחכמים אומרין יעלו באחד ומאתים:

דף טז,ב פרק ג הלכה א גמרא בגד שצבעו בקליפי ערלה כו'. כתיב (ויקרא יט) וערלתם ערלתו את פריו אית תניי תני בסמוך לפיריו. אית תניי תני בעורל את פיריו. מאן דאמר בעורל את פיריו קליפין וגרעינין במשמע. מאן דאמר בסמוך לפיריו קליפין במשמע ולא גרעינין. וגרעינן מניין הוי סופך מימר את פיריו בסמוך לפיריו. אית דבעי

נישמעינה מן הדא וערלתם ערלתו את פריו דבר שהוא עורל את פריו ופיריו עורלו. רבי אבהו בשם רבי לעזר כל מקום שנא' לא תאכל לא תאכלו לא יאכלו את תופס איסור הנייה כאיסור אכילה עד שיבוא הכתוב ויפרש לך כשם שפירש לך באבר מן החי ובנבילה. מה פירש לך באבר מן החי (שמות כב) ובשר בשדה טריפה לא תאכלו. ומה פירש לך בנבילה (דברים יד) לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה. תני חזקיה ופליג וכי מה אסרו לכלב והא כתיב (ויקרא ז) כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו מעתה אתה תופש איסור הנייה באיסור אכילה. שנייא היא דכתיב (שם) וחלב נבילה וחלב טריפה וגומר. והכתיב (דברים יב) רק את הדם מעתה את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה. שנייא היא דכתיב (שם) על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרים בהנייה אף הדם מותר בהנייה. והכתיב (בראשית לב) על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. אמר רבי אבהו קיימתיה בגיד הנשה של נבילה. והכתיב (ויקרא כג) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו. אמר רבי אבא מרי אחוה דרבי יוסי שנייא היא שקבע לו הכתוב זמן. והכתיב (ויקרא יא) לא תאכלום כי שקץ הם. אמר רבי מנא מיעט איסור הנייה שבו. רבי אבהו בשם רבי יוחנן העושה איספלנית משור הנסקל ומחמץ שעבר עליו הפסח אינו לוקה שאין לא תעשה שלו מחוור. מכלאי הכרם לוקה דאמר רבי חנינא (דברים כב) פן תוקדש פן תוקד אש. מערלה צריכה עשה לרחקו כתיב לא תעשה לאוכל כתיב לא תעשה לרחקו לא כתיב. מתניתא פליגא על רבי יוחנן ממשמע שנאמר (שמות כא) סקול יסקל השור וכי אין אנו יודעין שבשרו אסור באכילה ומה ת"ל לא יאכל את בשרו להודיעך שכשם שהוא אסור

דף יז,א פרק ג הלכה א גמרא באכילה כך אסור בהנייה. מה עביד לה רבי יוחנן פתר לה כשקדמוהו הבעלים ושחטוהו עד שלא נגמר דינו. רבי זעירה בעא קומי רבי אבהו הכא את אמר הכין והכא את אמר הכין. אמר ליה חדא משמיה דרבי לעזר וחדא משמיה דרבי יוחנן. רבנין דקיסרין רבי אבהו בשם ר' יוחנן כל מקום שנאמר לא תאכלו אין את תופס איסור הנייה כאיסור אכילה. בניין אב שבכולן (ויקרא ו) וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקודש לא תאכל באש תשרף. תני חזקיה מסייע לרבי יוחנן ממשמע שנאמר (ויקרא ז) כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו לאיזה דבר נאמר וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה. בא להודיעך אפילו למלאכת הגבוה. ממשמע שנאמר (דברים טו) רק הדם לא תאכלו לאי זה דבר נאמר על הארץ תשפכנו כמים. מה המים מכשירין אף הדם מכשיר. ממשמע שנא' (דברים יד) לא תאכלו כל נבילה לאיזה דבר נאמר לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה. בא להודיעך שגר תושב אוכל נבילות. ממשמע שנא' (שמות כב) ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לאיזה דבר נאמ' לכלב תשליכון אותו. אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך חולין שנשחטו בעזרה. מתנית' מסייע לדין ומתניתא מסייע לדין. מתניתא מסייע לרבי יוחנן (שמות יג) לא יאכלו חמץ לעשות את המאכיל כאוכל. אתה אומר לכך או אינו אלא לאוסרו בהנייה כשהוא אומר לא תאכל עליו חמץ למדנו שהוא אסור בהנייה הא מה ת"ל ולא יאכל חמץ לעשות את המאכיל כאוכל דברי רבי יאשיה. רבי יצחק אומר אינו צריך מה אם שרצים קלים עשה בהן את המאכיל כאוכל חמץ חמור אינו דין שנעשה בו את המאכיל כאוכל הא מה ת"ל לא יאכל חמץ לא בא הכתוב אלא לאוסרו בהנייה. בגין דכתיב לא יאכל הא מלא תאכל לית שמע מינה כלום. והדא מסייע לרבי יוחנן. פשיטא שאין הקרקס נאסר. צר צורה בקרקע

נאסר. צבע דבר שיש בו רוח חיים אילו השתחווה לו לא אסור מפני שצבעו אסור. מיכן שצבעו צריכה: בגד גדול שצבעו על מנת לחותכו מה את עביד לה כמוסגר או כמוחלט. אין תעבדיניה כמוסגר מותר אין תעבדיניה כמוחלט אסור. צבעו וחזר וצבעו והקדיח נאמר אם היה צריכה לצביעה הראשונה אסור ואם לאו מותר. צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי אגוז של חולין מאן דאמר נותן טעם לפגם מותר אוף הכא מותר ומאן דאמר נותר טעם לפגם אסור אוף הכא אסור. צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי רימון של חולין ייבא כהדא עגולי דבלה הגדולים מעלין את הקטנים והקטנים מעלין את הגדולים. רב הונא אמר כיני מתניתא הגדולים מעלים את הקטנים במשקל. הקטנים מעלין את הגדולים במניין. תמן מין במינו ברם הכא מין

דף יז,ב פרק ג הלכה א גמרא בשאינו מינו. צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי חולין מין אחד ייבא כהדא ר' יהושע אומר תאנים שחורות מעלות את הלבנות והלבנות מעלות את השחורות. תמן הוא ראוי לחתכן ברם הכא אינו ראוי לחתכו. מה דמי לה גזים גזיזות. אמר רבי יוסי בי רבי בון מה דמי לה בגד גדול שצבעו על מנת לחתכו מיעבדיני' דורדסין: אמר רבי יוחנן סממנין בסממנין בטילין במאתים מי צבעים במי צבעים בטילין ברוב. אמר רבי בא בר ממל הניית ערלה בטילה ברוב. מתני' פליגא על דרבי בא בר ממל תבשיל שבישלו בקליפי ערלה ידלק. פתר לה קדירה בקדירות. אמר רבי יוסי מיסבר סבר רבי בא בר ממל שמותר לעשות כן בתחילה לא לשעבר. מיי כדון אם יש בו כדי לצבוע את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור שבו כדי לאסור. אם אין בו כדי לצבוע את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אין בו כדי לאסור. תמן תנינן אלו דברים של גוים אסורין ואיסורן איסור הנייה היין והחומץ של גוים שהיה מתחילתו יין וחרס הדרייני. רבי זעירה בשם רבי ירמיה רבי מאיר היא דתני חרס הדרייני אסור ואיסורו איסור הנייה. מה נן קיימין אם כשנתנו בתבשיל דברי הכל אסור אם כשמכרו חוץ מדמי יין נסך שבו דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין כשנתנו על גבי תבשיל. מהו לסמוך בו כרעי המיטה רבי לעזר אומר אסור רבי יוחנן אמר מותר. רבי יונה בעי קומי רבי

דף יח,א פרק ג הלכה א גמרא זעירא ההן בגד דתנינן הכא מהו לסמוך בו את המיטה ואיקפד לקיבליה. אמר ליה אפילו למאן דאמר תמן מותר הכא אסור. תמן אין איסורו ניכר ברם הכא איסורו ניכר. אמר רבי חגיי כד נחתית מן אילפא שמעית קליה דרבי יעקב בר אחא יתיב מתני בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק ותנינן נטל הימנה כרכר אסור בהנייה ארג בו את הבגד אסור בהנייה יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנייה ותנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר ימכר כולו לגוי חוץ מדמי יין נסך שבו. אמר רבי אחא בר יעקב רבי חגיי קשתיה רבי חגיי קיימה. מיי כדון תמן אין דרך בני אדם ליקח יין מן הגוי ברם הכא דרך בני אדם ליקח בגד מן הגוי:

דף יח,א פרק ג הלכה ב משנה הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה וארגו בבגד ואין ידוע אי זה הוא רבי מאיר אומר ידלק הבגד וחכמים אומרים יעלה באחד ומאתים. האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד. משיער הנזיר ומפטר חמור בשק ידלק השק. ובמוקדשים מקדשין בכל שהן:

דף יח,א פרק ג הלכה ב גמרא מאן תנא סיט רבי מאיר ברם כרבנין הוא סיט הוא פחות מסיט. רבי יוסי בי רבי בון אמר לה בשם רבי יוחנן רבי יסא בשם ר' יוחנן צמר בכור

שטרפו בטל ברוב. איתיבי' רבי חייא ציפוראה קומי רבי אימי ליטרא בשמונה ולא הודו אילולי דאמר רבי יסא ולא מתניתא היא. האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד. אמר ליה אילו איתתבת

דף יח,ב פרק ג הלכה ב גמרא תמן אית הוות יאות. תמן תנינן אלו הן הנשרפין ותנינן אלו הן הנקברין. הכא את אמר ישרפו והכא את אמר יקברו. אמר רבי יוחנן כאן בשק כאן בשיער. מה בין שק מה בין שיער. אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל שק מצוי לחטט אחריו שיער אין מצוי לחטט אחריו. רבי שמעון בן לקיש אמר כאן במקדש כאן בגבולין. רבי יוסי בי רבי חנינא אומר כאן בנזיר טהור כאן בנזיר טמא. והתנינן פטר חמור אית לך מימר כאן במקדש כאן בגבולין כאן בנזיר טהור כאן בנזיר טמא. אלא כאן בשק כאן בשיער. אמר רבי יוסי בי רבי בון הן דתימר ישרף שערו הן דתימר יקבר גופו:

ובמוקדשין מוקדשין כל שהן. רבי יוסי בשם רבי יוחנן הדא דתימר בקדשים שיש להן מתירין אבל בקדשים שאין להן מתירין צריכין סיט. התיב רבי יוסי והא מתני' פליגא האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד ובכור לאו כקדשי' שיש להן מתירין הוא. אית דתני לה בשם רבי מאיר ואית דלא תני לה בשם רבי מאיר. מאן דתני לה בשם רבי מאיר אית ליה עשרה דברים מקדשין. מאן דלא תני לה בשם רבי מאיר מנן אית ליה עשרה דברים מקדשין. רבי מאיר כר' עקיבה דרבי עקיבה אמר אף ככרות של בעל הבית:

דף יח,ב פרק ג הלכה ג משנה תבשיל שבישלו בקליפי ערלה ידלק. נתערב באחרים

דף יט,א פרק ג הלכה ג משנה יעלה באחד ומאתים תנור שהסיקו בקליפי ערלה ואפה בו את הפת תידלק הפת. נתערבה באחרות תעלה באחד ומאתים:

דף יט,א פרק ג הלכה ג גמרא אבא בר ירמיה כהנא בר ירמיה בשם שמואל רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן גידולי ערלה שעימו הרי אלו מותרות. ולא מתניתא היא אם חדש יותץ אם ישן יוצן. רבי חנניא אמר לית כן רבי מנא אמר אית כן בשהביא עצים לחים ונגבו בקליפי ערלה. אבנים מנוגעות שעשאן סיד אית תניי תני עלו מטומאתן ואית תניי תני לא עלו מידי טומאתן. מאן דאמר עלו מידי טומאתן הרי אלו מותרות ומאן דאמר לא עלו מידי טומאתן הרי אלו אסורות. אפילו כמאן דאמר עלו מידי טומאתן הרי אלו אסורות דכתיב (ויקרא יד) צרעת ממארת תן בו מאירה ואל יהנה ממנו. רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל הנשרפין אפרן מותר חוץ מאפר הבא מחמת עבודה זרה. התיב רבי חייה בר יוסף קומי רבי יוחנן הרי אפר הבית הרי אינו בא מחמת עבודה זרה ואת אמר אסור. אמר ליה שנייה היא דכתיב נתיצה נתיצה:

דף יט,א פרק ג הלכה ד משנה מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו. נתערבו באחרים כולן ידלקו דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים יעלו באחד ומאתים. שהיה רבי מאיר אומר את שדרכו להימנות מקדש. וחכמים אומרים אין מקדש אלא ששה דברים. ורבי עקיבה אומר שבעה:

דף יט,א פרק ג הלכה ד גמרא וכמה היא חבילה עשרים <וחמשה> [וארבע] זירין אמר רבי יונה וארבע מינהון מיטה. רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר דברי רבי מאיר עשרה דברים מקדשין וחרנא אמר דברי רבי מאיר כל הדברים מקדשין. רבי יעקב בר אחא אמר שמועתא מתני' פליגא על מאן דאמר דברי ר' מאיר עשרה דברים מקדשין דתנינן תמן אמר רבי יודה לא הוזכרו רימוני בדן וחצירי גבע אלא שיהו מתעשרין ודאי

בכל מקום. ושאר כל הרימונין את דרכן להימנות אלא רימוני בדן על ידי שהן חביבין דרכן להימנות שאר כל הרימונין על ידי שאין חביבין אין דרכן להימנות:

דף יט,א פרק ג הלכה ה משנה ואלו הן אגוזי פרך. ורימוני בדן. חביות סתומות. וחילפות תרדין. וקילחי כרוב. ודלעת יונית. רבי עקיבה אומר אף ככרות של בעל הבית. הראוי לערלה ערלה הראוי לכלאי הכרם כלאי הכרם:

דף יט,ב פרק ג הלכה ה גמרא רבי יונה בעי הא שקידי פרך לא. מתניתא בסתומה בין הסתומות אבל סתומה בין הפתוחות ונפתחה או פתוחה בין הסתומות ונסתמה צריכות שיעור אחר. היאך אפשר לפתוחה אצל הסתומות. א"ר זעירא תיפתר בפתוחה אצל החנוני שהיא כסתומה אצל בעל הבית. והתני ונסתמה תיפתר שחזר בעלה ונטלה. רבי קריספא בשם רבי יוחנן כל אילין קירייא וקורותא דאנן אכלין דלעת יונית אינון. רבי יונה בעי ולמה לינן אמרין הראוי לתרומה. אמר ליה רבי יוסי תרומה נוהגת בכל. ערלה אינה נוהגת בכל:

דף יט,ב פרק ג הלכה ו משנה נתפצעו האגוזים נתפרדו הרימונים נפתחו החביות נחתכו הדלועין נתפרשו הככרות יעלו באחד ומאתים:

דף יט,ב פרק ג הלכה ו גמרא נפלו ואחר כך נתפצעו בין שוגג בין מזיד לא יעלו דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר בין שוגג בין מזיד יעלו. רבי יוסי אומר שוגג יעלו מזיד לא יעלו. [כבר] קנסו בידו. מה טעמא דרבי יוסי כיי דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין שריבה עליהן שוגג מותר מזיד אסור. רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיא היו לפניו מאה וחמשים חביות נתפתחו מאה [מאה] מותרות חמשים אסורות והשאר לכשיפתחו יהו מותרות. אמר רבי זעירא לא אמרו אלא לכשיפתחו הא לפתוח לכתחלה אסור. דבי <רבי> ר' ינאי שאלין דלעת שלקה בבית אביה מהו שתטבול למעשרות. לוי שאל מהו שתטמא טומאת אוכלין.

דף כ,א פרק ג הלכה ו גמרא שלקה כמחותכת היא. מילתיה דשמואל [דשמואל] אמר שהיא מטמא טומאת אוכלין. ואמר רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל תאנים וענבים שצימקו באביהן מטמאין טומאת אוכלין והרודה מהן בשבת חייב משום קוצר: נתפרסו ככרות. מתני' דר' עקיבה דר' עקיבה אמר אף ככרות של בעל הבית:

דף כ,א פרק ג הלכה ז משנה ספק הערלה בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר ובחוצה לארץ יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט. כרם שהוא נטוע ירק וירק נמכר חוצה לו בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר ובחוצה לארץ יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד. החדש אסור מן התורה בכל מקום והערלה הלכה והכלאים מדברי סופרים:

דף כ,א פרק ג הלכה ז גמרא איזו ספק הערלה כרם של ערלה וענבים נמכרות חוצה לו בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר. אמר רבי יודן אף זה ספיקו אסור בסוריא איזו ספק המותר בסוריא כרם של ערלה וכרם אחר בצידו וענבים נמכרות חוצה לו בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר. אמר רבי יודה אף זה אסור בסוריא איזו ספק המותר בסוריא כרם נטוע ירק ושדה ירק אחר בצידו וירק נמכר חוצה לו בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר ובחוץ לארץ יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד. אמר רבי יודן עוד היא בקדמייתא יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט: החדש אסור מן התורה בכל מקום: מתניתא דרבי ליעזר דתנינן תמן כל מצוה שאינה תלויה בארץ נוהגת בארץ ובחוצה לארץ וכל [מצוה] שהיא תלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ חוץ מן הערלה ומן הכלאים. רבי ליעזר אומר אף

החדש. מה טעמא דרבי ליעזר (ויקרא כג) בכל מושבותיכם בכל מקום בין בארץ בין בחוצה לארץ. מה מקיימין רבנין טעמא דרבי ליעזר בכל מושבותיכם בחדש שכן יצא בחוץ. רבי יונה בעי קומי רבי יוסי ולמה לא תנינן אף החלה עמהן. אמר ליה לא אתינן מתני' אלא דבר שהוא נוהג בישראל ובגוים. וחלה אינה נוהגת אלא בישראל דכתיב (במדבר טו) ראשית עריסותיכם ולא של גוים: והערלה הלכה. שמואל אמר בהלכות המדינה. רבי יוחנן אמר הלכה למשה מסיני. רבי יסא בעי קומי רבי יוחנן הלכה למשה מסיני ואת אמר הכין. אמר בשעה שניתנה הלכה כך ניתנה. אמר אילו לא סלקית לארץ ישראל אלא לשמוע דבר זה די: והכלאים מדברי סופרים: שמואל אמר בכלאי הכרם הא בכלאי זרעים מותר. ר' יוחנן אמר בכלאי הכרם הא בכלאי זרעים אסור. אמר רב הונא **דף כ,ב פרק ג הלכה ז גמרא** כד נחתון מערביא דתמן אמרונה בשם רבי יוחנן וקיימנוה (ויקרא יט) את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך הקיש כלאי זרעים לכלאי בגדים וכלאי בהמה מה כלאי בגדים וכלאי בהמה שאין תלויין בארץ ונוהגין בארץ ובחוץ לארץ אף כלאי זרעים אע"פ שהן תלוין בארץ נוהגין בארץ ובחוצה לארץ. חד בר נש זרע חקליה שעורין ולפת. עבר חנין גוביתא ועקרין. אתא עובדא קומי שמואל וקנסיה. דתני אין עושין עם ישראל בכלאים אבל עוקרין עמו בכלאים מפני שהוא ממעט בעבירה. תני אין עושין עם הגוי בכלאים בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה ובחברותיה עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוץ לארץ. שמואל פתר מתני' אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה וחברותיה עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוצה לארץ. כלאי הכרם הא כלאי זרעים מותר. ר' יוחנן פתר מתניתא אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ בין בכלאי כרם בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה וחברותיה עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ ישראל כך כלאים בחוצה לארץ בכלאי הכרם הא בכלאי זרעים:

מסכת ביכורים פרק א

דף א,א פרק א הלכה א משנה יש מביאין בכורין וקורין. מביאין ולא קורין. ויש שאינן מביאין. אלו שאינן מביאין הנוטע בתוך שלו והבריכו בתוך של יחיד או בתוך של רבים. וכן המבריך מתוך של יחיד או מתוך הרבים לתוך שלו. הנוטע בתוך שלו והמבריך בתו שלו ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע הרי זה אינו מביא. רבי יהודה אומר מביא. מאיזה טעם אינו מביא משום שנאמר (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא עד שיהו כל הגידולים מאדמתך:

דף א,א פרק א הלכה א גמרא יש מביאין כו'. הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך של יחיד או לתוך של רבים אפילו מן הזקינה אינו מביא. המבריך מתוך של יחיד או מתוך של רבים לתוך שלו אפילו מן הילדה אינו מביא. הדא אמרה כשם שהילדה חיה מן הזקינה כך הזקינה חיה מן הילדה. אמר רבי יוחנן כולהן משום תורת הגוזלן ירדו להן. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן. מאיזה טעם אינו מביא משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך. תני אם הבריך ברשות מביא וקורא. רבי יוסי בשם רבי אימי והוא שנתן לו רשות לעולם הא לשעה לא. רבי יונה בשם רבי אימי אפילו לשעה. חייליה דרבי יונה מן הדא היה חופר בור שיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו. ועצים לא לשעה הן. מה עבד לה רבי יוסי שרשים שדרכן להחליף לעולם מכיון שדרכן להחליף לעולם הן. אמר רבי מנא מילתא דרבי יוחנן מסייע לאבא דאמר רבי יוחנן כולהן משום תורת הגוזלן ירדו להן. וכאן מכיון שנתן לו רשות להבריך אפילו

דף א,ב פרק א הלכה א גמרא לשעה אין זה גוזלן. רבי זריקן בעי קומי רבי זעירה מתני' דרבי דרבי אמר שרשין חיין זה מזה. אמר ליה דברי הכל היא. הכא התורה אמרה ראשית בכורי אדמתך עד שיהו כל הגידולים מאדמתך. על דעתיה דרבי יודה מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של יחיד. מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ודרך היחיד באמצע. ר' אחא בשם ר' מיישא בשהבריכה בדלעת או בסילון. אי בשהבריכה בדלעת או בסילון יביא ויקרא אפילו כרבנין יביא ויקרא. אמר רבי יונה צריכה לרבי יודה המוכר שביל לחבירו מקום דריסה הוא מכר או עד התהום מכר. אין תימר מקום דריסה מכר מביא וקורא אין תימר עד התהום מכר לא יביא כל עיקר. מספק מביא ואינו קורא. רבנין פשיטא לון שמכר עד התהום ומה פליגין במוכר שביל לחבירו אבל אם מכר לו שדה ושייר לו שביל כל עמא מודיי ששייר לו עד התהום. על דעתיה דרבי יודה מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של רבים. מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ודרך הרבים באמצע. אמר רבי אימי אתיא דרבי יודה כרבי ליעזר דתנינן תמן אין עושים חלל תחת רשות הרבים בורות שיחין ומערות רבי ליעזר מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים. כמה דרבי ליעזר אמר תמן תחת רשות הרבים שלו כך רבי יהודה אמר הכא תחת רשות הרבים שלו. רבי שמואל בר רב יצחק בעי אין כרבי ליעזר יביא ויקרא. אמר רבי יוסי מיסבר סבר רבי שמואל בר רב יצחק שרבי ליעזר מתיר לעשות כן והן שלו לעולם. אלא רבי ליעזר מתיר לעשות כן וכל הקודם בהן זכה:

דף א,ב פרק א הלכה ב משנה האריסין והחכורות והסיקריקון והגזלן אין מביאין מאותו הטעם משום שנאמר (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך:

דף ב,א פרק א הלכה ב גמרא עד כדון כשגזל קרקע גזל זמורה ונטעה ולא דמים הוא חייב לו. אלא צריכה לרבנין. מצות כגבוה הן או אינן כגבוה. אין תימר כגבוה הן אינו מביא ואין תימר אינן כגבוה מביא. הכל מודין באשירה שביטלה שאינו מביא ממנה גיזירין למערכה. רבי שמעון בן לקיש בעי מהו שיביא ממנה לולב. מצות כגבוה הן או אינן כגבוה. אין תימר כגבוה הן אינו מביא אין תימר אינן כגבוה מביא. פשיטא שהוא מביא ממנה לולב שאין מצות כגבוה. מהו שיביא ביכורים. כר' יודה דו אמר הוקשו לקדשי הגבול מביא. כרבנין דאינון מרין הוקשו לקדשי מקדש אינו מביא. עד כדון בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה אפי' בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה. סברין אמרין נישמעינה מן הדא הרי אלו בתרומה ובמעשר מה שאין כן בביכורים. כלום צריכה

לא בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה אבל בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה אפילו בתרומה לא עשה ולא כלום. כהדא דתני האונס והגנב והגזלן בזמן שהבעלים מרדפין אחריהן אין תרומתן תרומה ולא מעשרותיהן מעשר ולא הקדשן הקדש. אם אין הבעלים מרדפין אחריהן תרומתן תרומה ומעשרותיהן מעשר והקדשן הקדש.

דף ב,ב פרק א הלכה ב גמרא רבי יוסי בשם רבי יוחנן לא זה תרום ולא זה תורם. רבי אמי בשם רבי יוחנן אפילו הבעלים שתרמו אין תרומתן תרומה. אמר רבי יוסי עד כדון אנן קיימין בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה ולויידא מי לא אנן תנינן הרי אלו בתרומה ומעשר מה שאין כן בכורין. אפשר לפירות לצאת בלא בכורין אפשר לפירות לצאת בלא תרומה ומעשרות. אבל בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה עד כדון צריכה:

דף ב,ב פרק א הלכה ג משנה אין מביאין ביכורים חוץ משבעת המינים ולא מן התמרים שבהרים ולא מן הפירות שבעמקים ולא מזיתי שמן שאינן מן המובחר. אין מביאין ביכורים קודם לעצרת. אנשי הר צביעים הביאו ביכוריהן קודם לעצרת ולא קיבלו מהן מפני הכתוב שבתורה (שמות כג) וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה:

דף ב,ב פרק א הלכה ג גמרא אין מביאים ביכורים כו'. אילו כתיב (דברים כו) ולקחת ראשית כל פרי האדמה הייתי אומר כל הדברים יהו חייבים בבכורים ת"ל מראשית ולא כל ראשית. אם מראשית ולא כל ראשית אין לך אלא חיטים ושעורים בלבד תלמוד לומר פרי אדמתך ריבה. וריבה את הכל. נאמר כאן ארצך ונאמר כאן (דברים ח) ארץ חיטה ושעורה מה ארץ שנאמר להלן בשבעת המינים הכתוב מדבר אף ארץ שנאמר כאן בשבעת המינים הכתוב מדבר. זית שמן זה אגורי רבי אמיב שם רבי יוחנן זה אוריסי ולמה נקרא שמו איגורי שהוא אוגר שמנו לתוכו. וכל הזתים מאבדין שמנן. א"ר חנינא כל הזתים הגשמים יורדין עליהן והן פולטין את שמנין וזה הגשמים יורדין עליו והוא אוגר את שמנו לתוכו. ודבש אלו התמרים יכול דבש ממש רבי תנחומא בשם רבי יצחק ב"ר לעזר כתיב (דברי הימים ב לא) וכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר ודבש. ודבש חייב במעשרות. אלא אלו התמרים שהן חייבין במעשרות. ר' ברכיה בשם רבי שמואל בר נחמן ולמה כתיב ארץ ארץ שני פעמים להודיעך שאין הבית עומד אלא על שני דברים הללו. ולמה נכללו רבי יהודה ב"ר ורבי שמואל ב"ר נחמן חד אמר לברכה וחרנא אמר לשיעורין. מאן דמר לברכה ניחא מאן דמר לשיעורין והא תנינן בהרת כגריס לית הוא מימן. כעדשה מן השרץ לית הוא מימן.

דף ג,א פרק א הלכה ג גמרא פשיטא הדא מילתא הפריש ביכורים חוץ משבעת המינים לא קדשו. מה פליגין בתמרים שבהרים ובפירות שבעמקים רבי זעירא רבי יסא בשם רבי לעזר לא קדשו. רבי אילא בשם ר' אמי איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש רבי יוחנן אמר לא קדשו רשב"ל אמר קדשו. א"ר יונה טעמא דרשב"ל שכן אם עבר ותרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה. אמר רבי יוסי שמענן פירות הרעים חייבין במעשרות שמענן פירות הרעים חייבין בביכורין. מתני' מסייע לרבי יוסי אין מביאין מן הציפורנין ולא מן הבישנין ואם הביא לא קידשו. אמר רבי זעירא ותניי תמן תאנים סוכות מנוקבות ענבין מאובקות ומעושנות אין מביאין אבל מביאין מן התאנים בנות שבע ומן הענבים הלבלונית. מן המובחר הן ותימר אבל אמר רבי אבא מרי שלא תאמר הואיל והן בסוף לא יבא. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אין מביאין תמרים אלא מיריחו ואין קורין אלא על הכותבות. רבי שמעון בן אלעזר אומר רימוני עמקים מביאין וקורין:

דף ג,א פרק א הלכה ד משנה אלו מביאים ולא קורין הגר מביא ואינו קורא שאין יכול לומר (דברים כו) אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו ואם היתה אמו מישראל מביא וקורא. וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומר אלהי אבותיכם ואם היתה אמו מישראל אומר אלהי אבותינו:

דף ג,א פרק א הלכה ד גמרא רבי יונה ורבי יסא תרויהון בשם רבי שמואל בר רב יצחק בבני קיני חותן משה היא מתניתא. ובני קיני חותן משה מביאין וקורין דכתיב (במדבר י) לכה אתנו והטבנו לך. רבי חזקיה בשם ר' לעזר לא אמר כן אלא מה טעם אמרו האפיטרופיס והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגניס מביאין ולא קורין שהגר הרי אמור בפרשה. אמר רבי שמואל בר רב יצחק תיפתר בההן גר דהכא בבני קיני חותן משה. ובני קיני חותן משה מביאין וקורין. אמר רבי יוסי קיימה בנימן בר עשתור קומי רבי חייה בר בא בגוי שבא בעבירה על בת ישראל היא מתניתא. רבי יונה לא אמר כן אלא רבי שמע לאילין דבי בר עשתור דאינון גרים בני

דף ג,ב פרק א הלכה ד גמרא גרים אומרים אלהי אבותינו. והא תנינן אם היתה אמו מישראל אומר אלהי אבותינו הא גרים בני גרים לא. אמר ר' יוסי קיימה בנימין בר עשתור קומי רבי חייא בר בא רבי חזקיה בשם רבי חייא בר בא קיימה בר עשתור קומינן בגוי שבא בעבירה על בת ישראל היא מתניתא. רבי זריקן אמר רבי זעירא בעי כלום הוא מתכווין לא לאברהם יצחק ויעקב וכי אברהם יצחק ויעקב אבותיהם היו [כלום] נשבע הקב"ה אלא לזכרים שמא לנקיבות. תני בשם רבי יהודה גר עצמו מביא וקורא מה טעם (בראשית יז) כי אב המון גוים נתתיך. לשעבר היית אב לאדם ועכשיו מכאן ואילך אתה אב לכל הגוים. רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי יהודה. אתא עובדא קומי דרבי אבהו והורי כרבי יהודה:

דף ג,ב פרק א הלכה ה משנה רבי ליעזר בן יעקב אומר האשה בת גרים לא תינשא לכהונה עד שתהא אמה מישראל. אחד גרים ואחד עבדים משוחררים אפילו עד עשרה דורות עד שתהא אמו מישראל. האפיטרופין והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגינוס מביאין ולא קורין שאינן יכולין לומר (דברים כו) אשר נתת לי:

דף ג,ב פרק א הלכה ה גמרא רבי ליעזר בן יעקב אומר כו'. תמן תנינן רבי יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל זכר. וכולהון מקרא אחר הן דורשין (יחזקאל מד) כי אם בתולות מזרע בית ישראל. רבי יהודה אומר עד שיהא אמו מישראל. רבי אלעזר אומר או אביה או אמה. רבי יוסי אומר עד שיולדו בקדושת ישראל. ר' שמעון אומר עד שיביאו בתולים בקדושת ישראל. תני בשם רבי שמעון גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד שנתגיירה כשירה לכהונה שנאמר (במדבר לא) וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם ופינחס עמהן. ורבנין החיו לכם לעבדים ולשפחות. רבי יסה בשם רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי. וכהנים נהגו סלסול בעצמן כר' אליעזר בן יעקב. חד כהן נסב בת גרים אתא עובדא קומי רבי אבהו וארבעיה על ספסילא. אמר ליה רב ביבי לא כן אלפן רבי הלכה כרבי יוסי. אמר ליה ולא כהנים נהגו סלסול בעצמן כראב"י. אמר ליה ועל מנהג לוקין. א"ל אין כך את חמי מפייס לי ואנא מוקים ליה. מן דקיימיה אמר ליה הואיל והותרה הרצועה אף אני מוכר בה. רבי יעקב בר אידי בר אושעיה מעשה במשפחה בדרום שהיו קורין עליה ערער ושלח רבי את רבי רומיניס לבודקן ומצא שנתגיירה זקנתה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד והכשירה לכהונה. רבי הושעיה אמר כרבי

שמעון הכשירה. א"ר זעירא דברי הכל היא דאמר רבי זעירא בשם רב אדא בר אחוה רבי יודא מטי בה בשם רבי אבהו בשם רבי יוחנן וולד בוגרת כשר שהוא בלא תעשה שבא מכח עשה עשה (ויקרא כא) והוא אשה בבתוליה יקח וכל לא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא. ודכוותה (שם) כי אם בתולה מעמיו יקח אשה ולא מן גיורת כל לא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא. התיב רבי הושעיה הרי דור שני של מצרי הרי הוא בלא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא. חזר רבי הושעיה ואמר לא דמי עשה שבישראל ועשה שבכהנים עשה שבישראל אסור בכל ועשה שבכהנים אסור בכהנם ומותר בלויים ובישראלים:

דף ד,א פרק א הלכה ה גמרא שליח רבי יוסי רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יוחנן בשלקטן לשלחן ביד אחר אבל אם להביאן הוא לא ישלחן ביד אחר. ולא מחסל לה. רבי יונה מחסל לה. רבי זעירא רבי אמי רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה בשלקטן לשלחן ביד אחר אבל אם לקטן להביאן הוא לא ישלחן ביד אחר שכל הביכורים שנראו ליתור בקרייה אינן ניתרים אלא בקרייה. אמר רבי מנא אף על גב דלא אמר רבי יוסי הדא מילתא אמר דכוותה. אמר רבי זעירא לרבי יסא נהיר את כד איתאמרת הדא דרבי הושעיה ואמר רבי יוסי בי רבי חנינא מתניתא פליגא הפריש ביכוריו ואח"כ מכר שדהו מביא ואינו קורא קיימונה כשנתן דעתו למסור משעה ראשונה. והתנינן יבש האילן נקצץ האילן. עוד היא ביבש משעה הראשונה. וקרייה מעכבת. אמר רבי שמואל בר רב יצחק הראוי לקרייה אין קרייה מעכבת. ליקטן לשלחם ביד אחר לא ישלחם ביד אחר שמא ימלך הוא להביאן. רבי אבהו בשם רבי יוחנן היורש מביא ואינו קורא. מה נן קיימין אם יורש בחיי אביו שלוחו [הוא] ואם לאחר מיתת אביו שלו הן. אלא כי נן קיימין כשהיה אביו חולה או מסוכן. כתיב (דברים כו) ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך ולביתך מלמד שאדם מביא ביכורים מנכסי אשתו וקורא. רבי שמעון בן לקיש אמר לאחר מיתה הא בחיים לא. רבי יוחנן אמר לא שנייא היא בחיים היא לאחר מיתה. רבי שמעון בן לקיש כדעתיה דרבי שמעון בן לקיש אמר אין אדם יורש את אשתו דבר תורה: רבי יוחנן בשם רבי הושעיה הנחת מעכבת אין קרייה מעכבת. והא תנינן האוכל ביכורין עד שלא קרא עליהן. רב הושעיה רב יהודה

דף ד,ב פרק א הלכה ה גמרא בשם שמואל דרבי עקיבה היא. רבי יוסי בעי היידן רבי עקיבה. אמר רבי מנא שמעית אבא תני הנחה מעכבת אין קרייה מעכבת. רבי עקיבה אומר קרייה מעכבת. רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר מה טעם אמרו הנחה מעכבת מפני שהיא נוהגת בכל. רבי תנחומא רבי הונא בשם רבי לעזר מפני ששנה עליה. א"ר אבא מרי תרתיי חדא כרבי יודה וחדא כרבנין. חדא כרבי יודה דרבי יודה אמר לצורך נשנית מפני שהיא נוהגת בכל. כרבנין דאינון מרין שלא לצורך נשנית מפני ששנה עליה:

דף ד,ב פרק א הלכה ו משנה הקונה שני אילנות בתוך של חבירו מביא ואינו קורא רבי מאיר אומר מביא וקורא. יבש המעיין ונקצץ האילן מביא ואינו קורא. רבי יהודה אומר מביא וקורא. מן החג ועד החנוכה מביא ואינו קורא רבי יהודה בן בתירה אומר מביא וקורא:

דף ד,ב פרק א הלכה ו גמרא רבי יוסי בן חנינא בעי קנה אילן אחד לא קנה קרקע שנים לא קנה קרקע אחד אינו מביא כל עיקר שנים מביא ואינו קורא. אמר ליה רבי לעזר מילין דצריכין לרבנין בבית וועדא את שאל. דרבי יהודה עבד את האילן בקשין. תמן

תנינן בירך על פירות האילן בורי פרי האדמה יצא. רבי חזקיה בשם רבי יעקב בר אחא דרבי יודה היא דרבי יודה אמר עבד את האילן כקשין. אמר רבי יוסי דברי הכל היא. פירות האילן בכלל פירות האדמה ואין פירות האדמה בכלל פירות האילן. רבי בון בר כהנא בעי קומי רבי אילא

דף ה,א פרק א הלכה ו גמרא מכר לו שדה בקמתה הלוקח מהו שיביא ממנה ביכורים. אמר ליה למה לאו. עד כדון לחה אפילו יבישה. א"ל אפילו יבישה אפילו קצורה. מעתה אפילו חיטין כך אנו אומרים הלוקח מן השוק מביא בכורין. פשיטא הדא מילתא מכר לו פירות ושייר לו קרקע המוכר אינו יכול להביא שאין לו פירות. חזר ולקחן ממנו נישמעינה מן הדא נתן לה קדשים הרי אלו מותרין יינות שמנין וסלתות כל דבר שכיוצא בו קרב לגבי המזבח אסור. אין בכלל אלא פרכילי ענבים ועטרות של שיבלין. מה נן קיימין אם כשנתן לה באתננה כך אנו אומרים הלוקח מן השוק מביא ביכורים. אלא כי נן קיימין בשהיו הגפנים משלחה ומכרה לו פירותיהן וחזר ונתנם לה באתננה מפני שהיה אתנן הא לא היה אתנן מביא הדא אמרה חזר ולקחן ממנו מביא. חברייא בשם ריב"ל הפרישן קודם לחג ועבר עליהן החג מביא ואינו קורא. הפרישן קודם לחנוכה ועבר עליהן חנוכה ונרקבו לאחר חנוכה לא קדשו. ולית ליה לרבי זעירא כהדא דחברייא. סבר רבי זעירא שכל הבכורים שנראו ליתור בקרייה אינן ניתורין אלא בקרייה. ולית לחברייא כן. אית להון כשהפרישן קודם לחג להביאן אחר החג. והתנינן אין מביאין בכורים לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש. מה נן קיימין אם בפירות שהביאו שליש לפני ראש השנה על הפירות שהביאו שליש לאחר ראש השנה מכיון שלא הביאו שליש לפני ראש השנה דבר ברור שלא השרישו קודם לעומר והן אסורין עד שיבוא העומר ויתירן. אלא כי אנן קיימין בפירות שחנטו קודם ט"ו בשבט על פירות שחנטו לאחר ט"ו בשבט מכיון שהוא מחדש על הישן הא מן החדש על החדש מביא. וסברינן מימר לאחר חנוכה אנן קיימין אמר ר' חיננא בזמנן:

דף ה,ב פרק א הלכה ז משנה הפריש בכוריו ומכר את שדהו מביא ואינו קורא והשני מאותו המין אינו מביא ממין אחר מביא וקורא. רבי יהודה אומר אף מאותו המין מביא וקורא. הפריש את בכוריו נמקו נבזזו נגנבו אבדו או שנטמאו מביא אחרים תחתיהן ואינו קורא. והשניים אין חייבים עליהן חומש. נטמאו בעזרה נופץ ואינו קורא. ומניין שהוא חייב באחריותן עד שיביאן להר הבית שנא' (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך וגו' מלמד שהוא חייב באחריותן עד שיביאם להר הבית. הרי שהביא ממין אחד וקרא וחזר והביא ממין אחר הרי זה אינו קורא:

דף ה,ב פרק א הלכה ז גמרא מה טעמון דרבנין (דברים כו) הגדתי היום פעם אחת הוא מגיד ואינו מגיד פעם שנייה. ולית [ליה] לרבי יודה כן. אית ליה באדם אחד אבל בשני בני אדם מגיד וחוזר ומגיד. אמר רבי יוחנן משום יחידי אני שונה אותה. ותני כן רבי שמעון בן יהודה [אומר] משום רבי שמעון שניים אין חייבים עליהן חומש. רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא שנים לקוחין אפילו מן השוק. מה את עביד לון כתוספת הביכורים או כעיטור הביכורים. אין תעבדינון כתוספת הביכורים פטורים מן הדמאי. אין תעבדינון כעיטור הביכורים חייבין בדמאי: נטמאו בעזרה נופץ ואינו קורא. רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינא נטמאו הביכורים הסלים נתנין לכהנים דכתיב (שם) ולקח הכהן הטנא מידך: למי נצרכה לרבי יודה אף על גב דרבי יודה אמר מגיד

וחוזר ומגיד הרי שהביא ממין אחד וקרא וחזר והביא ממין אחר הרי זה אינו קורא. אמר רבי יונתן תני רבי שמעון בן יוחי כן ואמרת ושמחת הוי אומר על השמחה:

דף ו,א פרק א הלכה ח משנה אלו מביאין וקורין מן העצרת ועד החג משבעת המינין מן הפירות שבהרים ומן התמרים שבעמקים ומזיתי שמן ומעבר לירדן. רבי יוסי הגלילי אומר אין מביאין בכורים מעבר לירדן שאינה ארץ זבת חלב ודבש:

דף ו,א פרק א הלכה ח גמרא רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש. רבי יונה רבי זעירה בשם רבי חנינה ששה עשר מיל חיזור חיזור לציפורין הן הן ארץ זבת חלב ודבש. אמר רבי יונה מאן דמקדר אילין שיגרונייה דבישן מינהון. מאן דמקדר הדא ביקעת גינוסר מינהון. מתיבון לרבי יונה והא כתיב (שמות ג) ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אלא רץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש. אמר לון אשר בה זבת חלב ודבש: תני (דברים כו) אשר נתתה לי לא שנטלתי לי מעצמי. מה ביניהון אמר רבי אבין חצי שבט מנשה ביניהון. מאן דאמר אשר נתתה לי ולא שנטלתי לי מעצמי חצי שבט מנשה לא נטלו מעצמן. מאן דאמר ארץ זבת חלב ודבש אפילו כן אינה ארץ זבת חלב ודבש:

דף ו,א פרק א הלכה ט משנה הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו מביא וקורא. רבי מאיר אומר אפילו שנים. קנה אילן וקרקעו מביא וקורא. רבי יהודא אומר אף בעלי אריסות והחכירות מביאין וקורין:

דף ו,א פרק א הלכה ט גמרא תני חכורי בתי אבות אינן מביאין. רבי יודה אמר הן עצמן מביאין וקורין. רבי זעירה רבי חייא בשם רבי יוחנן בחכורי בתי אבות היא מתניתא. רבי הילא רבי יסי בשם רבי יוחנן בבעלי אריסות וחכירות היא מתניתא. הוון בעיי מימר מאן דאמר בבעלי אריסות וחכירות היא מתנית' הא באריס וחכיר לא באריס לשעה בחכיר לשעה הא באריס לעולם ובחכיר לעולם מביא. אתא רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן אפילו באריס לעולם ובחכיר לעולם אינו מביא. למה בבעלי אריסות וחכירות היא מתניתא:

מסכת ביכורים פרק ב

דף ו,א פרק ב הלכה א משנה התרומה והבכורים חייבין עליהן מיתה וחומש ואסורים לזרים והן ניכסי

דף ו,ב פרק ב הלכה א משנה כהן ועולין באחד ומאה וטעונים רחיצת ידים והערב שמש הרי אלו בתרומה ובבכורים מה שאין במעשר:

דף ו,ב פרק ב הלכה א גמרא התרומה והבכורים וכו'. כתיב (במדבר יז) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי שתי תרומות התרומה והבכורים. תרומה דכתיב (ויקרא כב) ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו. הבכורים דכתיב (דברים יג) והבאתם שמה עולותיכם אלו הבכורים דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך. או נאמר בקדשים הכתוב מדבר. כבר כתיב כרת בקדשים ויהא מיתה וכרת בקדשים. וכי יש מת וחוזר ומת כהדא דתני המת לחמשים שנה מת בהיכרת לחמשים ושתים זו היא מיתת שמואל הנביא לששים מיתה האמורה בתורה לשבעים מיתה של חיבה לשמונים מיתה של זקנה מכאן

ואילך חיי צער. מה חמית מימר מת לחמשים מת בהיכרת כתיב (במדבר ד) אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי וגו' וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו. עשו להם דבר של תקנה שלא יזונו עיניהם מבית קדש הקדשים. וכתיב (שם) יבואו לראות כבלע את הקדש ומתו וכתיב (במדבר ח) חמשים שנה ישוב מצבע העבודה. רבי אבין בריה דרבי תנחום בר טריפון שמע לה מן הכא (תהילים צ) ימי שנותינו בהם שבעים שנה צא מהן עשרים בהיכרת. לחמשי' ושתים מיתת שמואל הנביא. ר' אבא בריה דר' פפי ר' יהושע דסיכנין בשם רבי לוי (משלי יד) בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור. חנה על ידי שריבתה בתפילתה קיצרה בימיו של שמואל שאמרה (שמואל א א) וישב שם עד עולם והלא אין עולמו של לוי אלא חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבע העבודה והיי דלון חמשין ותרתי א"ר יוסי ב"ר בון ושתים שגמלתו. לששים מיתה האמורה בתורה רבי חזקיה בשם רבי יעקב בר אחא כתיב (במדבר לא) אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה וגו' הגע עצמך שיצא ממצרים בן עשרים שנה ועוד עשה במדבר ארבעים שנה ומת נמצאת אומר המת לששים שנה מיתה האמורה בתורה וכתיב (איוב ה) תבא בכלח אלי קבר. לשבעים [שנה] מיתה של חיבה [דכתיב] (תהילים צ) ימי שנותינו בהם שבעים שנה. לשמונים מיתה של זקנה שנאמר ואם בגבורות שמונים שנה וכן ברזילי אמר לדוד (שמואל ב יט) בן שמונים שנה אנכי היום האדע בין טוב לרע. אפר חמשים ועשה דבר שהוא בהיכרת אבל רב חדי. אפר שיתין ועשה דבר שהוא בעון מיתה אבל חדי. תני רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר זקן שאכל את החלב וכי מי מודיענו שהוא בהיכרת אבל רב חדי. אפר שיתין ועשה דבר שהוא בעון מיתה אבל חדי. אפר שיתין ועשה דבר שהוא בעון מיתה אבל חדי. תני רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר זקן שאכל את החלב וכי מי מודיענו שהוא בהיכרת כהדא דתניא או שחילל את השבת מת בהיכרת. אלא כיני המת ליום אחד מיתה של זעם לשנים מיתה של בהלה לשלשה מת במגפה. תני רבי חלפתא בן שאול מת באחד בשנים בשלשה [מת] בהיכרת לארבעה לחמשה מיתה הדופה. לששה מיתת דרך הארץ. לשבעה מיתה של חיבה מכאן ואילך מת בייסורים. מה חמית מימר מת לשלשה ימים מת במגפה. חילפיי בר בריה דרבי אבהו אמר שמעית קליה דרבי דרש (שמואל א כה) ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל וימתץ תלה לו הקב"ה שבעת ימי אבלו של שמואל שלא יתערב אבלו עם הצדיק ועשה עוד שלשה ימים ומת במגפה. רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן לעשרת ימים אין כתיב כאן אלא כעשרת הימים תלה לו הקב"ה עשרה ימים כעשרת ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים שמא יעשה תשובה

דף ז,א פרק ב הלכה א גמרא

ולא עשה. כהנא שאל לרבי זעירא זר שאכל תרומה אמר ליה בעון מיתה. מן דצלי אמר ליה אני ה' הפסיק הענין [כהן שאכל תרומה בטומאה במיתה] רבי חייא בשם רבי יוחנן זר שאכל תרומה בעון מיתה. מתניתין מסייע לרבי יוחנן אוכלי תרומה בזדון טהור שאכל טהור וטמא שאכל טמא וטהור שאכל טמא וטמא שאכל טהור בעון מיתה. אוכלי תרומה בכהנים טהור שאכל טהור כמצותו. טהור שאכל טמא בעשה. טמא שאכל טהור וטמא שאכל טמא בלא תעשה. מה חמית מימר טהור שאכל טמא בעשה א"ר בא בר ממל (ויקרא כב) ואחר יאכל מן הקדשי' מן הטהורים ולא מן הטמאים. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא. אמר רבי אבינא ממשמע שנא' (שם) כל אשר לו סנפיר וקשקשת תאכלו אין אנו יודעין וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו ליתן עשה ולא תעשה על הטמאים. בגין דכתיב הא אילו לא הוה כתיב עשה

הוא הוי כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא. רבי יסא שמע לה מן הכא (דברים יב) הטמא והטהור יחדו יאכלנו כאן הטמא והטהור אוכלין בקערה אחת. בתרומה אין הטמא והטהור אוכלין בקערה אחת. בקדשים אמר רבי יוחנן בר מרי אין בגין קדשים כבר כתיב (ויקרא ז) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל. מתניתא פליגא על רב התרומה והבכורים חייבין עליהן מיתה פתר לה בכהנים. והא תנינן חומש וכי יש חומש בכהנים פתר לה לצדדין היא מתניתא רישא בכהנים וסיפא בישראל. מתני' מסייעא לרבי יוחנן ואסורים לזרים פתר לה פחות מכשיעור: והן ניכסי כהן: רבי בא <ר'> [בר] חייא בשם רבי יוחנן (במדבר יח) לך נתתיו למשחה למשחה לגדולה למשחה לסיכה למשחה להדלקה. הייתי אומר בין טמאים בין טהורים. רבי אבהו בשם רבי יוחנן (דברים כו) לא בערתי ממנו בטמא מבעיר את התרומה בטומאה. רבי זעירא בשם רבי לעזר מניין למעשר שני עצמו שניטמא שאין מדליקין בו תלמוד לומר לא בערתי מ ממנו בטמא. ראוי לפדותו ואת אמר הכין לא אתיא דלא או בלקוח בכסף מעשר שנטמא אמר רבי יהודה אוף בביכורין שנטמאו דברי הכל:

דף ז,ב פרק ב הלכה א גמרא הרי אלו בתרומה ובביכורים משא"כ במעשר. תמן תנינן נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולתרומה ולקודש מטבילין. תמן את אמר אין המעשר טעון רחיצה והכא את אמר המעשה טעון רחיצה. הן דתימר המעשר טעון רחיצה רבנין הן דתימר המעשר אין טעון רחיצה רבי מאיר: תמן תנינן כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקדש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי רבי מאיר וחכמים אוסרין במעשר. ולא שמיע דאמר ר' שמואל בשם רבי זעירא מהו וחכמים אוסרין במעשר נפסל גופו מלוכל במעשר. מיי כדון הן דתימר המעשר טעון רחיצה ברוצה לוכל הן דתימר אין המעשר טעון רחיצה ברוצה ליגע. לא הוא רוצה לוכל הוא רוצה ליגע אלא משום נטילת סרך. והתנינן תרומה וכי יש בתרומה משום נטילת סרך. אלא בחולין שנעשו על גב הקודש. וחולין שנעשו על גב הקודש לא כחולין הן. תיפתר אי כרבי שמעון בן אלעזר אי כרבי לעזר בי רבי צדוק. אי כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר הידים תחילה לחולין ושניות לרתומה. אי כרבי לעזר בי רבי צדוק דתנינן תמן וחולין שנעשו על גב הקודש הרי אלו כחולין רבי אלעזר בי רבי צדוק אומר הרי אלו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד:

דף ז,ב פרק ב הלכה ב משנה יש במעשר ובביכורים מה שאין [כן] בתרומה שהמעשר והבכורים טעונין הבאת מקום וטעונין וידוי ואסורין לאונן ורבי שמעון מתיר. וחייבים בביעור ורבי שמעון פוטר. ואוסרים בכל שהן מלוכל בירושלים אף לזרים ואף לבהמה ורבי שמעון מתיר הרי אלו במעשר ובבכורים מה שאין [כן] בתרומה:

דף ח,א פרק ב הלכה ב גמרא טעונין הבאת מקום דכתיב (דברים יב) והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ואת תרומת ידכם. תרומת ידכם אלו הבכורים. דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך. עד כדון מעשר בכורים מניין. כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר הקודש הקודש העליון במשמע. וטעונין וידוי דכתיב (שם) וענית ואמרת לפני ה' אלהיך. עד כדון מעשר בכורים מניין. כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר הקודש הקודש העליון במשמע. ואסורין לאונן דכתיב (שם) לא אכלתי באוני ממנו. עד כדון מעשר בכורים מניין. כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר הקודש הקודש העליון במשמע. תנינן כל אילין מילייא ורבי שמעון פליג וגבי

וידוי לית רבי שמעון פליג. וידוי זו קרייה ולית ר' שמעון פליג דכתיב וענית ואמרת. כיני מתני' ואוסרין כל שהן מלוכל בירושלים רבי שמעון מתיר וגדוליהן אסורין מלוכל בירושלים ורבי שמעון מתיר ואף לזרים ואף לבהמה רבי שמעון מתיר ואוף רבנין מודיי ליה. מן [מה] דו מותיב לון אין אתם מודין שהן מותרים לזרים שהן מותרים לאכילת בהמה. ויש מחיצה לאכילת זרים ויש מחיצה לאכילת בהמה כשם שאין מחיצה לזרים כך אין מחיצה לאכילת בהמה. רבנין אמרין ירושלים עשו אותה כדבר שיש לו מתירים כמה דתימר דבר שיש לו מתירין אוסר בכל שהן ודכוותיה ירושלים אוסר בכל שהן. מה פליגין רבי שמעון ורבנין בגידולין אבל בעירובין אוף רבי שמעון מודיי. מה בין עירובין מה בין גידולין. עירובין בעיינן הן גידולין כבר בטלו. כמה דרבי שמעון מודי לרבנין בעירובי מעשר אבל בעירובי בכורים כגידולין הן. וכן היה רבי שמעון אומר אין הבכורין אוסרין את עירוביהן וגידוליהן מלוכל בירושלים. מה בין מעשר מה בין ביכורין. מעשר אין לו עלייה בכורים יש להן עלייה.

דף ח,ב פרק ב הלכה ב גמרא הוי מה דרבי שמעון מודי לרבנין בדבר שאין לו עלייה מודי רבי שמעון באותה הסאה שהעלה מתוך מאה שהיא טעונה מחיצה וטעונה הנייה. ורבנין אמרין כולהון טעונות מחיצה וטעונות הנייה. רבי יוחנן אזל לחד אתר אמר אנא בן עזאי דהכא. אתא חד סב שאל ליה אמר גידולי תרומה תרומה גדולי גדולין חולין אבל טבל ומעשר שני ומעשר ראשון וספיחי שביעית ותרומת חוץ לארץ והמדומע והביכורין גידוליהן חולין. תמן את אמר גידוליהן מותרין והכא את אמר גידוליהן אסורין א"ל הן דאת אמר גידוליהן מותרין בדבר שזרעו כלה והן דתימר גידוליהן אסורין בדבר שאין זרעו כלה. א"ל והתנינן איזהו דבר שאין זרעו כלה כגון הלוף והשום והבצלים והלוף והשום והבצלים חייבים בבכורים. אמר אזל בן עזאי דהכא. אתא שאל לרבי ינאי א"ל למעשר הושבה דבר שאין זרעו כלה. מחלפא שיטתי' דרבי יוחנן תמן אמר רבי יהושע בן לוי לקרנה של נבילה הושבה. אמר ליה לא כן אילפן רבי ראיתי כגריס שנים ואמר אוף הכא וגדוליהן. ועוד מן הדא (דברים כב) לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך באיזה מעשר אמרו במעשר שני טהור שנכנס לירושלים ויצא. ועוד מן הדא דתני לה רבי שמעון תני בשם רבי שמעון יש במעשר שהמעשר אוסר דמיו ועירוביו וקנקניו וספק עירובו כל שהוא

דף ט,א פרק ב הלכה ב גמרא ואין מדליקין בו ואמר אוף בגידולין כן. א"ר הילא הן דתימר גידוליהן אסורין רבנין והן דתימר גידוליהן מותרים ר"ש. אמר ליה והא תנינן גידולי הקדש ומע"ש חולין ופודה אותן בזמן זרען. לאיזה דבר הוא פודה אותן לא מפני קדושה שיש בהן אוף הכא יטענו מחיצה מפני קדושה שיש בהן. רבי ירמיה רבי אימי בשם רשב"ל הן דתימר גידוליהן אסורין איסור מחיצה והן דתימר גדוליהן מותרים היתר זרות: הרי אלו במעשר ובביכורים מה שאין כן בתרומה. תמן תנינן (דברים כו) וגם נתתיו זו תרומה ותרומת מעשר תמן את אמר תרומה טעונה וידוי והכא את אמר תרומה אינה טעונה וידוי. אמר רבי הילא תניי תמן התרומה והבכורים אחד הנותנן ואחד הנוטלן טעונין וידוי. אמר רבי זעירא רבנין דתמן סברין ורבנין דהכא אמרין מי שיש לו מעשר בפני עצמו מתודה מי שיש לו תרומה בפני עצמו אינו מתודה. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן. רבי יוסי אומר ישלהן ערי מקלט מה נן קיימין אם בתרומה ומעשר שלו הן.

אלא כי נן קיימין בתרומה. אמר רבי הילא שמענן מי שיש לו מעשר בפני עצמו מתודה מי שיש לו ביכורים בפני עצמן מתודה. שמענן מי שיש לו תרומה בפני עצמה מתודה:
דף ט,א פרק ב הלכה ג משנה יש בתרומה ומעשר מה שאין כן בבכורים שהתרומה והמעשר אוסרין את הגורן ויש להן שיעור ונוהגין בכל הפירות בפני הבית ושלא בפני הבית ובאריסין ובחכירות ובסיקריקין ובגוזלן הרי אלו בתרומה ומעשר מה שאין בבכורים. יש בבכורים מה שאין [כן] בתרומה ומעשר שהבכורים נקנין במחובר לקרקע עושה אדם כל שדהו בכורים וחייב באחריותן וטעונין קרבן ושיר ותנופה ולינה. תרומת המעשר שוה לביכורים בשתי דרכים ולתרומה בשתי דרכים. ניטלת מן הטהורה על הטמאה ושלא מן המוקף כביכורים ואוסר את הגורן ויש לה שיעור כתרומה:
דף ט,א פרק ב הלכה ג גמרא ניחא התרומה אוסרת את הגורן [המעשר
דף ט,ב פרק ב הלכה ג גמרא אוסר הגורן]. תיפתר שהקדימו בשיבלין. דאמר רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין פטור מתרומה גדולה: ניקנין במחובר לקרקע. דכתיב (במדבר יח) בכורי כל אשר בארצם: עושה אדם כל שדהו ביכורים. דכתיב (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך: וטעונין קרבן. נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה מה שמחה שנאמר להלן שלמים אף כאן שלמים: ושיר. נאמר כאן שיר ונאמר להלן (יחזקאל לג) והנך להם כשיר עגבים: ותנופה. דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לרבות הבכורים שטעונין תנופה כר' ליעזר בן יעקב: ולינה. דכתיב (דברים טז) ופנית בבוקר והלכת לאהליך הא כל פינות שאת פונה לא יהו אלא בבוקר. אמר רבי יונה הדא דאת אמר כשאין עמהן קרבן אבל יש עמהן קרבן בלא כך טעון לינה מחמת הקרבן: ר' יונה אמר רבי מיישא וחד מן רבנין חד מינהון אמר זאת אומרת שהפירות הטמאים חייבין בביכורים וחרנה אמר מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין פטור מתרומה גדולה:
דף ט,ב פרק ב הלכה ד משנה אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים ולירק בדרך אחד. שוה לאילן בערלה וברבעי ובשביעית. ולירק שבשעת לקיטתו עישורו דברי רבן גמליאל. רבי ליעזר אומר שוה לאילן לכל דבר:
דף ט,ב פרק ב הלכה ד גמרא אם לאילן למה לירק אם לירק למה לאילן. תמן אמרי נכנס משישית לשביעית הרי הוא לבעלין כאילן ופטור
דף י,א פרק ב הלכה ד גמרא ממעשות כירק. אמר לון רב המנונא אמרין דבתרה נכנס משביעית לשמינית הרי הוא הבקר כאילן וחייב במעשרות כירק. והבקר חייב במעשרות. אמר רבי יוחנן בשאר שני שבוע את מהלך בו כירק ובשביעית את מהלך בו כאילן. היאך עבידא מחמישית לששית ולשביעית לקטן בשביעית ששית לקטן מששית חמישית. נכנס משישית לשביעית לשמינית לקטן בשמינית שמינית. רבותינו חזרו ונמנו אתרוג בשעת לקיטתו עישורו למעשרות ולשביעית. רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי יוחנן רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי הכל מודין שראש השנה שלו בט"ו בשבט. רבי יוחנן שאל לרבי יונתן כסדר של שנים או כסדרן של תקופות. אמר ליה כסדרן של שנים ואפילו שנה מעוברת. מעשה בר' עקיבה שלקט אתרוג ונהג עליו חומרי בית שמאי וחומרי בית הלל. למה לי [אתרוג] אפילו שאר כל האילן. תני כחומרי רבן גמליאל וכחומרי רבי ליעזר. ורבן גמליאל ורבי אליעזר לא מן בית הלל אינון הוו. אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר בשחנט קודם לט"ו בשבט של שנייה ונכנסה שלישית. על דעתיה דר"ג

עישורו עני על דעתיה דרבי ליעזר עישורו שני. מה עשה לו קרא שם למעשר שני שבו ופדייו ונותנו לעני:

דף י,א פרק ב הלכה ה משנה דם מהלכי שתים שוה לדם בהמה להכשיר את הזרעים דם השרץ אין חייבים עליו:

דף י,א פרק ב הלכה ה גמרא רבי בא רב הונא בשם רב אם התרו בו לוקה. והתנינן דם השרץ אין חייבין עליו. א"ר בא אין חייבין עליו כרת. והתני דם מהלכי שתים שאין בו טומאה קלה דם השרץ שאין בו טומאה חמורה. אמר רבי חייא בר אדא הדא דתימר כשהתרו בו משום דם אבל אם התרו בו משום שקץ לוקה:

דף י,א פרק ב הלכה ו משנה כוי יש בו דרכים שוה לחיה ויש בו דרכים שוה לבהמה ויש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה ויש בו [דרכים] שאינו שוה לא לחיה ולא לבהמה. כיצד שוה לחיה דמו טעון כיסוי כדם החיה ואין שוחטים אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסים את דמו וחלבו מטמא טומאת נבילה כחיה וטומאתו בספק ואין פודים בו פטר חמור. כיצד שוה לבהמה חלבו אסור כחלב הבהמה ואין חייבים עליו כרת ואינו נלקח בכסף מעשר לוכל בירושלים וחייב בזרוע ובלחיים ובקיבה. רבי לעזר פוטר שהמוציא מחבירו עליו הראייה. כיצד אינו שוה לחיה ולבהמה אסור משום כלאים עם החיה ועם הבהמה הכותב חייתו ובהמתו לבנו לא כתב לו את הכוי אמר הריני נזיר שזה חיה ובהמה הרי זה נזיר. ושאר כל דרכיו שוין לחיה ולבהמה טעון שחיטה כזה וכזה ומטמא משום נבילה ומשום אבר מן החי כזה וכזה:

דף י,א פרק ב הלכה ו גמרא איזהו כוי

דף י,ב פרק ב הלכה ו גמרא אמר רבי לעזר עז שעלה על גבי צבי וצבי שעלה על גבי עיזה. ורבנין אמרין מין הוא עיקרו ולא יכלו חכמים לעמוד עליו: פדי בכוי חוזר ופודה בשה לפיכך אם מת אחד מהן המוציא מחבירו עליו הראיה: מתני' דלא כרבי לעזר דתני רבי לעזר אומר כוי <אין> חייבים על חלבו אשם תלוי. מתני' דלא כרב דרב אמר כל שאי אפשר לעמוד על ודאו אין חייבין על ספיקו אשם תלוי. פתר לה חלוקין על דברי רבי לעזר. ואפילו בשעה שהיו לוקחים בהמה לבשר תאוה אינו נלקח בכסף מעשר ליאכל בירושלים: וחייב בזרוע ובלחיים ובקיבה רבי לעזר פוטר. רבי לעזר דו אמר עכשיו הוא נסתפק לו דו אמר פטור. ורבנין דינון מרין מין הוא עיקרו אינון אמרין חייב. מתני' דלא כרבי דתני הקדיש חייתו ובהמתו לא הקדיש אתה כוי רבי אומר הקדיש את הכוי. אמר הריני נזיר שזה חיה נזיר שזה בהמה נזיר שאין זה חיה נזיר שאין זה בהמה נזיר שזה חיה ובהמה נזיר שאין זה לא חיה ולא בהמה נזיר. רבי חגי בעי קומי רבי יוסי למה לא תנינן הרובע והנרבע ממינו חייב. אמר ליה תניתה בסופה ושאר כל דרכיו שוין לחיה ולבהמה:

מסכת ביכורים פרק ג

דף י,ב פרק ג הלכה א משנה כיצד מפרישים את הבכורים. יורד אדם לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה אשכול שביכר רימון שביכר קושרן בגמי ואומר הרי אלו ביכורים ר"ש אומר אעפ"כ חוזר וקורא אותן ביכורים מאחר שיתלשו מן הקרקע:

דף י,ב פרק ג הלכה א גמרא כיצד מפרישים את הבכורים כו'. על דעתיה דרבי שמעון לא קרא שם בתלוש לא קידשו אינן מדמעין אין חייבי' עליהן חומש ואין לוקין עליהן חוץ לחומה. מה טעמא דרבנין (דברים כ) ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה בשעת הבאה פרי הא בשעת הפרשה אפי' בוסר אפילו פגין. על דעתי' דר"ש מה בשעת הבאה פרי אף בשעת הפרשה פרי. רבי זעירא בעי ביכורי יחור מהו שיתירו חנטו. תני הבכורים אחד מששים ראשית הגז אחד מששים תרומה טמאה אחד

דף יא,א פרק ג הלכה א גמרא מששים. תני רבי ישמעאל הבכורים אחד מששים פאה אחד מששים ראשית הגז אחד מששים תרומה טמאה אחד מששים תרומה שאין הכהנים מקפידים עליה אחד מששים. מה אית לך כגון תרומת הכלוסין והחרובין והשעורין שבאדום:

דף יא,א פרק ג הלכה ב משנה כיצד מעלין את הבכורים. כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעירו של מעמד ולנים ברחובה של עיר ולא היו נכנסים לבתים ולמשכים היה הממונה אומר קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו:

דף יא,א פרק ג הלכה ב גמרא כגון יהויריב ומכיריו. וילינו בבית הכנסת. תנא רבי חלפתא בן שאול מפני אוהל טומאה. בדרך היו אומרים (תהילים קכב) שמחתי באומרים לי בית ה' נלך. בירושלים היו אומרים עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים. בהר הבית היו אומרים (תהילים קנ) הללויה הללו אל בקדשו כו'. בעזרה היו אומרים כל הנשמה תהלל יה הללויה:

דף יא,א פרק ג הלכה ג משנה הקרובים מביאין בכורים תאנים וענים והרחוקים מביאין גרוגרות וצימוקים. והשור הולך לפניהן וקרניו מצופות זהב ועטרה של זית בראשו והחליל מכה לפניהן עד שהן מגיעין קרוב לירושלים. הגיעו קרוב לירושלים שלחו לפניהן ועיטרו את בכוריהן. הפחות והסגנים והגזברים יוצאים לקראתן לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים. כל בעלי אומניות שבירושלים היו עומדים בפניהם ושואלין בשלומן ואומרים אחינו אנשי מקום פלוני באתם לשלום:

דף יא,א פרק ג הלכה ג גמרא עד היכן עד כדי שהוא יכול לתרום מן המובחר. בקש להביא דבילה נאמר אם היתה קעילית מביא אם היתה בוצרית אינו מביא: פשיטא שהוא מקריב שלמים רבי אימי אמר מקריב שלמים רב אמר מקיצין בהן את המזבח. רבי זעירא בעי יחיד שנתעצל ולא בא מביא גדי וקרניו מצופות כסף ועטרה של זית בראשו שהוא ממין שבעה. תני מי שהיו לו בכורים גרוגרות היה מעטרן תאנים וצמוקים היה מעטרן ענבים. וכי יש קטן וגדול בירושלים אלא כיני מתני' באוכלוסין לפי רוב הנכנסים היו יוצאין. ולא כן תני תקום והדרת מה קימה שאין בה חסרון כיס אף הידור שאין בה חסרון כיס. שנייא היא הכא שהיא אחת לקיצים. רבי יוסי בי רבי בון בשם ר' חונא בר חייא בא וראה כמה גדול כוחן של עושי מצוה שמפני זקן אין עומדין ובפני עושי מצות עומדין. אמר רבי יוסי בי רבי בון אילין דקיימין מן קומי מיתא לא מן קומי מיתא אינון קיימין לון אלא מן קומי אילין דגמלים ליה חסד. עד כמה אדם צריך לעמוד מפני זקן. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן פעמים ביום. רבי לעזר אומר פעם אחת ביום. לא כן תני רבי שמעון

בן אלעזר אומר מנין לזקן שלא יטריח ת"ל (ויקרא יט) זקן ויראת מאלהיך אני ה'. על דעתיה דרבי יוחנן ניחא

דף יא,ב פרק ג הלכה ג גמרא על דעתיה דרבי לעזר לא יקום כל עיקר. רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר דלא יחמי סייעתא דסבין ועבר קומיהון בגין דיקומון לון מן קמוי. כשם שהן חלוקים כאן כך הן חלוקים בשאילת שלום. ר' חזקיה רבי חנינה בריה דרבי אבהו בשם רבי אבדומא דמן חיפה לזקן ד' אמות עבר [לפניו] ישב לו. כהן גדול משהוא רואהו ועד שהוא נכסה ממנו. מה טעמא (שמות לג) והיה כצאת משה האהלה יקומו כל העם וגומר. תרין אמוראים חד אמר לשבח וחד אמר לגנאי. מ"ד לשבח מיחמי צדיקא ומזכי. ומ"ד לגנאי חזי שקיה חזי כרעין אכיל מן יהודאי שתי מן יהודאי כל מדליה מן יהודאי. ארון פניו כלפי העם והכהנים כלפי העם וישראל פניהם כלפי הקודש. אמר רבי לעזר אין התורה עומדת מפני בנה. שמואל אמר אין עומדים מפני חבר. רבי הילא רבי יעקב בר אידי הוון יתיבין עבר שמואל בר בא וקמו לון מן קמוי. אמר לון תרתי גבכון חדא שאיני זקן וחדא שאין התורה עומדת מפני בנה. אמר רבי זעירא רבי אחא מפסיק וקאים דו חשש כהדין תנייא דתני כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפילה. רבי חנניא בן עקביה אומר כשם שמפסיקין לקריאת שמע כך מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר מצותיה של תורה. חזקיה ב"ר מן דהוה לעי באורייתא כל צורכיה הוה אזל ויתיב ליה קומי בי' ועדא בגין מיחמי סבין ומיקם ליה מן קומיהון. יהודה בר חייה הוה יליף סליק ושאל בשלמיה דרבי ינאי חמוי מערב שבת לערב שבת והוה יתיב ליה על אתר תלי בגין מיחמוניה ומיקם ליה מן קומיהון. יהודה בר חייה הוה יליף סליק ושאל בשלמיה דרבי ינאי חמוי מערב שבת לערב שבת והוה יתיב ליה על אתר תלי בגין מיחמוניה ומיקם לי' מן קמוי. אמרין ליה תלמידיו לא כן אילפן רבי לזקן ד' אמות. אמר לון אין ישיבה לפני סיני. חד זמן עני מסיק אמר לית אפשר דיהודה ברי משני מנהגיה. אמר לית אפשר דלא יגיעון יסורים בההוא גופא צדיקא. מסתברא שאין לנו יהודה ב"ר. רבי מאיר חמי אפילו סב עם הארץ ומיקם ליה מן קמוי אמר לא מנן מאריך ימים. רבי חנינא מחי מאן דלא קאים מן קמוי והוה אמר ליה מי בעיתא מבטלה דאורייתא. אמר רבי סימון אמר הקב"ה (ויקרא יט) מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה' אני הוא שקיימתי עמידת זקן תחילה כשהנשיא נכנס כל העם עומדים מפניו ואין רשות לאחר מהן לישב עד שיאמר להן שבו. אב ב"ד שנכנס עושין לו שורות רצה נכנס בזו רצה נכנס בזו. חכם שנכנס אחד עומד ואחד יושב ואחד עומד ואחד יושב עד שמגיע וישב לו במקומו. רבי מאיר הוה יליף סלק לבית וועדא ווהוון כל עמא חמיין ליה וקיימין לון מן קומי כד שמעון ההן תניא תני בעון למיעבד ליה כן כעס ונפק ליה. אמר לון שמעתי שמעלין בקודש ולא מורידין. ר' זעירא הוון בעיין ממניתיה ולא בעי מקבל עלוי כד שמע כתיב בתריה (ויקרא יט) וכי יגור אתכם גר בארצכ' לא תונו אותו מה הגר מוחלין לו על כל עונותיו אף חכם שנתמנה בשמת שמה אלא שנמחלו לו כל עונותיו. נשיא (שמואל א יג) בן שנה שאול במלכו וכי בן שנה היה אלא שנמלו לו כל עונותיו כתינוק בן שנה. ר' מנא מיקל לאילין דמתמניי בכסף. רבי אימי קרא עליהון (שמות כג) אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם. א"ר יאשי' וטלית שעליו כמרדעת של חמור. א"ר שיין זה שהוא מתמני בכסף אין עומדין מפניו ואין קורין אותו רבי והטלית שעליו כמרדעת של חמור. רבי זעירא וחד מן רבנן הוון יתיבין עבר חד מן אילין דמיתמני

בכסף. אמר יתיה דמן רבנין לרבי זעירא נעביד נפשין תניי ולא ניקום לון מן קמוי. תירגם יעקב איש כפר גבורייא (חבקוק ב) הוי אומר לעץ הקיצה עורי לאבן דומם הוא יורה יודע הוא יורה הנה הוא תפוס זהב וכסף לא בכספייא איתמני וכל רוח אין בקרבו לא חכים כלום הוי אומרי' בעיתון ממנייה וה' בהיכל קדשו הא ר' יצחק בר לעזר בכנישתא מדרתא דקיסרין. ר' אמי שאל לר' סימון שמעת שממנין זקינים בח"ל. א"ל שמעתי שאין ממנין זקינים בח"ל. א"ר לוי ולא מקרא מלא הוא (יחזקאל ו) בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם הא כל ישיבה שלך לא יהא אלא על אדמתך. רבנן דקיסרין אמרין ממנין זקינים בח"ל ע"מ לחזור. ר' יצחק בר נחמן הוה בעזה ומנוניה ע"מ לחזור. ר' זמינא הוה בצור ומנוניה ע"מ לחזור. אוף ר' יונה הוה בפיתקא ולא קביל עליו מתמניא אמר עד זמן דמתמני ר' ומינה ר'. א"ר חמא <בן> יהודא בן טיטוס הוה ברומי ומנוניה ע"מ דיחזור. שמעון בר וא הוה כד מסקים ואיתמנון דקיקין מיניה והוא לא

דף יב,א פרק ג הלכה ג גמרא איתמני. שמעון בר וא הוה בקי במרגליתא בכל מילי' ולא הוה ליה עיגיל מיכלי והוה רבי יוחנן קרי עלוי (קוהלת ט) וגם לא לחכמים לחם. אמר כל מי שאינו מכיר מעשיו של אברהם יכיר מעשה אבותיו של זה. שמעון בר וא הוה כד מסקום וסלח ליה רבי אבהו חדא איגרא ויהב ליה מן סיבתיה בגוה בגין אילין סבתא קום אתהלך לארעא דישראל מי יגלה עפר מעיניך רבי יוחנן. אבהו ריגלותיה איתמני. שמעון דמעפריא לא איתמני:

דף יב,א פרק ג הלכה ד משנה החליל מכה לפניהם עד שהן מגיעין להר הבית. הגיעו להר הבית אפילו אגריפס המלך נוטל הסל על כתפו ונכנס עד שהוא מגיע לעזרה ודיברו הלוים בשיר (תהילים ל) ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי. הגוזלות שעל גבי הסלים היו עולות ומה שבידם נותנין לכהני'. עודנו הסל על כתיפו קורא מהגדתי היום לה' אלהיך עד שהוא גומר כל הפרשה. רבי יהודה אומר עד ארמי אובד אבי. הגיע לארמי אובד אבי מוריד הסל מן כתיפו ואחזו בשפתותיו וכהן מניח את ידו תחתיו ומניפו מארמי אובד אבי עד שהוא קורא את כל הפרשה ומניחו בצד המזבח והשתחוה ויצא. בראשונה כל מי שהוא יודע לקרות קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין לפניו. נמנעו מלהביא התקינו שיהו מקרין את מי שהוא יודע ואת מי שאינו יודע. העשירים מביאין את ביכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב והעניים מביאין אותן בסלי נצרים של ערבה קלופים והסלים והביכורים ניתנין לכהנים:

דף יב,א פרק ג הלכה ד גמרא רב הונא אמר כיני מתני' (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך. אית תניי תני מחלף כדי לסמוך מתנה למתנה. תני רבי יוסי לא היו נותנין את הגוזלות על גבי הסלין שלא ינבלו הבכורים אלא תולה אותן חוץ לסלים. תני חד סב קומי רבי זעירא חוזר להגדתי היום. וכי יש אדם מגיד וחוזר ומגיד קיימונה כבר הגדתי. ר' הונא בעי הנחה מהו שתתיר למחוסרי זמן. א"ר מתנייא הדא דתימר בשחזר ונטלן אבל אם היו במקומן כהניחן הן. ר' יונה בעי הניחן בלילה תניא מניחן בקרן דרומית מערבית לפני ה' יכול במערב ת"ל אל פני המזבח אי לפני המזבח יכול בדרום ת"ל לפני ה' הא כיצד מגישן על קרן דרומית מערבית ומניחה בדרומה של קרן. תני אין ענייה אלא מפי אחד ולא עוד אלא שסמכו למקרא וענית ואמרת. ר' יונה בעי מהו להביאן בתמחויין של כסף. ר' יונה ור' ירמיה חד אמר מחזר

דף יב,ב פרק ג הלכה ד גמרא מנא וחרנה אמר מחזר פטירים עם ירקונים דאת אמר פטירים עם מרורים. ולא ידעינן מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יונה מהו להביאן בתמחויין של כסף הוי הוא דאמר דמחזר מנא די אמר סלה. דרבי פינחס אמר מחזר פטימי בני תורים די אמר תורין ובני תורין:

דף יב,ב פרק ג הלכה ה משנה רבי שמעון בן ננס אומר מעטרין את הבכורים חוץ משבעת המינין. רבי עקיבה אומר אין מעטרין את הבכורין אלא משבעת המינין. רש"א שלש מידות בביכורים. הביכורים ותוספת הביכורים ועיטור הביכורים. תופסת הביכורים מין במינו. ועיטור הביכורים מין בשאינו מינו. תוספת הביכורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי. ועיטור ביכורים חייב בדמאי:

דף יב,ב פרק ג הלכה ה גמרא אמר רבי יוסי כל עמא מודיי שמעטרין את הביכורים מח"ל שאין בני אדם טועין שמביאים ביכורים מח"ל <לא מפליגין> [מה פליגי] בעמון ומואב מאן דאמר מעטרין את הביכורים חוץ משבעת המינים מעטרין את הביכורים מעמון ומואב מאן דאמר אין מעטרין אלא משבעת המינים אין מעטרין את הביכורים מעמון ומואב. אמר רבי מנא כל עמא מודיי שאין מעטרין את הביכורים מח"ל מ"ד אין מעטרין את הביכורים אלא משבעת המינים אין מעטרין את הביכורים מח"ל: [ועיטור הביכורים כו'. תניא הביכורים מצוה להביאן בשבעה כלים ואם הביאן בכלי א' יצא כיצד הוא עושה נותן שעורים מלמטה ודבר אחר על גביהן חיטין על גביהן ודבר אחר על גביהן תמרים על גביהן ודבר אחר על גביהן רימונים על גביהן ודבר אחד על גביהן תאינים על גביהן ודבר אחר על גביהן זיתים על גביהן וד"א על גביהן למעלה מהן ענבים ומקיף עליהן אשכול של ענבים מבחוץ. ולא היו עולין יחידים יחידים אלא פלכים פלכים. ולא היו מהלכים כל היום כולו אלא שתי ידות ביום. חזני בית הכנסת עולין עמהן ולנים ברחובה של עיר ולא היו נכנסים לבתים מפני אוהל הטומאה. וטעונים עולה ושלמים ולא היו מתעסקים בחזירתו כדרך שמתעסקים בהליכתן. תני ופטורה מן הודאי ומן הדמאי]:

דף יב,ב פרק ג הלכה ו משנה אימתי אמרו תוספת הביכורים כביכורים בזמן שהיא באה מן הארץ ואם אינה באה מן הארץ אינה כביכורים. ולמה אמרו הביכורים כניכסי כהן שהוא קונה מהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ובעל חוב נוטלן בחובו והאשה בכתובתה וספר תורה.

דף יג,א פרק ג הלכה ו משנה רבי יהודה אומר אין נותנים אותן אלא לחבר בטובה. וחכמים אומרים נותנין אותן לאנשי המשמר והן מחלקין ביניהן כקדשי המקדש:

דף יג,א פרק ג הלכה ו גמרא רבי ינאי בשם רבי חייא בר ווא שאלו לרשב"ג מהו שימכור אדם ספר תורה לישא אשה אמר לון אין. ללמוד תורה אמר לון אין. מפני חייו ולא אגיבון. ר' יונה בשם ר"ח בר ווא שאלו את רשב"ג מהו שימכור אדם ספר תורה לישא אשה אמר לון אין. ללמוד תורה אמר לון אין. מפני חייו לא שאלון ולא אגיבון. על דעתיה דרבי יונה ניחא לא שאלון ולא אגיבון. ע"ד דרבי יוסי אם שאלון לימה ולמה לא אגיבון. כי אתא רבי חנניה רבי פינחס רבי יוחנן בשם רשב"ג מוכר הוא אדם [ס"ת] לישא אשה וללמוד תורה וכ"ש מפני חייו. תני המדיר את בנו לתלמוד תורה מותר למלאות לו חבית של <יין> [מים] ולהדליק לו את הנר. ר' יעקב בר אידי בשם ר' יונתן אף לוקח לו חפציו מן השוק. <ופליגין> [מה פליגי] כאן באיש כאן באשה. אם היה אדם מסויים עשו אותו כאשה. מעשה באדם אחד שהדיר את בנו לתלמוד תורה ובא מעשה

לפני ר' יוסי בן חלפתא והתיר לו למלאות לו חבית של <יין> [מים] ולהדליק לו את הנר. תני המוכר ס"ת של אביו אינו רואה סימן ברכה לעולם. וכל המקיים ס"ת בתוך ביתו עליו הכתוב אומר (תהילים קיב) הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד: